Coordonatori:

Lolica Tătaru Adina Glava Olga Chiş

Referent ştiinţific,
Prof. univ. dr. Vasile Chiş

PIRAMIDA CUNOAŞTERII

Repere metodice în aplicarea curriculumului preşcolar

Diamant

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
Piramida cunoaşterii : repere metodice în aplicarea curriculumului preşcolar / coord.: Adina Glava, Lolica Tătaru, Olga Chiş ; referent ştiinţific: prof. univ. dr. Vasile Chiş. - Piteşti : Diamant, 2014
ISBN 978-606-8225-61-6

I Glava, Adina (coord.)
II. Tătaru, Lolica (coord.)
III. Chiş, Olga (coord.)
IV. Chiş, Vasile (ref. şt.)

37

Editor: Diana Negreanu
Tehnoredactare: autoarele
Corectura: autoarele
DTP: Editura DIAMANT
Design copertă: Liliana Bratu
Tipar: Artprint

Informaţii şi comenzi:

Editura Diamant, Piteşti, judeţul Argeş
Tel./Fax: 0248/647378
Telefon mobil: 0723/387.199; 0740/076.600; 0764/406.408
e-mail: office@edituradiamant.ro
www.edituradiamant.ro

© Copyright Editura Diamant

Reproducerea integrală sau parţială, multiplicarea prin orice mijloace şi sub orice formă, precum şi alte fapte similare savârşite fără permisiunea scrisă a deţinătorului copyrightului, reprezintă o încălcare a legislaţiei cu privire la protecţia proprietăţii intelectuale şi se pedepsesc penal şi /sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Cuvânt înainte

Volumul *Piramida cunoaşterii. Repere metodice în aplicarea curriculumului preşcolar,* coordonat de Inspector şcolar de specialitate, prof. Lolica Tătaru, Conf. Univ. dr. Adina Glava şi Lect. Univ. dr. Olga Chiş se adresează unui grup profesional cu totul special. Educatoarele, profesorii pentru învățământul preşcolar, specialiştii pentru sprijin psihopedagogic în acest domeniu (logopezi, consilieri ş.a.) reprezintă un grup profesional de mari dimensiuni dar şi de profundă, delicată şi rafinată formație umană şi profesională. Educatoarea, în sens generic şi în sens consacrat, este primul pedagog din itinerarul lung de formare sistematică şi continuă a ființei umane.

Rolul şi importanța educatoarei este uneori **apreciat** ca fiind de departe minor față de rolul profesorului, dar ştiința contemporană relevă că oricare structură în devenire, cum este şi copilul, este mai complexă, mai vulnerabilă, mai incertă, mai provocatoare decât structurile aproape sau gata conturate, cum este de exemplu tânărul şi adultul.

Vârsta timpurie aduce cu sine contraste specifice între posibilitățile, premisele de dezvoltare şi vulnerabilitățile, dificultățile şi blocajele care pot interveni în evoluția copilului. Dezvoltarea copilului contemporan se află mereu în proximitatea sau în interiorul unor relații cauzale circulare de tipul *complexitate – vulnerabilitate.* Evoluția structurilor psihice, cognitive, socio-emoționale, comportamentale este accelerată de mediul supra-saturat în stimuli.

Stadiile psihogenetice descrise de Jean Piaget la mijlocul secolului al XX-lea sunt doar repere orientative pentru dezvoltarea copilului contemporan. Pedagogia preşcolară astăzi este determinată să asume abordări comprehensive şi globale, pentru concertarea factorilor benefici din câmpul educațional al vârstei timpurii.

Elaborarea lucrării de față se înscrie în aria de preocupări ale coordonatorilor şi autorilor, opera lor este rezultatul unui experiențe îndelungate de colaborare interinstituțională: Inspectoratul Şcolar Județean Cluj, Departamentul de Ştiințe ale Educației din Universitatea Babeş Bolyai şi rețeaua unităților clujene de învățământ preşcolar.

Conceptele fundamentale ale lucrării reflectă în extensiune cât şi în profunzime dezvoltările contemporane din Pedagogia învățământului preşcolar: curriculum, domenii experiențiale - domenii ale dezvoltării, învățare experiențială, activități integrate şi interactive etc. Reflecțiile teoretice, precum şi aplicațiile cu valoare de *bune practici* sunt

organizate în lucrare în şapte arii tematice cuprinzătoare, la elaborarea cărora au colaborat un număr de 55 autori, educatoare, profesori pentru învățământ preşcolar, cadre didactice universitare, consilieri şcolari.

Aria tematică este prezentată în progresie deductivă şi secvențial în raport cu organizarea modernă a curriculumului preşcolar pe domenii de dezvoltare şi învățare experiențială.

Reperele generale de proiectare şi desfăşurare a procesului de predare - învățare din grădiniță sunt construite în cadrul generos a trei principii fundamentale:

(1) Principiul unității şi coerenței procesului didactic din grădiniță;

(2) Principiul focalizării pe învățare a procesului didactic din grădiniță şi

(3) Principiul asigurării caracterului experiențial al procesului didactic din grădiniță.

Predarea pentru învățare, promovarea învățării experiențiale şi asigurarea unității, a coerenței programelor educaționale din grădiniță sunt, în opinia conf. univ. dr. Adina Glava, *principii esențiale pentru abordarea în spirit curricular a educației preşcolare.*

Managementul comportamentului la preşcolari, temă abordată de prof. Lolica Lenuța Tătaru şi prof. Cerasela Liberg invită la reflecții şi aplicații în domeniul dezvoltării comportamentelor dezirabile, dar dincolo de acestea, atenția este focalizată pe dezvoltarea mecanismelor de autoreglare şi control. Considerăm că aria tematică şi aplicațiile în domeniul formării, reglării şi autoreglării comportamentului în copilăria timpurie va ocupa treptat o poziție prioritară, atât în pregătirea profesională cât şi în activitățile educatoarei.

Domeniul experiențial *Limbă şi comunicare* reprezintă un câmp de formare şi dezvoltare capabil să concerteze în sistem, să integreze toate celelalte experiențe. Dezvoltarea limbajului şi în continuare a competențelor de comunicare sunt aspecte care nu mai necesită argumente, literatura psihopedagogică este deosebit de bogată în date de cercetare.

Luăm în considerare, în acest context, proprietățile specifice *cuvântului*, iar în relație cu aceasta nevoia de optimizare a modalităților de predare învățare a limbii în perioada copilăriei timpurii. Cuvântul, precum lumina, într-o însemnată măsura, are două proprietăți complementare. Cuvântul este o succesiune de foneme, are o proprietate materială (*c, a, r, t, e*) şi este totodată o undă sonoră continuă, are o proprietate energetică (*carte*). Educația limbajului urmează aceste proprietăți. Exercițiul inițial constă în identificarea elementelor discrete de limbaj (segmentare fonetică) urmată de integrarea fonemelor în structuri lexicale cu sens (metoda fonetică analitico-

sintetică). Apoi, odată ce conştiinţa fonetică a prins contur, demersul analitico sintetic face loc abordărilor globale, la nivel de cuvânt, propoziţie, fraze, etc.

Învăţarea limbii în grădiniţă, aşa cum o descriu autorii temei date, este un proces gradual şi sistematic, un proces care angajează numeroase activităţi şi resurse pedagogice.

Realitatea înconjurătoare are multiple dimensiuni, între care un loc şi rol important îl are componenta cantitativă, numerică. Domeniul experienţial Ştiinţe, iar în acest context activităţile matematice au valenţe educative deosebite în perioada preşcolară.

De ce trebuie să înveţe copiii, dar nu numai ei, numere şi operaţii cu numere? Deoarece numărul face parte din arhitectura realităţii şi a fiinţei umane deopotrivă.

În definirea numărului, sunt prezente două ipostaze complementare, ipostaze care oferă teoriei şi practicii educaţionale în domeniu interesante şi utile abordări.

În sens matematic, *numărul este o clasă de echivalenţe.* Pentru nevoile educaţionale din grădiniţă, definiţia de mai sus se traduce astfel: *numărul este clasa tuturor mulţimilor egale*, deci a preda şi învăţa numere în grădiniţă este echivalent cu a organiza şi desfăşura activităţi concrete cu mulţimi de obiecte concrete.

Din perspectiva psihopedagogiei contemporane, *numărul este rezultatul, consecinţa conservării cantităţii,* este construcţia şi păstrarea echivalenţei mulţimilor, indiferent de *mărimea* spaţiului în care sunt aşezate elementele mulţimilor echivalente.

Învăţarea timpurie a matematicii implică abordări experienţiale variate dar puternic concertate, articulate în sistem: de la simpla explorare a obiectelor concrete, la identificarea şi denumirea lor, apoi organizarea lor în secvenţe, structuri spaţio-temporale, clasificarea, măsurarea, compararea, punerea în corespondenţă termen –cu – termen etc.

Apreciem organizarea judicioasă a conţinuturilor tematice reuşită de autori, oferta bogată de activităţi adaptate şi proiectate pe nivele de vârstă şi de complexitate în tot cuprinsul acestui domeniu experienţial, inclusiv în activităţile de cunoaştere a mediului la care nu ne-am referi în mod particular.

În mod echivalent şi la un nivel de prezentare teoretică şi practică rafinată prin prisma experienţei la catedră, sunt elaborate ariile tematice în domeniile experienţiale *Om şi societate, Estetic şi creativ şi Psihomotor*.

Activităţile educative propuse de autori reflectă în chip deplin provocări majore din grădiniţă, precum: dezvoltarea abilităţilor sociale la copii, dezvoltarea emoţională a preşcolarului; dezvoltarea abilităţilor practice – gospodăreşti; educaţia artistico-plastică, educaţia muzicală ş.a.

Deşi volumul *Piramida cunoaşterii. Repere metodice în aplicarea curriculumului preşcolar* este compus din şapte arii tematice abordate de grupuri distincte de autori, structura lui este unitară şi se bazează pe o metodă de lucru comun acceptată şi promovată. Se regăsesc în elaborarea fiecărui domeniu experiențial aspecte esențiale, precum: dezbaterea importanței temei în curriculumul preşcolar: prezentarea obiectivelor cadru şi de referință, descrierea diversității formelor/modalităților de predare şi învățare; oferta de modele concrete de lucru obiectivate în grupaje de proiecte de activitate focalizate pe domeniu şi integrate multiexperiențial. Apreciem acest volum ca un ghid care invită utilizatorii şi beneficiarii săi la abordări pedagogice suficient de normative dar şi cât mai deschise, flexibile şi creative.

Suntem convinşi că publicarea acestui volum, în premieră prin comprehensiunea, diversitatea şi complementaritatea tematică, va avea un impact major asupra beneficiarilor din sistemul educațional românesc.

Felicităm colectivul de autori pentru incursiunea temerară în curriculumul preşcolar. Felicităm de asemenea *Editura Diamant* care încununează în chip deosebit strădania sa editorială pe segmentul învățământului preşcolar cu o lucrare în premieră ca structură, cuprindere şi mod de abordare - *Piramida cunoaşterii. Repere metodice în aplicarea curriculumului preşcolar.*

Prof. univ. dr. Vasile Chiş
Directorul Departamentului de Ştiințe ale Educației
Universitatea Babeş Bolyai

Repere generale de proiectare şi desfăşurare a procesului de predare - învățare din grădiniță

Conf. univ. dr. Adina Glava

Proiectare şi dezvoltare curriculară în grădiniță

Curriculum-ul preşcolar reprezintă ansamblul experienţelor de învăţare parcurse de copii în grădiniță. Aceste experienţe au ca puncte de pornire situaţiile cu potenţial formativ proiectate în diferite etape de educatoare. Premisele acestor situaţii de învăţare sunt anticipate în documentele şcolare, dar ele iau forme variate ce vor reflecta viziunea cadrului didactic cu privire la educaţia şi dezvoltarea timpurie, înţelegerea acestuia privind particularităţile grupei cu care lucrează, nivelul aşteptărilor faţă de copii, măiestria în utilizarea resurselor informaţionale şi materiale în sensul ocazionării învăţării şi dezvoltării preşcolarilor.

Identificăm aici două demersuri fundamentale de operaţionalizare a exigenţelor curriculare: *proiectarea* şi *dezvoltarea* curriculară. Date fiind specificul învăţării preşcolarilor, ritmurile foarte variate de dezvoltare, dinamica aparte a cristalizării intereselor şi nevoilor de cunoaştere la vârsta educaţiei timpurii, ambele procese sunt obligatorii şi foarte prezente în activitatea de zi cu zi a educatoarelor.

Sunt decizii de proiectare curriculară pe care educatoarea le ia ţinând cont de specificul curriculumului ca proiect, respectând atât sistemul conceptual şi valoric al acestuia, cât şi specificul elementelor sale structurale şi integrând aceste elemente cu condiţiile contextuale şi cu particularităţile mediului educaţional în care activează. Ele presupun din partea educatoarelor exersarea spiritului critic şi creativ, a capacităţii inovative şi a flexibilităţii în gândirea profesională.

Acest demers complex şi continuu conduce la structurarea unui program educaţional adaptat şi, de aceea, relevant, care trebuie să respecte *simultan* o serie de *criterii de calitate*, pe care le vom detalia şi justifica în continuare. Apreciem că programul curricular preşcolar aflat în vigoare permite şi chiar invită la respectarea în practica proiectării şi desfăşurării activităţilor educaţionale a setului de principii detaliate mai jos.

Principiul unităţii şi coerenţei procesului didactic din grădiniță

Pentru asigurarea punerii în practică a acestui principiu, în prima instanţă, trebuie exploatate nodurile de coerenţă şi unitate ce structurează programul educaţional

preşcolar aşa cum se prezintă el în documentele curriculare. Înţelegem prin noduri de coerenţă şi unitate, structurile curriculare care organizează exigenţele educaţionale în sisteme funcţionale ce dau o imagine articulată programului educaţional. În învăţământul preşcolar acestea sunt:

- Categoriile generale de activităţi de învăţare prevăzute în planul de învăţământ: ele structurează programul zilei de grădiniţă, focalizându-l pe trei tipuri generale de învăţare: învăţarea dirijată de cadrul didactic (prin activităţile pe domenii experienţiale), învăţarea ludică (prin jocuri şi activităţi didactice alese) şi învăţarea pentru dezvoltarea personală (prin activităţile de dezvoltare personală).
- Unităţile tematice generale impuse de curriculum, care structurează sintetic universul cunoaşterii accesibil vârstei preşcolare;
- Finalităţile transversale specifice domeniilor de dezvoltare la vârsta educaţiei timpurii, care oferă repere pentru orientarea activităţii didactice spre susţinerea dezvoltării pe o serie de dimensiuni transversale: limbaj şi comunicare, pregătirea pentru învăţare, dezvoltare socio/emoţională, dezvoltare fizică, dezvoltare cognitivă.
- Organizarea în spaţiul grupei a centrelor de activitate, care în esenţa lor, au un caracter integrator, reorganizând învăţarea disciplinară în funcţie de câteva domenii de activitate şi de expresie umană fundamentală: universul familial şi casnic (Colţul căsuţei), lectura (Biblioteca), cunoaşterea artistică (Centrul Artă), cunoaşterea ştiinţifică (Centrul Ştiinţe), Universul material (Centrele Construcţii şi Nisip şi apă)

În afara acestor elemente de structură curriculară ce dau unitate şi coerenţă programului educaţional, pentru ca activităţile didactice să reflecte paradigmele actuale ale proiectării şi desfăşurării activităţilor educaţionale cu preşcolarii -paradigme dintre care amintim aici doar centrarea pe elev, centrarea pe competenţe şi focalizarea pe învăţare – pentru ca exigenţele practice ale acestor orientări valorice să poată fi respectate, se impun o serie suplimentară de linii de coerenţă. Astfel, programul curricular ca proces trebuie să fie unitar şi coerent în raport cu:

- obiectivele educaţionale
- reperele de dezvoltare şi maturizare ale vârstei preşcolare
- reperele metodice specifice educaţiei timpurii

Unitatea şi coerenţa în raport cu obiectivele educaţionale presupune, în grădiniţă şi nu numai la acest nivel educaţional, proiectarea activităţilor didactice ca şi contexte sau medii favorabile atingerii unui **set de finalităţi** mai generale sau mai puţin generale, în funcţie de amploarea secvenţei didactice, set care include obiective specifice domeniilor de cunoaştere proprii grădiniţei, dar şi obiective transversale, care nu pot fi strict atribuite unui domeniu de cunoaştere, ci reflectă mai degrabă preocupările de dezvoltare personală a preşcolarilor. Consultând şi selectând obiectivele cadru şi de referinţă adecvate, educatoarea va concretiza aceste finalităţi, şi va stabili care sunt rezultatele învăţării aşteptate la finalul unei secvenţe de instruire de o anumită

întindere şi care va fi natura acestor rezultate (cognitivă, afectiv/atitudinală, valorică, psihomotrică).

Activitățile didactice zilnice şi programul de activități didactice planificate pentru o săptămână sau pentru un proiect tematic trebuie astfel gândite încât să permită exersarea şi structurarea rezultatelor variate ale învățării, prefigurate în obiectivele stabilite. O regulă cu valoare reglatorie impune ca pentru fiecare obiectiv al activității educaționale formulat (ne referim la obiectivele operaționale) să existe cel puțin o situație de învățare corespondentă, care să ducă la atingerea obiectivului. Această regulă evidențiază importanța structurării activităților de predare - învățare în jurul finalităților urmărite, respectiv în jurul performanțelor, capacităților, sarcinilor cognitive sau motrice de care copilul este capabil la finalul activității (ex: copilul e capabil să enumere, să grupeze, să ordoneze logic, să aleagă, să ofere soluții, să explice, să compare etc.).

Aplicarea acestei logici a proiectării didactice ne asigură că nu absolutizăm importanța cadrelor formale şi a conținuturilor declarative sau a metodelor utilizate, ci că înțelegem că setul restrâns de obiective specifice unei activități didactice poate fi atins pe căi variate, cu resurse metodologice, informaționale şi materiale diverse (care pot fi selectate în funcție de factorii contextuali: preferințe ale copiilor, interese de cunoaştere diverse, capacitățile instituționale, potențialul formativ al comunității etc.).

Cu titlu de exemplu, afirmăm că obiectivul operațional: copilul: *să-şi aprecieze comportamentul propriu în raport cu cel al personajelor din povestea lecturată* are ca element central nu atât povestea lecturată şi nici măcar tipologia personajelor întâlnite în poveste (acestea sunt în contextul obiectivului analizat medii/ contexte de formare), cât capacitatea cognitivă a copilului de a-şi analiza propriul comportament şi de a-l compara cu cel al altora (aici personaje de poveste). Preşcolarul a exersat auto-analiza şi comparația şi a învățat ceva despre sine. Desigur, el a fost interesat de poveste şi de acțiunile personajelor, însă pe "agenda" educatorului au existat, aşa cum e firesc, intenții formative. Formulat şi utilizat în acest mod, obiectivul operațional poate fi urmărit în esența lui, iar rezultatele învățării pot fi imediat transferate şi exersate şi în alte contexte şcolare sau extraşcolare. Ca urmare, în ansamblul ei, activitatea propusă de educatoare este o activitate formativă, coerent orientată în acest sens şi unitară, indiferent de varietatea situațiilor concrete prin care preşcolarul ajunge să asimileze rezultatele anticipate în obiective.

Unitatea şi coerența în raport cu reperele de dezvoltare şi maturizare ale vârstei preşcolare înseamnă proiectarea, organizarea, desfăşurarea, evaluarea şi reglarea activităților didactice ținând cont de copil şi particularitățile acestuia. Deşi clasic, acest principiu trebuie reiterat şi explicitat în contextul curricular actual deoarece pe de-o parte asistăm la o emancipare accelerată a copiilor din generațiile actuale de preşcolari, sub efectul expunerii mai frecventă şi mai intensă a acestora la stimuli de calitate şi bogați în valențe formative, ca sa menționăm doar una dintre cauzele acestei accelerări.

Pe de altă parte, diversificarea metodologică şi informaţională contribuie la aducerea în mediul grădiniţei a unor tematici curriculare inedite: unităţi de conţinut aparte, surse de informare variate şi inedite, proiecte atractive, formaţii de lucru şi forme de organizare a activităţii atipice etc. Recunoscând potenţialul formativ al tuturor acestor componente, suntem conştineţi că ele pot activa riscul de a neglija pe alocuri nevoile reale de informare, dezvoltare sau acţiune ale copiilor: nevoia de joc, nevoia de timp de reflecţie, nevoia de exemple şi repetare, nevoia de învăţare prin acţiune şi inductivă, nevoia de ordine, nevoia de fantezie etc. De aceea, considerăm necesară cunoaşterea de către educatoare a particularităţilor generaţiilor curente cu care lucrează şi adaptarea programului educaţional la acestea.

Un sprijin în acest sens îl asigură *Reperele fundamentale privind învăţarea şi dezvoltarea timpurie a copilului între naştere şi 7 ani,* un document care cuprinde seturi de indicatori ai dezvoltării multidimensionale a copilului de 3-7 ani ce îi permit educatoarei să îşi structureze mintal un profil tipic al preşcolarului şi, în consecinţă, să formuleze aşteptări înalte şi în acelaşi timp realiste cu privire la evoluţia copiilor, standarde de evaluare adecvate, să selecteze accentele potrivite pentru diferite momente ale procesului educaţional şi, în general, să privească activităţile de predare drept contexte pentru facilitarea dezvoltării copiilor.

Unitatea şi coerenţa în raport cu exigenţele metodice specifice educaţiei timpurii reprezintă un imperativ aflat în relaţie cu cel anterior. Metodica activităţilor din grădiniţă este puternic informată de particularităţile psihofizice ale vârstei preşcolare. Reperele metodice sunt menite să regleze predarea şi să conducă procesul de învăţare după logica vârstei preşcolare. Deşi alcătuiesc un sistem dinamic şi deschis de recomandări, un sistem aflat în permanentă evoluţie, exigenţe metodice sunt mai rezistente la transformare decât alte componente ale proceselor educaţionale (conţinuturi şcolare, finalităţi etc.), aceasta deoarece sintaxa procesului de învăţare se modifică mai greu. De aceea, apreciem ca obligatorie respectarea metodicii proceselor didactice din grădiniţă, chiar şi în cazul unor tipuri de activităţi, conţinuturi şcolare sau forme de organizare a activităţii mai complexe şi mai nou intrate în repertoriul educatoarelor, cum sunt activităţile integrate, activităţile de dezvoltare personală, metodele interactive, învăţarea prin cooperare sau prin investigaţie, învăţarea mediată de computer etc.

Respectarea exigenţelor metodicii preşcolarităţii presupune o serie de acţiuni esenţiale de proiectare a activităţilor educaţionale:

- identificarea şi formularea corectă a scopului activităţii, ca finalitate cu grad mediu de generalitate ce reflectă: sarcina didactică fundamentală (predare – învăţare, consolidare a conţinuturilor asimilate, recapitulare, evaluare didactică etc.), domeniul de cunoaştere sau acţiune în care sunt aşteptate performanţe şcolare, contextul manifestării acestor performanţe. Prin formularea corectă a scopului, educatoarea se orientează spre un anumit parcurs şi o anumită secvenţialitate a procesului educaţional specifice fiecărui tip şi variantă de

activitate didactică şi dozează timpul şcolar în raport cu diferitele etape ale activității ce reprezintă, în concepția noastră, etape ale învățării sistematice.

- Proiectarea situațiilor de învățare care vor fi articulate în cadrul activității, în relație directă cu obiectivele operaționale. Operațiile logice sau abilitățile anticipate în cadrul obiectivelor operaționale, vor determina alegerea modalității principale de realizare a activității didactice.
- Selectarea modalităților/ variantelor de realizare a activității didactice astfel încât să se asigure o pondere echilibrată a diferitelor variante de realizare: joc didactic, lectură după imagini, observare, convorbire etc., respectiv o pondere echilibrată şi o varietate a diferitelor experiențe de învățare corespunzătoare modalităților de realizare a activității. Aici este esențială respectarea paşilor metodici specifici fiecărei variante de realizare, paşi care asigură desfăşurarea logică, sistematică, dirijată a procesului de învățare.

Principiul focalizării pe învățare a procesului didactic din grădiniță

Centrarea pe învățare este un imperativ al momentului în cadrul multor sisteme de învățământ. Esența acestui principiu constă în proiectarea activităților şi programelor educaționale astfel încât ele să ocazioneze învățarea şi dezvoltarea tuturor copiilor. Accentul este, în mod evident mutat de pe predare, ca activitate a cadrului didactic, pe învățare ca activitate centrală a procesului educațional. Desigur, acest lucru nu înseamnă eliminarea actului de predare, dimpotrivă, este vorba despre reconsiderarea predării ca "tribut adus învățării", cum spune un proverb oriental sau, mai puțin poetic, de restructurarea predării astfel încât ea să conducă la o învățare relevantă, bazată pe înțelegere şi focalizată pe formarea de competențe. Iată câteva repere explicative pentru aceste tipuri de învățare.

Educatoarea preocupată să se asigure că învățarea are loc pentru fiecare dintre copiii grupei se poate ghida în proiectarea activităților educaționale, în desfăşurarea şi evaluarea lor de o serie de întrebări de reflecție precum: *De ce le propun copiilor această activitate? Ce vor învăța din ea? Ce îşi vor aminti sau vor şti să facă pe baza acestei activități? Ce le-ar putea spune copiii acasă părinților despre ceea ce au făcut/ învățat la grădiniță? Care este rolul meu în această activitate? Cât timp estimez că am vorbit eu şi cât au vorbit sau au lucrat copiii? De ce am ales metoda didactică pe care o folosesc? În ce fel sprijină ea învățarea copiilor?*

Formularea unora dintre aceste întrebări sau a unora similare ar trebui să devină o obişnuință pentru cadrul didactic, în efortul său de a se asigura că situațiile didactice propuse sunt reale situații de învățare pentru copii.

Învățarea de calitate la vârsta preşcolară se defineşte cu referire la câteva criterii esențiale (de altfel, nu doar pentru vârsta preşcolară): relevanța, gradul de aprofundare

a cunoştinţelor, măsura articulării achiziţiilor în competenţe. În continuare, vom încerca să evidenţiem trăsăturile activităţii de predare care încurajează o învăţare relevantă, bazată pe înţelegere şi centrată pe formarea de competenţe.

Predarea pentru învăţarea relevantă. În grădiniţă, relevanţa învăţării este asigurată de măsura în care învăţarea răspunde sau este consonantă cu universul cultural, de cunoaştere, social şi fizic al copiilor, cu interesele şi nevoile de cunoaştere ale acestora, este aplicabilă în rezolvarea unei game de probleme sau provocări cu care se confruntă preşcolarii, conduce la dezvoltarea multidimensională a copilului, contribuie la activarea şi potenţarea funcţiilor cognitive, motrice, senzoriale, emoţionale, motivaţionale ale preşcolarului.

Măsura în care învăţarea este relevantă pentru copii este adesea demonstrată de indicatori precum cei de mai jos:

- gradul de implicare activă şi motivată a copiilor în activitate
- starea generală de bine pe care o manifestă în timpul activităţii de învăţare;
- măsura în care copiii manifestă autonomie, curiozitate şi iniţiativă în realizarea sarcinilor de învăţare, în utilizarea sau transferul cunoştinţelor;
- măsura în care copiii au înţeles cu adevărat ce s-a predat, în sensul că au înţeles, de exemplu, că vizita la brutărie s-a organizat pentru ca ei să înveţe despre procesul de preparare a pâinii şi despre meseria de brutar şi nu pentru că educatoarea a dorit să facem o plimbare prin oraş.
- măsura în care cunoştinţele, capacităţile şi atitudinile asimilate sunt durabile şi funcţionale la o oarecare distanţă în timp faţă de momentul în care au fost acumulate;
- măsura în care copiii vorbesc despre ceea ce au învăţat, îi preocupă subiectul studiat şi doresc să le explice celorlalţi unele dintre lucrurile învăţate la grădiniţă.

Predarea pentru învăţarea bazată pe înţelegere este o exigenţă a pedagogiei constructiviste. În grădiniţă, predarea pentru asigurarea înţelegerii conţinuturilor învăţării presupune crearea de situaţii educaţionale în care preşcolarii să aibă ocazia de a aprofunda conţinuturile la nivelul maximal de înţelegere de care sunt capabili. În esenţă, putem spune că preşcolarii au ajuns la un nivel de înţelegere a conţinuturilor predate atunci când sunt capabili să explice, să descrie, să aplice ceea ce au învăţat, să dea exemple, să facă deducţii simple pe baza celor învăţate.

Literatura de specialitate (Bryzniuk şi Kazymyra, 2004, citaţi de Paloş, 2012) recomandă o serie de demersuri didactice care favorizează asigurarea înţelegerii conţinuturilor învăţării, dintre care le reţinem pe cele relevante pentru preşcolaritate:

- abordarea unor unităţi tematice motivante şi cuprinzătoare, adecvate în raport cu experienţele anteriare de cunoaştere şi de viaţă ale copiilor, autentice şi cu implicaţii practice;

- formularea de obiective realiste, care sunt enunțate la începutul activității, pe înțelesul copiilor şi reprezintă ulterior repere esențiale ale evaluării sumative;
- evaluarea continuă, cu rol regator, a nivelului de înțelegere atins de copii, acțiune ce îi permite educatoarei să îşi regleze din mers predarea şi să le ofere copiilor un feedback relevant, mobilizator şi explicit cu privire la parcursul acestora în procesul de învățare.

Predarea pentru învățarea bazată pe competențe. Explicitarea acestei caracteristici ne obligă să ne punem întrebarea *Ce înseamnă focalizarea pe formarea de competențe la vârsta preşcolară?* Imperativul curriculum-ului centrat pe formarea de competențe este propriu sistemului educațional din țara noastră şi este evidențiat adesea şi în relație cu educația la vârsta preşcolară (Bogaert, Delmarle, Preda, 2013). Desigur, competența reprezintă un construct pretențios, ce se cristalizează ca rezultat al învățării şi dezvoltării la vârstele şcolarizării avansate. Totuşi, premisele competențelor şi o serie de elemente definitorii ale competențelor se formează încă din grădiniță.

În plus, abordarea educațională centrată pe competențe evidențiază nu doar aspectul static a acumulării de cunoştințe, ci şi cel dinamic, al necesității articulării achizițiilor în seturi acționale utile în rezolvarea unor categorii de probleme. Deşi sunt într-o etapă incipientă a învățării sistematice, preşcolarii pot fi puşi în situația de a exersa identificarea şi articularea flexibilă a unor achiziții din repertoriul propriu de cunoştințe, capacități, atitudini şi valori pentru a răspunde anumitor provocări educationale sau extraşcolare.

Elementele de competență exersate în activitatea didactică din grădiniță sunt prefigurate, în etapa proiectării la nivel micropedagogic, încă din formularea obiectivelor operaționale, care, printre altele trebuie să definească operația cognitivă sau abilitatea mentală, fizică sau socio-emoțională vizată şi domeniul de manifestare a acestora. Pe scurt, obiectivul anticipează elementele competenței care se antrenează: cunoştințele, acțiunile de care subiectul este capabil în relație cu cunoştințele şi contextul în care capacitatea se manifestă, deci este funcțională. Accentele puse prin formularea aleasă de educatoare pot evidenția focalizarea pe capacități sau elemente de competență diferite.

Iată de exemplu, în formularea:

Copiii să formeze buchete de flori de aceeaşi culoare, în număr impar evidențiază abilitatea practică de a alcătui un buchet de flori, în anumite condiții (flori de aceeaşi culoare, grupate în număr impar) în timp ce formularea:

Copiii să grupeze florile de aceeaşi culoare în mulțimi cu un număr impar de elemente, legându-le în buchete evidențiază capacitatea cognitivă de clasificare şi grupare după anumite criterii.

Ambele formulări sunt corecte, însă accentele sunt diferite. În primul caz, accentul este pus pe utilitatea practică a capacității de grupare în mulțimi cu număr impar de

elemente, în al doilea caz accentul este în mod direct pus pe exersarea abilității de clasificare şi recunoaştere a numerelor impare.

Principiul asigurării caracterului experiențial al procesului didactic din grădiniță

Programul curricular actual se doreşte a fi unul centrat pe experiențierea de către preşcolari a realității înconjurătoare. De aceea, sugestiile privind strategiile de instruire, inserate în curriculum fac referire la crearea de situații de învățare centrate pe acțiunea nemijlocită a preşcolarului asupra realității pe care trebuie să o înțeleagă.

Este vorba despre realitate este exterioară copilului, accesibilă prin observare sistematică, experiment, problematizare, accentul fiind pus pe exersarea ordonării realității în categorii, formarea de noțiuni, transferul abilităților, formarea de deprinderi care le vor asigura accesul ulterior la cunoaştere. În curriculum-ul actual, necesitatea aprofundării universului interior, a realității interioare este, de asemenea, evidențiată prin categoriile de activități ce vizează dezvoltarea personală şi care permit exersarea auto-evaluării, a autoreflecției, a autocontrolului şi autoreglării, a autocunoaşterii, a explorării propriilor emoții.

Învățarea experiențială este un produs al reflecției asupra experienței. Pentru ca învățarea bazată pe experiențierea realității să fie reală, este esențială asigurarea unor experiențe de interațiune cu realitatea variate, consistente şi impregnate de emoții pozitive, pe de-o parte, şi de provocarea copiilor să reflecteze la experiențele avute, pe de altă parte.

Ambele condiții sunt responsabilități ale cadrului didactic, care îşi asumă rolul de organizator al experiențelor de cunoaştere ale copiilor. El selectează şi structurează mediile de învățare, asigurându-se că sunt atractive, permit implicarea sezorială, fizică, intelectuală şi emoțională deplină a copilului, lasă libertate de acțiune şi decizie preşcolarului. În momentul desfăşurării activităților, educatorul facilitează desfăşurarea proceselor exploratorii prin oferirea de ajutor funcțional, prin motivarea copiii pentru menținerea în activitate şi pentru implicare reală în procesul de cunoaştere şi, mai ales prin sprijinirea copiilor în reflecția asupra cunoaşterii asimilate prin experiențiere.

Preocupați fiind de o concretizare educațională a principiilor învățării experiențiale, cercetătorii de la Centrul de educație experiențială a Universității Catolice din Leuven, Belgia au formulat trei condiții fundamentale ale educației experiențiale (Laevers şi colab., 1997, Laevers şi colab., f.a), articulate în ceea ce au numit Modelul educației experiențiale:

- Asigurarea unui mediu bogat;
- Cultivarea inițiativei copilului;
- Promovarea dialogului experiențial.

Apreciem aceste trei condiții generale ca fiind extrem de explicative şi ilustrative pentru abordarea în spiritul învățării experiențiale a programului educațional din grădiniță şi le detaliem în continuare, valorificând perspectiva autorilor modelului menționat mai sus.

Asigurarea mediului bogat în stimuli şi surse de învățare îi permite educatoarei să valorifice înclinația firească a copiilor spre explorare, manipulare, testare a caracteristicilor realității. În prezența unor resurse variate şi atractive, copiii se vor angaja direct şi adesea din proprie inițiativă în activități cu potențial formativ în relație cu aceste resurse. Gradul înalt de concentrare, intensitatea trăirilor manifestate de copii, implicarea energetică semnificativă şi satisfacția generată de implicare în relație cu subiectul studiat sunt indicatori ai succesului învățării prin experiențierea mediului (Laevers şi colab., 1997, Laevers, 1998)

Cultivarea inițiativei copilului în situațiile de învățare experiențială presupune din partea cadrului didactic o preocupare constantă pentru:

- Selectarea formelor de organizare a activității didactice şi a variantelor de desfăşurare care să asigure cât mai multă autonomie şi inițiativă copiilor. Acest lucru va crea treptat în planul copilului un sentiment al "conectării directe" cu mediul şi al capacității de a-l înțelege şi stăpâni.
- Observarea copiilor pentru a le identifica interesele şi pentru a identifica activități care să fie consonante cu acestea;
- Asigurarea unui raport optim între momentele de învățare independentă şi cele de intervenție şi dirijare a învățării, pe parcursul unei activități.
- Încurajarea explorării şi transmiterea unor mesaje explicite de valorizare a acesteia. Pentru a se implica deplin în acțiuni de cunoaştere nemijlocită a mediului, copiii trebuie să se simtă în siguranță, susținuți şi încurajați în acțiunile lor, să ştie că adulții aprobă şi valorizează activitatea de explorare şi că le permit să greşească, să se murdărească, să strice, să facă dezordine dacă aceste acțiuni conduc la învățare.

Pomovarea dialogului experiențial. Dialogul referitor la experiențele senzoriale, cognitive, motrice sau emoționale trăite de copii este esențial pentru evaluarea, valorizarea, sintetizarea, generalizarea cunoştințelor asimilate prin explorare. Rolul educatoarei este aici cel de mediator. Educatoarea mediază cunoaşterea realității de către preşcolar prin:

- intervenții de facilitare a accesului la realitate: pune la dispoziția copiilor elemente ale realității;
- intervenții de sprijin funcțional: oferă punctual informațiile şi resursele de care copilul are nevoie;
- intervenții de mediere a înțelegerii modului în care este alcătuită şi funcționează realitatea studiată, prin formularea de întrebări care să ghideze explorarea, prin sugerarea unor posibile acțiuni de explorare, prin întrebări referitoare la intențiile de explorare, menite să îi clarifice copilului ceea ce are de făcut.

Rolul întrebărilor formulate de educatoare este, în acest context al dialogului pentru medierea explorării, unul esențial. Întrebări precum: *Ce crezi că se întâmplă? Ce vezi aici? Cum ai putea afla asta? De ce ai avea nevoie ca să poți face ceea ce dorești? Ce crezi că înseamnă ceea ce s-a întâmplat? Ce vei face în continuare? Cum ai aflat? Crezi că se întâmplă de fiecare dată la fel?* organizează deducțiile copiilor, evidențiază importanța procesului de

cunoaştere şi nu doar a produselor obținute în urma explorării şi încurajează continuarea aprofundării, prin cunoaştere directă, a realității.

În înțelegerea promotorilor educației experiențiale (Laevers, 2002, Laevers, Vandenbussche, Kog & Depondt, f.a, Laevers, 1998), indicatorii fundamentali ai calității învățării experiențiale sunt: *starea de bine generală* a copilului aflat în situații de învățare şi *gradul de implicare* a acestuia. Starea generală de bine este definită prin sentimentul de siguranță, atitudinea pozitivă față de învățare şi activitate, dispoziția pozitivă generală pe care le demonstrează copilul în procesul de explorare. Gradul de implicare este indicat de măsura în care copilul este concentrat la activitate, motivat şi perseverent în ceea ce face (Laevers, 1998). Sunt caracteristici care merită cultivate pentru potențialul lor formativ pe termen lung, pentru formarea dispozițiilor favorabile față de cunoaştere şi a unei atitudini de valorizare generală a învățării.

Predarea pentru învățare, promovarea învățării experiențiale şi asigurarea unității şi coerenței programelor educaționale din grădiniță reprezintă, în înțelegerea noastră principii esențiale pentru abordarea în spirit curricular a educației preşcolare. Ele permit valorizarea maximală a recomandărilor curriculumului preşcolar actual şi canalizarea eforturilor profesionale ale educatoarei în sensul sprijinirii dezvoltării şi devenirii copilului.

Bibliografie

*** (2002). *Research on Experiential Education. A selection of articles by Ferre Laevers, Centre for Experiential Education Leuven,* Belgium

B.I.E.F., Gerard, F.M.& Pacearcă, Şt. (). *Evaluarea competențelor – ghid practic*. Bucureşti: Editura Aramis

Bogaerts, C., Delmarle, S. & Preda, V. (2013). *Formarea competențelor în grădiniță. O altă perspectivă asupra timpului şcolar*. Bucureşti: Editura Aramis

Glava, A., Glava, C. (2002). *Introducere în pedagogia preşcolară*. Cluj-Napoca: Editura Dacia

Laevers, F. (1994). The Innovative Project Experiential Education, în *Research on Experiential Education. A selection of articles by Ferre Laevers, Centre for Experiential Education Leuven,* Belgium, 2002

Laevers, F., Bogaerts, M., Moons, J. (1997). *Experiential Education at work. A setting with 5 years old. Manual.* Centre for Experiential Education Leuven, Belgium

Laevers, F. (1998). The Quality of Early Childhood Education. What we can learn from practice and research in Flanders, trad. în volumul *Research on Experiential Education. A selection of articles by Ferre Laevers, Centre for Experiential Education Leuven,* Belgium, 2002

Laevers, F., Vandenbussche, E., Kog, M. & Depondt, L. (f.a.) *A process-oriented child monitoring system for young children*. Centre for Experiential Education Leuven, Belgium

Paloş, R. (2012). *Teorii ale învățării şi implicațiile lor educaționale*. Ediția a 2-a Timişoara: Editura Universității de Vest

Rey, B., Carette, V., Defrance, A., Kahn & S., Pacearcă, Şt. (2012). *Competențele în şcoală – formare şi evaluare*. Bucureşti: Editura Aramis

Managementul comportamentului la preşcolari

Prof. CERASELA LIBEG
Prof. LOLICA-LENUȚA TĂTARU

Când comportamentul copiilor devine o problemă

Abilitățile profesioniştilor în realizarea unor programe de educație preşcolară de calitate se dezvoltă constant. Curriculumul preşcolar încearcă să ofere oportunități de dezvoltare optimă a preşcolarilor.

Programele de educație preşcolară nu au ca scop doar transferul de informații de la adult către copii şi dobândirea de abilități şi deprinderi la preşcolar, ci şi schimbarea comportamentelor indezirabile cu care copiii vin din familie, prin respectarea, de către educatoare, a unor principii corecte de management al acestora, pentru a maximiza performanțele preşcolarilor, care, altfel, pot fi afectate de insuficienta sau incorecta utilizare a propriilor resurse. Este necesar ca educatorii să stăpânească o serie de tehnici pentru a ajuta la schimbarea comportamentului dezadaptativ al copiilor.

Performanța situată sub nivelul potențialului copilului se referă la faptul că aceasta, exprimată în rezultate şi produse ale activității, este sub nivelul celor prezise vârstei, potențialului său specific (nivelului de inteligenta sau abilităților şi deprinderilor pe care le posedă). Este importantă realizarea performanțelor, dar acest fapt este îngreunat, uneori, în lipsa unui bun management al comportamentelor problematice din grupă.

Mulți copii ajung la grădiniță şi la şcoală nepregătiți să facă față cerințelor specifice din acest mediu. Diferența dintre mediul familial şi cel preşcolar presupune o ajustare a comportamentului copilului la un mediu impregnat cu reguli şi sarcini bine structurate, pentru a facilita integrarea şi adaptarea cât mai bună a acestuia.

În intervenția didactică individualizată se au în vedere caracteristicile unice ale copiilor, dar, dincolo de acestea, există nevoi şi interese comune, care este necesar să fie avute în vedere (fiindcă un copil impulsiv poate să perturbe jocurilor celorlalți, de exemplu). Sunt modalități de abordare care se cuvine a fi nuanțate, elemente de bune practici care pot ajuta la optimizarea rezultatelor muncii educatorilor şi a performanțelor copiilor. Demersul didactic inflențează motivația copilului de a veni la grădiniță, de a se implica în ceea ce se întâmplă acolo, de a fi performant şi integrat acolo.

Modelele de intervenție didactică este indicat să urmărească şi optimizarea relației copil-educator, deoarece contextul acestor relații poate avea efecte ample în adaptarea la grup, în socializare, în respectarea cerințelor şi în manifestarea unor

atitudini pozitive şi funcționale față de grădiniță, toate acestea fiind predictori pentru integrarea şcolară viitoare a acestor copii.

Chiar dacă educatorul este un expert în educație, bine pregătit pentru a gestiona momentele mai mult sau mai puțin previzibile sau problematice, dezvoltarea sa profesională obligă la învățare permanentă şi accesarea a noi surse de dezvoltare profesională: cursuri de perfecționare, de formare continuă. Propunerea noastră este de a oferi câteva tehnici şi metode specifice de disciplinare pozitivă şi de management eficient al unor situații comportamentale problematice pentru copiii din grădiniță.

Comportamentele inadecvate

Comportament înseamnă, simplu spus, toate activitatile pe care le facem, fie ele adecvate (ex.: a respecta reguli, a interacționa cu ceilalți fără să le produci suferință), fie ele inadecvate (ex.: a lovi ceilalți copii, a sfida). Aprecierea gradului de adecvare a comportamentelor este adesea realizată pe baza criteriile de analiză stabilite în funcție de cerințele, standardele şi aşteptările specifice mediului grădiniței, atunci când vorbim despre preşcolari (a respecta seturile de reguli, a realiza sarcinile de la activități etc.).

Comportamentele copilului devin problematice sau inadecvate când frecvența, intensitatea, durata şi latența acestor comportamente produc deteriorări în funcționarea lui socială, personală sau şcolară şi în adaptarea lui.

Unii copii prezintă întârzieri în dezvoltarea cognitivă, deficit de atenție, impulsivitate şi hiperactivitate, sau o reactivitate emoțională exagerată, unii copii au un comportament inhibat, în timp ce alții sunt agresivi sau opozanți; copiii cu probleme de temperament manifestă un nivel de activare crescut şi răspunsuri la stimulare care conduc la conflicte cu cei din jur, câmpul lor de atenție, iritabilitatea şi regularitatea obişnuințelor sunt disfuncționale.

În literatura de specialitate sunt menționați mai multi factori individuali, care pot determina comportamentul neadecvat al copiilor, printre care pot fi şi cei enumerați. Pe lângă aceşti factori, există şi factori ereditari, de mediu, contextuali, care pot perturba conduita copiilor. De exemplu, starea de sănătate a unui copil poate modula răspunsul comportamental al acestuia, la fel cum existența unor conflicte în familie poate determina apariția unor comportamente agresive în situații de interacțiune cu alți copii, prin modelarea realizată (De exemplu, dacă mama țipă şi aruncă obiecte atunci când se ceartă, există posibilitatea ca şi copilul să manifeste acest tip de comportament în timpul unei neînțelegeri cu ceilalți copii.).

De asemenea, când analizăm un comportament, este bine să ținem cont de diferențele interindividuale (unii copii sunt mai sensibili, alții sunt mai energici, unii sunt uşor adaptabili, alții mai toleranți). Pe de altă parte, comportamentul unui copil este motivat, întotdeauna, de o nevoie, fie ea esențială (hrană, căldură, sănătate) sau emoțională (dragoste, acceptare).

Unele comportamente nepotrivite continuă la o vârstă când repertoriul comportamental ar fi de aşteptat să fi ajuns la alt mod de manifestare (de exemplu, comunicarea prin plâns a unor nevoi, la vârste când limbajul expresiv i-ar permite alt mod de exprimare, verbal). Comportamentele care se repetă prea des, interferează cu abilitatea copilului de a învăța, limitându-i dezvoltarea, sau comportamentele care sunt adecvate într-un loc, dar se manifestă inadecvat în alt context, devenind un risc pentru copil sau având efecte negative asupra comportamentului celorlalți (de exemplu, a alerga şi a striga este un comportament adecvat în parc, dar într-o sală de spectacol devine inadecvat). Aceste comportamente pot fi influențate de factori foarte diversi: un stil parental permisiv, o toleranță scăzută a copilului față de reguli etc.

Un comportament inadecvat se caracterizează printr-un set de manifestări care împiedică adaptarea la mediul din grădiniță, care aduce atingere funcționării copilului, dar şi celorlalți colegi, manifestând şi o anumită stabilitate în timp.

Aproape toți copii manifestă, la un moment dat, comportamente inadecvate la vârsta preşcolară, dar 10-15% dintre acestea sunt la nivel moderat.

Pentru a iniția modificări comportamentale este bine să cunoaştem specificul dezvoltării copiilor la vârstă preşcolară, precum şi elementele individuale de manifestare/comportare, pentru ca interventia comportamentala să devină eficientă.

Cadrele didactice şi contribuția lor la identificarea unor tulburări de comportament

Există tulburări de comportament inadecvat care pot fi clinice, intervenția în acest caz fiind în măsură să implice părinții, cadrele didactice, consilierul şcolar, psihologul, psihiatrul, medicul pediatru etc. Din această categorie fac parte tulburări precum ADHD (Tulburarea de deficit de atenție şi tulburarea hiperkinetică), tulburarea de conduită, tulburarea de comportament opoziționist şi provocator etc.

Una dintre sursele de informații, în evaluarea acestor tulburări, o constituie investigarea mediului preşcolar, deoarece este important ca simptomele caracteristice acestor tulburări să fie transituaționale (să se manifeste şi acasă şi la grădiniță sau în alte medii), pentru a le putea încadra diagnostic.

Educatorii pot oferi informații utile în diagnosticarea ADHD, de exemplu. Acest fapt are la bază următoarele argumente:

- Timpul petrecut cu copiii este un interval semnificativ pentru ca aceştia să poată cunoaşte suficient de bine comportamentele şi temperamentul copiilor.

- Educatorii cunosc îndeajuns de bine caracteristicile de dezvoltare ale copiilor aflați la vârstă preşcolară, încât să le poată raporta comportamentul la etaloanele de vârstă şi gen.

- Sarcinile structurate din grădiniță, la care copiii sunt obligați să aloce anumite resurse (de atentie, cognitive), permit educatorilor o evaluare corectă a acestei alocări (cât de bine este focalizată atenția, de exemplu).

- La grădiniță sarcinile sunt foarte diverse (jocuri, interacțiuni cu colegii, controlarea impulsurilor etc.), iar cadrele didactice pot observa o gamă largă de răspunsuri comportamentale ale unui copil. Datorită diversității sarcinilor de la grădiniță (ex. de colaborare), educatorii pot observa manifestările impulsive, lipsa atenției, comportamente opozante etc.

Cu toate acestea, există limite privind contribuția educatorilor la evaluarea unor comportamente cu caracter clinic ale copiilor. Observațiile educatorilor sunt oferite specialiştilor, singurii care pot realiza o evaluare de specialitate şi un diagnostic diferențial.

Managementul problemelor comportamentale

Întrucât educatorii se confruntă adesea cu probleme comportamentale ale copiilor, precum agresivitatea, nerespectarea regulilor, este necesară abordarea acestor probleme din următoarele motive: pentru a ajuta copilul în cauză, pentru a preveni afectarea comportamentelor celorlalți copii sau perturbarea activității de la grupă.

Educatorii nu pot interveni întotdeauna suficient de eficient în prevenirea sau înlăturarea problemelor comportamentale ale copiilor, întrucât este necesar să ştie care metodă de disciplinare se pretează cel mai bine pentru a fi aplicată în condițiile activității/interacțiunii în grup, specifice grădiniței. În cadrul grupului de la grădiniță sau în alte contexte (în familie, de exemplu), copiii cu probleme comportamentale trebuie protejați de etichetări, desconsiderări sau marginalizări datorate comportamentelor manifestate. De aceea, este indicată colaborarea intensă, atât cu consilierul şcolar, cât şi cu părinții acestor copii, întrucât, doar prin colaborare, se pot obține rezultatele dorite în abordarea problemelor de comportament inadecvat.

Comunicarea cu copilul

Pentru a avea o bună relaționare cu copilul, în general, sau cu cel cu probleme comportamentale, un element esențial este comunicarea cu acesta într-o manieră care să evidențieze acceptarea lui necondiționată, fără însă a fi de acord cu comportamentele inadecvate. Este foarte important ca aceşti copii să se simtă respectați ca oameni, să ştie că părerea lor contează şi că cineva empatizează cu ei.

Comunicarea presupune atât ascultarea activă, cât şi construirea şi transmiterea de mesaje adecvate. A asculta activ înseamnă a înțelege nu doar ceea ce vrea copilul, ci şi ceea ce simte, reflectând această înțelegere printr-un răspuns obiectiv, orientat pe

aceste aspecte, nu pe judecarea copilului, chiar în situația în care manifestă comportamente inadecvate. Răspunsurile educatorilor pot avea în vedere nu doar mesajele verbale ale copiilor (de exemplu, expresii de tipul: "Mă deranjează ceilalți!"), ci şi cele non-verbale (de exemplu, gesturi de amenințare, refuzul copilului de a se juca etc.). Acest aspect este important mai ales că la vârsta preşcolară, limbajul emoțional (denumirea emoțiilor trăite, de exemplu) este destul de puțin nuanțat (de exemplu, copilul spune că se simte rău şi când e trist şi când este speriat, deşi este vorba de emoții diferite), iar exprimarea stărilor emotionale se realizează, adesea, prin gesturi sau comportamente.

Există unele situații când nu se recomandă aplicarea ascultării active. De exemplu, când copilul vrea să monopolizeze atenția adultului sau să abată atenția de la o sarcină primită, reflectarea empatică poate deveni o recompensă pentru comportamente indezirabile/inadecvate ale copiilor. De exemplu, copilul poate considera atenția acordată şi înțelegerea manifestată de educatori ca nişte elemente gratificatoare pe care le va solicita insistent în viitor. În cazul în care educatorii observa această funcție a comunicării cu copilul, atunci, se poate apela la o abordare directă: "Am mai vorbit despre aceasta şi ştii cum poți rezolva problema", fie prin schimbarea subiectului sau printr-o diminuare a reflectării empatice.

A construi mesaje adecvate pentru copii, atunci când manifestă comportamente inadecvate, nu este acelaşi lucru cu a le da sfaturi, pentru că, acestea din urma îi fac dependenți de adult. De cele mai multe ori, copiii au tendința de a refuza să urmeze sfaturile, considerându-le nişte ordine (de exemplu, un sfat formulat astfel: "Să nu îndrăzneşti să te mai bați niciodată cu copiii!" etc.). Un mesaj corect formulat va exprima sentimentele de nemulțumire față de ceea ce a făcut copilul, educatorul va identifica şi exprima faptul că ceea ce îl deranjează este efectul acestui comportament, nu copilul însuşi. Cu alte cuvinte, este necesară diferențierea între comportamentul copilului şi copilul ca persoană, iar mesajele transmise trebuie să afecteze comportamentul, nu persoana copilului (De exemplu: " Am fost nemulțumit că l-ai lovit pe A., pentru că ştiu că tu ai fi putut găsi şi alte rezolvări la faptul că ți-a luat jucăria.").

Pentru a se exprima un mod de comunicare eficient este necesar ca educatorii să descrie comportamentul pe care copilul îl manifestă, şi care interferează cu activitatea grupei, să exprime ceea ce simt ceilalți copii când acest comportament apare, şi ceea ce simt ei referitor la acest comportament. De asemenea, educatorii trebuie să descrie şi ce consecințe are acest comportament inadecvat (de exemplu: "Când alergi în sala de grupă, ceilalți copii sunt dezamăgiți şi furioşi pentru că strici ceea ce lucrează ei pe covor").

Ceea ce este important în construirea mesajelor este ca acestea să nu blameze copilul, ci să îl ajute să înțeleagă unde a greşit şi ce consecințe are comportamentul său asupra celorlalți copii.

Situațiile conflictuale

Conflictul este o parte firească a procesului de comunicare cu cei din jur. Apariția frecventă a conflictelor duce însă la deteriorarea prieteniilor/relațiilor. La vârsta preşcolară sunt mai multe conflicte şi, chiar de aceea, copiii trebuie să îşi dezvolte, de acum, abilitatea de rezolvare eficientă a acestora, pentru a fi pregătiți să facă față, în viitor, unor astfel de situații.

Situațiile conflictuale între copiii de la grădiniță generează multă furie şi frustrare acestora. Medierea unor astfel de situații presupune ascultarea copiilor implicati în situațiile conflictuale respective şi clarificarea emoțiilor simțite în astfel de situații dificile

Situațiile conflictuale apar, cel mai frecvent, datorită abilităților reduse ale copiilor de rezolvare a unor probleme. Tocmai de aceea, abordarea unor astfel de situatii conflictuale trebuie să constituie un prilej de a-i învăța pe copii cum să genereze mai multe soluții la o problemă. Înainte de a alege soluția adecvată pentru rezolvarea conflictelor, educatorii trebuie să îi lase pe copii să exprime variante de soluționare, chiar dacă sunt inacceptabile, apoi să le elimine în urma analizării. A-i lăsa pe copii să exploreze, să caute soluții alternative pentru a soluționa o problemă şi să le discute, constituie un pas important, atât în relaționarea acestora cu educatorii, cat şi în dezvoltarea controlului asupra propriului comportament.

Conflictele la vârsta preşcolară sunt legate de modul în care se desfăşoară un joc, de exemplu, de rolurile pe care copiii şi le asumă în cadrul jocului, de împărțirea jucăriilor, de aşteptarea rândului sau de alegerea temei unui joc. Conflictul poate lua forma unor acte fizice agresive, a unui schimb de replici sau izbucniri în lacrimi. Dacă un conflict nu se rezolvă rapid, aceasta poate duce la întreruperea jocului, la trăiri emoționale ample, de tip furie sau/şi frustrare.

În rezolvarea conflictelor, preşcolarii pot aborda mai multe posibilități: copiii care se joacă mai mult timp împreună cu ceilalti, pot învăța, prin încercare şi eroare, ce funcționează şi ce nu în rezolvarea acestor neînțelegeri. De asemenea, aceşti copii ajung să-şi dea seama de modul cum ceilalți copii pot soluționa conflictul.

Pentru a fi eficienți în rezolvarea conflictelor, copiii pot respecta următorii paşi: vor descrie faptele, fără a-i învinovăți pe ceilalți, îşi vor exprima semntimente față de ceea ce s-a întâmplat şi vor identifica alternative referitoare la cum anume cred că ar putea face față pentru a rezolva situația. Dacă sunt copii care rezolvă conflictele frecvent prin agresivitate (de exemplu, ridicarea tonului, lovituri) pot fi puşi să observe o situație conflictuală între mai mulți copii şi apoi să fie discutată, pentru a identifica şi alte moduri de rezolvare posibile.

Educatorii trebuie să înțeleagă cauzele diverse ale comportamentelor nedorite, pentru a aborda strategii adecvate de prevenire a conflictelor dintre copii. Astfel, educatorii pot utiliza doar metode pozitive de disciplinare, fără a se recurge la comportamente violente sau etichetări. Se pot întreprinde măsuri de prevenție pentru a

evita apariția comportamentelor nedorite şi, în consecință, a conflictelor între copii, la nivel de grupă.

Dacă educatorii observă o situație în care copilul manifestă comportamente agresive, este bine să-l întrebe pe acesta care sunt consecințele acelui comportament. Cei mai mulți copii refuză să se mai joace cu cei care se comportă agresiv şi nu-i vor mai lăsa nici în spațiul lor de joacă, deci pot experimenta pe "pielea lor" consecințele propriilor manifestări, dar îşi pot modifica acele comportamente. Pentru un copil care intră frecvent în conflict verbal cu ceilalți, educatorii pot folosi un joc de rol cu două jucării care redau acel tip de interacțiune ineficientă, punând în scenă una dintre situațiile conflictuale. În momentul în care cele două personaje ajung să se certe, jocul se întrerupe. Acest tip de activități poate fi realizat şi cu un grup de 2-3 copii, dar se recomandă ca acei copii care se comportă agresiv să fie spectatori, pentru a avea ocazia să înțeleagă mai bine comportamentele personajelor şi consecințele pe care aceste comportamente le au.

Rutinele

Organizarea ineficientă a mediului din grădiniță poate deveni cauza unor comportamente inadecvate la copii (de exemplu, un spațiu în care copiii îşi desfăşoară activitățile didactice, dar tot acolo servesc şi masa, dorm şi îşi depozitează hainele şi gentuțele). În schimb, organizarea unui mediu securizant, atractiv în sensul posibilităților de valorificare a opțiunilor copiilor, dar bine structurat, cu destinație bine definită poate ajuta la menținerea comportamentelor dorite şi la manifestarea lor în mod frecvent (de exemplu, în sala de mese se serveşte masa, la vestiar se țin hainele etc.).

Fiecare moment al zilei reprezintă o oportunitate de învățare şi cu cât contextele de învățare sunt mai clare cu atât sunt mai valoroase experiențele trăite şi achizițiile dobândite în urma lor.

Activitățile cu caracter rutinier se derulează pe parcursul întregii zile şi au un rol deosebit de important pentru dezvoltarea personală a copilului. Fiecare moment trăit de copil este o ocazie de a învăța ceva, iar acestor activități, prin care îi sunt satisfacute copilului nevoile primare, trebuie să le acordăm aceeaşi atenție pe care o acordăm activităților didactice, în organizare, planificare şi desfăsurare.

Formarea rutinelor şi respectarea lor mențin copilul implicat în acțiuni adecvate şi scade frecvența situațiilor în care copiii pot manifesta comportamente inadecvate.

Din punct de vedere psihologic, rutinele au rolul de a oferi sentimentul de control şi de predictibilitate asupra evenimentelor. Prin participarea la aceste activități desfaşurate ritmic, copiii învață despre momentele zilei, succesiunea lor şi activitățile specifice acestora, li se formează sentimentul de apartenență la grup, iar ei se simt în siguranță.

Rutinele includ următoarele tipuri de activităţi:

- sosirea şi plecarea copilului din grădiniţă;
- salutul;
- gimnastica de înviorare;
- întâlnirea de dimineaţă;
- gustările;
- micul dejun şi masa de prânz;
- igiena, spălatul şi toaleta;
- somnul/ perioada de relaxare de după-amiază.

Rutinele pot fi discutate cu copiii. De exemplu, dimineaţa li se pot prezenta copiilor: orarul zilei, succesiunea activităţilor şi modul de trecere de la o activitate la alta. Astfel, se reduce refuzul copiilor de a trece de la o activitate la alta. Comportamentele specifice unor rutine pot fi exersate şi prin jocuri de rol (de exemplu, servitul mesei în jocul "De-a musafirii").

Regulile

Prin instituirea unor reguli la nivelul grupei se facilitează învăţarea unor comportamente dorite, se reduc situaţiile problematice şi se stabilesc limitele acceptate ale comportamentelor copiilor.

Stabilirea de reguli şi formularea permanentă a aşteptărilor în legătură cu comportamentele adecvate sunt principalele metode de management comportamental la preşcolari. Respectarea unei reguli presupune dezvoltarea capacităţii copiilor de a planifica şi de a inhiba un comportament, atunci când li se cere. Copiii învaţă de mici că fiecare context social are anumite reguli (de exemplu, ca să se joace cu jucăria altui copil, întâi va trebui să i-o ceară, etc.), iar respectarea acestora facilitează adaptarea noastră socială.

Regulile se formulează în termeni de comportamente care se pot observa şi care sunt clar definite, nu sub forme generale (de exemplu: „Să fiţi cuminţi!").

De asemenea, regulile trebuie formulate în termeni afirmativi, evitându-se formularea lor în termeni de interdicţie. De exemplu, educatorii, în loc să spună copiilor ce să nu facă, ar fi de dorit să le comunice ceea ce au voie să facă şi ceea ce se aşteptă de la ei, punând deci accent pe ce se poate face. Interdicţiile sunt percepute ca un element de presiune, constrângere şi ameninţare, generând non-complianţa copiilor la reguli.

Regulile trebuie discutate cu copiii, aceştia fiind încurajaţi să le propună chiar ei, să le ilustreze prin desene şi să le expună în sala de grupă. Copiii trebuie familiarizaţi cu regulile prin verbalizarea permanentă a acestora, dar trebuie puşi şi în situaţia de a învăţa, prin încercare-eroare, ceea ce se aşteaptă de la ei. Cea mai bună modalitate prin care copiii învaţă regulile este să le testeze, observând consecinţele acestora (aprobare

şi recompensă când sunt respectate sau dezaprobare când nu sunt respectate). Uneori, după ce educatoarea comunică o regulă, copiii vor încerca să o încalce, forțând limitele (de exemplu, dacă regula este ca în sala de grupă să nu se ridice tonul vocii, unii copii vor striga), pentru a vedea dacă este într-adevăr necesar ca acesta să fie respectată, pentru că au întâlnit situații în care au încălcat reguli şi nu au suferit nicio consecință.

Educatorii trebuie să repete regulile, astfel încât copiii să le poată interioriza. Interiorizarea regulii apare în momentul în care copiii transpun regula în comportament.

Mai eficient este ca educatorii să prezinte şi să susțină un set de reguli simple şi clare care să fie comunicat copiilor, reamintit şi revizuit periodic. Un astfel de set de reguli se poate crea din primele zile de grădiniță (de exemplu: 1. Copilul trebuie să ridice mâna pentru a pune o întrebare sau a da un răspuns; 2. Când se joacă are grijă să nu deranjeze jocul colegilor; 3. Pentru a obține o jucărie aflată la alt copil, aceasta este cerută...etc.). Acesta este primul pas spre a se asigura ordinea dorită în grupă.

Orice regulă presupune două componente: stabilirea comportamentului adecvat, urmat de consecințe pozitive, şi stabilirea administrării consecvente a penalizărilor atunci când comportamentul nu este urmat (De exemplu, comportamentul adecvat este de a proteja construcțiile celorlalți copii. În situația când regula este aplicată consecința pozitivă poate fi de natură socială, apreciere sau laudă, iar în caz de nerespectare este trimitere în pauză şi retragere din joc.)

Numărul de reguli se stabileşte în funcție de vârsta copilului, mai exact un număr de 3-4 reguli pentru copiii de 3-4 ani şi un număr de 5-6 reguli pentru copiii de 5-7 ani. Pentru copiii foarte mici, de 2-3 ani, este indicat să fie utilizate reguli generale de comportament precum: „adunați jucăriile", „ascultați când cineva vorbeşte", etc., iar pentru copiii mai mari de cinci ani se pot stabili reguli referitoare la comportamentul social (de ex. cereți voie pentru a vă juca cu jucăria altcuiva, etc.).

După cum menționam anterior, pe lângă stabilirea regulilor este importantă şi stabilirea consecințelor acestora. Pentru că respectarea regulilor reprezintă un proces de învățare, comportamentele pe care copiii le respectă trebuie apreciate de educatori şi recompensate prin întăriri sociale (aprobare, laudă etc.). În schimb, dacă preşcolarii ignoră regulile, educatorii trebuie să stabilească consecințe logice sau naturale care să îi ajute în înțelegerea rolului şi importanței pe care acestea le au pentru adaptarea socială şi la mediul grădiniței..

Modificări comportamentale

Abordarea comportamentală este fundamentată pe ideea că toate comportamentele, adecvate sau inadecvate, se învață. Din fericire, orice comportament dorit poate fi consolidat, iar un comportament nedorit poate fi modificat: redus sau chiar dezvățat.

a) Când copilul învaţă un comportament nou

Pentru a învăţa un comportament nou, copilul trebuie să parcurgă mai multe etape. În primul rând, este necesară definirea clară a comportamentului care urmează a fi învăţat. Atunci când comportamentul care se doreşte a fi învăţat este prea complex, înainte de o abordare globală, se poate recurge la descompunerea lui în componente. De exemplu, pentru a învăţa cum se mănâncă la masă, copiii trebuie să înveţe următoarele componente: întâi se aşează la masă, deschid gentuţa, scot şervetelul, apoi pachetul cu mâncare şi sticla cu apă, desfac folia de pe gustare, mănâncă uşor înclinaţi deasupra mesei, la sfârşit se sterg cu şervetelul de hârtie şi beau apă.

Se poate folosi de către educatoare ghidajul verbal, fizic sau se poate realiza învăţarea prin modelare.

În procesul de învăţare a unui comporament nou, se retrage treptat îndrumarea de către educatori (Dacă la început, pentru învăţarea unui nou comportament, este necesară îndrumarea directă şi frecventă de către educatori, după învăţarea acestui comportament, îndrumarea directă se retrage treptat). Pentru fixarea comportamentului nou învăţat în repertoriul comportamental trebuie acordate recompense, la intervale neregulate.

b) Când se consolidează un comportament

Tehnicile care duc la consolidarea comportamentelor învăţate sunt manipularea întăririlor pozitive sau recompensele şi controlul mediului.

RECOMPENSELE

Un rol important în această consolidare a comportamentelor revine recompenselor, care sunt consecinţe pozitive, crescând astfel probabilitatea de reapariţie a acestui comportament.

Sunt mai multe tipuri de recompense: recompense materiale precum: alimente, cadouri, bani, etc; recompense sociale precum: lauda, încurajarea, aprecierea, acceptarea de către ceilalţi, atenţia etc; activităţi preferate precum: jocul pe calculator, vizionarea de filme, desene animate, activităţi sportive, etc.

De regulă, educatorii întăresc prin laudă şi apreciere (De exemplu: "Este foarte bine cum ai cerut jucăria!") comportamentele adecvate ale copiilor. Uneori însă, ei acordă o atenţie deosebită unor comportamente inadecvate ale copiilor, întărind social reapariţia acestora, chiar dacă nu doresc aceasta. Dacă acele comportamente inadecvate (de exemplu, copilul strigă în timpul activităţii) au ca funcţie obţinerea unui plus de atenţie din partea educatorului, iar acesta i-o acordă prin critică şi dezaprobare. Probabilitatea reapariţiei acelui comportament este mai mare, chiar dacă este vorba de o atenţie negativă.

Este bine să se ştie că pentru a descuraja un comportament inadecvat este important să fie incurajat cel dorit şi opus acestuia (de exemplu, se reduce comportamentul unui copil care strigă, încurajându-l atunci când foloseşte un ton vocal moderat în adresarea către copii şi educatoare).

Recompensele nu se acordă oricând şi oricum. Pentru ca acestea să fie eficiente, este necesar ca educatorii să respecte un set de reguli de aplicare:

- Să definească specific comportamentul căruia doresc să îi crească durata, frecvența, intensitatea;
- Să identifice care sunt pentru copil recompensele potrivite;
- Să utilizeze recompensele disponibile;
- Să se treacă treptat de la recompensele materiale, folosind mai mult recompensele sociale;
- Să se descrie comportamentul în momentul când se aplică recompensa (De exemplu:"Primeşti această față zâmbitoare pentru că ai adunat jucăriile.")
- Se repetă regula pe care se bazează recompensarea;
- Copilul este învățat să-şi identifice şi să-şi autoadministreze recompense;
- Se compară comportamentul înainte şi după aplicarea recompensei, pentru a se cunoaşte efectul ei;
- Se trece de la recompensele aplicate imediat la cele aplicate neregulat, în faza de consolidare a unui comportament.

CONTROLUL MEDIULUI

Mediul din grădiniță influențează modul de manifestare a comportamentului. Unele comportamente apar doar într-un anumit mediu (de exemplu, refuză să doarmă la grădiniță) sau în prezența anumitor persoane (de exemplu, aleargă în prezența instructorului de dans etc.). Mediul comunică un anumit mesaj (de exemplu, dacă e parc, e loc de joacă) şi favorizează un anumit comportament. Dacă în camera copilului este un raft cu cărți este probabil ca acesta să fie curios de conținul acestora, dacă este doar televizor, va fi interesat de acesta şi va butona telecomanda pentru a găsi emisiunile de desene animate.

Controlul mediului favorizează apariția unui comportament deja învățat.

Când se aplică metoda controlului mediului este indicat să:

- Se identifice comportamentul care se doreşte a fi stimulat (De exemplu, se vrea colaborarea cu colegii de grupă).

- Se observă în ce context apare comportamentul vizat (Comportamentul apare în contextul vizitelor la prieteni).

- Se reproduce cât mai bine situația din acel mediu (Se organizează jocuri de rol cu o astfel de temă)

- Se recompensează comportamentul (Este lăudat copilul pentru colaborarea bună cu colegii).

Refuzul de a realiza un comportament

La vârsta preşcolară există situații când copilul refuză categoric să realizeze unele comportamente.

A recurge la pedepse după manifestarea refuzului nu va determina învățarea sau manifestarea comportamentelor dorite. De aceea, este indicată folosirea de către educatori a unor metode prin care aceşti copii să devină conştienți şi responsabili față de propriul comportament, fără a se simți constrânşi sau amenințați să manifeste unele comportamente ca urmare a aplicării unor pedepse.

Atunci când copiii refuză să manifeste/adopte un comportamentul dezirabil (alegând, în schimb, să adopte un comportament inadecvat, de o gravitate evidentă: de exemplu, loveşte, muşcă, etc) aceste comportamente se cer a fi abordate prin excluderea copilului de la activitate (time-out) sau li se pot retrage unele privilegii.

În situațiile de refuz se pot folosi, ca metode de interventie, metoda consecințelor logice şi naturale (ex. Dacă nu împarte jucăriile cu colegii, aceştia nu se mai joacă cu el), ignorarea (ex. Dacă strigă pentru a atrage atenția educatoarei, va fi ignorat când ridică tonul) sau excluderea. Aceste metode vor fi descrise în detaliu în cele ce urmează.

Consecințele naturale sau logice

Comportamentele noastre au anumite consecințe. Unele consecințe apar în mod natural, neplanificat. Aceste consecinte decurg din comportamentul copilului, fără ca educatorul sau părintele să intervină în vreun fel şi se numesc consecințe naturale (De exemplu, dacă îşi uită mănuşile acasă, va suporta frigul dimineților de primăvară).

Consecințele logice sunt şi ele acțiuni care decurg din comportamentele copiilor, dar sunt alese de părinte sau educator şi sunt prezentate ca alternative la consecințele naturale (De exemplu, dacă se joacă în locuri inadecvate cu plastilina, pe tabletă, nu va mai avea acces la tabletă un interval de timp). Pentru ca aceste consecințe să aibă efectul scontat, este recomandat să existe o relație logică între comportamentul inadecvat şi consecintă, relație pe care copilul să o poată observa.

Metoda consecințelor logice şi naturale ajută în a dezvolta copiilor responsabilitatea, capacitatea de a lua decizii potrivite în legătură cu ceea ce vor face, de a fi cooperanți cu ceilalți copii, dar şi cu educatorii şi părinții.

Pentru a ajunge la rezultatele dorite în legătură cu manifestarea unor comportamente dorite:

- Se stabileşte a cui este problema şi pe cine afectează consecințele ei;
- Se explică preşcolarului de ce trebuie să facă un anumit comportament şi care sunt consecințele acelui comportament.
- Este încurajat copilul când realizează comportamentul dorit;

- Sunt lăsate consecinţele naturale să intervină în situaţia când acel comportament nu este realizat.
- În cazul în care nu intervin consecinţele naturale, acestea pot fi înlocuite cu consecinţe logice.
- Se exprimă verbal relaţia dintre comportament şi consecinţa logică sau naturală.

Ignorarea

În contextul managementului comportamental a ignora pare a fi egal cu a neglija un comportament, deşi nu este deloc aşa. Ignorarea se aplică în mod intenţionat, cu scopul de realiza extincţia, adică stingerea sau reducerea frecvenţei, intensităţii şi duratei unui comportament. Este o metodă eficientă, dar destul de dificil de aplicat.

Când se doreşte a se elimina sau reduce un comportament, folosirea ignorării de către educatori va scădea posibilitatea de manifestare a acelui comportament, prin privarea copilului de atenţie şi încurajare.

În faza iniţială a aplicării ignorării, frecvenţa, durata sau intensitatea comportamentului nedorit creşte, înainte de a scădea. Altfel spus, înainte de o îmbunătăţire a comportamentului, are loc întâi o înrăutăţire/creştere a intensităţii acelui comportament.

Pentru a aplica ignorarea în mod corect, pentru a realiza extincţia unui comportament, trebuie să se ţină seama de următoarele:

- Se alege un comportament-ţintă pentru a fi modificat şi sunt identificate recompensele care întăresc acel comportament;
- Se elimină recompensele când apare acel comportament;
- Se manifestă intensificarea comportamentului inadecvat;
- Se aplică extincţia, în mod consecvent;
- Se formulează regula, atunci când se aplică extincţia;
- Se utilizează extincţia, în paralel cu tehnicile utilizate pentru stimularea comportamentului dorit; adică se întăreşte/încurajează prin recompensare comportamentul opus şi dorit, atunci când el apare;
- Se evită polemica şi negocierile cu copilul atunci când se aplică ignorarea în scopul de a stinge un comportament.

Excluderea

Există unele comportamente precum agresivitatea fizică sau verbală, non-complianţa extremă la reguli (de exemplu, copilul muşcă, înjură, nu îi lasă pe ceilalţi să doarmă etc.), care nu pot fi ignorate. În aceste cazuri, cel mai indicat este să se apeleze la trimiterea lui în pauză, realizând excluderea din mediul în care manifestă

comportamentul. În unele iucrări din literatura de specialitate tehnica poartă numele de time-out.

Excluderea reprezintă o tehnică eficientă în a stopa comportamentele nedorite. Prin aplicarea acesteia, copiilor li se acordă timpul necesar să se calmeze şi să reflecteze. Excluderea este o tehnică de disciplinare şi management comportamental, adecvată copiilor între 2 şi 12 ani în condiţiile în care:

- copilul nu se comportă adecvat (de exemplu, nu respectă regulile), deşi a fost avertizat în legătură cu consecinţele comportamentului nedorit;

- comportamentul nu este adecvat pentru vârsta copilului (de exemplu, muşcă).

Tehnica excluderii poate fi folosită doar pentru anumite comportamente persistente, impulsive, încărcate emoţional sau ostile (de exemplu, crize de furie, aruncatul jucăriilor, împinsul celorlalţi etc). Ea nu reprezintă o soluţie când vorbim de nerealizarea sarcinilor, dependenţă, izolare, schimbări de dispoziţie.

Scopul excluderii este să îl priveze pe copil de consecinţele pozitive ce acompaniază un comportament nedorit/inadecvat (de ex. acordarea atenţiei din partea educatoarei, obţinerea unor jucării de la colegi etc.) astfel încât să stopeze manifestarea comportamentului.

Educatoarea trebuie să aleagă un loc oarecum izolat în care copilul să nu fie în centrul atenţiei, să nu se poată juca cu jucăriile sau să desfasoare alte activităţi, dar unde să poată fi supravegheat. Copilul trebuie condus şi aşezat cu calm în locul ales, iar educatoarea trebuie să folosească cuvintele care denumesc tehnica pentru a eticheta evenimentul (De exemplu: "Când iti loveşti colegii , trebuie să părăseşti jocul!"). După ce regulile pentru aplicarea excluderii au fost făcute cunoscute copilului, excluderea trebuie aplicată fără negocieri. Copilul va sta în locul de excludere un număr de minute egal sau corespunzând vârstei lui cronologice (patru minute pentru un copil de patru ani).

O problemă foarte frecventă care poate apărea în aplicarea excluderii este interacţiunea cu copilul. În timpul acesta, copilul trebuie ignorant, cu alte cuvinte trebuie evitată orice interacţiune cu acesta (de exemplu, discuţii, gesturi, priviri).

Ce se poate face dacă copilul refuză să stea în pauză? Copilul poate fi uşor imobilizat în locul de time-out printr-o acţiune fermă, dar blândă, care transmite gestual necesitatea respectării acestei excluderi. Gestul va fi însoţit de instrucţiune:"Pentru că nu stai pe locul de time-out, sunt nevoită să te ajut să stai". De asemenea, dacă preşcolarul părăseşte locul de time-out, el trebuie condus înapoi în acest loc. Când agitaţia copilului scade în intensitate, educatoarea slăbeşte imobilizarea, spunând:"Acum stai şi termină-ţi pauza". Această procedură se repetă de câte ori este necesar.

În mod obişnuit, aplicarea de câteva ori a excluderii este suficientă pentru a învăţa copilul să stea în time-out. Excluderea (time-out-ul) reprezintă o metodă convenabilă şi sigură pentru a-l învăţa pe copil că a încălcat o regulă importantă.

Pedeapsa

Pedeapsa constă fie în administrarea unor stimuli aversivi, care survin după efectuarea unui comportament inadecvat, fie în eliminarea unor privilegii de care copilul a beneficiat anterior (de exemplu, interdicția de a se juca pe calculator o zi pentru că a mințit), cu scopul de reducere a comportamentului nedorit vizat.

Chiar dacă sunt eficiente în reducerea comportamentelor inadecvate, pedepsele pot avea consecinte negative. Mai exact, pedepsele pot produce reacții emoționale negative (de exemplu, furie). Copilul poate percepe pedeapsa ca pe o frustrare sau un pericol la adresa propriei persoane şi de aceea poate reacționa agresiv (de exemplu, loveşte, înjură) şi dezvoltă reacții emoționale negative față de cel care administrează pedeapsa (de exemplu, ură).

De asemenea, pedeapsa poate produce comportamente evitative din partea celui pedepsit. De exemplu, un copil aspru pedepsit poate începe să fie mai puțin comunicativ, să mintă, să fie duplicitar, să ascundă anumite fapte/acțiuni pentru a evita pedeapsa, să învinovățească pe alții.

Penalizând un comportament nedorit/inadecvat are loc uneori doar o anulare temporară a acestui comportament, fără a-l modifica (de exemplu, un copil continuă să îl tachineze pe colegul său, chiar dacă a fost dezaprobat, pentru că reacția de râs a celorlalți, față de cel tachinat, determină o satisfacție care depăşeşte neplăcerea generată de pedeapsă). Din această situație, de a fi pedepsit, copilul învață că prin aplicarea unei pedepse se pune capăt, pentru moment, unei situații, dar nu este învățat ce să facă în viitor pentru a fi aprobat şi pentru a nu mai fi pedepsit.

Aplicarea frecventă a pedepeselor are consecinte negative pe termen lung asupra comportamentelor. Penalizarea poate modela comportamentul celui pedepsit. Acei copii care au fost martorii sau au fost ținta unor pedepse excesive/îndelungate, recurg ei înşişi, excesiv, la penalizări ca şi adulți, întrucât pedepsirea este pentru ei un model, pe care-l interiorizează şi îl reproduc ulterior.

Managementul relațiilor interpersonale

În cadrul interacțiunilor sociale (copii - adulți, copii - copii), copiii îşi dezvoltă anumite abilități de relaționare şi învață noi comportamente precum cel de a asculta opțiunile celuilalt, de a-şi aştepta rândul etc. Modalitățile prin care educatoarea se poate implica în dezvoltarea abilităților sociale ale copilului, care sunt parte integrantă a relațiilor interpersonale, sunt de a ghida comportamentul copilului în anumite situații sociale (de exemplu, în situația de a chema un copil pentru a se juca împreună) şi de a-i oferi copilului oportunități de exersare a abilităților sociale.

În plus, copiii învaţă cum să interpreteze o anumită situaţie socială (de exemplu, reţinerea unui copil de a colabora cu colegii), pe baza reacţiilor pe care ceilalţi le exprimă referitor la situaţia dată.

La această vârstă, preşcolară, o importantă modalitate de dezvoltare a abilităţilor sociale o reprezintă jocul. O parte importantă a jocului o reprezintă jocul de rol care presupune situarea copiilor în condiţii de manifestare a unor roluri. În cadrul jocului de rol, copiii au ocazia să-şi exerseze abilităţile sociale esenţiale, precum să coopereze cu ceilalţi, adaptându-şi comportamentele la răspunsurile celorlalţi, să fie toleranţi faţă de ceilalţi, să accepte că nu toate lucrurile decurg după cum doresc ei în activitatea de grup, să răspundă adecvat celorlalţi, referitor la ceea ce însemnă rolul asumat, să-i ajute pe ceilalţi şi să accepte să fie ajutaţi.

O problemă comportamentală poate fi şi refuzul de a interacţiona cu ceilaţi copii. Copiii care manifestă acest refuz pot fi:

- copii introverţi, care simt nevoia să stea mai mult singuri decât să comunice cu alţii;
- copii care sunt respinşi sau marginalizaţi de ceilalţi pe diverse criterii (ex. etnie, dezvoltare fizică, înfăţişare, îmbrăcăminte, copii cu handicap fizic, etc.);
- copii cărora le este frică să interacţioneze cu ceilalţi, fie că nu au fost suficient stimulaţi sau nu li s-a oferit oportunitatea de a-şi exersa abilităţile sociale, sau au fost crescuţi într-un mediu familiar mai autoritar.

Aceşti copii beneficiază cel mai mult de munca/activităţile în grupe mici, întrucât aceasta îi face să se simtă mai puţin intimidaţi.

Copiii pot fi ajutaţi să relaţioneze cu alţi copii sau să se implice în joc. Educatoarea trebuie să creeze ocazii în care copiii să fie auziţi şi apreciaţi. Prin propriul exemplu, educatoarea pomovează o reflectare empatică faţă de opiniile copiilor (De exemplu, în cadrul întâlnirii de dimineaţă copiii pot spune ce şi-ar dori să se joace în acea zi.) De asemenea, educatoarea poate utiliza eficient situaţiile cotidiene (ca de exemplu, aniversarea unui coleg sau chiar situaţii neplăcute ca alunecarea la activitatea de educaţie fizică), pentru a-i învăţa pe copii cum să acorde atenţie, să asculte, să-i ajute pe ceilalţi şi să fie atenţi la nevoile lor în anumite momente.

Dacă educatoare observă că un copil nu reuşeşte să stabilească niciun contact cu un alt copil în cadrul activităţilor de grup, ea trebuie să intervină şi să ajute acest copil, devenind partenerul lui de joacă, îndrumându-l pentru a învăţa aceste abilităţi. Fiind ajutat de către educatoare, copilul se va simţi mai în siguranţă, deoarece vede că are un sprijin la care poate apela oricând are nevoie. În plus, având sprijinul educatoarei scad şansele ca celalalti copii să refuze să se joace cu el/copilul. Dacă totuşi acestia refuză, atunci va fi un prilej bun pentru educatoare de a-l învăţa pe copil cum să facă faţă acestei situaţii fără a se supăra, spunându-i; "Nu-i nicio problemă că X nu vrea să se joace cu tine, poţi ruga pe altcineva".

Un alt aspect important la vârsta preşcolară se referă la modul în care educatoarea îi învăţă pe copii să se integreze într-un joc aflat în desfăşurare. Copiii, de obicei, încearcă mai multe strategii:

- unii copii folosesc semnale non-verbale, cum ar fi zâmbetele sau gesturile care indică interes ce ar vrea să facă, sau stau lângă ceilalţi copii şi se uită cum se joacă, sperând că cineva îi va observa şi îi va chema să se joace;
- unii copii stau şi privesc jocul aşteptând o oportunitate de a se implica în joc;
- unii copii se implică în paralel într-un joc asemănător celui din grupul de copii sperând ca ceilalţi să îi cheme şi pe ei în grup;
- unii copiii se comportă intruziv şi intră peste jocul celorlalţi, spunând că unele jucării sau spaţiul respectiv le aparţin;
- unii copii folosesc anumite formule verbale: „Pot să mă joc şi eu? sau ,, Tu ce te joci acum?"

Stabilirea unei relaţii pozitive cu ceilalţi copii este importantă, deoarece copiii au nevoie să simtă că lumea este un loc sigur, că oamenii sunt predictibili şi că ei merită să fie iubiţi, indiferent de performanţele pe care le obţin.

Cooperarea reprezintă abilitatea de a lucra împreună cu alte persoane/copii pentru atingerea unui scop comun. Cooperarea este esenţială pentru o bună relaţionare dintre membrii grupului sau copiii de la grupă. Ea se referă la:

- împărţirea materialelor între copii,
- disponibilitatea de a face ceea ce li se cere,
- coordonarea acţiunilor cu ceilalţi pentru atingerea scopului,
- acceptarea ideilor membrilor grupului,
- negocierea şi compromisul în cadrul grupului.

Educatoarea trebuie să propună sarcini care necesită cooperarea între copii şi găsirea unor soluţii comune, să ofere copiilor proiecte în care aceştia să coopereze. În cadrul unor astfel de proiecte, rolul educatoarei este:

- de a-i ghida pe copiii în identificarea temei, a planului/ etapelor de realizare a proiectului colectiv;
- a discuta cu copiii despre rolurile pe care fiecare şi le poate asuma în realizarea proiectului;
- a formula clar aşteptările privind comportamentul şi participarea copiilor la acest proiect;
- a încuraja copiii să conducă, să iniţieze şi să faciliteze activităţile de grup.

Uneori copiii refuză să coopereze, deoarece nu li se pare suficient de interesantă o activitate. În aceste situaţii, educatoarea poate interveni cu creativitatea sa, înglobând sarcina proiectului în ceva plăcut, într-un joc. De exemplu, în loc să i se spună unui copil: "Pune jucăriile la locul lor!", putem spune „Tu vei livra aceste obiecte la o destinaţie precisă, eşti curierul care le transporţi". După efectuarea acestui comportament, de adunare a jucăriilor, este important să mulţumim copilului pentru munca pe care a

făcut-o, deoarece ne-a fost de mare folos. În acest fel, de fapt, copilul este incurajat să se implice şi data viitoare.

Cererea ajutorului în realizarea unei sarcini complexe, atunci când copilul nu poate singur să îndeplinească cerinţele, vizează recunoaşterea de către acesta a propriilor limite, a insuficientei dezvoltări a unor abilităţi şi solicitarea unei ghidări din partea adulţilor/educatoarei sau colegilor. În cazul în care ajutorul este cerut de la ceilalţi colegi, creşte posibilitatea colaborării/cooperării şi închegarea unor prietenii. Când se iveşte o situaţie în care trebuie să-l ajute pe alt coleg este important să se vorbească cu copiii despre aceasta şi să li se explice consecinţele acordării de ajutor altui copil.

CONCLUZII

În situaţiile când comportamentele copiilor sunt inadecvate intervenţia pentru modificarea acestor comportamente este bine să fie abordată analizându-se funcţia acelui comportament, cauzele, contextul apariţiei, frecvenţa apariţiei, durata, intensitatea şi consecinţele care îl întreţin. Colaborarea dintre educatoare, părinţi şi consilierul şcolar poate favoriza modificarea acestor comportamente.

Bibliografie

Băban, A.(2001) – *Consiliere educațională*- Editura ASCR. Cluj-Napoca

Barkley, R.A. (2009) - *Copilul dificil.* Editura ASCR. Cluj-Napoca

Botiş, A., TĂRĂU, A. (2009)- *Disciplinarea pozitivă.* Editura ASCR. Cluj-Napoca

Botiş, A., Mihalca, L.(2007) - *Despre dezvoltarea abilităților emoționale şi sociale ale copiilor, fete şi băieți, cu vârsta până la 7 ani.* Editura Alpha MDN, Buzău.

Clark, L (2003)- SOS-*Ajutor pentru părinți,* RTS, Cluj-Napoca

Froyen & Iverson (1999) – *Schoolwide and classroom management,* în The reflective educator-leader (3rd ed.), Upper Saddle River, NJ: Prentice-Hall

Schaffer, H.R. (2007) - *Introducere în psihologia copilului.* Editura ASCR, Cluj-Napoca.

Stefan A. C., Kallay E. (2009) - *Dezvoltarea competențelor emoționale şi sociale la preşcolari. Ghid practic pentru educatori.* Editura Aqua Forte, Cluj-Napoca.

DOMENIUL ŞTIINȚE

A. CUNOAŞTEREA MEDIULUI

Autori: Prof. Crişan Simona
Prof. Plăcintar Georgeta
Prof. Pojar Livia
Prof. Truța Luciana

Colaboratori: Prof. Simon Maria
Prof. Ştefan-Bârdea Angena

B. ACTIVITĂȚI CU CONȚINUT MATEMATIC

Autori: Prof. Abrudan Aurica Alina
Prof. Baciu Ioana Simona
Prof. Lăscăian Alexandra Ioana
Educ. Marcu Melania Georgeta
Prof. Ochiş Adina Irina
Prof. Pocol Maria

A. CUNOAŞTEREA MEDIULUI

Importanța cunoaşterii mediului înconjurător în grădiniță

Mediul înconjurător în care copiii îşi desfăşoară activitatea, prin variatele lui aspecte, constituie un prilej permanent de influențare asupra personalității acestuia. Pentru copil, mediul - prin condițiile materiale şi culturale pe care le oferă, constituie un cadru necesar dezvoltării lui şi în acelaşi timp, principala sursă de impresii, care vor sta la baza procesului de cunoaştere a realității.

Cunoaşterea mediului înconjurător de către copiii preşcolari prezintă o importanță deosebită în dezvoltarea lor globală, precum şi o sarcină de bază a procesului instructiv-educativ desfăşurat în grădinița de copii. Activitățile de cunoaştere a mediului înconjurător contribuie în mod deosebit la educația intelectuală a preşcolarilor, la cultivarea unei atitudini active de ocrotire a naturii şi de protejare a mediului înconjurător, a unei conduite ecologice în relațiile copiilor cu natura, la exersarea deprinderilor de îngrijire şi ocrotire a mediului, la stimularea curiozității pentru investigarea acesteia.

Prin participarea sistematică la activitățile de cunoaştere a mediului înconjurător, copiii au prilejul de a percepe procesele şi fenomenele din realitatea înconjurătoare. Astfel, ei intră în contact direct cu lumea viețuitoarelor şi corpurilor lipsite de viață (apă, aer, sol), cu procesele şi fenomenele din mediul înconjurător. Prin intermediul acestor activități, preşcolarii îşi formează capacitatea de a sesiza transformările din natură, relațiile dintre viețuitoare, unitatea dintre organism şi mediu.

De asemenea, mediul înconjurător oferă copiilor şi alte posibilități de cunoaştere. Este vorba de cunoaşterea muncii oamenilor, a diferitelor meserii, a rezultatelor activității umane în diferite domenii. Prin însuşirea de noi cunoştințe despre aceste aspecte ale vieții sociale, copiii îşi lărgesc orizontul, îşi dezvoltă interesul pentru cunoaşterea activității omului, li se educă dragostea şi respectul față de om şi de rezultatele muncii lui.

Un aspect important îl reprezintă fenomenele naturii, care oferă copiilor prilejul de a comunica în cadrul grupei descoperirile lor şi de a interpreta date şi simboluri din care ei extrag informații; este vorba aici de calendarul naturii, tabelul responsabilităților, jurnalul grupei, elemente cu care copiii operează zilnic.

Învățământul preprimar abordează multe elemente specifice cunoaşterii mediului înconjurător. Activitățile de cunoaştere a mediului se pot realiza pe întreg programul zilei şi aproape prin toate formele de organizare a procesului instructiv - educativ, precum şi în activitățile pe centre de interes şi cele complementare.

Conținuturile învățării specifice cunoaşterii mediului în grădiniță

1. Grădinița şi activitățile copiilor în grădiniță

- familiarizarea cu localul grădiniței;
- sistematizarea cunoştinţelor despre sala de grupă, vestiare, spălător, dormitor, cabinetul medical şi alte încăperi cu destinație specială; recunoaşterea şi denumirea corectă a obiectelor din aceste spații;
- cunoaşterea şi respectarea regulilor de comportare în grădiniță;
- cunoaşterea activităților specifice din grădiniță şi modalitățile de adaptare la programul zilnic;
- cunoaşterea numelor copiilor din grupă;
- respectarea regulilor de conviețuire socială, manifestând un comportament civilizat în relațiile cu cei din jur; precizarea şi respectarea regulilor de comportare față de personalul grădiniței şi față de ceilalți adulți.

2. Familia şi viața de familie

- însuşirea noțiunii de familie: componența familiei, relații familiale generate de conviețuirea în comun, de interesele şi aspirațiile acestora;
- îmbogățirea şi sistematizarea cunoştinţelor despre activitatea membrilor familiei în viața socială şi în gospodărie, profesiile părinților şi locul de muncă, participarea afectivă la unele evenimente importante din viața familiei;
- cunoaşterea atribuțiilor copiilor în cadrul familiei;
- cunoaşterea şi respectarea regulilor de conviețuire în familie (ataşament, dragoste, respect);
- îmbogățirea cunoştinţelor despre încăperile locuinței şi destinația lor, adresă, număr de telefon de acasă.

3. Om – înfățişare, condiții de viață

- recunoaşterea părților componente ale corpului omenesc şi precizarea funcțiilor acestora;
- cunoaşterea, precizarea şi respectarea regulilor de igienă în diferite momente ale zilei;
- conştientizarea necesității de a respecta igiena personală în toate împrejurările de viață şi cunoaşterea efectelor negative rezultate din încălcarea acestor norme;
- însuşirea unor modalități de exprimare a emoțiilor şi sentimentelor prin antrenarea organelor de simț şi a elementelor componente ale propriului corp.

4. Obiecte de uz igienic

- cunoaşterea şi utilizarea obiectelor cu care se menține igiena corporală; diferențierea obiectelor de toaletă în funcție de modul de folosire, de utilitatea lor;

- însuşirea deprinderii de a folosi în mod corespunzător, în funcție de necesități obiectele de uz personal;
- sesizarea unor comportamente neconforme cu regulile elementare de igienă;
- conştientizarea importanței utilizării obiectelor de igienă personală.

5. Îmbrăcăminte

- cunoaşterea şi denumirea obiectelor de îmbrăcăminte şi utilitatea acestora;
- identificarea diferitelor materiale utilizate în confecționarea obiectelor de îmbrăcăminte;
- cunoaşterea caracteristicilor obiectelor de îmbrăcăminte cu privire la mărime, culoare, grosime;
- cunoaşterea modului de utilizare a obiectelor de îmbrăcăminte în funcție de sezon;
- manifestarea unor atitudini responsabile față de întreținerea obiectelor de îmbrăcăminte;
- cunoaşterea succesiunii etapelor de îmbrăcare-dezbrăcare.

6. Hrana

- clasificarea alimenteleor de bază după proveniență şi mod de folosire şi diferențierea lor după unele aspecte caracteristice: gust, miros, culoare, mod de prezentare, mod de consum, condiții de păstrare;
- lărgirea sferei noțiunii de aliment în cunoaşterea unor sortimente variate, produse zaharoase, făinoase etc.;
- identificarea alimentelor care dăunează sănătății.
- respectarea regulilor de igienă în consumul alimentelor, folosirea acestora în mod rațional;

7. Vesela şi tacâmurile

- cunoaşterea unei varietăți mai mari de veselă, precizarea modului de folosire pentru a evita deteriorarea;
- identificarea materialelor din care sunt confecționate obiectele de veselă: sticlă, porțelan, metal, plastic;
- determinarea însuşirilor acestor materiale: casabil, maleabil, oxidabil.
- cunoaşterea modului şi a ordinii în care se aşază şi utilizează vesela şi tacâmurile;

8. Activitatea omului

- sistematizarea cunoştințelor copiilor despre profesii, instrumente şi unelte utilizate în activitatea omului;
- precizarea activităților specifice anumitor sectoare de activitate;
- clasificarea uneltelor după criteriul utilizării lor;
- cunoaşterea simbolurilor specifice anumitor domenii de activitate;
- cunoaşterea şi aplicarea regulilor de minimă protecție a muncii şi a utilizării instrumentelor de lucru;
- precizarea unor reguli şi principii de bază în raporturile de serviciu.

9. Mijloace de locomoţie şi transport

- recunoaşterea şi denumirea mijloace de locomoţie şi transport;
- clasificarea mijloacele de locomoţie şi transport sub aspectul căii de circulaţie, al modului de funcţionare, al combustibilului folosit, al întreţinerii acestora , al locului de garare, etc.;
- cunoaşterea şi aplicarea regulilor de circulaţie şi modalităţile de respectare a acestora;
- cunoaşterea semnificaţiei unor indicatoare de circulaţie sau marcaje rutiere şi deprinderea de a respecta regulile privind circulaţia pietonilor;
- cunoaşterea consecinţelor pe care le au încălcarea acestor reguli;
- precizarea unor reguli de comportare în mijloacele de transport;
- conştientizarea efectelor nocive pe care le pot avea mijloacele de transport asupra mediului înconjurător.

10. Oraşul/satul meu

- aprofundarea cunoştinţelor cu privire la oraşul/satul în care locuiesc;
- cunoaşterea denumirii oraşului/satului, cartierului, a unor obiective importante, edificii;
- recunoaşterea însemnelor şi simbolurilor specifice oraşului/satului;
- cunoaşterea activităţilor desfăşurate de oameni din mediile studiate (oraş, sat, cartier);
- cunoaşterea semnificaţiei unor evenimente de interes local;
- participarea la acţiuni de îngrijire, ocrotire şi protejare a oraşului/satului;
- identificarea problemelor de mediu care se întâlnesc în activităţile desfăşurate în aer liber în oraş/sat;
- cunoaşterea diferenţelor de cultură, tradiţie, limbă dintre locuitorii oraşului/satului.

11. Aspecte ale naturii

11.a. Plante

- aprofundarea cunoştinţelor despre părţile componente ale plantelor şi funcţiile principale ale acestora;
- observarea procesului de creştere a plantelor şi înregistrarea datelor în legătură cu această activitate, cunoaşterea modului de îngrijire a acestora de către om;
- clasificarea plantelor după anumite criterii, folosirea corectă a unor noţiuni: copac, pom, fruct, legumă;
- analizarea-compararea reacţiilor plantelor în diferite situaţii sub influenţa factorilor de mediu;
- realizarea unor experimente şi observaţii comparative în prezenţa factorilor necesari dezvoltării şi în condiţiile absenţei acestor factori;
- realizarea unor acţiuni practice şi gospodăreşti, în grădină sau în ghivece şi asumarea responsabilităţilor de îngrijire şi ocrotire a plantelor.

11.b. Animale

- recunoaşterea şi denumirea animalelor;
- sistematizarea cunoştinţelor cu privire la înfăţişare, părţile componente ale corpului, acţiuni specifice, hrană, adăpost, mediu de viaţă, puii lor, foloasele pe care le aduc;
- clasificarea animalelor după mediul lor de viaţă: domestice, sălbatice;
- observarea modificărilor apărute în viaţa animalelor în funcţie de anotimp;
- manifestarea unor atitudini responsabile faţă de asigurarea mediului de viaţă al animalelor;
- precizarea unor reguli de comportament faţă de animale;
- sublinierea modului în care copiii pot contribui la îngrijirea animalelor.

11.c. Anotimpuri

- cunoaşterea aspectelor specifice fiecărui anotimp;
- identificarea fenomenelor atmosferice în funcţie de schimbările ce survin în natură;
- explicarea modului de producere a fenomenelor şi efectele acestora asupra mediului;
- analizarea şi compararea anotimpurilor în funcţie de fenomenele specifice;
- utilizarea datelor şi simbolurilor din calendarul naturii;

11.d. Orientare în timp

- perceperea corectă a succesiunii etapelor unei zile;
- cunoaşterea denumirii zilelor în succesiunea lor, ca unităţi de timp ale săptămânii;
- perceperea scurgerii timpului prin raportarea reprezentărilor de ieri, alaltăieri, azi, mâine, la activităţile realizate de copii;
- cunoaşterea lunilor anului;
- precizarea etapelor unei zile în succesiune cronologică.

11.e. Spaţiul cosmic

- manifestarea interesului faţă de existenţa corpurilor cereşti şi a vehiculelor cosmice;
- denumirea, descrierea sumară a corpurilor cereşti pe baza criteriilor perceptive;
- recunoaşterea elementelor componente ale spaţiului cosmic: soare, lună, stele, planete;
- compararea, clasificarea corpurilor cereşti sub aspectul mărimii, formei, culorii, etc.

12. Drumeţii, excursii, vizite

- cunoaşterea în mod organizat a obiectivelor socio-culturale, a spaţiului căruia îi aparţin;
- observarea spontană a fenomenelor naturii în mişcarea şi dezvoltarea lor, sesizarea unor cauze care le determină;
- perceperea activă a realităţii prin acţiuni directe asupra obiectelor, fenomenelor din mediul înconjurător, a unor forme geografice şi locuri istorice;

- însuşirea şi prețuirea valorilor culturale, folclorice şi istorice ale poporului;
- manifestarea interesului spontan pentru descoperirea realității înconjurătoare;
- descoperirea cunoştințelor noi pe baza curiozității şi a interesului pentru cercetare;
- cunoaşterea prin contact direct a obiectelor şi fenomenelor din natură;
- identificarea problemelor cu care se confruntă mediul şi găsirea unor soluții pentru rezolvarea acestora;
- identificarea caracteristicilor esențiale ale lucrurilor cu care intră în contact;
- identificarea şi investigarea problemelor de mediu;
- participarea la acțiuni practice de îngrijire, ocrotire şi protejare a mediului.

Tematica orientativă

Activităţi de observare

- ,,Grădinița", „Sala de grupă", „Jucăriile copiilor," „Autobuzul", „Trenul", „Avionul", „Vaporul"
- „Crizantema", „Ghiocelul", „Laleaua", „Margareta", „Trandafirul", ,,Mărul/Părul înflorit", „Cireşul", „Bradul", etc.
- „Morcovul", „Ceapa verde", ,,Ridichea", „Roşia", ,,Ardeiul," „Fasolea" etc.
- „Mărul", „Para", „Strugurele", „Cireşele", „Căpşuni", „Nuca", etc.
- „Pisica", „Câinele", ,,Vaca", „Iepurele", „Vulpea", „Ursul", ,,Veverița", „Calul", „Oaia", ,,Furnica", „Albina", ,,Fluturele"etc.
- „Găina", „Cocoşul", „Gâsca", „Rața", „Barza," „Rândunica" etc.
- „Flori de toamnă," „Fructe specifice toamnei", „Legume de toamnă", „Lămâia şi portocala", „Pomi fructiferi", „Vița de vie", „Animalele sălbatice din anumite zone geografice", „Apa şi transfomările ei", ,,Plante medicinale" etc.
- „Mijloace de locomoție pe uscat, pe apă, în aer".
- „Fenomene ale naturii", ,,Zăpada", ,,Gheața", „Ploaia," „Vântul", „Curcubeul", etc.
- „La librărie", „La grădiniță", „Drapelul", ,,Costumul popular" etc.
- „Corpuri cereşti", „Racheta"etc.

Lecturi după imagini

„La plimbare", „În vizită la grădina zoologică", ,,Familia mea", ,,Afară ninge", „Casa noastră", „Munca în grădină", ,,A sosit toamna", ,,Pădurea", ,,Cum circulăm" , „Din viața familiei", „De ziua celor dragi", „Moş Crăciun împarte daruri", „O meserie frumoasă", „Camera de joacă", „În excursie", „Apa şi foloasele ei", „Ce ne învață natura?", „De ziua femeii", „1 Iunie-ziua copiilor" „Vacanța ne aşteaptă" etc.

Povestiri

„Povestea bobului de grîu", „Povestea unei rochiţe", ,,Povestea pâinii", „Liniştea apelor curate", „Ce mi-a povestit un greier mic" de M. Popa, „Locuitorii pădurii", „Legenda buburuzei" de E. Jianu, „Cioc, cioc, cioc", „O rază", „Frunza", „Când stăpânul nu-i acasă" de E. Gârleanu, „Povestea brazilor şi a hârtiei" de D. Botez, „Povestea anotimpurilor" de C. Iordache," „Povestea unei jucării" de T. Banciu, ,,Noi, albinele" de C. Gruia etc.

Lecturi ale educatoarei

„Cuibul de păsărele" (fragment) de C. Petrescu, „Ursul" de E. Jianu," Cel mai frumos dar" de M. Moisescu, „Doi călători" de Al. Mitru, „De pe-o bună dimineaţă" de O. Cazimir, „Ghiocelul" de H.C. Andersen, „Supărarea Danielei" de V. Gafiţa, „Sticletele" de M. Sadoveanu, „Căprioara" de E. Gârleanu, ,,Balada unui greier mic" de G .Topârceanu. etc.

Jocuri didactice

„Spune cum se numeşte?" (părţile corpului), „Ce culoare are?" (culorile de bază), „Cu ce se îmbracă copilul?", ,,Ce este şi ce faci cu el?" (obiecte de veselă), „Săculeţul fermecat", ,,Ce a ascuns păpuşa?" (obiecte de uz personal), „Ce se aude?", „Ce se vede?", ,,Cum este?" (sensibilitatea auditivă, olfactivă, vizuală), „Ce ştii despre: plante, animale, oameni?", ,,Cu ce călătorim?", „Aşază la locul potrivit" (clasificarea obiectelor după utilitate), „Ce se potriveşte?" (aspecte ale naturii), „Ce am cumpărat de la piaţă?", ,,Ştii cine a venit?" (animale, păsări), „Ajută puiul să-şi găsească mama", „Să facem cumpărături" (obiecte de îmbrăcăminte), „Ce ştii despre?", (clasificare după anumite criterii), „Ce nu se potriveşte?" (formarea noţiunilor), ,,Ghiceşte ce ai gustat!", ,,Cine seamănă cu mine?", ,,După mine, cine vine?" (succesiunea anotimpurilor), ,,Răspunde repede şi bine!", ,,Ştii când?" (succesiunea etapelor zilei, a activităţilor dintr-o zi sau raportat la alte repere, a zilelor săptămânii, a lunilor anului, a anotimpurilor), ,,Când se întâmplă?" (elemente specifice anotimpurilor) ,,Ce a greşit pictorul?"

Convorbiri

„Anotimpul toamna, iarna, primăvara, vara", ,,De ce mor copacii?", „Cu ce călătorim?", „Ce aş dori să fiu?", „La noi la grădiniţă", „Ne pregătim să fim şcolari" etc.

Propuneri şi idei tematice

1. Cine sunt/ suntem ?

O explorare a naturii umane, a convingerilor şi valorilor noastre, a corpului uman, a stării de sănătate proprii şi a familiilor noastre, a prietenilor, comunităţilor şi culturilor cu care venim în contact (fizică, sufletească, culturală şi spirituală), a drepturilor şi a responsabilităţilor noastre, a ceea ce înseamnă să fii om.

<table>
<tr><td colspan="2">Proiecte tematice (exemple)
,,Cine sunt şi cum sunt eu”
,,Eu şi lumea mea”
,,Stil de viaţă sănătos”
,,Sunt mic, dar sunt român!”
,,Un copil harnic, cinstit şi bun”
,,Să iubim copiii acestei planete”
,,Sunt copil în Europa”</td></tr>
<tr><td>Observări:
Cum sunt eu? - corpul omenesc (observare folosind material natural sau obiectual - mulaj)
Sigurel mă îngrijesc (observare obiecte de igienă)
Eu şi lucrurile mele (observare pe bază de materiale naturale)
Aşa sunt eu (observarea comportamentelor copiilor cu ocazia unei vizite într-o anumită locaţie)
În lumea grădiniţei (observarea obiectelor, mediului grădiniţei)
Europa şi steagurile/ţările ei (observare folosind material obiectual)</td><td>Lectură după imagini:
Draga mea familie (membrii familiei);
Viaţa în familie (responsabilităţile membrilor în familie)
Tic se descoperă pe sine (corpul uman)
Prietenii curăţeniei (obiecte de uz igienic);
Hora copiilor din lumea largă
Pretutindeni trăiesc copii (drepturi şi îndatoriri)
Să ne ajutăm părinţii
Europa văzută de copii</td></tr>
<tr><td>Povestiri /Lectura educatoarei
Prietenia, comoara cea mai de preţ- poveste populară
Povestea prieteniei de V. Alexandru</td><td>Experimente
Haine murdare - curate (după câteva zile, hainele murdare încep să miroasă urât)</td></tr>
<tr><td>Convorbiri
Jocurile copiilor în grădiniţă
Eu şi familia mea
1 Decembrie - Ziua naţională a României
Ce ştim despre Europa
Copiii din lumea întreagă</td><td>Jocuri didactice:
Spune ce face copilul (părţile corpului, acţiuni efectuate de diferite părţi ale corpului)
Să ne îmbrăcăm frumos
Ce ne povesteşti despre tine? (despre</td></tr>
</table>

	copiii lumii) *Un copil prin Europa* *Diferiți, dar egali* (copiii şi drepturile lor)

2. Când /cum şi de ce se întâmplă?

O explorare a lumii fizice şi materiale, a universului apropiat sau îndepărtat, a relației cauză-efect, a fenomenelor naturale şi a celor produse de om, a anotimpurilor, a domeniului ştiinței şi tehnologiei.

Proiecte tematice (exemple)	
,,Toamna s-a ivit pe culme" ,,Sanie cu zurgălăi" (jocurile copiilor iarna) ,,Zâna stelelor de gheață, a sosit de dimineață" ,,Miros plăcut de primăvară, adie-n aerul curat" ,,Primăvara în parcuri şi livezi" ,,Magia culorilor"	
Observări *Frunze ruginii au îmbrăcat parcul* (observare cu ocazia unei plimbări) *A venit pe dealuri toamna* (observarea schimbărilor din natură în jurul grădiniței) *În coşul toamnei* (observare fructe/ legume pe bază de material natural sau cu ocazia unor vizite în grădina de legume a bunicii sau în livadă) *Culorile toamnei* (observare flori pe bază de material natural în grupă sau cu ocazia unei plimbări) *Bradul împodobit* (observare pe bază de material natural în ghiveci sau cu ocazia unor excursii – diferiți copaci) *Vine, vine primăvara* (aspecte caracteristice, specifice, observate în mediul înconjurător cu ocazia unor plimbări) *În grădina primăverii* (observare legume de primăvară pe bază de material natural sau cu ocazia unor vizite) *Parfum şi culoare primăvara* (observare flori de primăvară - material natural sau cu ocazia unor vizite la Grădina Botanică, a	**Lectură după imagini** *În grădina de legume* *Bogățiile toamnei* *Toamna în livadă* *Hai la joacă afară* *Flori de primăvară îmbracă pământul* *Din lumea insectelor*

unor plimbări, excursii) *Păsările călătoare se întorc la noi* (observarea unor modele obiectuale - mulaje)	
Povestiri/Lectura educatoarei *Poveşti despre flori* *Puiul* de I. Al. Brătescu Voineşti *Frunza* de E. Gârleanu *Povestea frunzei* de Crina Sîrbu *Povestea unei picături de apă* de M Ghivirigă *Povestea anotimpurilor* de Celina Iordache *Povestea fulgului de zăpadă* de T.Banciu *Baba Iarna face pozne* de I. Bogdanov *Pic Pic şi Pica Pica* de Liliana Trăsnea *Povestea castanelor* de Trenca Banciu *Povestea puiului de brad* de Luiza Carol	**Jocuri didactice** *Ce ştii despre mine?* (toamna) *Când se întâmplă?* (anotimpurile) *Unde este locul meu?* (evaluare anotimpuri) *După mine, cine vine?* (evaluare anotimpuri) *Ce a cumpărat mama de la piaţă?* (fructe/ legume de toamnă) *Ce ştim şi ce nu ştim despre flori* (toamnă/ primăvară); *Roata toamnei; Roata anotimpurilor* *La aprozar* (legume de primăvară) *La florărie* (flori de primăvară)
Convorbiri *Legume în grădina toamnei* *Toamnă, toamnă harnică şi de roade darnică* *Sănătate de la toate!* *O zi frumoasă de primăvară*	**Experimente** *Călătoria unei picături de apă* *Curăţarea apei poluate*

3. Cum este/a fost şi va fi aici pe pământ?

O explorare a Sistemului solar, a evoluţiei vieţii pe Pământ, cu identificarea factorilor care întreţin viaţa, a problemelor lumii contemporane: poluarea, încălzirea globală, suprapopularea etc., explorare a orientării noastre în spaţiu şi timp, a istoriilor noastre personale, a istoriei şi geografiei din perspectivă locală şi globală, a căminelor şi a călătoriilor noastre, a descoperirilor, explorărilor, a contribuţiei indivizilor şi a civilizaţiilor la evoluţia noastră în timp şi spaţiu.

Proiecte tematice (exemple):
,,Pe urmele istoriei: localitatea / judeţul nostru"
,,Ţara noastră, trecut şi prezent"
,,Sărbătorile la români"
,,Iarna şi sărbătorile ei"
,,Exploratorii-animalele şi păsările lumii"
,,Pământul, planeta oamenilor"
,,Împreună pentru sănătatea Pământului"

,,Universul"	
Observări *Însemnele României* (observarea însemnelor specifice țării noastre pe bază de modele obiectuale) *Animalele sălbatice pe glob* (mulaje, material natural - unde este posibil, cu ocazia unor excursii la grădina zoologică) *La ferma lui Nea Marin* (observări animale şi păsări domestice pe bază de mulaje, materiale naturale sau cu ocazia unor vizite la o fermă) *În prag de sfinte sărbători* (observări cu ocazia unor vizite) *Globul pământesc*	**Lectură după imagini** *Călătorie în România* *Datini şi obiceiuri de Crăciun* *Ferma de animale* *Universul se prezintă* *Pregătirile familiei pentru sărbători*
Povestiri/Lectura educatoarei *Legenda bradului* *Legenda Crăciunului* *Povestea lui Moş Nicolae* *Legenda tricolorului* *Locuitorii Deltei* de E. Jianu	**Convorbiri** *Ce ştim şi ce nu ştim despre țara noastră* *Moş Nicolae aduce daruri copiilor cuminți* *Ce ştim despre Univers?*
Jocuri didactice *Ce ştim despre planete?* *Ce e bine, ce e rău pentru Pământ?* *Trecut sau prezent* (despre țară) *Ne pregătim de sărbători*	**Experimente** *Reciclarea deşeurilor* (prin topire) *Gunoaiele* (după câteva zile miros urât şi atrag animale-şoareci, şobolani) *Aerul curat-apa curată-plantele*

4. Cine şi cum planifică/organizează o activitate ?

O explorare a modalităților în care comunitatea/individul îşi planifică şi organizează activitățile, precum şi a universului produselor muncii şi, implicit, a drumului pe care acestea îl parcurg .

O incursiune în lumea sistemelor şi a comunităților umane, a fenomenelor de utilizare/ neutilizare a forței de muncă şi a impactului acestora asupra evoluției comunităților umane, în contextul formării unor capacități antreprenoriale.

Proiecte tematice (exemple):
,,De pe câmp pe masa noastră"
,,Anii trec, noi călătorim"
,,Jurnal de călătorie;"
,,E ziua mea!"

,,Prin lumea celor care nu cuvântă" ,,Timpul-prieten sau duşman?" ,,În curând voi fi şcolar" ,,În vacanţă"	
Observări *Rechizitele şcolarului* (observare pe bază de material natural) *Produse de panificaţie* (observarea pe bază de material natural sau cu ocazia unor vizite) *Din trecut până în prezent oamenii au călătorit* (observare cu ocazia unor plimbări) *Ceasul Tica Tic* (observare pe bază de material natural)	**Lectură după imagini** *În excursie* (mijloace de transport) *De la moară la brutărie* *Ceasul azi şi ceasul ieri* *În vizită la şcoală* *Semaforul Licurici îi învaţă pe cei mici*
Convorbiri *Cum ajunge pâinea pe masa noastră?* *Cum se circula odată, cum se circulă acum?* *Un călător politicos!* *Cum şi pe unde circulăm?* *Vreme trece, vreme vine – trecerea timpului* *Sunt pregătit pentru şcoală!*	**Jocuri didactice** *Aşază la locul potrivit!* (mijloace de locomoţie) *Ce am uitat să pun în ghiozdan?* *Ce oră arată ceasul?* *Prin lumea celor care nu cuvântă*
Povestiri /Lectura educatoarei *Povestea pâinii*	**Experimente** *Ce se întâmplă dacă nu se respectă organizarea corectă a unor activităţi, procese de producţie*, etc.

5. Cu ce şi cum exprimăm ceea ce simţim ?

O explorare a felurilor în care ne descoperim şi ne exprimăm ideile, sentimentele, convingerile şi valorile, îndeosebi prin limbaj şi prin arte.

O incursiune în lumea patrimoniului cultural naţional şi universal.

Proiecte tematice (exemple):
,,Anotimpuri şi tradiţii"
,,Sentimente, amintiri, istorie" (ziua naţională)
,,Exprim ceea ce simt eu" (mărţişorul, ziua mamei)
,,Sărbătoarea Învierii în casele românilor"
,,În lumea poveştilor"
,,În lumea culorilor"

,,Învățăm să reciclăm, natura o protejăm!"	
Observări *Sărbători în casele românilor* (observări cu ocazia unor vizite) *Țara mea, ieri şi azi* (observare cu ocazia unei vizite la muzeu) *Personaje minunate din cărți adunate* (observare cu ocazia unei vizite la teatru, la bibliotecă) *Deşeurile-un pericol pentru noi?*	**Lectură după imagini** *Bucuriile iernii* *Unirea cea mare!* *Crăciun la noi în familie* *La Paşti* *Mama mea-i cea mai gingaşă*
Povestiri/Lectura educatoarei *Toți românii cântă Hora Unirii!* de D. Almaş *Legenda mărțişorului* - folclor *Inima mamei* de Al. Mitru *Viața şi minunile lui Isus*	**Convorbiri** *Ce ne învață trecutul istoric?* *Cum petrecem de sărbători, cu familia?* *Când, cum şi de ce dăruim mărțişoare?* *De ce o iubesc pe mama?* *Cum sărbătorim Sfintele Paşti?*
Jocuri didactice *Să ne prezentăm!* (personaje din poveşti) *Ce a uitat iepuraşul?* *Prichindeii ecologişti*	

6. Ce şi cum vreau să fiu ?

O explorare a drepturilor şi a responsabilităților noastre, a gândurilor şi năzuințelor noastre de dezvoltare personală., incursiune în universul muncii, a naturii şi a valorii sociale a acesteia (Munca-activitatea umană cea mai importantă, care transformă năzuințele în realizări).

O incursiune în lumea meseriilor, a activității umane în genere, în vederea descoperirii aptitudinilor şi abilităților proprii, a propriei valori şi a încurajării stimei de sine.

Proiecte tematice (exemple):
,,Ca ei voi fi şi eu" (meserii)
,,Să iubim şi să ocrotim animalele planetei"
,,Sănătate de la plante"
,,Şcoala mă aşteaptă"
,,Dacă bine ne purtăm" (deprinderi de comportament)
,,Să cresc mare şi voinic" (alimentația sănătoasă, sport şi mişcare în aer liber)

Observări *Şi eu voi fi ca ei* (observare cu ocazia unor vizite) *Caruselul profesiilor* (observare cu ocazia unor vizite) *Miracolul din plante* (observare plante medicinale)	**Lectură după imagini** *Profesia părinţilor noştri* *Parfum de muşeţel* *Şcoala* *În parc, la joacă* *Sport, mişcare, sănătate*
Povestiri /Lectura educatoarei *Nu numai la grădiniță* de O. Pancu Iaşi *Greşeala Cumințicăi* de V. Gafița *Cum au fugit odată jucăriile de la un copil* de Nina Stănculescu *Fram, ursul polar* de Cezar Petrescu	**Convorbiri** *Ce meserie mi-ar plăcea mie?* *Care este cea mai frumoasă meserie?* *De la grădiniță, la şcoală* *De ce mâncăm fructe şi legume?* *Să îngrijim şi să ocrotim animalele planetei* *Vreau să fiu un bun şcolar* *Sportul şi mişcarea - prietenii unui organism sănătos* *Ce aş vrea să devin când voi fi mare?*
Jocuri didactice *Unelte şi meserii* *Ce poți să-mi spui despre...?* *Meseria-brățară de aur*	**Experimente** *Creme din plante* *Ceaiuri pentru sănătatea noastră*

Forme de realizare a activităţilor de cunoaşterea mediului în grădiniţă. Sugestii vizând proiectarea şi desfăşurarea activităţilor de sine stătătoare şi a celor integrate

Observarea

Considerente generale

În pedagogia şi metodica activităţii cu preşcolarii, termenul ***observare*** desemnează una din formele de bază ale activităţii organizate pentru cunoaşterea mediului înconjurător.

Principala sarcină a observării este de a realiza perceperea activă şi sistematică a obiectelor şi fenomenelor lumii reale, sub îndrumarea educatoarei. Activitatea de observare este cea mai importantă sursă de impresii pe care copiii le acumulează şi le valorifică în întreaga lor viaţă. Aceste impresii şi cunoştinţe vor constitui punctul de plecare al întregului proces organizat de cunoaştere, de mai târziu.

Activitatea de observare desfăşurată în grădiniţă are multiple scopuri:

- să organizeze procesul de cunoaştere directă a realităţii de către copii, să lărgească baza senzorială a procesului de cunoaştere, să dezvolte şi să stimuleze capacităţile perceptive precum şi alte capacităţi, procese, abilităţi şi aptitudini intelectuale ce se conturează şi se dezvoltă de la vârstele mici;
- să asigure înţelegerea, la nivelul vârstei, a relaţiilor simple dintre obiecte şi fenomene;
- să satisfacă dorinţa şi interesele cognitive ale preşcolarilor, să dezvolte curiozitatea şi spiritul de cercetare al acestora;
- să contribuie la acumularea de impresii constituind fondul de cunoştinţe cu care copilul va opera ulterior la niveluri din ce în ce mai complexe.

Observarea, prin comparaţie cu alte forme de realizare a activităţii din grădiniţă, este definită de câteva trăsături caracteristice:

- este punctul de plecare în procesul de cunoaştere a realităţii;
- este activitatea cu funcţie dominantă de comunicare şi asimilare de noi cunoştinţe;
- constituie o modalitate eficientă de îndrumare a percepţiei copiilor de către educatoare;
- reprezintă o sursă principală de impresii şi reprezentări care vor fi reluate apoi în alte activităţi-povestiri, jocuri didactice, convorbiri, etc. sau restructurate în manifestările creatoare ale copiilor.

Clasificarea activităţilor de observare:

Activităţile de observare pot fi clasificate în funcţie de diverse criterii, unele din acestea fiind *conţinutul, organizarea, durata şi materialul utilizat.*

- *criteriul conținutului*-are în vedere aspectele realității ce urmează a fi cunoscute-în esență, natura şi viața socială, aceste domenii, întrepătrunzându-se;
- *din punct de vedere al organizării*-observările se pot clasifica după modul de planificare (dinainte planificate sau ocazionale), după plasarea observării în programul zilei (realizate ca activități distincte sau în cursul plimbărilor, vizitelor, excursiilor), după locul unde se desfăşoară observarea (în mediu natural sau în mediu special amenajat), după numărul de copii antrenați şi modul de antrenare a lor (observări cu grupa întreagă, cu grupuri mici şi observări individuale);

Este important de reținut faptul că din punct de vedere al planificării, se face distincția între *observările dinainte planificate* şi *observările neplanificate* sau *observările ocazionale*. În cazul *observărilor dinainte planificate*, temele sunt stabilite în funcție de curriculum preşcolar, grupa de copii, anotimpul în care ne aflăm, etc. În general, de tematica observărilor vor depinde, în mare măsură, celelalte activități, observările fiind izvorul informațiilor, al datelor senzoriale care vor fi prelucrate. Unele observări planificate nu pot fi fixate cu precizie, deoarece organizarea lor depinde de momentul apariției fenomenului: ploaie, vânt, brumă, ninsoare, furtună. *Observările ocazionale* se desfăşoară fără o planificare prealabilă, deoarece ele sunt determinate de împrejurări care nu pot fi prevăzute dinainte: fenomene ale naturii ca eclipsa de soare, trăsnetul, căderea grindinei, revărsarea apelor sau evenimente sociale: competiții sportive, festivaluri.

- *durata* este un alt factor de clasificare; se poate vorbi de observare de scurtă durată, de lungă durată sau observare în timp;

Observarea în timp necesită urmărirea fenomenului, în evoluția lui, reținând modificările survenite, comparând fiecare nouă etapă cu cele anterioare.

- după *felul materialului utilizat*: natural, confecționat (mulaje, machete, modele obiectuale); acesta trebuie să fie reprezentativ, sugestiv, corect realizat pentru a susține intuitiv, a favoriza crearea situațiilor de învățare în vederea asimilării rapide şi temeinice a noilor informații.

Referitor la materialul utilizat, în opinia noastră, observările după tablou, aşa cum se realizau cu ceva timp în urmă, nu mai sunt relevante, resursele curriculare existente în unitățile preşcolare şi utilizate în cadrul activităților de observare specifice cunoaşterii mediului (ex: animale, mijloace de transport sub forma unor jucării care reprezintă fidel realitatea, etc.), vizitele la grădina zoologică, la diversele obiective de interes social (gară, autogară, aeroport etc.) din mediul apropiat susțin pe deplin demersul didactic în vederea realizării obiectivelor specifice propuse.

Aspecte metodice ale organizării şi desfăşurării observărilor

Etapele principale ale unei activități clasice de observare sunt:

- prezentarea obiectului de observat;
- perceperea liberă a obiectului, exprimarea impresiilor imediate asupra obiectului prezentat;

- perceperea sistematică a obiectului pe baza unui plan de întrebări, desprinderea părţilor componente;
- sintezele, generalizările simple asupra celor observate, reconstituirea întregului pe plan mintal în vederea elaborării reprezentării sau noţiunii corespunzătoare.

Structura unei activităţi de observare cuprinde unele etape comune şi altor activităţi, şi anume: *introducerea în activitate*, cu rolul de a familiariza copiii cu tema şi sarcinile ce le revin; *perceperea sistematică* a materialului de observat, care reprezintă o etapă specifică şi *încheierea*, prin care se urmăreşte a oferi noilor informaţii o coloratură afectivă intensă sau un caracter aplicativ.

Structura clasică poate să prezinte diferite variante în funcţie de conţinutul observării sau de *materialul utilizat* în activitate.

În cazul *observării unui animal*, momentul de plecare îl va constitui apropierea copilului de animalul adus în sala de grupă, fixarea unor cerinţe de comportare astfel încât perceperea acestuia să aibă loc în condiţii cât mai bune. Partea principală a activităţii, în cazul unui animal viu, va consta în urmărirea principalelor acţiuni ale acestuia, însoţită de verbalizarea lor, respectiv descrierea lor. Aceasta se finalizează cu fixarea principalelor trăsături ale animalului observat, efectuarea unor generalizări simple. În cazul unui mulaj sau a unui animal împăiat, perceperea sistematică a părţilor componente şi deducerea funcţiilor, a acţiunilor acestora, reprezintă partea centrală a activităţii. Specific acestui gen de observări este acţiunea colectivă de percepere, determinată de existenţa unui singur exemplar.

Observarea plantelor sau a unor părţi ale acestora, favorizează o cercetare mai amănunţită a materialului pe baza acţiunilor proprii, astfel de observări desfăşurându-se, *în majoritatea cazurilor, cu material individual*. Momentul principal al unei astfel de observări îl constituie acţiunea directă cu materialul primit, pe baza căreia copiii pot să deducă unele caracteristici.

În general, o astfel de activitate va cuprinde:

- familiarizarea cu aspectul exterior al plantei, intuirea ei în ansamblu şi a principalelor părţi componente;
- efectuarea unor acţiuni simple de investigare prin intermediul cărora se desprind însuşirile principale;
- sistematizarea constatărilor făcute, elaborarea unor concluzii simple.

În cazul *observării unor obiecte din mediul ambiant, a unor elemente sau fenomene naturale,* accentul trebuie să cadă pe însuşirea unor tehnici simple de investigare a lumii materiale, pe aplicarea acestora în vederea perceperii ei multilaterale.

În *observările alimentelor sau ale unor materii prime* (lemn, bumbac) se pot organiza exerciţii senzoriale grupate în funcţie de analizatorii antrenaţi. În aceste cazuri, structura activităţii se stabileşte în funcţie de analizatorii antrenaţi şi cuprinde o primă

parte în care se urmăreşte cercetarea materialului de observat prin intermediul diferiţilor analizatori, iar în a doua parte acţiuni cu caracter aplicativ.

Observarea vieţii sociale, a activităţilor oamenilor impune o structură aparte. În primul rând se va realiza familiarizarea cu locul observării şi stabilirea unor relaţii simple cu persoanele implicate; apoi, perceperea organizată a acţiunilor, materialelor, în funcţie de diferite criterii (aşezarea în spaţiu a lucrurilor, succesiunea operaţiilor, specificul proceselor ce au loc); în ultima parte se vor organiza discuţii libere cu persoanele observate (oameni care muncesc în magazin, cabinet, atelier), realizându-se lărgirea relaţiilor.

În cadrul activităţii de observare, ***introducerea în activitate*** are ca obiective trezirea interesului copiilor pentru observarea ce urmează, captarea atenţiei acestora, dar şi încadrarea activităţii şi a temei în categoria activităţilor cu un conţinut asemănător. Aceste obiective pot să fie realizate astfel:

- se stabileşte legătura cu alte activităţi de acelaşi fel sau cu aceeaşi temă;
- se reactualizează experienţa de viaţă a copiilor;
- se prezintă materialul de observat, se precizează sarcinile ce le revin copiilor, reguli de comportare, etc.

Partea specifică şi cea mai importantă a observării este perceperea materialului de observat, analiza lui pe baza antrenării multilaterale a analizatorilor. Este important să reţinem că în activitatea de observare accentul cade pe *perceperea sistematică a realităţii*; acest lucru impune ca momente cheie, în toate observările, ***analiza şi sinteza celor observate.***

În modul de efectuare a analizei se pot aplica mai multe scheme de lucru; în cele mai multe cazuri, analiza are două etape: primul contact se realizează liber, făcând apel la ceea ce sesizează copiii cu mai multă uşurinţă, după care urmează analiza sistematică pe baza unui plan de întrebări prin care se urmăreşte prelucrarea şi ordonarea impresiilor într-un tot. Orice analiză a obiectelor şi fenomenelor realităţii trebuie să stabilească, în cele din urmă, ce este, din ce este alcătuit, la ce serveşte şi cum se prezintă sub aspectul dimensiunilor, culorii, formei, aşezării spaţiale, etc.

La grupele mici sugerăm ca analiza să înceapă cu aspecte legate de colorit, dimensiune şi forma lucrurilor, respectiv, cu însuşirile exterioare, mai ales în cazul plantelor şi al obiectelor; părţile componente urmând să fie percepute în funcţie de aceste însuşiri. La grupa mare, se acordă întâietate structurii exterioare şi, în funcţie de aceasta, se diferenţiază însuşirile întregului şi ale părţilor.

Alegerea celor mai eficiente metode şi procedee de *îndrumare a percepţiei* este o cerinţă hotărâtoare. Îndrumarea percepţiei copiilor se poate efectua în diferite feluri, în funcţie de nivelul atins de copii în sesizarea independentă a structurii şi însuşirilor obiectelor lumii reale, dar în toate situaţiile, *la bază există o succesiune de întrebări introduse treptat, un scurt plan de întrebări elaborat de educatoare etc;*

În concluzie, *în efectuarea analizei din punct de vedere al conţinutului, există mai multe posibilităţi:*

- trecerea de la amănunte, aspecte izolate, spre întreg;
- trecerea de la perceperea întregului spre părţile componente principale şi secundare;
- analizarea structurii exterioare a obiectelor şi, în legătură cu aceasta, a însuşirilor caracteristice sau invers;
- analizarea funcţională a acţiunilor şi în funcţie de aceasta, a structurilor exterioare şi a însuşirilor caracteristice.

O problemă importantă în orice activitate de observare o reprezintă sintetizarea datelor senzoriale şi, în strânsă legătură cu aceasta, fixarea, restructurarea şi prelucrarea într-o formă nouă a constatărilor făcute. În mod curent, analiza se împleteşte cu *sintezele* pe tot parcursul observării.

Sinteza poate avea loc imediat după introducerea unui element nou, pentru a-l integra în contextul dat, după parcurgerea unei unităţi logice în cadrul analizei (respectiv, *sinteze parţiale*) şi la sfârşitul analizei, *sinteza finală*, cu scopul de a desprinde ideile principale ce se degajă din analiză, sau pentru a elabora generalizări simple, comparaţii, concluzii etc.

Acţiunile cele mai eficiente utilizate în practică pentru a sistematiza şi sintetiza datele senzoriale ar putea fi:

- recurgerea la unele descrieri, povestiri scurte, ghicitori-acestea fiind sinteze cu caracter verbal formulate de educatoare sau de copii cu ajutorul educatoarei;
- se poate folosi, de asemenea, desenul educatoarei precedat, însoţit sau urmat de relatările copiilor;
- se poate realiza sistematizarea şi sintetizarea datelor senzoriale şi prin procedee de joc variate, prin utilizarea unor materiale ilustrative concepute în acest scop (asamblarea unui întreg din elemente componente, reconstituirea unor animale, plante, obiecte din fragmente de siluete sau de imagini, completarea diferitelor desene prin adăugarea elementelor lipsă, prin eliminarea elementelor greşite sau suplimentare, prin punerea în corespondenţă, etc). Pentru fixare şi sistematizare sunt potrivite jocurile senzoriale (Ghiceşte ce ai gustat!), jocurile de perspicacitate (Spune ce lipseşte!), jocurile de asociere (Spune ce urmează!), jocurile de clasificare (Găseşte-i locul!).

Încheierea unei observări se poate realiza prin procedee asemănătoare cu cele din introducere, cu condiţia ca acestea să fie diferite de cele utilizate deja în aceeaşi activitate şi în concordanţă cu procedeele utilizate în analiza materialului de observat. Este important să se acorde prioritate elementelor de joc, acţiunilor cu caracter aplicativ care să favorizeze apropierea afectivă a copiilor de ceea ce ei au cunoscut în cadrul activităţii.

Observarea bazată pe procedeul comparaţiei, formă specifică a observărilor, poate fi concepută în mai multe moduri. Organizarea acesteia oferă educatoarei posibilitatea de a folosi mai multe modalităţi de prezentare şi analiză a obiectelor propuse pentru activitatea respectivă. Astfel, putem vorbi de *analiza separată a fiecărui element* şi de desprinderea separată la urmă a asemănărilor şi deosebirilor, de

analizarea detaliată a elementului mai puţin cunoscut, urmată de compararea acestuia cu altul, de *compararea simultană* a elementelor, stabilind concomitent asemănările şi deosebirile, sau de *comparaţia între un element prezent şi unul absent*, dar perceput anterior.

În planificarea şi organizarea acestor forme de realizare a activităţii, vom avea în vedere neapărat , următoarele aspecte:

- nivelul atins de procesul percepţiei la grupa respectivă, în special din punct de vedere al sistematizării şi gradului de independenţă, al experienţei senzoriale acumulate de copii;
- etapa din anul şcolar în care se desfăşoară activitatea;
- condiţiile materiale ce se pot asigura în activitatea respectivă.

Cea mai simplă modalitate de realizare a comparaţiei cuprinde iniţial *analiza separată a fiecărui element* propus pentru observare şi stabilirea numai în cadrul sintezei finale de către educatoare sau de către educatoare, cu ajutorul copiilor a deosebirilor şi asemănărilor. Această modalitate este recomandată la copiii cu un nivel de experienţă senzorială mai redus, la grupa mijlocie mai ales, la începutul anului şcolar şi numai în cazurile în care obiectele alese nu sunt prea complicate, astfel încât analiza lor să nu se prelungească prea mult.

O altă modalitate cunoscută în practica grădiniţelor, preconizează ca în prima parte a observării prin comparaţie, să se efectueze o *analiză detaliată a primului element* al comparaţiei, cel mai puţin cunoscut, iar în partea a doua a observării, se introduce analiza celui de-al doilea element al comparaţiei, care se realizează printr-o raportare permanentă la obiectul analizat anterior.

Compararea simultană a elementelor se realizează în cadrul observărilor al căror specific constă în prezentarea încă de la începutul activităţii a ambelor obiecte supuse comparaţiei, îmbinând permanent comparaţia cu analiza, subordonând analiza şi sinteza cerinţelor desfăşurării comparaţiei. O astfel de observare solicită stabilirea unor criterii de comparaţie şi orientare permanentă a copiilor spre detaşarea de la început a ceea ce este asemănător de ceea ce diferă, prin utilizarea acesteia se creează premise pentru desfăşurarea ulterioară a comparaţiei pe plan mintal. *Trebuie reţinut faptul că reuşita acestui fel de observări depinde de existenţa unor posibilităţi mai ridicate de percepere şi verbalizare la copii.*

Cea mai complexă formă de observare prin comparaţie, pe care o menţionează literatura pedagogică, o constituie aceea bazată pe o *comparaţie între un element prezent şi unul absent, dar perceput anterior.* Această variantă este întâlnită mai rar, deoarece presupune o capacitate mare de concentrare, posibilitatea de a opera cu datele asimilate anterior, de a prelucra şi restructura în funcţie de contextul nou la care sunt raportate.

Reuşita unei observări depinde de măsura în care metodele şi procedeele îi stimulează pe copii în depunerea unui efort, în participarea activă prin investigaţii proprii pentru a descoperi relaţiile sau a deduce unele consecinţe. Este indicat a se crea

situații de învățare care să permită copiilor să formuleze singuri întrebări în legătură cu ceea ce observă, să emită ipoteze, să încerce să le verifice prin observație şi experimente; să clasifice, să ordoneze, să măsoare, să solicite o informație şi s-o utilizeze corect; să descifreze unele răspunsuri după desene sau alte materiale grafice.

PROIECT DE ACTIVITATE

Grupa: mare
Tema anuală de studiu: „Cum este/a fost şi va fi aici pe pământ?"
Tema proiectului: „Prietene necuvântătoare"
Tema săptămânii: „În ogradă la bunici"
Tema activității: „Câinele şi pisica"
Tipul activității: predare de cunoştințe
Categorii de activităţi de învăţare: Domeniul Ştiințe-Cunoaşterea mediului
Forma de realizare: observare
Scopul activității: Identificarea caracteristicilor animalelor domestice observate prin comparație şi a modalităților de îngrijire specifice acestora.
Obiective operaționale :

- să recunoască pisica şi câinele, prin observare directă;
- să identifice părțile corpului celor două animale (pisica şi câinele), prin observare directă;
- să analizeze comparativ câinele şi pisica (aspect, hrană, foloase), pe baza datelor observate direct şi prin activarea cunoştințelor anterioare;
- să enumere cel puțin 3 foloasele aduse de animalele domestice observate, prin raportare la experiența personală;
- să precizeze modul de hrănire al pisicii şi al câinelui, prin raportare la experiența personală;
- să utilizeze un limbaj ştiințific adecvat prin activizarea vocabularului existent.

Strategii didactice:
Metode şi procedee didactice: observația, explicația, problematizarea, demonstrația, conversația, învățarea prin descoperire.
Mijloace didactice: cățel, pisică, boluri pentru lapte, oase, ecusoane, medalii.
Forme de organizare a activității: frontal, individual, pe grupe.
Durata: 30 minute

EVENIMENTUL DIDACTIC	CONŢINUT ŞTIINŢIFIC	STRATEGII DIDACTICE	EVALUARE
Moment organizatoric	Pregătirea sălii de grupă pentru activitate: aerisirea sălii, pregătirea materialelor, aranjarea mobilierului.		Observarea comportamentului copiilor
Captarea atenţiei	În sala de grupă sunt aduse două cuşti în care se află o pisică şi un cățel. Copiii sunt rugaţi să recunoască animalele şi află numele acestora: Pufi şi Azorel.	Conversaţia Frontal Pisică Câine	Observarea comportamentului copiilor
Anunţarea temei	Copiilor li se prezintă tema activităţii: „Câinele şi pisica". Copiii află că vor observa câinele şi pisica şi vor învăţa multe lucruri despre acestea.	Explicaţia Conversaţia Frontal	Observarea comportamentului copiilor
Dirijarea învăţării	Pentru început se stabileşte locul în care trăiesc cele două animale şi faptul că sunt animale domestice. În continuarea activităţii se va realiza observarea comparativă a câinelui şi a pisicii. Pe parcursul observării, copiii sunt rugaţi să atingă cele două animale pentru a putea stabili cum este blana lor, mustăţile şi picioarele acestora. Copiii sunt invitaţi să observe mai întâi capul câinelui şi apoi capul pisicii. Observarea copiilor este dirijată prin adresarea unor întrebări ajutătoare: • Ce observaţi la capul câinelui/ pisicii? • Ce culoare au ochii? • Cum sunt urechile câinelui faţă de cele	Problematizarea Frontal Pisică Câine Individual Observaţia Explicaţia Învăţarea prin descoperire Frontal Pisică Câine	Observarea gradului de înţelegere a sarcinii Evaluarea răspunsurilor copiilor Aprecieri verbale şi nonverbale

EVENIMENTUL DIDACTIC	CONȚINUT ȘTIINȚIFIC	STRATEGII DIDACTICE	EVALUARE
	ale pisicii? **Sinteza parţială** După observarea şi descrierea capului se face sinteza parţială a observării pe baza ideilor expuse de copii. Se trece la observarea corpului câinelui, apoi al pisicii şi la compararea acestora. Copiilor le sunt adresate întrebări ajutătoare: • Cum sunt lăbuţele pisicii comparativ cu ale câinelui? • Cum este blana câinelui? • Cum sunt piciorele câinelui faţă de cele ale pisicii? • Câte picioare are câinele? Dar pisica? **Sinteza parţială** După observarea corpului celor două animale se face o sinteză parţială prin descrierea comparată a acestora pe baza descrierilor făcute de copii. După observarea şi descrierea animalelor, se adresează copiilor întrebări referitoare la hrana lor, la modul de îngrijire şi la rolul acestora pe lângă casa omului: • Cu ce se hrăneşte câinele? • Ce mănâncă pisica? • Cum avem grijă de	Explicația Demonstrația Observația Învățarea prin descoperire Frontal Pisică Câine Problematizarea Conversația Demonstrația Frontal Câine Pisică	Aprecierea gradului de implicare în activitate Evaluarea răspunsurilor copiilor Aprecieri verbale Evaluarea răspunsurilor copiilor Aprecieri verbale

EVENIMENTUL DIDACTIC	CONŢINUT ŞTIINŢIFIC	STRATEGII DIDACTICE	EVALUARE
	câini? • De ce ţin oamenii pisici pe lângă casele lor? Dar câini? **Sinteza finală** În continuare se realizează sinteza finală o observării câinelui şi a pisicii. Aceasta constă în descrierea generală a celor două animale şi stabilirea asemănărilor şi deosebirilor dintre acestea.		
Obţinerea performanţei şi asigurarea feed-backului	Pentru a demonstra că au învăţat multe lucruri interesante despre câine şi pisică, copiii vor participa la un joc cu denumirea „Prietenii animalelor". Pentru desfăşurarea jocului, copiii vor primi câte un ecuson care înfăţişează un câine sau o pisică. În funcţie de ecusonul primit se stabilesc două echipe: echipa pisicuţelor şi echipa căţeilor. Educatoarea le adresează copiilor propoziţii lacunare despre cele două animale observate. După desfăşurarea jocului, copiii vor hrăni cele două animale.	Explicaţia Exerciţiul Frontal Pe grupe Ecusoane cu pisici şi câini Pisică Câine Hrana specifică celor două animale	Evaluarea corectitudinii răspunsurilor Aprecieri verbale individuale şi de grup
Încheierea activităţii	La finalul activităţii se fac aprecieri generale şi individuale asupra modului de participare la activitate, iar copiii vor fi felicitaţi şi recompensaţi cu medalii care semnifică faptul că sunt „Prieteni ai animalelor".	Conversaţia Frontal Medalii	Aprecieri generale şi individuale

PROIECT DE ACTIVITATE INTEGRATĂ

Grupa: mare
Tema anuală de studiu: „Cine sunt/suntem?"
Tema proiectului: „Un zâmbet frumos porneşte de la dinţi sănătoşi"
Tema săptămânii: „Un zâmbet frumos porneşte de la dinţi sănătoşi"
Tema activităţii: „Un zâmbet frumos porneşte de la dinţi sănătoşi"
Tipul activităţii: predare de cunoştinţe, consolidare de priceperi şi deprinderi
Categorii de activităţi de învăţare: ADP+ALA1+DŞ+DEC
Forma de realizare: activitate integrată

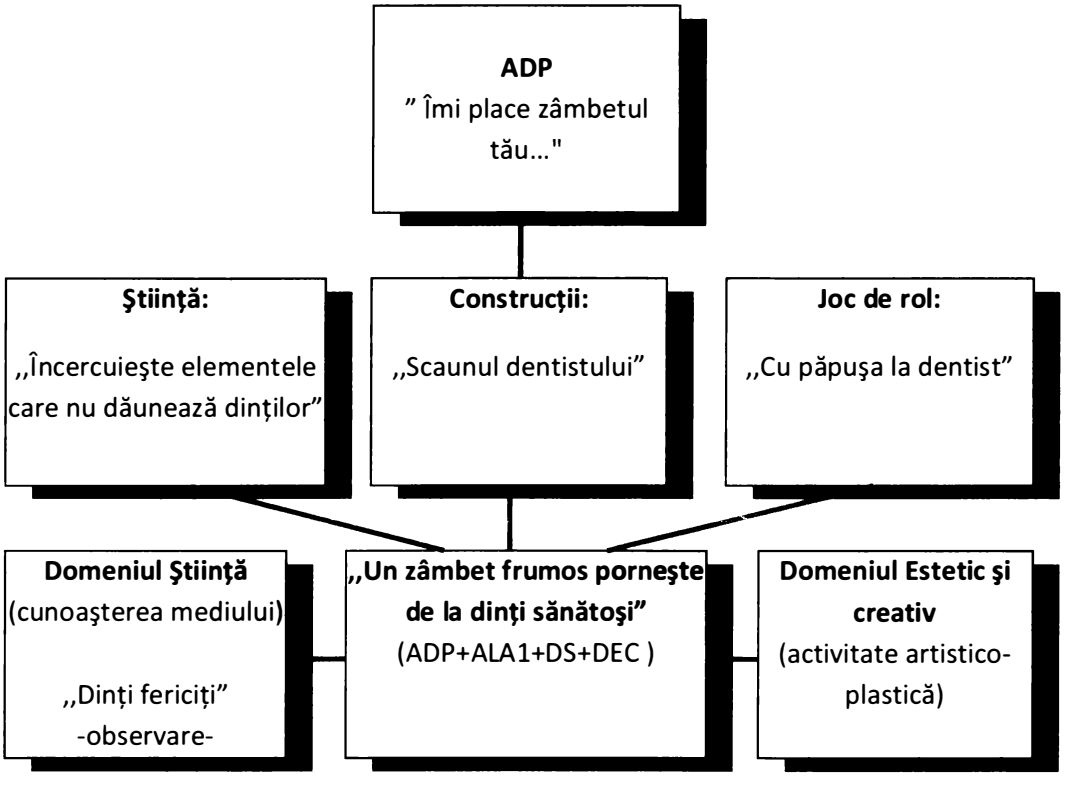

Scopurile activităţii: Identificarea tipurilor de dinţi, a rolului acestora, a modalităţilor de îngrijire specifice; redarea plastică a obiectelor de uz personal de îngrijire a dinţilor într-o formă personificată.
Obiective operaţionale:

- să identifice principalele tipuri de dinţi, prin observarea directă a acestora;
- să precizeze rolul fiecărui tip de dinţi în timpul consumului de alimente, prin experimentare directă;

- să precizeze 3 modalităţi de îngrijire a dinţilor, prin raportare la propria experienţă;
- să se spele pe dinţi utilizând corect obiectele personale specifice, prin experimentare directă;
- să identifice cel puţin 3 cauze ale cariilor, pe baza experienţei personale;
- să redea plastic periuţa şi pasta de dinţi utilizând personificarea.

Strategii didactice:

Metode şi procedee didactice: conversaţia, explicaţia, demonstraţia, problematizarea, învăţarea prin descoperire, exerciţiul, turul galeriei.

Mijloace didactice*:* periuţe de dinţi, tuburi de pastă de dinţi, mere, imagini cu tipurile de dinţi, oglinzi, creioane colorate, coli albe, planşă cu periuţa şi pasta de dinţi personificate, pahare de unică folosinţă, prosoape de hârtie.

Forme de organizare a activităţii: frontal, individual, pe grupe.

Durata: 40 de minute

Scenariul activităţii

I. Moment organizatoric

În vederea bunei desfăşurări a activităţilor de învăţare au loc: aranjarea mobilierului, stabilirea liniştii şi asigurarea unei atmosfere de lucru adecvate.

II. Întâlnirea de dimineaţă.

Copiii intră în sala de grupă pe o melodie ritmată şi se aşază în semicerc pentru a putea stabili fiecare un contact vizual cu toţi membrii grupei.

Pentru ***salut,*** se foloseşte „tehnica comunicării rotative": pornind de la educatoare către copilul din dreapta, folosindu-se numele copilului şi precizând un element care îi place la celălalt copil („Bună dimineaţa, Mara. Îmi place zâmbetul tău!"). Fiecare salut este însoţit de o strângere de mână.

Prezenţa se va realiza cu ajutorul unei fetiţe şi a unui băieţel. Fetiţa va numi fiecare băieţel prezent, iar băiatul va numi fetiţele prezente, fiecare aşezând pozele copiilor prezenţi şi a celor absenţi pe panou.

Calendarul naturii este indispensabil pentru a cultiva spiritul de observaţie al copiilor în legătură cu schimbările care au loc în mediul înconjurător şi pentru a realiza orientarea în timp. Se precizează anotimpul, luna, săptămâna, ziua şi copiii stabilesc cum este vremea afară.

Împărtăşirea cu ceilalţi se va realiza prin argumentarea diverselor stări emoţionale: ,,Sunt vesel/trist atunci când....."

Activitatea de grup se va realiza prin jocul ,,Zboară, zboară..", conducătorul jocului schimbându-se de câteva ori.

III. Captarea atenţiei pentru activităţile de învăţare

Noutatea zilei: se prezintă copiilor o periuţă şi o pastă de dinţi care doresc să fie prietenii copiilor şi care le propun să îi înveţe multe lucruri despre cum pot să fie mai

sănătoşi şi fericiţi. Acestea au fost trimise de medicul stomatolog al cărui cabinet a fost vizitat deja de către copii.

IV. Anunţarea temei şi obiectivelor activităţii didactice

Educatoarea anunţă tema şi obiectivele activităţii: *Un zâmbet frumos porneşte de la dinţi sănătoşi !* motivând aceasta prin faptul că vor cunoaşte tipurile de dinţi ale omului, la ce folosesc, cum se pot îngriji şi cum poate fi evitată apariţia cariilor.

V. Dirijarea învăţării şi obţinerea performanţei

ADE: Domeniul Ştiinţă (Cunoaşterea mediului-observare)

Fiecare copil primeşte o oglindă şi îşi examinează dinţii. Se stabileşte culoarea dinţilor (albă). Se identifică, pe rând, tipurile de dinţi: incisivi, canini, molari (măsele). Copiii repetă denumirile tipurilor de dinţi, localizându-i în oglindă.

Se prezintă imagini cu cele trei tipuri de dinţi evidenţiate (sinteza parţială).

Copiii primesc câte o bucată de măr în vederea identificării rolului fiecărui tip de dinţi. Se punctează etapizat rolul acestora: incisivii-taie, caninii-rup, molarii (măselele)-zdrobesc alimentele.

Se fixează denumirea şi rolul fiecărui tip de dinţi (sinteza parţială), dar şi rolul acestora în exprimarea bucuriei prin zâmbet (exerciţiu: suntem fericiţi!).

Pentru ca zâmbetul să fie frumos, dinţii trebuie să fie îngrijiţi. Se discută despre modalităţile de îngrijire a dinţilor: folosirea zilnică a periuţei şi a pastei de dinţi, consumul de fructe, evitarea dulciurilor şi despre faptul că lipsa îngrijirii dinţilor duce la apariţia cariilor. Se subliniază de asemenea că prietenii dinţilor sunt în mod special periuţa şi pasta de dinţi care sunt fericite că îi pot ajuta pe copii. Se descriu cele două obiecte de uz personal prin observarea lor directă de către copii.

ADE: Domeniul Estetic şi creativ (Educaţie plastică-desen)

Educatoarea prezintă o planşă cu cele două obiecte de uz personal personificate şi vesele. Pentru că fiecare are propria lui periuţă şi pastă de dinţi, li se propune copiilor realizarea acestora prin desen personalizat. Astfel, acestea vor deveni prietenii lor cu adevărat fericiţi.

Copiii realizează tema propusă, după care, cu ajutorul metodei *Turul galeriei*, se stabilesc cele mai vesele obiecte de uz personal realizate.

Tranziţie:

,,Unu, doi, trei,
Zâmbet frumos de vrei
Spală dinţii tăi frumoşi
Ca să fie sănătoşi! ”

Copiii exersează în context real modul de spălare corectă a dinţilor, utilizând obiectele de igienă personală specifice.

VI. Asigurarea retenţiei şi a transferului celor învăţate

ALA 1: Activităţi liber alese

Ştiinţă: Încercuieşte elementele care nu dăunează dinţilor!

Construcţii: Scaunul dentistului

Joc de rol: Cu păpuşa la dentist

VII. Evaluarea activităţii

După finalizarea activităților de la centrele de interes se va face prezentarea rezultatelor fiecărui grup.

VIII. Încheierea activităţii. Aprecieri finale

În încheiere se vor face aprecieri generale şi individuale privind desfăşurarea activității, realizându-se o poză de grup cu ,,copii fericiți".

Pe tot parcursul activității, propunătoarea va observa comportamentul copiilor şi gradul de implicare în activități, va oferi întăriri pozitive, va corecta eventualele greşeli, va oferi feedback constructiv şi va formula aprecieri individuale şi colective cu privire la prestațiile copiilor.

PROIECT DE ACTIVITATE INTEGRATĂ

Grupa: mare
Tema anuală de studiu: „Ce şi cum vreau să fiu?"
Tema săptămânii: „Un izvor de sănătate ne dă toamna din bucate!"
Tema activităţii : „Sfaturi pentru sănătatea tuturor"
Tipul activităţii: predare de cunoştinţe
Categorii de activităţi de învăţare: ADP+ALA1+DŞ+DOS
Forma de realizare: activitate integrată

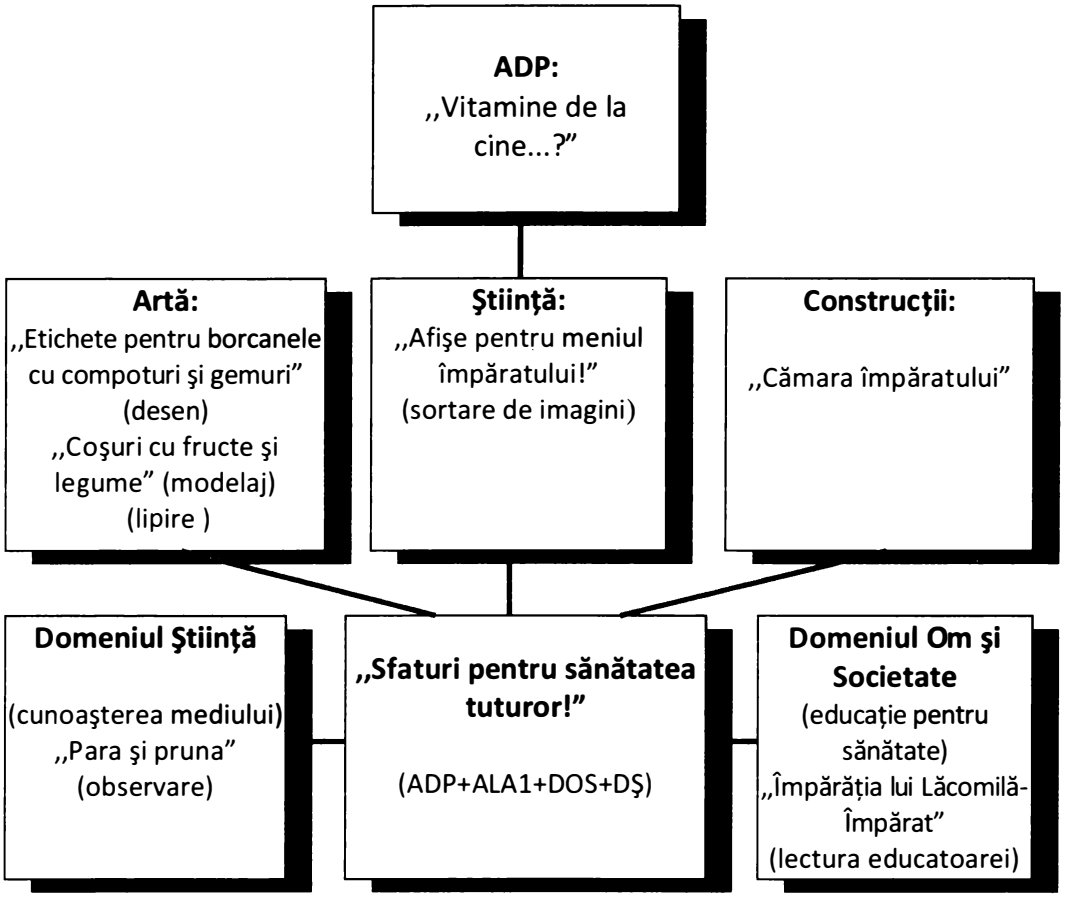

Scopurile activităţii: Dobândirea unor informaţii despre două fructe de toamnă, para şi pruna, pe baza procesului de investigare sistematică a realităţii de către copii; precizarea însuşirilor semnificative, a structurii şi foloaselor, utilizând comparaţia; înţelegerea mesajului privind importanţa alimentaţiei sănătoase în viaţa omului.

Obiective operaţionale:

- să recunoască/denumească fructele de toamnă (para şi pruna), prin observare directă;
- să enumere caracteristicile fructelor de toamnă analizate (para şi pruna), identificându-le prin observare directă;
- să exerseze posibilităţile de cunoaştere a fructelor, prin utilizarea analizatorilor (văz, pipăit, miros, gust);
- să enumere trei reguli de igienă legate de utilizarea fructelor în alimentaţie, valorificând experienţa personală;
- să utilizeze în contexte noi cuvintele: seminţe, cotor, neted, lucios, zemos, prin formularea unor enunţuri logice;
- să argumenteze importanţa alimentaţiei sănătoase în viaţa omului şi mai ales în perioada de creştere, prin raportare la experienţa personală;
- să identifice cele mai importante vitamine necesare organismului şi care sunt alimentele care le conţin, prin raportare la experienţa personală.

Strategii didactice:

Metode şi procedee didactice: conversaţia, explicaţia, demonstraţia, exerciţiul, problematizarea, munca în grupuri mici, metoda „Schimbă perechea".

Mijloace didactice: păpuşa prinţ, frunze naturale, planşe reprezentând scene din poveste, jetoane cu legume/fructe, alte alimente, polistiren, carton, legume/fructe naturale, copăcei; borcane, cuţite (plastic), servеţele, clopoţel, cartea cu poveşti, jetoane, scăunele, tăvi, coş, lipici, pomi-pruni şi peri, fructe şi legume naturale.

Forme de organizare a activităţii: frontal, pe grupe, individual.

Durata: o zi

Scenariul activităţii

I. Moment organizatoric

În vederea bunei desfăşurări a activităţilor de învăţare au loc: aranjarea mobilierului, stabilirea liniştii şi asigurarea unei atmosfere de lucru adecvate.

II. Întâlnirea de dimineaţă

Intrarea copiilor în grupă se face pe un fond muzical adecvat anotimpului toamna. Ei găsesc în mijlocul grupei o grădină cu bogăţii de toamnă în miniatură: pomi fructiferi, iar pe jos legume şi fructe.

Copiii sunt invitaţi să-şi aleagă o legumă sau un fruct, apoi educatoarea îi ***salută*** folosind formula: ,,Bună dimineaţa fructe rumene, zemoase...", iar copiii îi răspund: ,,Bună dimineaţa Carina". (,,Bună dimineaţa legume mari şi frumoase!"). După ce s-au salutat, copiii aşază într-un coş fructele şi legumele, iar educatoarea le numără, stabilind astfel ***numărul de copii prezenţi.***

Deoarece ei au cules din minigrădina din sala de grupă legume şi fructe de toamnă, se specifică faptul că sunt în anotimpul toamna, în luna...; este o zi de ....; o zi frumoasă, cu soare; ***(calendarul naturii).***

Educatoarea întreabă copiii dacă ei consumă des aceste fructe şi legume pe care le-au cules. De ce este bine să le consumăm zilnic? ***(împărtăşirea cu ceilalţi)***

III. Captarea atenţiei pentru activităţile de învăţare

Discuţia este întreruptă de un oaspete care îşi face apariţia în grupă-prinţul Voinicel, puţin trist, pus pe gânduri ***(noutatea zilei).*** Copiii îl primesc în grupă şi doresc să afle motivul supărării acestuia. Prinţul doreşte să le spună copiilor o poveste tristă, a unui împărat şi a familiei sale, pe care tocmai i-a vizitat.

IV. Anunţarea temei şi obiectivelor activităţii didactice

Educatoarea propune copiilor să asculte împreună povestea, să afle mai multe despre acel împărat, dar şi ce ar putea ei face să-l ajute şi să-l înveselească pe prinţ.

Tranziţie: Trecerea la următoarea etapă, cea a activităţilor pe domenii experienţiale, se realizează cu ajutorul cântecului ,,A,a ,a acum e toamnă....".

V. Dirijarea învăţării

Copiii se aşază pe covor, în semicerc, şi ascultă relatarea povestirii prinţului. Aceasta se face de către educatoare, clar, pe un ton adecvat, captând atenţia copiilor:

"Într-o zi, Prinţul Voinicel a mers în vizită la împăratul vecin. Acesta, împreună cu familia lui, aveau probleme de sănătate: greutate prea mare, dinţii cariaţi, oase slăbite, probleme de vedere (fiul împăratului avea o mână ruptă, iar fiica acestuia purta ochelari când citea). Toate acestea din cauza faptului că de la mesele lor nu lipseau carnea, dulciurile, multă pâine (mâncăruri mai puţin sănătoase), iar ei nu consumau niciodată fructe şi legume. Prinţul Voinicel era un băiat cu un corp frumos dezvoltat, dar împărăteasa îl considera slab şi amărât. Dorind să-l aibă de ginere, a pus să se pregătească în cinstea lui mese foarte bogate, cu fel şi fel de mâncăruri, aşa cum mâncau ei.

Prinţul, văzând ce primeşte zi de zi la masă, mânca cumpătat, iar într-o seară o întrebă pe fiica împăratului de ce nu mănâncă fructe şi legume, deoarece acestea sunt foarte sănătoase, nu îngraşă, întăresc organismul pentru că au vitamine şi ajută dinţii să nu se carieze. Fiica împăratului s-a supărat foarte tare pe prinţul Voinicel şi i-a povestit împărătesei cele spuse de acesta. Supărată la rândul ei, împărăteasa s-a dus la împărat, să se plângă. Acesta nu a putut să o primească, deoarece nu se simţea prea bine, pentru că la masa de seară mâncase foarte mult.

Dimineaţa împăratul nu s-a putut ridica din pat, acuzând dureri de stomac. Au chemat doctorul care, după ce l-a consultat, i-a prescris un regim alimentar sănătos, fără prea multă carne şi dulciuri, în schimb cu multe fructe şi legume. Împăratul a promis că va urma cu stricteţe regimul, chiar şi restul membrilor familiei vor face la fel, iar cămările împărăţiei lui se vor umple cu fructe şi legume. Însă, după plecarea doctorului, tristeţea îl cuprinse pe împărat, deoarece auzise despre fructe şi legume, dar nu prea le cunoştea şi nici nu ştia multe despre ele, mai ales despre fructele pe care i le-a recomandat medicul."

Educatoarea propune copiilor să meargă în livada imaginară a palatului, să descopere ce fructe se găsesc acolo, dacă nu sunt acolo acele fructe de care are nevoie împăratul. La semnalul unui clopoţel, copiii se îndreaptă spre livada palatului unde descoperă nişte pruni, peri şi două coşuri: unul cu prune, iar altul cu pere.

Educatoarea prezintă copiilor bogăţiile din cele două coşuri, apoi propune copiilor să afle cât mai multe despre acele fructe. Astfel, se prezintă ***însuşirile fructelor***: forma, culoarea, cu ce seamănă fiecare; para este tare, pruna este moale la pipăit, au un miros plăcut, iar gustul este dulce (fiecare copil gustă din fiecare fruct). După prezentarea acestor caracteristici, se realizează ***sinteza parţială*** de către un copil, ajutat de educatoare.

Urmează apoi prezentarea ***părţilor componente***: para este acoperită cu o coajă subţire. Sub coajă se află miezul alb, iar în mijloc are sâmburi mici şi tari. Pruna este acoperită cu o pieliţă subţire; sub pieliţă se află un miez moale, zemos, dulce , de culoare gălbuie, iar în mijloc un sâmbure mare şi tare. Se realizează a doua ***sinteză parţială.***

Se prezintă apoi copiilor ***modul de utilizare, de consum***: perele şi prunele se pot consuma crude, în salate de fructe sau se folosesc la prepararea compoturilor, gemurilor, prăjiturilor, plăcintelor; se pot face sucuri prin stoarcerea lor. Fructele se spală înainte de a fi consumate.

După prezentarea tuturor caracteristicilor celor două fructe se realizează ***sinteza finală*** de către copii, cu ajutor din partea educatoarei. De asemenea, sinteza finală este făcută comparând cele două fructe–asemănări şi deosebiri. Apoi se prezintă copiilor şi alte fructe pe care le-ar putea consuma împăratul.

VI. Obţinerea performanţei

Mulţumiţi de cele învăţate despre fructe şi auzind sunetul clopoţelului, copiii se întorc la locurile lor pentru a afla finalul poveştii şi pentru a-l ajuta pe împărat.

O singură problemă mai avea împăratul. Câte fructe şi legume să mănânce pe zi, câtă carne, câte dulciuri? Astfel, copiii hotărăsc să-i vină în ajutor.

Prin ***metoda „Schimbă perechea***", copiii îi stabilesc câte un meniu în fiecare zi.

- Scăunelele sunt aşezate cu spatele la cerc;
- Pe fiecare scăunel stă un copil;
- În faţa fiecărui scăunel stă câte un copil care îi dă celui aşezat un jeton cu imaginea unui fruct, legumă, pui, prăjitură etc., apoi trece la următorul;
- Se roteşte în jurul cercului până trece pe la fiecare copil, apoi ajunge la perechea iniţială;
- La final cei aşezaţi vor avea câte 8-10 jetoane; dacă numărul jetoanelor (la un copil) ce reprezintă hrana sănătoasă predomină-are un meniu sănătos pentru împărat; dacă predomină jetoanele cu hrană mai puţin sănătoasă, acest meniu nu este trimis împăratului;

Din greşeală, prinţul Voinicel le-a aşezat pe toate într-o cutie şi le-a amestecat. Şi-a dat seama că a greşit, dar copiii l-au salvat, identificând meniul sănătos.

Tranziţie: Pe versurile cântecului A, a, a acum..... se îndreaptă spre atelierul secret

VII. Asigurarea retenţiei şi a transferului celor învăţate

Ştiinţă: sortează jetoane, realizând „afişe pentru meniul împăratului"

Artă: realizează (desenează) etichete pentru borcanele cu compoturi şi gemuri; realizează, de asemenea, coşuri cu fructe şi legume ce se pot păstra crude mai mult timp;

Construcţii: construiesc cămara pentru borcane şi alte bunătăţi pregătite de copii pentru împărat.

VIII. Evaluarea activităţii

La final etichetele sunt lipite pe borcane, acestea sunt aşezate în cămara construită de copii (macheta); afişele meniu sunt puse pe pereţii cămării, apoi sunt puse coşurile.

IX. Încheierea activităţii. Aprecieri finale

Macheta este dăruită lui Voinicel să o ducă împăratului, pentru ca acesta să ştie ce trebuie să aibă în cămara împărăţiei.

Pe tot parcursul activităţii, propunătoarea va observa comportamentul copiilor şi gradul de implicare în activităţi, va oferi întăriri pozitive, va corecta eventualele greşeli, va oferi feedback constructiv şi va formula aprecieri individuale şi colective cu privire la prestaţiile copiilor.

Lectura după imagini

Considerente generale

Activitate specifică învăţământului preşcolar, lectura după imagini aduce, în cadrul Domeniului Ştiinţă, ca şi observarea, o contribuţie deosebită la cunoaşterea mediului înconjurător. Aşa cum s-a arătat anterior în observări, accentul cade pe cunoaşterea directă a obiectelor şi fenomenelor lumii înconjurătoare, pe descoperirea pe calea simţurilor a aspectelor esenţiale ale obiectelor, însă în lectura după imagini primează analiza, descrierea şi mai ales interpretarea datelor, a acţiunilor înfăţişate în ilustraţii, în special, tablouri. Prin intermediul lecturilor după imagini, copiii reuşesc să se familiarizeze cu diferite aspecte ale mediului mai îndepărtat şi pe care nu le-au cunoscut pe cale directă.

Rolul şi importanţa lecturilor după imagini decurg din însăşi valoarea instructiv educativă pe care o are materialul ilustrativ în viaţa copilului preşcolar. Aşa cum adultul citeşte textul scris, copilul citeşte imaginea, adică primeşte un mesaj, se exprimă pe baza lui, comunică.

În activitatea practică, metodica lecturilor după imagini este condiţionată de cunoaşterea şi respectarea particularităţilor modului de percepere a imaginilor de către copii. La vârsta preşcolară, sensibilitatea tuturor analizatorilor cunoaşte o dezvoltare intensă, ceea ce explică importantele transformări ce au loc în conţinutul cognitiv al percepţiei. Cu toate acestea, percepţia copilului preşcolar prezintă unele insuficienţe care ies în evidenţă, mai ales, în cazul percepţiei ilustraţiilor (imagini, tablouri, planşe). La începutul vârstei preşcolare, perceperea imaginii este nediferenţiată şi sumară; copiii percep izolat diferitele elemente, nu sesizează relaţiile dintre acestea, desprind cu greu esenţialul şi în multe cazuri atenţia le este atrasă de amănunte fără importanţă.

Ţinând seama de faptul că imaginile, tablourile sunt un stimulent complex şi cu valenţe instructiv-formative deosebite, iar capacitatea copiilor de a le percepe independent este destul de limitată, apare evident necesitatea dirijării procesului de intuire şi de interpretare a acestora în cadrul activităţilor de lectură după imagini. În acest sens, educatoarea va avea în vedere următoarele aspecte:

- să deprindă copiii să perceapă în mod sistematic imaginile, să desprindă tema şi să înţeleagă conţinutul acesteia printr-un proces de analiză şi sinteză;
- să precizeze, să corecteze şi să adâncească procesul intuirii independente şi să-i ajute pe copii să se ridice la generalizări;
- să precizeze, să activizeze şi să îmbogăţească vocabularul copiilor.

Sub aspect tematic, materialul ilustrativ este indicat să fie semnificativ, legat de sarcinile de cunoaştere şi să ofere copiilor date concrete, sub forma unei probleme de rezolvat care să-i intereseze şi să le îngăduie o activitate intelectuală vie.

Pentru eficientizarea lecturilor după imagini se recomandă ca imaginile alese să fie de dimensiuni mai mari, pentru ca elementele tabloului să fie văzute şi analizate fără dificultate de către copii; de asemenea, acestea trebuie expuse în aşa fel încât să asigure

o bună vizibilitate pentru toţi participanţii la activitate. Imaginile utilizate trebuie să corespundă, prin conţinut şi calitate, intereselor de cunoaştere ale copiilor, şi anume:

- să respecte adevărul ştiinţific;
- să corespundă vârstei, din punct de vedere al conţinutului;
- să pună în evidenţă elementul principal;
- să posede suficiente detalii pentru a forma reprezentări corecte şi complete despre problema studiată;
- să ofere o imagine clară asupra realităţii pe care o prezintă;
- să faciliteze transmiterea mesajului prin elementele care o compun;
- să stârnească atenţia prin calităţi estetice deosebite (colorit, proporţia elementelor, aşezarea în tablou, etc).

Structura activităţii de lectură după imagini:

- Asigurarea condiţiilor favorabile desfăşurării activităţii (pregătirea sălii, pregătirea materialului);
- Introducerea copiilor în activitate-etapă în care are loc prezentarea imaginilor, anunţarea temei şi eventual o scurtă pregătire de natură să familiarizeze copiii cu conţinutul imaginilor (convorbire, poezie, ghicitoare, scurtă povestire, prezentarea unor jucării, obiecte corespunzătoare elementelor principale din compoziţia imaginilor etc.). E necesar ca educatoarea să antreneze rezonanţa sufletească a copilului, alegând procedeul cel mai potrivit temei şi nivelului grupei.
- Analiza, descrierea şi interpretarea imaginii prin intermediul convorbirii dintre educatoare şi copii şi al sintezelor parţiale ale datelor analizate prin intermediul expunerii narative, descriptive sau explicative.

Citirea tabloului începe cu enumerarea liberă a elementelor compoziţionale, după care se trece la analiza detaliată a acestuia, începând cu grupul compoziţional central. Eficienţa acestei etape este dată de modul cum sunt formulate întrebările, precum şi de tipul de întrebare. Pot fi utilizate diferite *categorii de întrebări*:

- care *stimulează* capacitatea copiilor de a stabili legături între elementele tabloului şi realitatea obiectivă: După ce se vede că tabloul reprezintă anotimpul primăvara?
- care cer copiilor *să motiveze* diferite acţiuni: De ce udă copiii plantele?
- care *cer prevederea consecinţei* unei acţiuni: Pentru cine muncesc oamenii pe câmp?
- care *solicită sinteza*: Ce culori foloseşte pictorul pentru anotimpul primăvara?
- care *solicită deducţii*: După ce se vede în tablou că este cald?

- Activităţile de lectură după imagini se pot încheia prin rezolvarea unei sarcini grafice, alcătuirea unei scurte povestiri, un joc de rol, o activitate practică de îngrijire a plantelor. În încheierea activităţii, copiii pot găsi titlul potrivit tabloului.

Este important să reţinem că, în organizarea şi desfăşurarea activităţilor, educatoarea va avea grijă să adapteze structura şi conţinutul acestora la cerinţele grupei cu care lucrează şi să se orienteze în alegerea materialului ilustrativ, în formularea întrebărilor şi stabilirea indicaţiilor verbale şi a sintezelor, în funcţie de scopul urmărit.

PROIECT DE ACTIVITATE

Grupa: mijlocie
Tema anuală de studiu: „Cine şi cum planifică/organizează o activitate"
Tema săptămânii: „Eu şi lumea mea"
Tema activităţii: ,,Camera de joacă"
Tipul activităţii: consolidare-verificare de cunoştinţe;
Categorii de activităţi de învăţare: Domeniul Ştiinţe-Cunoaşterea mediului
Forma de realizare: lectură după imagini
Scopurile activităţii: Dezvoltarea capacităţii de a percepe în mod sistematic imaginile, antrenarea deprinderii de a analiza conţinutul tematic şi de a sintetiza informaţiile însuşite, prin utilizarea unui limbaj adecvat.
Obiective operaţionale:

- să denumească elementele componente ale camerei de joacă a copiilor, pe baza imaginilor prezentate;
- să precizeze jocurile şi jucăriile specifice copiilor, pe baza imaginilor prezentate;
- să enumere reguli de menţinere a ordinii în camera de joacă, prin raportare la experienţa personală;
- să redea, sub forma unei povestiri, semnificaţia unitară a tabloului, prin activizarea vocabularului specific.

Strategii didactice:
Metode şi procedee didactice*:* observaţia, conversaţia, explicaţia, exerciţiul, problematizarea.
Mijloace didactice: tablă magnetică, jucării, tablou, siluete.
Forme de organizare a activităţii: frontal, individual.
Durata: 20 minute

EVENIMENTUL DIDACTIC	CONŢINUT ŞTIINŢIFIC	STRATEGII DIDACTICE	EVALUARE
Moment organizatoric	Pentru buna desfăşurare a activităţii se aeriseşte sala de grupă, scăunelele sunt aşezate în formă de semicerc, se pregăteşte materialul necesar		Observarea comportamentului copiilor

EVENIMENTUL DIDACTIC	CONȚINUT ŞTIINȚIFIC	STRATEGII DIDACTICE	EVALUARE
	şi copiii sunt introduşi în linişte în sală.		
Captarea atenției	Elementul surpriză constă în introducerea câtorva jucării preferate ale copiilor care, supărate pentru că li se murdăresc hăinuțele şi le sunt rupte mânuțele şi picioruşele, anunță că doresc să-i părăsească pe copii pentru că aceştia nu le aşează în ordine, la locul lor, sunt aruncate pe jos, prin toată camera de joacă. Discuția, dirijată de educatoare, solicită copiii să înțeleagă ce înseamnă ordinea şi dezordinea, apoi aceştia vor fi rugați să aşeze jucăriile pe etajere, în ordine.	Conversația Problematizarea Frontal Jucării	Observarea comportamentului copiilor
Anunțarea temei	Copiilor le este anunțată tema de discuție: „Astăzi vom discuta despre felul în care copiii trebuie să-şi păstreze camera de joacă pentru ca toate jucăriile să fie mulțumite.”	Conversația Frontal	
Dirijarea învățării	Copiilor le este prezentat un tablou care sugerează imaginea unei camere de joacă în care toate jucăriile sunt frumos aranjate pe rafturi. Copiii vor enumera elementele compoziționale observate în mod spontan şi contemplativ. -Ce vedeți în acest tablou? -Ce jucării recunoaşteți în camera copilului? -Care este jucăria preferată de tine?	Explicația Conversația Observația Problematizarea Frontal Individual Planşa	Observarea gradului de înțelegere a sarcinii

EVENIMENTUL DIDACTIC	CONŢINUT ŞTIINŢIFIC	STRATEGII DIDACTICE	EVALUARE
	-Ce culoare are rochiţa păpuşii, dar blănița ursuleţului? -Câți iepuraşi vezi pe raft? -Ce credeți că se poate întâmpla dacă jucăriile nu sunt aranjate în ordine? Copiii vor fi lăsați să dea frâu liber imaginației, spontaneității şi creativității. Educatoarea dirijează percepția copiilor către planul central al tabloului şi copiii vor fi îndrumați să identifice componentele tabloului, să le denumească, să identifice comportamentele sugerate de imagini şi să interpreteze imaginile pentru a ajunge la concluzii. ***Sinteza parţială*** Educatoarea, împreună cu copiii, sintetizează ideile enunțate de aceştia prin citirea tabloului şi fixează cunoştințele dobândite până la acel moment. Percepția copiilor va fi dirijată către celelalte planuri ale tabloului. -Ce se mai află în sală? (etajere) -Care este locul potrivit pentru fiecare jucărie ca să fie ordine în cameră? -Cum putem ajuta copiii care doresc să facă ordine în cameră?	Explicația Conversația Observația Problematizarea Frontal Planşa Explicația Conversația Observația Problematizarea Frontal Planşa	Aprecieri verbale şi nonverbale Aprecierea gradului de implicare în activitate.

EVENIMENTUL DIDACTIC	CONȚINUT ȘTIINȚIFIC	STRATEGII DIDACTICE	EVALUARE
	Sinteza finală a celor observate va fi realizată de către educatoare Voi evidenția importanța menținerii camerei de joacă în ordine pentru a crea o atmosferă plăcută şi pentru ca jucăriile să se declare prietenele copiilor.		
Obținerea performanței şi asigurarea feed-backului	Evaluarea performanțelor va fi realizată de educatoare împreună cu copiii care vor crea o scurtă povestire, având ca suport imaginile tabloului, pe care o vor consemna în jurnalui grupei; la final vor da un titlu tabloului expus.	Exercițiul Conversația Frontal Planşa	Aprecieri verbale individuale şi colective.
Încheierea activității	În încheierea activității vor fi făcute aprecieri asupra modului de realizare a sarcinilor, a comportamentului copiilor şi vor fi distribuite recompense.	Conversația Frontal	Aprecieri generale şi individuale. Aplauze

PROIECT DE ACTIVITATE INTEGRATĂ

Grupa: mijlocie
Tema anuală de studiu: „Cu ce şi cum exprimăm ceea ce simţim"
Tema proiectului: „Bucuriile iernii"
Tema săptămânii: ,,Iarna a sosit la noi".
Tema activităţii: ,,Joc şi veselie în zăpadă"
Tipul de activitate: consolidare şi verificare de cunoştinţe, priceperi şi deprinderi
Categorii de activităţi de învăţare: ADP+DŞ+DPM
Forma de realizare: activitate integrată

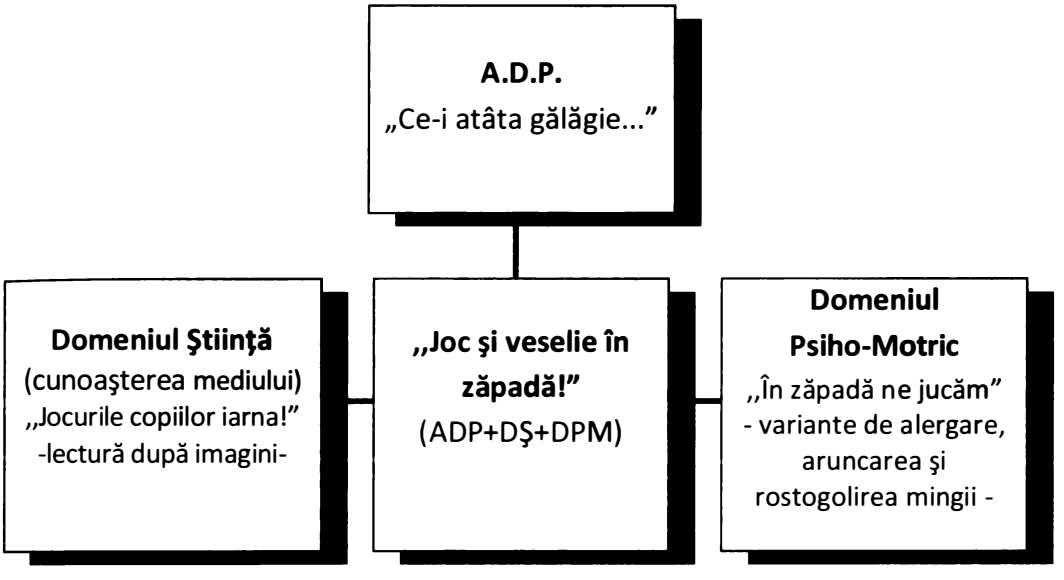

Scopurile activităţii: Consolidarea şi sistematizarea cunoştinţelor copiilor cu privire la aspectele caracteristice anotimpului iarna şi activităţi specifice în natură; consolidarea deprinderilor motrice de bază şi utilitar-aplicative învăţate.
Obiective operaţionale:

- să recunoască anotimpul iarna după fenomenele caracteristice, pe baza imaginilor prezentate;
- să enumere jocurile copiilor din anotimpul iarna, pe baza imaginilor prezentate;
- să comunice impresii, idei pe baza imaginilor observate;
- să răspundă la întrebări în termeni adecvaţi temei şi formulând propoziţii logice, valorificând experienţa personală;
- să execute corect alergarea (variante) şi rostogolirea mingii, conform indicaţiilor educatoarei.

Strategii didactice:
Metode şi procedee didactice: observaţia, conversaţia, demonstraţia, explicaţia, exerciţiul, problematizarea.
Mijloace didactice: tablou, tablă magnetică, mingi.
Forme de organizare a activităţii: frontal, individual, pe grupe.

Scenariul activităţii

I.Moment organizatoric

În vederea desfăşurării activităţii în condiţii optime, mobilierul este aranjat corespunzător modului de concepere al activităţii şi se asigură o atmosferă de lucru adecvată.

II. Întâlnirea de dimineaţă: copiii sunt introduşi în sala de grupă utilizând ca fond sonor un cântecel de iarnă cunoscut şi îndrăgit de ei. Vor fi aşezaţi pe scăunele în poziţia în care poate fi stabilit contactul vizual cu toţi membrii grupei.

Prezenţa: este realizată cu ajutorul copiilor care vor numi fetiţele şi băieţii prezenţi, utilizând pozele copiilor expuse în trenuleţul zilelor de naştere.

Calendarul naturii: copiii vor observa aspectele naturii în acel moment şi vor completa calendarul naturii: afară ninge, soarele este acoperit de nori pufoşi, copiii se îmbracă cu haine groase... etc.

Împărtăşirea cu ceilalţi: se va realiza prin exprimarea stărilor emoţionale a copiilor din acel moment: Sunt vesel pentru că ninge....

III. Captarea atenţiei pentru activităţile de învăţare

Noutatea zilei:

Educatoarea îi introduce pe copii în atmosfera peisajelor de iarnă şi creionează o poveste scurtă despre aspectele caracteristice ale acestui anotimp:

„Era cea mai frumoasă iarnă din câte fuseseră până atunci. Prinţesa Iarna îşi lăsa fulguşorii veseli să se hârjonească şi în joaca lor să împodobească pământul. Zăpada acoperea munţii şi strălucea până departe, de unde se auzea zvon de veselie. Ce-o fi oare? O mulţime de copii care umplea văile cu chiotele lor."

IV. Anunţarea temei şi a obiectivelor activităţii didactice

Discuţia dintre educatoare şi copii, dirijată cu ajutorul întrebărilor, va reliefa cele mai apreciate momente petrecute de copii în natură, în anotimpul iarna, jocurile acestora în zăpadă.

V. Dirijarea învăţării şi obţinerea performanţei

Educatoarea le prezintă apoi copiilor versurile poeziei „Iarna" de Cornelia Marta şi le cere acestora să recunoască jocurile sugerate de versuri: mersul cu săniuţa, cu schiurile, cu patinele, construcţia omului de zăpadă, jocul cu bulgări.

„Ura, a venit băbuța,
Ne vom da cu săniuța,
Cu patinele-n picioare
Mergem toți la patinoare.
Poți să mergi, dacă tu ştii,
Chiar pe pârtia de schi
Împreună toți, grămadă,
Facem oameni de zăpadă,
Iar cu bulgări albi şi moi,
Vom porni chiar un război."

A.D.E: Domeniul ştiinţă (cunoaşterea mediului-lectură după imagini)

Pe tabla magnetică este aşezat un tablou care ilustrează jocurile copiilor din anotimpul iarna. Copiii sunt îndrumați să *citească* imaginea, începând cu elementele din planul central şi să verbalizeze ceea ce văd. Vor sesiza aspecte legate de îmbrăcămintea copiilor, adecvată acestui anotimp: căciuli, fulare, mănuşi, jachete, ghetuțe. Vor identifica obiectele folosite în joaca lor: săniuțe, schiuri, patine, bulgări de zăpadă şi aspectele caracteristice ale naturii în acest anotimp: zăpadă, gheață, fulgi de nea etc.

După observarea planului central al tabloului, educatoarea sintetizează ideile enunțate de copii prin citirea imaginilor, apoi va dirija percepția lor către celelalte planuri ale tabloului.

Sinteza finală a celor observate va fi realizată de către educatoare, aceasta constând în descrierea tabloului în ansamblu.

Prin intermediul versurilor: *„Hai la joacă-afară,/Cu toți în sănioară,/Veseli să pornim,/Zăpada o-ndrăgim",* utilizate aici ca ***tranziție,*** activitatea îşi continuă cursul prin organizarea jocului *„În zăpadă ne jucăm".*

ADE: Domeniul psihomotric

Copiii vor fi antrenați în executarea unor variante de mers şi alergare, apoi vor fi organizați în grupuri, după formele de joc preferate de ei în timpul iernii; apoi, aceştia vor executa câteva exerciții psihomotrice specifice: alergare prin zăpadă, aruncarea bulgărilor cu o mână, rostogolirea bulgărilor etc.

VI. Asigurarea retenției şi a transferului celor învățate.

Pentru a demonstra că au învățat multe lucruri interesante despre anotimpul iarna, se va organiza jocul: ,,Ce ştii despre iarnă", în cadrul căruia fiecare copil este invitat să precizeze un aspect al acestui anotimp pe care el îl consideră semnificativ.

VII. Încheierea activității. Aprecieri finale

În încheierea activității vor fi făcute aprecieri asupra modului de realizare a sarcinilor, a comportamentului copiilor şi vor fi distribuite recompense, iar copiii se vor „îmbarca" în sănioare şi în ritmul jocului „Căluşeii" vor părăsi sala de grupă.

Pe tot parcursul activității, propunătoarea va observa comportamentul copiilor şi gradul de implicare în activități, va oferi întăriri pozitive, va corecta eventualele greşeli,

va oferi feedback constructiv şi va formula aprecieri individuale şi colective cu privire la prestaţiile copiilor.

Povestirea şi lectura educatoarei

Considerente generale

Povestirile educatoarei sunt activităţi de expunere orală a conţinutului unor texte literare cu caracter realist, ştiinţific sau fantastic menite să rezolve sarcinile educaţiei multilaterale realizată în învăţământul preşcolar, iar caracterul lor preponderent descriptiv şi chiar explicativ constituie un mijloc valoros de realizare a sarcinilor didactice.

Povestirea este una dintre cele mai îndrăgite activităţi dirijate din grădiniţă, fiind folosită atât ca metodă de expunere şi comunicare de cunoştinţe, cât şi ca formă de activitate destinată cunoaşterii mediului înconjurător care satisface nevoia de cunoaştere şi de afectivitate a copiilor, le stimulează imaginaţia şi le creează cadrul optim de comunicare.

Cu ajutorul povestirii, educatoarea realizează apropierea copiilor de cele mai variate aspecte de viaţă şi domenii de activitate şi-i informează asupra unor fapte şi evenimente care nu pot fi cunoscute prin experienţa directă. Copiii iubesc şi ascultă cu plăcere povestiri pentru că răspund necesităţii lor de a şti, de a cunoaşte, de a înţelege cum se împlinesc năzuinţele spre mai bine, spre frumos. Pornind de la această idee, educaţia prin povestiri explicative a preşcolarilor este posibilă şi necesară. Este *posibilă* la această vârstă, deoarece copilul dovedeşte mare maleabilitate psihică, fapt ce ne dă posibilitatea să intervenim educativ sub aspect formativ şi informativ. Este *necesară* întrucât, la aceasta vârstă, se înregistrează cele mai multe acumulări, cu rezultate deosebite în plan intelectual şi afectiv .

Clasificarea activităţilor de povestire/lectura educatoarei

Povestirile/lecturile educatoarei pot fi grupate în funcţie de sarcina didactică urmărită sau de natura textului literar folosit. În funcţie de sarcina didactică, povestirile sunt organizate în diferite momente ale zilei ca activităţi de comunicare, fixare sau verificare a cunoştinţelor în cadrul activităţilor comune fie ca activităţi de recapitulare şi sistematizare a cunoştinţelor abordate într-o manieră interdisciplinară care va favoriza coerenţa conţinuturilor.

În funcţie de natura textului literar folosit, povestirile/lecturile pot fi: povestiri realiste/ explicative, legende, fabule.

Poveştile realiste, explicative, fabulele scrise anume pentru copii, se impun prin tematica variată şi prin simplitatea conflictului inspirat din viaţa cotidiană. O parte însemnată din ele au ca temă centrală copilul, lumea copilăriei, altele abordează aspecte din viaţa animalelor şi a plantelor, vorbesc despre descoperiri geografice, despre evenimente istorice, despre sentimente omeneşti, având capacitatea de a influenţa spontan emoţiile şi sentimentele copiilor.

Legenda este o povestire care oferă o explicaţie naivă, care, utilizând evenimente miraculoase şi fantastice, tinde să dea explicaţie genetică şi în general cauzală unor fenomene, întâmplări, caracteristici ale plantelor, animalelor, omului. Se mai numesc şi povestiri explicative întrucât trimit la originea unor fenomene naturale, plante şi animale a căror apariţie este explicată prin povestirea unor întamplări miraculoase şi stau mărturie asupra dorinţei omului de a-şi depăşi limitele, de a-şi dobândi libertatea.

Accesibilitatea povestirilor/lecturilor cu caracter explicativ nu este dată de nivelul lor artistic cât de măsura în care problematica acestei creaţii se înscrie în sfera de interese ale copiilor precum şi felul în care copiii sunt conduşi să-i înţeleagă sensul.

Aspecte metodice ale organizării şi desfăşurării activităţilor de povestire/lectura educatoarei:

Structura activităţii de povestire/lectură a educatoarei

O activitate de povestire/lectură a educatoarei impune o atentă pregătire a educatoarei care va ţine seama de următoarele aspecte:

- Conţinuturile activităţilor de povestire/lectură trebuie alese în concordanţă cu obiectivele cadru şi obiectivele de referinţă, să înfăţişeze aspecte cât mai apropiate de experienţa copiilor, să aibă valenţe educative;
- Studierea anterioară a textului şi adaptarea acestuia la particularităţile de vârstă şi individuale ale copiilor;
- Elaborarea planului povestirii, succesiunea episoadelor precum şi procedeele prin care se va realiza valorificarea conţinutului;
- Pregătirea materialelor didactice;
- Expunerea conţinutului trebuie să fie clară şi accesibilă copiilor, adecvată pentru a menţine motivaţia învăţării;

Etapele activităţii de povestire/ lectură a educatoarei

Organizarea activităţii

- asigurarea cadrului adecvat povestirii;
- pregătirea şi expunerea materialului didactic şi a mijloacelor utilizate.

Desfăşurarea activităţii

a. Introducerea în activitate este o parte importantă care asigură succesul activităţii. Modalitatea de ***captare*** a interesului copiilor pentru subiectul abordat este esenţială pentru realizarea obiectivelor şi pentru menţinerea motivaţiei în învăţare. Diversitatea metodelor utilizate asigură pregătirea copiilor pentru înţelegerea conţinutului (acestea pot fi jucării, marionete, tablouri, desene etc.)

b. Expunerea povestirii de către educatoare

- Educatoarea anunţă titlului şi autorul povestirii/lecturii;
- Expunerea conţinutului marchează momentul central al activităţii, a cărui reuşită depinde de captarea atenţiei şi asigură persistenţa ei. Expunerea trebuie să fie pe deplin accesibilă în ceea ce priveşte conţinutul şi forma. Expresivitatea expunerii trebuie să marcheze cursivitate, claritate şi sucesiunea logică a evenimentelor şi să imprime

povestirii un caracter emoțional puternic care se obține prin modelarea vocii, schimbarea ritmului vorbirii pe parcursul expunerii, accentuări sau scăderi ale intensității vocii, repetiții, mimică şi gesticulație, mijloace imitative şi intuitive. Expunerea poate alterna cu ***dialog*** succint cu copiii sau cu întrebări retorice, menite să le întrețină atenția, să creeze tensiune emoțională şi dinamism.

c. Încheierea activității, în cadrul căreia se urmăreşte fixarea conținutului povestirii, poate fi realizată prin:

- discuții libere care să valorizeze mesajul conținutului audiat;
- realizarea transferului, cu trimitere la alte texte literare pentru înțelegerea noilor cunoştințe asimilate;
- reproducerea unor mişcări imitative care definesc personajele îndrăgite de copii.

PROIECT DE ACTIVITATE

Grupa: mijlocie
Tema anuală de studiu: ,,Când, cum şi de ce se întâmplă?"
Tema săptămânii: ,,Prietenele mele, necuvântătoarele"
Tema activității: ,,Legenda buburuzei"
Tipul activității: mixt
Categorii de activități de învățare: Domeniul Ştiințe-Cunoaşterea mediului
Forma de realizare: povestirea educatoarei
Scopurile activității: identificarea elementelor caracteristice anotimpului primăvara regăsite în textul povestirii; educarea capacității de a exprima verbal şi nonverbal emoții, trăiri, opinii proprii.
Obiective operaționale:

- să identifice aspecte referitoare la viața insectelor în anotimpul primăvara, pe baza povestirii prezentate;
- să precizeze succesiunea evenimentelor, pe baza imaginilor prezentate;
- să formuleze cel puțin 2 mesaje de prietenie pentru buburuze, valorificând experiența personală.

Strategii didactice:
Metode şi procedee didactice: conversația, explicația, povestirea.
Mijloace didactice: planşe cu aspecte din povestire, machetă, buburuze, flori, iarbă, soare, ecusoane, recompense.
Forme de organizare a activității: frontal, individual.
Durata: 20 minute

EVENIMENTUL DIDACTIC	CONŢINUT ŞTIINŢIFIC	STRATEGII DIDACTICE	EVALUARE
Moment organizatoric	Pentru desfăşurare activităţii în condiţii optime se aeriseşte sala de grupă, este pregătit materialul necesar şi copiii sunt invitaţi să se aşeze pe pernuţele dinainte pregătite.		Observarea comportamentului copiilor.
Captarea atenţiei	Copiii îşi vor îndrepta atenţia înspre colţul naturii amenajat în sala de grupă, unde vor găsi obiecte simbol care sugerează anotimpul primăvara: coroniţe din flori pentru fetiţe şi bandane-soare pentru băieţi, cu ajutorul cărora vor personifica elementele naturii sugerate. Vor face un scurt popas în mijlocul naturii, printre micile vieţuitoare pe care ei le îndrăgesc: buburuzele (mascote) aşezate strategic pentru captarea atenţiei.	Conversaţia Frontal Individual Macheta Coroniţe din flori Bandane-soare Buburuze-mascote	Observarea comportamentului copiilor.
Anunţarea temei	Educatoarea o prezintă apoi copiilor pe buburuza Maia, sosită la grădiniţă după un zbor obositor, care a poposit la colţul naturii amenajat în grupă pentru a se odihni şi profită de întâlnire pentru a le spune copiilor o poveste care se numeşte „Legenda buburuzei".	Conversaţia Explicaţia Frontal Buburuza Maia	
Dirijarea învăţării	Educatoarea povesteşte conţinutul, nuanţându-şi tonul în aşa fel încât să menţină interesul copiilor, marcând pauzele determinate de punctuaţie, utilizând mimica şi gesturile adecvate situaţiei. Concomitent cu povestea educatoarei, *dacă nivelul de*	Povestirea Conversaţia Explicaţia Frontal Planşe cu aspecte din povestire	Observarea gradului de înţelegere a sarcinii.

EVENIMENTUL DIDACTIC	CONȚINUT ŞTIINȚIFIC	STRATEGII DIDACTICE	EVALUARE
	dezvoltare al copiilor permite, aceasta expune şi planşele sugestive pentru conținut. Va fi evidențiată importanța gâzelor în formarea unor atitudini pozitive manifestate în raport cu mediul înconjurător.		
Obținerea performanței şi asigurarea feed-back-ului	Fixarea conținutului se realizează prin prezentarea secvențelor povestirii de către copii, pe baza planşelor. Se inițiază, apoi, o discuție, în cadrul căreia se fixează titlul povestirii audiate, iar educatoarea va dirija dialogul pentru a clarifica momentele sesizate de copii pe parcursul povestirii cu privire la aspecte din viața insectelor.	Conversația Planşe cu aspecte din povestire Frontal Individual	Aprecieri verbale individuale şi colective.
Încheierea activității	La finalul activității, cu ajutorul limbajului verbal şi a celui nonverbal, copiii vor transmite mesaje de prietenie adresate buburuzei Maia şi suratelor ei, dorința de a fi prieteni şi de a le proteja, iar Maia, ca semn de recunoştință, le oferă copiilor câte o „bulină" dulce, purtată pe aripioarele ei.	Conversația Recompense Frontal Individual	Aprecieri generale şi individuale Aplauze

LEGENDA BUBURUZEI

de Eugen Jianu

Au ieşit ghioceii albi, brânduşele galbene şi toporaşii albaştri. Albinele îşi deretică stupul. Că mâine or să iasă la treabă. Mieii zburdă pe pajiştile abia dezgolite de nea. În ogradă, găinile scurmă şi cotcodăcesc.Toată lumea are treabă. Nimeni nu stă degeaba.

Mângâiată de soare, buburuza cea mică şi roşie a ieşit şi ea din crăpăturile scoarţei copacului unde a stat pitită până atunci. A făcut ochii mari şi s-a uitat în jur. Aşa cum stătea pe scoarţa cenuşie a copacului, părea o fărâmă dintr-o piatră preţioasă roşie. Avea şi scăpărări de rubin când vreo rază o mângâia pe spate.

Buburuza s-a întristat:

-Ce mică şi neînsemnată sunt! Toate în jurul meu au rost, numai eu nu. Nimeni nu mă bagă în seamă!

Zicând acestea şi-a desfăcut larg aripile, lăsându-se purtată de-o boare de vânt.

Aşa a ajuns pe prispa unei case, iar de acolo pe mâna unui copil care se juca.

-Bunicule, s-a bucurat copilul, uite o buburuză! Ce gâza micuţă şi drăgălaşă, i-o fi frig... Dar de acuma, gata! Nu te mai necăji, buburuzo. Am să te încălzesc eu! Şi copilul a ridicat încetişor mâna către soare şi-a mângâiat cu drag stropul roşu care îi înflorea palma. Apoi a suflat încetişor asupra-i.

-Hai, du-te, buburuzo! Încălzeşte-te la soare!

S-a bucurat buburuza. A înţeles că, mică şi neînsemnată cum e, are şi ea un rost pe lumea asta. E cea dintâi gâză care se arată primăvara.

-E, cum s-ar zice, o vestitoare curajoasă!

PROIECT DE ACTIVITATE INTEGRATĂ

Grupa: mare
Tema anuală de studiu: ,,Când, cum şi de ce se întâmplă?"
Tema proiectului: „De vorbă cu anotimpurile"
Tema săptămânii: „Povestea anotimpurilor"
Tema activităţii: ,,Povestea anotimpurilor"
Tipul activităţii: mixt
Categorii de activităţi de învăţare: ADP+DŞ+DOS
Forma de realizare: activitate integrată

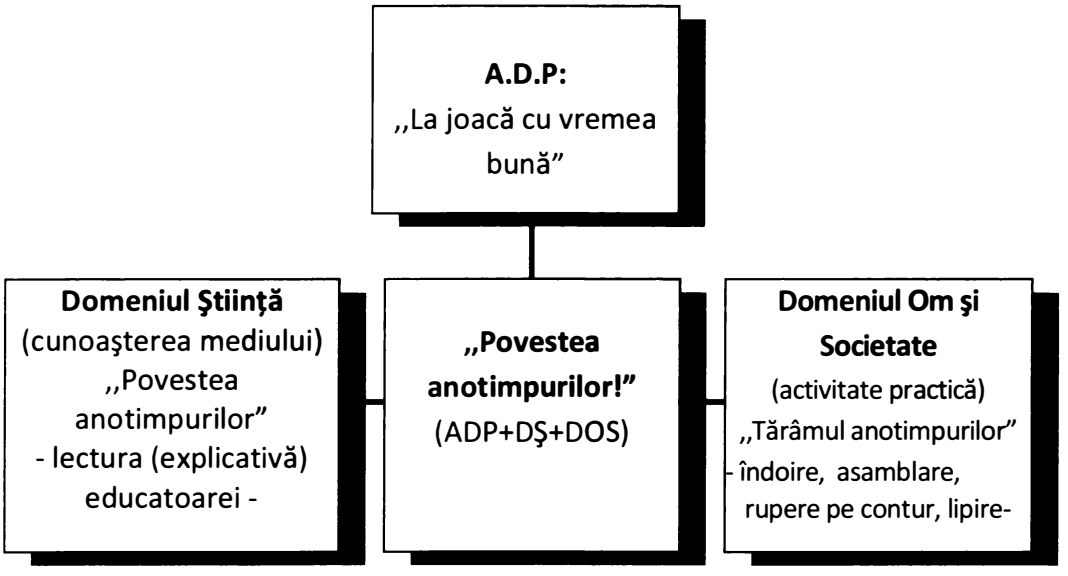

Scopurile activităţii: Verificarea şi consolidarea cunoştinţelor copiilor cu privire la cele patru anotimpuri şi aspectele caracteristice ale acestora; utilizarea unor tehnici de lucru cunoscute pentru realizarea elementelor specifice fiecărui anotimp.

Obiective operaţionale:

- să identifice cel puţin 3 aspecte caracteristice fiecărui anotimp, pe baza lecturii educatoarei şi a imaginilor prezentate;
- să asocieze anotimpurile cu modul de manifestare a cel puţin 2 fenomene caracteristice fiecăruia, valorificând experienţa de viaţă proprie;
- să precizeze succesiunea evenimentelor povestirii, pe baza imaginilor prezentate;
- să realizeze câte un element specific fiecărui anotimp (ghiocei, maci, ghirlande de frunze ruginii, steluţe de gheaţă), utilizând tehnici de lucru adecvate: lipire, pliere, lipire pe suport, rupere pe contur.

Strategii didactice:

Metode şi procedee didactice: conversaţia, explicaţia, observarea, exerciţiul, povestirea educatoarei, metoda activă cubul.

Mijloace didactice: planşe cu imagini specifice celor patru anotimpuri, machete ,,grădini" ale anotimpurilor, obiecte-simbol ale anotimpurilor, hârtie colorată, glitter, lipici, păpuşi, cub.

Forme de organizare a activităţii: frontal, pe grupe.

Scenariul activităţii

I.Moment organizatoric

Pentru a asigura desfăşurarea activităţii în condiţii optime, scăunelele sunt aranjate în semicerc, în poziţia în care poate fi stabilit contactul vizual cu toţi membrii grupei şi se creează o atmosferă de lucru adecvată.

II. Întâlnirea de dimineaţă: debutează prin intermediul versurilor: *Dimineaţa mă trezesc, După ce mă pregătesc, Spre grădiniţă eu pornesc!*

Salutul se propagă în mod circular, de la educatoare la fiecare copil.

Prezenţa este realizată utilizând versurile cunoscute de copii: *Cu colegi m-am întâlnit, Cine oare n-a venit?* cu ajutorul cărora ei identifică colegii prezenţi sau absenţi de la grădiniţă.

Calendarul naturii precizează câteva aspecte ale zilei în care se desfăşoară activitatea, cu privire la dată, momentul zilei etc.

Împărtăşirea cu ceilalţi se va realiza prin intermediul jocului: *,,Ce ştii despre mine?",* unde fiecare copil va exprima o stare emoţională cauzată de prezenţa unui anotimp: ,,Pe mine vara mă face vesel" sau ,,Toamna, când plouă, sunt trist" etc.

III. Captarea atenţiei pentru activităţile de învăţare

Noutatea zilei:

Împăratul anotimpurilor, prin curierul special TicPitic-poştasul, le trimite prichindeilor o scrisoare şi o carte de poveşti pentru că-i ştie mari iubitori de poveşti frumoase. Acesta îi mai roagă să asculte cu atenţie povestea celor patru domniţe, fiicele lui, şi să le ajute să-şi amenajeze cele mai frumoase grădini.

IV. Dirijarea învăţării şi obţinerea performanţei

ADE: Domeniul ştiinţă (Cunoaşterea mediului-Lectura educatoarei-explicativă)

Educatoarea expune povestea, nuanţându-şi tonul în aşa fel încât să menţină interesul copiilor. Fixarea conţinutului se realizează cu ajutorul imaginilor, iar prin intermediul ***metodei Cubul*** se urmăreşte fixarea cunoştinţelor referitoare la caracteristicile celor patru anotimpuri reprezentate de personaje de poveste. Cubul utilizat va avea pe feţetele lui imagini care reprezintă aspecte caracteristice celor patru anotimpuri. Cubul va fi rostogolit în direcţia copiilor, iar cel care-l primeşte ,,citeşte" imaginea de pe feţeta cubului aflată în partea îndreptată înspre el, precizează ce anotimp reprezintă şi enumeră câteva caracteristici ale acestuia.

În plicul trimis de Împărat se mai găsesc şi imagini-simbol reprezentative pentru cele patru anotimpuri, cu ajutorul cărora copiii vor fi grupaţi în patru grupe: Grupa Ghioceilor-reprezentanţii Domniţei Primăvara, Grupa Forilor de mac-reprezentanţii Domniţei Vara, Grupa Frunzelor ruginii- reprezentanţii Domniţei Toamna şi Grupa Steluţelor de gheaţă- reprezentanţii Domniţei Iarna.

Prin versurile: *,,Suntem patru surioare,/Omului folositoare,/Şi aducem daruri mii,/Bucurii pentru copii",* utilizate aici ca ***tranziţie,*** copiii vor fi invitaţi să viziteze grădinile domniţelor (prezentate cu ajutorul unor machete, unde domniţele vor fi păpuşi

îmbrăcate în costumaţii caracteristice anotimpurilor pe care le reprezintă), să se aşeze în jurul machetei, în funcţie de simbolul pe care-l deţin şi să realizeze sarcinile ce le sunt desemnate, pentru a înfrumuseţa grădinile domniţelor, urmând ca la sfârşit, să fie aleasă cea mai frumoasă grădină şi copiii să fie recompensaţi pe măsură.

ADE: Domeniul Om şi societate-Activitate practică

În grădina Domniţei Primăvara, copiii vor confecţiona ghiocei utilizând tehnica îndoirii hârtiei, pe care îi vor aşeza apoi pe machetă. În grădina Domniţei Vara, preşcolarii vor confecţiona flori de mac utilizând tehnica asamblare. În grădina Toamnei, copiii vor realiza ghirlande de frunze ruginii, folosind tehnica ruperii pe contur, iar în grădina Iernii, preşcolarii vor decora steluţe de gheaţă, utilizând tehnica lipirii pe suport.

V. Asigurarea retenţiei şi a transferului celor învăţate.

Pentru a demonstra că şi-au însuşit cunoştinţele transmise în cadrul activităţii, copiii, grupaţi în cele patru grupe, ca reprezentanţi ai domniţelor, vor colora câte un simbol caracteristic fiecărui anotimp, pe care-l vor aşeza în cartea anotimpurilor.

VI. Încheierea activităţii. Aprecieri finale

În final, toate domniţele se vor declara mulţumite de activitatea copiilor; aceştia vor organiza o horă, pe ritmul cântecului „Înfloresc grădinile" şi vor primi recompense.

Pe tot parcursul activităţii, propunătoarea va observa comportamentul copiilor şi gradul de implicare în activităţi, va oferi întăriri pozitive, va corecta eventualele greşeli, va oferi feedback constructiv şi va formula aprecieri individuale şi colective cu privire la prestaţiile copiilor.

POVESTEA ANOTIMPURILOR

după Celina Iordache

A fost odată ca niciodată un împărat şi o împărătească. În tinereţe, împăratul a călătorit mult prin lume, că aşa era în acele vremuri. Din cele patru colţuri ale lumii se întorcea de fiecare dată cu flori minunate, frumos colorate, delicate, cu pomi ce făceau cele mai mari şi parfumate fructe. Pentru fiecare locşor şi-a făcut patru grădini diferite, pe care le-a botezat după cum s-a priceput: Primăvara, Vara, Toamna şi Iarna. Tare mândri erau cei doi de grădinile împărăţiei şi, ori de câte ori aveau musafiri, îi pofteau acolo.

Ei aveau patru fete frumoase şi bune la inimă. Prinţesele semănau atât de mult unele cu altele, încât oamenilor din împărăţie le era tare greu să le deosebească. Chiar şi împăratul le încurca atunci când erau mai mici. Însă, când fetele au crescut, le-a cunoscut tare bine, pentru că fiecăreia îi plăcea altceva.

Fiica cea mare era tot timpul zâmbitoare. Ea alegea să se joace în grădina numită Primăvara. Acolo, iarba abia se ivea printre straturi, erau ghiocei, zambile parfumate, brânduşe şi viorele. Fetiţa îşi făurea cununiţe din petale de ghiocei, se îmbrăca numai cu rochiţe de culoare verde crud. De aceea, toţi i-au spus Primăvara.

A doua fiică alerga întotdeauna într-un suflet în grădina cea mai însorită şi mai călduroasă. Vara, pentru că aşa i-a rămas numele, iubea culoarea aurie a razelor de soare, galbenul spicelor de grâu, roşul aprins al macilor de câmp. Purta numai rochii lungi de mătase roşie, pe care picta cu drag toate florile din grădina ei.

Toamna, cea de-a treia fiică, robotea până aproape de miezul nopţii în grădina ei preferată. Umplea coşuleţe cu mere, pere, gutui, struguri şi nuci. Îşi prindea în păr frunze de culoare arămie şi îşi broda pe rochiţe numai crizanteme.

În cea din urmă grădină era o lume cu totul diferită. Tare frig mai era acolo, dar cea de-a patra prinţesă adora florile ei de gheaţă, albul zăpezii şi numai acolo şedea, îmbrăcată în rochiţe albe, ţesute cu fir de argint. Pentru că Iarna se temea ca florile ei să nu se topească, gonea Soarele şi chema în ajutor Crivăţul, care sufla cu putere peste grădina îngheţată.

Într-una din zile, împăratul le-a chemat pe fete şi le-a spus:

- Dragele mele fete, de ani întregi mă gândesc pe care dintre voi să o las să conducă împărăţia, însă nu a fost chip să aleg pe una. Voi aţi ocrotit cele patru grădini ale palatului atât de bine, încât mă pot lăuda cu cele mai frumoase grădini din lume. M-am sfătuit cu înţelepţii împărăţiei şi toţi mi-au spus numai lucruri bune despre voi. Şi atunci am hotărât ca toate să fiţi domniţe, fiecare în grădina ei, iar împărăţia întreagă să fie de acum încolo condusă de fiecare dintre voi, pe rând, câte trei luni din an, în ordinea în care v-aţi născut: Primăvara, Vara, Toamna şi Iarna.

Şi tot aşa a fost în împărăţie până acum, în zilele noastre. Pe rând, domniţele conduc treburile împărăţiei câte trei luni pe an, iar oamenii se bucură din plin de darurile pe care le oferă fiecare.

PROIECT DE ACTIVITATE INTEGRATĂ

Grupa: mare
Tema anuală de studiu: „Când, cum şi de ce se întâmplă?"
Tema proiectului: ,,Pe cărări de frunze uscate"
Tema activităţii: ,,Călătoria unei frunze"
Tipul activităţii: predare de cunoştinţe, consolidare priceperi şi deprinderi
Categorii de activităţi de învăţare: ADP+DŞ+DEC
Forma de realizare: activitate integrată

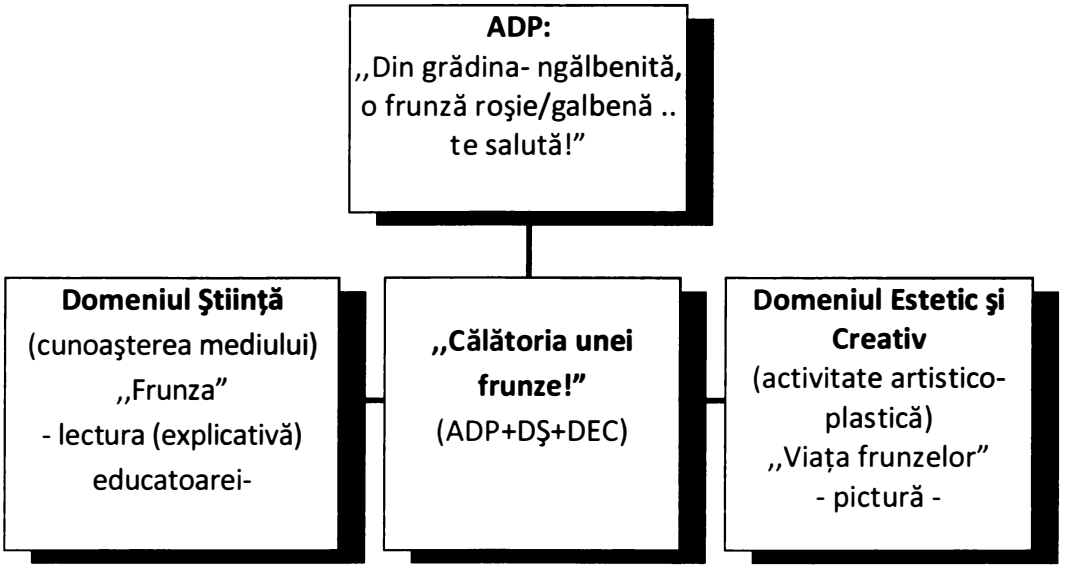

Scopurile activităţii: Asimilarea de cunoştinţe privind etapele parcurse de o frunză de la apariţie până la maturitate şi rolul acesteia în mediul înconjurător; fixarea cunoştinţelor prin executarea unor lucrări plastice realizate cu tehnica picturii.

Obiective operaţionale:

- să identifice etapele din viaţa frunzei, pe baza lecturii educatoarei;
- să precizeze cel puţin 3 modificări din natură prezentate în lectură, cu ajutorul educatoarei;
- să descrie alcătuirea externă a unei frunze, pe baza planşelor prezentate şi a observării directe;
- să identifice 3 tipuri de frunze, prin observare directă;
- să identifice rolul unei frunze în viaţa plantei, cu ajutorul educatoarei ;
- să realizeze un tablou cu frunze, utilizând tehnica picturii şi culori specifice frunzelor;
- să redea semnificaţia cuvintelor: tânjea, cobitor, lăvicer, în contextul poveştii lecturate.

Strategii didactice:

Metode şi procedee didactice: povestirea, observaţia, explicaţia, demonstraţia, conversaţia, exerciţiul, problematizarea, turul galeriei.

Mijloace didactice: siluete de frunze, covor cu frunze, coş, copacul anotimpurilor, scrisoare, planşe reprezentând scene din poveste, acuarele, hârtie, pensule, carton, pahare, apă.

Forme de organizare a activităţii: frontal, individual.

Scenariul activităţii

I. Moment organizatoric

În vederea bunei desfăşurări a activităţilor de învăţare au loc: aranjarea mobilierului, stabilirea liniştii şi asigurarea unei atmosfere de lucru adecvate.

II. Întâlnirea de dimineaţă

Înainte de sosirea copiilor în grupă, se aranjează într-un colţ al grupei un covor de frunze uscate. Intrarea copiilor în grupă se face pe un fond muzical adecvat, fiind surprinşi de existenţa covorului de frunze uscate.

La invitaţia educatoarei, copiii se aşează în jurul covorului de frunze, ascultând cu interes muzica. Pentru a capta atenţia şi interesul copiilor, se opreşte muzica şi li se sugerează să-şi aleagă fiecare câte o frunză dintr-un coş aşezat în mijlocul covorului de frunze. Cu ajutorul acestor frunze se realizează ***salutul*** dintre copii, folosind formula: „Bună dimineaţa frunză galbenă Luca, verde Iana...". Pentru a stabili ***numărul copiilor prezenţi***, aceştia vor lipi pe un panou pe care este desenat un copac, frunzele cu ajutorul cărora s-au prezentat, stabilindu-se astfel numărul copiilor prezenţi.

Analizând culoarea frunzelor, copiii încep să completeze ***calendarul naturii***: „Astăzi este o zi frumoasă de ..., suntem în luna ... Este o zi însorită, nu suflă vântul...".

III. Reactualizarea cunoştinţelor anterioare

La Activitatea de grup, copiii participă cu plăcere la recitarea poeziei **Frunze de toamnă:**

Frunze aurii roşcate
Au bătut la mine-n geam;
Le-a smuls vântul de pe ram
şi le poartă fără rost;
Nu ştim în ce pom au fost.
Vântul bate şi e rece
Noaptea unde o vom petrece?
Vântul bate şi ploaie
Dă-ne drumul în odaie!
„Nu fiţi triste surioare,
De acum sunteţi plăpumioare;

Pământul îl înveliți
şi de ger voi îl feriți".

IV. Captarea atenţiei pentru activităţile de învăţare

Noutatea zilei: Poezia este întreruptă de apariția în grupă a unui colet trimis de Bătrânul An. Copiii, împreună cu educatoarea, deschid coletul şi descoperă ,,copacul anotimpurilor", însoțit de o scrisoare:

Dragi copii,

"Știți că eu, Bătrânul An, am patru fete, iar acum a coborât pe pământ fata Toamnă care a pictat frunzele copacilor atât de frumos. Însă aceste frunze nu au fost tot timpul aşa. Uneori au fost ca nişte umflături mici şi verzi pe ramurile copacilor, apoi au crescut, având diferite forme, în funcție de copacul pe care cresc. Azi v-am trimis în sala de grupă copacul anotimpurilor pentru a afla mai multe despre această haină care îmbracă copacii, împreună cu o poveste, a unei frunze."

V. Anunţarea temei şi obiectivelor activităţii didactice

Educatoarea propune copiilor să asculte povestea trimisă de Bătrânul An pentru a afla mai multe despre acea ,,haină-frunza" care îmbracă ,,copacul anotimpurilor".

***Tranziții*:** ,,Bate vântul frunzele..."

VI. Dirijarea învăţării şi obţinerea performanţei

ADE: Domeniul Ştiinţă (cunoaşterea mediului–lectura [explicativă] educatoarei)

Educatoare citeşte copiilor povestea ,,Frunza", trimisă de Bătrânul An, pentru a afla prin câte etape trece o frunză până ajunge sub picioarele noastre, în culori minunate. Educatoarea va citi pe un ton cald, calm povestirea, modulând vocea altfel la fiecare moment al acțiunii. Odată cu expunerea textului vor fi explicate cuvintele şi expresiile care pot fi necunoscute, alăturând un cuvânt sinonim sau o sintagmă lămuritoare, fără a întrerupe firul povestirii. În paralel, pe un panou, se vor afla planşe care ilustrează momentele importante.

Pe baza planşelor, discuția cu preşcolarii va fi direcționată spre identificarea etapelor din viața unei frunze, spre anotimpurile în care se formează şi evoluează frunza, dar şi spre rolul ei în creşterea şi dezvoltarea copacului, apoi concluzia se va extinde asupra tuturor viețuitoarelor.

Educatoarea adresează copiilor întrebări ajutătoare în vederea stimulării capacității acestora de a stabili corelații între elementele tabloului toamnei şi realitate.

Se va evidenția şi recunoaşterea modificărilor care survin în natură odată cu succesiunea anotimpurilor, cu accent pe elementele care se regăsesc în lectură.

Discuții despre transformarea frunzelor:

- În ce anotimp apar pe crenguțele copacului muguri? - …Primăvara
- Ce se dezvoltă apoi din muguri? - …frunzele verzi

Se arată copiilor mai multe frunze, pentru identificarea formei.

- Ce formă pot avea frunzele ? - …ovală, panglică, ac, lance etc.

- Cum este marginea frunzei ? - ... netedă/întreagă, crestată

Frunza este alcătuită din trei elemente: peţiol, limb, teacă. Teaca este partea inferioară mai lăţită, cu care frunza se prinde de tulpină. Peţiolul este codiţa care susţine limbul. Limbul este partea superioară mai lăţită a frunzei şi prezintă nişte vinişoare numite nervuri. Frunza este numită ,,bucătăria plantei" (absoarbe dioxidul de carbon şi elimină oxigenul în aer, pentru a respira aer curat).

- Cum sunt frunzele vara? - ...verzi, mari, sănătoase
- De ce sunt importante frunzele? ...ele pregătesc hrana pentru copac, ne dau aer curat
- De ce credeţi că se îngălbenesc frunzele toamna şi cad? - ...pentru că e rece, nu mai au putere, le bate vântul

ADE: Domeniul Estetic şi Creativ (activitate artistico-plastică [pictură])

VII. Asigurarea retenţiei şi a transferului celor învăţate

Pentru a-i demonstra Bătrânului An ce au învăţat din povestea trimisă de el, copiii, grupaţi în funcţie de culoarea frunzei alese la întâlnirea de dimineaţă, realizează câte un tablou (pictură) în care prezintă etapele din viaţa unei frunze (călătoria unei frunze...). După finalizarea lucrărilor, acestea sunt expuse pe un panou. Fiecare echipă, analizează şi celelalte tablouri, precizează dacă lipsesc anumite elemente, apoi se fac completările necesare (turul galeriei).

VIII. Încheierea activităţii. Aprecieri finale.

La finalul activităţii copiii hotărăsc să trimită tablourile realizate de ei Bătrânului An, drept mulţumire pentru povestea trimisă, din care au învăţat lucruri frumoase şi interesante despre evoluţia unei frunze.

Pe tot parcursul activităţii, propunătoarea va observa comportamentul copiilor şi gradul de implicare în activităţi, va oferi întăriri pozitive, va corecta eventualele greşeli, va oferi feedback constructiv şi va formula aprecieri individuale şi colective cu privire la prestaţiile copiilor.

FRUNZA

de Emil Gârleanu

S-a desfăcut din mugur, într-o dimineaţă caldă a începutului de primăvară. Cea dintâi rază de soare s-a împletit pe dânsa ca o rază de aur, făcând-o să tremure de fericirea unei asemenea atingeri. Ziua întâi i s-a părut scurtă, şi apropierea nopţii o mâhni. Lumina se stinse, răcoarea o făcu să se zgribulească, să se vâre între celelalte şi să aştepte, aţipind, până a doua zi, venirea soarelui.

Cu ce revărsare de strălucire se ridică stăpânitorul lumii sus, pe cer! Raza se coborî din nou, şi toată ziua, încălzită, frunza se scăldă în albastrul văzduhului.

În scurtă vreme se desfăcu mare, verde, mai frumoasă ca toate, mai sus decât celelalte, tocmai în vârf. De deasupra îi cădea lumină, de dedesupt se ridica, până la ea, mireasma crinilor albi, singuratici, cu *potirul* plin de colbul aurului mirositor.

Un ciripit străin o miră. Şi cea dintâi rândunică, venită de departe, tăie albastrul ca o săgeată, înconjură copacul de câteva ori cu strigăte de bucurie, apoi se aşeză pe streaşina casei, cântând mereu...

Dar într-o dimineaţă, raza de soare nu mai veni. Cerul rămase acoperit de nori. Cea dintâi picătură de ploaie o izbi repede, greoaie. Câteva zile a plouat. Nici rândunelele nu se mai vedeau. Dar mirosul crinilor, seara, se împrăştia puternic, umed: o ameţea.

După zilele acestea, lipsite de scânteie, soarele răsări într-o dimineaţă înfocat, vărsând parcă flăcări, încălzind totul în câteva clipe. Raza o fripse. În după-amiaza zilei acesteia, o păsărică cu pene verzi şi galbene, un scatiu, veni, moleşit de căldură, de se furişă sub dânsa, la umbră, la adăpost. Şi frunza se bucură, acoperi cum putu mai bine păsărica; iar aceasta ciripi înăbuşit, din guşă, apoi mai prelung, mai dulce, cum nu auzise frunza cântec.

Şi în fiecare zi pasărea venea să se ascundă de căldura cotropitoare, în fiecare zi frunza o ferea, şi seara cântecul se împrăştia vesel.

Cât n-ar fi dat acum frunza pe o picătură de ploaie! Dar norii fugeau goniţi de vânturile din înălţimi; cerul de sticlă, înflăcărat, uscase totul. Crinii nu mai miroseau; când şi când, rozeta, care îşi scutura sămânţa coaptă, împrăştia mireasma în zorii unora din dimineţi. Prea multă lumină, prea multă căldură.

Nopţile senine, cu crai nou, cerul spuzit de stele o fermecau. Ar fi vrut să fie veşnic noapte...

Pasărea venea mereu, câteodată şi noaptea rămânea acolo, aţipind, cu căpşorul sub aripă.

Şi trecu mult până ce, o dată, vântul de toamnă începu să bată. Zilele erau mai răcoroase, nopţile mai reci; cerul arareori curat. Puternic sufla vântul tomnatic! Apusurile erau ca sângele şi parcă înroşeau şi pământul. Frunza îşi simţi puterile slăbite; cu greu putea să ţie piept vântului, care o clătina în toate părţile; câteva tovarăşe, smulse, fluturară prin aer, apoi fură duse departe.

Pasărea îi venea mai rar, nu mai cânta, şi asta o mâhnea cumplit.

Frunza *tânjea*, se îngălbenea; celelalte, de pe acelaşi copac, parcă se îngălbeniseră şi mai repede. Începuseră să cadă. Frunza auzea mereu, de acolo, din vârf, foşnetul *cobitor* al tovarăşelor ce o părăseau, strecurându-se uşor, ca o şoaptă, ca o rugăciune, aşternându-se jos, într-un *lăvicer* pe deasupra căruia vântul alerga grăbit.

De dimineaţă până seara, şi noaptea, frunzele cădeau întruna. Unele mai repezi, altele mai domoale, legănându-se în aer ca o aripă de fluture, aninându-se de ramuri ca cerând ajutor; numai într-un târziu, dându-se învinse, cădeau, îngropându-se între celelalte.

Într-o dimineaţă se sperie. În tot copacul rămăsese numai ea! Ramurile goale se loveau unele de altele, tremurând ca de frig. Deasupra, cerul cu nori greoi ca de bumbac, în largul lui, stoluri întregi de păsări plecau în şir; atunci băgă de seamă că şi cuiburile rândunelelor rămaseră goale.

Un fior o străbătu şi se gândi la pasărea pe care nu o mai văzuse de câteva zile. În clipele acelea, când parcă se cutremura la gândul că poate şi dânsa va trebui să se desprindă, să moară, ca şi celelalte, vederea prietenei pe care o adăpostise atâta i-ar fi fost de ajutor.

Şi pasărea parcă auzi chemarea tovarăşei de altădată; veni, dar se opri puţin, pe o altă ramură, ca şi când n-ar fi cunoscut locul obişnuit în care cântase; apoi îşi luă zborul şi, în trecerea grăbită, fără să întoarcă măcar capul, lovi cu vârful aripei frunza care, de-abia mai ţinându-se, căzu la rândul ei.

Şi lăvicerul de jos se mai îngroşă, din ce fusese, cu aceasta, cea din urmă, moartă.

Jocul didactic

Aspecte specifice

Jocul didactic se caracterizează printr-o structură specifică (el îmbină organic jocul cu instruirea), deosebită de celelalte activităţi care se derulează în grădiniţă. Jocul didactic este apreciat drept unul dintre cele mai accesibile şi mai eficiente mijloace instructiv-educative folosite la vârsta preşcolară. În comparaţie cu celelalte jocuri cu subiecte şi reguli stabilite de educatoare, jocul didactic este destinat mai cu seamă rezolvării unor sarcini ale educaţiei intelectuale. Indiferent de etapa de vârstă la care este utilizat, jocul didactic favorizează atât aspectul informativ al procedului de învăţământ, cât şi aspectul formativ a acestuia.

Pentru a scoate mai bine în evidenţă specificul jocului didactic, nu este suficient a fi analizat numai în raport cu celelalte feluri de activităţi şi jocuri. Problema principală care se pune în acest sens constă în determinarea structurii sale, prin care îşi menţine esenţa de joc şi specificul de activitate didactică. Componentele de bază ale jocului didactic sunt următoarele:

- scopul didactic;
- sarcina didactică;

- elementele de joc;
- conţinutul jocului didactic;
- regulile jocului didactic;
- materialul didactic utilizat;
- acţiunea de joc.

Scopul didactic al jocului, dat de finalitatea instructiv-educativă şi formativă vizată, trebuie astfel formulat încât să facă referire nemijlocită la obiectivele specifice ariei de conţinut în care se înscrie conţinutul jocului.

Sarcina didactică a jocului reprezintă problema de gândire şi/sau de acţiune pusă în faţa copilului (de a compara, de a descrie, de a ghici, indica, măsura sau parcurge un anumit traseu). Aceasta se regăseşte în formularea cerinţei de joc şi trebuie precizată cât mai clar, în termeni operaţionali. Gradul de complexitate al sarcinii jocului trebuie să fie optim, astfel încât cerinţa acestuia să motiveze şi să susţină desfăşurarea acţiunii.

Elementele de joc reprezintă mijloacele de realizare a sarcinii didactice, constituind elementele de realizare a sarcinii de învăţare. Ele pot fi cele mai variate (întrecere, recompensă, aplauze etc.), alegerea lor făcându-se în funcţie de conţinutul jocului, de vârsta copiilor etc.

Conţinutul jocului didactic este alcătuit din ansamblul cunoştinţelor şi capacităţilor obţinute în diversele activităţi instructiv-formative, care sunt activate în funcţie de sarcina jocului ce presupune reactualizarea, completarea, aplicarea lor practică. Sarcina educatoarei este aceea de a solicita în cadrul jocului nu doar activităţi de recunoaştere sau reproducere a informaţiei pe care copiii au achiziţionat-o, ci şi activităţi de reorganizare a cunoştinţelor pentru rezolvarea unor situaţii-problemă sau chestiuni aplicative. Oricum, la un conţinut identic, educatoarea poate ataşa sarcini diferenţiate şi chiar individualizate.

Regulile jocului didactic sunt prestabilite şi obligatorii pentru toţi participanţii. Ele reglementează conduita şi acţiunile copiilor în funcţie de structura particulară a jocului didactic.

Materialul didactic utilizat în cadrul jocului trebuie să fie variat, adecvat conţinutului activităţii, vârstei copiilor, fiind în acelaşi timp stimulativ şi diferit de materialele folosite în activităţile obişnuite de învăţare: jucării, fişe, jetoane, cartonaşe etc.

Acţiunea de joc este componenta prin care se realizează sarcina de joc. Ea cuprinde momente de aşteptare, surpriză, ghicire, mişcare şi întrecere.

Esenţa jocului didactic constă în întrepătrunderea şi interacţiunea acestor componente. De semenea, în echilibrul dintre sarcina didactică şi acţiunea de joc. Ponderea mai mică sau mai mare a uneia dintre aceste două componente poate duce la denaturarea jocurilor didactice, la schimbarea profilului lor. De exemplu, jocurile didactice în care elementul de joc este slab exprimat, accentul căzând numai pe rezolvarea sarcinii instructive, îşi pierd caracterul ludic, se transformă pur şi simplu în exerciţii cu material, în convorbiri sau în convorbiri după imagini, şi invers, atunci când

acţiunea ludică devine predominantă, jocul didactic se transformă într-o activitate pur distractivă, îşi pierde caracterul instructiv. Jocul didactic este un tip de joc direcţionat spre îndeplinirea anumitor finalităţi pedagogice. Aceasta presupune o susţinută implicare a educatoarei în proiectarea, organizarea, desfăşurarea eficientă şi conducerea activităţilor de joc didactic.

Valoarea formativă a jocului didactic

Jocul didactic, aşa cum s-a subliniat anterior, rezolvă prin conţinutul său mare parte din problemele educaţiei intelectuale. Deşi rolul lui este mai neînsemnat în privinţa transmiterii de noi cunoştinţe, acesta contribuie la precizarea, consolidarea, adâncirea, sistematizarea şi verificarea cunoştinţelor. Valoarea jocului didactic reiese şi din contribuţia acestuia la stimularea şi dezvoltarea tuturor proceselor psihice. Cea mai mare parte a jocurilor didactice, cu tot aspectul lor atractiv, cuprind valoroase exerciţii senzoriale şi mintale.

Jocurile didactice solicită în mare parte activitatea gândirii, ele reclamând întotdeauna rezolvarea în mod individual a unor probleme. De asemenea, jocurile didactice contribuie fie direct, fie indirect şi la educarea emoţiilor, a sentimentelor morale şi a trăsturilor pozitive ale voinţei şi caracterului.

Valoarea practică a jocului didactic constă în faptul că în procesul desfăşurării lui, copilul are ocazia să aplice cunoştinţele dobândite în diverse tipuri de activităţi, să îşi exerseze priceperile şi deprinderile în cadrul unei activităţi plăcute, în care sarcina şi condiţiile de învăţare sunt stabilite de cadrul didactic, dar elementul ludic este prezent prin integrarea unor momente de surpriză, aşteptare, încercare a capacităţilor personale şi întrecere între copii.

Clasificarea jocurilor didactice

Raportându-ne la jocurile didactice specifice cunoaşterii mediului, acestea pot fi clasificate :

a) după prezenţa sau absenţa materialului didactic:

jocuri didactice orale (fără material didactic)

jocuri didactice cu material didactic

b) după scopul urmărit:

jocuri senzoriale

jocuri intelectuale

c) după sarcina didactică:

jocuri didactice pentru fixarea şi sistematizarea cunoştinţelor

jocuri didactice de verificare şi evaluare a cunoştinţelor

Elemente metodice specifice jocului didactic (etapele jocului didactic):

- Organizarea sălii de grupă
- Introducerea în joc (captarea atenţiei)
- Prezentarea materialului (reactualizarea cunoştinţelor)
- Anunţarea titlului jocului şi a scopului acestuia
- Explicarea şi demonstrarea jocului

- Executarea jocului de probă
- Executarea jocului de către copii
- Complicarea jocului
- Evaluarea desfăşurării jocului şi a achiziţiilor
- Retenţia (fixarea cunoştinţelor şi deprinderilor)

PROIECT DE ACTIVITATE

Grupa: mare

Tema anuală de studiu: „Când, cum şi de ce se întâmplă?"

Tema proiectului: „Anotimpuri în culori"

Tema săptămânii: „Culori calde, culori reci"

Tema activităţii: „Anotimpuri în culori"

Tipul activităţii: verificare şi evaluare de cunoştinţe

Categorii de activităţi de învăţare: Domeniul Ştiinţe-Cunoaşterea mediului

Forma de realizare: joc didactic

Scopul activităţii: Evaluarea cunoştinţelor despre culori, elemente, activităţi, luni,fenomene ale naturii specifice celor patru anotimpuri.

Obiective operaţionale:

- să denumească cele patru anotimpuri pe baza culorilor specifice;
- să descrie elementele specifice celor patru anotimpuri (activităţi, luni, fenomene ale naturii, plante), utilizând imaginile de pe jetoane;
- să formuleze cel puţin 3 enunţuri, utilizând un limbaj ştiinţific adecvat;
- să ordoneze cronologic cele patru anotimpuri, având la dispoziţie cele 4 păpuşi.

Strategii didactice:

Metode şi procedee didactice: exerciţiul, problematizarea, conversaţia, descoperirea, explicaţia, demonstraţia.

Mijloace didactice: păpuşi reprezentând cele patru anotimpuri, panou, buline colorate în culorile specifice anotimpurilor (verde, galben,maro, alb), coşuleţ, emoticoane vesele.

Forme de organizare a activităţii: frontal, pe grupe, individual.

Sarcina didactică:

Asocierea elemenetelor specifice fiecărui anotimp, descrierea acestora, motivarea răspunsurilor utilizând un limbaj ştiinţific adecvat, sesizarea greşelilor, ordonarea cronologică a celor patru anotimpuri.

Regulile jocului:

Copiii aleg, pe rând, câte un jeton, îl descriu şi îl aşază în dreptul anotimpului potrivit; la semnalul educatoarei deschid ochii şi precizează greşeala apărută; răspunsul la întrebarea educatoarei este dat doar de liderul echipei, după consultarea

coechipierilor, răspunsurile corecte aduc pentru echipă câte o bulină roşie, câştigând echipa cu cele mai multe buline roşii (cele mai multe răspunsuri corecte).

Elemente de joc: aplauzele, închisul şi deschisul ochilor, întrecerea, recompensele.

Durata: 30 minute

EVENIMENTUL DIDACTIC	CONŢINUT ŞTIINŢIFIC	STRATEGII DIDACTICE	EVALUARE
1. Organizarea activităţii	Educatoarea pregăteşte materialul didactic necesar activităţii. Copiii intră în sală cântând cântecul ,,Tot ce e pe lume" şi se aşează pe scăunelele aflate în formă de semicerc.	Exerciţiul Frontal	Observarea comportamentului nonverbal
2. Captarea atenţiei (Introducerea în joc)	Se face sub formă de ghicitoare: ,,Suntem patru surori, În patru culori. Pe rând noi venim, Dar niciodată nu ne înâlnim." (cele patru anotimpuri)	Problematizarea Frontal	Răspunsul ghicitorii
3. Reactualizarea cunoştinţelor (Prezentarea materialului)	Educatoarea descoperă pe măsuţa din faţa copiilor 4 păpuşi îmbrăcate în următoarele culori: verde, galben, maro, alb. Copiii sesizează că păpuşile reprezintă cele patru fiice ale anului, adică cele 4 anotimpuri. Educatoarea adresează întrebări copiilor referitoare la identitatea celor 4 anotimpuri. Copiii răspund întrebărilor şi motivează culorile hainelor în care sunt îmbrăcate păpuşile.	Descoperirea Conversaţia Problematizarea Frontal Păpuşi reprezentând cele 4 anotimpuri	Evaluare orală

EVENIMENTUL DIDACTIC	CONȚINUT ȘTIINȚIFIC	STRATEGII DIDACTICE	EVALUARE
4.Anunţarea titlului jocului şi a scopului acestuia	,,Astăzi vom desfăşura jocul *Anotimpuri în culori* pentru a afla câte lucruri ştiţi despre cele 4 anotimpuri (fenomene ale naturii, activităţi, plante, luni specifice)". Copiii repetă titlul jocului.	Explicaţia Frontal	Repetarea titlului jocului de către copii
5.Explicarea şi demonstrarea jocului	Educatoarea explică modul de desfăşurare a jocului: pe panou se află 4 buline ce reprezintă cele 4 anotimpuri; în coşuleţul de pe masă se află jetoane specifice tuturor anotimpurilor; copiii vin pe rând, scot câte un jeton din coşuleţ, descriu imaginea şi îl aşează la bulina specifică anotimpului. (*,,Aşază corect!*")	Explicaţia Demonstraţia Exerciţiul Frontal Buline colorate Coşuleţ Jetoane cu aspect din cele 4 anotimpuri Panou	Observarea comportamentului nonverbal Evaluare orală Evaluare practică
6.Executarea jocului de probă	Copiii execută jocul de probă. Educatoarea face observaţii şi precizări suplimentare.	Exerciţiul Frontal Individual	Corectarea eventualelor greşeli Aprecieri verbale
7. Executarea jocului de către copii	Educatoarea este conducătorul jocului. Copiii desfăşoară jocul cu atenţie, iar aşezarea corectă a imaginii la anotimpul potrivit este răsplătită cu aplauze.	Exerciţiul Problematizarea Frontal Individual	Aprecieri verbale Asocierea elementelor cu anotimpurile potrivite Aplauze
8. Complicarea jocului	Varianta II *,,Găseşte greşeala!*" Educatoarea va muta jetoanele de la un anotimp la altul. Copiii pun mâna la ochi. La semnalul educatoarei deschid ochii.	Problematizarea Exerciţiul Explicaţia Frontal Individual Jetoane cu imagini din cele	Aprecieri verbale Sesizarea greşelilor Aplauze

EVENIMENTUL DIDACTIC	CONŢINUT ŞTIINŢIFIC	STRATEGII DIDACTICE	EVALUARE
	Copiii sesizează greşelile şi aşează imaginile corect, motivând aşezarea făcută. Conducătorul jocului poate deveni un copil. Varianta III: *„După mine, cine vine?"* Educatoarea aşează în partea stângă una din cele 4 păpuşi. Copiii aşează în ordine cronologică celelalte păpuşi (anotimpuri). Jocul se repetă până când fiecare păpuşă este prima. Conducătorul jocului poate deveni un copil. Varianta IV: *„Să răspundem corect!"* Copiii sunt împărţiţi în două echipe: echipa fluturilor şi echipa macilor. Fiecare grupă îşi stabileşte un lider, iar acesta primeşte 4 buline colorate în culorile anotimpurilor. Pentru răspuns se ridică o bulină colorată, iar echipa care răspunde corect primeşte o bulină roşie. Câştigă echipa care are mai multe buline roşii. Educatoarea adresează întrebări despre	4 anotimpuri Panou Problematizarea Exerciţiul Explicaţia Frontal Individual Păpuşi reprezentând cele 4 anotimpuri Problematizarea Exerciţiul Explicaţia Pe grupe Buline colorate Problematizarea Exerciţiul Pe grupe Buline roşii	Aprecieri verbale Ordonarea cronologică a anotimpurilor (păpuşilor) Aplauze Aprecieri individuale şi colective Aplauze Ridicarea bulinelor potrivite anotimpurilor Aprecieri prin recompense Aprecieri individuale şi

EVENIMENTUL DIDACTIC	CONȚINUT ŞTIINȚIFIC	STRATEGII DIDACTICE	EVALUARE
	anotimpuri fiecărei grupe: „În ce anotimp înfloreşte ghiocelul?" „Când vine Moş Crăciun?" „Când mergem la mare?" „Când pleacă păsările călătoare în țările calde?" „Cărui anotimp îi aparține luna iunie?" Se stabileşte echipa câştigătoare ce va fi recompensată cu câte un emoticon vesel pentru fiecare copil.		colective Aplauze Aprecieri prin recompense
9. Evaluarea desfăşurării jocului şi a achizițiilor	Educatoarea propune copiilor să recite o poezie sau să cânte un cântec specific fiecărui anotimp pentru a verifica realizarea obiectivelor propuse. Copiii recită poeziile: „Toamna" de Demostene Botez, „Omul de zăpadă", „Motanul pedepsit" de Elena Farago şi cântă cântecul „Cântec pentru ziua copilului".	Exercițiul Individual Pe grupe	Aprecieri verbale Aplauze
10. Retenția (fixarea cunoştințelor şi deprinderilor)	Educatoarea face aprecieri generale şi individuale asupra desfăşurării jocului, asupra noțiunilor sistematizate şi evaluate.	Conversația Frontal	Aprecieri verbale Aplauze

PROIECT DE ACTIVITATE INTEGRATĂ

Grupa: mijlocie
Tema anuală de studiu: „Cine şi cum planifică/organizează o activitate?"
Tema săptămânii: ,,Prin lumea celor care nu cuvântă"
Tema activităţii: „Prin lumea celor care nu cuvântă"
Tipul activităţii: evaluare de cunoştinţe şi deprinderi motrice
Categorii de activităţi de învăţare: ADP+ALA+DŞ+DPM
Forma de realizare: activitate integrată

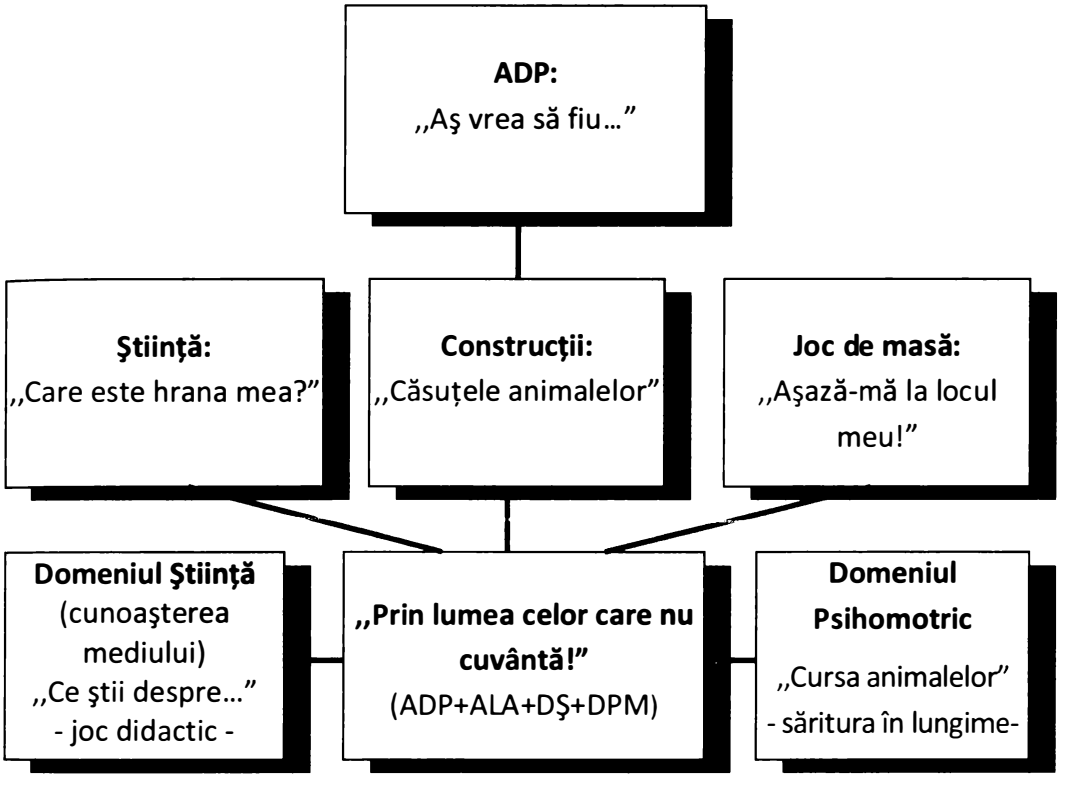

Scopurile activităţii: verificarea şi consolidarea cunoştinţelor referitoare la animalele domestice şi sălbatice precum şi exersarea unor deprinderi motrice învăţate;

Obiective operaţionale:

- să identifice câte 3 animalele domestice, sălbatice şi de la poli, pe baza ghicitorilor educatoarei;
- să asocieze fiecare animal cu mediul lui de viaţă, valorificând cunoştinţele anterioare;
- să precizeze 4 caracteristici ale animalelor identificate (mediu de viaţă, hrană, foloase, onomatopee), valorificând cunoştinţele anterioare;

- să compare animalele identificate, prin raportare la mediul de viaţă, hrană, foloase;
- să imite mersul animalelor identificate, utilizând deprinderi motrice învăţate (mersul în patru labe, săritura în lungime, diferite variante de mers).

Strategii didactice:

Metode şi procedee didactice: conversaţia, explicaţia, problematizarea, exerciţiul.

Mijloace didactice: minge, machete reprezentând cele trei medii de viaţă ale animalelor studiate (curtea şi casa omului, pădurea, zona polară), jetoane cu animale domestice (câine, pisică, vacă), animale sălbatice (urs, vulpe, veveriţă), animale polare (urs polar, pinguin, vulpe polară), ghicitori, cercuri de plastic, măşti cu animale.

Forme de organizare a activităţii: frontal, individual, pe grupe.

Scenariul activităţii

I. Moment organizatoric

În vederea bunei desfăşurări a activităţilor de învăţare au loc: aranjarea mobilierului, stabilirea liniştii şi asigurarea unei atmosfere de lucru adecvate.

II. ADP

Întâlnirea de dimineaţă.

Fiecare copil are prins la piept câte un jeton cu un animal cunoscut. Copiii intră în sala de grupă imitând mişcările animalului reprezentat pe jeton şi se aşează în semicerc pentru a putea stabili fiecare un contact vizual cu toţi membrii grupei.

Pentru ***salut,*** se foloseşte „tehnica comunicării rotative": pornind de la educatoare către copilul din dreapta, folosindu-se denumirea animalului de pe jeton (Ex. „Bună dimineaţa, ursule brun!"). Fiecare salut este însoţit de o strângere de mână.

Prezenţa se va realiza cu ajutorul unei fetiţe şi a unui băieţel. Fetiţa va numi fiecare băieţel prezent, iar băiatul va numi fetiţele prezente, fiecare aşezând pozele copiilor prezenţi şi a celor absenţi pe panou.

Calendarul naturii este indispensabil pentru a cultiva spiritul de observaţie al copiilor în legătură cu schimbările care au loc în mediul înconjurător şi pentru a realiza orientarea în timp. Se precizează anotimpul, luna, săptămâna, ziua şi stabilesc cum este vremea afară.

Împărtăşirea cu ceilalţi se va realiza prin precizarea şi argumentarea opţiunii pentru animalul în care ar dori să se transforme: ,,Aş vrea să fiu.....pentru că....."

Activitatea de grup se va realiza prin jocul ,,Răspunde mai departe!": un copil va avea o minge şi va spune ,,calul are...", aruncă mingea altui copil care va completa propoziţia ,,...4 picioare". Jocul se repetă de câteva ori.

III. Captarea atenţiei pentru activităţile de învăţare

Noutatea zilei: Se prezintă copiilor măştile animalelor cunoscute. Preşcolarii vor parcurge mai multe etape pentru a se putea transforma în animalul preferat la final.

IV. Anunţarea temei şi obiectivelor activităţii didactice

,,Astăzi vom face o călătorie prin lumea celor care nu cuvântă, dar despre care ştim atâtea lucruri. Ne vom reaminti unde trăiesc animalele, ce mănâncă, ce foloase ne dau, cum le recunoaştem după sunetele pe care le scot şi le vom imita mersul."

Tranziţie:

,,Toţi suntem prieteni buni,
Hai să ne jucăm acum!"

V. Dirijarea învăţării şi obţinerea performanţei

ALA : Activităţi liber alese

Ştiinţă: Care este hrana mea?

Construcţii: Căsuţele animalelor

Joc de masă: Aşază-mă la locul meu!

După finalizarea activităţilor de la centrele de interes se va face prezentarea rezultatelor fiecărui grup.

Tranziţie:

,,Dacă vreau să cresc voinic
Fac gimnastică de mic.
Merg în pas alergător,
Sar apoi într-un picior.
Mă opresc, respir uşor,
Întind braţele să zbor.
Toată lumea e a mea
Când m-aşez jos la podea !
Ăsta-i doar un început:
Ia priviţi cât am crescut !"

ADE: Domeniul Ştiinţă (Cunoaşterea mediului-joc didactic)

Copiii sunt aşezaţi în semicerc, în faţa lor fiind organizate machete cu cele trei medii de viaţă ale animalelor studiate. Pe o altă măsuţă sunt aşezate animalele domestice şi sălbatice cunoscute. Pe covor, de la măsuţa unde sunt animalele, sunt aşezate cercuri la o distanţă de 20 de centimetri unul de celălalt.

Se poartă o discuţie introductivă despre mediile de viaţă reprezentate de machete şi despre categoriile de animalele care trăiesc acolo.

Se prezintă regulile jocului: educatoarea va spune o ghicitoare; copilul care ghiceşte răspunsul va veni la măsuţa cu animale, va alege animalul şi prin săritură în lungime din cerc în cerc (gheţari) va ajunge la mediul lui de viaţă şi îl va aşeza, motivând alegerea făcută, precizând adăpostul şi hrana acestuia. Dacă va rezolva corect sarcina, va fi recompensat cu aplauze. Apoi, un alt copil, aşezat în faţa grupei, va imita mersul şi onomatopeele specifice, iar copiii din grupă vor face şi ei acelaşi lucru.

Ghicitori propuse:

Animale domestice:		
,,Toarce-ntruna pe cuptor Fără fus, fără fuior Dar cum simte-un şoricel Se repede după el." (PISICA)	,,Roade oase Stă în cuşcă Pe duşmanii săi îi muşcă." (CÂINELE)	,,Ea este bună la toate Ne dă carne, ne dă lapte Iar viţei mititei Se numesc copiii ei." (VACA)
Animale sălbatice		
Are blană călduroasă, Cafenie şi frumoasă. Mormăind merge-n pădure După zmeură şi mure. Cine-i oare?" (URSUL)	,,E codată şi roşcată, Şi din fire cam şireată Umblă ziua prin grădini Fură raţe şi găini." (VULPEA)	,,Este tare mititică O zăreşti pe rămurică Însă coada ei stufoasă O face aşa frumoasă. Cu alune se hrăneşte Spuneţi voi cum se numeşte!" VEVERIŢA)
Animale polare		
,,Eu am mersul legănat De toţi copiii apreciat Numele meu e Pin-Pin Şi sunt un ..... " (PINGUIN)	,,Eu am blana călduroasă Albă şi pufoasă La Polul Sud eu locuiesc Şi peşte pescuiesc." (URSUL POLAR)	,,Am o soră cu blana roşcată Ce stă în pădure ziua toată La Polul Sud noi locuim Şi nu umblăm după găini." (VULPEA POLARĂ)

ADE: Domeniul psihomotric

Se va defăşura jocul ,,Cursa animalelor". Fiecare copil va primi o mască ce va reprezenta un animal domestic, sălbatic sau din zonele polare. Se vor grupa după categoria din care fac parte. Se vor forma trei coloane, în faţa cărora se vor afla patru cercuri aşezate la o distanţă de 20 de cm unul de celălalt. La semnalul educatoarei, primii copii din fiecare grupă vor executa săritura în lungime din cerc în cerc, iar la întoarcere vor imita mersul animalului a cărui mască o poartă şi se vor aşeza la capătul rândului. Apoi va porni următorul copil. Câştigă grupa ai cărei copii au parcurs corect şi cel mai repede traseul.

VI. Asigurarea retenţiei şi a transferului celor invăţate

Copiii vor fi aşezaţi în cerc. La semnalul educatoarei (va spune o culoare specifică grupelor de animale: **alb**-animale de la Poli, **verde**-animale sălbatice, **maro**-animale domestice) grupa respectivă, imitând mersul şi onomatopeele specifice animalului a cărui mască o poartă, se va reuni în mijlocul cercului. Reuşita grupei va fi aplaudată.

VII. Încheierea activităţii. Aprecieri finale

În încheiere se vor face aprecieri generale şi individuale privind desfăşurarea activităţii.

Pe tot parcursul activităţii, educatoarea va observa comportamentul copiilor şi gradul de implicare în activităţi, va oferi întăriri pozitive, va corecta eventualele greşeli, va oferi feedback constructiv şi va formula aprecieri individuale şi colective cu privire la prestaţiile copiilor.

Convorbirea

Copilul preşcolar dobândeşte în grădiniţă multiple cunoştinţe, pe care şi le însuşeşte cu prioritate prin legătură directă cu realitatea. Odată cu acumularea acestui bagaj de cunoştinţe, reprezentările copilului ating un grad înalt de generalizare. În acelaşi timp vorbirea devine mai bogată, asigurând dezvoltarea intensă a gândirii.

Una din activităţile specifice cunoaşterii mediului, desfăşurată în grădiniţă şi care contribuie intens la dezvoltarea gândirii copiilor, este convorbirea. Activităţile de convorbire sunt considerate ca fiind printre cele mai active şi eficiente forme de instruire şi educare, realizându-se printr-un dialog între cadrul didactic şi copil, pe baza unei succesiuni de întrebări şi răspunsuri care pornesc de la cunoştinţele dobândite anterior de copii şi care sunt legate de conţinutul noii teme propuse.

Convorbirile au o valoare formativă importantă în procesul de cunoaştere a mediului înconjurător deoarece se bazează pe întrebări stimulatorii şi exploratorii. Se caracterizează prin aceea că declanşează procesul de cunoaştere, răspunsurile fiind rodul frământărilor individuale, al căutărilor, al explorărilor, fără a fi impuse de cadrul didactic.

Valoarea formativă a activităţilor de convorbire este condiţionată de *tehnica elaborării şi adresării întrebărilor.* Elaborarea, ordonarea şi ierarhizarea întrebărilor se face într-o succesiune logică, care să contribuie la înţelegerea conţinutului temei şi la realizarea obiectivelor propuse. Întrebările sunt adresate frontal, pentru ca toţi copiii să fie antrenaţi în rezolvarea lor. Răspunsurile copiilor trebuie să fie clare, complete, exprimate într-o formă corectă şi personală, să cuprindă analiza cunoştinţelor, sublinierea relaţiilor dintre ele, şi nu simpla reproducere mecanică a textului propus.

În grădiniţa de copii, convorbirea se recomandă a se desfăşura ca activitate independentă, dar şi sub forma unor convorbiri scurte în cadrul altor activităţi, ca procedeu didactic; în acelaşi timp se pot organiza convorbiri libere cu număr restrâns de copii în diferite momente ale zilei: întâlnirea de dimineaţă, în activităţile liber alese, la activităţile desfăşurate în aer liber.

Complexitatea convorbirii ca activitate de sine stătătoare decurge din faptul că se desfăşoară în exclusivitate pe plan verbal urmărindu-se consolidarea, aprofundarea şi sistematizarea cunoştinţelor dobândite de copii în cadrul celorlalte activităţi, sau a celor alese, precum şi în alte momente ale zilei. Convorbirile se organizează şi se desfăşoară la anumite intervale de timp. Ele sunt pregătite de alte activităţi: de observări, povestiri explicative, lecturi după imagini, jocuri didactice. Se desfăşoară pe cale orală, fără

utilizarea unor materiale didactice intuitive. Acest fapt determină realizarea activităţilor de convorbire în mod special la grupa mare. La grupa mijlocie se poate încerca utilizarea ei în semestrul al II-lea, atunci când nivelul de dezvoltare al copiilor permite abordarea activităţilor în acest mod.

Importanţa activităţilor de convorbire constă în aceea că ajută la formarea unui complex de deprinderi de exprimare corectă; copiii se deprind să asculte întrebările, să răspundă când sunt solicitaţi, să asculte răspunsurile celorlalţi şi să intervină pentru a le corecta, să-şi ordoneze întreaga achiziţie informaţională pentru a răspunde adecvat întrebărilor educatoarei.

Activităţile de convorbire au rolul de fixare, consolidare şi sistematizare, de verificare şi apreciere a cunoştinţelor copiilor, se materializează prin întrebări care vizează în special reţinerea de către copii a unor informaţii despre caracteristicile specifice vieţuitoarelor (plante sau animale), influenţa diferiţilor factori de mediu asupra înfăţişării, alcătuirii şi modului de viaţă al acestora. De aceea, în orice activitate, pe lângă întrebările care urmăresc să consolideze în memoria copiilor anumite informaţii despre anumite particularităţi, se folosesc întrebări cu ajutorul cărora aceştia să motiveze răspunsurile, să compare diferite aspecte, întrebări care să le stimuleze gândirea.

Sarcinile de bază ale convorbirilor sunt:

- să realizeze o sistematizare a cunoştinţelor dobândite prin repetarea lor, într-o structură nouă;
- să formeze capacitatea copiilor de a-şi verifica şi ordona reprezentările şi cunoştinţele despre lumea reală după criterii noi date de educatoare, prin intermediul întrebărilor;
- să contribuie în mod direct la creşterea calitativă a posibilităţii de exprimare corectă a copiilor, care trebuie să descrie, să analizeze, să compare, să explice; vorbirea închegată logic;
- să ajute la formarea unui complex de deprinderi de exprimare corectă, necesare copilului atât în conversaţia uzuală cât şi în activitatea şcolară;
- să asigure dezvoltarea intensă a gândirii în urma analizelor, sintezelor şi a comparaţiilor făcute, a sistematizărilor şi generalizărilor.

Participarea copiilor la convorbire necesită un efort cognitiv susţinut, constând în:

- concentrarea atenţiei pentru a recepta mesajul (pentru a înţelege întrebarea);
- selectarea cunoştinţelor pentru a formula răspunsul corespunzător;
- selectarea mijloacelor lingvistice care concură la formularea răspunsurilor corecte;
- efectuarea generalizărilor necesare pe bază de analiză, sinteză, comparare şi abstractizare, astfel dezvoltându-se gândirea copiilor;
- se realizează şi se consolidează reprezentări ştiinţifice şi morale, se formează sentimente şi atitudini morale;

- prin modul de desfăşurare a convorbirii se creează condiţiile exersării unor deprinderi de comportament civilizat în colectivitate, se formează calităţi morale ca politeţea, stăpânirea de sine, curajul, spiritul de cooperare, prietenia, etc.;
- prilejuieşte afirmarea opiniei personale, a părerilor proprii, dezvoltarea atenţiei voluntare.

Eficienţa convorbirii este condiţionată de:

- planificarea activităţii din timp;
- alegerea temei, care trebuie să fie accesibilă, atractivă, să corespundă intereselor şi preferinţelor copiilor;
- crearea unor diverse situaţii de viaţă care să accentueze caracterul formativ;
- elaborarea unui plan de întrebări adecvat temei;

Convorbirile se pot clasifica astfel:

După scopul didactic:

- convorbiri pentru fixarea cunoştinţelor, realizate după anumite evenimente: o observare, o plimbare în parc, o excursie, etc.;
- convorbiri pentru sistematizarea cunoştinţelor, când tema permite sistematizări şi generalizări;
- convorbiri pentru verificarea cunoştinţelor.

După tematică:

- tematică referitoare la natură: anotimpuri, animale, plante, etc.;
- teme din viaţa cotidiană: comportarea copilului la grădiniţă, în familie, în societate etc.;
- teme referitoare la viaţa socială, care sunt interesante şi captivante pentru copii.

Organizarea şi desfăşurarea activităţilor de convorbire

Existenţa unor obiective, a unei teme şi conţinut bine determinate reprezintă punctul de plecare în elaborarea structurii activităţii de convorbire.

Organizarea şi desfăşurarea activităţii de convorbire presupune:

- pregătirea temeinică a educatoarei;
- planificarea convorbirii la intervale optime de timp;
- elaborarea planului de discuţie sub formă de întrebărişi răspunsuri;
- alegerea procedeelor, care să asigure participarea activă a copiilor pe tot parcursul activităţii.

Momentele activităţii de convorbire sunt identice cu cele ale celorlalte forme de activitate, dar pot interveni şi elemente specifice în funcţie de tema abordată şi în funcţie de obiectivele propuse.

Structura activităţii de convorbire:

Organizarea activităţii–constă în asigurarea cadrului adecvat.

Introducerea în activitate-este orientată spre evocarea unor impresii, a unor trăiri afective puternice, care creează motivaţia participării active a copiilor. Se recomandă utilizarea unor materiale emoţionale: ghicitori, proiecţii, poezii, povestire scurtă, urmate

de comentarii care fac introducerea în tema abordată. Alte posibilităţi de atragere a copiilor la activitate pot fi: prezentări Power Point, audiţii muzicale, jocul pe roluri, urmate de scurte discuţii.

Anunţarea temei şi a obiectivelor se va realiza de regulă în mod direct, orientând copiii spre subiectul discuţiei.

Desfăşurarea activităţii (convorbirea propriu-zisă): secvenţa principală a activităţii-se realizează pe baza întrebărilor succesive ale educatoarei şi a răspunsurilor copiilor. Această convorbire trebuie să se desfăşoare pe baza unui *plan de idei având următoarele caracteristici*:

- să conţină întrebări principale, cărora li se pot adăuga întrebări ajutătoare;
- întrebările trebuie să vizeze: scopul activităţii, conţinutul convorbirii, complexitatea tematicii, volumul de cunoştinţe actualizat.

Întrebările diferă în funcţie de scopul activităţii, astfel:

- *în cazul convorbirii de verificare,* care solicită în primul rând memoria, se poate cere copiilor să enumere diferite obiecte, fenomene, culori; să reproducă diferite evenimente şi acţiuni din viaţa copiilor, etc.
- *în cazul convorbirilor de sistematizare***,** care solicită în primul rând gândirea-întrebările trebuie să facă apel la cunoştinţele acumulate anterior şi la gândirea logică a copiilor. De exemplu: De ce îngheaţă apa iarna? De ce cad frunzele copacilor toamna? (analiză-sinteză) Cum sunt zilele şi nopţile vara? Cum sunt iarna? (comparaţie) Cum putem numi cu un singur cuvânt ploaia, zăpada, vântul, bruma? Cum se numesc animalele care trăiesc la casa omului? (generalizare)

Întrebările trebuie să satisfacă următoarele cerinţe:

- să fie accesibile copiilor;
- să vizeze experienţa de viaţă a copiilor;
- să fie formulate simplu, concis şi corect.
- să stimuleze gândirea copiilor;
- să fie formulate cu cuvinte înţelese de copii;
- să fie cu un grad de dificultate care să poată fi depăşit de copii;
- să fie prezentate într- o succesiune logică;

Pe parcursul convorbirii se pot face sublinieri şi repetări ale aspectelor principale care stau la baza evidenţierii ***concluziilor (sintezelor) parţiale şi finale***. Concluziile se realizează de către educatoare, dar se acceptă şi observaţiile corecte ale copiilor.

Încheierea activităţii-este inclusă în concluzii. Pentru diversificarea activităţii şi pentru antrenarea tuturor copiilor în activitate se pot utiliza elemente de joc, cântec, dramatizarea unor acţiuni discutate etc.

Convorbirea îi învaţă pe copii să opereze pe plan mental, de aceea este considerată din punct de vedere al structurii cea mai grea formă de activitate din grădiniţă, cea mai apropiată de lecţia de tip şcolar. Mânuirea meşteşugită a întrebărilor este o artă pe care educatoarea trebuie să o stăpânească tot aşa de bine precum stăpâneşte toate metodele şi procedeele folosite în instrucţia şi educaţia copiilor.

PROIECT DE ACTIVITATE

Grupa: mare
Tema anuală de studiu: „Când, cum şi de ce se întâmplă?"
Tema proiectului: „Toamnă, toamnă darnică!"
Tema săptămânii: „Bogăţiile toamnei"
Tema activităţii: ,,Din grădină adunate"
Tipul activităţii: evaluare de cunoştinţe
Categorii de activităţi de învăţare: Domeniul Ştiinţe-Cunoaşterea mediului
Forma de realizare: convorbire
Scopul activităţii: Verificarea şi consolidarea cunoştinţelor copiilor cu privire la fructele şi legumele de toamnă.
Obiective operaţionale:

- să enumere fructele şi legumele de toamnă, valorificând cunoştinţele anterioare;
- să descrie prin comparaţie fructe şi legume de toamnă (caracteristici, părţile componente ale fructelor, legumelor, asemănări şi deosebiri), cu ajutorul educatoarei;
- să precizeze modul de păstrare al fructelor şi legumelor, prin raportare la experienţa personală;
- să identifice cel puţin o normă de igienă în consumarea fructelor şi legumelor, prin raportare la experienţa personală;
- să argumenteze importanţa fructelor şi legumelor în alimentaţie, prin raportare la experienţa personală.

Strategii didactice:
Metode şi procedee didactice: conversaţia, explicaţia, exerciţiul, problematizarea, povestirea.
Mijloace didactice: computer (pentru fragmentul din povestea anotimpurilor) sau cartea de poveşti, recompense.
Forme de organizare a activităţii: frontal, individual.
Durata: 30-35 minute

EVENIMENTUL DIDACTIC	CONŢINUT ŞTIINŢIFIC	STRATEGII DIDACTICE	EVALUARE
Moment organizatoric	Pentru buna desfăşurare a activităţii se aeriseşte sala de grupă, se aranjezează scăunelele în formă de semicerc, se pregăteşte materialul necesar. Copiii intră în sală şi se aşază pe scăunele.		Se apreciază comporta-mentul copiilor

EVENIMENTUL DIDACTIC	CONȚINUT ȘTIINȚIFIC	STRATEGII DIDACTICE	EVALUARE
Captarea atenției	Se realizează prin audierea unui fragment din Povestea anotimpurilor. Se poartă câteva discuții pe marginea fragmentului audiat care reliefează subiectul convorbirii.	Povestirea Conversația Frontal	
Anunțarea temei	Copii, astăzi vom desfăşura activitatea cu tema ,,*Din grădină adunate*" (se explică conținutul temei-discuții despre fructele şi legumele de toamnă);	Conversația Frontal	Repetarea titlului activității
Dirijarea învățării	Educatoarea se axează pe câteva idei pe baza cărora stabileşte planul de întrebări. La sfârşitul discuției asupra unei idei principale se efectuează, *într-o formă deosebită*, o sinteză parțială, iar la finalul discuțiilor o sinteză generală cu scopul de a sublinia *ceea ce este mai important.* *Plan de întrebări*-pentru diferite aspecte/idei: *Identificarea fructelor şi legumelor:* Ce fructe se culeg toamna? Unde cresc fructele? Ce legume se culeg toamna? Unde cresc legumele? Unde se transportă/depozitează fructele şi legumele? Cine a participat (şi unde) la cules de fructe şi legume? Se realizează sinteza parțială. *Descrierea fructelor şi legumelor-caracteristici; părți componente; asemănări şi deosebiri:* Care sunt părțile componente ale unui fruct? Ce culoare au fructele?	Frontal Explicația Problemati-zarea Conversația Frontal Problemati-zarea Conversația Problemati-zarea Conversația	Se evaluează răspunsurile copiilor Aplauze Se evaluează răspunsurile copiilor Aplauze Se aplaudă copiii care dau răspunsuri corecte

EVENIMENTUL DIDACTIC	CONŢINUT ŞTIINŢIFIC	STRATEGII DIDACTICE	EVALUARE
	Ce forme au fructele? Care sunt părţile componente ale unei legume? Ce culoare au legumele? Ce forme au legumele? Se realizează sinteza parţială. *Modul de păstrare al fructelor şi legumelor:* Unde se păstrează fructele? (în cămară, în depozite) Unde se păstrează legumele? (în cămară, în depozite) Sub ce formă se păstrează fructele şi legumele? (proaspete şi conservate). Cine se ocupă de păstrarea fructelor şi legumelor?" „De ce conservăm fructe şi legume?" Se realizează sinteza parţială. *Norme de igienă în consumarea fructelor şi legumelor ; importanţa acestora în alimentaţia noastră:* Ce facem cu fructele/legumele înainte de a le consuma/prepara? (le spălăm) Ce s-ar întâmpla dacă nu am spăla fructele şi legumele înainte de a le consuma?" Ce importanţă au fructele şi legumele în alimentaţia noastră? (au vitamine care ne ajută să creştem şi să ne păstrăm sănătatea) Se realizează sinteza parţială. *Sinteza generală* se realizează de către educatoare prin poveste: se	Problemati-zarea Conversaţia Frontal Problemati-zarea Conversaţia Frontal Povestirea	

EVENIMENTUL DIDACTIC	CONȚINUT ŞTIINȚIFIC	STRATEGII DIDACTICE	EVALUARE
	face o revenire la fragmentul audiat şi se subliniază aspectele mai importante din cele discutate.		
Încheierea activității	Educatoarea face aprecieri asupra modului în care copiii s-au implicat în activitate, se împart recompense. Activitatea se încheie cu interpretarea cântecului ,,Toamnă harnică", în timp ce copiii ies în mod organizat din sala de grupă.	Frontal Conversația	Aprecieri generale şi individuale Copiii primesc recompense

PROIECT DE ACTIVITATE INTEGRATĂ

Grupa: mare
Tema anuală de studiu: „Când, cum şi de ce se întamplă?"
Tema proiectului: „Primăvara, anotimpul bucuriei"
Tema săptămânii: „Primăvară, ai sosit!"
Tema activității: ,,De vorbă cu primăvara"
Tipul activității: verificare de cunoştințe, priceperi şi deprinderi
Categorii de activități de învățare: ADP+DŞ+DEC
Forma de realizare: activitate integrată

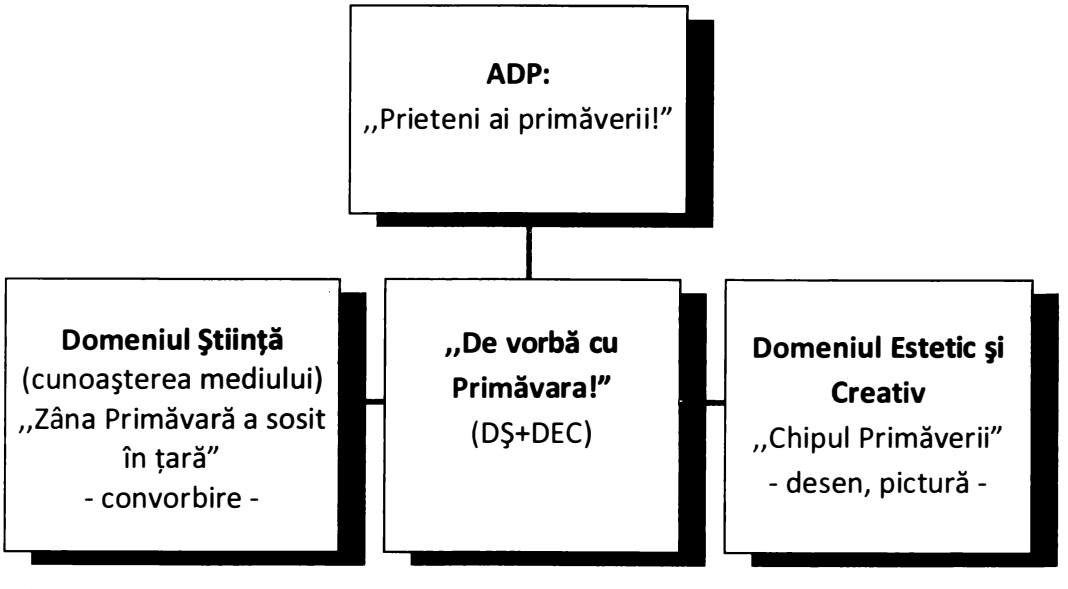

Scopurile activităţii: Verificarea şi consolidarea cunoştinţelor copiilor cu privire la anotimpul primăvara; exersarea unor deprinderi de lucru cunoscute pentru realizarea unor produse simple.

Obiective operaţionale:

- să precizeze cel puţin 5 aspecte specifice anotimpului primăvara: caracteristici, fenomene, îmbrăcămintea copiilor, jocurile copiilor, activităţi de primăvară, cu ajutorul educatoarei;
- să formuleze cel puţin 3 enunţuri ca răspuns la întrebări, utilizând un limbaj ştiinţific adecvat;
- să descrie anotimpul primăvara, sintetizând aspectele discutate într-o scurtă povestire;
- să realizeze în grup cel puţin 4 elemente specifice primăverii, utilizând tehnici de lucru învăţate pentru compunerea lucrării artistico-plastice (desen, pictură).

Strategii didactice:

Metode şi procedee didactice: conversaţia, explicaţia, demonstraţia, problematizarea, exerciţiul, brainstorming, metoda explozia stelară.

Mijloace didactice: tablou de primăvară, stele (una mare şi cinci mici), siluete de flori şi fluturi, creioane colorate, ace de siguranţă, ştampile.

Forme de organizare a activităţii: frontal, pe grupe, individual.

Scenariul activităţii

I. Moment organizatoric

În vederea bunei desfăşurări a activităţilor de învăţare au loc: aranjarea mobilierului, stabilirea liniştii şi asigurarea unei atmosfere de lucru adecvate.

II. Întâlnirea de dimineaţă

La intrarea în sala de grupă, fiecare copil primeşte un medalion viu colorat pe care este reprezentat grafic un aspect caracteristic anotimpului primăvara: o insectă, o floare

Salutul se desfăşoară utilizând "tehnica comunicării rotative", fiind transmis circular, de la educatoare către copilul din dreapta şi însoţit de o strângere de mână, utilizând denumirea imaginii de pe medalion: ,,Bună dimineaţa, ghiocel!", ,,Bună dimineaţa, greieraş!".

Prezenţa se realizează nominal, la apelul educatoarei copiii răspund „prezent (ă)", identificând astfel copiii absenţi.

Calendarul naturii. Sub îndrumarea educatoarei copiii precizează câteva aspecte referitoare la starea vremii şi îmbrăcămintea adecvată temperaturii de afară.

Împărtăşirea cu ceilalţi şi ***activitatea de grup*** se realizează prin intermediul jocului ,,Ghiceşte la ce m-am gândit!". Educatoarea enunţă ghicitori şi invită copiii să se grupeze în funcţie de răspunsul oferit şi de imaginile reprezentative de pe medalioanele

pe care le deţin. Fiecare grupă astfel constituită este invitată apoi să recite câteva versuri sau să cânte un fragment dintr-un cântec specific aspectelor discutate.

III. Captarea atenţiei pentru activităţile de învăţare

Noutatea zilei

În sala de grupă îşi face apariţia o fetiţă îmbrăcată în Zâna Primăvara care, pe ritmurile melodice ale ,,Anotimpurilor" lui Vivaldi, cu ajutorul baghetei magice, aduce mireasma primăverii în urma ei.

IV. Anunţarea temei şi a obiectivelor activităţii didactice

Educatoarea le spune copiilor că Zâna doreşte să participe la activitatea de astăzi, deoarece a auzit că activitatea se numeşte *,,De vorbă cu primăvara!"*

Tranziţie: Rosteşte apoi versurile: *,,Batem, batem pumnişorii/Şi închidem ochişorii"* (în timp ce copiii stau cu ochii închişi se aşază materialul didactic necesar (pentru aplicarea *metodei interactive Explozia Stelară).*

În faţa semicercului, jos pe covor, se aşază o stea mare pe care va sta Zâna Primăvara. În jurul stelei mari se aşază 5 stele mici pe care vor fi scrise întrebările, fiecare cu altă culoare: cu roşu *Ce?*; cu galben *Cine?*; cu albastru *Unde?*; cu verde *Când?*; cu portocaliu *De ce?.*

V. Dirijarea învăţării

La semnalul educatoarei copiii deschid ochii, educatoarea le prezintă materialul, apoi împreună cu Zâna şi bagheta magică numeşte 5 copii care-şi vor alege pe rând câte o steluţă. Fiecare copil îşi formează o echipă din 3-4 colegi. Membrii echipelor vor răspunde întrebărilor adresate de educatoare, întrebări legate de diferite aspecte de primăvară: *caracteristici, fenomene, îmbrăcămintea copiilor, jocurile copiilor, activităţi de primăvară.*

- Educatoarea va adresa întrebări tuturor echipelor despre un anumit aspect, dar va respecta întrebarea de pe steluţa echipei.
- Răspunsurile vor fi formulate în propoziţii dezvoltate şi fraze.
- Se punctează fiecare răspuns al membrilor echipei cu câte o bulină (bulina va avea culoarea întrebării de pe steluţa echipei care răspunde şi se lipeşte pe steluţa echipei).
- Răspunsurile corecte se aplaudă după ce se rostesc versurile: *,,Ai răspuns, ai întrebat/Acum eşti aplaudat".*
- Câştigă echipa care obţine mai multe buline şi va fi recompensată cu ştampiluţe-fluturi sau flori-la alegerea câştigătorilor.
- După epuizarea întrebărilor pe un anumit aspect, educatoarea formulează o *sinteză parţială.*

Plan de întrebări (exemple) pentru diferite aspecte/idei:

a.Primele semne ale anotimpului primăvara:

- *Ce* anotimp este reprezentat de Zână?
- *Cine* vesteşte primăvara?

- *Unde* apar primii ghiocei?
- *Când* începe primavara?
- *De ce* se topeşte zăpada?

(*sinteză parțială*)

b. Fenomene:

- *Ce* se întâmplă cu temperatura primăvara?
- *Cine* încălzeşte natura?
- *Unde* dispare zăpada?
- *Când* plouă?
- *De ce* cresc plantele şi înfloresc pomii?

(*sinteză parțială*)

c. Imbrăcămintea copiilor:

- *Ce* îmbrăcăminte poartă copiii primăvara?
- *Cine* ne învată cum să păstrăm îmbrăcămintea?
- *Unde* păstrăm îmbrăcămintea?
- *Când* ne îmbrăcăm subțire?
- *De ce* ne îmbrăcăm subțire?

(*sinteză parțială*)

d. Jocurile copiilor:

- *Ce* jocuri ne jucăm primăvara?
- *Cine* ne învață cum să ne jucăm?
- *Unde* ne jucăm primăvara?
- *Când* ne jucăm pe-afară?
- *De ce* respectăm reguli când ne jucăm?

(*sinteză parțială*)

e. Activități de primăvară:

- *Ce* lucrează oamenii primăvara în grădini şi parcuri?
- *Cine* face curățenie la noi acasă?
- *Unde* creşte salata verde,ceapa şi ridichea?
- *Când* sărbătorim Ziua femeii şi Paştele?
- *De ce* plantăm, îngrijim, consumăm legumele de primăvară?

(*sinteză parțială*)

VI. Obținerea performanței

Educatoarea spune: *Vă gândiți şi creați/O poveste să formați/Cu un titlu stabilit/Primăvară ai sosit*. Zâna cu bagheta magică atinge un copil care va realiza o *sintetiză generală* despre cele discutate printr-o scurtă povestire cu titlul ,,Primăvară, ai sosit!".

Tranziție: bătăi din palme şi rostirea versurilor:

Vine primăvara/Cu-alaiul ei de flori/
Se -mbracă grădina/In strai de sărbători .

VII. Asigurarea transferului şi a retenţiei celor învăţate

Zâna Primăvara le povesteşte copiilor că un vrăjitor a făcut să-i dispară din grădină toate florile, apoi fluturii, iarba, pomii. Şi pentru a-i da iarăşi viaţă grădinii, îi roagă pe copii să deseneze, să picteze grădina, folosind diferite materiale, instrumente şi tehnici de lucru învăţate. Copiii vor realiza tema pe fâşii lungi de hârtie albă care sunt expuse de jur împrejurul sălii de grupă (prinse pe pătuţuri), folosindu-şi imaginaţia, creativitatea; acestea fiind desenate şi pictate vor reprezenta grădina în anotimpul primăvara cu iarbă, pomi, fluturi şi flori. Zâna, pentru că este încântată de frumuseţea grădinii, le împarte stimulente copiilor (fluturi şi flori) şi îi invită pe toţi să danseze în ,,grădină" pe melodia ,,Fluturaşul meu".

VIII. Încheierea activităţii. Aprecieri finale.

Educatoarea face aprecieri asupra modului de implicare a copiilor în rezolvarea cerinţelor activităţii, iar Zâna pleacă fericită să se bucure şi să danseze în Grădina Primăverii.

Pe tot parcursul activităţii, educatorea va observa comportamentul copiilor şi gradul de implicare în activităţi, va oferi întăriri pozitive, va corecta eventualele greşeli, va oferi feedback constructiv şi va formula aprecieri individuale şi colective cu privire la prestaţiile copiilor.

Alte căi de cunoaştere nemijlocită a mediului înconjurător

Societatea umană este în continuă dezvoltare, obligând astfel toate categoriile sociale să ţină pasul cu evoluţia societăţii şi implicit a educaţiei.

În sistemul de învăţământ românesc au loc transformări rapide pornind de la crearea mediului de învăţare care poate eficientiza tehnicile de învăţare şi de muncă intelectuală sau le poate bloca, încetini uneori. Nevoile şi cerinţele copiilor impun cadrelor didactice o schimbare radicală a modului de abordare a procesului de instruire.

Curriculum actual aduce în atenţia cadrelor didactice termeni şi atitudini noi, necesare în procesul instructiv-educativ. În acest sens, o exigenţă curriculară de dată recentă este **educaţia de tip outdoor.** În ceea ce priveşte cunoaşterea mediului, *activităţile outdoor* sunt o formă organizată de învăţare care îl pregătesc pe copil pentru viaţă şi care se desfăşoară în aer liber, având următoarele caracteristici:

- organizarea lor este planificată, este necesară pregătirea atentă a acestora ;
- învăţarea se face în mod practic, activ, prin experienţe personale, la care mai apoi reflectăm pentru a extrage învăţăturile;
- cadrul didactic urmăreşte schimbările vizibile la nivel comportamental, pentru a se asigura securitatea celor implicaţi în activitate;
- se adresează tuturor celor trei nivele de învăţare: nivelul cognitiv, nivelul motric şi cel afectiv;
- oferă mare libertate de acţiune, mare flexibilitate, spaţiul de învăţare fiind mult mai flexibil decât cel din grădiniţă;

- sunt centrate pe interesele şi posibilităţile copiilor, în desfăşurarea acestora, se valorifică aptitudinile copiilor;
- copiii manifestă o mai mare încredere în forţele proprii, creşte capacitatea acestora de a se integra rapid într-un grup de copii cu aceiaşi vârstă, facilitează munca în echipă.

Începând de la cea mai fragedă vârstă, copiii acumulează o serie de cunoştinţe prin contactul direct cu obiecte şi fenomene din natură şi societate. Formele de activitate specifice, organizate în grădiniţă, care facilitează acest contact nemijlocit, se referă la **plimbări, vizite, excursii şi activităţi cu caracter practic în cadrul naturii.** Acestea sunt activităţi de învăţare, deosebite, prin mediul în care se desfăşoară, şi implică crearea unor situaţii de învăţare în urma cărora copiii să trăiască experienţe de învăţare reală. Valorificarea la potenţial maxim a acestor activităţi presupune corelarea experienţei anterioare a copiilor (dobândită în context formal) cu cea trăită de aceştia în context nonformal.

Valoarea lor deosebită se datorează investigaţiilor pe care copiii le pot efectua, observaţiilor spontane sau dirijate. Valenţele educative ale acestor activităţi sunt multiple şi importanţa lor este confirmată de faptul că accelerează dezvoltarea capacităţilor de cunoaştere, asigură însuşirea activă a informaţiilor şi facilitează formarea unor deprinderi elementare de muncă, de ordine şi disciplină. Se remarcă caracterul formativ al acestor activităţi prin modul în care facilitează exersarea în context real a unor abilităţi deja dobândite şi acumularea altora noi pe baza unor experienţe directe. Toate acestea vor contribui la creşterea gradului de adaptabilitate al copiilor la mediul extern, la dezvoltarea abilităţilor de viaţă necesare oricărui individ. Copilul care a învăţat să admire parcurile cu flori, să asculte murmurul unui izvor, să observe viaţa unei insecte, obiceiurile unei păsări-va deveni prietenul naturii şi, apoi, protectorul acesteia.

Aspecte specifice în organizarea şi desfăşurarea plimbărilor, vizitelor, excursiilor

Organizarea şi desfăşurarea plimbărilor, a vizitelor şi excursiilor cere din partea educatoarei o orientare, o pregătire în cunoştinţă de cauză asupra locurilor ce vor fi văzute şi asupra aspectelor care trebuie reţinute de către copii. Această pregătire include: fixarea a ceea ce trebuie observat, alegerea locului în care se va desfăşura activitatea copiilor, stabilirea intinerariului, calcularea timpului, precum şi alegerea unor locuri de popas în situaţia în care traseul este mai lung. În funcţie de obiectivul stabilit, se va pregăti materialul şi eventualele obiecte necesare pentru activitatea practică a copiilor.

Pentru vizite, se impune a lua legătura în prealabil cu instituţia ce urmează a fi cunoscută şi selectarea de comun acord cu reprezentanţii acesteia, a aspectelor care urmează să fie cunoscute de către copii. Pentru excursii, pe lângă acestea, se va pregăti trusa medicală, pături şi hrană pentru copii.

În cazul plimbărilor, accentul va cădea pe cunoaşterea împrejurimilor grădiniţei, a străzilor apropiate, a cartierului, cunoaşterea circulaţiei, a principalelor mijloace de

locomoţie, precum şi a schimbărilor care au loc în natură ca urmare a fenomenelor caracteristice diferitelor anotimpuri. Vizitele se pot desfăşura în instituţii, intreprinderi, muzee, biblioteci etc. Excursiile presupun deplasarea grupei de copii în locuri mai îndepărtate de grădiniţă, în afara localităţii, ca de pildă: ferma de păsări, ferma de animale, grădina zoologică, pădurea, livada, grădina de legume, etc.

Deplasarea propriu-zisă dă ocazia îmbinării armonioase a observării dirijate cu observarea spontană, completată de impresiile verbale ale educatoarei şi copiilor. Pe tot cursul plimbării sau al vizitei va fi stimulat dialogul între copii, se va lăsa copiilor posibilitatea să observe în mod spontan ceea ce le atrage atenţia, să ceară unele explicaţii; de asemenea, se va reuni grupa pentru intervale scurte de timp, în vederea schimbării de impresii şi de materiale adunate.

Organizarea activităţii copiilor variază în funcţie de temă, precum şi de condiţiile existente, dar, indiferent de acestea, la început investigarea mediului se va face de către copii în mod liber, după ce, în prealabil, educatoarea a formulat cerinţe clare privind conduita pe care trebuie să o aibă fiecare copil în asemenea împrejurări. Educatoarea intervine pentru a reuni grupa şi a orienta copiii spre scopul precis dinainte stabilit. Este necesar acest lucru, întrucât perşcolarul nu are încă posibilitatea ca, în contact cu lumea înconjurătoare, să identifice toate lucrurile, să-şi clarifice impresiile, să sesizeze caracteristicile şi raporturile existente între ele. Se poate organiza o conversaţie liberă, care va permite educatoarei să analizeze reprezentările spontane ale copiilor şi astfel să se orienteze asupra completărilor pe care trebuie să le facă, precum şi asupra a ceea ce este necesar ca ei să cunoască în mod organizat. Important este ca, prin întrebări simple, precise, judicios formulate, ea să continue să le orienteze investigaţia, dându-le posibilitatea să-ţi reactualizeze diferite informaţii, să găsească căi de rezolvare a unor probleme, să facă comparaţii, pentru a evidenţia caracteristicile distinctive ale obiectivelor cu care au venit în contact.

Observaţiile făcute de copii, ca şi materialul adunat, pot fi valorificate în numeroase activităţi cu grupa întreagă, cu grupuri mici sau individual. Pot fi confecţionate jucării, machete, se pot realiza sortări, clasificări de materiale, se pot alcătui ierbare, insectare; de asemenea, se poate îmbogăţi colţul naturii cu materialele culese. În partea finală a acestui gen de activităţi, se pot organiza diferite jocuri, activităţi practice, se face analiza materialelor culese dacă este cazul, se pregăteşte colectivul de copii pentru reîntoarcere.

Aspecte specifice în organizarea şi desfăşurarea activităţilor cu caracter practic

Activităţile cu caracter practic se pot desfăşura în toate momentele vieţii copilului în grădiniţă. Problema principală este de a imprima acestor activităţi un caracter atractiv, diferit faţă de restul activităţilor, pentru a crea cadrul de manifestare a curiozităţii copilului, a dorinţei lui de acţiune, de investigare şi cercetare.

Stabilirea tematicii şi a conţinutului diferitelor activităţi trebuie să se facă pornind de la aspecte simple, cât mai accesibile copiilor, gradându-le apoi în funcţie de cunoştinţele şi capacităţile dobândite de aceştia de la o grupă la alta, de la o etapă la alta a anului şcolar. Este important acest lucru întrucât, odată cu transmiterea unor cunoştinţe practice, se înlesneşte preşcolarului aprofundarea unor noţiuni şi îl deprinde treptat cu preocuparea de a căuta şi descoperi cauzele şi efectele fenomenelor cu care vine în contact direct. În acelaşi timp, trebuie avută în vedere necesitatea gradării în complexitate a diferitelor deprinderi de muncă pe care urmărim să le formăm copiilor. Spre exemplu, pentru tema ,,Îngrijirea şi cultivarea plantelor la colţul naturii", gradarea deprinderilor de muncă pentru cele trei grupe ar arăta astfel:

- grupa mică: formarea deprinderilor de a stropi plantele, de a pune seminţele la încolţit în şănţuleţele pregătite de educatoare, curăţirea plantelor de frunzele uscate;
- grupa mijlocie: stropirea plantelor după unele caracteristici, ştergerea frunzelor de praf, afânarea pământului, spălarea ghivecelor;
- grupa mare: amenajarea colţului cu plante, stropirea plantelor în funcţie de necesităţile de umiditate ale acestora, afânarea pământului, schimbarea pământului din ghivece la anumite intervale, înmulţirea prin seminţe,etc.

Atât în stabilirea temelor, cât şi în eşalonarea activităţilor practice, trebuie să se ţină neapărat seama de nivelul de dezvoltare al grupei pentru a nu-i pune pe copii în situaţia să efectueze anumite operaţii pe care nu le înţeleg sau care depăşesc posibilităţile lor practice de realizare.

Bineînţeles, potenţialul formativ al acestor activităţi este condiţionat de asigurarea bazei materiale, de aceea este indicat ca în grădiniţă să se organizeze colţul viu al naturii care, îmbogăţindu-se treptat, lărgeşte sfera de acţiune a copilului. Pentru activităţile din aer liber se recomandă amenajarea unui teren, după posibilităţile existente în fiecare grădiniţă; în acelaşi timp, se vor asigura uneltele necesare muncii pe care o vor desfăşura copiii.

Activitatea la colţul naturii se poate organiza pe grupuri de 4-5 copii, care răspund pe o perioadă scurtă de timp de îngrijirea plantelor, animalelor. Periodic se vor desfăşura cu întreaga grupă de copii, experienţe, demonstraţii, observări scurte referitoare la producerea unor schimbări mai importante în viaţa plantelor şi animalelor. În organizarea şi desfăşurarea activităţilor cu caracter practic există multe elemente de legătură cu activităţile de observare; este necesar ca o serie de aspecte metodice

specifice observărilor să fie preluate de activitățile desfăşurate în natură sau la colțul naturii.

În esență, structura activităților cu caracter practic, organizate frontal sau cu grupuri restrânse de copii, cuprinde:

Organizarea locului de muncă: stabilirea din timp a locului de desfăşurare (pentru activitatea practică desfăşurată în mijlocul naturii), pregătirea materialelor şi a uneltelor necesare;

Desfăşurarea activităţii: anunțarea lucrării cu stimularea motivației necesare, prezentarea materialului, demonstrarea şi explicarea practică a lucrărilor în succesiunea lor, repartizarea sarcinilor pe grupe de copii sau individual, efectuarea lucrării, aprecierea muncii.

În familiarizarea grupei de copii cu lucrările în succesiunea lor, se foloseşte cu precădere demonstrația, care constituie un suport intuitiv prețios în activitatea copilului. Totodată, educatoarea ajută copiii să descopere pe loc şi în timp unele caracteristici provenite din acțiunile exercitate de ei asupra obiectelor şi fenomenelor pe care le vor investiga prin efort propriu. În condițiile unei îndrumări corecte a acestor activități, educatoarea creează cadrul în care copilul observă într-o perioadă mai îndelungată, cele mai neînsemnate schimbări din viața plantelor şi animalelor, face legătura între acestea şi cele anterioare, reține fazele mai importante ale evoluției şi le poate consemna în calendarul naturii, spre exemplu.

Pentru însuşirea unor deprinderi de muncă corecte, îndrumarea educatoarei trebuie să vizeze şi corectitudinea modului de folosire a uneltelor şi materialelor. Ea trebuie să observe deficiențele şi să le corecteze la timp, cerând copiilor să respecte operațiunea, controlând rezultatul obținut; se impune de asemenea urmărirea permanentă a disciplinei muncii, a ordinii la locul de muncă, a grijii pentru materiale şi unelte. Spre deosebire de celelalte tipuri de activitate, aprecierea muncii are ca obiectiv evidențierea rezultatelor astfel încât să fie cunoscute de întreaga grupă de copii, iar modul în care aceasta este făcută, să influențeze emoțional copilul , să contribuie la creşterea încrederii în propriile forțe.

Important este ca structura activității cu caracter practic să fie dinamică şi flexibilă, să antreneze copiii în a-şi organiza propria activitate, a-şi crea un câmp larg de manifestare a inițiativei, un climat de colaborare în cadrul grupelor de muncă, în care fiecare etapă a muncii să cuprindă o finalitate concretă.

PROIECT DE ACTIVITATE INTEGRATĂ

Grupa: mare
Tema anuală de studiu: „Când/cum şi de ce se întâmplă? ”
Tema proiectului: „În lumea animalelor”
Tema săptămânii: ,,Prietenii de la fermă"
Tema activităţii: ,,În ograda lui Nea Marin”
Tipul activităţii: mixt
Categorii de activităţi de învăţare: ADP+ALA+DŞ+DOS+ALA
Forma de realizare: activitate integrată

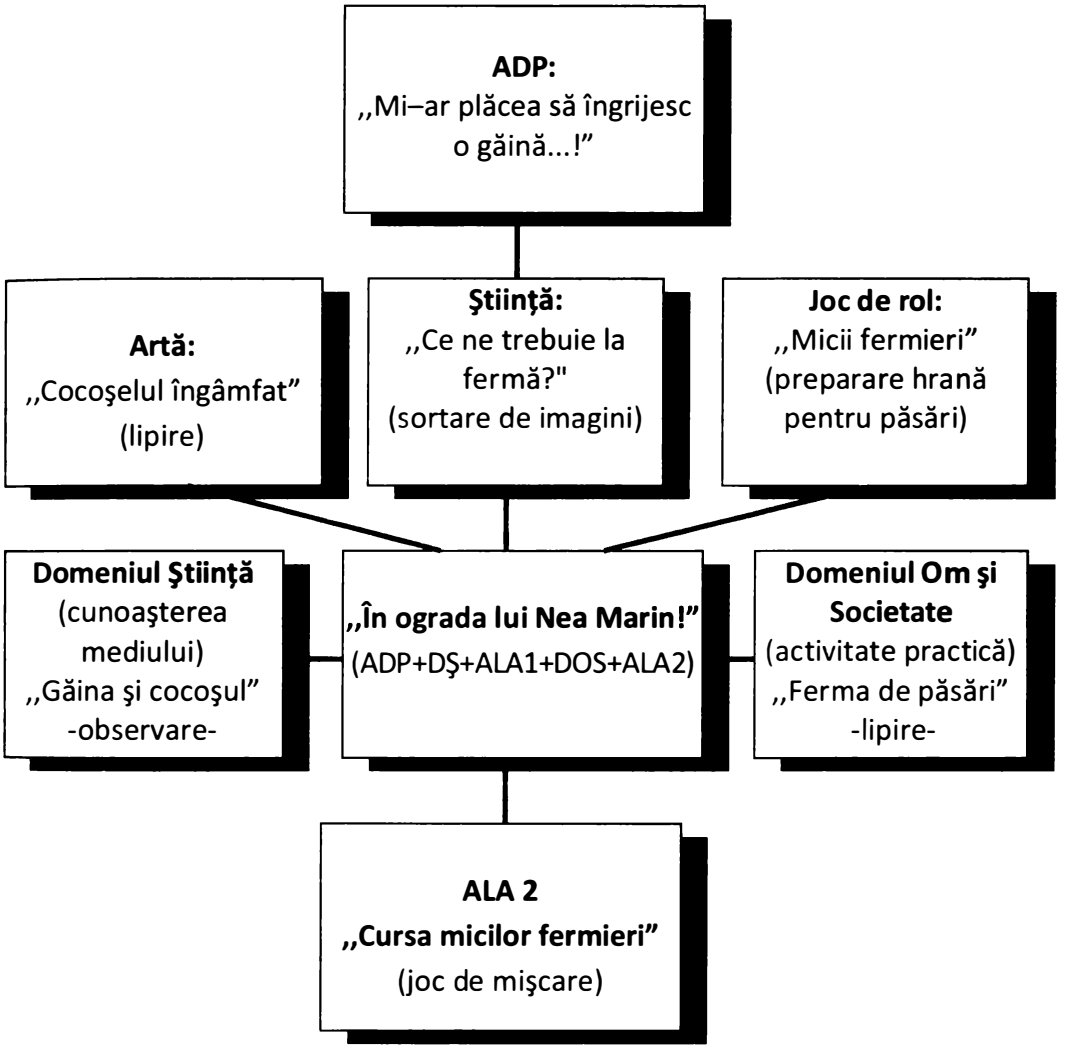

Scopurile activităţii: Asimilarea de cunoştinţe privind păsările de curte, pe baza observării lor în mediul natural; valorificarea abilităţilor practice în vederea îmbogăţirii mediului apropiat cu lucrări personale.

Obiective operaţionale:

- să enumere părţile componente ale corpului păsărilor de curte, pe baza observării directe;
- să precizeze asemănările şi deosebirile dintre cocoş şi găină, pe baza observării directe;
- să identifice foloasele obţinute de la cocoş şi găină, valorificând-şi experienţa personală;
- să precizeze cel puţin 3 moduri de îngrijire şi hrană a cocoşului şi găinii, pe baza observării directe;
- să precizeze modul de înmulţire al păsărilor, cu ajutorul educatoarei;
- să precizeze acţiunile specifice găinii/cocoşului: ciuguleşte, scurmă, cotcodăceşte, pe baza observării directe ;
- să realizeze lucrări estetice utilizând corect tehnici de lucru cunoscute (decupare, rupere, lipire);
- să formuleze enunţuri logice, utilizând un limbaj ştiinţific adecvat.

Strategii didactice:

Metode şi procedee didactice: observaţia, explicaţia, demonstraţia, conversaţia, exerciţiul, turul galeriei, problematizarea.

Mijloace didactice*:* siluete de animale şi păsări de la curte, scrisoarea, ferma lui nea marin, găini, cocoşi, alte păsări de la fermă, pene colorate, pâslă, mese, aracet, pensule, hârtie/ carton, vase pentru hrana păsărilor, jetoane.

Forme de organizare a activităţii: frontal, pe grupe, individual.

Durata: o zi

Scenariul activităţii

I. Moment organizatoric

În vederea bunei desfăşurări a activităţilor de învăţare au loc: aranjarea mobilierului, stabilirea liniştii şi asigurarea unei atmosfere de lucru adecvate.

II. Întâlnirea de dimineaţă

După ce grupa s-a reunit, copiii sunt aşezaţi pe scăunele în semicerc, pe care au găsit siluete de animale şi păsări de la fermă.

Salutul

"Dimineaţa a sosit,
Toţi copiii au venit,
A început o nouă zi,
Bună dimineaţa copii!"

Salutul se realizează cu ajutorul apelativelor stimulative pentru copii, cu trimitere la tema săptămânii. Educatoarea propune copiilor să se salute, imaginându-şi că sunt nişte animăluţe, folosind formula

- ,,Bună-dimineaţa animăluţe vesele!"
- ,,Bună-dimineaţa eu sunt un câine!"
- ,,Bună-dimineaţa eu sunt o pisică!"
- ,,Bună-dimineaţa eu sunt o raţă!"

Se vor utiliza formule specifice de salut, cât mai distractive, atrăgătoare şi mobilizatoare. Salutul se propagă în cerc, de la stânga la dreapta. Pe rând, fiecare copil o dată salutat, salută, la rândul lui pe celălalt, astfel, cercul integrator propagându-se la nivelul întregii grupe.

Prezenţa

„După ce ne-am adunat,
Şi frumos ne-am salutat,
Colegii ne-am întâlnit
Oare cine azi la grădiniţă n-a venit?"

Un copil va numi colegii în funcţie de fotografiile de pe panoul de prezenţă. Copiii care îşi aud numele răspund „prezent", fotografiile celor absenţi se aşază pe panou la rubrica „Copiii absenţi".

III. Reactualizarea elementelor anterior învăţate

Împărtăşirea cu ceilalţi

Copiii îşi vor reaminti care este tema săptămânii („Prietenii de la fermă"), fiind solicitaţi să vorbească clar, corect.

La schimbul de impresii, copiii vor discuta despre: ce animale preferă şi de ce, precum şi ce animale au acasă şi numele acestora.

Activitatea de grup

Se realizează cu ajutorul unei prezentări Power Point. Copiii trebuie să recunoască şi să denumească animalele şi păsările de curte prezentate.

IV. Captarea atenţiei pentru activităţile de învăţare

Noutatea zilei:

Poştaşul din cartier aduce în sala de grupă o scrisoare de la fermierul Marin. Prin scrisoarea adresată copiilor, acesta îi invită la ferma lui să-i vadă noua familie de păsări. Copiii ştiu că Nea Marin are o fermă deschisă vizitatorilor şi, pentru a fi cât mai atractivă, doreşte să aibă tot felul de animale domestic şi păsări de curte. Deorece familia de păsări este nou venită la fermă, fermierul doreşte să invite copiii să o vadă, să afle mai multe lucruri despre aceste păsări de curte, cu ce se hrănesc, ce foloase au oamenii de la ele.

V. Anunţarea temei şi obiectivelor activităţii didactice

Deoarece dorinţa de cunoaştere a copiilor, la această vârstă este mare, educatoarea propune copiilor să meargă în vizită la ferma lui Nea Marin să afle lucruri

noi şi interesante despre aceste păsări de curte, cu ce se hrănesc, ce foloase au oamenii de la ele.

Calendarul naturii

Pentru a putea merge în vizită la femă, copiii trebuie să vadă cum este vremea. Astfel, se va completa calendarul naturii prin aşezarea jetoanelor potrivite astfel încât să se stabilească anotimpul în care sunt, starea vremii, aspecte ale anotimpului curent, luna în care sunt activitățile din ziua respectivă, se prezintă copiilor programul zilei.

Tranziții: după ce observă starea vremii copiii pornesc spre ferma lui Nea Marin cântând cântecul ,,Rățuştele mele".

VI. Dirijarea învățării şi obținerea performanței

ADE: Domeniul Ştiință (Cunoaşterea mediului-observare)

Ajunşi la fermă, Nea Marin le prezintă copiilor, ultima achiziție-familia de păsări (un cocoş şi o găină). Le sugerează să se comporte frumos, să nu facă gălăgie pentru a nu agita păsările până el le povesteşte despre ele.

Fermierul întreabă copiii dacă recunosc aceste păsări – găina şi cocoşul:

- Ce este găina/cocoşul ? – ...o pasăre
- Unde trăieşte găina/cocoşul ? –...pe lângă casa omului
- Deci sunt păsări de curte.
- Cine face ouă ? – ...găina
- Găina face ouă, iar cocoşul doar cântă cu-cu ri- gu.

Copiii sunt lăsați să mai privească câteva minute găina/cocoşul, apoi vor fi conduşi de Nea Marin şi educatoare spre perceperea sistematică a părților componente.

- Din ce este alcătuit corpul găinii/ cocoşului- ...cap, gât , trunchi, picioare,aripi.
- Cum este capul ? -...mic
- Ce are găina/cocoşul în partea de jos a capului ? – ...un cioc mai mic găina şi puțin mai mare cocoşul
- Cu ce vede găina/ cocoşul mâncarea ? –... cu cei doi ochii
- Ce formă au ochii ? - ...rotundă
- Cum sunt aşezați ochii ? - ...de o parte şi de alta a capului
  Se desenează în aer forma rotundă a ochilor.
- Cu ce aude găina/ cocoşul? –... cu urechile
- Priviti ce mai are la cap? (se arată creasta)

Găina/cocoşul are două urechi mici ca nişte găurele, cu care aude; găina are o creastă mică roşie, iar cocoşul o creastă puțin mai mare decât găina.Găina priveşte mâncarea cu cei doi ochi aşezați de o parte şi de alta a capului. Ascultă cu urechile şi ciuguleşte cu ciocul ascuțit.

Sinteza parțială se realizează de către un copil cu ajutorul educatoarei ("alcătuirea" capului stabilind asemănările şi deosebirile dintre cele două păsări).

- Prin ce se uneşte capul cu trunchiul ? –... gât (se arată)
- Cum este trunchiul ca mărime față de cap ? – ...mai mare
- Cu ce este acoperit trunchiul ? - ...cu pene (copiii vor pipăi penele)

- Ce culoare au penele ? - ...au culoare alba, neagra, roşie , galbenă, verde, maro etc
- Cu ce zboară găina ? – ...cu ajutorul aripilor
- Unde sunt aşezate aripile ? - ...de o parte şi de alta a trunchiului
- Cu ce se termină trunchiul gainii ? – ...se arată coada
- Din ce este formată coada ? –...din pene mai scurte la găină şi mai lungi şi mai colorate la cocoş
- Cu ce merge găina/ cocoşul ? - ...cu picioarele
- Câte picioare are găina/ cocoşul ? - ...două
- Cum sunt picioarele ? – ...scurte şi subţiri
- Cu ce se termină picioarele la găină ? Dar la cocoş ? - ...cu trei degete-găină şi tot trei la cocoş, însă acesta mai are un pinten
- Cu ce se terminaă degetele ? - ...cu gheare/ unghii
- La ce-i folosesc ghearele ? - .....
- Ghearele o ajută să scurme în pământ.

Sinteza parţială se realizează de către un copil cu ajutorul educatoarei (stabilind asemănările şi deosebirile dintre cele două păsări).

Capul se leagă de trunchi prin gât. Trunchiul este acoperit cu puf şi pene de culoare albă, neagră. De o parte şi de alta a trunchiului se află cele două aripi care le ajută să zboare. Trunchiul se termină cu o coadă formată din pene. Găina/cocoşul are două picioare acoperite cu piele, care o ajută să umble şi care se termină cu trei gheare care o ajut să scurme după: viermi gândaci, râme, seminţe. Cocoşul mai are pe fiecare picior câte un pinten (formaţiune osoasă).

- Unde trăieşte găina/ cocoşul ? -... pe lângă casa omului, la fermă
- Ce păsări mai trăiesc în fermă ? – ...raţe, gâşe, curci ....
- Cine le îngrijeşte ? - ...omul
- Cu ce se hrănesc aceste păsări ? - ...cu boabe de porumb şi grâu, iarbă
- Ce foloase aduce găina / cocoşul? – ...oua-doar găina, carne, puf, pene
- Ce se fac din pene ? - ...se fac perne
- Cum se înmulţesc aceste păsări ? -.....
- Găina face ouă pe care le cloceşte timp de aproximativ trei săptămâni, apoi din ouă ies puii.

Sinteza parţială se realizează de către un copil, cu ajutorul educatoarei (stabilind asemănările şi deosebirile dintre cele două păsări).

Găina/cocoşul trăieşte pe lângă casa omului şi este hrănită cu boabe de porumb şi grâu. Găina face ouă, are carne gustoasă şi pene din care se fac perne.

ALA 1.: Activităţi liber alese

Obţinerea performanţei: Nea Marin îndeamnă copiii să-şi aleagă câte o pană dintr-un coş, apoi îi invită pe terasa fermei unde se vor aşeza la mesele pregătite în funcţie de culoarea penei alese din coş (alb-artă, rosu–joc de rol, negru-ştiinţă)

Artă- realizează găina şi cocoşul, utilizând pene şi pâslă colorată.

Ştiinţă- sortează elemente întâlnite la fermă (găini, cocoşi, cotețe, cuibar, rațe, gâşte, curcani, copaci, hambar, animale domestic, hrana, produse obținute de la păsări).

Joc de rol-adună iarbă pe care o amestecă cu făină de porumb pentru a hrăni păsările.

ADE: Domeniul Om şi Societate (activitate practică–colaj)

VII. Asigurarea feedback-ului: Nea Marin îndeamnă copiii să realizeze trei tablouri reprezentând ferma, având elemente centrale noile achiziții-găina şi cocoşul. Astfel, copiii sunt împărțiți în trei echipe, realizează trei tablouri, utilizând materialele realizate pe sectoare (ştiință şi artă). După finalizarea lucrărilor, copiii analizează tablourile cu ajutorul metodei *„turul galeriei"*, iar acolo unde este cazul, se adaugă elementele lipsă.

ALA 2: Activităţi liber alese-activităţi recreative şi de relaxare

VIII. Încheierea activității. Aprecieri finale

La finalul vizitei, Nea Marin mulțumeşte copiilor că au acceptat şi de data aceasta invitația lui, expune lucrările copiilor pe terasă şi îi roagă să-i hrănească păsările (jocul: Cursa micilor fermieri) cu ceea ce au pregătit la sectorul joc de rol.

Pe tot parcursul activității, propunătoarea va observa comportamentul copiilor şi gradul de implicare în activități, va oferi întăriri pozitive, va corecta eventualele greşeli, va oferi feedback constructiv şi va formula aprecieri individuale şi colective cu privire la prestațiile copiilor.

PROIECT DE ACTIVITATE INTEGRATĂ

Grupa: mare
Tema anuală de studiu: „Ce şi cum vreau să fiu?"
Tema săptămânii: „ Suntem prietenii naturii"
Tema activităţii: ,,Apa înseamnă viaţă"
Tipul activităţii: mixt
Categorii de activităţi de învăţare: ADP+ALA1+DŞ
Forma de realizare: activitate integrată

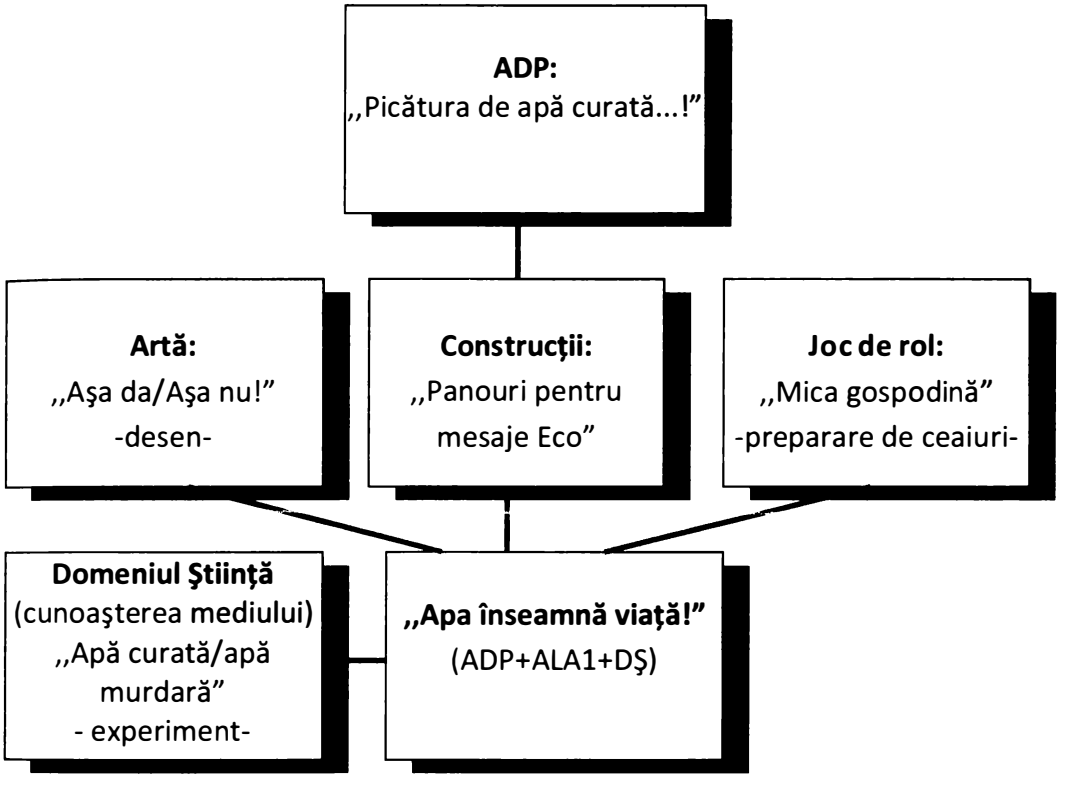

Scopurile activităţii: Sistematizarea cunoştinţelor despre rolul apei în viaţa omului, a plantelor şi a animalelor şi identificarea modalităţilor de ecologizare a mediului ambiant.

Obiective operaţionale:

- să precizeze cel puţin 3 idei legate de rolul apei în viaţa omului, a plantelor, a animalelor, cu ajutorul educatoarei;
- să precizeze ce este poluarea, prin integrarea informaţiilor obţinute prin experimentare directă;
- să identifice cel puţin 3 efecte ale poluării, prin experimentare directă;

- să exemplifice, cu ajutorul educatoarei, cel puțin 3 modalități concrete de păstrare a curățeniei apelor;
- să formuleze enunțuri logice, utilizând termeni specifici temei abordate (poluare, reciclare, filtrare).

Strategii didactice:

Metode şi procedee didactice: povestirea, explicația, demonstrația, conversația, exercițiul, problematizarea, experimentul.

Mijloace didactice: ecusoane, siluete reprezentând picături de apă, silueta Pica-pic, planşă cu Flopi, acvariu, cutii de conserve, resturi de la ambalaje, cafea, motorină, detergent, mănuşi sterile, acuarele, hârtie, creioane colorate, carton, bandă dublu adezivă, minilac, pahare, plicuri de ceai, fierbător de apă, panouri, scrisoare, coşuri pentru reciclarea deşeurilor.

Forme de organizare a activității: frontal, individual, pe grupe.

Scenariul activității

I. Moment organizatoric

În vederea bunei desfăşurări a activităților de învățare au loc: aranjarea mobilierului, stabilirea liniştii şi asigurarea unei atmosfere de lucru adecvate.

II. Întâlnirea de dimineață.

Copiii intră în sala de grupă pe o melodie ritmată şi se asează în semicerc pentru a putea stabili fiecare un contact vizual cu toți membrii grupei. În fața lor se află silueta unei picături de apă-Pica-Pic care a venit la ei în grupă, adusă de ploaia de afară.

Educatoarea rosteşte următoarele versuri:

„Ne-am trezit de dimineață
Şi-am venit la grădiniță.
A început o nouă zi,
Picături de apă azi vom fi.
Pe scăunele ne-aşezăm
Şi frumos ne salutăm!"

În timp ce rosteşte versurile, educatoarea împarte copiilor ecusoane având reprezentate pe ele picături de apă. Pentru ***salut***, se foloseşte „tehnica comunicării rotative": pornind de la educatoare către copilul din dreapta, folosindu-se numele copilului (Ex. „Bună dimineața, eu astăzi sunt o picătură de apă curată"). Fiecare salut este însoțit de o strângere de mână.

Prezența se va realiza cu ajutorul unei fetițe şi a unui băiețel. Fetița va numi fiecare băiețel prezent, iar băiatul va numi fetițele prezente, fiecare aşezând siluetele-picături de apă pe un panou reprezentând o apă/lac.

Calendarul naturii este indispensabil pentru a cultiva spiritul de observație al copiilor în legătură cu schimbările care au loc în mediul înconjurător şi pentru a realiza

orientarea în timp. Se precizează anotimpul, luna, săptămâna, ziua şi stabilesc cum este vremea afară.

III. Reactualizarea elementelor anterior invatate

Împărtăşirea cu ceilalţi: fiindcă azi sunteţi picături de apă trebuie să spuneţi ce faceţi voi pe pământ (udă florile, apă de băut pentru animale şi om, pentru prepararea hranei, pentru spălat etc.).

Activitatea de grup: copiii trebuie să răspundă cu ,,adevărat" sau ,,fals" unor afirmaţii spuse de educatoare: trebuie să udăm florile pentru a supravieţui cu apă curată; aruncăm diverse resturi menajere în apă; închizi robinetul când nu ai nevoie de apă; nu speli maşina tatălui în apa râului etc.

IV. Captarea atenţiei pentru activităţile de învăţare

Noutatea zilei: Picătura Pica-Pic le prezintă copiilor o imagine cu un bun prieten al ei-Flopi care este un animal ciudat. El poate înota si zbura. Pentru a fi sănătos, Flopi are nevoie–ca orice altă fiinţă–de aer curat şi de apă curată. Educatoarea citeşte copiilor scrisoarea trimisă de acesta:

,,Bună ziua tuturor. Eu sunt Flopi. Cred că nu m-aţi mai văzut până acum. Poate credeţi că sunt un animal ciudat. Eu ştiu, însă, că sunt deosebit faţă de alte vieţuitoare. Pot să înot şi să zbor foarte bine. Ştiu ce credeti despre mine: că sunt un peşte zburător! Aşa este, numai că sunt diferit faţă de un peşte zburător. Pot să zbor pe distanţe mai lungi, ca o pasăre. De aceea, am aripi. Unde sunt aripile mele? Ce culoare au? Ce vă place la mine? Pentru a înota, am o aripioară. Unde este ea? Am şi codiţă, ca a unui delfin, care mă ajută să înot.

Pot să şi merg, dar foarte încet, ca un melc. Nu am picioruşe. Merg numai în codiţă şi, ca să nu mă doară, port pantalonaşi. Iubesc toate culorile naturii. Capul meu este verde, aripile sunt albastre, iar pantalonaşii sunt portocalii.

Locuiesc într-un heleşteu, în mijlocul unei păduri mari. Pentru că pot să merg, să înot şi să zbor, am prieteni peste tot şi într-o zi m-am hotărât să plec într-o călătorie, să-mi vizitez prietenii. Vă invit să ascultaţi povestea călătoriei mele şi poate mă ajutaţi să mă feresc de necazuri."

Cu drag ,
Flopi

V. Anunţarea temei şi obiectivelor activităţii didactice

Înţelegând supărarea lui Flopi, care reiese din cele povestite în scrisoare, educatoarea, împreună cu Pica-Pic propun copiilor să asculte întreaga poveste a lui Flopi, iar apoi să-l înveţe ei cum să se ferească de necazuri.

Tranziţie: ,,Secretul naturii" (cântec)

VI. Dirijarea învăţării şi obţinerea performanţei
ADE - Domeniul Ştiinţă (Cunoaşterea mediului-experiment)

Copiii se aşează în jurul unui lac în miniatură amenajat în grupă, în care pluteşte un peştişor artificial şi unde ascultă povestea lui Flopi:

„Aţi auzit cu toţii povestea călătoriei lui Flopi. El locuieşte într-un heleşteu, cu apă limpede şi curată. După o vreme, Flopi se hotărăşte să plece în vacanţă. Ajunge, din păcate, într-un râu cu apă murdară şi se îmbolnăveşte. Oana şi Petrică îl găsesc, îl scot afară din apa murdară şi îl duc acasă. Flopi este foarte bolnav. Tatăl Oanei îl aşază într-un acvariu cu apă limpede şi curată. Copiii îl îngrijesc zi de zi şi, până la urmă, Flopi se însănătoşeşte. Pentru că apa heleşteului unde Flopi trăieşte este limpede şi curată, după ce se însănătoşeşte, copiii îl duc înapoi în heleşteul lui. Cu toţii sunt convinşi că Flopi numai acolo poate supravieţui."

Ascultându-i povestea, copiii împreună cu educatoarea hotărăsc să-l înveţe pe Flopi cum să se ferească de alte necazuri şi-i arată câteva situaţii în care apa este poluată şi nu ar trebui să se aventureze şi să plece din heleşteul lui.

Astfel, ei pun într-un acvariu apă curată în care mai aruncă cutii de conserve, resturile de la ambalaje, acuarele, cafea, suc de portocale, detergent, motorină etc. Copiii observă că apa se colorează. Resturile rămân pe fundul acvariului sau plutesc pe apă.

- Credeţi că peştii şi plantele pot supravieţui în aceste condiţii, în apa murdară din acvariu?-nu
- Unde se varsă apa murdară a râului?-apa murdară a râului se varsă în mare
- Cum se numeşte marea de la noi din ţară?-Marea Neagră.

Când afară este cald, înotăm cu toţii în mare. Pentru a nu ne îmbolnăvi, trebuie să păstrăm apa râului curată. Nu numai pentru noi, dar şi pentru animalele şi plantele care trăiesc acolo.

- Cum putem curăţa apa? Pentru a curăţa apa trebuie să folosiţi mănuşi, pentru că apa este foarte murdară. Unde aruncăm resturile din acvariu?-în coşuri
- Separaţi-le în coşuri, pentru că aceste materiale se vor recicla.

Se explică copiilor în ce constă reciclarea. Sunt sfătuiţi să nu arunce caietele şi cărţile vechi, sticlele din plastic, cutiile de conserve sau ambalajele de la dulciuri. Acestea se adună în coşuri şi se predau la centrele de colectare. În final, toate aceste materiale sunt trimise în fabrici, pentru a fi transformate în caiete, cărţi şi ambalaje noi.

- Este apa curată acum? - ...nu
- Apa este foarte murdară, cu toate că am adunat din acvariu toate cutiile de conserve şi resturile de la ambalaje şi le-am aşezat în coşurile de gunoi pentru reciclare.
- Credeţi că acum peştii pot înota în apă?-nu
- Ce trebuie să facem pentru a curăţa într-adevar apa din acvariu?-ar trebui filtrată

Copiii îşi dau seama că problema nu poate fi rezolvată atât de uşor.

- Mai ţineţi minte ce v-a spus tatăl Oanei? V-a povestit despre rezervoarele mari, în care apa murdară este purificată. Dar acum este prea târziu! Apa râului nu mai poate fi limpede şi curată. Substanţele otrăvitoare din apa râului nu mai pot fi îndepărtate. Ce se întâmplă atunci?-animalele şi plantele mor.
- Pentru ca acest lucru să nu se întâmple, ţineţi cont de următoarele sfaturi:
  "Nu aruncaţi substanţe otrăvitoare în apă!"
- Unde le aruncăm?-în containerele speciale pentru gunoi.
- Faceţi tot ce vă stă în putinţă pentru a menţine apa curată! Astfel, mediul înconjurător nu va fi afectat.

Şi pentru ca Flopi să înţeleagă şi mai bine ce înseamnă poluarea apei copiii îi mai pregătesc nişte surprize.

Tranziţii: ,,Secretul naturii" (cântec). Copiii se îndreaptă spre centre:

VII. Asigurarea retenţiei şi a transferului celor învăţate

ALA 1: Activităţi liber alese

Artă: realizarea unor desene ce sugerează situaţii de poluare a apei (Aşa da/Aşa nu).

Construcţii: realizarea unor panouri pentru mesaje Eco.

Joc de rol: prepararea unui ceai cu apă curată pentru Flopi.

VIII. Evaluarea activităţii

După finalizarea lucrărilor, copiii se îndreaptă spre lacul amenajat în sala de grupă, aşezând pe marginea lui panourile realizate la centrul construcţii şi pe care au lipit desenele realizate la centrul artă. Toate acestea pentru a vedea şi Flopi situaţii în care apa este poluată.

IX. Încheierea activităţii. Aprecieri finale

În încheiere, picătura Pica-Pic mulţumeşte copiilor şi fotografiază minilacul amenajat de ei, pentru a duce fotografia lui Flopi.

Pe tot parcursul activităţii, propunătoarea va observa comportamentul copiilor şi gradul de implicare în activităţi, va oferi întăriri pozitive, va corecta eventualele greşeli, va oferi feedback constructiv şi va formula aprecieri individuale şi colective cu privire la prestaţiile copiilor.

Bibliografie

Albulescu, I. (2009), *Pragmatica predării.Activitatea profesorului între rutină şi creativitate*, Editura Paralela 45, Piteşti;

Bocoş, M., Catalano, H., Avram, I., Someşan, E. (coord.), (2009), *Pedagogia învăţământului preşcolar. Instrumente didactice*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj- Napoca;

Bocoş, M., Jucan, D., (2008), *Fundamente pedagogice: teoria şi metodologia curriculumului, repere şi instrumente didactice pentru formarea profesorilor*, Editura Paralela 45, Piteşti;

Bocoş, M., Stan, C., Someşan, E. (coord.),(2008), *Strategii didactice activizante în învăţământul preşcolar şi primar*, Editura Casa Cărţii de Ştiinţă, Cluj- Napoca;

Breben S., Gongea E., Ruiu G., Fulga M., (2002), *Metode interactive de grup,* ghid metodic, Ed. Arves;

Cant, A., Leva, E., Tătaru, L., (2010), *Dragă educatoarea mea,* Editura Diamant, Piteşti;

Cerghit I. , Vlăsceanu A., (1988), *Curs de pedagogie*, Universitatea Bucureşti ;

Ciubotaru, M., (2005), *Educaţia ecologică în grădiniţă*, Ed. CD Press;

Cosma, M., Gădălean, M., Pojar, L., Tătaru, L., (2009), *Activităţi integrate – întrebări şi răspunsuri*, Editura Casei Corpului Didactic, Cluj- Napoca;

Crăciun,V., Dilă,S., (2002), *Glasul naturii, ghid practic de educaţie pentru mediu pentru învăţământul preşcolar*;

Culea L., Sesovici A., Grama F., (2008), *Activitatea integrată in grădiniţă*, DPH, Bucureşti;

Glava, A., Glava, C., (2002), *Introducere în pedagogia preşcolară*, Editura Dacia, Cluj-Napoca;

Glava, A., Pocol, M., Tătaru, L. (2009), *Educaţia timpurie, ghid metodic pentru aplicarea curriculumului preşcolar*, Editura Paralela 45, Piteşti;

Păişi Lăzărescu, M., Ezechil, L., (2011), Laborator preşcolar – ghid metodologic, ediţia a IV-a revizuită, V&I Intergral, Bucureşti

Taiban M., Nistor V., Bîrseti E., Petre, M., Vornicu V., Berescu A., (1979), *Cunoştinţe despre natură şi om în grădiniţa de copii*, Editura didactică şi pedagogică, Bucureşti;

Taiban, M., Petre, M., Nistor, V., Berescu, A., (1976), *Jocuri didactice pentru grădiniţele de copii*, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti.

Manualul educatorului pentru utilizarea setului"Flopi şi apa"şi "Flopi şi aerul", Coordonator pentru Romania: Lucia Ceuca.

XXX, (2009), *Curriculum pentru învăţământul preşcolar, prezentare şi explicitări*, Didactica Publishing House, Bucureşti.

B. ACTIVITĂŢI CU CONŢINUT MATEMATIC

Importanţa activităţilor cu conţinut matematic în grădiniţă

În viziunea actualului curriculum pentru învăţământul preşcolar, se consideră necesar ca preşcolarul să fie pus în contact cu domeniul matematic prin jocuri dirijate cu materiale sau prin simularea unor activităţi (cumpărături la magazin, măsurători etc.). În această manieră, ar putea fi dezvoltate reprezentările acestora cu privire la unele concepte, cum ar fi: volum, masă, număr şi, de asemenea, ei vor putea fi implicaţi în activităţi de discriminare, clasificare sau descriere cantitativă. Dezvoltarea capacităţilor de raţionament, inclusiv de rationament abstract, va fi încurajată în conexiune cu obiecte şi activităţi familiare.

Este considerată deosebit de semnificativă concretizarea ideilor matematice în experimente, utilizarea lor împreună cu alte concepte şi elemente de cunoaştere pentru rezolvarea de probleme, pentru exprimarea unor puncte de vedere, pentru creşterea clarităţii şi a relevanţei unor mesaje.

De asemenea, este de dorit ca domeniul să nu îngrădească preşcolarul doar la contextul disciplinelor matematice, ci să- i ofere posibilitatea de a explora şi contexte ale altor componente curriculare, oriunde apar elemente cum ar fi: generarea unor desene geometrice, scheme, estimarea unor costuri, planificarea unor activităţi, cuantificarea unor rezultate, analiza proporţiilor etc.

Totodată, preşcolarii pot fi încurajaţi să efectueze experimente, să utilizeze în condiţii de securitate diferite instrumente sau echipamente, să înregistreze şi să comunice rezultatele observaţiilor ştiinţifice, să utilizeze diferite surse de informare, să rezolve probleme, să caute soluţii, să utilizeze concluzii valide.

Caracteristici ale activităţilor matematice

Vârsta preşcolară reprezintă o perioadă intensă de dezvoltare. Acum, gândirea parcurge drumul de la acţiune la operaţie, etapă denumită de J. Piaget stadiul preoperaţional al gândirii. Stadiul dezvoltării inteligenţei evidenţiază trei noţiuni pivot: acţiunea, reprezentarea (imaginea) ca premise ale dezvoltării limbajului (funcţia semiotică, adică acea capacitate de a utiliza semne, simboluri ca substitute ale lucrurilor). În procesul de formare şi dezvoltare a cunoştinţelor matematice, este recomandat să se asigure o evoluţie graduală, urmând calea de la concret spre abstract. Este cunoscut faptul că abilităţile de identificare a obiectelor şi a mulţimilor, de triere, sortare şi formare a mulţimilor, de ordonare, clasificare, seriere şi apreciere globală a

cantității, de grupare şi asociere a obiectelor în perechi se dobândesc prin acțiunea directă cu obiectele.

Materialul didactic utilizat în activitățile matematice

Materialul didactic are o mare importanță şi se alege în funcție de nivelul de vârstă al copiilor. La grupa mică/mijlocie se vor folosi obiecte concrete (jucării) pe care copiii le pot mânui cu uşurință. Acestea vor fi prezentate sub formă de surpriză, introduse prin intermediul unor personaje ludice sau acoperite (pentru a stârni curiozitatea copiilor) şi, ulterior, vor fi identificate de educatoare şi copii, acolo unde nivelul de dezvoltare a acestora permite. Totodată, materialul didactic trebuie să fie atractiv, să stimuleze interesul copiilor şi să formeze o atitudine pozitivă față de acest gen de activitate, să asigure perceperea clară şi să fie ales în funcție de scopul propus.

Treptat, spre sfârşitul grupei mijlocii şi începutul grupei mari, materialul didactic va deveni tot mai schematic, pentru a contribui la formarea şi exersarea capacității de abstractizare. Contactul senzorial cu materialul didactic structurat favorizează atât latura formativă, cât şi cea informativă a învățării perceptive. Varietatea materialelor didactice nu trebuie să fie foarte mare deoarece se distrage atenția copiilor de la ceea ce este esențial.

În ceea ce priveşte materialul didactic utilizat în cadrul unei activități cu conținut matematic, trebuie să ținem cont de respectarea regulilor impuse de literatura de specialitate: mai întâi, se va lucra cu obiecte concrete, apoi cu imagini, jetoane, urmând în final, folosirea simbolurilor.

Metode de învățământ specifice activităților matematice

Indiferent de forma exercițiilor este necesar să se facă trecerea treptată de la exersarea dirijată la cea semidirijată, şi în final la cea independentă.

La nivelul activităților matematice se impune folosirea metodelor ce pun accentul pe formarea de deprinderi şi dobândirea de abilități prin acțiune. Prin urmare, în activitățile matematice se utilizează atât metode tradiționale, cât şi metode interactive şi de grup.

Metode tradiționale

Prezentăm, cu titlu orientativ, o serie de metode tradiționale care pot fi utilizate în cadrul activităților matematice.

Explicația este o metodă verbală de asimilare a cunoştințelor prin care se progresează în cunoaştere, oferind un model descriptiv la nivelul relațiilor. *A explica* înseamnă, în viziunea lui D'Hainaut, a descoperi, a face să apară clare pentru copil relații de tipul cauză-efect (Petrovici, C., 2006. pag 2). Explicația are rolul de a fixa prin cuvânt acțiunea obiectuală.

Demonstraţia este metoda învăţării pe baza contactului cu materialul intuitiv, contact prin care se obţine reflectarea obiectului învăţării la nivelul percepţiei şi al reprezentării.

Conversaţia este metoda de instruire bazată pe întrebări şi răspunsuri în scopul realizării unor sarcini şi situaţii de învăţare.

Exerciţiul este o metodă ce are la bază acţiuni motrice şi intelectuale efectuate în mod conştient şi repetat, în scopul formării de priceperi şi deprinderi, automatizării şi interiorizării unor modalităţi de lucru de natură motrică sau mintală.

Problematizarea constituie o modalitate de instruire prin crearea unor situaţii problemă, care solicită copiilor utilizarea, restructurarea şi completarea unor cunoştinţe şi capacităţi dobândite anterior pe baza experienţei şi a efortului personal. Situaţia problemă reprezintă o sarcină cu caracter de noutate, prin a cărei rezolvare copilul îşi însuşeşte noi cunoştinţe; ea determină o stare conflictuală în gândire, un dezacord între cunoştinţele anterioare şi sarcina de rezolvat.

Algoritmizarea este o metodă ce presupune utilizarea şi valorificarea algoritmilor în învăţare. Algoritmii reprezită deprinderi de activitate intelectuală, elaborate pe baza unor riguroase analize logice şi presupun o succesiune de operaţii într-o ordine prestabilită. Algoritmul, odată însuşit, va fi aplicat ori de câte ori apar situaţii similare (Exemplu: Algoritmul de formare a numărului natural).

Jocul, ca metodă, intervine pe o anumită secvenţă de instruire, ca un ansamblu de acţiuni şi operaţii ce se organizează în forma specifică a jocului didactic. Utilizarea metodei jocului didactic în diferite momente ale activităţilor matematice, aduce un plus de eficienţă formativă în planul cunoaşterii, determină atitudini afective şi o conduită afectivă a preşcolarului.

Metode interactive şi de grup

Prezentăm, cu titlu orientativ o serie de metode interactive şi de grup, selectate din lucrarea Metode interactive şi de grup (Breben, S., Gongea, E., Ruiu, G., Fulga, M, 2002), care pot fi utilizate în cadrul activităţilor matematice.

Tehnica Lotus sau **Floarea de nufăr**, cum mai este ea denumită, este o metodă interactivă de lucru în grup care oferă posibilitatea stabilirii de relaţii între noţiuni pe baza unei teme principale din care derivă alte opt teme secundare concretizate în opt idei ce vor deveni teme abordate în activităţile pe grupuri mici. Această tehnică poate fi folosită în jocurile logice care vizează exersarea capacităţii de a recunoaşte, a denumi şi a utiliza figurile geometrice.

Cubul este strategia de predare-învăţare care urmăreşte un algoritm care vizează descrierea, comparaţia, asocierea, analizarea, aplicarea, argumentarea atunci când se doreşte explorarea unui subiect nou sau a unuia cunoscut pentru a fi îmbogăţit cu noi cunoştinţe.

Metoda se poate aplica în jocurile logico- matematice, dar şi în activităţile matematice care pot viza învăţarea poziţiilor spaţiale.

Schimbă perechea este o metodă de predare-învățare care constă în rezolvarea sarcinii de lucru în perechi.

Metoda are aplicabilitate în activitățile matematice care vizează formarea de mulțimi, dar şi în unele jocuri logico-matematice.

Piramida sau metoda bulgărelui de zăpadă este o metodă de predare-învățare care constă în asamblarea activității individuale pentru realizarea unei sarcini sau probleme date. Metoda poate fi aplicată şi în jocurile logico-matematice.

Turul galeriei este tehnica de învățare prin cooperare care stimulează creativitatea şi învățarea eficientă încurajând copiii să-şi exprime opiniile cu privire la soluțiile propuse de colegii lor.

Tehnica poate fi aplicată cu succes în activitățile matematice prin care care se urmăreşte compunerea şi descompunerea numerelor.

Diamantul este o metodă de fixare, consolidare şi evaluare care constă în sintetizarea principalelor probleme, informații, idei ale unei teme date. Ea poate fi utilizată în activitățile cu conținut matematic în secvența pentru reactualizarea cunoştințelor.

Partenerul de sprijin este o modalitate de învățare prin care un copil cu dificultăți de învățare este sprijinit de un coleg „partener". Această metodă are aplicabilitate în activitățile bazate pe exerciții cu material individual care vizează rezolvarea de probleme.

Forme de organizare (tipuri) a activităților matematice

Eficiența oricărei activități didactice depinde, în mare măsură, de structurile organizatorice în care aceasta are loc. Cu cât activitatea are un conținut mai bogat, cu atât forma organizatorică în care se realizează este mai complexă, mai pretențioasă. Formele organizatorice se încadrează în tipuri de activitate, ce reprezintă clase de activități asemănătoare în raport cu un criteriu dat. O clasificare pe tipuri de activitate se poate realiza în funcție de:

a) locul ocupat în programul zilei şi gradul de participare a copiilor

Se disting, astfel:

- *activități de sine stătătoare, la nivelul disciplinei*, desfăşurate cu întreaga grupă de preşcolari, în etapa activităților pe domenii de învățare (experiențiale). Conform prevederilor actualului curriculum, nici aceste activități nu pot fi monodisciplinare, întrucât vizează mai multe domenii de dezvoltare.
- *activități matematice ca secvențe în cadrul unor activități integrate*, desfăşurate cu întreaga grupă de preşcolari, când îşi pierd statutul de activități de sine stătătoare devenind elemente, părți componente ale unui demers didactic global;

- *activităţi cu conţinut matematic desfăşurate în cadrul jocurilor şi activităţilor alese (ALA) la aria de stimulare „Ştiinţă".* Aceste activităţi nu se desfăşoară frontal, ci ca activităţi individuale, în perechi sau cu grupuri mici de copii. Acest tip de activităţi se desfăşoară în cadrul ALA de dimineaţă, iar la grădiniţele cu program prelungit şi în etapa ALA de după-amiază.

b) sarcina didactică dominantă

După acest criteriu se delimitează:

- *activităţi de predare- învăţare (dobândire de cunoştinţe);*
- *activităţi de formare de priceperi şi deprinderi;*
- *activităţi de consolidare a cunoştinţelor, priceperilor şi deprinderilor;*
- *activităţi de evaluare.*

În proiectarea activităţilor matematice, pe parcursul anului şcolar recomandăm să fie abordate toate tipurile de activităţi, stabilite în funcţie de sarcina didactică dominantă, într-o pondere stabilită *orientativ (Mihail Roşu,* RIP, nr. 1-2/1997),, după cum urmează:

Nr. crt.	Sarcina didactică dominantă	Ponderea anuală
1	predare- învăţare (dobândire de cunoştinţe)	30%
2	formare de priceperi şi deprinderi	40%
3	consolidare a cunoştinţelor, priceperilor şi deprinderilor	15%
4	Evaluare	15%

Pentru formele de activitate induse de criteriul „sarcina didactică dominantă", structura unei activităţi poate avea următoarele componente:

Activitatea de predare-învăţare

Sarcina didactică dominantă – comunicarea şi însuşirea/dobândirea de cunoştinţe noi

Structura organizatorică orientativă:

1. Organizarea învăţării – pregătirea pentru activitate;
2. Reactualizarea cunoştinţelor anterioare – realizarea conexiunii cu activităţile anterioare care prezintă cunoştinţe necesare asimilării celor care vor fi predate în activitatea propusă;
3. Captarea atenţiei – trezirea interesului copiilor pentru subiectul activităţii ce urmează a se desfăşura;
4. Enunţarea temei şi a obiectivelor – informarea copiilor printr-un limbaj adecvat înţelegerii lor, despre sarcinile ce urmează a fi îndeplinite pe parcursul activităţii;
5. Prezentarea conţinutului şi dirijarea învăţării – secvenţa majoră a activităţii (răspunde sarcinii dominante şi ocupă cea mai mare parte a resursei de timp) presupunând prezentarea conţinutului ştiinţific ce face obiectul activităţii;

6. Obținerea performanței – executarea exercițiilor de către copii, executarea jocului;
7. Intensificarea retenției – presupune diverse modalități de fixare a noilor cunoştințe: exerciții, problematizări, aplicații practice, crearea situațiilor de transfer, revizuirea activității prin exerciții de tip „întrecere";
8. Evaluarea – formularea unor judecăți de valoare, asupra modului de desfăşurare a activității şi a modului de implicare a preşcolarilor.

Activitatea de formare de priceperi şi deprinderi

Sarcina didactică dominantă – realizarea unor activități independente cu scopul de a forma anumite priceperi şi deprinderi de muncă intelectuală şi nu numai.

Structura organizatorică orientativă :

1. Organizarea învățării;
2. Reactualizarea cunoştințelor anterioare;
3. Enunțarea temei şi a obiectivelor;
4. Prezentarea conținutului şi dirijarea învățării: (secvența majoră);
5. Obținerea performanței;
6. Evaluarea activității.

Activitatea de consolidare a cunoştințelor, priceperilor şi deprinderilor

Sarcina didactică dominantă – recapitularea cunoştințelor, fixarea cunoştințelor, priceperilor şi deprinderilor.

Structura organizatorică orientativă :

1. Organizarea învățării;
2. Captarea atenției;
3. Enunțarea subiectului şi a obiectivelor;
4. Reactualizarea cunoştințelor anterioare (secvența majoră);
5. Obținerea performanței;
6. Intensificarea retenției;
7. Evaluarea activității.

Activitatea de evaluare

Sarcina didactică dominantă – verificarea însuşirii cunoştințelor, formarea priceperilor şi deprinderilor.

Structura organizatorică orientativă:

1. Organizarea învățării;
2. Captarea atenției;
3. Enunțarea subiectului şi a obiectivelor;
4. Evaluarea propriu-zisă (secvența majoră);
5. Încheierea activității.

c) forma de activitate dominantă

După acest criteriu amintim:

- *exerciții cu material didactic individual;*

- *jocuri didactice matematice;*
- *jocuri logico-matematice*.

Pe grupe de vârstă, se recomandă valorizarea matricei corelative cu ponderea formelor organizatorice induse de activitatea dominantă (Mihail Roşu, RIP, nr. 1-2/1997):

Grupa / Pondere	Forma de activitate		
	Exerciţii cu material individual	Joc didactic matematic	Joc logico-matematic
mică	20%	40%	40%
mijlocie	40%	30%	30%
mare	50%	30%	20%

Desigur, procentele sunt aproximative şi pot fi luate în considerare doar orientativ în proiectarea activităţilor matematice.

d) locul de desfăşurare

În funcţie de acest criteriu se disting:

- *Activităţi cu conţinut matematic desfăşurate în sala de grupă*;
- *Activităţi de tip outdoor*, desfăşurate în curtea grădiniţei, în parc, în natură, fiind ocazionate de excursii, vizite.

Orice activitate matematică se poate încadra în aceste categorii, în funcţie de scopul urmărit. În practică, contextul educaţional favorizează aceste tipuri de activităţi, ele nu se întâlnesc în formă pură, pe tot parcursul activităţii. Clasificarea de mai sus este dată de dominanta activităţii matematice.

Obiective ale activităţilor matematice

Pentru a stabili obiectivele operaţionale ale unei activităţi matematice ce urmează să o desfăşoare, recomandăm ca educatoarea să parcurgă următorii paşi:

- identificarea obiectivelor cadru care vizează activităţile cu conţinut matematic de la domeniul Ştiinţe din curriculumul pentru învăţământul preşcolar;
- identificarea obiectivelor de referinţă, subordonate obiectivelor cadru;
- stabilirea obiectivelor operaţionale pentru activitatea matematică ce urmează să o desfăşoare.

Obiectivele operaţionale definesc comportamentele urmărite după ce copilul a parcurs o experienţă de învăţare şi reprezintă finalităţi concrete, observabile şi măsurabile. Operaţionalizarea obiectivelor este necesară pentru:

- a organiza mai bine situaţiile de învăţare,
- a stabili acţiunile concrete ce condiţionează cunoaşterea, înţelegerea, aplicarea şi evaluarea noului conţinut,
- a asigura dezvoltarea copilului în raport cu posibilităţile sale maxime.

Un model de operaționalizare, care şi-a dovedit eficiența şi aplicabilitatea în practica pedagogică este cel elaborat de R.F. Mager, model care vizează următoarele trei condiții de operaționalizare:

- descrierea **comportamentului observabil** - a prestației, performanței sau competenței, cu ajutorul verbelor de acțiune (*vezi* Taxonomia lui Boom);
- menționarea **condițiilor de producere şi manifestare a comportamentului,** utilizând sintagmele *"cu ajutorul...", "utilizând", "folosind", "pe baza...", "pornind de la...", "având la dispoziție...", "având acces la...", "valorificând..."* etc
- prezentarea **criteriilor de reuşită/de acceptare a performanței standard**, precizând *numărul minim de răspunsuri corecte; numărul încercărilor admise; numărul maxim de omisiuni admise, etc.*

Conținuturi şi sugestii tematice

Grupa mică

Gruparea obiectelor după o însuşire comună: formă, culoare, mărime

Exerciții cu material individual:

„Spune cine (ce) sunt?"; „Cum este?"; „Alege şi pune în aceeaşi grupă toate păpuşile (maşinuțele, iepuraşii etc.)"; ,,Grupează jucăriile care au aceeaşi formă şi spune ce grupe ai format"; „Aşează-mă lângă jucării care au culoarea mea"; „Alegem şi grupăm mărgele colorate"; „Alege şi arată jucăria mică(mare)"; „Alege şi grupează jucăriile mari şi pe cele mici"; „Separă obiectele mari de cele mici şi spune ce grupe ai format".

Jocuri didactice:

„Spune ce sunt"; „Ce a ascuns ursulețul (păpuşa)"; „Ce ne-a adus iepuraşul?"; „Încărcăm trenul"; „Facem ordine"; „Garajul mare şi mic"; „Mingile la coşul de aceeaşi culoare"; „Grădina zoologică"; „Jucării rotunde, jucării pătrate".

Jocuri logice:

„Alege discurile şi joacă-te cu ele"; „Alege pătratele şi joacă-te cu ele"; „Spune ce sunt/cum sunt"; „Aşază-mă la căsuța mea".

Perceperea şi sesizarea diferențelor cantitative dintre două grupe comparate şi aprecierea globală a cantității

Exerciții cu material individual:

„O păpuşă (minge, maşină), mai multe păpuşi (mingi, maşini)"; „Mai multe jucării, mai puține jucării"; „Arată şi spune în care grupă sunt mai multe jucării, mai puține jucării"

Jocuri didactice:

„Găseşte fraţii mei"; „Şervetele colorate"; „Grădina cu flori"; „Coşuleţe cu fructe şi legume".

Jocuri logice:

„Alege prietenii mei cei mici (mari)"; „Aşază-mă la culoarea mea".

Perceperea, indicarea şi exprimarea verbală adecvată unor relaţii spaţiale (pe-sub; jos- sus; în faţă- în spate) dintre diferite obiecte şi grupe de obiecte

Exerciţii cu material individual:

„Caută şi spune unde sunt păpuşile (creioanele, maşinile etc.)"; „Unde ai aşezat mulţimea/grupa de jucării?"; „Spuneţi unde sunt?"; „Ce mulţime/grupă de jucării ai aşezat (pe, sub, lângă, în spate, în faţă, jos, sus)".

Jocuri didactice

„Unde s-au ascuns jucăriile"; „Păcăleli"; „Caută şi găseşte".

Aşezarea într-o anumită ordine, prin alternare, a obiectelor din două sau trei grupe diferite, după modele structurate iniţial de către educatoare (alternare de forme, mărimi, culori):

Exerciţii cu material individual:

„ Aşezăm în horă fetiţe şi băieţi"; „Şirag de mărgele colorate pentru păpuşă"; „Decorăm un cordon cu flori roşii şi albastre"; „Modelăm nasturi mari şi mici, să-i aşezăm în rând, unul mare, unul mic".

Jocuri didactice:

"Trenul"; „Dansul fetelor şi al băieţilor"; „Ştiu să fac şirul".

Jocuri logice:

„Aranjăm discurile şi pătratele"; „ Ce este această piesă?"; „Să construim un tren lung din toate pătratele"; „Să construim un şarpe colorat".

Familiarizarea cu numerele naturale 1-3 şi raportarea cantităţii la număr şi invers

Exerciţii cu material individual:

„Numără şi spune câte obiecte (creioane, maşini, etc.) sunt pe masă"; „Arată şi spune unde sunt două/trei obiecte"; „Formează o grupă cu 1, 2, 3 obiecte"; „Recunoaşte şi denumeşte cifra (1-3)"; „Descoperă care cifră lipseşte din şirul dat".

Jocuri didactice:

„Te rog să-mi dai"; „Săculeţul cu surprize"; „Punguţa cu doi bani"; „Cine are acelaşi număr?"; „Ce ne spune ursuleţul?"; „Cine ştie să numere mai bine".

Jocuri logice:

„Ce ştii despre mine?"; „Treci la locul tău!";

Iniţierea în operaţii simple de adunare şi scădere cu 1-2 unităţi în intervalul 1-3, prin manipulare de obiecte:

Exerciţii cu material individual:

„Cum putem face să fie mai mult cu un obiect decât în grupa cu ....obiecte"; „Cum putem face să fie mai puţine obiecte decât în grupa cu..... obiecte".

Jocuri didactice:

„Cine rezolvă corect?"; „Socoteli".

Grupa mijlocie

Formarea de grupe de obiecte după un criteriu dat (formă, mărime, culoare), observarea şi numirea unor însuşiri comune:

Exerciţii cu material individual:

„Grupează obiectele de aceeaşi formă (mărime, culoare)"; „Spune de ce sunt aşezate în aceeaşi grupă";

Jocuri didactice:

„ Cu ce mă joc"; „Cine ştie mai bine?"; Săculeţul fermecat"; „Spune ce ai găsit"; „Spune cum sunt şi aşează-mă la locul meu".

Jocuri logice:

„Ghiceşte cum este"; „Ce piesă nu cunoaştem"; „Cum este şi cum nu este această piesă".

Constituirea unor grupe de obiecte de aceeaşi formă, dar de dimensiuni diferite; separarea lor în mari-mici; lungi- scurte; groase- subţiri:

Exerciţii cu material individual:

„Formează grupe de obiecte mari-mici (lungi-scurte, groase- subţiri)".

Jocuri didactice:

„Cine are o grupă la fel cu a mea?"; „Spune ce s-a schimbat".

Jocuri logice:

„Aşază-mă la căsuţa mea"; „Biblioteca"; „Cine aranjează mai frumos"; „Tabloul pieselor mari (mici) albastre, galbene, roşii"; „Unde este locul meu".

Ordonarea obiectelor care au aceeaşi formă, dar sunt de mai multe dimensiuni, în şir crescător şi descrescător:

Exerciţii cu material individual:

„Aşază în şir obiectele (mingile, merele etc.) de la cel mai mic la cel mai mare (respectiv de la cel mai mare la cel mai mic)"; „Ordonează obiectele (panglicile, cordoanele, creioanele) de la cel mai scurt la cel mai lung şi invers"; „Ordonează beţişoarele de la cel mai subţire la cel mai gros şi invers".

Jocuri didactice:

„Ştii să faci la fel ca mine?"; „Cine ordonează mai frumos?"

Jocuri logice:

„Tabloul cercurilor (al pătratelor, triunghiurilor, dreptunghiurilor)"; „Tabloul tricolor".

Compararea a două sau mai multe grupe diferite pentru perceperea şi sesizarea diferenţei raporturilor cantitative dintre acestea; aprecierea cantităţii global („aici cred că sunt mai multe, mai puţine") şi prin punere în corespondenţă (formare de perechi):

Exerciţii cu material individual:

„Spune unde crezi că sunt mai multe, mai puţine"; „Formează perechi între obiectele din două grupe diferite şi spune unde sunt mai multe şi de ce? (mai puţine şi de ce sau dacă sunt tot atâtea şi de ce?)".

Jocuri didactice:

„Ce poţi spune despre grupa ta?"; „Cine ştie mai bine?"; „Să fie tot atâtea"; „Cine are o grupă la fel cu a mea".

Jocuri logice:

„Formaţi perechi"; „Străzi intersectate".

Perceperea, indicarea şi exprimarea verbală adecvată unor relaţii spaţiale (pe-sub; jos- sus; în faţă- în spate, deasupra- dedesupt; la stânga- la dreapta) dintre diferite obiecte şi grupe de obiecte

Exerciţii cu material individual:

„Unde ai aşezat grupa de jucării?"; „Spuneţi unde sunt?"; „Ce grupã de jucării ai aşezat (pe, sub, lângã, în spate, în faţã, jos, sus, la stânga, la dreapta)".

Jocuri didactice

„Unde s-au ascuns jucăriile"; „Păcăleli"; „Caută şi găseşte"; „Magicianul şi piticii".

Familiarizarea cu numerele naturale 1-5 şi raportarea cantităţii la număr şi invers (repetarea număratului în limitele 1-3; învăţarea numerelor 4 şi 5):

Exerciţii cu material individual:

„Formaţi grupe care să aibă 1,2, 3 obiecte";"Care este cifra care se potriveşte grupei?"; „Formaţi grupe cu trei obiecte, număraţi obiectele din fiecare gupă"; „Ordonează grupele de la grupa cu un obiect până la grupa cu trei obiecte"; „Formează o grupă care să aibă cu un obiect mai mult decât grupa cu 3 obiecte"; „Numără câte obiecte sunt (de la 1 la 4)"; „Formează o grupă care să aibă cu un obiect mai mult decât grupa cu 4 obiecte"; „Ordonează grupele în şir crescător şi descrescător"; „Numără, spune şi arată câte obiecte sunt în fiecare grupă"; „Pune sub fiecare grupă cifra care ne arată câte sunt (1-5)"; „Uneşte punctele şi spune ce cifră este".

Jocuri didactice:

„Te rog să-mi dai. . . . (3 păpuşi, maşini, mere,. . . 4 creioane, ursuleţi, iepuraşi. . . . 5 cuburi, mărgele, jetoane)"; Săculeţul cu surprize"; „Ce ştii să spui despre mine"; „Cine are acelaşi număr"; „Ghici, ghici"; „Ghiceşte al câtelea lipseşte"; „Cine ştie să numere mai bine".

Jocuri logice:

„Ghici, ghici".

Iniţierea în operaţii simple de adunare şi scădere cu 1-2 unităţi în intervalul 1-5, prin manipulare de obiecte:

Exerciţii cu material individual:

„Cum putem face să fie mai mult cu un obiect decât în grupa cu . . . obiecte"; „Cum putem face să fie mai puţine obiecte decât în grupa cu . . . obiecte".

Jocuri didactice:

„Cine ştie mai bine?"; „Cine rezolvă corect?"

Grupa mare

Reluarea sub forme noi a cunoştinţelor, a priceperilor şi a deprinerilor însuşite de copii în grupele anterioare, privind constituirea unor grupe de obiecte după o însuşire comună, ordonarea obiectelor unei grupe după dimensiunea acestora, orientare în câmp vizual:

Exerciţii cu material individual:

„Spune de ce sunt aceste jucării puse împreună"; „Formează grupe de obiecte şi spune de ce le-ai aşezat la un loc"; „Aşază în şir obiectele de la cel mai mic la cel mai mare" (şi invers); „Aşază în şir obiectele de la cel mai scurt la cel mai lung" (şi invers);

„Aşază în şir obiectele de la cel mai subţire la cel mai gros" (şi invers); „Aşază în şir obiectele de la cel mai îngust la cel mai lat" (şi invers); „Spune ce grupă de obiecte ai la dreapta ta" (la stânga, în faţă; pe. . . , sub. . . etc.);

Jocuri didactice:

„Facem ordine"; „Cine aşază mai bine"; „Ce ai găsit"; „Unde este locul"; „Spune unde ai aşezat".

Jocuri logice:

„Aranjăm pătrate (discuri, triunghiuri, deptunghiuri)"; „Găseşte locul potrivit", „Biblioteca"; „Trenul (o diferenţă).

Constituirea unor grupe de obiecte (piese geometrice) pe baza a două sau trei însuşiri comune, considerate simultan:

Exerciţii cu material individual:

„Formează grupe de obiecte de aceeaşi formă şi culoare şi spune de ce le-ai aşezat împreună"; **„**Formează grupe de obiecte de aceeaşi formă şi mărime şi spune de ce le-ai aşezat împreună"; „Alege şi grupează jucăriile de aceeaşi formă, culoare, mărime" (ex. pătrate roşii, mari, discuri, galbene mici etc.).

Jocuri didactice:

„Ştii să faci la fel ca mine?"; „Spune ce s-a schimbat".

Jocuri logice:

„Tabloul pieselor mici- subţiri"; „Trenul cu patru diferenţe"; „Jocul mulţimilor disjuncte".

Ordonarea în şir crescător şi descrescător a elementelor unei mulţimi după un criteriu dat:

Exerciţii cu material individual:

„Aşază în şir obiectele de la cel mai mic la cel mai mare (respectiv de la cel mai mare la cel mai mic)"; „Ordonează obiectele de la cel mai scurt la cel mai lung şi invers"; „Ordonează beţişoarele de la cel mai subţire la cel mai gros şi invers", „Ordonează panglicile de la cea mai îngustă la cea mai lată".

Jocuri didactice:

„Ştii să faci la fel ca mine?"; Cine ordonează mai frumos?"

Compararea grupelor de obiecte prin formare de perechi, observarea raporturilor cantitative între obiectele din grupele comparate (sunt tot atâtea, mai multe decât. . . , mai puține decât. . .)

Exerciții cu material individual:

„Formează perechi între obiectele din aceste grupe; spune dacă sunt tot atâtea sau unde sunt mai multe, mai puține şi de ce"; „Formează perechi între obiectele din grupele date (cu diferență)"; „Cum poți face să fie tot atâtea? Cum se mai poate?"; „Formează cât mai multe grupe cu obiecte diferite, dar în fiecare grupă să fie tot atâtea ca în grupa dată".

Jocuri didactice:

„Sunt tot atâtea"; „Repede şi bine"; „Cine ştie, câştigă".

Jocuri logice:

„Soarele", „Racheta".

Exersarea număratului în limitele 1-5 alcătuirea scării numerice de la 1 la 5, asocierea corectă a numărului la cantitate şi invers:

Exerciții cu material individual:

„Formează o grupă cu 1 obiect (2, 3, 4, 5)"; „Să formăm mai multe grupe cu 1, 2, 3, 4, 5 obiecte şi să punem cifra potrivită sub fiecare grupă"; „Arată câte obiecte punem într-o grupă lângă cifra 2 (3, 5, 4, 1)"; „Spune câte obiecte sunt în grupele din acest şir?" (1, 2, 3, 4, 5).

Jocuri didactice:

„Te rog să-mi dai 3 (2, 4, 1, 5) păpuşi (mingi, cuburi, etc.)"; „Ghici ce s-a schimbat", „Multe, puține"; „Ordonăm şi numărăm", „Detectivii".

Învățarea numărului 6 (7, 8, 9, 10) comparativ cu grupa de 5 (6, 7, 8, 9) obiecte; integrarea în şirul numeric 1-6 (7, 8, 9, 10), familiarizarea cu aspectul ordinal al numărului, compunerea şi descompunerea numerelor:

Exerciții cu material individual:

„Construiți cât mai multe grupe cu 6 (7, 8, 9, 10) obiecte şi aşezați lângă fiecare cifra potrivită"; „Construiți şirul numeric de la 1 la 6 (7, 8, 9, 10) şi de la 6 (7, 8, 9, 10) la 1; arătați şi spuneți câte obiecte sunt în fiecare grupă"; „Care e primul obiect, al doilea,. . . din grupa. . . "; .

Jocuri didactice:

„Găseşte greşeala", „Te rog să-mi dai. . . "; „A câta jucărie lipseşte?"; „Numără corect"; „Ghiceşte la ce număr m-am gândit!"; „Cine ştie câştigă"; „Al câtelea fluturaş a zburat": „De-a şcoala"; „Cu matematica în lumea poveştilor"; „Biblioteca":

Jocuri logice:

„Jocuri cu două cercuri"; „Ce piesă lipseşte?".

Familiarizarea cu simbolurile matematice; iniţierea în operaţii simple de adunare şi scădere cu 1-2 unităţi în limitele 1-10; introducerea raţionamentelor de tip ipotetico- deductiv; compunerea de probleme:

Exerciţii cu material individual:

„Cum putem face să fie mai mult cu un obiect decât în grupa cu . . . obiecte"; „Cum putem face să fie mai puţine obiecte decât în grupa cu . . . obiecte".

Jocuri didactice:

„Dacă ştii- câştigi întrecerea"; „Cine rezolvă repede şi bine?"; „ Cine compune problema mai repede?"; „Socoteşte şi potriveşte"; „Micul matematician"; „Răspunde repede şi bine" „Numărăm şi socotim"; „Hai să facem o problemă"; „Eu voi fi mâine şcolar".

Măsurarea dimensiunilor unor obiecte şi a capacităţii vaselor cu ajutorul unor etaloane (unităţi) nestandardizate (beţişor, creion, panglică, lingură, pahar etc.); împărţirea unui întreg în jumătăţi şi sferturi:

Exerciţii cu material individual:

„Spune care este mai lung, care e mai scurt"; „Spune care este mai lat, care e mai îngust"; „Unde este mai multă apă"; „Ştii să refaci întregul? (din jumătăţi, din 4 sferturi, dintr-o jumătate şi două sferturi)"; "Spune ce activitate a durat mai mult, mai puţin"; „Spune ce oră este (orele fixe)".

Jocuri didactice:

„Spune cum este"; „La cumpărături"; De la tinereţe, pân' la bătrâneţe".

Forme de realizare a activităţilor matematice în grădiniţă

Exerciţii cu material individual

Definirea exerciţiilor cu material individual:

Sunt forme de organizare specifice ce permit realizarea cu eficienţă a tuturor tipurilor fundamentale ale activităţii matematice prin exerciţii.

Câteva caracteristici ale acestei forme de activitate sunt:

- include un sistem de exerciţii articulat pe obiectivele operaţionale ale activităţii;
- îmbină activitatea frontală cu cea diferenţiată şi individuală;

- solicită, dar nu cu necesitate, prezența unui model;
- impune folosirea de material individual;
- exercițiile sunt structurate pe secvențe didactice;
- sarcinile exercițiilor constituie o bază în evaluare;
- permite şi asigură învățarea conştientă, activă şi progresivă a conținutului noțional matematic;
- formează deprinderi de muncă independentă şi autocontrol;
- asigură însuşirea şi folosirea unui limbaj matematic corect, prin motivarea acțiunii;
- foloseşte ca metode explicația şi demonstrația;
- introduce elemente de algoritmizare.

Eficiența acestei forme de activitate este asigurată şi prin materialul didactic variat.

Sistemul de exerciții utilizat în astfel de activități este determinat de sarcina didactică şi are la bază exercițiul ca metodă didactică.

Proiectarea unei activități matematice pe bază de exerciții trebuie să fie adaptată structurii de organizare a activității în funcție de nivelul de vârstă căruia i se adresează.

Etapele activităților matematice bazate pe exerciții cu material individual:

Moment organizatoric:

- aerisirea sălii de grupă;
- aranjarea mobilierului;
- pregătirea materialelor didactice;
- introducerea copiilor în sala de grupă;

Captarea atenției:

- prezentarea materialului didactic prin intermediul elementelor ludice;
- intuirea materialului didactic distributiv şi demonstrativ de către educatoare (grupa mică) şi cu antrenarea copiilor (grupele mijlocie şi mare);

Anunțarea temei şi a obiectivelor:

- în contextul ludic se prezintă tema activității şi obiectivele şi sarcina didactică;

Reactualizarea cunoştințelor:

- se fac exerciții de exemplificare de către educatoare (gr. mică) şi cu ajutorul copiilor (grupele mijlocie şi mare), exerciții ce au ca scop reactualizarea unor cunoştințe anterioare ce urmează a fi valorificate în activitate;
- în cazul activităților de consolidare, sistematizare, exercițiile se realizează semidirijat;

Prezentarea conținutului şi dirijarea invățarii:

- demonstrarea şi explicarea modului de realizare;
- verbalizarea acțiunilor efectuate şi utilizarea termenilor specifici domeniului

- se fac precizari privind succesiunea unor acţiuni

Obţinerea performanţei şi asigurarea feed-back-ului:

- executarea exerciţiilor de către copii;
- se urmareşte respectarea indicaţiilor date;
- se acordă sprijin copiilor ce întâmpină dificultăţi;
- în cazul unor greşeli tipice, se repetă exerciţiile demonstrative cu elemente de joc, alegând strategii noi, adaptate nivelului de înţelegere;
- în activităţile de repetare se aleg sarcini ale exerciţiilor la care copiii nu au obţinut rezultatele aşteptate;
- se verbalizează repetat, motivându-se acţiunea, alegând strategii noi, adaptate nivelului de înţelegere, se descrie acţiunea;
- se pune accent pe folosirea terminologiei noi;

Asigurarea retenţiei şi a transferului:

- introducerea unor exerciţii variate care să implice verbalizarea terminologiei specifice;
- rezolvarea prin exerciţiu a unor sarcini este posibilă şi sub formă de întrecere între copii (între un copil care lucrează cu material distributiv şi ceilalţi), sau între educatoare şi copii;
- în diversificarea exerciţiilor se acordă atenţie antrenării mai multor analizatori: tactil, auditiv, vizual;
- apreciere verbală după fiecare tip de exercitiu (foarte bine, corect, etc.).

Evaluarea performanţei:

- se introduc sarcini de rezolvare individuală (fişe);
- se intuieşte fişa;
- se precizează sarcina de rezolvat;
- dupa realizarea sarcinilor se analizează, se corectează greşelile;
- se fac aprecieri prin raportare la obiective.

Prezentăm, spre exemplificare, structura orientativă a unor activităţi matematice bazate pe exerciţii cu material individual:

Tema activităţii: Să-l ajutăm pe Tic-pitic

Grupa: mică

Scopurile activităţii: recunoaşterea şi denumirea corectă a obiectelor (se utilizează jucării existente în sala de grupă); perceperea unor însuşiri ale obiectelor şi gruparea lor după o însuşire comună-formă

Eveniment didactic	Conţinut
Moment organizatoric	Se crează cadrul necesar bunei desfăşurări a activităţii: - aerisirea sălii de grupă; - aranjarea mobilierului în formă de careu; - pregătirea materialului didactic demonstrativ la masa

	educatoarei şi a celui distributiv.
Captarea atenţiei	Prezentarea materialului didactic prin intermediul unor elemente ludice (o păpuşă, un ursuleţ, un pitic din poveste, etc). Intuirea materialului didactic (coşuleţ cu jucării) adus de Tic-pitic(ursuleţi, iepuraşi, căţei, pisici, răţuşte).
Anunţarea temei şi obiectivelor	Se face cu ajutorul lui Tic-pitic care precizează că azi doreşte să se joace cu copiii. Prin intermediul educatoarei, Tic-pitic precizează că are în coşuleţ mai multe jucării amestecate şi nu ştie cum se numesc, şi cum să grupeze jucăriile. Acesta solicită ajutorul copiilor pentru a realiza sarcina.
Reactualizarea cunoştinţelor	Jucăriile luate din coşuleţ sunt aşezate pe covor. Se denumesc jucăriile cu ajutorul copiilor.
Prezentarea conţinutului şi dirijarea învăţării	Se demonstrează şi se explică modul de lucru de către educatoare. Se verbalizează acţiunile efectuate şi se utilizează termeni specifici, precizând succesiunea acţiunilor efectuate: - se ia o jucărie şi se denumeşte; - se precizează locul unde va fi aşezată - pe măsuţă; - se găseşte o altă jucărie care are aceeaşi formă, se evidenţiază acest lucru şi se aşează lângă prima precizându-se că împreună formează o mulţime/grupă; - se denumeşte fiecare mulţime formată, indicând fiecare mulţime formată prin încercuire cu creta sau cu mâna.
Obţinerea performanţei şi asigurarea conexiunii inverse	Exerciţiile se execută de către copii pentru jucăriile rămase. Se urmăreşte respectarea etapelor precizate, realizarea corectă a sarcinilor şi verbalizarea acţiunilor efectuate. Copiii care întâmpină dificultăţi sunt ajutaţi. Dacă se constată că există greşeli tipice, se vor repeta exerciţiile demonstrative sau, după caz, **se vor adopta noi strategii de predare**, iar explicarea noţiunilor se va face raportându-ne la nivelul de înţelegere a copiilor. Se denumesc cu ajutorul copiilor toate mulţimile formate.
Asigurarea retenţiei şi a transferului	Copiii vor primi bucăţele de pâine pentru a hrăni animalele dintr-o mulţime. Pe rând, vor hrăni animalele şi vor preciza numele mulţimii cu animalele hranite. Educatoarea numeşte 3 copii cărora le oferă câte o jucărie şi îi aşează în semicerc în faţa grupei. Fiecare copil

	din grupă primeşte o jucărie din cele folosite în cadrul activităţii (ursuleţi, iepuraşi, căţei, pisici, răţuşte). Ceilalţi copii se vor grupa în jurul lor în funcţie de jucăria primită. Astfel se formează mulţimea iepuraşilor, ursuleţilor, etc. Cei 3 copii vor denumi mulţimile/grupele formate, iar copiii din grupe vor menţiona numele animalelor din mulţimea formată şi vor imita glasul lor.
Evaluarea performanţei	Se introduce jocul „Ce mulţime am ascuns". Se descoperă mai multe grupe cu jucării, se denumesc grupele. În timp ce copiii închid ochii, educatoarea acoperă o mulţime/grupă. Copiii deschid ochii şi spun ce mulţime/grupă s-a ascuns. Se fac aprecieri colective şi individuale. Tic-pitic le mulţumeşte pentru ajutor şi le oferă recompense.

La grupa mijlocie având în vedere că preşcolarii au însuşite anumite cunoştinţe din anul precedent, activitatea se poate desfăşura astfel:

Eveniment didactic	Conţinut
Captarea atenţiei	Prin prezentarea personajului ludic care doreşte să se joace cu ei, cu jucăriile pe care le au în grupă şi care astăzi s-au grupat şi s-au ascuns sub cutiile de pe măsuţe.
Anunţarea temei şi obiectivelor	Se anunţă obiectivele şi tema: Azi vom afla care sunt grupurile de jucării de acelaşi fel care s-au ascuns sub cutii.
Reactualizarea cunoştinţelor	Pe una din măsuţe sunt mai multe jucării amestecate. Patru copii primesc câte o jucărie. Aceştia au ca sarcină să ia jucăriile care sunt la fel cu cea primită, să le aşeze pe măsuţe formând asfel patru grupe de jucării. Pe rând, fiecare copil va denumi grupa pe care a format-o şi o va delimita prin încercuire cu mâna.
Prezentarea conţinutului şi dirijarea învăţării	Se explică sarcina de către educatoare. Pe rând, câte un copil va veni la masa educatoarei şi va ridica o cutie. El trebuie să denumească mulţimea de jucării identificată şi să răspundă întrebărilor educatoarei (exemplu: Păpuşile sunt mari sau mici? Ce culoare au mingile?)
Obţinerea performanţei şi asigurarea conexiunii inverse	Copiii execută sarcinile ce le revin , educatoarea insistând asupra realizării corecte a exerciţiilor şi a verbalizării. În cazul în care copilul solicitat nu formulează corect răspunsul acesta va fi ajutat de educatoare şi de colegi.

Asigurarea retenţiei şi a transferului	Grupele de jucării vor rămâne pe măsuţe. La semnalul educatoarei, copiii închid ochii, iar aceasta strecoară alte jucării care nu aparţin acelei grupe. La semnalul educatoarei, copiii deschid ochii şi trebuie să sesizeze greşeala şi să o corecteze, verbalizând în acelaşi timp.
Evaluarea performanţei	Se introduc sarcini de rezolvare individuală pe fişe de lucru. Fişa este intuită cu ajutorul copiilor, după care se prezintă sarcina de rezolvat. La final, se corectează eventualele greşeli. Se fac aprecieri individuale şi colective.

Tema activităţii: Alege maşinile mari/mici
Grupa : mică
Scopul activităţii: Perceperea, recunoaşterea şi formarea de mulţimi după criteriul mărimii

Eveniment didactic	Conţinut
Captarea atenţiei	Prezentarea materialului didactic sub formă de surpriză. Intuirea materialului demonstrativ şi a caracteristicilor acestuia. Maşinile sunt acoperite şi aşezate pe măsuţă astfel: o mulţime de maşini mari şi o mulţime maşini mici. Ele vor fi descoperite pe rând şi li se va cere copiilor să le denumească.
Anunţarea temei şi obiectivelor	Se anunţă obiectivele şi tema: „Azi vom fi şoferi şi vom învăţa cum să parcăm fiecare maşină în garajul potrivit".
Reactualizarea cunoştinţelor	Se cere apoi copiilor să privească cu atenţie cele două grupe de maşini, să precizeze cum sunt maşinile din prima grupă şi cum sunt maşinile din cealaltă grupă. Vor fi identificate cele două feluri maşini: maşini mari şi maşini mici. Dacă este necesar, intervine educatoarea pentru a preciza care sunt mari/mici şi va indica grupele.
Prezentarea conţinutului şi dirijarea învăţării	Se prezintă copiilor, spre comparare, obiecte mari şi mici din sala de grupă cu vizibile diferenţe de mărime (dulap/scăunel). Se compară jucării din aceeaşi categorie de obiecte (minge de fotbal/de tenis). Se explică şi se demonstrează sarcina de către educatoare. Maşinuţele vor fi amestecate.

	Se stabileşte garajul pentru maşinile mari şi garajul pentru maşinile mici (pe covor în părţi opuse). Pe rând, câte copil va lua o maşinuţă, o va arăta copiilor, o denumeşte şi precizează dacă este mare sau mică. Apoi o conduce la garajul potrivit, precizând unde a dus maşina (exemplu: Eu am dus maşina mare la garajul de maşini mari).
Obţinerea performanţei şi asigurarea conexiunii inverse	Copiii execută sarcinile ce le revin , educatoarea insistând asupra realizării corecte a exerciţiilor şi a verbalizării.
Asigurarea retenţiei şi a transferului	La măsuţe copiii vor lucra în grup şi vor avea ca sarcină să aleagă roţi mari şi roţi mici şi apoi să le aşeze în dreptul maşinilor potrivite.
Evaluarea performanţei	Activitatea se poate încheia cu un concurs de condus între şoferii maşinilor mari şi şoferii maşinilor mici. Se fac aprecieri individuale referitoare la modul cum s-au implicat în activitate şi se acordă recompense.

Tema activităţii: Spune ce culoare am!
Grupa: mică
Scopurile activităţii: Perceperea unor însuşiri ale obiectelor, gruparea după o însuşire comună- culoarea

Eveniment didactic	Conţinut
Captarea atenţiei	Prezentarea materialului didactic sub formă de surpriză.
Anunţarea temei şi a obiectivelor	Se anunţă obiectivele şi tema pe înţelesul copiilor.
Reactualizarea cunoştinţelor	Identificarea materialelor didactice necesare.
Prezentarea conţinutului şi dirijarea învăţării	Educatoarea prezintă şi demonstrează modul de lucru: - se prezintă copiilor obiecte în culori diferite; - se denumeşte fiecare obiect şi se precizează culoarea (inimă-roşie , frunză-verde, soare-galben, maşină-albastră); - se înlocuiesc obiectele colorate cu imagini ale acestora; - se dă fiecărui copil o bucată de hârtie colorată a cărei culoare trebuie să o identifice, apoi să asocieze bucata de hârtie colorată cu imaginea de aceeaşi culoare (roşu-inimă roşie).
Obţinerea performanţei şi	Copiii execută sarcinile ce le revin, educatoarea

asigurarea conexiunii inverse	insistând asupra realizării corecte a exerciţiilor şi a verbalizării. Vor fi sprijiniţi individual copiii ce întâmpină dificultăţi.
Asigurarea retenţiei şi a transferului	Se vor realiza exerciţii de forma: - arată obiectul de o anumită culoare (de culoare roşie); - denumeşte culoarea obiectului pe care am să-l indic; - grupează la un loc obiectele roşii/ galbene / verzi/ albastre şi spune ce ai format.
Evaluarea performanţei	Fiecare copil va primi pe o fişă imaginea unui obiect pe care va trebui să o coloreze cu o singură culoare. Pe flipchart sunt lipite cartoane colorate, numărul lor fiind acelaşi cu numărul culorilor identificate. La final, fiecare copil precizează ce reprezintă desenul său şi cu ce culoare a desenat după care îl aşează pe flipchart la culoarea potrivită. Se fac aprecieri individuale referitoare la modul cum s-au implicat în activitate şi se acordă ca recompensă buline de diferite culori.

Activităţile de consolidare pot fi efectuate prin diverse jocuri didactice: *Mingile la coş, Găseşte căsuţa potrivită.*

În cadrul activităţilor desfăşurate la **grupa mijlocie**, copiii vor învăţa să constituie mulţimi de obiecte pe baza unor noi însuşiri: dimensiuni- lung/scurt, gros/subţire, mare/mijlociu/mic, culoare, formă, să ordoneze crescător şi descrescător elementele unei mulţimi având drept criteriu mărimea relativă, lungimea relativă, lăţimea relativă, grosime relativă.

La grupa mare, se vor realiza activităţi de constituire a mulţimilor pe baza a 2-3 criterii îndeplinite simultan. Pentru a dobândi aceste noţiuni, forma de organizare potrivită este activitatea pe bază de exerciţii cu material individual.

La **grupa mică**, la început, preşcolari sunt învăţaţi să compare global cantităţile, reuşind astfel să aprecieze în care mulţime sunt mai multe/mai puţine elemente.

Tema activităţii: Arată şi spune în ce mulţime sunt mai multe/ mai puţine obiecte
Grupa: mică
Scopul activităţii: Perceperea grupurilor formate din mai puţine sau mai multe obiecte (apreciere globală)

Eveniment didactic	Conţinut
Captarea atenţiei	Prezentarea materialului didactic prin intermediul unui element ludic- Scooby Doo. Intuirea materialului demonstrativ şi a caracteristicilor

	acestuia.
Anunţarea temei şi a obiectivelor	Se precizează tema, obiectivele şi modul de desfăşurare a activităţii: „Scooby Doo a venit cu o mulţime de jucării şi vă roagă să-i permiteţi să se joace cu voi. El o să vă arate cum să formaţi grupe cu multe jucării (elemente) şi grupe cu puţine jucării (elemente)".
Reactualizarea cunoştinţelor	Cu ajutorul copiilor, jucăriile din cele două camioane sunt aşezate pe măsuţe şi sortate după formă. Copiii numesc şi indică prin încercuire grupele formate.
Prezentarea conţinutului şi dirijarea învăţării	Se prezintă şi se demonstrează modul de lucru de către educatoare: În primul camion, educatoarea aşează mai multe cuburi, iar în altul mai puţine cuburi. Prin intermediul său, Scooby Doo arată copiilor camionul în care sunt mai multe cuburi, respectiv camionul în care sunt mai puţine, delimitând cu mâinile fiecare camion în parte. Trece apoi pe rând cu fiecare camion prin faţa copiilor precizând: „În acest camion sunt multe cuburi", respectiv „În acest camion sunt puţine cuburi".
Obţinerea performanţei şi asigurarea conexiunii inverse	Executarea exerciţiilor de către copii. Educatoarea numeşte pe rând câte un copil care să execute aceleaşi sarcini cu restul materialului. Se urmăreşte respectarea etapelor precizate, efectuarea corectă a sarcinilor şi verbalizarea acţiunilor efectuate. Se trece apoi, pe rând, prin faţa copiilor, cu o cutie cu fructe de acelaşi fel. Fiecărui copil i se cere să ia câte un fruct, să spună ce a luat (un fruct) şi câte fructe au mai rămas (au rămas multe fructe).
Asigurarea retenţiei şi a transferului	La măsuţe, fiecare copil primeşte două şervеţele şi floricele. Sarcina fiecăruia este să aşeze pe un şervеţel puţine floricele, iar pe celălalt şervеţel multe floricele.
Evaluarea performanţei	La final se verifică modul de realizare a sarcinilor şi se corectează eventualele greşeli. Se fac aprecieri colective şi individuale. Scooby Doo le mulţumeşte pentru ajutor şi le oferă recompense.

Pentru activităţile de consolidare se pot desfăşura diverse jocuri didactice cum ar fi: Găseşte fraţii mei, Grădina cu flori, etc.

La **grupele mijlocie şi mare**, aprecierea cantităţii se realizează la început prin aprecierea globală şi ulterior prin punerea în corespondenţă a elementelor celor două mulţimi (formare de perechi). Astfel, copiii pot aprecia cu uşurinţă unde sunt mai multe/mai puţine elemente sau dacă sunt tot atâtea, şi modul în care se poate ajunge la egalitate numerică (prin luarea sau adăugarea unui element).

Tema activităţii: Spune dacă sunt tot atâtea obiecte
Grupa: mijlocie
Scopul activităţii: Formarea şi compararea mulţimilor cu tot atâtea elemente prin aranjarea în perechi

Eveniment didactic	Conţinut
Captarea atenţiei	Prezentarea materialului didactic sub formă de surpriză Intuirea materialului didactic şi a caracteristicilor acestuia.
Anunţarea temei şi a obiectivelor	Se anunţă obiectivele şi tema: „Vom compara mulţimile şi apoi vom forma mulţimi cu tot atâtea elemente".
Reactualizarea cunoştinţelor	Pe măsuţă, sunt aşezate mai multe feluri de jucării amestecate (5 iepuraşi /5 morcovi şi 5 pisicuţe/5 şoricei). Se cere copiilor să formeze grupe după o anumită proprietate caracteristică (formă). Doi copii vor forma câte două grupe de jucării după criteriul formei, le vor denumi şi arăta prin încercuire. Se cere apoi copiilor să privească pe rând, cu atenţie cele două grupe şi să precizeze în care grupă cred că sunt mai multe elemente şi în care grupă cred că sunt mai puţine elemente -apreciere globală. Se ascultă părerile copiilor.
Prezentarea conţinutului şi dirijarea învăţării	Se explică şi se demonstrează modul de aşezare în perechi. Se aşează grupa iepuraşilor pe masă în plan vertical şi morcovii în coşuleţ. Mâna stângă se va aşeza pe un iepuraş, iar mâna dreaptă va aşeza un morcov în dreptul iepuraşului. Se procedează la fel până sunt aşezate toate elementele celor două grupe. Se verifică dacă lângă fiecare iepuraş este un morcov (un iepuraş, un morcov, un iepuraş. . .). Se cere copiilor să spună ce observă: fiecare iepuraş are un morcov. Spunem că sunt tot atâţia iepuraşi câţi morcovi sunt, pentru că fiecare iepuraş are un morcov,

	deci formează perechi.
Obţinerea performanţei şi asigurarea conexiunii inverse	Se procedează la fel cu grupa de pisicuţe şi şoricei după care procedeul este demonstrat şi la flanelograf sau tabla magnetică cu ajutorul jetoanelor. Copiii execută sarcinile ce le revin, educatoarea insistând asupra realizării corecte a exerciţiilor şi a verbalizării.
Asigurarea retenţiei şi a transferului	Se pot introduce exerciţii în care educatoarea greşeşte intenţionat, copiii trebuind să descopere greşeala şi să motiveze ce este greşit (un iepuraş primeşte doi morcovi sau un iepuraş nu primeşte morcov). Se cere copiilor să aşeze la flanelograf două grupe cu tot atâtea elemente. Educatoarea măreşte distanţa între elementele unei mulţimi, iar pentru cealaltă mulţime micşorează distanţele. Se cere copiilor să precizeze în care grupă cred că sunt mai multe şi în care grupă cred că sunt mai puţine elemente sau dacă sunt tot atâtea (tendinţa lor este să spună că sunt mai multe elemente în grupa în care obiectele sunt mai mari sau în grupa care este mai răsfirată). Se verifică dacă sunt tot atâtea prin punere în perechi. Educatoarea subliniază că sunt tot atâtea elemente (invarianţa cantităţii). Pe tablă, vor fi desenate două mulţimi şi se explică copiilor cum vor proceda pentru a desena două mulţimi cu tot atâtea elemente.
Evaluarea performanţei	Primesc fişe de lucru. Se intuieşte fişa cu ajutorul lor. Pe fişă este desenată o grupă cu fluturi şi alături o grupă fără elemente. Sarcina lor este să deseneze în grupa fără elemente tot atâtea flori câţi fluturi sunt. La final, se corectează eventualele greşeli. Se fac aprecieri individuale şi colective.

Pentru ca procedeul de formare a perechilor să fie însuşit corect, este necesar să se desfăşoare exerciţii cu material individual, dar şi activităţi pe grupuri mici sau chiar individual în etapa activităţilor liber alese.

Elementul spaţial joacă un rol perturbator în conservarea numerică la copiii preşcolari.

Dacă un număr de obiecte mici este înlocuit cu acelaşi număr de obiecte dar mai mari, ei spun că sunt mai multe, motiv pentru care trebuie să se organizeze numeroase activităţi de constituire de mulţimi cu tot atâtea elemente, indiferent de aşezarea lor în spaţiu şi activităţi de constituire de mulţimi cu tot atâtea elemente, indiferent de dimensiune.

Când comparăm două grupe trebuie utilizată întrebarea: „În care grupă sunt mai multe elemente?" şi nu întrebarea: „Care grupă este mai mare?".

La **grupa mare** vor fi realizate activităţi de punere în perechi a elementelor mai multor mulţimi (2-3) cu sesizarea diferenţelor cantitative.

Număratul în limitele 1-3 se realizează la **grupa mică** sub forma jocului didactic. Educatoarea îi va ajuta să înţeleagă procesul formării unui număr natural prin adăugarea succesivă a unui element. Este important ca la început să se folosească un singur fel de obiecte (jucării cunoscute) deoarece, aducându-le jucării noi, copiii sunt atraşi de acestea şi se depărtează de sarcina propriu-zisă.

Însuşirea conştientă a noţiunii de numărare are la bază:

- înţelegerea de către copii a numărului, ca proprietate a mulţimilor cu acelaşi număr de elemente;
- înţelegera locului pe care îl ocupă fiecare număr în şirul numerelor (aspectul ordinal);
- cunoaşterea cifrelor corespunzătoare numărului de obiecte.

La **grupa mijlocie**, copiii vor învăţa număratul în limitele 1-5, iar la **grupa mare** vor învăţa număratul în limitele 1-10.

Tema activităţii: Număratul în limitele 1-8
Grupa: mare
Scopurile activităţii: Însuşirea număratului în limitele 1- 8, perceperea corectă a componenţei numărului 8 precum şi familiarizarea cu cifra 8.

Eveniment didactic	Conţinut
Captarea atenţiei	Prezentarea materialului didactic. Intuirea materialului demonstrativ şi a caracteristicilor acestuia.
Anunţarea temei şi a obiectivelor	Se anunţă obiectivele şi tema.
Reactualizarea cunoştinţelor	Se realizează exerciţii variate: -exerciţii de numărare în ordine crescătoare şi descrescătoare în limitele 1-7; -exerciţii de recunoaştere a cifrelor învăţate; -exerciţii de asociere a cantităţii la număr şi a numărului la cantitate.
Prezentarea conţinutului şi dirijarea învăţării	Se lucrează la flanelograf cu implicarea copiilor: -se formează o grupă cu atâtea elemente cât este

	ultimul număr cunoscut (7); -se construieşte o altă grupă cu tot atâtea elemente apoi se va adăuga un element în plus; -prin formare de perechi se constată că noua grupă are cu un element mai mult decât prima; -li se spune copiilor că noua grupă formată din şapte elemente şi încă un element, are opt elemente; -se numără elementele prin încercuire şi se stabileşte încă odată că sunt opt; -se prezintă cifra- simbolul grafic şi asemănarea dintre aceasta şi obiecte din realitatea apropiată (exemplu-un covrig); -se construiesc alte grupe care au 8 obiecte; -se prezintă aspectul ordinal al noului număr.
Obţinerea performanţei şi asigurarea conexiunii inverse	Copiii lucrează individual cu materialele din coşuleţe. Se verifică corectitudinea modului de realizare a exerciţiilor şi se solicită verbalizarea modului în care au realizat exerciţiile. Se poate introduce o sarcină problemă. Se distribuie copiilor cartonaşe pe care sunt desenate mămăruţe şi cifra corespunzătoare (5,6,7,8) şi se cere copiilor să aşeze pe masă cartonaşul cu 7 mămăruţe. Se cere copiilor să precizeze unde vor aşeza cartonaşul cu 6 mămăruţe şi să explice de ce îl aşează acolo. La fel se procedează şi cu restul cartonaşelor.
Asigurarea retenţiei şi a transferului	Pentru fixarea noului număr, se pot realiza exerciţii de constituire de grupe cu 8 elemente, precum şi de indetificare a grupelor cu 8 elemente printre obiectele din sala de grupă.
Evaluarea performanţei	Primesc fişe de lucru. Se intuieşte fişa cu ajutorul lor. La final, se corectează eventualele greşeli. Se fac aprecieri individuale şi colective.

În formarea şi dobândirea abilităţii de calcul, este necesar ca adunarea şi scăderea cu o unitate să se realizeze în formă desfăşurată şi explicit verbalizat, pornind de la acţiunea cu obiectele. Copiii vor fi solicitaţi să realizeze acţiuni de mărire şi de

micşorare a mulțimilor cu 1-2 unități, accentul punându-se pe verbalizarea simultană a operațiilor.

Tema activității: Adunarea şi scăderea cu o unitate în limitele 1-6
Grupa: mare
Scopul activității: Înțelegerea procesului de creştere şi descreştere a unei cantități (mulțimi de obiecte) prin adăugarea sau scăderea unor elemente

Eveniment didactic	Conținut
Captarea atenției	Prezentarea materialului didactic sub formă de surpriză. Intuirea materialului demonstrativ şi a caracteristicilor acestuia.
Anunțarea temei şi a obiectivelor	Se anunță obiectivele şi tema: „Astăzi, vom învăța cum o cantitate se poate mări sau micşora dacă îi adăugăm sau îi luăm din elemente. Operația prin care adăugăm elemente unei mulțimi se numeşte adunare, iar operația prin care luăm elemente din acea mulțime se numeşte scădere".
Reactualizarea cunoştințelor	Se poate realiza prin diferite tipuri de exerciții: -recunoaşterea cifrelor; -numărare în ordine crescătoare/descrescătoare; -identificarea vecinilor; -raportarea numărului la cantitate şi a cantității la număr; -identificarea numărului de bătăi din palme şi asocierea cu cifra; -ghicirea cifrei ce care lipseşte din şirul cifrelor etc.
Prezentarea conținutului şi dirijarea învățării	Copiii lucrează odată cu educatoarea. Pentru adunare: -se alcătuieşte o mulțime cu 5 elemente; -se adaugă un element şi se cere copiilor să precizeze numărul de elemente obținut, dacă sunt mai multe/mai puține şi de ce; -se asociază cifra corespunzătoare; -se precizează operația efectuată-adunarea; -se asociază cu simbolul operației (+); Se realizează mai multe exerciții de adunare. Pentru scădere: -se alcătuieşte o mulțime cu 6 elemente; -se ia un element şi se cere copiilor să precizeze

	numărul de elemente rămas, dacă sunt mai multe/mai puţine şi de ce; -se asociază cifra corespunzătoare; -se precizează operaţia efectuată-scăderea; -se asociază cu simbolul operaţiei (-); Se realizează mai multe exerciţii de scădere şi se pune accent şi pe verbalizare şi terminologie.
Obţinerea performanţei şi asigurarea conexiunii inverse	Pe rând, copiii, la îndemnul educatoarei, se gândesc la un număr. Se cere copilului să-l mărească cu un element şi să precizeze doar rezultatul. Un alt copil, numit de educatoare, va identifica numărul pe care l-a avut copilul la început şi operaţia efectuată. Se procedează la fel şi pentru scădere.
Asigurarea retenţiei şi a transferului	Se lucrează individual câte un exerciţiu pentru fiecare operaţie. În funcţie de nivelul grupei, 2 copii vor reprezenta cu ajutorul cifrelor (singuri sau cu ajutorul educatoarei), la tabla magnetică operaţia pe care au efectuat-o.
Evaluarea performanţei	La final, se corectează eventualele greşeli. Se fac aprecieri individuale şi colective.

Activităţile matematice bazate pe exerciţii cu material individual, ca toate activităţile pe domenii experienţiale, pot fi desfăşurate ca activităţi de sine stătătoare sau sub forma unor activităţi integrate. Prezentăm două proiecte didactice: unul pentru o activitate matematică de sine stătătoare, la nivelul disciplinei şi un proiect didactic în care activitatea matematică bazată pe exerciţii cu material individual este secvenţa unei activităţi integrate.

PROIECT DE ACTIVITATE

Grupa : mare
Domeniul experienţial: Ştiinţă
Categoria de activitate: Activitate matematică
Tipul de activitate: Predare-învăţare
Forma de realizare: Exerciţii cu material individual
Tema activităţii: Învăţarea număratului în limitele 1-7
Scopurile activităţii: Înţelegerea numărului 7 ca simbol al mulţimii care are 7 elemente şi integrarea acestuia în şirul numeric; exersarea operaţiilor gândirii (analiza, sinteza,

comparația, generalizarea) şi a calităților acesteia (rapiditatea, flexibilitea); utilizarea limbajului matematic în forme accesibile copiilor.

Obiective operaționale:

- să constituie cel puțin două mulțimi de obiecte după un criteriu dat, utilizând obiectele puse la dispoziția copiilor;
- să raporteze corect numărul la cantitate pe baza elementelor din mulțimea cifrelor magnetice;
- să raporteze corect cantitatea la număr şi cifră folosind elementele din mulțimea dată;
- să stabilească locul numărului 7 în şirul numeric, utilizând flanelograful;
- să asocieze cifra 7 cantității corespunătoare din mulțimea elementelor date;
- să alcătuiască mulțimi cu 7 elemente, respectând criteriile formulate.

Strategii didactice:

Metode şi procedee didactice: exercițiul, explicația, demonstrația, conversația, problematizarea, jocul- exercițiu, învățarea prin descoperire, observarea dirijată

Mijloace didactice: coşulețe cu grupe de obiecte, cifre, tablă magnetică, obiecte cu fixare magnetică, fişe de muncă independentă, instrumente de scris (educatoarea va utiliza acelaşi material care a fost distribuit copiilor, dar la dimensiuni mai mari)

Forme de organizare a activității: frontală, individuală, pe grupe

Durata: 30 min.

EVENIMENTUL DIDACTIC	CONȚINUT ŞTIINȚIFIC	STRATEGII	EVALUARE
Organizarea activității	Aranjarea mobilierului în formă de sală de clasă. Pregătirea materialului didactic.		
Captarea atenției	Se va realiza printr-un moment surpriză, descoperirea şi intuirea materialului de pe măsuțele copiilor şi de la masa educatoarei.	Conversația Învățarea prin descoperire - Observarea dirijată Demonstrația	Observarea comportamentului copiilor
Reactualizarea cunoştințelor	Se vor desfăşura mai multe exerciții de numărat în limitele 1-6: -Până la cât am învățat să numărăm? (6) -Cine numără înainte şi înapoi în limitele 1- 6?	Exerciții individuale Conversația	Aprecieri verbale

	-Scoateţi din coşuleţ atâtea flori, cât arată cifra aceasta!Câte flori aveţi pe masă? (4) -Ridicaţi cifra care arată numărul de bătăi în tobă! Ce cifră aţi ridicat? (5)) -Scoateţi din coşulet florile şi aşezaţi-le în rând, de jos în sus. Număraţi florile. Câte sunt ?(6). -Aşezaţi sub grupa de flori cifra corespunzătoare numărului de flori. Ce cifră aţi aşezat?(cifra 6) Acelaşi exerciţiu se desfăşoară pe tabla magnetică. -Formaţi lângă grupa de flori, o grupă de fluturi care să aibă tot atâtea elemente. Cum facem să fie tot atâţia fluturi? (îi aranjăm în perechi cu florile) -Câţi fluturi avem? (6) -De unde ştiţi? (sunt tot atâţia fluturi câte flori) -Număraţi-i.	Conversaţia euristică Învăţarea dirijată Învăţarea prin descoperire	
Anunţarea temei şi a obiectivelor	Se anunţă tema şi obiectivele activităţii: „Astăzi vom învăţa să numărăm mai departe, vom cunoaşte un număr nou si cifra care îl reprezintă".	Expunerea	Observarea capacităţii de atenţie voluntară
Dirijarea învăţării	Adăugaţi încă un fluture lângă cei 6. -Ce se întâmplă? (am format o grupă cu un element mai mult decât prima). Educatoarea numără fluturii	Problematizarea	Aprecieri verbale

	şi precizează că noul număr este 7. Copiii vor număra şi ei fluturii. -Cum s-a format numărul 7? (adăugând încă un element la grupa cu 6) După ce număr urmează 7? Vor fi numiți 3-4 copii să numere până la 7, apoi întreaga grupă numără până la 7. Li se prezintă copiilor cifra 7 şi se asigură intuirea ei: cu ce seamănă, din ce semne grafice este compusă.		
Obținerea performanței	Pe tabla magnetică vor fi constituite mai multe grupe care au un număr diferit de elemente. Copiii vor stabili prin numărare câte elemente are fiecare grupă şi vor încercui grupele care au 6 elemente.	Exerciții frontale	Aprecieri verbale
Evaluarea performanței	Copii vor primi fişe individuale cu următoarele sarcini: -Desenează în fiecare grupă atâtea elemente, încât să fie 7. -Descoperiți grupa care are 7 elemente şi legati-o cu o linie de cifra 7. -Trasați peste puncte cifra 7.	Exerciții individuale	Aprecieri verbale
Asigurarea retenției şi a transferului	Copii vor fi solicitați să identifice în sala de grupă grupuri de 7 obiecte. Joc- exercițiu: Buchețele Copiii vor dansa pe o melodie cunoscută. La	Jocul didactic	Aprecieri verbale

	comanda educatoarei vor forma buchețele, grupându-se câte 7. Se verifică gruparea corectă prin precizarea unui număr de la 1 la 7 de către fiecare copil ce face parte din acel buchețel. Jocul se repetă de 3-4 ori.		
Incheierea activității	Se fac aprecieri colective şi indivduale asupra modului de participare a copiilor la activitate.	Conversația	Aprecieri colective şi individuale

PROIECT DE ACTIVITTE INTEGRATĂ

Grupa: Mare
Tema anuală: Ce şi cum vreau să fiu
Proiect tematic: Eu voi fi mâine şcolar
Tema săptămânii: Şcoala ne aşteaptă
Tema activităţii: *„Tic-tac, este ora de plecat!"*
Durata: 1 oră
Categorii de activităţi de învăţare: DŞ+DOS

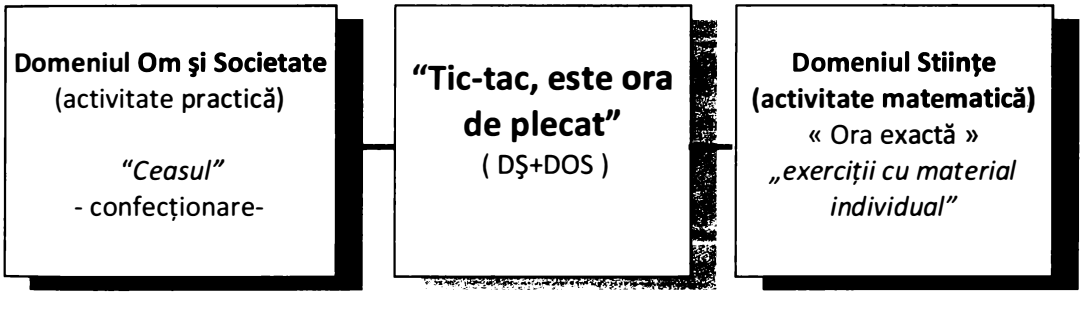

Scopurile activităţii: familiarizarea cu instrumente de măsură a timpului şi măsurarea acestuia cu ajutorul instrumentelor adecvate
Obiective operaţionale:

- să numere corect în ordine crescătoare/descrescătoare în limitele 1-12, pe baza imaginilor prezentate;
- să recunoască cel puţin 5 cifre din cele 12, din mulţimea de elementelor de pe tabla magnetică;

- să identifice vecinii numerelor valorizând planşa cu cifrele în limitele 1-12;
- să identifice unităţi de măsură a timpului – ora fixă, folosind ceasul de masă/perete;
- să ordoneze cel puţin 3 imagini cu activităţi din timpul zilei în succesiunea logică, folosind planşele prezentate;
- să lipească cifrele din suportul dat în ordinea succesivă şi să confecţioneze ceasul, folosind tehnica lipirii.

Strategii didactice:

Metode şi procede didactice: brainstorming, conversaţia, exerciţiul, demonstraţia, explicaţia

Mijloace didactice:coşuleţe cu material pentru fiecare copil (cifre de la 1-10, un cerc din carton pe care sunt marcate prin buline orele, 2 indicatoare reprezentând acele indicatoare ale ceasului, o pioneză fără vârf ascuţit, o bucată de polistiren şi lipici solid), videoproiector, ceasuri diverse, clepsidră.

Forme de organizare a activităţii: frontal, individual, pe grupe

Scenariul activităţii

I. Moment organizatoric

În vederea bunei desfăşurări a activităţilor de învăţare au loc: aranjarea mobilerului, pregătirea materialului didactic, asigurarea unei atmosfere de lucru adecvate.

II. Captarea atenţiei pentru activitatea de învăţare

Activitatea debutează cu sosirea lui Viorel, un băiat din clasa I, care a venit pentru a le povesti copiilor despre necazul lui. În acea dimineaţă trebuia să plece într-o excursie la Grădina Zoologică, dar, datorită faptului că părinţii săi erau la serviciu şi el nu cunoştea prea bine ceasul, a plecat de acasă cu întârziere şi când a ajuns la şcoală, autocarul cu colegii lui de clasă tocmai pleca. El a venit la grădiniţă pentru că ştia că urmează să mergem şi noi în excursie şi ne roagă să-l luăm cu noi, dar, mai întâi, să-l ajutăm să se familiarizeze cu ceasul. El nu a venit cu mâna goală, a venit cu mai multe ceasuri (mecanice/electronice, o clepsidră) pe care le arată copiilor.

III. Reactualizarea cunoştinţelor

Urmează câteva momente de discuţii libere în legătură cu materialele aduse şi utilitatea acestora. Se sintetizează cele spuse de copii.

Urmează o prezentare power-point a unor modele vechi şi noi de ceasuri după care sunt adresate copiilor întrebări referitoare la importanţa ceasului în viaţa lor, cum se măsoară timpul (ani, luni, săptămâni, zile, ore, minute, secunde), la ce oră sosesc/pleacă de la grădiniţă, cât timp stau ei la grădiniţă, la ce oră vin părinţii de la serviciu.

IV. Anunţarea temei şi a obiectivelor

Copiii sunt anunţaţi că, pentru a nu păţi şi ei ce a păţit Viorel, vor învăţa despre unităţile de măsură a timpului, cum se măsoară timpul şi vor confecţiona un ceas pentru a putea învăţa mai uşor orele fixe.

V. Dirijarea învăţării şi obţinerea performanţei

Domeniul Om şi societate

Pe cântecul ,,Ceasul" copiii se deplasează la măsuţe pentru a confecţiona fiecare câte un ceas. Activitatea de învăţare va fi ghidată după următoarele secvenţe didactice:

Intuirea materialului

Se va intui materialul didactic pus la dispoziţia copiilor. Pe fiecare măsuţă se află coşuleţe cu cartonaşe pe care sunt desenate cifrele de la 1-10, un cerc din carton pe care sunt marcate prin buline orele, 2 indicatoare reprezentând acele ceasului, o pioneză fără vârf ascuţit, o bucată de polistiren şi lipici solid. Se va explica şi demonstra modul de lucru: pe discul din carton vom lipi cifrele de la 1 la 10, cifrele 11 şi 12 fiind deja lipite.

Prezentarea modelului

Se analizează ceasul realizat de educatoare, cum sunt lipite cifrele, sunt identificate toate cifrele, cum sunt fixate acele indicatoare ale ceasului.

Explicarea şi demonstrarea modului de lucru

Cartonaşele cu cifre se lipesc peste bulinele de pe cadran. Se vor aşeza cele 2 limbi şi vor fi fixate cu pioneza în mijlocul cadranului şi pe suportul de polistiren.

Exerciţii pentru încălzirea musculaturii

Se execută exerciţii de încălzire a muşchilor mici ai mâinii: jocul degetelor, morişca, închiderea şi deschiderea pumnilor.

Munca independentă

Pe un fond muzical plăcut, copiii încep să lucreze în linişte. Acolo unde este nevoie, se oferă explicaţii suplimentare şi sprijin.

Analiza lucrărilor

Se realizează turul galeriei, după care 2-3 copii îşi vor prezenta lucrările, descriind părţile componente ale ceasului, apoi alţi 2-3 copii vor analiza lucrările altor colegi, vor spune dacă le plac şi de ce.

Domeniul ştiinţe

Activitate frontală

Când ceasul a fost realizat de către toţi copiii se exemplifică pe un ceas mare ora fixă: limba cea mare stă la 12. De câte ori arată ora exactă, ea stă la 12. Limba cea mică ne arată care este ora exactă. Atunci când se opreşte la 1, înseamnă că este 1 fix. Dacă se mişcă mai departe şi se ajunge la 2, este ora 2 fix.

Exerciţii frontale

Educatoarea mişcă acele indicatoare ale ceasului pentru a indica diferite ore fixe, câte un copil va preciza ora fixă indicată. Dacă răspunde corect va fi apreciat prin aplauze. Pentru răspunsurile incorecte vor fi adresate aprecieri de încurajare pornind de

la partea valoroasă a răspunsului, ghidând copilul spre noi răspunsuri utilizând metode variate, în unele situații corectarea se poate realiza de către alți copii din grupă.

Exerciții cu material individual

Se vor desfăşura mai multe exerciții individuale, copiii având sarcina să arate pe ceasurile lor ora fixă indicată verbal de educatoare.

Fixarea cunoştinţelor se realizează prin fişe individuale de lucru. Fiecare copil primeşte o fişă pe care sunt desenate ceasuri care arată diferite ore exacte. Sarcinile de lucru sunt:

- Colorează ceasul care arată ora 6 fix;
- Încercuieşte ceasul care arată ora 3 fix;
- Desenează un cerculeț lângă ceasul care arată ora 10 fix.

VI. Asigurarea retenţiei şi a transferului

Pentru a-l ajuta pe Viorel să nu mai întârzie, vor fi prezentate mai multe planşe care redau diferite activități: trezitul, micul dejun, plecarea la şcoală, masa de prânz. Copiii vor aranja planşele în ordine cronologică apoi vor desena pe ceasul din fiecare planşă limba cea mică pentru a indica ora la care se desfăşoară activitatea redată în planşă.

VII. Încheierea activității

Viorel le mulțumeşte şi le oferă autocolante transparente (personaje din poveşti şi desene animate) urmând ca fiecare copil să îşi decoreze ceasul. Se acordă recompense, se fac aprecieri individuale şi colective în legătură cu implicarea copiilor în activitate.

Jocul didactic matematic

Definirea jocului didactic

Jocul didactic prezintă îmbinarea armonioasă a elementelor instructive cu cele distractive, asigurând o unitate între sarcina didactică şi acțiunea de joc. Prin joc, copilul are ocazia să-şi dezvolte capacitatea creatoare realizând, fără efort, o activitate intelectuală, reuşind să găsească noi căi de asimilare a cunoştinţelor, să stabilească legături între fapte, idei, acțiuni.

Locul jocului didactic în cadrul activităţilor cu conţinut matematic

Experiența demonstrează că jocul didactic matematic are o eficiență formativă crescută în situația consolidării şi verificării cunoştinţelor. Însuşi procesul de înțelegere, de învățare a unui joc nou constituie o sarcină suficient de complexă pentru copii ca să nu mai fie combinată cu predarea unor cunoştinţe noi. În consecință, din punctul nostru

de vedere, predarea noilor cunoştinţe se va realiza prin exerciţii cu material individual, prin jocul didactic matematic repetându-se, într-o formă atractivă, cunoştinţele predate.

Note definitorii ale jocului didactic

Jocul didactic are o serie de caracteristici prin care se deosebeşte de celelalte jocuri:

Scopul didactic al jocului reprezintă o finalitate educativă şi decurge din obiectivele specifice ale activităţii. El trebuie să fie clar şi precis.

Sarcina didactică reprezintă acţiunea pe care trebuie să o desfăşoare copiii în vederea atingerii scopului didactic şi este formulată în funcţie de conţinutul activităţii şi nivelul de vârstă a copiilor.

Ea reprezintă elementul de instruire în jurul căruia sunt antrenate operaţiile gândirii şi apare pentru copii ca o problemă de gândire (de recunoaştere,denumire, descriere, comparaţie etc.).

Elementele de joc reprezintă mijloacele de realizare a sarcinii didactice şi fac activitatea mai atractivă şi mai antrenantă. Ele pot fi cât mai variate: aşteptarea, ghicirea, întrecerea, aplauzele, mişcarea, recompensa, penalizarea, cuvântul stimulativ, etc.

Conţinutul jocului didactic este reprezentat de sfera cunoştinţelor, priceperilor şi deprinderilor şi trebuie să fie prezentat într-o formă accesibilă şi interesantă prin utilizarea unui material didactic variat şi adecvat.

Regulile jocului didactic realizează legătura între sarcina didactică şi acţiunea jocului. Ele sunt prestabilite şi obligatorii pentru toţi copiii şi reglementează conduita şi acţiunile acestora în funcţie de structura particulară a jocului didactic (arată cum să se joace, succesiunea acţiunilor, ce este şi ce nu este permis în timpul jocului). Fiecare joc didactic matematic trebuie să conţină cel puţin două reguli: una de transpunere a sarcinii didactice în acţiune concretă, atractivă, iar alta, de organizare a copiilor. În afara acestora, mai există reguli care privesc comportarea copiilor, ordinea în care ei participă la joc, cum se se stabileşte conducătorul sau câştigătorul jocului, reguli care impun unele restricţii.

Clasificări şi funcţii ale jocului didactic

Exerciţiile-joc sau jocurile didactice pot avea multiple variante. Acestea servesc de obicei efectuării în diferite forme a exerciţiilor atât de necesare consolidării unor cunoştinţe (pe plan cognitiv) sau al formării unor deprinderi, ori dezvoltarea unor laturi ale personalităţii (pe plan formativ). Variantele pot cuprinde sarcini asemănătoare dar prezentate în formă diferită sau mărind gradul de dificultate în funcţie de vârstă sau nivel de cunoştinţe.

Trecerea prin grade diferite de dificultate se face şi pe cale metodică prin modul de prezentare a sarcinii didactice şi de desfăşurare a jocului: cu explicaţii şi exemplificare; cu explicaţii, dar fără exemplificare; fără explicaţii, cu simpla enunţare a sarcinii.

Jocurile didactice, prin marea lor diversitate, prin variantele pe care le pot avea, precum şi prin faptul că pot fi jucate de o clasă întreagă, de grupuri de copii sau chiar individual, constituie un instrument maleabil.

Jocurile pot fi clasificate în funcţie de mai multe criterii:

a) După momentul în care se folosesc în cadrul activităţii:

- jocuri didactice matematice ca activităţi de sine stătătoare;
- jocuri didactice matematice ca momente propriu-zise ale activităţii;
- jocuri didactice matematice în completarea activităţii, intercalate pe parcursul activităţii sau în final.

b) După conţinutul de însuşit:

- jocuri matematice pentru aprofundarea cunoştinţelor specifice unui capitol sau grup de lecţii;
- jocuri didactice specifice unei vârste sau grupe.

c) În funcţie de aportul lor formativ, jocurile pot fi clasificate ţinând cont de acea operaţie sau însuşire a gândirii căreia sarcina jocului i se adresează în mai mare măsură:

- jocuri didactice pentru dezvoltarea capacităţii de analiză;
- jocuri didactice pentru dezvoltarea capacităţii de sinteză;
- jocuri didactice pentru dezvoltarea capacităţii de a efectua comparaţii;
- jocuri didactice pentru dezvoltarea capacităţii copiilor de a face abstractizări şi generalizări;
- Jocuri didactice pentru dezvoltarea perspicacităţii;

d) În funcţie de materialul didactic folosit se disting:

- jocuri didactice cu material didactic: standard (confecţionat) / natural (din natură)
- jocuri didactice fără material didactic (orale: ghicitori, cântece, numărători, scenete).

e) În funcţie de conţinutul noţional sunt:

- jocuri didactice de formare de mulţimi;
- jocuri didactice de numeraţie.

Etapele jocului didactic:

Introducerea în joc – ţine de creativitatea şi originalitatea fiecărui cadru didactic şi urmăreşte crearea unei atmosfere favorabile, trezind interesul şi curiozitatea copilului pentru ceea ce va urma. Introducerea în joc se realizează sub formă de surpriză la grupele mici şi mijlocii, iar la grupele mari acesta poate să înceapă printr-o scurtă conversaţie cu rol motivaţional sau prin simpla prezentare a materialului.

Prezentarea materialului didactic este etapa în care materialul de lucru necesar este pus la dispoziţia copiilor pentru a-i fi cunoscute caracteristicile intuitive şi pentru familiarizarea copiilor cu el. La grupa mică acest moment se realizează de către educatoare, care oferă copiilor posibilitatea să se familiarizeze cu el, să-şi amintească şi alte jocuri în care a fost folosit acel material, iar la grupele mijlocii şi mari intuirea se face cu ajutorul copiilor, fiind un moment de reactualizare a cunoştinţelor, copiii observă şi enumeră proprietăţi ale jucăriilor, pieselor etc.

Materialul didactic este ales în funcţie de tipul de joc, iar ca distribuţie în desfăşurarea activităţii, este utilizat fie la inceputul jocului, fie în timpul jocului.

Anunţarea temei şi a obiectivelor - educatoarea anunţă copiilor titlul jocului, simplu şi concis formulat, precum şi obiectivele activităţii prezentate la nivelul lor de înţelegere, cu multă claritate, sugerând acţiunea jocului.

Explicarea şi demonstrarea jocului – indiferent de grupa la care se desfăşoară jocul didactic, educatoarea trebuie să prezinte următoarele aspecte:

- descrierea acţiunii jocului;
- indicaţii cu privire la folosirea materialului;
- precizarea sarcinilor copiilor;
- formularea clară a regulilor jocului şi a rezultatului urmărit.

Didactica modernă evidenţiază, din ce în ce mai pregnant, necesitatea că explicarea şi demonstrarea să favorizeze participarea activă a copiilor la deducerea regulilor jocului, la elaborarea lui, ca şi cum nu ar fi fost creat.

Executarea jocului de probă – este momentul de participare efectivă a copiilor la realizarea sarcinii didactice propuse, precum şi verificarea modului în care jocul a fost înţeles şi acceptat de copii.

Educatoarea urmăreşte:

- să imprime un anumit ritm jocului;
- să se respecte regulile;
- să supravegheze evoluţia jocului;
- să sprijine copiii care nu reuşesc să efectueze corect sarcinile;
- să îmbine armonios elementele de joc cu cele educative;
- să asigure o atmosferă corespunzătoare;
- să antreneze toţi copiii în acţiune.

Executarea jocului de către copii – se realizează după jocul de probă, etapă în care educatoarea observă modul de desfăşurare a jocului, fără a interveni decât pentru păstrarea ritmului. La grupa mare jocul poate fi condus şi de copii şi se execută independent.

Complicarea jocului – presupune transferul deprinderii în situaţii noi şi variate; se realizează după ce se constată că intregul colectiv de copii a executat corect jocul.

Încheierea jocului – în această etapă se pot folosi noi materiale, alte elemente noi de joc, complicarea sarcinilor jocului, introducându-se situaţiile problemă.

Procedeele cele mai frecvent folosite sunt:

- mişcări imitative cu sau fără jucării;
- stabilirea câştigătorului jocului şi aprecierea participanţilor;
- aprecierea asupra rezultatelor obţinute pe plan verbal sau comportamental;
- aprecieri cu caracter stimulativ, recompense.

În încheiere se repetă denumirea jocului executat şi scopul său.

Pentru buna pregătire, organizare şi desfăşurare a jocului didactic, educatoarea trebuie să creeze cele mai bune condiţii de realizare, astfel încât, jocul didactic să-şi păstreze specificitatea şi să-şi mărească eficienţa.

În cele ce urmează vom realiza o prezentare mai detaliată a celor două categorii de jocuri, în funcţie de conţinutul noţional.

Jocuri didactice de formare de mulţimi

Jocurile didactice de formare a mulţimilor de obiecte sub forma sarcinilor de consolidare din cadrul jocului, constituie exerciţii logice de clasificare a obiectelor după un criteriu dat şi se organizează în scopul formării spiritului de observaţie, dar şi pentru a determina criteriul după care se realizează clasificarea. În cadrul acestor jocuri educatoarea urmăreşte formarea unui limbaj specific cu ajutorul căruia se precizează dacă un obiect pe care îl selectează dintr-o colecţie întruneşte criteriul stabilit, dacă aparţine sau nu mulţimii pe care o constituie. Treptat copiii vor intui relaţia dintre o mulţime şi obiectele care îndeplinesc condiţia de a avea atributul considerat.

Pentru cunoaşterea şi identificarea unor mulţimi de obiecte, se pot folosi jocuri de tipul:

a) „ Spune ce sunt!"
b) „ Spune de ce sunt aşezate jucăriile în aceeaşi mulţime!"
c) „ Spune ce ai găsit!"

Aceste jocuri implică exerciţii de: grupare, separare şi triere, exemplificare, imitare şi care vor conduce la dobândirea abilităţilor de identificare, triere, selectare şi formare de mulţimi.

Treptat, prin intermediul metodei exerciţiului, copiii trebuie să treacă de la o activitate imitativă spre o activitate creatoare.

Exemplu:

Joc: „ Grupează obiectele după forma lor!"

Obiective operaţionale:

- să formeze mulţimi după un anumit criteriu- formă;
- să recunoască şi să denumească proprietatea comună obiectelor dintr-o mulţime.

Desfăşurarea jocului:

Pe masa de lucru se află un plic cu jetoane reprezentând căsuţe , vapoare , rochiţe, flori (4, 5 din fiecare). Se vor forma echipe, iar un reprezentat dintr-o echipă alege un jeton din mulţimea de jetoane amestecate pe masă, aşezându-l la panou, de exemplu un vapor. Cere unui coleg din echipa sa să găsească celelalte obiecte pentru a alcătui mulţimea vapoarelor.

Se vor distribui copiilor jetoane cu aceleaşi imagini. Pe rând, câte un copil vine la panou, prezintă jetonul, denumeşte obiectul din imagine şi îl aşază la grupa cu imagini reprezentând obiecte de aceeaşi formă, motivând apartenenţa la grupă.

Pentru complicarea jocului, în timp ce copiii închid ochii, educatoarea face schimbări, strecurând obiecte de altă formă în mulţimea constituită. Copiii au sarcina de a sesiza şi corecta greşelile.

Jocuri didactice matematice de numeraţie

Contribuie la consolidarea şi verificarea deprinderilor de aşezare în perechi, comparare, numărare conştientă, de exersare a cardinalului şi ordinalului, de familiarizare cu operaţiile aritmetice şi de formare a raţionamentelor de tip ipotetico-deductiv.

În cadrul jocurile de numeraţie se urmăresc următoarele obiective de referinţă:

a. Consolidarea numeraţiei în limitele 1-10;

Exemplu:

Joc: „Cine ştie să numere mai bine?"

Obiective operaţionale:

- să numere crescător-descrescător în limitele 1-10 utilizând jetoanele de pe panou;
- să construiască grupe de obiecte cu un număr dat pornind de la sâmburii de pe masă;

- să recunoască cifrele folosind imaginile de la panou;
- să determine locul unui număr în şirul numeric utilizând jetoane şi cifre;

Desfăşurarea jocului:

Captarea atenţiei: se realizeză prin intuirea materialului din coşuleţe. „Ce aveţi în coşuleţe?"(o grupă de nuci, o grupă de sâmburi şi o grupă de castane)". Educatoarea ridică jetoanele în formă de evantai şi întreabă: ,,Ce sunt acestea" (jetoane cu iepuraşi, ursuleţi, veverițe etc.), la fel se procedează şi cu cifrele.

Reactualizarea cunoştinţelor: Se efectuează câteva exerciţii orale de numărare, determinare a vecinilor, recunoaştere a cifrelor.

*Anunţarea temei şi a obiectivelor***:** se anunţă titlul jocului şi obiectivele lui

Explicarea şi demonstrarea jocului:

Se stabilesc regulile de protecţie, explicând copiilor pericolele la care se pot expune dacă înghit sâmburii(dacă se folosesc fructe cu sâmburi).

Educatoarea ridică un jeton cu un număr de imagini (2,4,3 etc) şi întreabă: ,,Cine ştie să numere mai bine?". Se cere copiilor să numere în gând imaginile şi să scoată pe măsuţă atâţia sâmburi câte figuri sunt pe jeton. În momentul în care educatoarea lasă jetonul pe masă, dă comanda de începere a acţiunii (aranjarea sâmburilor pe masă). Educatoarea se asigură de îndeplinirea sarcinii, aranjarea sâmburilor în linie orizontală de la stânga la dreapta. În continuare sunt solicitaţi 1-2 copii să numere prin încercurire sâmburii, crescător-descrescător, în timp ce toţi copiii numără în gând şi execută aceeaşi sarcină. În acest fel se va continua jocul, folosindu-se toate imaginile între 1-10. În cazul când nivelul de pregătire al grupei este avansat, se vor folosi numai o parte din imagini, în restul timpului trecându-se la complicarea jocului. Acest joc se poate desfăşura cu acelaşi material pentru copii, educatoarea folosind în loc de imagini bătăi din tobă. Astfel se antrenează atât analizatorul vizual cât şi cel auditiv.

Complicarea jocului:

Educatoarea ridică cifra 7 şi întreabă: „Cine ştie să numere mai bine?", copiii scot din coşuleţe numărul de nuci corespunzător cifrei.

Încheierea jocului:

Se va realiza prin exerciţii orale: „Câţi pitici sunt în povestea Albă ca Zăpada?", „Câţi bani avea cocoşul în punguţă?", Câţi iezi avea capra din poveste?" etc.

b) Asocierea numărului la cantitate şi invers şi a cifrei la numărul corespunzător.

Exemplu:

Joc: „Jocul numerelor"

Obiective operaţionale:

- să raporteze numărul la cantitatea corespunzătoare de obiecte şi invers, utilizând jetoane şi cifre;
- să recunoască cifra corespunzătoare numărului de elemente, pe baza imaginilor cu animale prezentate;

- să grupeze jucăriile pe categorii, ordonându-le respectând indicaţiile primite

Desfăşurarea jocului:

Captarea atenţiei:

Se audiază cântecul „Un elefant", în acest timp educatoarea ridică şi arată copiilor cifrele corespunzătoare.

Anunţarea temei:

Educatoarea anunţă titlul jocului şi obiectivele.

Reactualizarea cunoştinţelor:

Copiii vor număra şi vor aşeza cifrele în ordine crescătoare-descrescătoare.

Copiii vor fi solicitată să formeze scara numerică în şir crescător-descrescător, utilizând jetoane şi cifre.

Explicarea şi demonstrarea jocului:

Copiii scot din săculeţ jucăriile, le grupează şi le aşează în ordine firească de la stânga la dreapta. Copiii aleg plicuri cu jetoane, vor număra jetoanele şi vor aşeza cifra corespunzătoare.

Complicarea jocului:

1. Educatoarea aşează grupele se obiecte pe tabla magnetică, face intenţionat greşeli, iar copiii trebuie să descopere greşeala, să o corecteze şi să motiveze acţiunea.

2. Se desfăşoară pe echipe. Pe măsuţă se află jucării amestecate. Un copil dintr-o echipă alege o cifră, copiii din cealaltă echipă caută pe masă toate grupele de jucării care sunt alcătuite din atâtea obiecte cât arată cifra.

3. Se împart copiilor jetoane cu cifre, un copil din prima echipă ridică un jeton, cu o anumită cantitate de buline , copiii din cealaltă echipă vor arăta şi vor ridica jetonul cu cifra corespunzătoare numărului de obiecte.

c. Ordonarea grupelor de obiecte, determinarea „vecinilor" în alcătuirea şirului numeric

Exemplu:

Joc: „Caută vecinii!"

Obiective operaţionale:

- să recunoască cifrele din concentrul 1-10, pornind de la tabloul prezentat;
- să compare grupele, identificând vecinii, folosind jetoanele cu numere;
- să stabilească relaţia de vecinătate între casele numerotate, folosind jetoanele cu cifre şi buline

Desfăşurarea jocului:

Captarea atenţiei:

Se prezintă copiilor un tablou, reprezentând o intersecţie de străzi. Pe fiecare stradă se află căsuţe şi blocuri numerotate de la 1-10. Exemplu: Strada „Pisicuţelor"- 1,2,3. . . . . 10; Strada „Iepuraşilor", etc. Le este prezentată o păpuşă care s-a rătăcit şi care îi roagă pe copii să o ajute să-şi caute vecinii şi să ajungă la căsuţa ei.

Anunțarea jocului:

Se anunță titlul jocului şi obiectivele.

Explicarea şi demonstrarea jocului:

În explicarea şi exemplificarea jocului se vor preciza acțiunea, sarcinile care revin copiilor şi regulile care se cer respectate. Copiii primesc jetoane, pe care sunt desenate cifre de la 1-10. Conducătorul jocului anunță că păpuşa locuieşte pe strada. . . . la nr. 2. Păpuşa doreşte să ştie care îi sunt vecinii. Copiii privesc cu atenție jetonul, pe care îl ridică conducătorul jocului (jetoane cu numere de la 1-10 sau cu buline), numără bulinele de pe el sau recunosc cifra. Copiii care au acelaşi jeton îl ridică. Toți copiii ridică jetoanele pentru ca ceilalți copii să le poată vedea, iar „vecinii" numărului dat, să poată fi găsiți cât mai repede. De exemplu, dacă conducătorul jocului a ridicat jetonul cu cifra 2, copilul care are jetonul cu cifra 2 „caută vecinii" în rândul celorlalți copii (jetoanele cu cifrele 1-3). Dacă pe jetoane se afla buline în loc de cifre, copiii ridică jetoanele, pentru a putea fi văzute şi numărate bulinele. Astfel, copiii precizează numărul şi vecinii numărului respectiv, la mijloc se aşează numărul dat, în dreapta şi în stânga numărul mai mare şi mai mic.

Complicarea jocului:

1. Se desfăşoară pe echipe, un reprezentat pe echipă aşază cățelul la una dintre căsuțe (căsuța nr. 4). Se cere copiilor din cealaltă echipă să găsească vecinul mai mare sau mai mic sau amândoi.

2. Conducătorul jocului precizează numărul mai mare şi mai mic, iar copiii trebuie să ghicească, al cărui număr sunt vecinii dați, care este numărul căsuței. Exemplu: Ce număr are cabana, dacă vecinul ei mai mic este 4?

3. Ne imaginăm că ne aflăm în excursie şi că trebuie să ne urcăm într-un autocar notat cu un număr, aflat în parcare. Ghidul anunță: „Autocarul vostru îl are ca vecin mai mic pe 3 şi vecin mai mare pe 5. Ce număr are autocarul".

d. Înțelegerea aspectului cardinal şi ordinal al numărului

Exemplu:

Joc: „ Al câtelea pitic este?"

Obiective operaționale:

- să utilizeze numeralul ordinal şi cardinal în situații adecvate, folosind imaginile din poveste;
- să determine locul fiecărui număr în şirul numeric, cu ajutorul pachetelor pentru pitici;

Desfăşurarea jocului:

Captarea atenței:

Audierea cântecului „Albă ca zăpada".

Anunțarea jocului:

După prezentarea materialului se anunță jocul.

Explicarea şi demonstrarea jocului:

Când piticii pleacă în munţi, copiii o vor ajuta pe Albă ca Zăpada să le ofere pachete cu merinde: primul pachet-primului pitic; al doilea pachet celui de al doilea pitic, etc.

Se execută jocul de probă o dată.

Executarea jocului:

Şapte băieţii vor primi căciuliţe de piticii şi vor intra în rol împreună cu o fetiţă (Alba ca Zăpada). Ceilalţi copii din grupă vor fi chemaţi, pe rând, să ofere pachetul cu merinde piticului indicat de Albă ca Zăpada: primului. . . celui de-al şaptelea pitic.

Complicarea jocului:

1. Piticii o ajută pe Albă ca Zăpada să pregătească masa. De exemplu, primul pitic aşează farfuriile, al doilea linguriţele, al treilea furculiţele, etc.

2. „De-a v-aţi ascunselea". Câte un pitic din şir se ascunde, copiii din grupă trebuie să spună al câtelea pitic s-a ascuns.

e. Efectuarea unor operaţii de adunare şi scădere cu una , două unităţi, fixarea noţiunii de „ adunare" şi „ scădere";

Recunoaşterea simbolurilor matematice „ +", „-" , „=" şi folosirea lor corectă;

f. Compunerea şi rezolvarea de exerciţii şi probleme simple prin raţionament ipotetico-deductiv, având ca suport o situaţie ilustrată:

Exemplu:

Joc: „La supermarket!"

Obiective operaţionale:

- să verbalizeze corect cele două operaţii (a aduna, a scădea), raportându-se la explicaţiile primite;

- să rezolve probleme compuse de ei, având ca suport imagini reprezentând mărfuri din supermarket;

- să compună probleme după exerciţii date, pornind de la modelul realizat;

- să folosească corect simbolurile matematice ***„ +", „-" , „=",*** folosind semne magnetice;

Desfăşurarea jocului:

Captarea atenţei:

Educatoarea prezintă copiilor o întâmplare: într-un magazin, s-a defectat casa de marcat. Vânzătoarea neatentă a acţionat greşit tastele ***„ +", „-" , „="*** şi astfel a încasat greşit sumele pentru produsele vândute.

Anunţarea jocului: se anunţă titlul jocului şi obiectivele.

Explicarea şi demonstrarea jocului:

Copiii vor intra în rolul vânzătoarei la diferite raioane, în funcţie de domeniul dorit. La raionul cofetărie – patiserie, o fetiţă va cumpăra dulciuri. Exemplu: două savarine pentru Maria şi o savarină pentru Ioana.

Copiii aşază pe panou siluete şi semne pentru a rezolva operaţia de adunare. Alţi copii cumpără alt număr de prăjituri pentru alte persoane: 3 pentru Bianca şi 2 pentru Monica şi efectuează operaţia de adunare: 3 + 2 = 5

Copiii vor aşeza imaginile, apoi semnele şi cifrele corespunzătoare.

Executarea jocului:

Se cumpără cărți, fructe, pâine etc. La început, operațiile vor fi de adunare, apoi vânzătoare îşi face inventarul mărfurilor; din totalul existent, scade produsele vândute. Copiii caută şi folosesc semnele corect.

Complicarea jocului:

1. Se împart copiilor fructe. Câte un copil va fi solicitat să dea 1-2 fructe altui copil şi să spună câte fructe i-au mai rămas, motivând de ce.

2. Copiii compun probleme după ilustrații (imagini reprezentând mărfuri din magazin). Aceştia sunt solicitați să spună ce operație au efectuat şi să aleagă semnele şi cifrele magnetice potrivite pentru scrierea exercițiului la tabla magnetică.

3. Copiii primesc pe cartonaş (bon de la caseria magazinului) un exercițiu de adunare sau scădere şi vor avea sarcina de a compune probleme după exercițiile scrise pe jetoane.

g. Compunerea şi descompunerea unui număr

Exemplu :

Joc: „ Ferma de păsări"

Obiective operaționale:

- să compună numerele în cât mai multe variante posibile, folosind jetoanele magnetice;
- şi să descompună numerele în cât mai multe variante posibile, folosind cartonul cu puişori;
- să motiveze acțiunile întreprinse folosind un limbaj specific, raportându-se la modelul audiat.

Desfăşurarea jocului:

Captarea atenției:

Educatoarea prezintă copiilor o cloşcă cu 10 puişori. Cloşca le cere copiilor să o ajute să-şi numere puişorii neastâmpărați, care nu stau toți într-un singur loc şi îi este frică să nu îi piardă.

Anunțarea temei:

Educatoarea anunță titlul jocului şi obiectivele.

Explicarea şi demonstrarea jocului:

La panou, se află un cartonaş împărțit în două. Educatoarea aşază pe rândul de sus 9 puişori şi pe cel de jos 1 puişor. Le cere copiilor să numere puişorii de pe fiecare rând şi să aşeze în dreptul lor cifra corespunzăroare. Apoi, un alt copil este solicitat să pună împreună toți puişorii lângă cloşcă. Copiii constată că împreună sunt 10, deşi au fost aşezați în locuri diferite.

Executarea jocului:

Compunerea:

Jocul se continuă în acelaşi mod ca şi în jocul de probă, până ce se epuizează toate variantele de compunere a numărului 10. Copiii vor conchide că, indiferent cum sunt aşezați

puişorii pe cartonaşul împărţit pe două rânduri, tot 10 sunt în total, de fiecare dată.

Vor observa că numerele din care se compune numărul (10), sunt întotdeauna mai mici decât numărul compus.

Descompunerea:

Se va aşeza un număr de 9 raţe pe măsuţă. Copiii vor număra raţele, iar apoi vor fi solicitaţi să le împartă în 2 curţi. Astfel, vor constata variantele de descompunere a numărului 9. Jocul se repetă până la epuizarea tuturor variantelor de descompunere a numărului 9.

Complicarea jocului:

1. Copiii vor fi grupaţi în două echipe. Un reprezentant dintr-o echipă aşază la panou un număr de 8 curcani (siluete) şi cere unui coleg din echipa adversă să continue aşezarea curcanilor până vor fi în total 10 curcani. Se verifică apoi dacă, puşi împreună toţi curcanii, sunt 10. Se repetă varianta de 2-3 ori.
2. Se formează mulţimi de păsări după formă. Se iau, pe rând, păsările (raţe, pui, curcani etc.) şi se împart în două (unui moş şi unei babe). Copiii verbalizează acţiunile şi arată cifrele corespunzătoare.

PROIECT DE ACTIVITATE

Grupa: mare

Categorii de activităţi de învăţare: Domeniul Ştiinţe- Activitate cu conţinut matematic

Tema activităţii: Hai să facem o problemă

Tipul activităţii: evaluare de cunoştinţe

Forma de realizare: Joc didactic matematic

Scopul activităţii: Consolidarea deprinderii de a efectua operaţii de adunare şi scădere cu una şi două unităţi în limitele 1-10.

Obiective operaţionale:

- să efectueze operaţii matematice de calcul oral cu 1-2 unităţi, utilizând simboluri matematice;
- să rezolve probleme prin raţionament de tip ipotetico- deductiv, având ca material intuitiv o situaţie ilustrată.

Sarcina didactică:

- compunerea şi rezolvarea de probleme matematice;

Regulile jocului:

- copilul indicat va crea o problemă în funcţie de planşa prezentată, fiind ajutat de coechipieri dacă greşeşte;
- răspunsurile corecte sunt recompensate cu aplauze şi cu câte o bulină roşie (răspunsurile incomplete cu o jumătate de bulină);
- va câştiga echipa care va avea cele mai multe buline roşii.

Elemente de joc: mişcarea, aplauze, întrecerea, mânuirea materialului

Strategii didactice:

Metode şi procedee didactice: conversaţia, explicaţia, demonstraţia, exerciţiul, problematizarea.

Mijloace didactice: planşe cu probleme ilustrate, tablă magnetică, cifre şi semne magnetice, siluete de animale cu magnet, buline roşii (întregi şi jumătăţi), un panou pentru afişarea punctelor fiecărei echipe, tăblițe magnetice pentru copii

Forma de organizare a activităţii: frontal, individual, pe grupe

Durata: 30 minute

EVENIMENT DIDACTIC	CONŢINUT ŞTIINŢIFIC	STRATEGII DIDACTICE	EVALUARE
Moment organizatoric	Se creează condiţii optime pentru desfăşurarea activităţii		
Captarea atenţiei	Prin prezentarea sub formă de surpriză a materialului de pe măsuţa educatoarei şi intuirea lui	Conversaţia	Evaluare orală
Reactualizarea cunoştinţelor	Se desfăşoară exerciţii de numărat, de recunoaştere a cifrelor şi a simbolurilor matematice: -la semnalul educatoarei, copiii vor forma pe tăblițele magnetice individuale şirul crescător şi descrescător, utilizând cifrele 1-10; - copiii vor ridica simbolul matematic indicat de educatoare (+, -, =) şi vor preciza semnificaţia lui;	Exerciţii individuale	Aprecierea corectitudinii execuţiei
Anunţarea temei şi a obiectivelor	Educatoarea anunţă titlul jocului şi prezintă obiectivele acestuia în termeni accesibili.	Expunerea	Observarea comportamentului nonverbal
Prezentarea conţinutului şi dirijarea învăţării	*Explicarea jocului* Grupa este împărţită în două echipe. Câte un copil de la fiecare echipă va veni la la tablă, îşi va alege o planşă, va crea problema şi o va rezolva	Explicaţia Demonstraţia	Observarea comportamentului nonverbal

	prin afişarea cifrelor şi simbolurilor matematice corespunzătoare. Copilul ales este ajutat de colegii din echipa lui. Dacă răspunsul este corect, copilul este aplaudat iar echipa va primi o bulină roşie. *Desfăşurarea jocului de probă* Un copii va demonstra compunerea unei probleme pe baza unei planşe şi rezolvarea ei. Exemplu: *Şapte ursuleţi se joacă. Din tufiş mai vine un ursuleţ. Câţi ursuleţi se joacă acum cu mingea?* *7+1=8*		
Obţinerea performanţei	*Desfăşurarea jocului* Vor fi compuse 2-3 probleme de către copiii din fiecare echipă. Răspunsurile corecte vor fi recompensate cu aplauze, iar cele incomplete sau incorecte vor fi completate sau corectate de către colegi.	Conversaţia Exerciţiul	Aprecierea corectitudinii răspunsurilor
Asigurarea retenţiei şi a transferului	*Complicarea jocului* *Varianta 1* Educatoarea va afişa pe tabla magnetică o operaţie de adunare sau scădere iar copiii vor avea ca sarcină să aleagă siluete de animale şi să creeze enunţul. Exemplu: Dacă pe tablă apare enunţul: 8+1=9, copiii pot lua siluete de răţuşte, iar problema poate avea următorul enunţ: *Pe lac sunt 5 răţuşte. Din tufiş mai apare*	Exerciţii frontale şi individuale	Aprecierea si recompensarea corectitudinii răspunsurilor

	una. Câte rățuşte sunt acum pe lac? *Varianta 2* Se realizează cu ajutorul problemelor matematice în versuri (din cartea *Matematica pentru cei mici* de Cornelia Moț, Editura Emia, Deva, 2000). Copiii rezolvă problema la tăblițele magnetice individuale. Pentru fiecare echipă, vor fi adresate 2 probleme în versuri: „Într-o cuşcă-avea Bogdan Patru iepuraşi. Încă unul i-a adus Mama din oraş. Voi să-i adunați îndată Oare câți sunt laolaltă?”. . . 5 „Nouă vrăbii stau la sfat Sus la noi pe gard. Două zboară speriate Câte sunt acuma?”. . . 7 „Nicuşor are opt peşti Mihai încă doi. Socotiți acuma voi Câți au amândoi?”. . . 10 „Nouă oameni de zăpadă Erau la noi în ogradă Soarele a răsărit Şi pe unul l-a topit. Stau acum şi mă socot Câți au mai rămas? Doar”. . . 8.		
Evaluarea performanței	Se numără punctele acumulate de fiecare echipă şi se desemnează echipa	Conversația	Aprecieri verbale

	câştigătoare conform punctajului.		
Încheierea activităţii	Se fac aprecieri colective şi individuale asupra participării copiilor la joc şi se acordă recompense.		Aprecieri colective şi individuale

PROIECT DE ACTIVITATE INTEGRATĂ

Grupa: Mijlocie
Tema anuală: „Ce şi cum vreau să fiu?"
Tema proiectului: „Cu ce călătorim?"
Tema săptămânii: „Mijloace de transport terestre"
Tema activităţii: „Micii călători"
Durata: o zi
Categorii de activităţi de învăţare: ALA1+DŞ+DOS+ALA2

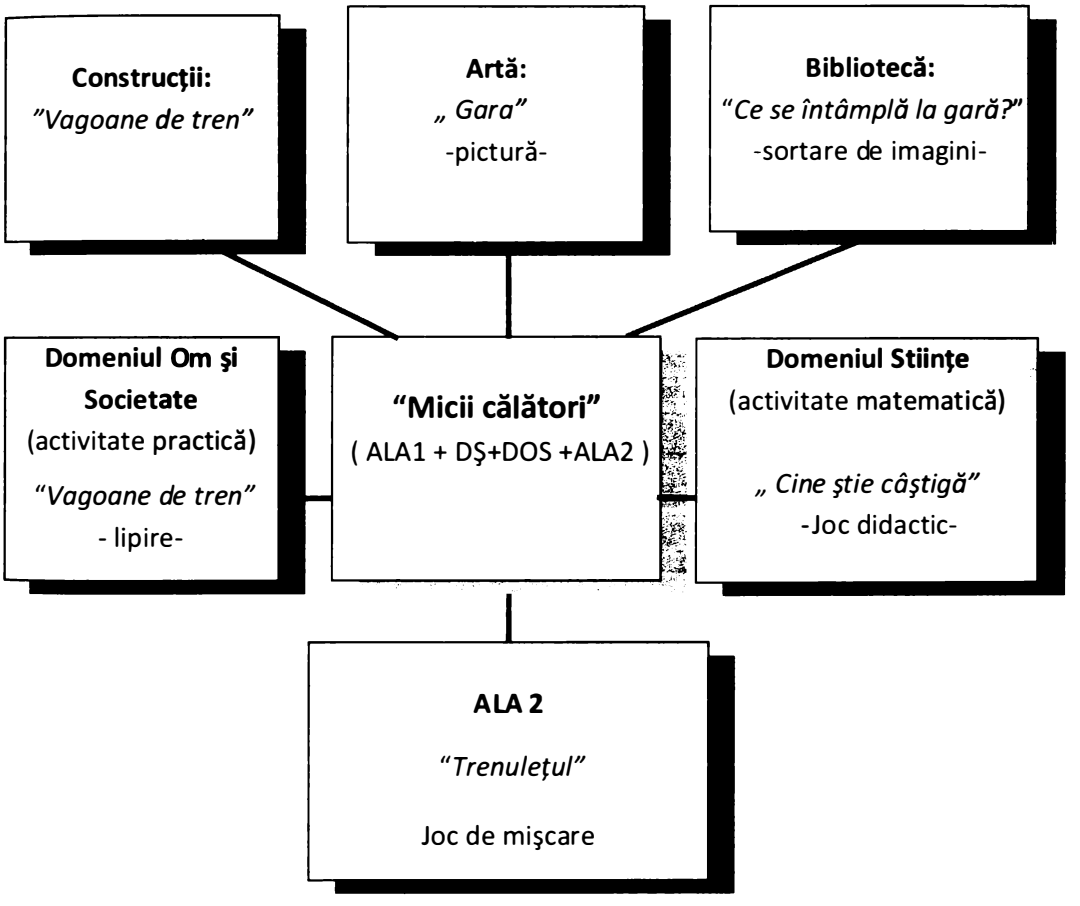

Scopurile activităţii: Consolidarea şi verificarea cunoştinţelor referitoare la mijloacele de transport, a deprinderilor de numărare în limitele 1-4, a deprinderilor însuşite în cadrul activităţilor practice (lipire).

Obiective operaţionale:

- să enumere mijloacele de transport cunoscute, folosind cunoştinţele acumulate anterior;
- să denumească obiectele pe care le întâlnim în gară, folosind imaginile prezentate;
- să ordoneze vagoanele trenului construite din cuburi, respectând criteriul crescător/descrescător;
- să precizeze poziţiile spaţiale, pornind de la explicaţiile cadrului didactic;
- să grupeze obiectele după forma acestora, utilizând figurinele de la centru;
- să picteze corespunzător geamurile şi uşa pentru macheta gării, utilizând acuarele şi pensule;
- să numere corect în limitele 1-4, utilizând jetoane cu cifre;
- să asocieze numărul la cantitate, folosind jetoanele care indică numărul liniei;
- să realizeze o compoziţie practică expresivă şi corectă, folosind tehnica colajului.

Strategii didactice:

Metode şi procedee didactice*:* conversaţia, explicaţia, exerciţiul, demonstraţia, jocul, învăţarea prin descoperire, turul galeriei, munca în echipe;

Mijloace didactice*:* acuarele, pensule, carton, lego, siluete de obiecte din gară, şine de tren, jetoane cu cifrele de la 1 la 4, vagoane, carton colorat, lipici, fotografii, recompense.

Forme de organizare a activităţii: frontal, pe grupuri mici, individual

Scenariul activităţii

I. Moment organizatoric

În vederea bunei desfăşurări a activităţilor de învăţare au loc: aranjarea mobilerului, pregătirea materialului didactic, asigurarea unei atmosfere de lucru adecvate.

II:Întâlnirea de dimineaţă

Salutul

Copiii sunt invitaţi să se salute prin recitarea colectivă a poeziei:

„ Dimineaţa a venit
Trenuleţul a sosit
În cerc să ne adunăm,
Cu toţi să ne salutăm
Bună dimineaţa, conductori mici,
Mă bucur că sunteţi aici.

A început o nouă zi
Bună dimineața, copii!"

Prezența şi completarea calendarului naturii

Se face prezența şi se notează absenții: fiecare copil îşi va lua jetonul pe care se află un simbol şi îl va aşeza în buzunarul pentru copii prezenți, iar jetoanele rămase le va aşeza un copil în buzunarul pentru absenți. Se va completa „Calendarul naturii", copiii precizând în ce anotimp se află şi marcând schimbările meteo, precum şi îmbracămintea potrivită pentru această perioadă.

Se inițiază un moment de înviorare în care copiii sunt invitați să execute mişcări de gimnastică prin recitarea de versuri cunoscute de ei :

„Dacă vreau să cresc voinic
Fac gimnastică de mic:
Merg în pas alergător,
Apoi sar într-un picior,
Mă opresc, respir uşor,
Întind brațele să zbor.
Toată lumea e a mea
Când mă aşez la podea!
Ăsta-i doar un început!
la priviți cât am crescut!"

Activitatea de grup/Împărtăşirea cu ceilalți

La activitatea de grup, cu ajutorul unei mingi ce va fi aruncată de la un copil la altul, vor fi precizate mijloacele de transport cu care au venit la grădiniță, au mers la bunici, au mers în oraş.

Noutatea zilei

Un personaj surpriză, clovnul Cici, va veni în grupă pentru a le cere copiilor ajutorul.

III. Captarea atenţiei pentru activitatea de învăţare

Clovnul Cici a venit tocmai din Țara Baloanelor pentru a participa la o petrecere. Când a venit, acesta a călătorit cu balonul, dar un vânt mare a suflat balonul şi acum nu mai ştie cu ce se poate întoarce acasă, aşa că a venit să-l ajutăm.

IV: Anunţarea temei şi a obiectivelor

Fiindcă acesta are foarte multe bagaje, trebuie să aleagă un mijloc de transport în care să îi încapă toate lucrurile. Copiii ajung la concluzia că cel mai potrivit mijloc de transport pentru clovn este trenul. Cu ajutorul unor planşe, copiii verifică dacă Cici cunoaşte mijloacele de transport terestre, dar acesta face confuzii foarte mari. De exemplu, ne arată un vapor şi spune că este tren etc. Copiii recunosc şi denumesc mijloacele de transport terestre. Clovnul Cici nu ştie de unde trebuie să ia trenul şi nu ştie cum arată o gară şi îi roagă pe copii să-i construiască o gară până când el se va

întoarce de la petrecerea pentru care a venit. Clovnul părăseşte sala de grupă, iar prin intermediul unei tranziții, copiii părăsesc sala de grupă:

Tranziţie

,,Câte unul pe cărare
Mergem veseli către baie,
Mergem ca să ne spălăm
Clovnul să îl ajutăm:TUUUU . ”

V. Dirijarea învăţării şi obţinerea performanţei

ALA 1

La întoarcere, copiilor li se aminteşte că vor lucra la alcătuirea gării pentru a-l ajuta pe clovnul Cici. Copiii sunt orientați spre centrele de interes cu ajutorul unei tranziții.

Tranziţie

„Bat din palme – clap-clap-clap,
Din picioare trap-trap-trap,
Ne-nvârtim, ne răsucim
Şi spre centre noi pornim!”

Vor fi distribuite următoarele sarcini de lucru:

Bibliotecă: „Ce se întâmplă la gară?”

Sarcină de lucru:

- să recunoască şi să sorteze jetoane cu imagini reprezentând obiecte pe care le întâlnim la gară;

Artă: „ Gara de la noi din oraş”

Sarcină de lucru:

- să picteze corespnzător geamurile şi uşa gării;

Construcţii: „Vagoanele trenului”

Sarcină de lucru:

- să construiască vagoanele trenului, utilizând cuburi de construcție existente la centru.

După rezolvarea sarcinilor de la centre, va fi aranjată gara.

Domeniul ştiinte

Materialele realizate la centrul **Artă** se vor expune pe machetă. Uşa va fi aşezată în mijlocul machetei în partea de jos, iar geamurile vor fi aşezate două în stânga, două în dreapta uşii. Copiii vor număra şi vor preciza poziţiile spaţiale.

Utilizând lucrările realizate la centrul **Construcţii** unde au construit vagoane de diferite culori (roşu, albastru, verde, galben), copiii vor rezolva sarcini de numărare prin încercuire. Liniile de cale ferată vor fi numerotate. La capătul fiecărei linii, copiii vor pune un jeton cu o cifră care va indica numărul liniei.

Li se va cere copiilor să aşeze pe fiecare linie atâtea vagoane câte indică numărul liniei. Aşezarea vagoanelor se va realiza atât în funcţie de numărul indicat, cât şi în

funcţie de culoarea vagoanelor (pe linia 1, se vor aşeza vagoanele roşii, pe linia 2, vagoanele albastre, pe linia 3, cele verzi, iar pe linia 4, pe cele galbene). În timp ce se aranjează vagoanele în funcţie de criteriile date, copiii vor lucra la măsuţe cu material individual având boluri cu jetoane şi cifre. După ce se aşează corespunzător vagoanele pe o linie, copiii au sarcina să aleagă din bol jetonul cu cifra indicată şi vagoanele corespunzătoare cifrei, astfel realizând fiecare scara numerică, cu ajutorul materialului individual.

Utilizând materialele elaborate la centrul **Bibliotecă,** copiii se vor angaja în următoarele sarcini de lucru:

- grupează obiectele în funcţie de forma fiecăruia;
- numără obiectele din fiecare grupă formată.

La acest centru, copiii au sortat băncuţe, bagaje, case de bilete şi toate acestea vor fi aşezate în gară astfel: două băncuţe lângă uşa gării, două case de bilete lângă linia 4, două case de bilete langă linia 1, toate bagajele lângă cele patru vagoane de la linia 4 şi două băncuţe lângă linia 1.

Când gara este gata, Cici se intoarce şi apreciază efortul copiilor. Cici îşi aminteşte că a primit ceva de la copiii la a căror petrecere a fost. Acesta va scoate din geanta lui 4 locomotive, pe care copiii le vor aşeza, câte una, pe fiecare linie.

Domeniul Om şi societate

După ce locomotivele sunt aşezate, Cici le spune copiilor că ar vrea să îi ducă şi pe ei în excursie în Ţara Baloanelor, doar că este o problemă: nu sunt suficiente vagoane. Astfel, clovnul caută în geanta lui şi găseşte materialele de care copiii au nevoie pentru a realiza propriul vagon. Activitatea de învăţare va fi ghidată după următoarele secvenţe didactice.

Intuirea modelului

Se va prezenta modelul şi se va asigura intuirea lui.

Explicarea şi demonstrarea modului de lucru

Va fi prezentată tehnica lipirii. Copiii vor fi încurajaţi să realizeze un vagon personalizat.

Munca independentă

Fiecare copil va primi un carton format A5 pe care vor avea de lipit roţile vagonului şi câte 3 geamuri. Pe urmă, fiecare copil va primi câte o imagine cu propriul chip, pe care va trebui să o decupeze , apoi să o lipească pe geamul din mijloc, astfel realizându-se personalizarea vagonului. După executarea exerciţiilor de încălzire a mâinilor, se va da da semnalul pentru începerea muncii independente. Se va acorda sprijin copiilor în realizarea lucrărilor

Până când copiii vor realiza vagoanele, clovnul Cici va merge să îşi pregătească lucrurile pentru a fi gata de drum.

Analiza lucrărilor

După finalizarea lucrărilor, se va trece la analiza acestora. Fiecare copil îşi va pune vagonul la gât, se va forma semicercul, apoi copiii vor fi antrenaţi în analiza lucrărilor.

VI. Asigurarea transferului

ALA 2

Analiza lucrărilor este urmată de sosirea clovnului Cici, care a terminat bagajele şi este gata de drum. Pentru a ne demonstra că se ține de promisiune, acesta îşi va pune la gât o siluetă de locomotivă, iar copiii îşi vor pune la gât vagoanele personalizate şi se vor aşeza unul după altul, în spatele clovnului pentru a merge în excursie în Țara Baloanelor. Trenulețul se va realiza astfel: în spatele locomotivei (clovnului) se vor aşeza vagoanele roşii (copiii cu vagoane roşii), urmând apoi vagoanele albastre, vagoanele verzi, cele portocalii, apoi cele mov şi roz. De fiecare dată când o grupă de vagoane este adăugată la tren, un copil din grupa următoare va număra câte vagoane sunt în grupa anterioară. Când trenul este gata, pornim la drum spre Țara Baloanelor. Copiii vor părăsi sala de grupă, iar la întoarcere, în sală, se vor afla baloane.

Pentru a le mulțumi copiilor pentru ajutor, clovnul Cici se va juca împreună cu copiii jocul ,,Trenulețul muzical". Pe melodia ,,Trenulețul", copiii vor dansa în jurul clovnului, care va fi locomotiva. Clovnul va alege pe rând câte un copil să fie vagon. Fiecare copil va trece prin tunelul format prin îndepărtarea picioarelor de către clovn şi de către copiii care au fost deja selectați, va executa târârea pe palme şi pe genunchi şi se va aşeza în spatele copilului care reprezintă ultimul vagon. Jocul va continua până când toți copiii vor fi vagoane.

VII. Încheierea activității

La finalul activității, se vor formula aprecieri colective şi individuale cu privire la prestația şi la implicarea copiilor în activitate, apoi clovul Cici va da fiecărui copil câte un balon, pe care să îl aibă ca amintire din Țara Baloanelor.

Jocul logico-matematic

Definiția şi specificul jocului logico-matematic

Jocurile logice fundamentează primele cunoştințe matematice ale copiilor şi elemente de logică matematică. Ele contribuie la realizarea proceselor de abstractizare şi generalizare a cunoştințelor şi, pe această bază, la o mai reală apropiere a copiilor de primele noțiuni matematice, menite să le faciliteze înțelegerea noțiunii de număr şi a operațiilor cu numere care se vor studia în şcoală.

Ceea ce diferențiază jocul logic de alte forme de joc este faptul că el se fundamentează pe elemente din teoria mulțimilor şi pe logică, elemente de bază în asimilarea ulterioară a noțiunilor matematice, urmărind dezvoltarea capacității de a gândi logic, de a opera cu structuri şi operații logice.

În jocul logic creşte numărul de condiții şi cerințe de care copilul trebuie să țină seama, respectarea şi cunoaşterea acestora fiind esențiale pentru realizarea jocului.

Scopul jocului logic este de a-i înzestra pe copii cu noţiuni logice simple şi polivalente, ajutându-i să înţeleagă problemele realităţii înconjurătoare, să exprime judecăţi şi raţionamente într-un limbaj simplu, familiar.

În desfăşurarea jocurilor logice, se utilizează truse de piese ale căror caracteristici sunt de formă, mărime, culoare, grosime şi se disting cu uşurinţă. Se recomandă folosirea trusei cu 48 piese a lui Z. P. Dienes care este şi autorul unei însemnate colecţii de jocuri logice. Piesele acestei truse se caracterizează prin patru atribute cu variabile distincte:

- mărime, cu două valori: mare, mic;
- culoare, cu trei valori: roşu, galben, albastru;
- formă, cu patru valori: cerc, pătrat, triunghi, dreptunghi;
- grosime, cu două valori: gros, subţire

Când cerinţele didactice impun folosirea unui număr restrîns de piese, se poate renunţa la un atribut sau la o variabilă. Astfel, la grupa mică, se poate lucra cu cel mult 18 piese: se renunţă la un atribut (grosime) si la o variabilă (dreptunghi).

Manipularea figurilor geometrice conduce mai rapid şi mai eficient la formarea percepţiilor accelerând astfel apariţia structurilor operatorii ale gândirii.

În funcţie de scopul propus, de specificul jocului şi de nivelul de pregătire al grupei, jocurile logice se realizează de obicei prin activităţi frontale, pe echipe şi numai rareori individuale.

Clasificarea jocurilor logico- matematice

Jocuri libere- pregătitoare

Se practică la fiecare grupă la începutul anului şcolar, în cadrul jocurilor liber-creative. Au rolul de a conduce copiii către o înţelegere intuitivă şi concretă a matematicii. De asemenea, pregătesc înţelegerea jocurilor logice propriu-zise.

În cadrul acestor jocuri, copiii sunt familiarizaţi cu figurile geometrice din truse, fiind lăsaţi să se joace liber, să construiască din imaginaţie.

Valoarea formativă a acestor jocuri constă în familiarizarea copiilor cu sarcinile de lucru şi formarea deprinderii de a se juca cu piesele, însuşindu-şi o serie de noţiuni de bază, legate de forma, culoarea şi dimensiunile figurilor geometrice.

Exemplu:

Joc: „Să construim un şarpe colorat!"

Scopuri:

- familiarizarea copiilor cu piesele trusei Dienes;
- dezvoltarea capacităţii de comparare şi diferenţiere a pieselor după culoare.

Desfăşurarea jocului:

Educatoarea construieşte un şarpe din piese logice, construcţie în care o piesă diferă de alta prin culoare (nu contează forma). Copiii vor fi solicitaţi să construiască şi ei

un şarpe asemănător şi să-l compare cu cel al educatoarei.

Pentru complicarea jocului, se poate prezenta un şarpe în care se alternează cele trei culori (roşu, galben, albastru, roşu, galben etc.). Se cere copiilor să redea această alternare prin construcție.

Alte jocuri care se încadrează în acestă categorie sunt: ,,Să construim un tren lung din toate pătratele (cercurile, triunghiurile-grupa mijlocie)", „Construim cercuri", „Înşirăm mărgele", „Construim un brăduț" etc.

Jocuri pentru constituirea de mulțimi

Aceste tipuri de jocuri facilitează preşcolarilor înțelegerea procesului formării mulțimilor, pe baza unor caracteristici, reuşind să intuiască complementarele acestora.

La grupa mică, în prima parte a anului, copiilor li se face cunoştință cu cercul, pătratul, iar, la sfârşitul anului, se introduce şi forma de triunghi.

În grupa mijlocie, copiii sunt familiarizați cu figura geometrică: dreptunghiul. După predarea acestora, atributul ce urmează a fi studiat este grosimea, cu cele două atribute ale sale gros-subțire. Jocurile logice bazate pe negație, ca exemplu: „Aceasta piesă nu este cerc, nu este mare. . . . " se realizează după ce copiii şi-au însuşit în totalitate figurile geometrice şi atributele acestora.

În derularea eficientă şi de calitate a jocurilor logice, se introduc reguli şi elemente de joc, acestea făcând jocurile mai atractive şi relaxante, facilitând şi învățarea.

Exemplu :

Joc: „Săculețul fermecat"

Scopuri:

- perceperea corectă a însuşirilor pieselor trusei, intuirea deducției logice;
- cultivarea exprimării corecte.

Desfăşurarea jocului:

Educatoarea prezintă copiilor sub formă de surpriză săculețul fermecat adus de pitic. Tic- pitic prezintă copiilor săculețul şi le cere să ghicească ce are înăuntru, solicitându-le acestora să aleagă din săculeț câte o piesă, fără să o scoată şi cu ajutorul simțului tactil să o descrie, după formă, mărime şi grosime. Abia după descriere, aceştia vor scoate piesa din săculeț şi o vor arăta colegilor.

Complicarea jocului se realizează prin deducție logică: „ dacă am scos pătratul roşu, în săculeț au mai rămas pătratele albastre şi galbene. Dacă am scos pătratul mic, roşu şi subțire, în săculeț au mai rămas pătratele mici şi subțiri, galbene sau albastre".

În *încheierea activității*, Tic-pitic le oferă copiilor recompense.

Alte jocuri pot fi: „Alege toate cercurile şi joacă-te cu ele", „Caută pătratul", „Caută cercuri, caută pătrate", „Cum este prietenul tău?", „Ce piesă nu cunoaştem?", „Ce este la fel?", „Construim căsuțe", „Unde este locul meu?", „Ce a greşit ursulețul?","Biblioteca", „Cum este şi cum nu este această piesă?", „Te rog să-mi dai!",

„Ce piesă am ascuns?"

Jocuri de aranjare a pieselor în tablou

Prin aceste jocuri, copiii intuiesc piesele trusei, se obişnuiesc cu ordinea şi succesiunea lor.

În cadrul acestor jocuri, în funcţie de obiectivele propuse, se realizează tablouri cu număr de căsuţe corespunzătoare necesităţii jocului.

Aceste jocuri se pot începe chiar spre sfârşitul grupei mici, cu un număr restrâns de piese şi sarcini simple, acestea complicându-se pe măsură ce copiii înaintează în vârstă.

Exemplu:

Joc: „ Găseşte locul potrivit!"

Scop: - consolidarea deprinderii de a forma mulţimi pe baza unei însuşiri date;

Desfăşurarea jocului:

În faţa copiilor, pe o masă, se vor afla piesele trusei Dienes bine amestecate, precum şi un panou cu căsuţe. După intuirea materialului şi anunţarea jocului, se trece la explicarea lui. Copiii sunt anunţaţi că trebuie să aşeze piesele trusei în tablou, astfel: piesele de pe linie (orizontal), să aibă aceeaşi culoare, iar piesele de pe coloană (vertical), trebuie să aibe aceeaşi formă. Pentru primul tablou, se va lucra cu piesele subţiri, iar pentru al doilea, cu piesele groase. Copilul numit va alege o piesă şi o va aşeza la locul potrivit, motivând (în linie şi pe coloană): „ Am aşezat această piesă aici pentru că este roşie – (în linie), iar aceasta aici pentru că este triunghi - (pe coloană)". Copilul care nu răspunde şi nu aşază corect piesa, va fi ajutat sau corectat de un coleg. După aşezarea pieselor, se va purta o discuţie cu copiii privind mulţimile formate.

Jocuri cu diferenţe

Scopul acestor tipuri de jocuri este să consolideze noţiunile şi deprinderile însuşite anterior şi să familiarizeze copiii cu ideea de succesiune, aranjare în lanţ, astfel încât, între două piese consecutive oarecare, să fie un număr determinat de diferenţe.

În seria trenurilor, se începe cu ,,Trenul cu patru diferenţe", deoarece este mai accesibil, iar preşcolarii mici conştientizează mai uşor deosebirile decât asemănările, continuându-se apoi cu „ Trenul cu 1, 2 si apoi cu 3 diferenţe".

Exemplu:

Joc: Trenul (cu patru diferenţe)

Scopuri:

- consolidarea cunoştinţelor despre atributele pieselor;
- distingerea pieselor care diferă prin toate atributele.

Desfăşurarea jocului:

În faţa copiilor, pe covor, sunt aşezate piesele trusei. Şeful de tren, în echipament corespunzător, spune: ,,Să iasă din depou o locomotivă" şi indică cele patru atribute (de exemplu: în formă de dreptunghi, mare, gros şi albastru). Piesa indicată va fi aleasă de un copil, aşezată pe covor şi însemnată cu o bulină. La semnalul şefului de tren se ataşează vagoanele. Fiecare vagon trebuie să fie total diferit de cel dinaintea lui, adică să se deosebească prin formă, culoare, mărime şi grosime. Copilul care a ales piesa trebuie să demonstreze că aceasta este total diferită de piesa anterioară.

Jocul se poate relua sub o altă formă. Copiii chemaţi pe rând să aşeze câte un vagon se vor muta cu scăunelul, unul în spatele celuilalt, fiecare cu piesa aleasă în mână.

În *încheiere*, copiii imită trenul (mişcare, fluierat).

Jocuri cu cercuri

Sprijină intuirea operaţiilor cu mulţimi (intersecţia, reuniunea, diferenţa, complementara reuniunii) şi a operaţiilor logice ce decurg din acestea. În cadrul acestor jocuri, se vor utiliza următoarele cuvinte:

- disjuncţia prin expresia ,,sau" (,,piesă roşie" sau ,,piesă pătrată"), ca element al reuniunii;
- conjuncţia prin expresia ,,şi ...şi", referindu-se la intersecţia a două mulţimi.

Pe parcursul acestor activităţii, copiii îşi vor însuşi limbajul logico- matematic.

Exemplu:

Joc: „ Găseşte locul potrivit!"

Scop: - recunoaşterea şi verbalizarea corectă, adecvată a mulţimilor nou formate;

Desfăşurarea jocului:

În faţa copiilor, sunt plasate două cercuri (diagrame) mari, unul de culoare roşie, celălalt de culoare verde, astfel încât să se intersecteze. Alături de diagrame, vor fi aşezate ceie 48 de piese geometrice ale trusei. Se va cere ca o mulţime de piese geometrice, având un singur atribut, să fie aşezate într-un cerc şi altă mulţime de piese, cu alt aribut, în celălalt cerc. Se cere copiilor să aşeze toate triunghiurile în cercul roşu şi toate piesele mici în cercul verde. Copiii vor aşeza piesele mici în cercul verde, triunghiurile mari în cercul roşu iar triunghiurile mici în intersecţia dintre cele doua cercuri, spunând:

- „ Am aşezat triunghiurile mici aici, pentru că ele sunt şi triunghiuri şi piese mici".
- „De ce aţi aşezat piesele mici în cercul verde?"
- „ Pentru că sunt piese mici, dar nu sunt triunghiuri!" – diferenţa

Educatoarea le va spune apoi că orice piesă geometrică ce ocupă unul din locurile indicate de diagrame poate fi sau triunghi sau piesă mică (deci se va face apel la reuniune).

În acelaşi fel, pot fi formulate şi rezolvate alte cerinţe asemănătoare, referitoare la însuşirile diferite ale pieselor geometrice.

Jocuri de formare a perechilor

Acest tip de jocuri este recomandat pentru copiii de grupă mare şi ajută la însuşirea procedeului de stabilire a corespondenţei biunivoce între două mulţimi. Pentru înţelegerea corespondenţei biunivoce, trebuie început cu mulţimi de obiecte, cu deosebiri nesesizabile (de mărime, formă şi culoare), apoi cu mulţimi constituite din obiecte diferite şi abia apoi cu piesele trusei.

Exemplu:

Joc: „ Jocul drumurilor"

Scop: - verificarea cunoştinţelor şi deprinderilor de stabilire a corespondenţei, termen la termen, între elementele mulţimilor.

Desfăşurarea jocului:

Copiii sunt împărţiţi în echipe având cele 48 de piese plasate pe o măsuţă, astfel încât să le poată vedea toţi. Educatoarea numeşte câţiva copii care vor forma mulţimi de piese geometrice: mulţimea tuturor pătratelor, mulţimea tuturor triunghiurilor. Reprezentanţii echipei vor alege o mulţime cu care se vor juca. Se anunţă tema şi se explică regula jocului. În faţa fiecărei echipe, se va aşeza o coală de hârtie pe care sunt trasate două linii paralele ce reprezintă drumul, apoi vor începe să construiască (pe marginea drumului), respectând regula jocului. Dacă o echipă îşi va alege criteriul de alcătuire de perechi, mărimea, atunci vor aşeza pe o parte a străzii numai „ case mari", iar pe cealaltă parte numai „ case mici". Dacă perechile s-au format după criteriul grosimii, pe o parte a străzii vor aşeza piesele subţiri, iar pe cealaltă piesele groase. Echipa câştigătoare va fi cea care va forma mai repede şi corect perechi între piese, indiferent de criteriul de selecţie.

Jocuri de transformări

O caracteristică importantă a acestor jocuri este faptul că se joacă în echipă, fiecare echipă având câte o trusă. Rolul lor este de a consolida înţelegerea corespondenţei biunivoce şi de a pregăti noţiunea de operaţie, de funcţie. În desfăşurarea acestor tipuri de jocuri, trebuie să se respecte cele trei etape ale jocului.

1. *Jocurile de reproducere*- echipa adversă trebuie să redea construcţia celeilalte echipe, respectând poziţia, mărimea, culoare şi grosimea fiecărei piese;

2. Jocurile de transformare - echipa a II-a are sarcina de a schimba unu din atributele pieselor din construcţia originală (Piesele mici se schimbă cu cele mari).

3. Jocuri de transformări ciclice- pot avea 4 transformări, în funcţie de atributul pe care-l schimbăm; astfel, pornim de la o construcţie, dacă schimbăm mărimea pieselor, obţinem o nouă construcţie; aplicând acesteia aceeaşi regulă încă o dată, ajungem la construcţia iniţială. În acest caz, ciclul are două transformări. Pentru atributul *formă*, un

ciclu are patru transformări, pentru *culoare*, are trei transformări, iar pentru *grosime* şi *mărime,* un ciclu are două transformări.

Exemplu:

Joc: „Racheta"

Scopuri:

- consolidarea cunoştinţelor şi a deprinderilor cu privire la folosirea corespondenţei biunivoce;

- însuşirea noţiunii de transformare ciclică şi învăţare a modului în care se poate folosi.

Desfăşurarea jocului:

Mesele copiilor vor fi aşezate în formă de clasă pentru ca toţi copiii să vadă tabla magnetică. Educatoarea contruieşte pe tabla magnetică modelul unei rachete din 5 piese geometrice de formă, mărime, grosime şi culori diferite. Se precizează, cu ajutorul copiilor, atributele fiecărei piese ce intră în componenţa rachetei. Educatoarea cere copiilor să construiască individual aceeaşi figură (rachetă), ca cea de pe tabla magnetică, respectând forma, mărimea, grosimea, culoarea şi poziţia fiecărei piese. Se subliniază faptul că fiecare rachetă construită trebuie să aibă „ tot atâtea elemente" ca cea din modelul prezentat. Se trece la transformarea simplă a „ rachetei" iniţiale prin schimbarea unui atribut: cel al mărimii sau cel al grosimii. Se enunţă problema:

„ Transformaţi toate piesele mari în mici!", iar „ piesele mici în piese mari!", sau: „Transformaţi toate piesele grose în piese subţiri, lăsând neschimbate toate celelalte atribute ale pieselor, precum şi poziţia lor!". După ce copiii şi-au însuşit tehnica transformărilor simple, se vor introduce noi variante. Copiii vor fi împărţiţi pe echipe, fiecare primind ca sarcină de lucru să transforme modelul educatoarei, folosind piese de altă formă, mărime, culoare, grosime, poziţia pieselor rămânând neschimbată (astfel o echipă foloseşte pătrate, alta triunghiuri, alta dreptunghiuri). Indiferent de variantele folosite în transformările simple, copiii trebuie să constate că atunci când se transformă modelul dat, se obţine o construcţie cu „ tot atâtea" piese ca a modelului, concluzie la care vor ajunge doar în cazul în care vor folosi în transformare relaţia de echipotenţă.

Jocuri şi exerciţii cu mulţimi echivalente (echipotente)

Jocurile-exerciţii cu mulţimi echivalente introduc copiii în secretele unor operaţii, folosind proprietăţile relaţiei de echivalenţă. Preşcolarii sunt pregătiţi pentru înţelegerea noţiuni de număr şi a operaţiilor cu numere.

În cadrul rezolvării problemelor, copiii manipulează materialul demonstrativ şi constituie mulţimi echivalente pe baza corespondenţei biunivoce, folosind proprietăţile relaţiei de echivalenţă.

Exemplu:

Joc: „ Ghici, ghici!"

Scop: - intuirea noţiunii de operaţie aritmetică şi iniţierea în efectuarea unor operaţii simple de adunare şi scădere cu una, două unităţi.

Desfăşurarea jocului:

Copiii primesc pe mese mulţimi de figuri geometrice de aceeaşi formă (culoarea, mărimea şi grosimea diferă).

Copiii intuiesc materialul, descriind cele patru atribute ale figurilor geometrice: „Am primit o mulţime de triunghiuri care sunt mari şi mici, groase şi subţiri şi au cele trei culori (albastru, galben, roşu). "

Educatoarea anunţă tema şi obiectivele şi cere copiilor să formeze perechi din piesele groase şi subţiri de aceeaşi formă, mărime şi culoare. Copiii formează perechi prin punerea în corespondenţă termen la termen. După formarea perechilor, educatoarea ridică jetonul pe care are desenat două mulţimi cu „ tot atâtea elemente", iar, în cazul în care „ cantitatea diferă", trebuie să ceară sau să dea educatoarei una sau două figuri geometrice, verbalizând operaţia efectuată.

„- Mie imi trebuie ca să formez perechi un triunghi mic, subţire, de culoare roşie. "

„– În mulţimea mea de cercuri, este în plus un cerc mare, subţire, de culoare albastră, care nu are pereche". Piesa fără pereche o dă educatoarei.

Trebuie specificat că ordinea aşezării culorilor în perechi va fi: albastru, galben, roşu pentru a-i ajuta pe copii să observe cantităţile mai mari sau mai mici ale mulţimilor.

Metodologia jocului logico-matematic este asemănătoare cu cea a jocului didactic matematic, aşa cum se va observa din proiectele didactice prezentate mai jos.

PROIECT DE ACTIVITATE

Grupa: mare

Tema activităţii: ,,Cum este şi cum nu este această piesă"

Categorii de activităţi de învăţare: Domeniul Ştiinţe – Activitate cu conţinut matematic

Forma de realizare: Joc logico-matematic

Tipul activităţii: evaluare de cunoştinţe

Scopul activităţii: Consolidarea cunoştinţelor copiilor referitoare la forma, mărimea, culoarea şi grosimea pieselor

Obiective operaţionale:

- să descrie piesele trusei cu ajutorul atributelor şi a negaţiilor, pornind de la deducţia logică;
- să realizeze comparaţii între piesele trusei, precizând însuşirile pieselor

Sarcina didactică:

- denumirea corectă a atributelor pieselor şi determinarea lor cu ajutorul negațiilor;
- intuirea complementarei unei mulțimi.

Regulile jocului:

- copilul indicat alege piesa preferată şi va spune atributele care le are;
- alt copil precizează ce însuşiri nu are piesa (în comparație cu alte piese ale trusei).

Elemente de joc: mişcarea, aplauze, întrecerea, aruncarea şi prinderea mingii

Metode şi procedee didactice: explicația, demonstrația, exercițiul, problematizarea, schimbă perechea.

Mijloace didactice: Trusa Dienes cu cele 48 de piese logice, o minge, fişe de evaluare

Forme de organizare a activității: frontal, în perechi, individual

Durata: 30 minute

EVENIMENT DIDACTIC	CONȚINUT ŞTIINȚIFIC	STRATEGII DIDACTICE	EVALUARE
Moment organizatoric	Se creează condiții optime pentru desfăşurarea activi-tății		
Captarea atenției	Prin prezentarea sub formă de surpriză a materialului de pe măsuța educatoarei şi intuirea lui.	Conversația	Evaluare orală
Reactualizarea cunoştințelor	Pe rând, va fi ridicată o piesă şi se va cere copiilor să o denumească, şi să precizeze atributul indicat (mărime, culoare, grosi-me).	Demonstrația Conversația	Evaluare orală
Anunțarea temei	„Copii, până acum am descris piesele trusei aşa cum sunt ele. Astăzi ne vom juca jocul *Cum este şi cum nu este această piesă* şi vom spune şi cum nu sunt ele".	Expunerea	Observarea comportamentului nonverbal
Prezentarea conținutului şi dirijarea învățării	*Explicarea jocului* Copilul spre care se îndreaptă mingea aruncată de educatoare o ia, vine la	Explicația Demonstrația	Observarea comportamentului nonverbal

	masă, alege o piesă şi spune ce însuşiri are. De exemplu: „Acesta este un pătrat, mare, albastru şi subţire". Alt copil, ales de primul, va preciza ce atribute nu are. De exemplu: „Nu este cerc, dreptunghi, triunghi, nu este mic, nu este roşu sau galben, nu este gros". *Desfăşurarea jocului de probă* Doi copii vor demonstra descrierea unei piese, prin precizarea atributelor şi cu ajutorul negaţiilor.		
Obţinerea performanţei	*Desfăşurarea jocului* Vor fi descrise mai multe piese. Răspunsurile corecte vor fi recompensate cu aplauze, iar cele incomplete sau incorecte vor fi completate sau corectate de către colegi.	Conversaţia Exerciţiul	Aprecierea corectitudinii răspunsurilor
Asigurarea retenţiei şi a transferului	*Complicarea jocului* Copiii se aşază în perechi, faţă în faţă, în două cercuri concentrice. Copiii din cercul din interior primesc câte o piesă. Câte un copil din interior va spune cum este această piesă. Perechea lui va preciza ce atribute nu are această piesă. Perechile care răspund corect sunt recompensate cu figuri geometrice. După ce toate perechile au răspuns,	Schimbă perechea	Aprecierea si recompensarea corectitudinii răspunsurilor

	copiii din cercul exterior se deplasează cu un scaun spre stânga şi jocul continuă.		
Evaluarea performanței	Fiecare copil primeşte o fişă şi un creion negru. Pe fişă, sunt redate atributele piselor, iar în centru este desenată o piesă. Copiii vor tăia acele semne care arată cum nu este piesa desenată.	Exercițiul	Aprecierea corectitudinii execuției Încurajarea copiilor cu lucrări modeste
Încheierea activității	Se fac aprecieri asupra participării copiilor la joc.		Aprecieri colective şi individuale

PROIECT DE ACTIVITATE INTEGRATĂ

Grupa: Mijlocie
Tema anuală: ,,Ce şi cum vreau să fiu?"
Tema proiectului :,,Vreau să fiu vedetă"
Subtema proiectului: ,,Pe scenă!"
Tema activităţii: ,,Micii balerini!"
Durata: o zi
Categorii de activităţi de învăţare: ALA1+DŞ+DOS+ALA2

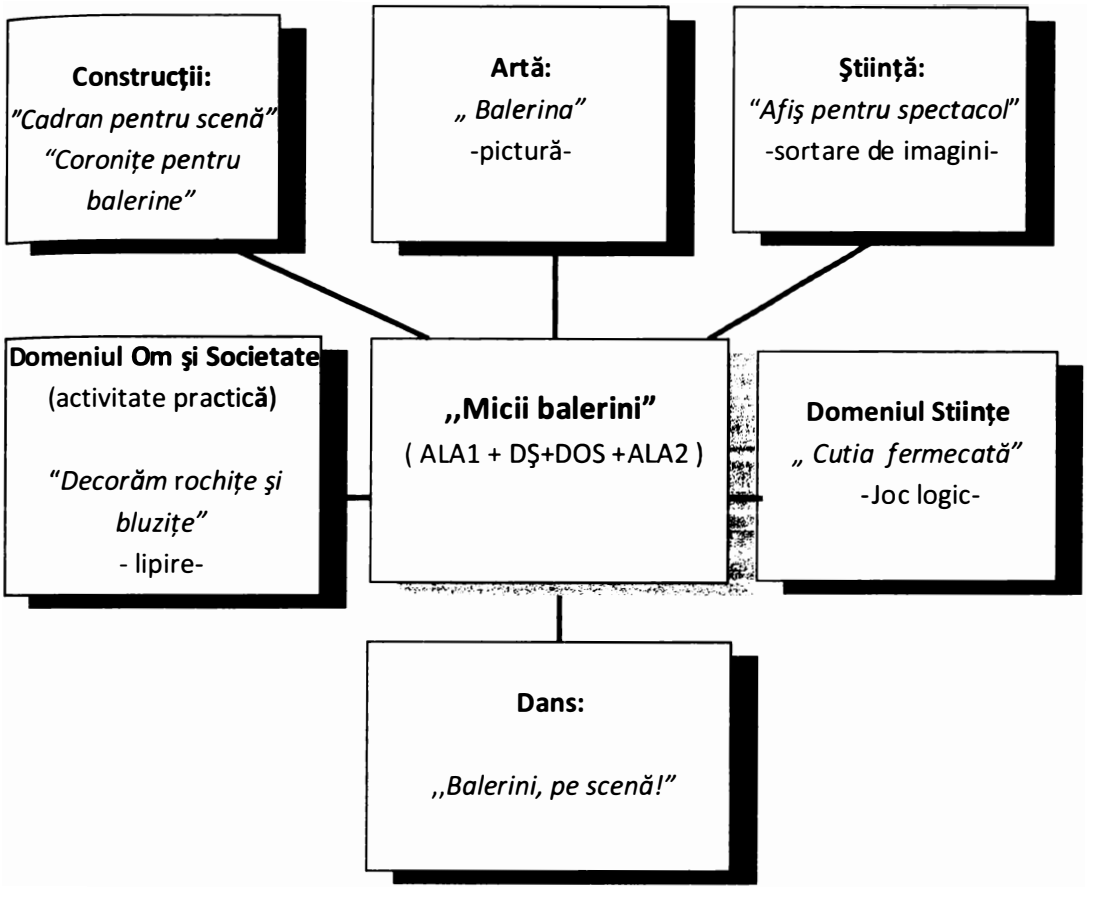

Scopul activităţii: Consolidarea cunoştinţelor privind denumirile formelor geometrice şi a atributelor acestora, precum şi a unor abilităţi practice specifice nivelului de dezvoltare motrică.

Obiective operaţionale:

- să recunoască formele geometrice: cerc, pătrat, triunghi şi dreptunghi în cadrul jocuri, denumindu-le corect;
- să utilizeze corect formele geometrice în contexte educative, respectând indicaţiile cadrului didactic;
- să efectueze deducţii logice, în cadrul jocurilor cu piesele geometrice;
- să grupeze piesele de aceeaşi formă, culoare, mărime, folosind trusa existentă la centru;
- să se dezvolte capacitatea de orientare prin lipirea figurilor geometrice în spaţiul dat, valorizând modelul decorativ;
- să se dezvolte motricitatea fină, construind cadranul pentru scenă şi coroniţe din piesele lego;
- să se dezvolte simţul estetic prin utilizarea diverselor culori, pornind de la diferite imagini cu contur dat;
- să sorteze jetoanele specifice temei, pornind de la materialele puse pe masă;
- să realizeze un afiş cu jetoanele sortate pentru spectacol, folosind tehnica lipirii;
- să execute paşi de balet respectând succesiunea corectă a acestora.

Strategii didactice :

Metode şi procedee didactice: muncă în grupuri mici, munca în echipe, turul galeriei, convorbirea, explicaţia, demonstraţia, exerciţiul, problematizarea.

Mijloace didactice: jetoane, foaie de carton, aracet, figuri geometrice, pensule, acuarele, piese lego, medalii.

Forme de organizare a activităţii: activităţi frontale, de grup şi individuale

Scenariul activităţii

I. Moment organizatoric

În vederea bunei desfăşurări a activităţilor de învăţare au loc: aranjarea mobilerului, pregătirea materialului didactic, asigurarea unei atmosfere de lucru adecvate.

II: Întâlnirea de dimineaţă

Salutul are loc cu ajutorul următoarelor versuri; „Dimineaţa a sosit,/ La grădiniţă am venit. / Mâinile le adunăm/ Şi frumos noi salutăm!

Prezenţa şi calendarul naturii: fiecare copil îşi va alege jetonul cu simbolul lui şi îl va pune în plicul corespunzător, după care se completează calendarul naturii.

Împărtăşirea cu ceilalţi: copiii sunt invitaţi să-şi exprime gândurile în legătură cu stările lor (cum se simt, ce s-a întâmplat nou în viaţa lor în ziua precedentă).

Activitatea de grup îi ajută pe copiii să se învioreze.

Noutatea zilei: copiii discută despre tema săptămânii, despre cum au contribuit ei la realizarea acestei temei.

III: Captarea atenţiei pentru activităţile de învăţare

Discuţiile privind noutăţile zilei sunt întrerupte de vizita unei balerine, preocupată că urmează să aibă astăzi spectacol la grădiniţă şi echipa ei s-a rătăcit, iar ea trebuie să realizeze spectacolul, dar nu are cu cine. Balerina le cere ajutorul copiilor, explicându-le de ce anume are nevoie, pentru a desfăşura acest spectacol de balet. Cel mai important lucru pentru acest spectacol este costumul, iar pentru asta balerina împreună cu copiii analizează îmbrăcămintea unei balerine.

IV: Anunţarea temei şi obiectivelor activităţii didactice

Observând rochiţa balerinei, constată că este decorată cu figuri geometrice, pe care balerina nu le cunoaşte. Copiii îi propun întâi să înveţe figurile geometrice, după care promit că o vor ajuta.

V. Dirijarea învăţării şi obţinerea performanţei

Domeniul Ştiinţe-activitate matematică

Este iniţiat jocul logic „Cutia fermecată". Jocul este condus conform următoarelor secvenţe didactice:

Explicarea jocului

O minge va fi dată din mână în mână. La semnalul educatoarei, copilul la care se opreşte mingea va lua din cutia fermecată o piesă geometrică, o va denumi şi o va aşeza la căsuţa ei.

Prezentarea regulilor jocului

Jocul are câteva reguli care trebuie respectate: se păstrează liniştea în timpul jocului; mingea se dă din mână în mână cât mai repede; va veni să aleagă o piesă logică doar copilul la care s-a oprit mingea.

Jocul de probă

Jocul de probă se desfăşoară pentru a ne asigura că toţi copiii au înţeles modul de desfăşurare a activităţii. Se desfăşoară o rundă de joc, fără a se consemna sau ierarhiza rezultatele. Se vor sublinia regulile şi comportamentele specifice jocului.

Desfăşurarea jocului

Se va desfăşura jocul propriu-zis, urmărindu-se antrenarea tuturor copiilor. Fiecare răspuns corect este aplaudat. Jocul se va continua până când vor fi aşezate toate formele geometrice la căsuţa lor.

Tranziţie

Pentru aranjarea mobilierului şi pregătirea materialelor pentru activitatea următoare, copiii vor părăsi sala de grupă pe următoarea tranzitie:

„Bat din palme, clap, clap, clap
Din picioare trap, trap, trap,
Ne-nvârtim, ne răsucim
Si spre baie noi pornim!"

Domeniul Om şi societate-activitate practică

După ce balerina s-a jucat şi ea cu figurile geometrice, constată că rochiţele fetiţelor şi bluziţele băieţilor nu seamănă cu ale ei, iar la un spectacol de balet toate

costumele trebuie să fie la fel. Educatoarea îi spune balerinei că au la **Căsuţa păpuşii** nişte fustiţe şi bluziţe care ar putea să o ajute, doar că ele nu sunt decorate cu figuri geometrice, sarcină ce le va reveni copiilor.

Activitatea de învăţare va fi ghidată conform următoarelor secvenţe didactice:

Intuirea materialelor

Copiii vor fi solicitaţi să observe şi să enumere materialul didactic. Pe fiecare măsuţă se află coşuleţe cu figuri geometrice, aracet, pensule, rochiţe, bluziţe.

Prezentarea modelului

Se analizează rochiţa şi bluziţa model: ce reprezintă, cum a fost decorată, ce culori şi forme geometrice s-au folosit.

Explicarea şi demonstrarea modului de lucru

Se explică şi se demonstrează modul de realizare a lucrărilor. Copiii vor fi organizaţi în patru grupuri şi vor decora după următoarele cerinţe:

Grupul I – decorarea cu cercuri roşii;

Grupul II – decorarea cu pătrate albastre;

Grupul III – decorarea cu triunghiuri galbene;

Grupul IV – decorarea cu dreptunghiuri verzi.

Se aminteşte modul de aplicare a aracetului, care se întinde cu pensula pe o parte a hârtiei, iar apoi se presează uşor pe materialul rochiţei-bluziţei.

Exerciţii pentru încălzirea musculaturii

Se execută câteva exerciţii pentru încălzirea mâinilor: ne spălăm pe mâini, cântăm la pian, plouă, tună, fulgeră, răsare soarele. Se urează: Spor la lucru!

Realizarea lucrărilor de către copii

Pe un fond muzical plăcut, copiii încep să lucreze în linişte. Acolo unde este nevoie, se oferă indicaţii şi ajutor.

Analiza lucrărilor

Se realizează turul galeriei, după care doi copii îşi vor prezenta lucrările, descriind figurile geometrice de pe rochiţă-bluziţă şi alţi 2-3 copii vor analiza lucrările altor colegi, arătând care le plac mai mult şi de ce.

VI. Asigurarea retenţiei şi transferului

Complicarea jocului desfăşurat în secvenţa de activităţi matematice

Varianta 1

Balerina nu este sigură că va reuşi să ţină minte toate figurile geometrice şi are nevoie de un tablou cu ele. Pentru a alcătui tabloul, legaţi la ochi, copiii extrag dintr-un săculeţ o figură geometrică pe care o descriu (formă, mărime, grosime), cu ajutorul simţului tactil. Fiecare piesă ghicită se aşează la locul ei pe tablou.

Varianta 2

Copiii verifică dacă balerina a învăţat, cerându-i ei să descrie câte o figură geometrică. Balerina va strecura câte o greşeală, pe care copiii trebuie să o descopere şi să o corecteze.

Se aplaudă şi se formulează aprecieri pozitive pentru răspunsurile corecte.

Tranziţie

„Munca noi am terminat
Şi spre centre am plecat!"

VII. ALA I

Copiii încep pregătirea pentru sala de spectacol. Materialele necesare sunt create la activitatea pe centrele de interes în cadrul cărora se vor atribui următoarele sarcini:

Construcţii: „Scena", „Coroniţe pentru spectacol"

Sarcini:

- să construiască un cadran pentru scenă, pentru a putea delimita scena;
- să îmbine piese pentru a realiza coroniţe;

Ştiinţă: „Afiş pentru spectacol"

Sarcini:

- să sorteze jetoane specifice temei şi să le lipească pe afişul pentru spectacol;

Artă: „Balerina" – pictură; „Micii balerini" – colorare

Sarcini

- să picteze şi să coloreze imagini cu balerini, pentru realizarea fundalului.

După finalizarea sarcinilor pe centre, educatoarea le propune copiilor să meargă în sala în care se va desfăşura spectacolul şi să decoreze fundalul, utilizând ca tranziţie cântecul „Balerina".

VIII. ALA 2

Balerina îi învaţă câţiva paşi de balet. Ea demonstrează fiecare figură, apoi o repetă cu copiii.

Se repetă dansul de două ori, după care grupa mică este invitată în sala de grupă şi începe spectacolul „Micii balerini".

IX. Încheierea activităţii. Aprecieri finale

În încheiere, copiii sunt recompensaţi pentru efortul lor şi felul în care au lucrat cu medalii aduse de balerină. Se formulează aprecieri colective şi individuale cu privire la comportamentul şi implicarea copiilor în activitate.

Pe tot parcursul activităţii, educatoarea va observa comportamentul copiilor şi gradul de implicare în activităţi, va oferi întăriri pozitive şi va corecta eventualele greşeli, va oferi feed-back constructiv şi va formula aprecieri individuale şi colective cu privire la prestaţia copiilor.

Bibliografie

Borțeanu, S. , Vodiță, A. , Axente, M. , Crihan, S. , (2010), *Poftiți în trenulețul jocurilor*, Editura Diamant, Piteşti;

Breben, S. , Gongea, E. , Ruiu, G. , Fulga, M. , (2002), *Metode interactive de grup*, Editura Arves, Craiova;

Cioflică, S. , M. , Ana, A. , (2000), *Jocuri didactice matematice,* Editura EMIA, Deva;

Dima, S. , (1998), *Jocuri logico-matematice pentru preşcolari şi şcolari mici*, Editura Revista Invățământului Preşcolar, Bucureşti;

Dumitrana, M. , (2002), *Activitățile matematice în grădiniță*, Editura Compania, Bucureşti;

Glava, A. , Glava, C. , (2002) - *Introducere în pedagogia preşcolară*, Editura Dacia, Cluj- Napoca;

Iftime, G. , (1976), *Jocuri logice pentru preşcolari şi şcolari mici*, Editura didactică şi pedagogică, Bucureşti;

Libotean, I. , Cicioc, E. , Seling, M. , (1997), *Jocuri didactice matematice pentru grădiniță*, Editura V&I Integral, Bucureşti;

Moț,C. ,(2000)*, Matematica pentru cei mici,* Editura Emia, Deva.

Neagu, M. , Barbu, G. , (1995), *Activitățile matematice în grădiniță*, Editura ASS, Bucureşti;

Petrovici C., Neagu M.,(2006) *Elemente de didactica matematicii în grădiniță şi în învățământul primar,* Editura PIM, laşi;

Păişi Lăzărescu, M. , (2011), *Laborator preşcolar* – ghid metodologic, ediția a IV-a revizuită, V&I Integral, Bucureşti

Someşanu, E., 1977, *Jocuri didactice matematice pentru grădinițele de copii,*CCD, ISJ Suceava.

DOMENIUL LIMBĂ ŞI COMUNICARE

Autori: Prof. Albu Bianca
Prof. Cotârlea Mihaela
Prof. Har Dalina
Prof. Hodadea Ştefania
Prof. Incze Erica
Prof. Miclea Maria
Prof. Moldovan Felicia
Prof. Radu Anca
Educ. Țibrea Mariana

DOMENIUL LIMBĂ ŞI COMUNICARE

Scurtă descriere a domeniului

Activităţile din acest domeniu experienţial vizează dezvoltarea limbajului sub aspectele vocabularului, ale gramaticii, ale sintaxei, dar şi ale înţelegerii semnificaţiei mesajelor, ale comunicării (cuprinzând abilităţi de ascultare, comunicare orală şi scrisă, nonverbală şi verbală) şi preachiziţiile pentru scris-citit şi însoţeşte dezvoltarea copiilor în fiecare dintre celelalte domenii.

Practic, *domeniul Limbă şi comunicare* acoperă stăpânirea exprimării orale şi scrise, precum şi abilitatea de a înţelege comunicarea verbală şi scrisă.

Obiective cadru

Curriculumul preşcolar prevede următoarele ***obiective-cadru***, obiective cu un grad înalt de generalitate:

- Dezvoltarea capacităţii de exprimare orală, de înţelegere şi utilizare corectă a semnificaţiilor structurilor verbale orale;
- Educarea unei exprimări verbale corecte din punct de vedere fonetic, lexical, sintactic;
- Dezvoltarea creativităţii şi expresivităţii limbajului oral;
- Dezvoltarea capacităţii de a înţelege şi transmite intenţii, gânduri, semnificaţii mijlocite de limbajul scris.

Obiective de referinţă

- Să participe la activităţile de grup, inclusiv la activităţile de joc, atât în calitate de vorbitor, cât şi în calitate de auditor.
- Să înţeleagă şi să transmită mesaje simple; să reacţioneze la acestea.
- Să audieze cu atenţie un text, să reţină ideile acestuia şi să demonstreze că l-a înţeles.
- Să distingă sunetele ce compun cuvintele şi să le pronunţe corect.
- Să-şi îmbogăţească vocabularul activ şi pasiv pe baza experienţei, a activităţii personale şi/sau a relaţiilor cu ceilalţi şi, simultan, să utilizeze un limbaj oral corect din punct de vedere gramatical.
- Să recepteze un text care i se citeşte ori i se povesteşte, înţelegând în mod intuitiv caracteristicile expresive şi estetice ale acestuia.
- Să fie capabil să creeze el însuşi (cu ajutor) structuri verbale, rime, ghicitori, povestiri, mici dramatizări, utilizând intuitiv elementele expresive.
- Să recunoască existenţa scrisului oriunde îl întâlneşte.
- Să înţeleagă că tipăritura (scrisul) are înţeles (semnificaţie).
- Să găsească ideea unui text, urmărind indiciile oferite de imagini.

- Să manifeste interes pentru citit.
- Să recunoască cuvinte simple şi litere în contexte familiare.
- Să recunoască literele alfabetului şi alte convenţii ale limbajului scris.
- Să utilizeze materiale scrise în vederea executării unei sarcini date.
- Să perceapă şi să discrimineze între diferitele forme, mărimi, culori – obiecte, imagini, forme geometrice, tipuri de contururi etc.
- Să utilizeze efectiv instrumentele de scris, stăpânind deprinderile motrice elementare necesare folosirii acestora.
- Să utilizeze desene, simboluri pentru a transmite semnificaţie.
- Să descopere că scrierea îndeplineşte anumite scopuri, cerinţe sociale şi să se folosească de această descoperire.
- Să înţeleagă semnificaţia cuvintelor, a literelor şi a cifrelor, învăţând să le traseze.

Forme de realizare

Povestirile şi lecturile educatoarei

Povestirile educatoarei sunt activităţi de expunere orală a unor creaţii literare (povestiri, poveşti, basme). Ele se organizează cu toţi copiii grupei, în cadrul activităţilor obligatorii sau cu grupuri mai mici de copii, în cadrul activităţilor alese.

Prin conţinutul lor, povestirile educatoarei furnizează copiilor cunoştinţe referitoare la cele mai variate aspecte de viaţă şi domenii de activitate, îi familiarizează cu natura înconjurătoare (lumea animală, lumea vegetală, cea a fenomenelor fizice).

Prin varietatea, bogăţia şi noutatea ideilor pe care le cuprind, dar mai ales prin felul în care scriitorul şi apoi povestitorul le prezintă şi reuşesc să-l emoţioneze şi să-l convingă pe ascultător, povestirile contribuie la cunoaşterea mai adâncă a vieţii.

În procesul ascultării unei povestiri, este antrenată întreaga activitate psihică a copilului. El iese din pasivitate, urmăreşte cu atenţie cele povestite, memorează, compară şi analizează materialul furnizat, stabileşte anumite relaţii între fapte şi personaje. Astfel, gândirea copilului este viu stimulată.

Un rol deosebit de important în dezvoltarea vorbirii îl au povestirile. Pe lângă faptul că oferă copilului posibilitatea de a învăţa să înţeleagă gândurile şi sentimentele oamenilor, povestirile, prin folosirea cuvântului şi a imaginii artistice, îl familiarizează cu structura limbii, cu bogăţia formelor gramaticale, cu frumuseţea şi expresivitatea limbii şi contribuie, astfel, la dezvoltarea limbajului şi a gândirii lui. Prin povestirile spuse de adult, pătrund în limbajul copilului forme de exprimare atât ale limbii familiare sau populare, cât şi ale celei literare.

Ascultând povestirile sau basmele, copiii întâlnesc noi şi noi expresii care, o dată cunoscute, devin un bun al lor. Ei memorează cuvintele cu care încep şi se încheie

basmele, cât şi expresiile care se repetă în basme şi, astfel, limba (literară şi populară) cu expresiile ei proprii intră în limbajul curent al copiilor.

Povestirile au o deosebită valoare etică. Ele contribuie la formarea unor trăsături pozitive de voinţă şi de caracter. Ch. Perrault, vorbind despre rolul educativ al basmelor pe care le-a creat cu atâta măiestrie, arată că haina plină de vrajă, de mistere şi de farmec a basmului ajută pe cei mici să-şi însuşească treptat noţiunea de bine şi de rău. „Oricât de simple şi de uşoare ar părea aceste poveşti, ele nasc, fără îndoială, printre copii dorinţa de a fi asemănători cu cei buni, care ajung fericiţi şi, în acelaşi timp, se naşte în sufletul lor tema faţă de nenorocirile ce li s-ar putea întâmpla dacă i-ar urma pe cei răi... Este de necrezut cu câtă sete primesc aceste inimi pure şi încă necoapte morala ascunsă în haina basmului... Îi vezi trişti şi disperaţi atâta vreme cât eroul sau eroina povestirii sunt în impas şi îndură suferinţe, apoi strigă de bucurie când vine întorsătura fericită şi personajele iubite sunt salvate; la fel, după ce suportă cu nerăbdare tot timpul cât le merge bine personajelor hâde, se simt fericiţi când le văd pedepsite după cum merită."

Într-adevăr, oricât ar fi de simple povestirile şi basmele pe care le adresăm copiilor, prin conţinutul lor, sunt pline de învăţăminte. Ele scot în evidenţă calităţile eroilor pozitivi (fie ei animale personificate sau oameni) şi influenţează, pe această cale, formarea personalităţii copiilor, purtarea şi atitudinea lor în diverse situaţii.

Povestirile şi basmele, adeseori sunt un adevărat arsenal de experienţe în care sunt relevate aspectele de viaţă şi de comportare a personajelor din care micii ascultători învaţă să deosebească binele de rău, îşi găsesc în eroii pozitivi modele pentru propria lor comportare în viaţă şi iau atitudine faţă de faptele şi eroii negativi.

Copiilor le sunt accesibile, încă de la 3 ani, atât povestirile realiste cât şi cele fantastice, respectiv poveştile şi basmele – fireşte, dacă ele sunt alese la nivelul de înţelegere specific vârstei.

Povestirile realiste, scrise anume pentru copii, satisfac, în bună măsură, dorinţa lor de a cunoaşte, îi introduc în sfera relaţiilor sociale şi le influenţează sentimentele şi comportamentul. Datorită faptului că în aceste povestiri conflictul este simplu şi inspirat din viaţa obişnuită, cotidiană, asemenea povestiri captiează atenţia copiilor, le stârnesc interesul, atrag simpatia lor pentru personajele pozitive, sunt un izvor de trăiri emotive intense.

Povestirile realiste ocupă un loc mai restrâns în programă, locul principal revenind poveştilor şi basmelor. Acestea au încântat întotdeauna copilăria tuturor generaţiilor.

În mod deosebit, copiii preşcolari de toate vârstele îndrăgesc poveştile cu animale. Această preferinţă a lor trebuie să fie pe deplin înţeleasă de către adulţi şi satisfăcută, deoarece, prin intermediul multor poveşti cu animale, copiii învaţă să dispreţuiască lăcomia, zgârcenia, răutatea, laşitatea şi multe alte trăsături negative de caracter întâlnite la personajele negative. În acelaşi timp, ei admiră, demnitatea, cinstea, curajul, perseverenţa personajului principal pe care îl îndrăgesc şi alături de care se bucură, se întristează, pentru a cărui soartă suferă sau sunt satisfăcuţi.

Din basme, sub forma alegorică a imaginilor fantastice, copiii cunosc multe aspecte ale vieții, starea de oprimare a poporului din trecut, lupta lui pentru mai bine. Ei simt că zmeii, balaurii, Baba-Cloanța şi alte personaje pe care trebuie să le înfrunte Făt-Frumos simbolizează forțele opresoare, în timp ce acest personaj întruchipează lupta şi izbânda binelui împotriva răului.

Tematica povestirilor, fie ele realiste sau fantastice, se diferențiază de la o grupă la alta corespunzător sarcinilor instructiv-educative ce se cer rezolvate, iar temele recomandate de programă nu sunt limitate. Educatoarele au latitudinea să selecționeze materialul literar şi să aleagă acele povestiri sau poveşti care să fie pe deplin accesibile.

Astfel, **la 3-4 ani** povestirile ce vor fi prezentate copiilor vor fi scurte, cu conținut şi intrigă simple care să înfățişeze o lume cunoscută, să trezească sentimente şi stări afective plăcute, să educe atitudinea pozitivă față de cele expuse de educatoare.

La 4-5 ani, povestirile educatoarei vor familiariza copiii cu diferite aspecte de viață şi domenii de activitate şi cu diferite trăiri afective care să le influențeze sentimentele şi comportamentul.

La grupa de **5-6 ani**, prin povestirile educatoarei se va realiza familiarizarea copiilor cu aspecte mai complexe din natura şi viața înconjurătoare, cu expresii poetice, epitete, formule specifice stilului povestirilor precum şi educarea unor trăiri de valoare etică şi estetică care să influențeze în măsură şi mai mare sentimentele şi comportarea copiior.

Educatoarea trebuie să verifice în ce măsură copiii şi-au însuşit, în mod conştient, povestirea (povestea, basmul) şi să le ofere posibilitatea de a o reproduce integral sau parțial. În acest scop, se organizează activități de repovestire sau se inițiază sub formă de joc, dramatizarea povestirii. În cadrul acestor activități, odată cu verificarea gradului de însuşire a povestirii (povestii, basmului), se exersează vorbirea copiilor, formarea deprinderii lor de a povesti independent, ceea ce contribuie la mărirea posibilităților lor de exprimare corectă, coerentă, expresivă.

Pregătirea educatoarei pentru activitate

În sistemul activităților didactice, activitatea de povestire este, în general, consacrată comunicării. Pentru a-şi atinge scopul, ea trebuie bine pregătită şi desfăşurată cu toată atenția.educatoarea trebuie să aleagă şi să planifice poveştile accesibile, cu un conținut moral, cu elemente narative care să mențină viu interesul şi atenția copiilor. Planificându-şi activitatea, educatoarea trebuie să se asigure că, la data respectivă, copiii au formate reprezentările la care va face apel povestirea şi că au suficiente cunoştințe care să le permită perceperea ei fără prea mare dificultate. Deci, educatoarea trebuie să coreleze povestirea cu toate celelalte activități ținute în grădiniță şi s-o planifice în consecință.

Ținând seama că ascultarea şi perceperea unei povestiri cer copiilor un efort susținut, se recomandă ca activitatea respectivă să fie prevăzută în orar înaintea

celorlalte activităţi, pentru ca ei să poată fi capabili să urmărească cu atenţie ideile, în înlănţuirea lor logică.

O altă sarcină importantă ce revine educatoarei este aceea de a studia cu toată atenţia textul povestirii, înainte de a-l expune în faţa copiilor, eventual de a-l prelucra, de a-l adapta posibilităţilor de înţelegere şi de asimilare ale acestora. De asemenea, îşi va nota unele expresii literare cu care să îmbogăţească vorbirea copiilor. De orice natură ar fi prelucrarea textului, ea nu trebuie să ştirbească integritatea conţinutului, unitatea lui logică sau să ducă la diluarea povestirii.

Pregătirea minuţioasă a activităţii obligatorii de povestire este necesară chiar atunci când povestirea (povestea, basmul) respectivă este cunoscută de educatoare, dar n-a fost predată recent. Reîmprospătându-şi conţinutul, stabilind în detaliu planul expunerii, educatoarea va evita improvizaţiile, ezitările care o influenţează în cazul necunoaşterii suficiente a textului şi care au ecou nefavorabil asupra copiilor.

In expunerea poveştii, unul din mijloacele cele mai importante de care trebuie să se folosească educatoarea este vocea, tonul cu care expune. Intensitatea timbrului şi înălţimea vocii trebuie să varieze conform cu conţinutul povestirii. Un ton monoton, o voce indiferentă în orice imprejurare sau vorbirea cu patos despre fapte mărunte acţionează negativ asupra ascultătorilor.

Schimbarea ritmului vorbirii, rostirea mai rară sau mai grabită a cuvintelor, ridicarea sau coborârea glasului in timpul vorbirii, felul în care accentuează un cuvânt, o propoziţie, o frază, modificarea timbrului vocii sunt mijloace prin care educatoarea poate să imprime povestirii mai multă expresivitate şi să mărească starea emoţională a ascultătorilor. Modelându-şi, vocea educatoarea imită vocea prefăcută a lupului din *Capra cu trei iezi* sau a vulpii din *Coliba iepuraşului*, vorbirea caldă şi plină de dragoste a mamei sau a bunicii. De asemenea, poate reda diferite stări sufleteşti trăite de personaje cum ar fi tristeţea, duioşia, regretul, frica, bucuria, mirarea etc.

În expunerea povestirilor, educatoarea trebuie să folosească în mod just şi accentul. Prin accentuarea unui cuvânt sau a unei propoziţii, pune in valoare tot ce ajută la înţelegerea povestirii.

Pentru a înţelege cât mai bine conţinutul povestirii de către copii, educatoarea, este recomandat să se folosească mimica, gesturile.

În concluzie, povestirea educatoarei trebuie să dovedească o seamă de calităţi. La acestea, se ajunge numai atunci când educatoarea înţelege necesitatea de a-şi perfecţiona continuu tehnica de expunere a poveştii. Ţinând seama de particularităţile individuale ale copiilor, de faptul că stabilitatea atenţiei variază de la un copil la altul, chiar în limitele aceleiaşi vârste, educatoarea trebuie să se asigure că toţi copiii o urmăresc cu atenţie. Dacă sunt copii mai ,,distraţi" se recurge la diferite procedee care să le stimuleze interesul şi să le capteze din nou atenţia. O privire îndreptată spre copilul neatent, o întrebare legată de conţinutul povestirii care să-i trezească curiozitatea, schimbarea intonaţiei în funcţie de conţinutul povestit, imprimând povestirii o mai mare

expresivitate sau introducerea unor scurte pauze, sunt procedee care pot preîntâmpina sau elimina manifestările negative ale atenției copiilor.

Etapele activității de povestire sunt:

Organizarea activității, care cuprinde:

- asigurarea cadrului adecvat povestirii;
- pregătirea şi expunerea materialului didactic şi a mijloacelor audio-vizuale.

Desfăşurarea activității, care se compune din mai multe secvențe:

a.Introducere în activitate – este o parte foarte importantă pentru succesul povestirii. Captarea atenției copiilor influențează în mod hotărâtor realizarea obiectivelor propuse. Metodele şi procedeele propuse spre utilizare trebuie să fie variate: în funcție de vârsta copiilor, de complexitatea conținutului. Se pot utiliza jucării, siluete, marionete, păpuşi, un cadru din povestire, desene, tablouri sau ilustrații mai ales atunci, când copiii trebuie pregătiți pentru înțelegerea cât mai profundă a conținutului.

b. Expunerea poveştii / povestirii de către educatoare:

- anunțarea titlului şi a autorului poveştii/povestirii;
- expunerea conținutului trebuie să fie clară şi accesibilă copiilor, trebuie să fie expresivă pentru a menține treaz interesul copiilor şi pentru a asigura motivația învățării.

Expresivitatea expunerii se obține prin:

- modularea vocii;
- schimbarea ritmului vorbirii pe parcursul expunerii;
- respectarea pauzelor logice, psihologice şi gramaticale;
- schimbarea intonației în funcție de conținutul povestit;
- repetiții;
- mimică şi gestuculație adecvate;
- mijloace intuitive şi imitative adecvate;
- utilizarea materialelor didactice: marionete, păpuşi, jucării, machete etc.

Expunerea poate alterna cu ***dialoguri scurte adresate copiilor,*** pentru a le sonda opiniile sau a le întreține atenția, pentru a crea starea emoțională corespunzătoare conținutului. Educatoarea trebuie să se transpună în rolul personajelor despre care povesteşte, pentru a transmite permanent emoții copiilor.

Pe durata expunerii, educatoarea trebuie să arate copiilor imagini ce sugerează diferite momente ale conținutului, facilitând astfel asimilarea acestuia, să mânuiască marionete sau diferite siluete, păpuşi sau să folosească alte mijloace. Expunerea trebuie să se desfăşoare într-un ritm normal, nici prea lent, nici precipitat, trebuie să se adapteze stilului autorului, cu condiția ca aceasta să nu îngreuneze înțelegerea conținutului.

Încheierea activității are ca scop fixarea conținutului povestirii/poveştii şi se realizează prin:

- reținerea momentelor principale (pe bază de întrebări şi imagini intuitive) fără intenția repovestirii conținutului;

- integrarea noilor cunoştinţe în sistemul celor însuşite anterior prin realizarea transferului. Pentru realizarea acestei integrări, educatoarea poate face trimiteri la poveşti cu mesaj asemănător, cu personaje sau întâmplări similare.
- Mimarea unor gesturi şi acţiuni ce definesc unele personaje preferate de copii;
- Redarea prin desen, la alegere, a unui personaj sau a unui eveniment care i-a impresionat din conţinutul ascultat.

PROIECT DE ACTIVITATE

Grupa: mică
Tema anuală de studiu: Cum este/a fost şi va fi aici pe pământ?
Tema săptămânii: „Animale din pădure"
Tema activităţii: : „Căsuţa din oală"
Tipul activităţii: transmitere de cunoştinţe
Categorii de activităţi de învăţare: Domeniul Limbă şi comunicare
Forma de realizare : Povestirea educatoarei
Scopurile activităţii: dezvoltarea limbajului prin îmbogăţirea vocabularului cu noi cuvinte şi expresii; exprimarea în propoziţii corecte din punct de vedere gramatical în timpul redării poveştii.
Obiective operaţionale :
- să identifice cel puţin trei personaje din poveste (şoarece, broască, iepure, vulpe, lup, urs), făcând apel la imaginile prezentate anterior de către educatoare
-să formuleze enunţuri utilizând trei din termenii noi (fugar, **culcuş**, jupânească, oaspeţi, **ostenit**, **adăpost**), pornind de la modelul dat de educatoare
- să interpreteze corect mesajul transmis de text, cu ajutorul întrebărilor educatoarei
-să redea cel puţin trei din momentele poveştii, având ca sprijin imaginile din poveste
Strategii didactice:
Metode şi procedee didactice: explicaţia, conversaţia, povestirea, exerciţiul, problematizarea
Mijloace didactice: imagini cu aspecte din poveste, elementul surpriză clovnul Bogdănel, păpuşi de la teatru de păpuşi, reprezentând personajele din poveste, recompense
Forme de organizare a activităţii: frontal, individual
Durata :15 minute

EVENIMENTUL DIDACTIC	CONȚINUT ȘTIINȚIFIC	STRATEGII DIDACTICE	EVALUARE
Moment organizatoric	Pentru buna desfăşurare a activităţii se aeriseşte sala de grupă, se aranjează scăunelele în formă de semicerc, se pregăteşte materialul necesar şi se introduc copiii în linişte în sală. Copiii se aşează pe scăunele.		Observ comportament ul copiilor
Captarea atenției	Apare clownul Bogdănel, care este trist. El a fost la grădiniță, dar nu a reținut nicio poveste. Ar dori ca astăzi să stea cu copiii în grupă şi să învețe o poveste pentru a o putea spune mamei. -Copii, doriți să-l primim azi pe Bogdănel la noi şi să-l învățăm o poveste?	Conversația Frontal Clownul Bogdănel	Observ comportament ul copiilor
Anunțarea temei	Astăzi o să vă spun o poveste frumoasă despre prietenie şi anume ,,Căsuța din oală". -Ce poveste o să ascultăm noi astăzi? - Astăzi o să ascultăm povestea ,,Căsuța din oală".	Conversația Frontal	Observ interesul manifestat de copii
Dirijarea învățării	Încep să spun povestea cu intonația adecvată, cu tonalitate potrivită, cu modularea vocii, pentru a imita personajele, cu marcarea pauzelor determinate de punctuație, mimică şi gesturi adecvate situațiilor. Pentru fiecare personaj, voi avea o păpuşă de la teatru de păpuşi şi o voi prezenta la momentul	Povestirea Explicația Frontal Clownul Bogdănel Personaje din	Urmăresc comportament ul copiilor în timpul expunerii poveştii

	potrivit în cadrul poveştii. Pe parcursul povestirii, voi explica cuvintele şi expresiile necunoscute (fugar, culcuş, jupâneasă, oaspeți, ostenit, adăpost). Copiii ascultă cu atenție povestirea. Voi scoate în evidență sentimentul de prietenie existente între personajele din poveste. Prezint copiilor imagini din poveste, în ordine cronologică, iar ei vor repovesti conținutul poveştii pe baza imaginilor prezentate.. -Cum au fost animalele între ele? -Animalele s-au ajutat, deci au fost prieteni. Le voi cere să precizeze care sunt personajele povestirii şi să le identifice în imaginile prezentate.	poveste sub forma unor păpuşi Problematizarea Exercițiul Frontal Clownul Bogdănel Imagini cu aspecte din poveste	Voi urmări modul de exprimare al copiilor, păstrarea firului acțiunii şi utilizarea unor cuvinte noi.
Obținerea performanței şi asigurarea feed-back-ului	Voi formula propoziții cu cuvintele noi Iepuraşul şi-a găsit culcuş în căsuță. Ursul era ostenit de cât umblase după mâncare prin pădure. Lupul şi-a găsit adăpost în căsuță. Voi solicita copiii să formuleze şi ei enunțuri. Clownul Bogdănel este fericit că a învățat o poveste frumoasă alături de copii şi doreşte să rămână prietenul acestora.	Exercițiul Clownul Bogdănel	Aprecieri verbale individuale

Încheierea activităţii	Voi face aprecieri generale şi individuale asupra modului de participare la activitate. Se dau copiilor recompense apoi se asigură ieşirea ordonată din sala de grupă.	Frontal Clownul Bogdănel Recompense	Aprecieri generale şi individuale

CĂSUŢA DIN OALĂ

În mijlocul câmpului şedea o oală răsturnată; şi era oala aceea mare – mare cât un butoi.

Iacă trece pe acolo un şoarece şi vede oala aceea goală. ,,Bună casă e asta" îşi zise el. ,,A cui o fi?".

- Casă – căsuţă, cine stă aici?

Dar nimeni nu răspunde. Se uită şoarecele în toate părţile, însă nu vede pe nimeni. Numai două muşte, care veniseră şi ele după mâncare acolo, se ridicară în două picioruşe; dar şoarecele nici nu le-a luat in seamă.

„Ia să mă mut eu aici şi să stau singur!". Şi s-a aşezat şoarecele în oală.

Trece pe acolo o broscuţă.

- Casă – căsuţă, cine locuieşte aici?

- Eu, şoarecele! Dar tu cine eşti? Răspunde şoarecele din fundul oalei.

- Eu sunt broasca!

- Dacă vrei vino înăuntru şi-om trăi împreună.

- Bun de tot! Iacă vin şi eu.

Şi a sărit broasca în oală şi a stat cu şoarecele la un loc.

Trece pe câmp un iepure. Şi văzând oala răsturnata, s-a oprit şi a întrebat:

- Căsuţă – căsuţa, cine locuieşte aici?

- Suntem noi: broasca-broscuţa, şi şoarecele-şoricelul. Dar tu cine eşti?

- Eu sunt fugarul de peste câmpuri şi vai, iepurele. Nu mă lăsaţi şi pe mine să stau cu voi înăuntru? Iaca aici nu plouă şi nici soarele, nici vântul nu intră.

- Bucuros, frate! Vino înăuntru şi-om trăi împreună că e loc.

Şi s-a mutat şi iepurele cu culcuşul în oală.

Trece într-o zi pe lângă oala-căsuţa jupâneasa vulpe şi întreabă şi ea:

- Casă – căsuţă, cine stă aici?

- Noi trăim: iepurele-iepuraşul cu broasca-broscuţa, si şoarecele-şoricelul. Dar tu cine eşti?

- Eu sunt surioara voastră mai mare, vulpea. Pentru mine n-o fi loc? că vai de capul meu, am rămas fără casă!

- Da, este: intră şi-i vedea, că pentru oameni buni e loc.

- Mulţumim! Asta am aşteptat si eu. Şi s-a aşezat vulpea în oală şi au trăit împreună multe zile.

Vine lupul nu ştiu de unde.

Vede oala mare: şi-a închipuit c-o fi cineva înăuntru.

- Căsuţă – căsuţă, cine locuieşte aici?

- Eu, sora vulpe, cu iepurele-iepuraşul cu broasca-broscuţa, si şoarecele-şoricelul. Dar tu cine eşti?

- Eu sunt un biet lup fără adăpost. Oare n-o fi chip să stau şi eu cu voi?

- Se poate, cum să nu! Ne-om mai înghesui cu toţii şi ţi-om face loc şi dumitale.

Şi-a intrat lupul în căsuţă, şi-au trăit împreună.

Nu ştiu de unde a venit şi ursul. Şi era mânios Moş Martin şi ostenit, că umblase toată ziua după mâncare. Şi cum a văzut oala aceea, nu şi-a închipuit că e o căsuţa cu oaspeţi înăuntru; şi s-a aşezat pe ea, ca să se odihnească puţin. Dar cum s-a aşezat, oala: pârr! Trosc! S-a sfărâmat în bucăţi şi ursul... ce-a făcut ursul? S-a ales cu o sperietură bună, iar ceilalţi au fugit care încotro au văzut cu ochii.

Text preluat din Acordeonul cu povesti 7, Editura: PARALELA 45 (2012)Piteşti.

Sugestii tematice

Grupa mică:
Grădiniţă, Familie

Sanda la grădiniţă – M. Tămaş
Fetiţa cu fundiţe roşii – C. Aldea
Ionel, un băieţel – G. Iuteş
Poveste de toamnă
Băltoacele sau ce înseamnă hapciu – M. Sântimbreanu

Mijloace de transport
Iepuraşul şchiop – I. Străuţ
Cu tata la Ţăndărică – I. Traian
Poveste de iarnă
Iarna în pădure – E. Jianu
Povestea bradului – S. Popa
Legenda lui Moş Nicolae – povestire religioasă
În lumea animalelor
Mănuşa - poveste populară
Cine a spus miau? – V. Suteev

Sorţuleţul albastru – I. Străuţ
Maricica – L. Vlădescu
Scufiţa Roşie – Ch. Perrault

Unde a zburat rândunica? – T. Constantinescu
Povestea frunzei – C. Sârbu

Laudă- Goală – I. Străuţ

Legenda lui Moş Crăciun - povestire religioasă

Ursul păcălit de vulpe – I. Creangă
De ce se duşmăneşte câinele cu pisica?

Primăvara a sosit

Copăcel, copăcel – G. Iuteş
Ploaie pentru floarea cea mică – I. Străuț
Turtița – poveste populară
Când se trezesc florile – E Jianu
Coliba iepuraşului – V. Gafița
Ridichea uriaşă – basm popular
Inimioare, inimioare – S. Cassvan
Copiii din crâng – C. Uşinski
Legenda ouălor roşii – povestire religioasă
Paţaniile lui fulguşor
Povestea puişorului îngâmfat

Grupa mijlocie:

Grădiniță, familie

Supărarea Danielei – V. Gafița
Ce a uitat Fănucă să spună? – L. Vlădescu
Cuvântul fermecat – V. Oseeva
Nu numai la grădiniță – O. P. Iaşi
Unde au fugit jucăriile de la un copil – N. Stănculescu
Povestea măgăruşului încăpăţânat – V. Colin
Iedul cu trei capre – O. P. Iaşi
Capra cu trei iezi – I. Creangă

Poveste de toamnă

Graiul pomilor – E. Jianu
Povestea picăturii de apă – D. Cocoru
Rândunelele – M. Sevastos
Punguța cu doi bani – I. Creangă
Frunza – E. Gârleanu
Cei trei purceluşi – S. Mihailov

Mijloace de transport

Era o noapte fără lună – Al. Vergu
Drumul cel mai scurt – I. Şerbănescu
Greşeala Cumințicăi – V. Gafița
Cucuiele lui bursucel – I. Străuț
Ţupa-Ţup – I. Străuț

Poveste de iarnă

Poveste de iarnă – M. Sântimbreanu
Legenda lui Moş Nicolae – povestire religioasă
Legenda lui Moş Crăciun - povestire religioasă
Baba-Iarna face pozne – I. Bogdanov

Animale

Coada ursoaicei – E. Jianu
Coada veveriței – E. Jianu
Motanul si cocoşul
Cocoşelul si bobul de mei
Povestea ursului cafeniu - V. Colin
Cele trei maimuțe
La pol – L. Oltean
Elefăntelul curios – R. Kipling

Primăvara a sosit

Băltoacele sau ce înseamnă hapciu – M. Sântimbreanu
Oul năzdrăvan – M. Sântimbreanu
Legenda ghiocelului – E. Jianu
Găinuşa cea moțată – C. Gruia
Legenda rândunicii – V. Alecsandri
Cucul şi puii săi – E. Jianu
Legenda ouălor roşii – povestire religioasă
Legenda buburuzei – E. Jianu
Fluturele, râma, greierele şi furnica – R. Wuhl
Oul năzdrăvan – I. Istrati
Ionel, un băiețel – G. Iuteş
În vacanță – E. Dragoş
Povestea cărții de poveşti – E. Căldăraru
O scrisoare de la mare – G. Iuteş
Unde au fugit jucăriile de la un copil – N. Stănculescu

Grupa mare

Grădiniță, familie

Bunica – Şt. O. Iosif

Bunicul – Şt. O. Iosif
Iedul cu trei capre – O. P. Iaşi
Toamna
Povestea castanelor – T. Banciu
Puiul – Al. B. Voineşti
Ţara mea
Am fost şi eu la Alba-Iulia şi am văzut marea Unire – D. Almaş
Povestea brazilor şi a hârtiei – D. Botez
Povestea anotimpurilor – O. Tancu
Moş Ion Roată şi Unirea – Ion Creangă
Toţi românii cântă Hora Unirii – D. Almaş
Poveste de iarnă
Povestea fulgului de zăpadă – T. Banciu
Crăiasa Zăpezii – H. Ch. Andersen
Albă ca Zăpada – Fraţii Grimm
Legenda lui Moş Nicolae – povestire religioasă
Animale
Cum au fost domesticite animalele? – E. Jianu
Când stăpânul nu-i acasă – E. Gârleanu
Capra neastâmpărată – O. Capiţa
Motanul şi cocoşul
Primăvara a sosit
Soarele şi omuleţii de zăpadă
Zborul merişorului în lună - V. Rossin
Moş Viscol si primăvara
Legenda mărţişorului
Ghiocelul - H. Ch. Andersen
Inima mamei - Al. Mitru
Copiii cu părul de aur - P. Ispirescu
Povestea lui Harap-Alb - I. Creangă
Sarea în bucate - P. Ispirescu
Răţuşca cea urâtă - H. Ch. Andersen
Cel mai frumos dar - M. Moisescu
Legenda privighetorii
Ionică mincinosul
Frăţior şi surioară - Fraţii Grimm
Vara
Năluca - Cezar Petrescu
Nuieluşa de alun - C. Gruia
Banul muncit - Al. Mitru

Legenda vântului
Ciuboţelele ogarului – C. Gruia

Legenda lui Moş Crăciun - povestire religioasă
Povestea puiului de brad – L. Carol
Povestea pomului de iarnă – V. Eftimiu

Motanul încălţat – Ch. Perrault
Muzicanţii din Bremen – Fraţii Grimm
Coada ursoaicei – E. Jianu
Iepurele şi ariciul – C. Poleakova

Amintiri din copilărie - fragment - I. Creangă
Lacrimile trandafirilor
Copiii din crâng
Legenda buburuzei
Albinuţa ce nu voia să muncească - Charlotte B. Herr
Ce mi-a povestit un greier mic - Magdalena Popa

Ce comoară ascunde pâinea - E. Căldăraru
Legenda trandafirului şi a garoafei- Al. Mitru

Lecturile după imagini

Lecturile după imagini sunt mijloace speciale ale dezvoltării vorbirii, în care accentul cade pe analiza, pe descrierea şi pe interpretarea datelor, a acțiunilor înfățişate în imagini. Ele au un aport însemnat la lărgirea şi la adâncirea cunoştințelor copiilor, având mai mult un rol de fixare şi de precizare a lor şi, în special, de activizare a vocabularului.

În cazul lecturilor după imagini, elementul specific care declanşează activitatea este percepția; acest tip de activitate presupune analiza amănunțită a întregului, sinteza şi generalizarea, de un anumit grad, a datelor percepute. De asemenea, este folosită metoda conversației, iar întrebările constituie elementul de stimulare a percepției, a operațiilor gândirii şi a limbajului. Totuşi, aceste activități au un anumit specific; însăşi denumirea lor implică folosirea unor imagini sau tablouri care trebuie să zugrăvească o scenă, un aspect din viață, să sugereze un anumit mesaj.

În procesul perceperii acestor imagini (în mod deosebit, se apelează la percepția vizuală), accentul cade pe *reactualizarea reprezentărilor, pe valorificarea elementelor cunoscute şi a experienței anterioare a copiilor şi, mai ales, pe stimularea exprimării cât mai corecte şi complete a impresiilor provocate de datele intuite.*

Rolul şi importanța lecturilor după imagini derivă din însemnătatea deosebită a intuiției pentru procesul cunoaşterii, în general, şi din valoarea instructiv-educativă pe care o au ilustrațiile în viața copilului preşcolar, în special.

Aplicarea principiului intuiției, implicit şi folosirea materialului ilustrativ în procesul de învățământ, este o cerință de bază a didacticii care se impune cu necesitate şi în activitatea desfăşurată în grădinița de copii. Prin folosirea imaginilor în activitățile desfăşurate cu preşcolarii, se realizează momentul inițial al cunoaşterii şi se asigură condițiile favorabile lărgirii şi îmbogățirii sistematice a experienței perceptive, a sferei de reprezentări vii care constituie baza dezvoltării noțiunilor şi gândirii copilului.

În lecturile după imagini copiii sunt puşi în situația de a relata verbal ceea ce înfățişează acestea, de a explica datele respective, de a le da o anumită interpretare. Educatoarea are astfel prilejul să corecteze pronunția copiilor, să le îmbunătățească exprimarea, să-i deprindă cu o vorbire corectă, coerentă şi logică. Lecturile după imagini contribuie, aşadar, la dezvoltarea limbajului copiilor sub toate aspectele sale. Desigur, influența lor nu se restrânge numai la atât, ea se resimte şi în multe alte direcții. Astfel, discutarea imaginilor, interpretarea lor, reclamă din partea copiilor efortui de gândire, de atenție, le solicită intens memoria şi imaginația. Deci, pe lângă faptul că asemenea activități duc la perfecționarea limbajului, ele au o contribuție mare şi la dezvoltarea tuturor celorlalte procese psihice.

Un alt aspect pe care trebuie să-l subliniem este acela că prin intermediul *lecturilor după imagini copiii pot să-şi fixeze cunoştințele despre diferite aspecte ale mediului mai îndepărtat* şi pe care nu le-au cunoscut pe cale directă, nemijlocită, ci prin

intermediul observărilor după imagini sau al povestirilor. Astfel, ei sunt familiarizaţi cu aspecte variate ale peisajului de la munte sau de la mare, cu diferite edificii, parcuri, grădini zoologice sau botanice din ţara noastră, cu diferite aspecte de muncă a oamenilor din diferite domenii etc.

În egală măsură, cu ajutorul imaginilor, se precizează, se adâncesc şi se completează cunoştinţele dobîndite anterior de către copii în diferite împrejurări, în mod mai mult sau mai puţin organizat. De exemplu, copiii cunosc anumite aspecte din viaţa şi activitatea oamenilor sau a plantelor şi animalelor, fie direct (cu prilejul observărilor, al plimbărilor, excursiilor şi vizitelor), fie indirect, prin intermediul adulţilor, care le povestesc despre toate acestea. Ca urmare, preşcolarii îşi formează un cerc larg de cunoştinţe. Lecturile după imagini fac apel la aceste cunoştinţe, le consolidează, le aprofundează şi le ordonează.

Activităţile de lectură după imagini au un aport însemnat şi în cadrul celorlalte domenii experienţiale. De exemplu, în cadrul domeniului estetic creativ, analizând diferite tablouri, copiii învaţă să deosebească frumosul din artă, din realitate, să facă aprecieri de ordin estetic. De asemenea, prin tematica lor bogată, lecturile dupa imagini constituie puternice mijloace de educaţie morală; cunoscând unele obiective socio-culturale, istorice, religioase, etnice, copiii îşi manifestă sentimentul de admiraţie şi de mândrie faţă de frumuseţea elementelor locale specifice ţării noastre şi a zonei în care locuiesc şi faţă de înaintaşii noştri.

Organizarea şi desfăşurarea activităţilor de lectură după imagini

Ţinând cont de faptul că imaginea (tabloul) este un stimulent complex, iar capacitatea copiilor de a percepe în mod independent – şi pe baza unei fine activităţi analitico-sintetice este destul de limitată, apare evidentă necesitatea dirijării procesului de intuire şi de interpretare a imaginilor în cadrul activităţilor de lectură după imagini.

În acest sens, activitatea educatoarei trebuie orientată în următoarele direcţii:

- Să deprindă copiii să perceapă în mod sistematic imaginile, să desprindă tematica şi să înţeleagă conţinutul lor pe baza procesului de analiză şi sinteză.
- Să precizeze, să corecteze şi să adâncească procesul intuirii şi să-i ajute pe copii să se tindă spre generalizări.
- Să precizeze şi să activizeze vocabularul copiilor, să le formeze deprinderea unei exprimări curente, corecte, coerente şi expresive.

Pentru a acţiona în aceste direcţii, educatoarea va trebui, în prealabil, să studieze materialul ilustrativ destinat activităţii şi pe această bază, să alcătuiască un chestionar corespunzător temei ilustrate şi să-şi stabilească indicaţiile verbale pe care le va da copiilor în legătură cu conţinutul imaginii.

Chestionarul întocmit în vederea analizei imaginii trebuie să prevadă planul de întrebări care să permită educatoarei conducerea percepţiei copiilor de la ansamblul imaginii la diferite părţi ale sale, de la un element la altul, de la o idee la alta, aşa cum se desprind şi cum sunt sugerate de conţinutul tematic al imaginii. Cu ajutorul întrebărilor,

educatoarea vizează orientarea atenției copiilor, formarea deprinderii de a observa imaginea pe baza unei activități analitico-sintetice, organizarea gândirii şi formarea atitudinii conştiente față de cele observate. În acelaşi timp, copiii se desprind cu o muncă intelectuală independentă, învață să caute şi să distingă esențialul din lucrurile, faptele şi evenimentele întâlnite în conținutul imaginii. Ca urmare, copiii trec de la stadiul perceperii nediferențiate, de ansamblu – la perceperea tot mai deplină şi mai fin diferențiată a obiectelor şi a fenomenelor ilustrate.

Condiția principală pentru asigurarea unei bune orientări a percepției imaginilor este calitatea întrebărilor adresate copiilor. În general, întrebările trebuie să fie precis şi clar formulate, accesibile înțelegerii şi să se succeadă logic. Ele trebuie să stimuleze observarea imaginii, indicarea şi denumirea obiectelor şi a părților componente, a însuşirilor obiectelor, să atragă atenția asupra comportamentului, a acțiunilor şi a mişcărilor, a oamenilor şi a animalelor, să sublinieze caracteristicile imaginilor, în ansamblu şi ale elementelor ei, în parte.

În mod deosebit, întrebările trebuie să stimuleze şi să activeze gândirea copiilor, să le pună probleme, să-i îndemne la scoaterea în evidență a elementului principal, la explicarea raporturilor de dependență, să-i determine pe copii să motiveze ideile, să chibzuiască, să caute să găsească un răspuns corespunzător.

Întrebările adresate copiilor trebuie să se axeze pe ideile principale ce reies din conținutul ilustrației şi, astfel, ei se vor deprinde să observe organizat imaginea şi să analizeze elementele componente în înlănțuirea lor firească, aşa cum sunt ele grupate în perspectiva tabloului.

Urmând această cale, educatoarea are posibilitatea să atragă atenția copiilor asupra elementelor pe care le consideră importante pentru înțelegerea conținutului imaginii, să le dirijeze gândirea şi să asigure, astfel, formarea, precizarea sau întregirea unor reprezentări clare, exacte.

Conversația dintre educatoare şi copii, în legătură cu imaginile prezentate în cadrul activităților, trebuie să se desfăşoare într-un mod viu, firesc şi organizat. Ea trebuie să reprezinte un schimb de păreri şi de impresii asupra celor ilustrate. Ca urmare, rolul educatoarei nu este numai să adreseze întrebările necesare examinării, observării şi orientării copiilor spre conținutul de idei al imaginilor, ci şi de a aştepta răspunsul copiilor.

În acest sens, un rol deosebit de important îl au indicațiile verbale, lămuririle ce trebuie date concomitent cu desfăşurarea convorbirii, cu prilejul aprecierii răspunsurilor bune ale copiilor şi al completării, mai ales cu prilejul concluziilor parțiale şi finale. Indicațiile verbale trebuie să deschidă perspectiva unei analize mai atente a tabloului în ansamblul său şi a elementelor importante, să conducă la sinteze din ce în ce mai complexe şi la stabilirea unor noi relații între ființele şi obiectele redate în tablou.

De exemplu, în lectura după imagini cu tema „**Primăvara**", educatoarea are prilejul ca, pe baza răspunsurilor copiilor, să facă precizări în legătură cu principalele aspecte pe care aceştia le-au sesizat în mod izolat şi fragmentar: -aspecte de început de

primăvară (sosirea rândunelelor, înverzirea ierbii, înflorirea pomilor, cer senin); - activitatea şi starea sufletească a copiilor (se bucură de sosirea păsărilor, urmăresc strădania lor, participă şi ei la unele activităţi, se joacă îmbrăcaţi în haine subţiri); - activitatea şi starea adulţilor (se repară utilajele agricole, tractoare, pluguri etc., toţi sunt veseli că au scăpat de iarnă şi muncesc cu drag).

Sunt cazuri în care indicaţiile verbale ale educatoarei şi completările se cer a fi mai ample, în condiţiile în care copiii nu au avut posibilitatea perceperii directe a unor obiecte sau fenomene, ci le cunosc doar din imagini; educatoarea va trebui să precizeze, dar, mai ales, să completeze datele senzoriale furnizate copiilor de imagini, cu descrierea mai amplă a elementelor specifice celor din imagini, ocazie cu care se dezvoltă legătura între percepţia obiectului şi reprezentarea cu privire la el.

Din cele relatate, se poate conchide că particularităţile percepţiei imaginii de către copii conturează o structură specifică activităţilor de lectură după imagini şi determină elementele sale constitutive: -prezentarea imaginilor şi introducerea copiilor în tema activităţii printr-o prealabilă pregătire aperceptivă; -conducerea procesului de percepţie a imaginii, analiza acesteia şi dezvăluirea conţinutului său pe baza întrebărilor, a indicaţiilor verbale şi a stimulării permenente a proceselor de cunoaştere, a capacităţii intelectuale a copiilor; -sintetizarea celor percepute în vederea precizării, a corectării şi a adâncirii datelor senzoriale, pe de o parte şi a generalizării şi fixării în memoria copiilor a elementelor principale ale imaginii, pe de altă parte.

Educatoarea va trebui să ţină cont de aceste elemente în organizarea şi în desfăşurarea activităţii, să-şi adapteze structura şi conţinutul activităţii cerinţelor diferenţiate de la o grupă la alta şi să se orienteze în alegerea imaginilor, în formularea întrebărilor şi în stabilirea indicaţiilor verbale, în funcţie de nivelul grupei cu care lucrează.

La grupele mici de 3-4 ani, unele teme se referă la: fructe de toamnă, jocurile de iarnă, altele la activităţile copiilor sau ale adulţilor şi chiar la unele evenimente plăcute din viaţa lor. De pildă: *Munca în grădină, Ce lucrează mama, Moş Crăciun împarte daruri, Jucăriile mele* etc.

Folosirea acestor imagini trebuie să dea copiilor posibilitatea să cunoască şi să recunoască obiectele şi fenomenele ilustrate, să le formeze deprinderea de a le intui într-o ordine logică, precum şi deprinderea de a exprima în propoziţii simple impresiile provocate, experienţa lor şi cunoştinţele pe care le au.

La grupa de 5-6 ani, intervin şi teme care presupun un orizont mai larg de cunoştinţe din partea copiilor. De exemplu, temele: *Pe stradă, În pădure, Munca mamei, La culeş, Mijloace de transport, Frumuseţile şi bogăţiile ţării, La Pol* etc.

Lectura după imagini organizată la această grupă nu poate fi limitată la simpla recunoaştere a obiectelor sau a fenomenelor; copiii trebuie stimulaţi să descrie şi să interpreteze în mod mai independent datele oferite de imagini. Educatoarea trebuie să conducă observarea elementelor compoziţionale într-o strictă ordine logică, să pună

probleme, să stimuleze copiii să sesizeze esențialul, relațiile dintre obiecte, să gândească şi să găsească rezolvarea problemelor prin intermediul ilustrației.

Etapele activității de lectură după imagini

În desfăşurarea lecturilor după imagini se disting, de regulă, mai multe etape: **o** *primă etapă* introductivă, pregătitoare, în care are loc prezentarea imaginilor, anunțarea temei şi, eventual, o scurtă introducere de natură să familiarizeze copiii cu conținutul tabloului; *o a doua etapă*, în care are loc analiza (descrierea, interpretarea) tabloului prin intermediul convorbirii dintre educatoare şi copii; *o ultimă etapă*, în care se sintetizează cunoştințele rezultate din convorbirea cu copiii asupra tabloului.

Organizarea activității

Se asigură condițiile necesare bunei desfăşurări a activității, aranjarea mobilierului: în semicerc, pe două rânduri, tip clasă, pregătirea suportului pentru tablou.

Desfăşurarea activității

a) ***Introducerea în activitate*** se realizează sub formă de surpriză a imaginii, ghicitoare, prezentarea unor personaje surpriză, marionete de la teatru de păpuşi etc., urmărind trezirea curiozității şi a interesului copiilor.
b) ***Anunțarea temei***. Copiii sunt înştiințați că, după ce vor privi cu atenție tabloul, vor discuta despre tot ceea ce înfățişează el.
c) ***Analiza imaginii*** se face mai întâi liber, apoi în mod organizat.

Vor fi numiți 2-3 copii şi vor fi lăsați să spună liber, să enumere ceea ce văd (pomi, oameni, copii, camioane etc.)

După **enumerarea elementelor** care intră în compoziția tabloului, se va trece **la intuirea dirijată**, la **analiza şi** la **interpretarea** conținutului său. Astfel, se va orienta atenția copiilor asupra aspectelor principale ce se desprind din conținutul tabloului, activitatea pe care ele o implică, cine şi cum participă la aceasta, având grijă să surprindem toate planurile tabloului, de la apropiat la îndepărtat.

Pentru **descrierea amănunțită** a tabloului, copiii vor fi ajutați cu **întrebări suplimentare**, educatoarea precizează noțiunile noi, apoi **va sintetiza** cele discutate.

În încheiere, se va face o **sinteză finală** asupra celor discutate, în scopul fixării ideilor ce s-au desprins din analiza tabloului, se poate recita o poezie adecvată temei sau se poate intona un cântec sau un joc muzical.

Aceste etape se vor regăsi în următorul proiect de activitate:

PROIECT DE ACTIVITATE

Grupa: mijlocie
Tema anuală de studiu: Când/cum şi de ce se întâmplă ?
Tema saptamanii: „Culorile primăverii"
Tema activităţii: „Început de primăvară"
Tipul activităţii: consolidare de cunoştinţe, priceperi şi deprinderi
Categorii de activităţi de învăţare: Domeniul Limbă şi comunicare
Forma de realizare: lectură după imagini
Scopul activităţii: Consolidarea deprinderii copiilor de a se exprima corect din punct de vedere gramatical, de a se exprima în mod cursiv prin activizarea vocabularului, valorificând cunoştinţele privitoare la anotimpul primăvara;
Obiective operaţionale:

- să enumere cel puţin două elemente componente ale imaginii (copii, copaci, flori) , făcând apel la tabloul prezentat;
- să descrie în cuvinte proprii acţiunile sugerate de imagine, urmând modelul educatoarei;
- să redea conţinutul tabloului sub forma unei povestiri, pe baza sintezei finale realizată de către educatoare şi urmând modelul dat de aceasta ;
- să deducă denumirea tabloului lecturat, cu ajutorul educatoarei

Strategii didactice:
Metode şi procedee didactice: conversaţia, explicaţia, problematizarea, exerciţiul, povestirea;
Mijloace didactice: planşă cu imagini reprezentând aspecte de primăvară, Zâna Primăvara – păpuşă, cartoane colorate, jetoane cu elemente specifice primăverii: ghiocel, lalea, soare, pasăre;
Forme de organizare a activităţii: frontal, individual
Durată : 20 minute

EVENIMENTUL DIDACTIC	CONŢINUT ŞTIINŢIFIC	STRATEGII DIDACTICE	EVALUARE
1. Organizarea activităţii	Se asigură condiţiile necesare desfăşurării activităţii: -aerisirea sălii de grupă; -aşezarea scăunelelor în semicerc; -pregătirea materialelor necesare; -introducerea ordonată a copiilor în sala de grupă.		

2.Introducerea în activitate/captarea atenției	Se prezintă copiilor, sub forma unei surprize, Zâna Primăvara. Aceasta este îmbrăcată cu o rochiță având în ea toate culorile specifice anotimpului primăvara (verde, albastru, roşu, alb, galben, maro). ,,Cine credeți că este musafirul nostru?" (Zâna Primăvara) ,,De unde ştiți acest lucru?" (Rochița zânei are culorile anotimpului primăvara) ,,Care sunt culorile anotimpului primăvara?" (verde, albastru, roşu, alb, galben, maro)	Prolematizarea Conversația Zâna Primăvara Frontal	Evaluarea gradului de implicare a copiilor în activitate
3.Anunțarea temei	,,Astăzi, împreună cu Zâna Primăvara, vom ,,citi" un tablou pe care l-a adus pentru a vedea cât de frumos ştiți să vorbiți şi dacă recunoaşteți toate culorile specifice anotimpului primăvara." Se prezintă copiilor tabloul ,,Început de primăvară".	Explicația Frontal Tabloul ,,Început de primăvară" Păpuşa Zâna Primăvara	Observarea comportamentului copiilor
4.Desfăşurarea activității	Stabilirea locului şi a timpului acțiunii din tablou. ,,Ce vedeți în tablou?" (copii, pomi, flori) ,,Care sunt culorile din imagine?" (verde, albastru, roşu, alb, galben, maro) ,,Ce reprezintă aceste culori?" (culoare verde este a ierbii, a frunzelor, culoarea albastră este a cerului, culorile roşu, alb galben sunt ale florilor şi a soarelui, culoarea maro este a pomilor)	Problematizarea Conversația	Evaluarea modului de exprimare în propoziții logice Aprecieri verbale Aplauze

	,,Care anotimp credeți că este prezentat în imaginea din tablou?" (primăvara) ,,Unde se află copiii?" (într-o grădină) ,,Câți copii vedeți în imagine?" (5 copii) ,,Haideți să le dăm câte un nume pentru a ne fi mai uşor să vorbim depre ei!" (copiii propun câte un nume pentru fiecare copil- Mihai, Andrei, Ioana, Alexandra, Diana) După stabilirea acestor aspecte se trece la intuirea elementelor din planul central al imaginii. ,,Ce fac Mihai şi Andrei?" (curăță pomii de crenguțe uscate) ,,De ce credeți că fac acest lucru?" (pentru ca crenguțele sănătoase să crească şi să aibă multe frunze) ,,Cum se simt băieții?" (sunt veseli pentru că lucrează împreună, se bucură pentru că ajută pomii să fie sănătoşi) ,,Ce culori vedeți în jurul lor?" (verde, alb, maro) ,,De unde vin aceste culori?" (verde-de la frunze şi iarbă, maro –de la trunchiul pomului, alb de la ghiocei) **Sinteza parţială** *Mihai şi Andrei sunt doi prieteni care iubesc natura şi anotimpul primăvara. Ei au venit în grădină şi curăță pomii de crenguțele uscate. În jurul lor culorile primăverii*	Conversația euristică Exercițiul Frontal Individual Tabloul ,,Început de primăvară" Păpuşa Zâna Primăvara * Problematizarea Conversația Exercițiul Povestirea Frontal Individual Tabloul ,,Început de primăvară" Păpuşa Zâna Primăvara	Evaluarea modului de exprimare în propoziții logice Aprecieri verbale Aplauze Evaluarea modului de exprimare în propoziții logice Aprecieri verbale Aplauze Evaluarea modului de

	sunt vesele-verde, maro, alb. Se trece apoi la intuirea planului al doilea al tabloului. „Ce fac Ioana, Alexandra şi Diana?" (culeg flori) „Credeţi că au un motiv(ocazie) să facă acest lucru?" (pentru a oferi flori mamelor) „Cum sunt fetele-vesele, triste?" (sunt vesele) „De ce credeţi că sunt vesele?" (pentru că pot oferi flori mamelor şi pentru că grădina este colorată) „Cum se numesc florile pe care le vedeţi în tablou?" (ghiocei, lalele, narcise) „Care sunt culorile acestor flori?" (alb, roşu, galben) **Sinteza parţială** *Ioana, Alexandra şi Diana doresc să le ofere flori mamelor. Astfel, ele au venit în grădină şi, încântate de culorile florilor (alb, roşu şi galben), culeg fiecare câte un buchet pentru cele mai dragi fiinţe.* Se analizează planul îndepărtat al tabloului. „Ce culori se văd în depărtare?" (albastru, negru, galben) „De unde vine culoarea galbenă?" (soare) „Cum e soarele?" (vesel, luminos) „De unde vine culoarea albastră?" (cerul e albastru) „De unde vine culoarea neagră, petele de pe cerul	Problematizarea Conversaţia Exerciţiul Povestirea Frontal Individual Tabloul „Început de primăvară" Păpuşa Zâna Primăvara Conversaţia Exerciţiul Problematizarea Povestirea Frontal Individual Tabloul „Început de primăvară" Păpuşa Zâna Primăvara	exprimare în propoziţii logice Aprecieri verbale Aplauze

	albatru?" (de la păsări) ,,Ce fac păsările?" (vin din ţările calde şi şi construiesc cuiburi) ,,Care este culoarea de pe tablou pe care noi nu am precizat-o la început şi care se potriveşte anotimpului primăvara?" (culoarea neagră) **Sinteza parţială** *Primăvara, soarele luminează cerul albastru, iar păsările călătoare, ca nişte pete negre aruncate pe cer, zboară spre locul unde îşi vor construi cuibul.*		
5.Fixarea cunoştinţelor Sintetizarea conţinutului	Fiecare copil primeşte un carton colorat (verde, albastru, roşu, alb, galben, maro, negru). Se va desfăşura jocul ,,Ghiceşte culoarea!". Educatoarea va denumi un element de pe tablou, iar copiii vor ridica cartonul colorat potrivit acestuia (ghiocel-carton alb). Unul dintre copii va formula o propoziţie despre elementul precizat, indicând şi starea emoţională dată de culoarea respectivă. Jocul se repetă până când sunt precizate toate culorile din tablou. **Sinteza finală** Educatoarea va prezenta, sub forma unei povestiri, sinteza tabloului. *E primăvară. Mihai şi Andrei sunt doi prieteni care iubesc natura şi anotimpul primăvara. Ei au venit în*	Problematizarea Conversaţia Exerciţiul Frontal Individual Cartoane colorate Tabloul ,,Început de primăvară" Păpuşa Zâna Primăvara	Evaluare practică Evaluarea modului de exprimare în propoziţii logice Aprecieri verbale Aplauze

	grădină şi curăță pomii de crenguțele uscate. În jurul lor culorile primăverii sunt vesele-verde, maro, alb. Ioana, Alexandra şi Diana doresc să le ofere flori mamelor. Astfel, ele au venit în grădină şi, încântate de culorile florilor (alb, roşu şi galben), culeg fiecare câte un buchet pentru cele mai dragi ființe. *Primăvara, soarele luminează cerul albastru, iar păsările călătoare, ca nişte pete negre aruncate pe cer, zboară spre locul unde îşi vor construi cuibul.* Se va stabili titlul tabloului împreună cu copiii: *„Început de primăvară”* sau *„Primăvara în grădină”.* Se va repeta povestirea de către un copil pentru Zâna Primăvara, iar ceilalți vor imita acțiunile copiilor din tablou (vor curăța pomii, vor culege flori, vor zbura ca păsările).	Problematizarea Conversația Exercițiul Povestirea Frontal Individual Cartoane colorate Tabloul „Început de primăvară” Păpuşa Zâna Primăvara	Evaluare practică Evaluarea modului de exprimare în propoziții logice Aprecieri verbale Aplauze
6.Încheierea activității	Educatoarea face aprecieri generale şi individuale asupra modului în care au răspuns copiii în timpul activității. Zâna Primăvara recompensează fiecare copil cu un element din tablou: ghiocel, lalea, narcisă, soare, pasăre. Activitatea se încheie cântând cântecul *„Primăvara a sosit”.*	Conversația Exercițiul Frontal Individual Păpuşa Zâna Primăvara	Aprecieri verbale Aplauze Recompense

Sugestii tematice sau conținuturi

Grupa mică şi mijlocie

Munca în familie
Jocurile copiilor în grădiniță
Parcul în anotimpul toamna
Culesul fructelor
Pe stradă- oraşul
Cu familia în excursie (mare, munte)
Moş Crăciun împarte daruri
La serbare
Jocurile copiilor iarna
Să iubim animalele
Fapte bune
Ce ne învață natura
La munte/ La mare- vacanță, bun sosit!
La Zoo- Animale exotice
Vestitorii primăverii
Ziua mamei- ce lucrează mama
Munca în grădini şi pe ogoare
Parcul primăvara- luna curățeniei
Grădina de legume
Focul şi efectele lui
Copiii sărbătoresc Paştile
Planeta albastră-casa mea
Costume populare
Vreau să cresc voinic şi sănătos
Parcul, vara

Grupa mare

Jocurile şi activitatea copiilor în grădiniță
Viața şi activitatea în familie
La cules în deal, la vie
Toamna în grădini şi pe ogoare
Să ne cunoaştem oraşul
Din frumusețile patriei
Crăciunul- sărbătoare în familie
Iarna în parc
Iarnă albă cu ninsoare
În pădure
Carnavalul animalelor
La circ-animale exotice
Ce ne povesteşte vîntul
Flori pentru mama
Şi noi suntem harnici
Sosesc păsările călătoare
Primăvara- anotimpul hărniciei
Munca în livadă
Datini şi obiceiuri de Paşti
Sărbătoarea pomilor
O călătorie în Cosmos
Sărbătoarea copiilor (drepturile copiilor)
Şcoala ne aşteaptă
În curând vacanța mare

Memorizările

Memorizările constituie mijloace de realizare a activităților de educare a limbajului în grădinița de copii, în scopul însuşirii conştiente a poeziilor de către preşcolari.

Activitățile de memorizare au o mare importanță instructiv-educativă, constând în educarea intelectuală, formarea unor sentimente morale şi estetice şi dezvoltarea unor procese psihice ca: memoria, imaginația şi gândirea.

Prin intermediul poeziilor, copiii învață să înțeleagă frumosul din artă, din natură şi din viața omului, să sesizeze muzicalitatea şi frumusețea limbii materne. Poeziile le dezvoltă percepția estetică, sentimentele estetice şi le stimulează creația. Învățând şi recitând versuri, copiii descoperă cuvinte cu sensuri noi, îşi însuşesc expresii literare, figuri poetice care le colorează şi le nuanțează vocabularul. Treptat, copiii învață să înțeleagă mesajul poeziei, să recite expresiv poezia, să respecte pauzele gramaticale, logice şi psihologice marcate de punctuație, de sensul propoziției sau al frazei ritmate.

Predarea poeziilor la preşcolari se realizează în funcție de particularitățile pe care le prezintă procesul de învățare şi, în special, memoria acestora. În stabilirea sarcinilor principale ale predării poeziilor trebuie să se țină seama de caracterul concret, plastic-intuitiv al memoriei, de tendința copiilor mici de a memora pasiv şi involuntar, dar şi de stăpânirea insuficientă de către copii a procedeelor de memorare. De o mare importanță în procesul memorării unei poezii sunt interesul şi emoția pe care le trezeşte poezia.

Sarcinile educatoarei în cadrul activității de memorizare sunt:

- Dezvoltarea interesului copiilor şi a dorinței lor de a memora o poezie;
- Îmbogățirea conținutului vieții afective a copiilor şi a dorinței lor de a memora o poezie;
- Însuşirea conştientă a poeziei;
- Formarea deprinderilor de a memora şi reproduce voluntar şi logic poeziile, a deprinderii de a le reda nuanțat şi expresiv;
- Însuşirea în mod practic a conținutului şi a frumuseților limbii literare;

Pentru fiecare nivel de vârstă, educatoarea trebuie să găsească mijloace şi procedee prin care procesul de învățare a poeziei să devină plăcut şi atrăgător. Importantă este asigurarea condițiilor însuşirii conştiente a poeziei, care presupune înțelegerea deplină a textului poeziei. În procesul învățării poeziilor, educatoarea trebuie să folosească metode şi procedee corespunzătoare şi să acorde atenție pronunțării clare, corecte şi expresive a cuvintelor.

Alegerea unor poezii a căror formă corespunde cerințelor unei arte adevărate, cu un limbaj simplu, dar plin de poezie, contribuie nu numai la îmbogățirea vorbirii preşcolarilor, ci şi la formarea unui gust artistic autentic, a capacității de a sesiza şi a reacționa pozitiv în fața frumuseții limbii literare.

Organizarea şi desfăşurarea activităţilor de memorizare

Activităţile de memorizare se împart, după sarcina didactică urmărită, în:

- activităţi de predare, prin care educatoarea face cunoscut copiilor, textul poeziei şi procedează la învăţarea lui de către copii;
- activităţi de repetare, cu ajutorul cărora se asigură însuşirea temeinică a poeziilor predate şi se consolidează deprinderea de a le reproduce conştient şi expresiv;
- activităţi de verificare prin care se urmăreşte să se aprecieze exactitatea reproducerii şi durata păstrării în memorie a poeziilor învăţate;

Etapele activităţii de predare a unei poezii

Organizarea activităţii

- asigurarea de către educatoare a condiţiilor optime de desfăşurare a activităţii: aerisirea sălii de grupă, asigurarea ordinii şi a curăţeniei în sala de grupă, aranjarea scăunelelor în semicerc, în careu deschis sau pe două rânduri, în forma unui arc de cerc.
- supravegherea de către educatoare a intrării în ordine a copiilor în sala de grupă, aşezarea în mod disciplinat pe scăunele, controlul ţinutei lor;

Măsurile enumerate mai sus sunt comune pentru toate tipurile de activităţi de memorizare.

Desfăşurarea activităţii

Activitatea de predare a unei poeziicuprinde mai multe momente:

- introducerea copiilor în tema activităţii;
- familiarizarea copiilor cu conţinutul poeziei;
- recitarea model a poeziei de către educatoare;
- delimitarea strofelor, fragmentarea în unităţi logice şi învăţarea pe părţi
- repetarea fiecărei strofe împreună cu copiii,
- reproducerea poeziei de către copii;
- consolidarea memorizării prin organizarea unui concurs pe grupe/strofe
- încheierea activităţii;

Introducerea în activitate

În partea introductivă a activităţii de memorizare, se realizează familiarizarea copiilor cu conţinutul poeziei care urmează să fie predată. Sunt o necesitate reactualizarea şi precizarea reprezentărilor şi cunoştinţelor copiilor la care poezia face apel, deci facilitarea înţelegerii textului acesteia. Aceasta se realizează prin procedee variate. Unul dintre cele mai frecvent folosite procedee este convorbirea introductivă.

De exemplu, pentru a facilita înţelegerea poeziei ,,Primăvara" de Marieta Marancea, educatoarea realizează o scurtă convorbire pregătitoare, utilizând următoarele întrebări:

- *În ce anotimp suntem?*
- *După ce cunoaşteţi că este primăvară?*
- *Ce aduce primăvara?*
- *De ce ne bucurăm de venirea primăverii?*

Printr-o asemenea convorbire, educatoarea reuşeşte să cuprindă şi să explice aspectele la care se referă poezia, înlesnind înţelegerea ei. Acest procedeu poate fi utilizat în cazul poeziilor descriptive (*Toamna, Iarna, Vara, Mama*).

Familiarizarea copiilor cu textul poeziei se poate realiza şi printr-o scurtă naraţiune. Într-o formă simplă, atractivă, educatoarea prezintă conţinutul poeziei şi explică expresiile şi figurile poetice, făcându-le astfel accesibile înţelegerii copiilor.

Ţinând seama de particularităţile gândirii, ale vorbirii şi ale imaginaţiei copiilor (mai ales a preşcolarilor mici), educatoarea se poate sprijini cât mai mult pe material intuitiv. În partea introductivă a activităţii, se pot folosi ilustraţii care să reprezinte fragmente sau momente din poezie. Se pot găsi uşor ilustraţii potrivite pentru predarea poeziilor: ,,Moş Crăciun" de C. Dragomir, ,,La grădiniţă" de T. Oancea, ,,Brăduleţul" de N. Nasta, ,,La bunica" de I. Tatu. În timpul prezentării ilustraţiilor, educatoarea va face comentariile necesare pentru explicarea conţinutului poeziei.

La grupele mici, se pot utiliza jucării, obiecte sau accesorii care să sugereze tema poeziei (de exemplu, în activităţile ,,Păpuşa", ,,Pisoiul", ,,Ursuleţul", ,,Căluţul").

Predarea poeziei

După ce s-a comunicat şi s-a explicat într-o formă sau alta textul poeziei, se anunţă titlul acesteia şi se trece la predarea ei. Aceasta constă în ***recitarea model a poeziei*** de către educatoare. Trebuie să recite rar şi expresiv, cu respectarea pauzelor, cu o intonaţie şi o mimică adecvate; recitarea model trebuie să pună în valoare atât conţinutul, cât şi frumuseţea artistică a poeziei.

Educatoarea recită în întregime textul de două, trei ori. În timp ce recită, nu trebuie să piardă din vedere copiii, atenţia cu care ei trebuie s-o asculte. După recitarea model a poeziei, educatoarea poate organiza, mai ales la grupa mare, o scurtă convorbire în scopul sublinierii ideilor care se desprind din poezia respectivă. Întrebările adresate copiilor vor face apel, în special, la impresiile pe care le-a produs asupra lor poezia (V-a plăcut poezia?, Ce anume v-a plăcut? De ce?), toate acestea pentru a trezi copiilor interesul pentru memorarea ei.

Pregătirea înţelegerii de către copii a poeziei şi recitarea model constituie momente foarte importante ale activităţii şi trebuie să li se acorde atenţie sporită.

Învăţarea poeziei de către copii

După ce educatoarea recită poezia de câteva ori şi, eventual, poartă o scurtă convorbire cu copiii, se trece la învăţarea versurilor de către aceştia. În funcţie de conţinutul poeziei, de numărul strofelor, învăţarea poeziei se poate realiza pe fragmente sau în întregime (global).

Poeziile scurte, cu un conţinut atrăgător pentru copii, pot fi învăţate prin metoda globală. De exemplu, poezia ,,Pisoiul":

Un pisoi cât portocala
Se juca de-a alabala, cu o minge de hârtie
Roşie şi albăstrie,
Mică cum îmi place mie.

Poeziile respective şi altele asemănătoare, fiind alcătuite dintr-o singură strofă cu înțeles deplin, se pot preda eficient prin metoda globală. Poeziile cu o întindere mai mare, cu mai multe strofe şi care se pretează la o fragmentare în unități logice se vor învăța pe părți. Educatoarea trebuie să stabilească cu grijă aceste fragmente, mai ales atunci când ele nu corespund strofelor poeziei. De exemplu poeziile ,,Somnoroase păsărele" de M. Eminescu, ,,Iarna pe uliță" de G. Coşbuc sau altele care au câte 3-4 sau mai multe strofe, respectiv patru sau mai multe fragmente logice.

Şi într-un caz şi în celălalt, după ce recită poezia sau fragmentul respectiv, educatoarea numeşte pe rând câțiva copii să repete versurile ascultate, cu glas tare, în timp ce restul grupei urmăreşte textul şi-l repetă în gând.

În cazul folosirii metodei globale, copilul chemat repetă în întregime poezia, ajutat fiind de educatoare. Ea îi reaminteşte, după caz, versurile. În învățarea pe părți a poeziei, educatoarea recită o dată sau de mai multe ori prima strofă şi cheamă unul sau doi copii să o repete. Se trece apoi la recitarea strofei a doua (dar împreună cu prima) şi la repetarea lor de către copiii numiți în acest scop. În continuare, se procedează la fel şi cu celelalte strofe, pentru ca, la sfârşit, să se repete toată poezia. Un asemenea procedeu uşurează procesul învățării poeziei; copiii memorează în mod sistematic şi temeinic poezia, datorită asociațiilor care se stabilesc şi se consolidează prin repetarea strofelor în ordinea dată.

Partea a doua a activității de memorizare o constituie *repetarea sau verificarea unor poezii învățate anterior.* Prin aceasta, se urmăreşte învățarea temeinică a poeziilor predate, formarea deprinderii copiilor de a recita expresiv şi conştient, în forme variate. De exemplu, educatoarea propune copiilor să recite anumite poezii pe care le-au învățat înainte, reaminteşte titlul poeziilor respective şi conținutul lor, fie printr-o simplă expunere sau convorbire pregătitoare, fie prin recitarea poeziilor respective.

Un alt procedeu folosit în practica curentă este acela de a prezenta copiilor prima strofă a unei poezii din repertoriul celor învățate, deci şi de a le cere să o identifice şi apoi să o recite.

De asemenea, se pot prezenta diferite ilustrații sau jucării, cerându-se copiilor să-şi amintească o poezie în care se vorbeşte despre acestea şi să o recite.

Sunt cazuri când etapa a doua a activității nu o mai constituie repetarea sau verificarea unor poezii cunoscute, ci ea este consacrată *fixării conținutului poeziei noi*, cu ajutorul unor procedee diferite, de pildă: povestirea conținutului poeziei sau a unui subiect analog; desenarea a ceea ce se spune în poezie. Procedeele arătate sunt aplicabile la grupa mare.

Încheierea

Aceasta are loc în funcție de tema poeziei şi de nivelul grupei cu care lucrează educatoarea. În general, încheierea poate fi realizată prin următoarele:

- Recitarea corectă a poeziei predate (fie de către educatoare, fie de către unul dintre copiii care au memorat-o mai bine);
- Recitarea poeziei (o singură dată) de către întreaga grupă;

- Redarea unor mişcări imitative sau a unor onomatopee (în concordanță cu conținutul poeziei) de pildă :imitarea săriturii iepuraşului, a mormăitului ursului;
- Interpretarea unui cântec care să aibă o temă asemănătoare cu poezia predată;
- Aprecieri colective şi individuale asupra felului în care a fost învățată poezia.

PROIECT DE ACTIVITATE

Grupa: mare
Tema anuală de studiu: Cine sunt/suntem?
Tema săptămânii: ,,Mama dragă"
Tema activității:,,Doi frați cuminți"
Tipul activității: transmitere şi însuşire de cunoştințe
Categorii de activități de învățare: Domeniul Limbă şi comunicare
Forma de realizare: memorizare
Scopul activității : dezvoltarea limbajului prin îmbogățirea şi activizarea vocabularului, exersarea capacității de reproducere a unui text literar;
Obiective operaționale :
-să descrie comportamentul celor doi frați, pe baza filmului prezentat , cu ajutorul întrebărilor educatoarei ;
-să determine cine sunt persoanele adulte care îi împacă atunci când copiii se ceartă, pe baza filmului prezentat, dar şi a unor experiențe personale, cu ajutorul întrebărilor educatoarei;
-să exprime în cuvinte proprii sensul celor două cuvinte noi din poezie (povață, duios)
-Să utilizeze cuvintele noi (*povață*, duios) în contexte adecvate, formulând propoziții cu minim 3 cuvinte, urmând modelul educatoarei ;
-Să interpreteze poezia ,,Doi frați cuminți" cu respectarea intonației, a ritmului, a pauzei, în concordanță cu mesajul transmis;
-Să aprecieze corect comportamentul personajelor din poezie, raportându-se la situații reale de viață, cu ajutorul întrebărilor educatoarei ;
Strategii didactice:
Metode şi procedee didactice: expunerea**,** explicația, conversația, exercițiul, problematizarea;
Mijloace didactice: DVD, imagini cu aspecte reprezentative pentru conținutul poeziei (câte o planşă pentru fiecare strofă/secvență)
Forme de orgnizare a activității: frontal, individual, pe grupe
Durata: 30 minute;

EVENIMENTUL DIDACTIC	CONȚINUT ȘTIINȚIFIC	STRATEGII DIDACTICE	EVALUARE
Organizarea activității	-pregătirea sălii de grupă şi a materialelor; -copiii se aşează în semicerc pe scaune;		
Captarea atenției	-,,V-am pregătit un film - surpriză pe care vă invit să îl vedeți acum". -copiii vizionează filmul pregătit; - ,,Cum se înțeleg cei doi frați"? -,,Cine îi ajută să se împace"? -realizarea unei scurte discuții despre relaționarea dintre cei doi frați; - copiii precizează care sunt relațiile dintre frați; (uneori se joacă frumos împreună, uneori se ceartă şi atunci îi împacă mama sau tata) Se prezintă imaginile sugestive pentru poezia ,,Doi frați cuminți" de Elena Farago , educatoarea insistând asupra faptului că în acele imagini e vorba de doi frați cuminți, care se joacă frumos, nu se cearta deloc, la masă respectă regulile, se joacă împreună cu jucăriile, urmând întotdeauna **povața** (sfatul) mamei, care îi mângâie **duios** (cu drag)	Expunerea DVD Problematizarea Frontal Conversația Planşe pentru fiecare strofă/secvență a poeziei	Observarea comportamentului copiilor şi a interesului pentru activitate Evaluare orală
Anunțarea temei	Prezentarea obiectivelor de realizat: Astăzi vom învăța o poezie care se numeşte ,,Doi frați cuminți". Veți descoperi noi cuvinte şi veți afla care este relația dintre cei doi frați din poezie.	Conversația Frontal	
Dirijarea învățării	Realizarea unor **exerciții de pregătire vocală** pentru recitare; -Ne jucăm cu maşini: brum, brum. -Ne jucăm cu păpuşa:nani, nani. -Ne jucăm cu mingea: poc, poc.	Exercițiul Demonstrația Frontal	-observarea capacității de exprimare verbală;

	Recitarea model a poeziei Educatoarea recită o dată sau de mai multe ori prima strofă şi cheamă unul sau doi copii să o repete. Educatoarea se asigură de înțelegerea textului, verificând copiii cu privire la cuvintele neînțelese/necunoscute. Dacă este cazul, acestea vor fi explicate de către educatoare sau de către copiii care cunosc sensul cuvintelor neînțelese de colegi, urmând să formeze propoziții cu acestea. Se trece apoi la recitarea strofei a doua (dar împreună cu prima) şi la repetarea lor de către copiii numiți în acest scop. În continuare, se procedează la fel şi cu celelalte strofe, pentru ca, la sfârşit, să se repete toată poezia.	Planşe pentru fiecare strofă/secvență a poeziei Pe grupe	Aprecieri verbale
Obținerea performanței	Recitarea în lanț a poeziei. -copiii recită versurile poeziei în ordinea lor de pe scăunele; -Ştiu că v-a plăcut poezia de astăzi şi de aceea v-aş ruga să alegeți un cuvânt care v-a plăcut din poezie şi să formați o propoziție cu acesta. Formularea de propoziții cu cele două cuvinte noi, dar şi cu alte cuvinte preferate de către copii;	Exercițiul Frontal Individual Problematizarea	- observarea capacității de comunicare şi de relaționare între copii; Aprecieri verbale
Încheierea activității	În încheierea activității se propune copiilor să interpreteze cântecul„Familia”; - copiii interpretează cântecul şi îşi aleg dintre colegi, membrii familiei; Educatoarea remarcă aspectele realizate în activitate şi apreciază comportamentul copiilor.	Conversația Exercițiul Frontal	Aprecieri verbale

Poezia: ,, *Doi fraţi cuminţi*" de Elena Farago – fragment

Noi suntem doi fraţi, în casă
Şi nu ne certăm deloc,
Şi suntem tăcuţi la masă,
Şi cuminţi în orice loc.

Şi cu jucării frumoase
Ne jucăm tot amândoi,
Pe când mama noastră coase,
Ori citeşte lângă noi.

Mama noastră ne vorbeşte
Şi ne mângâie duios,
Iară seara ne citeşte
Ori ne spune un basm frumos.

Şi în gândul nostru-ntruna
Auzim povaţa ei:
-Fiţi cuminţi întotdeauna
Şi fiţi buni, copiii mei!..

Text preluat din Setul Două mape, poezii ilustrate , Editura Diana, (2014), Piteşti.

Sugestii tematice/conţinuturi

Grupa mică

,,Prima zi de grădiniţă" de Lidia Constantinescu, ,,La grădiniţă" de Traian Oancea, ,,Mamei" de Elena Dragoş, ,,Pentru ce să-ţi fie frică" de Otilia Cazimir, ,,Somn uşor" de Eugen Frunză, ,,La grădiniţă" de Traian Oancea, ,,Iarna" de Maria Marin, ,,Educatoarea noastră" de Mălina Cajal, ,,Cântecul piticului de Mălina Cajal, ,,Robinetul" de Dan Faur, ,,Cumătra vulpe" de Otilia Cazimir, ,,Stopul" de Florin Iordăchescu, ,,Ninge" de Otilia Cazimir, ,,La drum" de Otilia Cazimir, ,,A venit vacanţa" de Elena Dragoş, ,,Vine ploaia" de George Coşbuc, ,,Vine toamna cu galoşi" de Mălina Cajal, ,,Umbreluţa"de Maria Găitan, ,,Printre toporaşi" de Maria Pândaru, ,,Toamna" de Maria Pândaru, ,,Primii fulgi" de Grigore Vieru, ,,Vulpea şi grădiniţa ei" de Mălina Cajal, ,,Maimuţa" de Elena Dragoş, ,,Purceii" de Stelian Filip, ,,Greieruş" de Mircea Pop, ,,Hoţ în grădină" de Mircea Pop, ,,Albinuţa" de Maria Pândaru, ,,Boboceii" de Maria Pândaru, ,,Albina" de Grigore Vieru, ,,Pofta de mâncare" de Constantin Dragomir, ,,Facem gimnastică" de Emilia Căldăraru, ,,N-ai batistă?" de Elena Dragoş, ,,Sunt curat ca ghiocelul" de Grigore Vieru.

Grupa mijlocie

,,Vine ploaia" de George Coşbuc, ,,Mamei" de Elena Dragoş, ,,Grădiniţă te-ai trezit" de Viorel Cozma, ,,Iarna" de Viorel Cozma, ,,Toamna" de Demostene Botez, ,,Pentru tine, primăvară" de Otilia Cazimir, ,,Glume de iarnă" de Lică Pavel, ,,Iarna" de Elisaveta Novac, ,,Scrisoare rândunicii" de Florin Iordăchescu, ,,Puişorul moţat" de Elena Farago, ,,Darurile iernii" de Irimie Străuţ, ,,Omul de zăpadă" de Mălina Cajal, ,,Ninge" de Mălina Cajal, ,,Primăvara" de Elena Dragoş, ,,Vara" de Elena Dragoş, ,,Ploaia" de Rusalim Mureşan, ,,Mamei" de Elena Dragoş, ,,Fără veste" de Maria Chirtoacă, ,,Pe ninsoare" de Mircea Pop, ,,Ploi cu

nuci" de Mircea Pop, ,,O fetiță dalbă" de Radu Ursulescu, ,,Vine iarna" de Igor Vieru, ,,La scăldat" de Constantin Dragomir, ,,Lupul" de Constantin Dragomir, ,,În ogradă" de Nicolae Nasta, ,,Pufuleț" de Maria Pândaru, ,,Tufănica" de Mălina Cajal, ,,Ghiocelul" de Sorin Comaniță, ,,Strugurel" de Maria Găitan, ,,Prâslea" de Mălina Cajal, ,,Cu tata" de Elena Dragoş, ,,Degetele" de George Enăchescu, ,,Pomul de iarnă" de Maria Chirtoacă.

Grupa mare

,,Toamna"de Otilia Cazimir, ,,Ploaia" de George Coşbuc, ,,Somnoroase păsărele" de Mihai Eminescu, ,,Balada unui greier mic" de George Topârceanu, ,,Toamna" de Octavian Goga, ,,Furnica" de Elena Dragoş, ,,Primăvara" de Vasile Alecsandri, ,,Mâine anul se-noieşte" ,,Brăduțul" de Elena Dragoş, ,,Bunica" de Otilia Cazimir, ,,De pe-o bună dimineață" de Otilia Cazimir, ,,Cântec de primăvară" de Şt O. Iosif, ,,Zdreanță" de Tudor Arghezi, ,,Revedere." de Mihai Eminescu, ,,Mama" de Virgil Carianopol, ,,Copilărie" de Elena Dragoş, ,,Cea dintâi vacanță mare" de Emilia Căldăraru, ,,Iarna pe uliță"(fragment) de George Coşbuc, ,,Primăvara" de Elena Dragoş, ,,Ninge-n țara mea" de Dimitrie Rachici, ,,Masa la cămin" de Demostene Botez, ,,Acasă" de Emilia Căldăraru, ,,Pe stradă" de Emilia Căldăraru, ,,O faptă bună" de Gheorghe Zarafu, ,,Cine-i vrednic" de Elena Dragoş, ,,Bunica" de Gheorghe D. Vasile, ,,Vacanța" de Violeta Zamfirescu, ,,Castanii" de Elena Dragoş, ,,Anotimpurile" de Ioana Tatu, ,,Necazul unei pisici" de Stelian Filip, ,,Scrisoare de la iepuraş" de Mircea Micu, ,, Lupul" de Passionaria Stoicescu, ,,Iubeşte-ți țara" de Andrei Ciurunga, ,,Lumea ta, copilărie" de Elena Dragoş, ,,Să fim politicoşi" de Elena Dragoş.

Povestiri ale copiilor

Printre activitățile de dezvoltare a limbajului şi comunicării, un loc însemnat revine **povestirilor copiilor,** activități prin care copiii compun şi expun într-o manieră relativă şi personală, aspecte sau fapte legate de viață, de preocupările sau de cunoştințele lor. Ei sunt puşi în situația de a reproduce anumite poveşti sau basme cunoscute, de a exprima într-o succesiune logică fapte şi întâmplări, de a expune într-o formă închegată şi de a gasi modalitatea de prezentare adecvată.

Povestirile copiilor apar sub următorele forme:

A. *repovestire*;

B. *povestiri create de copii.*

A. Repovestirile au ca scop principal formarea deprinderii copiiilor de a expune cursiv şi logic povestiri, poveşti sau basme şi exercitarea vorbirii sub toate aspectele: fonetic, lexical, gramatical. În repovestiri, ei sunt solicitați să expună, într-o formă mai simplă sau mai dezvoltată, conținutul unui text literar. În aceste activități, contribuția

personală a copiilor este restrânsă. Ei reproduc textul mai mult sau mai puțin exact, împrumută sau se străduiesc să reproducă, în mod liber şi conştient un text literar, respectând succesiunea logică a faptelor.

Reuşita activității de repovestire depinde de gradul de însuşire a povestirii de către copii; educatoarea trebuie să asigure în prealabil însuşirea conştientă şi temeinică a povestiriilor de către copii. Posibilitățile copiilor de a reda conținutul unei povestiri sunt diferite de la o grupă la alta; de aceea, în organizarea repovestirilor, educatoarea va ține seama de nivelul grupei la care lucrează. Activitatea de repovestire se poate organiza începând cu grupa mică, dar poveştile şi povestirile trebuie să fie scurte, simple şi accesibile. La grupa de 4-5 ani, putem solicita reproducerea poveştilor cu acțiuni simple, iar la grupa de 5-6 ani, le putem cere copiilor să reproducă poveşti de o mai mare întindere.

Activitățile de repovestire por fi realizate în forme diferite, în funcție de scopul urmărit şi de mijloacele folosite. Astfel, se pot organiza:

a) repovestirea pe baza unor imagini/ tablouri/ilustrații ce redau episoadele principale ale povestirii;
b) repovestirea pe baza unui plan verbal corespunzător fragmentelor logice ale povestirii;
c) repovestirea liberă;
d) repovestirea pe baza unui text citit.

La început, pentru a-i învăța pe copii să respecte principalele momente ale povestirii (poveştii, basmului) şi succesiunea lor, este indicat să se folosească primele două variante: repovestirea după tablouri şi repovestirea după un plan verbal. În aceste cazuri, tablourile şi planul constituie pentru copii puncte de sprijin care înlestesc reproducerea cât mai exactă a textului literar.

a) Repovestirea pe baza unor tablouri/ilustrații se organizează, în general astfel:

Introducerea în activitate

- educatoarea anunță titlul şi autorul;
- reaminteşte, pe scurt, conținutul povestirii;

Repovestirea pe fragmente

- copiii repovestesc conținutul pe episoate, în ordinea prezentării tablourilor; fiecare episod corespunzător unui tablou este povestit de către un alt copil; dacă este cazul, pot fi solicitați alți copii să completeze expunerea;

Repovestirea integrală

- unul sau doi copii realizează repovestirea integrală; cu cât se vor folosi mai putin de tablouri, cu atât repovestirea devine liberă.

b) Repovestirea pe baza unui plan verbal corespunzator fragmentelor logice ale povestirii face trecerea spre povestirele libere. Educatoarea trebuie să realizeze, în prealabil, un plan verbal accesibil şi succint, care delimitează secvențele povestirii. În funcție de grupa de vârstă şi de nivelul copiilor, planul este simplu sau mai amplu: la grupa de 4-5 ani, planul trebuie să fie mai amănunțit, pentru a-i ajuta să-şi reamintească

întregul conținut al povestirii şi să-l expună cât mai exact. Planul verbal poate avea forma unor întrebări, accesibile copiilor. Educatoarea expune planul verbal pe baza căruia copiii realizează repovestirea. La grupa mare, se poate urmări prezentarea unor detalii semnificative, unele întrebări pot solicita explicații şi aprecieri ale faptelor. Povestirile scurte trebuie să fie repovestite în întregime de un singur copil, povestirile mai dezvoltate pot fi redate de doi-trei copii. La grupa de 5-6 ani, se recomandă stimularea repovestirii libere prin care se exersează vorbirea liberă a copiilor.

Etapele activității de repovestire pe baza unui plan verbal sunt:

Organizarea activității– presupune asigurarea unui cadru adecvat desfăşurării activității şi pregătirea materialului didactic.

Desfăşurarea activității

Introducerea în activitate poate consta în:

- prezentarea unor imagini din poveste sau povestire, pe care copiii trebuie sa le identifice, spunând titlul şi autorul;
- prezentarea unui personaj din poveste/ povestire;
- audierea unui fragment din poveste/ povestire;
- expunerea unei machete sau a unui decor, care înfățişează locul de desfăşurare a acțiunii ş.a.

Repovestirea conținutului poveştii / povestirii, pe fragmente se realizează pe baza unui plan verbal. Un exemplu de ***plan de întrebări*** dezvoltat pentru povestirea **Ursul păcălit de vulpe** de Ion Creangă.

- *Unde se află vulpea?*
- *Cine venea pe drum?*
- *Cum şi-a făcut rost de mâncare vulpea?*
- *Ce a facut țăranul când a văzut vulpea în mijlocul drumului?*
- *Cum l-a păcălit vulpea pe urs?*

La grupa mare, planul de întrebări este mai redus:

- *Cum a reuşit vulpea să-şi găsească hrană?*
- *Cum l-a păcălit vulpea pe urs?*

Un alt exemplu de ***plan verbal*** pentru basmul **Alba -ca- Zăpada şi cei şapte pitici** de Frații Grimm.

- *Împărăteasa doreşte să aibă o fetiță.*
- *Împărăteasa – mama vitregă – hotărăşte să scape de Alba–ca –Zăpada.*
- *Alba – ca –Zăpada ajunge la casa piticilor.*
- *Împărăteasa cea rea încearcă să o omoare pe prințesă.*
- *Prințesa este salvată de un fiu de împărat.*
- *Împărăteasa cea rea este pedepsită.*

Încheierea activității se poate realiza prin:

- povestirea integrală a conținutului poveştii / povestirii;
- aprecierea faptelor personajelor din poveste / povestire (fapte bune – fapte rele şi motivarea acestora);

- alegerea unui personaj preferat şi motivarea alegerii;
- redarea, prin desen, a unei secvenţe din poveste / povestire sau a unui personaj îndrăgit.

În cursul desfăşurării activităţilor, atunci când educatoarea observă la copii omisiuni sau inversiuni de text, este necesar să-i întrerupă şi să le reamintească ce anume trebuie să expună, în ce ordine. Acest lucru este bine să se facă cu ajutorul întrebărilor sau după caz, cu ajutorul mijloacelor didactice (imagini succesive ale poveştii, prezentarea succesivă a unor elemente din etapele poveşti), care reactualizează mai uşor datele povestirii şi ajută copiii să reproducă, îndeosebi, momentele principale ale povestirii. Asemenea intervenţii mijlocesc o reproducere conştientă a textului. Educatoarea trebuie să urmărească cu atenţie şi exprimarea copiilor pentru a-i ajuta să-şi însuşească un limbaj viu, divers. Întrebările ajutătoare şi orice alte intervenţii din partea educatoarei trebuie dozate însă cu multă grijă, pentru a nu stânjeni sau chiar îngrădi povestirea copiilor. *Abuzul de întrebări îi obişnuieşte, cu timpul, să aştepte un sprijin continuu din partea educatoarei, să răspundă numai la întrebări.*

În partea a doua a anului şcolar, la grupele de 5-6 ani, preşcolarii reuşesc să reproducă în întregime multe din povestirile (poveştile, basmele) pe care le cunosc. Reproducerea este însă uneori mecanică, trădează o simplă întregistrare a datelor, fără o prelucrarea a lor, copiii neputând să-şi explice întodeauna intriga cu toate implicaţiile ei. De aceea, şi în cazurile în care copii sunt lăsaţi să repovestească liber, educatoarele trebuie să intervină ori de câte ori consideră că este necesar, pentru a înlesni reproducerea conştientă, logică a povestirii respective.

c) Repovestirea liberă se caracterizează printr-o mai mare libertate a imaginaţiei copiilor. Ei repovestesc în funcţie de preferinţă şi de receptarea afectivă. Totuşi, este necesar să se asigure o succesiune logică a repovestirii şi să se acorde atenţie exprimării corecte, nuanţate.

d) Repovestirea pe baza unui text citit. Prin lectura expresivă a unui text literar, educatoarea îi ajuta pe copii să descopere frumuseţea limbii literare, stimulându-le interesul pentru carte, prin aceasta pregătindu-i pentru activitatea şcolară. Pentru copii, este dificil să urmărească lectura unui text literar, aceasta presupunând atenţie şi memorie de lunga durată. După citirea textului literar, educatoarea facilitează înţelegerea mesajului prin întrebări adecvate, clare şi simple. Întrebările trebuie formulate astfel încât răspunsul să nu se reducă la cuvintele monosilabice: ,,da'', ,,nu''. Prin întrebări şi răspunsuri, se stabilesc momentele principale ale acţiunii, personajele şi trăsăturile acestora desprinse din faptele lor. Concomitent cu prezentarea conţinutului textului literar, se explică cuvintele şi expresiile necunoscute sau cu diferite conotaţii în text. După familiarizarea cu textul literar, se recomanda recitirea integrală (dacă textul nu este de dimensiune mare) sau parţială a acestuia. Demersul didactic următor este desprinderea/înţelegerea mesajului. În încheierea activităţii, se reactualizează alte texte

literare înrudite tematic, ca tip de personaje şi ca mesaj, măcar prin simpla menționare a titlului şi a autorului.

B. Povestiri create de copii au evidentă valoare formativă, contribuind la dezvoltarea gândirii si a imaginației creatoare, la dezvoltarea unei vorbiri corecte, fluente, expresive. În aceste povestiri, contribuția personală a copiilor este mult mai mare. Povestirile create de copii au diverse forme, în funcție de materialul pe baza căruia se realizează, cât şi de gradul de participare creatoare a copiilor:

a) povestire pe baza unui plan dat (alcătuit cu ajutorul ilustrațiilor);

b) povestire cu început dat;

c) povestire după modelul educatoarei;

d) povestire după o temă.

a) Povestirile pe baza unui plan dat urmăresc formarea deprinderii copiilor de a compune scurte narațiuni pe baza unui plan dat, în prealabil. Acest plan poate fi comunicat copiilor prin intermediul imaginilor sau formulat verbal de către educatoare. În ambele cazuri, planul trebuie să sugereze acțiunea care urmează a fi dezvoltată, să prezinte personajele principale ale temei şi să orienteze gândirea şi imaginația copiilor în direcția unor situații, întâmplări sau fapte cunoscute. Sarcina compunerii unei povestiri după un plan presupune o muncă creatoare, cu atât mai dificilă, cu cât copiii sunt mai mici şi mai puțin exersați în această direcție. Structura planului trebuie să constituie un sprijin intuitiv, concret, care să orienteze copii spre o povestire limitată ca întindere. În momentul când introducem acest tip de povestire, este indicat să folosim ilustrații. Cu ajutorul acestora, copiii îşi amintesc mai uşor caracteristicile personajelor din povestire şi înțeleg acțiunea ce trebuie narată.

În ***povestirile create pe baza ilustrațiilor*** este necesar ca numărul ilustrațiilor sa se situeze între 3 şi 5, să fie necunoscute copiilor, să înfățişeze momente reprezentative, în succesiunea logică, să prezinte personajele principale. Ilustrațiile trebuie să îndeplinească şi următoarele condiții:

- să fie simple şi accesibile copiilor;
- să înfățişeze aspecte cât mai apropiate de experiența de viață a copiilor;
- să aibă valoare educativă şi estetică;
- să fie vizibile pentru toți copiii.

Sub aspectul realizării artistice, ilustrațiile trebuie să impresioneze puternic copiii, să comunice direct cu ei, în acelaşi limbaj. Ilustrațiile trebuie să aibă un format mare.

În compunerea povestirilor, folosirea planului prezentat sub formă de imagini impune anumite cerințe:

- valorificarea integrală a elementelor date în ilustrații (înfățişarea cadrului acțiunii –unde şi când se petrece ea, prezentarea unor personaje şi a intrigii, a stărilor sufleteşti, a intențiilor, a acțiunilor personajelor aşa cum se desprind din expresia feței, din ținută, din gesturi);
- înțelegerea şi interpretarea conținutului tematic în succesiunea dată;

- încadrarea totală a povestirii copiilor în tema şi în conţinutul ilustraţiilor date;
- expunerea celor percepute sub formă de naraţiune.

Respectarea acestor cerinţe presupune întocmirea atentă, minuţioasă a planului după care urmează să se desfăşoare activitatea (precizarea momentelor ei principale, alegerea metodelor şi a procedeelor de lucru cu copiii, corespunzător fiecărei verigi în parte; formularea planului povestirii şi a întrebărilor ajutătoare adresate copiilor).

Din practica pedagogică, desprindem că următoarea structură a activităţilor de povestire după ilustraţii este mai adecvată şi mai eficientă:

- prezentarea ilustraţiilor şi pregătirea copiilor pentru perceperea lor;
- observarea atentă a ilustraţiilor de către copii şi discutarea lor; sintetizarea de către educatoare a celor observate;
- compunerea povestirii de către copii pe fragmente şi în întregime;
- încheierea activităţii.

Pregătirea copiilor pentru perceperea ilustraţiilor este un moment care trebuie să asigure buna dispoziţie a copiilor, să le stârnească curiozitatea şi interesul pentru activitatea care urmează. Acest moment trebuie astfel organizat, încât să pregătească intuirea clară a tablourilor şi înţelegerea acţiunii înfăţişate în succesiunea ei logică.

Procedeele care se folosesc în desfăşurarea acestui moment al activităţii sunt strâns legate de conţinutul tablourilor şi de gradul de experinţă a copiilor în povestirile după ilustraţii. Astfel, în momentul pregătitor al activităţii, se poate face o scurtă introducere în care să se arate cadrul povestirii şi personajele cuprinse în ilustraţii (manifestările acestor personaje, acţiunile pe care le întreprind etc). În acest fel, educatoarea familarizează pe copii cu tema care va fi tratată în continuare, le stimulează asociaţii, idei legate de tema respectivă, fapt care va influeţa substanţial înţelegerea conţinutului tablourilor.

Un alt procedeu care poate fi folosit ar fi acela al prezentării de către educatoare, a conţinutului primei ilustraţii din suita de tablouri care vor fi folosite în activitate. În acest caz, educatoarea îi familiarizează pe copii cu elementele esenţiale ale ilustraţiei, le demonstrază modul cum trebuie observată şi interpretată o ilustraţie, deschizându-le perspectiva intuirii adecvate a celorlalte tablouri.

Acest moment de pregătire se poate realiza şi printr-o conversaţie cu copiii.

Într-o fază mai avansată de lucru cu copiii, se pot da numai unele indicaţii referitoare la atenţia cu care ei trebuie să analizeze ilustraţiile, la grija lor de a respecta în povestire succesiunea faptelor, de a se exprima corect, fluent.

Procedeele întrebuinţate de educatoare în acest moment organizatoric pot fi numeroase, cele de sus fiind doar un exemplu.

În etapa de *observare atentă a ilustraţiilor de către copii*, educatoarea îi îndrumă să privească cu atenţie ilustraţiile prezentate şi îi ajută, prin intermediul întrebărilor, să dezvăluie conţinutul acestora.

De regulă, prima ilustraţie cuprinde elemetele esenţiale ale povestirii – cadrul în care are loc acţiunea, personajele principale, intenţiile lor. De aceea, în această etapă,

analiza primei ilustrații ocupă un loc important. Ea trebuie făcută cât mai amănunțit. Pe baza întrebărilor, copiii sunt conduşi să observe în mod organizat scena reprezentativă. Astfel, se remarcă personajele, felul cum ele acționează, unde şi când se petrece acțiunea şi să explice cum au dedus acest lucru.

Observarea ilustrațiilor care urmează este mai puțin amănunțită. Copiii vor examina doar ceea ce apare nou față de tabloul anterior, vor sesiza modificările survenite, în special în acțiunile şi în atitudinile personajelor.

După analizarea fiecărei ilustrații, unde sunt antrenați 2-3 copii, educatoarea sintetizează cele observate; astfel, se capătă o întărire verbală asupra planului dat de ilustrații.

Sopul observării atente a ilustrațiilor este de a contribui la înțelegerea conținutului imaginilor respective şi la redarea verbală cât mai completă şi mai închegată a acestui conținut.

Trecerea la *compunerea independentă a povestirii* constituie veriga principală a activității. În acest moment, se urmăreşte valorificarea şi interpretarea de către copii a datelor observate şi închegarea povestirii.

Această verigă a activității se poate desfăşura în două momente: povestirea pe episoade (pe părți) corespunzătoare ilustrațiilor analizate, cu participarea mai multor copii; povestirea integrală (realizată de un singur copil).

Păstrând ilustrațiile în fața copiilor şi reamintindu-le planul verbal expus, educatoarea numeşte pe unul dintre ei să povestească primul episod – înfățişat în prima ilustrație. În cazul în care copilul numit nu a cuprins întregul conținut al ilustrației, educatoarea cere altor copii să întregească cele povestite de colegul lor. Celelalte episoade vor fi povestite pe rând, de către alți copii. În tot acest timp, educatoarea urmăreşte ca povestitorii să nu se îndepărteze de subiect, să respecte succesiunea logică a ideilor, să-şi imagineze dialogul dintre personaje, să se exprime corect. În acest scop, atunci când este cazul, ea poate interveni cu întrebări, explicații sau observații. Intervențiile educatoarei pot fi în măsură să întregească cele povestite.

După redarea poveştii pe fragmente, cu participarea mai multor copii, ea va fi reprodusă în întregime de către un singur copil, cu cât mai puține intervenții din partea educatoarei.

În cazul în care povestirea copiilor nu este corespunzătoare, educatoarea le poate oferi un exemplu despre modul în care trebuie să povestească.

În *încheiere*, se va cere copiiilor să propună un titlu potrivit povestirii create, după care se va alege cel mai bun.

b) Povestirile cu început dat

În această activitate, li se solicită copiilor să realizeze, cu mijloace lingvistice proprii, o povestire al cărei început este dat de educatoare. Specificul acestei activități constă în schimbarea rolului copiilor: din ascultatori, ei devin povestitori, care trebuie să continue povestirea începută de educatoare. Realizarea acestei activități impune îndeplinirea următoarelor obiective:

•să asculte cu atenţie expunerea educatoarei;

•să sesizeze şi să reţină elementele semnificative ale naraţiunii;

•să prezinte corect, logic, coerent evenimente şi personaje cu trăsături adecvate;

•să-şi imagineze întâmplări şi personaje adecvate începutului povestirii.

Reuşita activităţii este determinată de calităţile începutului dat şi de deprinderile copiilor, formate în activităţile anterioare.

Începutul dat de către educatoare trebuie astfel întocmit încât:

- să trezească interesul copiilor;
- să le stârnească imaginaţia;
- să sugereze subiectul pe care copiii să-l dezvolte în expunere; de aceea, se recomandă ca subiectul să fie inspirat din viata copiilor, a adulţilor, a animalelor, să se apropie de interesele fireşti ale vârstei şi, în acelaşi timp, să corespundă temelor şi scopurilor educative urmărite în grădiniţă.

Începutul povestirii, dat de către educatoare, este indicat să schiţeze un anumit cadru de desfăşurare a acţiunii, conflictul – în linii mari - şi personajul/personajele.

Reuşita activităţii este condiţionată şi de momentul în care educatoarea întrerupe expunerea; acest moment va corespunde intrigii şi va facilita continuarea povestirii în mod personal şi atractiv. La întreruperea relatării, educatoarea trebuie să pună câteva întrebări ajutătoare sau să dea sugestii suplimentare. Educatoarea va favoriza continuarea povestirii în direcţii diferite, de multe ori chiar opuse şi într-un mod cât mai personal, la această activitate putând participa mai mulţi copii.

Pentru a-i ajuta pe copii să continue povestirea, educatoarea le adresează câteva întrebări ajutătoare sau le dă indicaţii suplimentare asupra direcţiilor în care poate fi speculat subiectul. Fiecare copil are posibilitatea de a-şi dezvolta povestirea în chip personal. Educatoarea va exprima opinii apreciative, va sublinia calitaţile povestirii şi, în acelaşi timp, va arăta lipsurile de care suferă naraţiunea creată. Prin acest mod, copiii care umează să povestească pot evita greşelile semnalate la colegii lor.

În încheierea activităţii, educatoarea va evalua povestirile, apreciind-o pe cea mai reuşită. În cazul în care nicio povestire nu îndeplineşte cerinţele didactice, educatoarea trebuie să compună o povestire care să fie model pentru copii pentru activităţile următoare.

Structura activităţii

Structura unei activităţi de ***povestire cu început dat***, poate fi cea prezentată mai jos.

Tema povestirii: **Ursuleţii neastâmpăraţi**

Organizarea activităţii-asigurarea de către educatoare a condiţiilor optime de desfăşurare a activităţii: aerisirea sălii de grupă, asigurarea ordinii şi a curăţeniei în sala de grupă, aranjarea scăunelelor în semicerc, în careu deschis sau pe două rânduri, în forma unui arc de cerc.

- supravegherea de către educatoare a intrării în ordine a copiilor în sala de grupă, aşezarea în mod disciplinat pe scăunele, controlul ţinutei lor;

Desfăşurarea activităţii cuprinde mai multe secvenţe:

• *Introducerea în activitate* se realizează printr-o scurtă discuţie, fie despre viata urşilor, fie pe baza unor povestiri cu personaje copii sau pui de animale care trec prin diferite pătanii fiindcă nu asculta sfatul părintesc (de exemplu: **Scufiţa Roşie** de Ch.Perrault, **Puiul** de Ioan Alexandru Bătescu-Voineşti, **Capra cu trei iezi** de Ion Creangă şi altele). În discuţie, se subliniază consecinţele nefaste ale neascultării părinţilor care pot fi reţinute pentru viaţă.

• *Prezentarea începutului povestirii*

Educatoarea creează un cadru adecvat temei alese, să expună suficiente elemente despre personaje şi situaţii posibile pentru a le facilita copiilor imaginarea unui conţinut în concordanţa cu logica temei şi a mesajului urmărit.

Începutul povestirii trebuie întrerupt într-un moment care poate stârni curiozitatea şi interesul pentru povestire, care solicită imaginaţia creativă şi starea emoţională a copiilor.

De exemplu:

,,La marginea Pădurii de Argint, străluceşte în soare căsuţa celor trei ursuleţi. În depărtare, se zăreşte un deluşor plin cu tufe de zmeură şi de mure. La poalele dealului, curge învolburat râul Rece. Ca în fiecare dimineaţă, mama-ursoaică îşi cheamă ursuleţii de la joacă şi le spune să nu se îndepărteze de casă în lipsa ei. Dar ursuleţul cel mare, pe nume Tomiţă, vrea să culeagă mure de pe vârful dealului...''

• *Crearea povestirii de către copii*

Educatoarea orientează imaginaţia acestora prin întrebări ajutătoare: ,, Ce credeţi că a făcut Tomiţă?'', ,,Ce au făcut ceilalţi doi ursuleţi?'', ,,Prin ce peripeţii a trecut?'', ,,Cum vreţi să se încheie povestirea?''

Educatoarea va îndruma povestirea fiecărui copil. Pot fi valorificate în structura aceleiaşi povestiri intervenţiile mai multor copii; astfel, povestirea va deveni mai complexă.

Încheierea activităţii constă în aprecierea creaţiei fiecărui copil, evidenţiindu-se bogăţia şi originalitatea conţinutului, coerenţa şi corectitudinea expunerii. Se pot selecta acele povestiri care ar putea alcătui o cărticică.

c) Povestirea copiilor după modelul educatoarei

Odată desprinşi să repovestească, copiii pot fi stimulaţi să povestească în mod liber, independent, anumite fapte, întâmplări din experinţa lor personală. Un mijloc eficace îl constituie ***povestirile după modelul educatoarei***. Oferind ca model povestiri cu întâmplări din viaţa personală, cu întâmplări de acasă, sau din grădiniţă, educatoarea reactualizează impresii asemănătoare din viaţa copiilor, fapte concrete trăite de ei şi le trezeşte dorinţa de a le povesti. Modelul educatoarei poate să reflecte o întâmplare şi din viaţa altor copii, sau a animalelor.

Modelul oferit de educatoare serveşte copiiilor drept exemplu practic de alcătuire

a unei poveşti în care trebuie să existe, aşa cum se ştie, un început, o intrigă şi o încheiere. Educatoarea prin modelul prezentat, îi învaţă pe copii, în mod intuitiv, să construiască o povestire. Prin felul cum povesteşte, prin mijloacele verbale folosite, influenţează limbajul copiilor, îi învaţă să se exprime corect, expresiv, fără cuvinte de prisos şi pe înţelesul celor care ascultă. Copiii împrumută de la educatoare modelul de expunere şi de selecţionare a mijloacelor verbale.

Povestirile după modelul educatoarei se pot organiza la nivelul II de vârstă. Structura acestei activităţi este, în general, următoarea:

- anunţarea temei;
- expunerea povestirii-model a educatoarei;
- povestirea de către copii a unui fapt trăit de ei;
- aprecierea povestirilor copiilor.

Anunţarea temei se va face în termeni simpli. Atenţia în pregătirea şi în desfăşurarea acestei activităţi revine *alegerii şi expunerii* textului care serveşte ca model copiiilor.

Povestirea trebuie să îndeplinească anumite condiţii pentru a servi copiilor ca model; astfel, aceasta trebuie să aibă un subiect simplu, cu privire la conţinut. Pentru valoarea educativă, ea va cuprinde elemente cât mai apropiate de experienţa şi de interesele copiilor. Educatoarea va orienta povestirea către fapte şi acţiuni pozitive. Expunerea va fi clară şi expresivă.

După ce educatoarea *expune* povestea, se cere copiilor să redea şi ei unele întâmplări pe care le-au trăit.

La început, când introducem pentru prima dată acest fel de povestiri, copiii, aproape fără excepţie, se transpun în situaţia respectivă şi povestesc ca şi cum totul s-ar fi petrecut în viaţa lor. Treptat, la cererea mereu reînnoită a educatoarei de a nu repeta ceea ce a spus ea, ei *vor povesti* întâmplări din viaţa lor. Uneori, începutul povestirii rămâne la fel cu cel prezentat de educatoare, ca apoi copiii să intervină cu elemente noi, personale. Alteori, îşi încep povestea în chip original ca să abordeze ideea şi să rămână tributari modelului.

Pe măsura antrenării copiiilor în asemenea povestiri, ei reuşesc să se desprindă tot mai mult de model, să povestească curgător şi logic întâmplări, aspecte care i-au impresionat mai mult. Spre această etapă trebuie să tindă orice educatoare.

PROIECT DE ACTIVITATE

Grupa: mare
Tema anuală de studiu: Cu ce şi cum exprimăm ceea ce simţim?
Tema săptămânii: ,,Personaje îndrăgite"
Tema activităţii: ,,Albă ca Zăpada şi cei şapte pitici"
Categorii de activităţi de învăţare: Domeniul Limbă şi comunicare
Tipul activităţii: sistematizare de cunoştinţe, priceperi şi deprinderi

Forma de realizare: repovestire

Scopul activităţii:: Exersarea deprinderii de exprimare orală corectă din punct de vedere gramatical; dezvoltarea creativităţii şi a expresivităţii limbajului oral.

Obiective operaţionale:

- să precizeze personajele din povestea ,,Albă ca zăpada şi cei 7 pitici", făcând apel la experienţa anterioară, cu ajutorul dialogului cu păpuşa marionetă Albă ca Zăpada
- să selecteze planşele din povestea ,,Albă ca zăpada şi cei 7 pitici", dintre alte seturi de planşe, cu ajutorul educatoarei
- să determine ordinea cronologică a momentelor acţiunii, cu ajutorul imaginilor din povestea ,,Albă ca zăpada şi cei 7 pitici";
- să redea în cuvinte proprii fragmente ale poveştii, pe baza imaginilor din povestea „Albă ca zăpada şi cei 7 pitici", exprimând oral ideea acelui fragment;
- să utilizeze în contexte noi minim trei cuvinte şi expresii din poveste: ***vitregă, părul negru ca abanosul***, formulând propoziţii simple şi dezvoltate despre personajele din poveste

Strategii didactice:

Metode şi procedee didactice: povestirea, conversaţia, explicaţia, problematizarea

Mijloace didactice: păpuşa-marionetă Albă ca Zăpada, imagini-planşe cu fragmentele povestirii, cu aspecte din poveştile cunoscute, medalioane

Forme de organizare a activităţii: frontal, individual

Durata: 30 minute

EVENIMENTUL DIDACTIC	CONŢINUT ŞTIINŢIFIC	STRATEGII DIDACTICE	EVALUARE
Organizarea activităţii	-pregătirea sălii de grupă şi a materialelor; - pregătirea materialului didactic păpuşa-marionetă Albă ca Zăpada, imagini-planşe cu fragmentele povestirii, cu aspecte din poveştile cunoscute, medalioane - intrarea ordonată a copiilor în sala de grupă;		
Captarea atenţiei	- Trezirea interesului pentru activitate prin prezentarea unei păpuşi-marioneta Cred că mă cunoaşteţi toţi. Ştiţi cine sunt eu? (...Albă ca Zăpada) Sunt un personaj de poveste. Ştiu doar că sunt o fată frumoasă, dar am uitat din ce poveste sunt. Ştiţi voi cum se	Conversaţia Frontal Păpuşa marionetă	Interesul pentru rezolvarea problemei

	numeşte povestea? (....Albă ca Zăpada şi cei 7 pitici). Ştiți voi oare cu cine eram eu în această poveste? (piticii, prințul, mama vitregă, pădurarul) Tare mi-aş dori ca, împreună cu voi, să-mi reamintesc povestea.		
Anunțarea temei şi enunțarea Obiectivelor	Astăzi vom repovesti povestea *Albă ca Zăpada şi cei 7 pitici*, vom forma propoziții corecte, utilizând cuvintele specifice poveştii.	frontal Conversația	Observarea comportamentului, a interesului manifestat pentru activitate
Reactualizarea Cunoştințelor	Aici am adus mai multe planşe cu imagini din poveştile pe care voi le cunoaşteți. O să vă rog să sortați planşele şi să aşezați pe masă doar planşele din povestea *Albă ca Zăpada şi cei 7 pitici* Copiii aleg planşele specifice poveştii solicitate.	conversația imagini cu aspecte din poveştile cunoscute problemati-zarea Frontal Individual	Aprecieri verbale asupra modului de acțiune al copiilor
Dirijarea învățării	Tot prin intermediul marionetei educatoarea expune planul verbal pentru povestea *Alba ca Zăpada şi cei şapte pitici* de Frații Grimm. 1. Împărăteasa doreşte să aibă o fetiță. 2. Împărăteasa – mama vitregă – hotărăşte să scape de Alba ca Zăpada. 3. Alba ca Zăpada ajunge la casa piticilor. 4. Împărăteasa cea rea încearcă să o omoare pe prințesă. 5. Prințesa este salvată de un fiu de împărat. 6. Împărăteasa cea rea este pedepsită.	Explicația Povestirea Exercițiul Problematiza rea Frontal Păpuşa-marionetă	Aprecieri verbale Aplauze

Obținerea performanței	Se cere copiilor ca, pe baza planului de întrebări şi a imaginilor, să spună povestea Va fi chemat câte un copil care va prezenta un fragment din poveste În vederea redării întregului conținut al poveştii, vor fi solicitați 3-4 copii, în funcție de modul în care decurge povestirea. Copiii vor fi sprijiniți cu întrebări **doar în cazul în care nu mai reuşesc să continue** şirul povestirii. Voi evita fragmentarea poveştii prin intervenții care ar opri nejustificat cursul acesteia. Povestirea integrală a conținutului poveştii va fi făcută, în final, de 1-2 copii. Formularea de propoziții cu unele cuvinte şi expresii din poveste (de exemplu, *vitregă*, *părul negru ca abanosul* etc.	Problematizarea	Aprecieri verbale asupra modului de expunere a poveşii Aplauze
Încheierea activității	Păpuşa-marionetă Albă ca Zăpada le mulțumeşte copiilor şi le distribuie medalioane cu chipul ei.	Conversația Frontal Medalioane	Aprecieri verbale Aplauze

PROIECT DE ACTIVITATE

Grupa: mare
Tema anuală de studiu:Cine sunt/suntem?
Tema proiectului: ,,Sunt copil şi-mi place jocul"
Tema săptămânii: ,,Jocurile copiilor în anotimpul toamna"
Tema activității: ,,O întâmplare în parc"
Tipul activității: Formare de priceperi şi deprinderi intelectuale
Categorii de activități de învățare: Domeniul Limbă şi comunicare
Forma de realizare: poveste creată de copii, după imagini

Scopul activităţii:formarea deprinderilor copiilor de a crea scurte povestiri originale; exersarea competenţelor de utilizare a elementelor expresive de limbaj;

Obiective operaţionale:

-să precizeze elementele componente ale imaginilor (parc de joacă, copii, educatoare, accidentul fetiţei) făcând apel la imaginile prezentate;

-să argumenteze cu minim o cauză producerea accidentului fetiţei, pe baza imaginilor prezentate şi cu ajutorul întrebărilor educatoarei;

-să propună continuarea, într-un mod personal, a firului naraţiunii al cărui început este dat de educatoare, cu ajutorul planşelor;

-să utilizeze minim trei expresii şi formule specifice povestirilor în fragmentele create de ei, făcând apel la experienţa lor anterioară ;

-să creeze în grup un text original cu cuvinte şi expresii frumoase, pe baza începutului dat de educatoare şi a imaginilor;

Strategii didactice:

Metode şi procedee didactice: povestirea, explicaţia, demonstraţia, exerciţiul, brainstormingul, problematizarea;

Mijloace didactice: mini-bibliotecă, cărţi, imagini-suport pentru începutul povestirii (trei planşe), simboluri pentru recompensarea activităţii copiilor;

Forme de organizare a activităţii: frontal, pe grupe, individual

Durata: 30 minute

EVENIMENTUL DIDACTIC	CONŢINUT ŞTIINŢIFIC	STRATEGII DIDACTICE	EVALUARE
Momentul organizatoric	-crearea condiţiilor favorabile desfăşurării activităţii: - aranjarea mobilierului în formă de semicerc- două subgrupe; -pregătirea planşelor; -intrarea copiilor în sala de grupă în mod organizat		
Captarea atenţiei	Se prezintă copiilor o bibliotecă în miniatură în care sunt nişte cărţi de poveşti. -câţiva copii recunosc cărţile de poveşti fie după titlu, fie după imagini	Conversaţia Problematizarea Mini-bibliotecă Cărţi Frontal	Observarea comportamentului şi interesului copiilor
Reactualizarea cunoştinţelor	Prin metoda brainstorming, se cere copiilor să spună : - Ce alte poveşti mai cunosc; - Cine le-a spus poveştile;	Brainstorming Frontal	Apecieri verbale Aplauze

	- Cum încep poveştile cunoscute.		
Anunțarea temei şi a obiectivelor	-Azi, vom compune împreună o poveste, pe care o vom scrie şi noi într-o carte de poveşti pentru copii. În poveste vom prezenta o întâmplare care se petrece într-o zi frumoasă de toamnă, într-un parc de joacă pentru copii. Pentru a avea mai multă inspirație în compunerea poveştii, v-am adus trei planşe.	Conversația Explicația Frontal	
Dirijarea învățării	Prezentarea pe rând a planşelor : **Planşa I :** - Ce vedeți în această planşă? (un parc de joacă) - Cine se află în parc? (copii, fetițe şi băieți, o educatoare) -Ce fac ei? (se joacă) **Planşa II:** - Ce face această fetiță? (s-a îndepărtat de grupul de copii); - Unde pleacă? (spre stradă); **Planşa III:** - Ce vedeți în această planşă? (o maşină a accidentat fetița) - Ce s-a întâmplat cu fetița? (plânge) -Oare este grav accidentul fetiței? Copiii îşi vor spune părerea, apoi li se va propune să creeze o poveste pe care să o ataşeze imaginilor şi pe care să o trimită altor copii. Se expun cerințele: stabilirea locului, a personajelor, acțiunea etc. şi să aibă o parte de început (*a fost odată*), o parte de cuprins şi parte de	Învățarea dirijată Conversația Problematizarea Frontal Povestirea Problematizarea Exercițiul Individual	-se evaluează compentențele de exprimare -se evaluează

Obținerea performanței	încheiere, ca toate poveştile. În timp ce copiii povestesc, având la bază imaginile prezentate, se urmăreşte şi se intervine în cazul în care relatarea lor este lipsită de logică, de sens sau se abat de la tema respectivă. Se vor încuraja cât mai mulți copii să participe la activitatea de creare a unei povestiri. Se apreciază sfârşitul fiecărei povestiri şi se subliniază ceea ce corespunde mai bine temei. Se solicită povestitorilor să găsească un titlu pentru povestea creată, motivându-l. Se împarte grupa de copii în două subgrupe şi fiecare are sarcina de a crea o poveste originală, cu cuvinte şi expresii cât mai frumoase. Se expun povestirile create.	Problematizarea Exercițiul Pe grupe	compentențele de exprimare, logica firului epic al povestirii create
Incheierea activității	În încheiere, se analizează respectarea elementelor specifice povestirii în creațiile grupelor, evidențiindu-se cea care a avut cele mai multe din elementele precizate. Se fac aprecieri asupra originalității creațiilor şi a frumuseții redării.	Conversația Problematizarea frontal	Aprecieri verbale Aplauze

Pentru realizarea activităților de povestire ale copiilor educatoarele, pot lua în considerare conținuturile care urmează.

Pentru nivelul I, grupa de vârstă 4-5 ani, în activitățile de repovestire putem să folosim poveştile următoare : **Sanda la grădiniţă** de Ramas Maria; **Fetiţa cu fundiţe roşii** de Cella Aldea; **Ionel, un băieţel** de Gica Iutes**; Şorţuleţul albastruţ** de Irimie Sraut**; Supărarea Danielei** de Viniciu Gafita; **Măricica** de Luiza Vlădescu; **Ce-a uitat Fănucă să spună?** de Luiza Vlădescu; **Cuvântul fermecat** de. V.Oseeva; **Capra cu trei iezi** de Ion

Creangă**; Graiul pomilor** de Eugen Jianu; **Povestea picăturii de apă** de M. Ghiviriga; **Punguţa cu doi bani** de Ion Creangă; **Unde a zburat rândunica**? de Titel Constantinescu; **Băltoacele sau ce înseamnă hapciu** de Mircea Sântimbreanu; **Povestea frunzei** de Emil Gârleanu; **Drumul cel mai scurt** de Mircea Serbanescu; **Greşeala Cumințicăi** de V. Gafita; **Iarna în pădure** de Eugen Jianu; **Mănuşa** – poveste populară; **Ursul păcălit de vulpe** de Ion Creangă; **Cei doi iepuraşi** - poveste populară; **Coada ursoaicei** de Eugen Jianu; **Coada veveriței** de Eugen Jianu; **Ciuboţele ogarului** de Călin Gruia; **Cine a spus miau?** de A. Suteev**; Povestea ursului cafeniu** de. Vladimir Colin; **Când se trezesc florile** de Eugen Jianu; **Cucul şi puii săi** de Eugen Jianu**; Oul năzdrăvan** de Ion Istrati; **Coliba Iepuraşului** de Octavian Capita; **Cuibul de păsărele** de Cezar Petrescu; **Povestea puişorului îngâmfat –** poveste populară; Fata **babei şi fata moşneagului** de Ion Creangă; **Ridichea uriaşă** – poveste populară; **Noi, albinele** de Călin Gruia etc.

Pentru nivelul II, grupa de vârstă 5-6 ani, în activitățile de repovestire, putem să folosim poveştile următoare: **Povestea unei supe cu găluşti** de Luiza Carol**; Când stăpânul nu-i acasă** de Emil Gârleanu; **Bunica**, **Bunicul** de Barbu Ştefănescu Delavrancea, **Povestea măgăruşului cel încăpăţânat** de Vladimir Colin; **Iedul cu trei capre** de Octav Pancu-Iaşi, **Frunza** de Emil Gârleanu; **Puiul** de Al.I. Brătescu-Voineşti**; Povestea castanelor** de Trenca Banciu, **Povestea vântului** de Eugen Jianu; **Povestea fulgului de zăpadă** de Trenca Banciu; **Albă ca zăpada şi cei şapte pitici** de Fraţii Grimm; **Fetiţa cu chibriturile** de Hans Ch. Andersen; **Când stăpânul nu-i acasă** de Emil Gârleanu; **Lebedele** de Hans Ch. Andersen; **Copiii cu părul de aur** de Petre Ispirescu, **Dumbrava minunată** de Mihail Sadoveanu; **Copiii din crâng** de C. Uşinski, **Amintiri din copilărie** de Ion Crengă etc.

Conținuturile pentru povestirile create de copii urmăresc îndeaproape temele anuale, temele proiectelor tematice, cât şi temele săptămânale propuse de către educatoare.

Jocurile didactice

Jocul didactic constituie un mijloc valoros de instruire şi de educare a copiilor de vârstă preşcolară, deoarece rezolvă, într-o formă cu totul adecvată vârstei, sarcini instructive complexe, programate în grădinița de copii. Eficiența jocului didactic în raport cu celelalte mijloace practicate în grădinița de copii este cu atât mai mare, cu cât realizăm o concordanță perfectă între procesul de cunoaştere a mediului înconjurător, procesul de învațare si acțiunea de joc, atât de atractive pentru preşcolar. În acest fel, procesul asimilării şi adâncirii cunoştințelor este adaptat la cerințele şi specificul vârstei preşcolare.

Jocul didactic este o activitate care se deosebeşte prin structura sa specifică de celelalte activități cu conținut asemănător. Unitatea deplină între sarcina didactică şi acțiunea de joc, foma distractivă pe care o îmbracă şi o păstrează permanent, fiind caracteristica acestuia. Jocul didactic care se desfăşoară sub conducerea directă a

educatoarei şi care antrenează, în majoritatea cazurilor, întreaga grupă, se poate desfăşura atât în timpul activităţilor pe domenii experienţiale, cât şi în activităţile liber alese, la iniţiativa copiilor, sfera de utilizare a jocului didactic fiind foarte largă, putând fi extins chiar şi în viaţa de familie a copilului.

Valoarea educativă a jocurilor didactice în dezvoltarea limbajului este de necontestat. Ele contribuie fie direct, fie indirect la educarea emoţiilor, a sentimentelor morale, a trăsăturilor pozitive de voinţa şi de caracter. Unele jocuri didactice stimulează cinstea, răbdarea, spiritul critic şi autocritic, stăpânirea de sine. Jocul didactic are un rol valoros în închegarea colectivului şi în formarea disciplinei conştiente, prin anumite jocuri copiii fiind obligaţi să respecte iniţiativa colegilor, să le aprecieze munca şi să le recunoască meritele; de asemenea, să respecte regulile jocului, să reacţioneze în conformitate cu ele, să-şi autoregleze propria activitate.

Jocul didactic este activitatea cea mai firească, ce corespunde cerinţelor de dezvoltare a copiilor, tendinţelor lui de a fi in contact cu adulţii şi cu alţi copii, de a percepe activ, de a înţelege şi de a oglindi lumea înconjurătoare, dorinţei lui de a-şi exprima gândurile. Influenţa jocului didactic asupra comportării copilului în colectiv, asupra disciplinei, asupra caracterului şi a voinţei este permanentă, directă şi de o intensitate mare, ceea ce-i măreşte considerabil valoarea educativă.

Obiectivele urmărite prin jocurile didactice sunt următoarele:

La grupa mică

- dezvoltarea auzului fonematic în vederea perceperii corecte a sunetelor, a compoziţiei sonore a cuvintelor;
- dezvoltarea aparatului fono- articular urmărind executarea corectă a mişcărilor de articulare a fiecărui sunet;
- corectarea defectelor de vorbire specifice vârstei;
- pronunţarea corectă a sunetelor situate în diferite poziţii în cuvânt (iniţiale, mediane, finale);
- exprimarea corectă în propoziţii scurte în vorbirea curentă, în redarea verbală a unor trăiri;
- corectarea defectelor de vorbire specifice vârstei precum şi în cazul unor copii cu dificultăţi de vorbire;
- îmbogăţirea vocabularului activ al copiilor;
- însuşirea unor unor cuvinte care denumesc obiecte, însuşiri caracteristice, acţiuni, relaţii spaţiale, stări afective, fenomene ale naturii;
- dezvoltarea vorbirii dialogate şi monologate;
- evaluarea gradului de corectitudine în exprimarea în limba română.

La grupa mijlocie

- dezvoltarea auzului fonematic şi perfecţionarea percepţiei auditive în diferenţierea sunetelor şi a compoziţiei sonore a cuvintelor;
- perfecţionarea laturii fonetice a limbajului şi pronunţarea, cu claritate şi

siguranța, a sunetelor şi a grupurilor de sunete ale limbii române;

- pronunțarea clară a cuvintelor în vorbirea curentă;
- corectarea unor defecte de pronunție în vorbirea curentă;
- dezvoltarea vorbirii dialogate şi monologate;
- însuşirea unor structuri gramaticale ale limbii române, integrarea cuvintelor în propoziții dezvoltate şi fraze scurte, folosirea corectă a cuvintelor de legătură;
- dezvoltarea vorbirii dialogate şi monologate;

La grupa mare

- perceperea şi pronunțarea corectă şi clară a tuturor sunetelor şi a grupurilor de sunete ale limbii române, integrate în cuvinte;
- dezvoltarea capacității de diferențiere perceptiv-fonematică a sunetelor şi a grupurilor de sunete situate în diferite poziții în structura cuvântului (inițială, mediană, finală);
- îmbogățirea vocabularului activ şi pasiv al copiilor, ca urmare a experienței cognitive proprii şi a transferului de informații în comunicarea dintre copii în colectivitatea preşcolară, explicarea semnificației unor cuvinte noi, în forme accesibile înțelegerii copiilor;
- consolidarea deprinderii de a despărți cuvintele în silabe şi silabele în sunete;
- consolidarea priceperilor şi deprinderilor de exprimare orală corectă, în structuri gramaticale mai ample, în propoziții şi fraze;
- intuirea unor raporturi gramaticale ale limbii sub raport morfologic şi sintactic;
- stimularea creativității copiilor în exprimarea orală;
- cultivarea sentimentelor de prețuire şi dragoste față de frumusețea şi armonia limbii române.

Clasificarea jocurilor didactice de educare a limbajului

Varietatea mare a jocurilor didactice, proiectate în grădiniță pentru dezvoltarea limbajului sub toate aspectele (fonetic, lexical, gramatical) impune găsirea unor criterii de clasificare a acestora. Cel mai important criteriu în acest sens îl constituie **conținutul** jocurilor didactice. Din acest punct de vedere, ele pot fi grupate în:

a) jocuri didactice pentru formarea şi exersarea unei pronunții corecte şi dezvoltarea auzului fonematic;
b) jocuri didactice pentru îmbogățirea vocabularului activ si pasiv al copiilor;
c) jocuri didactice prin care se exersează structurile gramaticale ;
d) jocurile didactice care contribuie la dezvoltarea expresivității vorbirii copiilor.

a) Jocuri didactice pentru formarea şi exersarea pronunției corecte şi dezvoltarea auzului fonematic

Acestea au ca scop pronunția corectă a sunetelor limbii materne şi, în special, a consoanelor. Aceste jocuri pot fi utilizate şi sub forma de exerciții, eficiența lor

depinzând de modul în care educatoarea ştie să le selecţioneze în raport cu situaţiile concrete existente la grupa de copii, de modul cum le pregăteşte şi de materialul distributiv folosit. În activitatea de zi o preocupare constată trebuie să fie formarea la copii a deprinderilor de a se exprima corect, logic, nuanţat, prin desfăşurarea unei varietăti de jocuri didactice care să-i ajute în acest sens. Un exemplu poate fi: la grupa mică, prin jocul didactic *Focul şi vântul* se urmăreşte formarea deprinderii de a pronunţa corect diferite sunete şi, în mod deosebit, consoanele labio-dentale *f, v, s, j* şi a cuvintelor care conţin aceste sunete, cât şi formarea deprinderii de a se exprima în propoziţii simple. Pe baza ilustraţiilor, copiii trebuie să recunoască şi să descrie acţiunile ilustrate şi să pronunţe onomatopeele corespunzatoare: *vâjj - Bate vântul*; copiii ridică braţele şi le leagănă, reproducând şi zgomotul acestuia; *Focul face fâs-fâs* (educatoarea şi copiii mimează acţiunea de aprindere a focului). La repetarea jocului, se pot introduce şi alte fenomene: ploaia (*pic-pic*), tunetul (*bum-bum*) etc. Jocul didactic *Cucul şi g□sca* le dezvoltă auzul fonematic prin perceperea corectă a sunetelor *c* şi *g* şi pronunţarea lor în cuvinte şi onomatopee. Pe baza imaginilor prezentate, copiii au reuşit să-şi însuşească denumirea corectă şi să imite sunetele emise de păsările prezentate (*cu-cu*, *ga-ga*), cât şi mişcările specifice de zbor. Pentru o atmosfera liniştitoare, se spun ghicitori despre cele doua păsari, versuri scurte sau o poveste despre fiecare pasăre.

La grupa mică : ,,Ce este şi cum face", ,,Cu ce ne jucăm?", ,,Ghici cine este?", ,,Spune ce face?", ,,Căsuţa fermecată", ,,Ploaia şi tunetul" , ,,Ursul şi cioara", ,,Ştii unde trăieşte?", ,,Ce se aude?", ,,Cine l-a strigat pe ursuleţ?"

La grupa mijlocie: ,,Am spus bine , n-am spus bine?", ,,Să vorbim corect", ,,Cine vorbeste?", ,,Ce se aude?" , ,,Căsuţa cu surprize".

La grupa mare: ,,Ce ştii despre mine?" , ,,Să vorbim corect!" , ,,Cine vorbeşte?" , ,,Am spus bine, n-am spus bine?", ,,Ce se aude?"

b) Jocuri didactice care contribuie la determinarea şi la îmbogăţirea vocabularului

Aceste jocuri duc la îmbogăţirea vocabularului activ şi pasiv al copiilor cu substantive care denumesc obiecte de uz personal, cu adjective, cu adverbe de timp, de loc, de mod, cu pronumele personal de politeţe, posesiv, demonstrativ, cu verbe.

La grupa mică : ,,Unde s-a oprit roata?", ,,Când facem aşa?", ,,Cu ce construim", ,,Un dar pentru cei dragi", ,,Spune ce fac?", ,,Unde a sosit scrisoarea?" , ,,Să servim păpuşa", ,,Cu ce mă îngrijesc".

La grupa mijlocie: ,,Este ziua mea", ,,Darul prietenului meu ", ,,Spune unde stă?", ,,Când se intâmplă?", "Spune cum este?" , "Să facem o poveste", "Spune ce ştii despre?", ,,Povestea anotimpurilor"

La grupa mare: ,,Ce ştii despre?", ,,Cine face, ce face?", ,,Cum mai poţi spune?", ,,Cine este, ce este sau cum este?", ,,Ce lipseşte?", ,,Eroii îndrăgiţi", ,,Ce ştim despre faptele eroilor îndrăgiţi?", ,,Telefonul", ,,Cine este/cine sunt?".

c) Jocuri didactice de exersare a structurilor gramaticale şi formare a deprinderilor de vorbire dialogată şi monologată

Aceste jocuri au sarcina de a contribui la exprimarea copilului în propozitii simple şi dezvoltate, în fraze scurte, la utilizarea corectă a acordului între gen şi număr, a substantivului cu predicatul, utilizarea corectă a genitivului, a dativului etc. Un exemplu poate fi jocul didactic *Spune mai departe!,* prin care urmărim respectarea acordului între subiect şi predicat, activizarea g□ndirii logice prin găsirea cuvintelor corespunzătoare ca sens şi rapiditatea în g□ndire.

La grupa mică: ,,Cine a primit mingea?", ,,Te rog sa-mi dai", ,,Te rog să-mi spui", ,,Ce doreşti să-ţi aducă Moş Gerilă?", ,,Ce am făcut, ce voi face!", ,,Cu ce ne jucam", ,,Pentru cine am aşezat masa?".

La grupa mijlocie; ,,Eu spun una, tu spui multe", ,,Ce ştii despre?", ,,Spune ce face!", ,,Cine ţi-a dat jucăria?", ,,A cui este jucăria?" , ,,Cui am dat jucăria?", ,,Ce ştii despre el?" , ,,Cum este, cine este şi ce ştii despre el?" , ,,În vizită", ,,La serbare", ,,La spectacol", ,,Să vorbim frumos despre eroii noştri!".

La grupa mare: ,,Eu spun una, tu spui multe", ,,Spune mai departe", ,,A cui este?", ,,Răspunde repede şi bine!" , ,,Găseşte cuvântul potrivit!" , ,,Câte cuvinte am spus?", ,,Cum mai poţi spune? ", ,,Cuvinte cu înţeles invers" , ,,Cuvinte cu mai multe înţelesuri" , ,,Ce ştii despre el? ", ,,Spune mai departe" , ,,Răspunde repede şi bine !" , ,,Ghiceşte la ce m-am gândit?" , ,,O discuţie între prieteni", ,,Jocul sunetelor", ,,Jocul silabelor", ,,Cuvinte –propoziţii", ,,Cu ce sunet începe/ sfârşeşte cuvântul?".

d) Jocurile didactice care contribuie la dezvoltarea expresivităţii vorbirii copiilor

La grupa mică: ,,Ce se potriveşte? ", ,,Ghici ce face mama?", ,,Ce ne-a adus zâna iarna/ toamnă/ primăvară/ vară?", ,,Cu ce ne jucăm?', ,,Unde este ursuleţul?" , ,,Este ziua mea! ", ,,Caută-ţi casa!", ,,La zoo".

La grupa mijlocie: ,,Ghici ce face?" , ,,Darurile toamnei", ,,Cui îi este adresată scrisoarea?", ,,Care este culoare ta?" , ,,Cum este?", ,,Pănglicuţe" , ,,Du-mă la căsuţa mea!", ,,La florărie".

La grupa mare: ,,Cum este?", ,,Când se intâmplă?" , ,,Roata timpului" , ,,Cu ce a fost lucrat?", ,,De-a aprozarul", ,,Poştaşul", ,,După mine, cine vine?", ,,Florile îşi caută albinuţe", ,,La circ", ,,Mult e dulce şi frumoasă limba ce-o vorbim", ,,Roboţelul".

Pregătirea jocului didactic

• planificarea judicioasă a jocurilor didactice.

Jocurile didactice se planifică în funcţie de scopul acestora. Ele pot fi pentru predarea şi verificarea cunoştinţelor, pentru lărgirea vocabularului copiilor, pentru însuşirea structurilor gramaticale, corectarea pronunţiei. Există jocuri didactice care urmăresc fixarea cunoştinţelor, ele răspunzând scopului urmărit. În planificarea jocurilor didactice, educatoarea trebuie să se orienteze întotdeauna după sarcina didactică pe care ele o cuprind, ţinând cont de legătura lor cu celelalte activităţi.

● **cunoaşterea lor temeinică**.

Înainte de a fi executat de copii, jocul didactic trebuie studiat cu multă atenţie, deoarece are o structură complexă, sarcina didactică, acţiunea lui şi regulile însuşite, astfel încât să poată fi predat corect în activitatea desfaşurată;

● **întocmirea proiectului/schiţei de activitate;**

● **asigurarea materialului didactic necesar**.

Materialele folosite în jocuri trebuie să întrunească câteva cerinţe speciale, şi anume: accesibilitate, aspect atrăgător, calităţi artistice, iar materialele, indiferent de natura lor, nu trebuie să fie încarcate, greoaie, fapt care ar încurca copiii în realizarea sarcinii. În majoritatea jocurilor didactice, se utilizează atât material demonstrativ, cât şi distributiv.

● **pregătirea copiilor în vederea desfăşurării jocului didactic.**

Unele jocuri didactice fiind mai complexe presupun precizarea, verificarea sau sistematizarea unui mare număr de cunoştinţe, deci se simte nevoia pregătirii prealabile a copiilor.

Etapele jocului didactic sunt următoarele:

Organizarea jocului presupune asigurarea unui cadru adecvat conţinutului jocului şi acţiunilor copiilor. Totodată, acum se face pregătirea şi antrenarea copiilor pentru jocul ce urmează.

Desfăşurarea jocului conţine o serie de secvenţe în care este prezentat jocul, se realizează familiarizarea copiilor cu jocul şi antrenarea lor la o participare activă, efectivă. Principalele momente organizatorice ale desfăşurării jocului sunt:

Introducerea în activitate constă într-o scurtă introducere cu scop pregătitor şi care are menirea de a crea o atmosfera cât mai prielnică jocului. Felul în care se realizează această introducere depinde de tema jocului şi de vârsta copiilor. Pentru captarea atenţiei copiilor, se utilizează un element surpriză, o noutate, un scurt dialog care le mobilizează imaginaţia, o jucărie care va avea rol specific în desfăşurarea propriu-zisă a jocului, o ghicitoare, o scurtă poveste, o convorbire sau prezentarea materialelor care urmează a fi folosite în joc.

Prezentarea şi intuirea materialelor: După partea introductivă, este necesar să se prezinte copiilor şi să se intuiască materialul care va fi utilizat în joc. El poate fi intuit în întregime sau parţial. În jocurile în care este folosit doar material demonstrativ, se poate intui în întregime, în cele cu material distributiv se poate intui pe durata desfăşurării jocului.

Anunţarea activităţii. După intuirea materialelor, educatoarea anunţă copiilor titlul jocului, simplu şi concis formulat.

Explicarea jocului. Este o etapă în care educatoarea trebuie să facă pe deplin înţelese atât acţiunea jocului, cât şi regulile care îl reglementează. Metodele şi procedeele la care recurge educatoarea, pentru a-l face înţeles, variază după natura şi complexitatea lui, dar ţine cont şi de posibilităţile grupei. Metodele folosite pot fi:

explicația, demonstrația şi exemplificarea însă, indiferent de grupa la care se face explicația, ea trebuie să cuprindă următoarele:

- descrierea acțiunilor jocului, în succesiunea lui firească;
- indicații cu privire la folosirea materialelor;
- precizarea sarcinilor copiilor;
- formularea clară a regulilor jocului, precum şi rezultatul urmărit;
- familiarizarea copiilor cu jocul.

Executarea jocului. Pe parcursul desfăşurării jocului, educatoarea trebuie să urmărească:

- îndeplinirea acțiunilor în succesiunea dată;
- respectarea regulilor (reamintirea lor, dacă este necesar);
- îndeplinirea corectă a sarcinilor didactice;
- atragerea în joc a tuturor copiilor;
- sprijinirea celor care nu reuşesc să îndeplinească corect sarcina;
- îmbinarea armonioasă a elementelor de joc cu cele educative;
- asigurarea unui ritm vioi de joc;
- menținerea disciplinei;
- pregătirea copiilor pentru autoconducerea jocului;
- introducerea unor variante noi în joc;
- complicarea lui.

Metodele de însuşire a jocului diferă în funcție de grupa de vârstă, de complexitatea jocului, de experiența copiilor şi de sarcinile didactice. În practica pedagogică, cel mai frecvent se utilizează două procedee de însuşire a jocului didactic:

a) Cea mai simplă modalitate, folosită mai ales în grupa mică, este acțiunea, adică explicarea şi demonstrarea jocului prin desfăşurarea lui efectivă. Această modalitate se numeşte calea inductivă a însuşirii jocului.

b) Calea deductivă presupune explicarea prealabilă a jocului, a sarcinilor didactice, a regulilor jocului şi a acțiunilor în succesiunea lor. Aceste explicații trebuie să fie simple, clare şi concise. Demonstrația se poate face cu ajutorul unor copii sau cu grupa întreagă.

Jocul didactic poate fi eficientizat prin următoarele posibilități:

- introducerea unor elemente noi de joc;
- complicarea jocului cu sarcini mai complexe, cu un grad mai înalt de dificultate;
- prezentarea unor materiale didactice suplimentare;
- introducerea unor reguli noi;
- organizarea unei întreceri;
- utilizarea fişelor de lucru independente.

Ca modalitate de asigurare a înțelegerii corespunzătoare a jocului, se poate introduce înainte de desfăşurarea propriu-zisă a jocului şi un joc de probă. Jocul de probă trebuie să fie însoțit de explicații şi de indicații care vor servi la desfăşurarea corectă a jocului propriu-zis.

Educatoarea va interveni de câte ori este nevoie atunci când constată că acțiunile nu au fost indeplinite corect. Numai astfel jocul îşi atinge scopul.

Încheierea jocului didactic

În acest moment se rezolvă unele sarcini de sinteză, se reproduce sau se audiază un text literar, un cântec, o poezie. Se pot îndeplini acțiuni legate de temă: închiderea magazinului, sosirea sau plecarea într-o excursie, la o expoziție, la teatru de păpuşi etc. Tot acum se fac aprecierile frontale şi individuale etc.

PROIECT DE ACTIVITATE

Grupa: mică
Tema anuală de studiu: Cu ce şi cum exprimăm ceea ce simțim?
Tema săptămânii: „Moş Crăciun cu barba albă va sosi şi pe la noi"
Tema activității: ,,Sacul lui Moş Crăciun"
Categorii de activități de învățare: Domeniul Limbă şi comunicare
Forma de realizare: joc didactic
Tipul de activitate: consolidare de cunoştințe şi deprinderi
Scopul activității: consolidarea deprinderii de exprimare corectă în propoziții scurte în vorbirea curentă, prin denumirea jucăriilor din sala de grupă (culori, modul lor de folosire);
Obiective operaționale:

- să denumească toate jucăriile extrase din sacul lui Moş Crăciun, precizând utilitatea acestora şi locul lor în grupă;
- să denumească toate obiectele de pe jetoane;
- să formuleze propoziții din două, trei sau mai multe cuvinte;
- să utilizeze structuri verbale predefinite –formule de politețe;
- să interpreteze roluri, utilizând structuri verbale predefinite.

Sarcina didactică: Recunoaşterea şi denumirea jucăriei găsite, indicarea modului de folosire şi stabilirea locului (centrului) în care copiii o pot găsi zi de zi la grădiniță.

Regulile jocului: Copilul chemat de Moş Crăciun vă veni la sac, va introduce mânuța în sacul Moşului, va alege o jucărie, o va despacheta, va spune ce este şi va mulțumi frumos pentru cadou.

Copiii de pe scăunele vor reproduce acțiunile sau jocurile care se pot realiza cu ajutorul jucăriei respective.

Elemente de joc: surpriza, ghicirea cadoului, interpretarea rolului de Moş Crăciun, aplauze
Strategii didactice
Metode şi procedee didactice: explicația, conversația, demonstrația, exercițiul, problematizarea

Mijloace didactice: un sac fermecat, frumos colorat, cu cadouri micuțe pregătite în prealabil pentru copiii care participă şi îşi realizează sarcinile, personajul „Moş Crăciun", jetoane. Exemple de jucării: păpuşi, maşinuțe, mingi, cuburi, cărți de colorat, cutii de creioane, plastilină, trenulețe, avioane, jocuri puzzle de iarnă în cutii mici.
Forme de organizare a actvității: frontal, individual
Durata: 15 minute

EVENIMENTUL DIDACTIC	CONȚINUT ŞTIINȚIFIC	STRATEGII DIDACTICE	EVALUARE
Moment organizatoric	Se asigură condițiile necesare unei bune desfăşurări a activității: aerisirea sălii de grupă, pregătirea materialului didactic necesar jocului, aranjarea mobilierului pe grupuri şi asigurarea unei atmosfere propice desfăşurării activității.	Conversația	
Captarea atenției	În câteva minute, în surdină, vom auzi clinchete de clopoței, apoi doar colinde. Însuşi Moş Crăciun vă bate la uşa grupei cu sacul său cel fermecat, plin de jucării pentru copiii cuminți. El va introduce copiii, prin câteva cuvinte, în magia Crăciunului şi în tot ce se întâmplă în Noaptea de Ajun de Crăciun.	Conversația Personajul Moş Crăciun	Observarea comportamentul ui copiilor
Anunțarea temei	Voi anunța jocurile şi activitățile ce urmează a fi desfăşurate, pentru început, alături de Moş Crăciun, iar apoi celelalte jocuri.	Explicația Conversația	observarea comportamentul ui copiilor
Desfăşurarea activității	***Introducerea în joc*** se face prin stimularea interesului copiilor prin elementul	Explicația Demonstrația	

	surpriză- MOŞ CRĂCIUN şi sacul sau plin cu cadouri pe care acesta le aduce. ***Explicarea şi demonstrarea jocului.*** Pentru a se asigura o înțelegere clară a jocului, se va utiliza atât metoda explicației cât şi cea a demonstrației. Cu ajutorul explicației se vor sublinia clar regulile jocului şi sarcina didactică pe care o au copiii de îndeplinit. Se execută jocul demonstrativ pentru asigurarea înțelegerii sale . ***Fixarea regulilor jocului***. Se va realiza oral de către 1-2 copii. ***Jocul de probă se realizează cu ajutorul unui copil.*** ***Jocul propriu-zis.*** ***Varianta 1.*** Copiii vor veni pe rând şi vor alege o jucărie. Ei trebuie să spună Moşului ce îşi doresc de Crăciun. După despachetarea cadoului, copilul va denumi jucăria, va mulțumi pentru ea, apoi va specifica locul în care o jucărie asemănătoare se găseşte la noi în grupă. Copilul va prezenta jucăria grupei şi cum ne jucăm cu ea. Toți copiii reproduc aceeaşi acțiune. Jocul continuă până când toți copiii participă la joc.	Conversația Sacul cu cadouri Personajul Moş Crăciun Frontal Exercițiul Demonstrația Individual Frontal Problematizarea Jucării Explicația Demonstrația Exercițiul Problematizarea Individual Frontal Jucării	Implicarea copiilor în activitate Aprecieri verbale individuale şi colective Aplauze Corectitudinea

	Varianta II Copiii trec la ,,Magazinul de jucării" amenajat într-un colț al grupei, unde cel mai atent copil va primi rolul de ,,Vânzător", iar toți ceilalți copii vor deveni clienți. Dând dovadă de politețe în adresare, copiii cumpără rând pe rând jucării, spunând, de fiecare dată, ,,Vă rog frumos să-mi dați..." şi ,,Mulțumesc! La revedere!"		realizării sarcinilor Aplauze
Obținerea performanței	***Varianta a III-a*** Se vor distribui copiilor jetoane pe care sunt imagini ce reprezintă obiecte din sala de grupă. La semnalul *Moş Crăciun acum te-aude,* copilul numit de către educatoare va preciza obiectul de pe jeton şi-l va aşeza în coşulețul potrivit-joc de rol, centrul arta, centrul construcții.	Explicația Demonstrația Problematizarea Exercițiul Individual Frontal Jetoane	Se vor evalua corectidutinea şi fluența în formularea propozițiilor
Încheierea activității	Se vor face aprecieri generale şi individuale asupra modului de lucru şi a comportamentului copiilor pe tot parcursul activității.	Conversația	Aprecieri verbale Aplauze

PROIECT DE ACTIVITATE

Grupa: mijlocie
Tema anuală de studiu: Ce şi cum vreau să fiu?
Tema săptămânii: „ Meserii îndrăgite de copii"
Categorii de activităţi de învăţare: Domeniul Limbă şi comunicare
Tema activităţii:" Cine a trimis scrisoarea?
Forma de realizare: Joc didactic

Tipul de activitate: consolidare de cunoştinţe şi deprinderi
Scopurile activităţii: activizarea vocabularului cu cuvinte referitoare la profesii şi unelte, formarea deprinderii de a construi corect propoziţii şi fraze în a căror componenţă intră subordonate cauzale; însuşirea unor structuri gramaticale ale limbii române, integrarea cuvintelor în propoziţii dezvoltate şi în fraze scurte, folosirea corectă a cuvintelor de legătură.
Obiective operaţionale

- să denumească meserii şi unelte specifice, pe baza imaginilor;
- să formuleze propoziţii în care să utilizeze cuvinte ce denumesc meserii şi unelte, folosind imaginile;
- să asocieze imaginilor mişcări specifice meseriilor cunoscute, pe baza explicaţiilor cadrului didactic;
- să utilizeze corect, în enunţurile formulate, dativul şi genitivul substantivelor ce denumesc meserii, urmând modelul prezentat;

Sarcina didactică: recunoaşterea şi denumirea meseriei care foloseşte anumite obiecte;
Regulile jocului: Copilul care primeşte scrisoarea de la poştaş spune de către cine a fost trimisă, orientându-se după imaginile uneltelor sau ale produsului din imagine. Grupa de copii mimează o acţiune specifică meseriei şi lucrătorului de la care a primit scrisoarea.
Elemente de joc: surpriza, ghicirea scrisorii, interpretarea rolului de poştaş, aplauze
Strategii didactice:
Metode şi procedee didactice: explicaţia, conversaţia, demonstraţia, exerciţiul, problematizarea, observaţia
Mijloace didactice: şapca, geanta, plicurile cu imagini reprezentând unelte sau produse ale diferiţilor lucrători; imagini cu profesii: învăţător, doctor, sudor, tâmplar, miner, şofer, poliţist, pilot de avion, bucătar, brutar; „colete" poştale (cutii împachetate) în care sunt unelte adevărate şi produse ale muncitorilor, fişe, creioane etc.
Forme de organizare activităţii: frontal, individual
Durata 20-25 minute

EVENIMENTUL DIDACTIC	CONŢINUT ŞTIINŢIFIC	STRATEGII DIDACTICE	EVALUARE
Moment organizatoric	Sala de grupă va fi bine aerisită, iar scăunelele vor fi aşezate pe două rânduri, faţă în faţă, în dreptul şirurilor; masa educatoarei, materialele necesare sunt aşezate deja pe masă şi		Evaluez capacitatea de organizare a copiilor

	acoperite. Copiii intră c?nt?nd în sala de grupă şi se aşează pe scaune.		
Captarea atenţiei	Se va realiza prin descoperirea materialelor pregătite, stimulând interesul copiilor prin elementul surpriză *poştaşul* şi lucrurile pe care acesta le aduce, scrisoarea adresată copiilor.	Conversaţia Poştaşul Scrisoarea	Evaluarea gradul de concentrare al copiilor
Anunţarea temei	Voi anunţa jocurile şi activităţile ce urmează a fi desfăşurate: jocul ,,Cine a trimis scrisoarea?".	Conversaţia	Prezentarea titlului jocului de către copii
Desfăşurarea activităţii	***Explicarea şi demonstrarea jocului*** Educatoarea aşează imaginile pe tablă, astfel încât să fie văzute de toţi copiii. ***Fixarea regulilor jocului*** Pentru a se asigura o înţelegere clară a jocului, se va utiliza atât metoda explicaţiei, cât şi cea a demonstraţiei. Cu ajutorul explicaţiei, se vor sublinia clar regulile jocului şi sarcina didactică pe care o au copiii de îndeplinit. În vederea fixării regulilor, vor fi antrenaţi unul-doi copii. ***Jocul de probă*** Se execută jocul demonstrativ pentru asigurarea înţelegerii sale. ***Jocul propriu-zis*** ***Varianta I*** ,,Poştaşul" (educatoarea,	Explicaţia demonstraţia Imagini cu unelte şi lucrători în diferite meserii Frontal Exerciţiul Problematizarea Imagini cu unelte şi lucrători în diferite meserii	Aprecieri verbale individuale şi colective Aprecieri verbale Aplauze Corectitudinea realizării sarcinilor Aprecieri verbale

	pentru început) începe jocul. Ea solicită un copil care alege un pachet, îl desface, denumeşte obiectul din interiorul plicului, spune cui îi aparţine şi cine lucrează cu el. Un alt copil alege imaginea cu meseriaşul care lucrează cu acele obiecte. Se va preciza că, atunci când un copil nu poate rezolva sarcina, va primi ajutor suplimentar de la cadrul didactic sau de la copii. În joc vor fi antrenaţi toţi copiii. Se va urmări şi corecta, la nevoie, exprimarea lor. Paralel, educatoarea va avea grijă ca toţi copiii să respecte regulile jocului. După ce toţi copiii au participat, se trece la complicarea jocului. ***Varianta a II-a*** Educatoarea aşează pe masa ei produse finite. Poştaşul împarte copiilor atenţi câte o scrisoare. Pe rând vor scoate din plic imagini pe care sunt desenate unelte. Răspuns: Am primit o scrisoare de la un croitor pentru ca în imagine am un ac şi o aţă." Răspuns: ,,Cu acul şi cu aţa croitorul coase haine". Copilul întrebat trebuie să aleagă de pe masa educatoarei produsele	Frontal Individual Explicaţia Exerciţiul Problematizarea Scrisori Imagini cu unelte Produse finite ale diverselor meserii Frontal Individual Explicaţia Demonstraţia Problematizarea Exerciţiul Plicuri cu meseriaşi Frontal Individual	Aplauze Corectitudinea realizării sarcinilor Aprecieri verbale Aplauze Corectitudinea realizării sarcinilor Aprecieri verbale Aplauze

	finite. ***Varianta a III-a*** Poştaşul împarte 3-4 plicuri. Copilul indicat desface scrisoarea, priveşte imaginea, apoi execută o acțiune caracteristică meseriaşului din imagine. El întreabă grupa de copii: ,,De la cine am primit scrisoarea?" Răspuns: ,,Ai primit scrisoarea de la doctor"; "Cu ce lucrează doctorul?" Răspuns "Doctorul lucrează cu stetoscop, rețete, medicamente."		
Obținerea performanței	***Varianta a IV- a*** Se vor împărți copiilor fişe de evaluare pe care sunt desenate unelte şi meseriaşi. Copiii trebuie să unească imaginea meseriaşului cu imaginea uneltelor corespunzătoare lui. Se poate cere copiilor să aşeze buline diferit colorate în căsuțele de sub meserii.	Explicația Observația Problematizarea Exercițiul Fişe Creioane colorate Individual	Evaluarea modului de asociere a meseriilor cu uneltele potrivite
Încheierea activității	În încheierea activității, copiii îşi analizează lucrările, iar fiecare fişă corect realizată este premiată cu un medalion reprezentând meseria preferată a fiecărui copil. Fişele sunt aşezate la expoziție.	Conversația Fişe Panou pentru expoziție Medalioane Frontal	Analiza produselor activității Aplauze

Convorbirea

În grădinița de copii, convorbirea se desfăşoară ca activitate independentă, de sine stătătoare, dar, în acelaşi timp, se pot organiza convorbiri libere cu număr restrâns de copii, în diferite momente ale zilei, în afara activităților pe domenii experiențiale. Astfel, educatoarea poate organiza scurte convorbiri libere, dimineața, la sosirea copiilor, în timpul jocului, în cadrul muncii individuale de corectare sau perfecționare a vorbirii, precum şi pentru a se informa în legătură cu impresiile copilului său cu nivelul lui de dezvoltare.

Datorită faptului că participarea copiilor la activitatea de convorbire presupune că aceştia au abilitatea de a se exprima în mod independent, folosind cuvinte din vocabularul lor activ, aceste tipuri de activități se organizează la grupa mică şi mijlocie preponderent cu grupuri mici de copii sau chiar individual, în cadrul activităților liber-alese şi abia la grupa mare se pot organiza ca activități de sine stătătoare.

De asemenea, faptul că participarea copiilor la **convorbire** necesită activități intelectuale importante constând în concentrarea atenției pentru a recepta mesajul, în selectarea cunoştințelor pentru a formula răspunsul corespunzător şi, deopotrivă, selectarea mijloacelor lingvistice care concură la formularea răspunsurilor corecte, este important să înțelelegem că aceste activități presupun o anumită maturitate a copiilor şi, deopotrivă, o pregătire atentă din partea educatoarei.

Eficiența activităților de convorbire este condiționată de:

- planificarea activității din timp;
- alegerea temei, care trebuie să fie accesibilă şi atractivă, să corespundă intereselor şi preferințelor copiilor;
- crearea unor diverse situații de viață;
- accentuarea caracterului formativ;
- elaborarea unui plan de întrebări adecvat temei.

Clasificarea convorbirilor

După scopul didactic:

a. convorbiri pentru fixarea cunoştințelor, realizate după anumite evenimente: o observare, o plimbare în parc, o excursie etc.;

b. convorbiri pentru sistematizarea cunoştințelor, când tema permite sistematizări şi generalizări;

c. convorbiri pentru verificarea cunoştințelor.

După tematică:

a. tematică referitoare la natură: anotimpuri, animale, plante etc.;

b. teme din viața cotidiană: comportarea copilului la grădiniță, în familie, în societate etc.;

c. teme referitoare la viața socială, care sunt interesante şi captivante pentru copii;

d. teme abordate în unele opere literare (poveşti, povestiri despre vieţuitoare etc.)

Sugestii tematice/conţinuturi

La noi în grădiniță, Jocurile copiilor în grădiniță, Fructele şi legumele –izvor de sănătate, În grădină la bunici, Ce vedem in excursie (forme de relief, sate, orase)?, Cum ne pregătim pentru excursie (la munte, mare)?, Ce aş dori să-mi aduca Moş Craciun?, Moş Nicolae vine la copiii cuminți, Ce ştim despre animalele care trăiesc în ținuturile reci?, Ce ştim despre animalele care trăiesc în ținuturile calde?, Ne mândrim cu părinții noştri, Ce ştim despre primăvară?, Iubim şi îngrijim păsările domestice, Cum aşteptăm ziua de Paşti?, Ce ştim despre primăvară?, Cum ne ferim de foc?, De ce?, Plantele medicinale-prieten sau duşman?, Să fii milostiv şi bun, Cum îngrijim florile de grădină?, Flori de grădină, Flori de apartament, Flori de seră, Jocurile copiilor în anotimpul vara, Să iubim natura, În vacanță la munte (mare).

Structura activităţii de convorbire

Organizarea şi desfăşurarea activităţii de convorbire presupune:

- pregătirea temeinică a educatoarei;
- planificarea convorbirii la intervale optime de timp;
- elaborarea planului de discuţie sub formă de întrebări şi răspunsuri;
- alegerea procedeelor care să asigure participarea activă a copiilor pe tot parcursul activităţii.

Momentele activităţii de convorbire sunt identice cu cele ale celorlalte forme de activitate, dar pot interveni şi elemente specifice în funcţie de tema abordată şi în funcţie de obiectivele propuse.

Organizarea activităţii de convorbire pune probleme asemănătoare cu a celorlate tipuri de activităţi şi are ca principal scop asigurarea condiţiilor favorabile de desfăşurare -pregătirea sălii de grupă, a mobilierului şi a copiilor pentru activitate.

Desfăşurarea activităţii – cu cele două momente distincte:

a. *Introducerea în activitate* este orientată spre evocarea unor impresii, a unor trăiri afective puternice, care creează motivaţia participării active a copiilor şi asigură legătura dintre tema convorbirii şi temele altor activităţi prealabile. Este important, de asemenea, ca, prin procedee adecvate, să fie actualizate cele mai sugestive reprezentări ale copiilor cu tema în discuţie. Se recomandă utilizarea unor materiale stimulative: ghicitori, proiecţii, poezii, povestire scurtă, urmate de comentarii care fac introducerea în tema abordată. Alte posibilităţi de atragere a copiilor la activitate pot fi: proiecţia unor filme, audiţii muzicale, jocul pe roluri, urmate de scurte discuţii. Când tema convorbirii permite, se poate folosi material ilustrativ cu scopul de a actualiza în mintea copiilor reprezentările de care au nevoie în convorbire. Se pot utiliza albume sau ilustraţii care să redea aspecte semnificative specifice temei convorbirii.

Indiferent însă de procedul folosit, introducerea în activitate se finalizează cu **anunţarea temei** de către educatoare, cât mai simplu, pentru a orienta precis copiii spre

subiectul discuţiei. În unele cazuri educatoarea poate motiva alegerea temei, poate lega tema convorbirii de anumite evenimente plăcute din viaţa copiilor sau poate motiva că vrea să ştie care copil ştie cât mai frumos să vorbească despre subiectul respectiv. Important de reţinut este că **introducerea în activitate** nu trebuie să dureze mai mult de 4 minute.

b. *Convorbirea propriu-zisă* – secvenţa principală a activităţii – se realizează pe baza întrebărilor succesive ale educatoarei şi a răspunsurilor copiilor. Întrebările sunt adresate tuturor copiilor şi educatoarea îi antrenează pe rând pe toţi.

Planul de întrebări –format din **întrebările principale** se axează pe câteva probleme, pe câteva idei. Pentru a obţine discutarea în întregime a subiectului educatoarea intervine cu alte **întrebări ajutătoare**, întrebări care trebuie să satisfacă următoarele cerinţe:

- să fie accesibile copiilor;
- să vizeze experienţa de viaţă a copiilor;
- să fie formulate simplu, concis şi corect;
- asigurarea unei succesiuni logice între întrebări.

Răspunsurile copiilor reflectă gradul de dezvoltare al limbajului dar, deopotrivă, reprezintă o consecinţă a calităţii întrebărilor educatoarei şi a măiestriei ei pedagogice.

Ca mod de expunere, copiii vor fi obişnuiţi să răspundă suficient de tare, fără ezitare. De asemenea, e recomandat să-i obişnuim pe copii să completeze răspunsurile colegilor, pentru a-i determina să fie atenţi pe tot parcursul activităţii.

O altă cerinţă importantă este aceea de a-i obişnui pe copii să elaboreze răspunsuri prin propoziţii dezvoltate, corecte din punct de vedere gramatical şi, implicit, de a corecta răspunsurile greşite. Ca procedee, în corectarea răspunsurilor amintim:

- dirijarea învăţării prin formularea întrebărilor ajutătoare
- utilizarea/ alternarea materialului suport
- repetarea răspunsului în mod corect de către educatoare;
- formularea răspunsului corect de către copilul care a dat un răspuns lacunar;
- prezentarea răspunsului corect de către un alt copil din grupă.

Stabilirea concluziilor -prin care se urmăreşte sintetizarea discuţiilor, sistematizarea răspunsurilor copiilor, subliniere a ideilor principale. După locul pe care îl ocupă în desfăşurarea convorbirii, există două feluri de concluzii: **parţiale şi finale**. Concluzia **parţială** este o sinteză la sfârşitul unei idei principale, iar concluzia finală este o sinteza amplă a subiectului discutat, prin care se subliniază ideile principale.

Stabilirea concluziilor se poate face de către copii sau de către educatoare. E important ca educatoarea să-i deprindă pe copii să formuleze singuri concluziile, ea fiind cea care întregeşte, scoate în evidenţă esenţialul.

c. *Încheierea activităţii* reprezintă un moment de fixare a temei şi a conţinutului într-o formă nouă faţă de cea folosită în timpul activităţii.

Procedeele prin care se poate încheia o convorbire sunt variate, important este să fie ales cel potrivit cu conţinutul convorbirii desfăşurate, cu nivelul şi cu sensibilitatea

grupei. Pentru diversificarea activității şi pentru antrenarea tuturor copiilor în activitate, se pot utiliza ghicitori, cântece, dramatizarea unor acțiuni discutate, audierea – vizionarea unor programe artistice, analiza răspunsurilor copiilor, aprecieri adresate colectivului etc.

PROIECT DE ACTIVITATE

Grupa: mare
Tema anuală de studiu: Când/cum şi de ce se întâmplă?
Tema săptămânii: „Toamnă, toamnă harnică şi de toate darnică"
Tema activității: „Să vorbim frumos despre toamnă"
Tipul activității: consolidare de cunoştințe şi deprinderi
Categorii de activități de învățare: Domeniul Limbă şi comunicare
Forma de realizare: convorbire
Scopul activității:consolidarea deprinderii copiilor de a se exprima corect din punct de vedere gramatical, de a se exprima în mod cursiv, valorificând cunoştințele privitoare la anotimpul toamna;
Obiective operaționale:
- să formuleze răspunsuri prin propozitii şi fraze corecte din punct de vedere gramatical, la întrebările adresate, pe baza materialului prezentat;
- să aplice în situații noi cuvinte şi expresii însuşite în alte contexte de învățare;
- să formuleze enunțuri logice pentru realizarea povestirii, pornid de la imaginile vizionate

Metode şi procedee didactice: expunerea, observația, conversația, problematizarea, exercițiul, povestirea
Mijloace didactice: imagini cu aspecte specifice anotimpului toamna, videoproiector
Forme de organizare a activității: frontal, individual, pe grupe
Durata : 35-40 minute

EVENIMENTUL DIDACTIC	CONȚINUT ŞTIINȚIFIC	STRATEGII DIDACTICE	EVALUARE
Organizarea activității	-aerisirea sălii de grupă; -pregătirea videoproiectorului; -aranjarea scaunelor sub formă de semicerc; -intrarea ordonată a copiilor în sala de grupă şi aşezarea lor pe scăunele.		

Introducerea în activitate	Captarea atenţiei se realizează prin prezentarea la videoproiector a unor imagini cu anotimpul toamna (o livadă cu fructe, o grădină cu legume, o vie, un parc), în timp ce educatoarea recită versurile: Eu sunt toamna ruginie Şi-am intrat tiptil în vie Să împrăştii dintr-odată Parfumuri de poamă coaptă. Mărul mândru se întoarce, Şi cu mâna semn îmi face Să-mi arate poame coapte, Gălbioare şi brumate. Iar grădina dintre nuci, Plină de legume dulci Vrea să fie vizitată. Eu sunt! Toamna cea bogată.	Expunerea Observaţia Videoproiector Imagini cu anotimpul toamna Frontal	Evaluarea gradul de concentrare al copiilor
Anunţarea temei activităţii	- Copii, astăzi vom desfăşura o activitate în care vom spune tot ce ştim noi despre toamnă.	Conversaţia Explicaţia Frontal	Interesul manifestat de copii pentru subiectul convorbirii
Desfăşurarea propriu-zisă a convorbirii	Este important să răspundeţi în propoziţii cât mai frumoase şi corecte. - Ce este toamna? Un nume de copil, un nume de îmbrăcăminte, un nume de jucărie, un nume de lună a anului sau ce? (... este un anotimp) . - Ce alte anotimpuri cunoaştem ? (...iarna, primăvara, vara). - Care sunt lunile anotimpului de toamnă ? (...septembrie, octombrie, noiembrie). -Cum am spus că se numeşte luna octombrie? (...brumărel). -De ce o numim brumărel?	Problematizarea Conversaţia Frontal Individual	Corectitudinea răspunsurilor copiilor

	(...cade bruma).- -Dacă e brumă, afară cum e timpul ? (...e frig , bate vântul). -Ştiți de ce este frig? (...soarele dă lumină şi căldură mai puțină decât vara). - Cum este ziua în anotimpul de toamnă, mai lungă sau mai scurtă decât vara ? (...ziua este mai scurtă toamna decât vara). **Sinteza parţială** *Toamna este un anotimp în care ziua este mai scurtă şi noaptea mai lungă, soarele nu mai încălzeşte la fel de tare, plouă, cade bruma, bate vântul.* Ce se întâmplă în livezi şi în vie ? (...se coc fructele). Ce fructe de toamnă cunoaşteți ? (....mere, pere, nuci, gutui, prune, struguri)-. Cum se mai numesc fructele ? (...poame). Descrie cu cuvinte frumoase merele, utilizând cuvinte şi expresii din poeziile, cântecele învățate. Descrie cu cuvinte frumoase perele, utilizând cuvinte şi expresii din poeziile, cântecele învățate. Descrie cu cuvinte frumoase gutuile, utilizând cuvinte şi expresii din poeziile, cântecele învățate. Descrie cu cuvinte frumoase nucile, utilizând cuvinte şi expresii din poeziile, cântecele, poveştile învățate.	Expunerea Exercițiul Problematizarea Conversația Frontal Individual	Bogăția vocabularului copiilor şi capacitatea de a utiliza anumite expresii şi cuvinte din texte literare în contexte noi

	- Ce se întâmplă cu fructele din livezi? (... sunt culese). - În ce culeg oamenii fructele? (...în coşuri şi lădiţe). - De ce se culeg fructele din livezi ? (..pentru a fi puse la păstrat pentru iarnă şi pentru a le mânca). - Cum păstrăm fructele pentru iarnă? (..în cămară, în pivniţă şi punem dulceaţă şi compot). - Ce se întâmplă pe câmp şi în grădina de legume?(.... Se coc şi se culeg legumele şi alte plante). - Ce legume cunoaşteţi voi? (...ceapă, morcovi, patrunjel, cartofi, usturoi, varză, sfeclă, conopidă, ardei, gogoşari, roşii, seminţe de floarea-soarelui, mazăre) - Cum păstrăm legumele pentru iarnă ? (....în pivniţă sau le conservăm). - Ce facem din roşii? (....bulion). **Sinteza parţială** *Fructele sau poamele din livezi s-au copt şi aşteaptă rumene şi parfumate să fie culese de către oameni. În grădina de legume şi în câmp se coc legumele dulci. Oamenii le culeg în coşuri, le aşează frumos în lădiţe şi apoi sunt duse în cămări pentru a fi păstrate pentru iarnă sau la piaţă şi aprozar, pentru a fi cumpărate de alţi oameni.* Introducerea unei alte idei se	Expunerea Frontal conversaţia Problematizarea Frontal	Se va evalua fluenţa exprimării copiilor şi cunoştinţele copiilor despre legumele de toamnă Se va evalua fluenţa exprimării copiilor şi a cunoştinţelor copiilor despre florile de toamnă

	face prin versurile: „Dragă toamnă, când tu vii Prin pădure şi câmpii, De ce iei frunzişul, ştii?'' (...deoarece frunzele se îngălbenesc, cad şi formează un covor de frunze uscate). - De ce se îngălbenesc frunzele şi cad? (...pentru că se usucă din cauza frigului, a vântului, a ceții şi a brumei). - Ce culoare îmbracă copacii, pădurea, parcurile, toamna? (...ruginie , arămie , cenuşie) . - Ce se întâmplă cu florile din grădini şi din parcuri? (...se vestejesc, se usucă) - De ce se veştejesc? (...este frig, bate vântul, cade brumă şi nu rezistă la frig). - Ce flori au rămas în grădini şi în parcuri care înfloresc acum? (...crizantemele şi trufănele). - De ce aceste flori nu se vestejesc odată cu celelalte? (...rezistă la frig, au tulpina lemnoasă). **Sinteza parțială** *În parcuri, în livezi şi în păduri, frunzele copacilor s-au ingălbenit , se veştezesc şi cad pe pământ, formând un covor de frunze uscate, florile se ofilesc şi mor; rămân doar crizantemele şi tufănelele, flori rezistente la frig.* Introducerea unei alte idei se face prin versurile „Şi se duc pe rând, pe rând, Zarea lumii-ntunecând Şi se duc ca clipele	Expunerea Frontal Conversația Problematizarea Frontal Expunerea	

Obținerea performanței	Scuturând aripile." - Ştiți despre ce este vorba în aceste versuri? (...despre păsările care pleacă în țările calde). - De ce spun că întunecă zarea? (...pleacă multe păsări şi acoperă cerul). - Toate păsările pleacă în țările calde? - De ce? (... nu sunt rezistente la frig, nu au ce mânca, dispar gâzele). - Ce păsări rămân în țara noastră în timpul iernii? (...vrabia, cioara, ciocănitoarea). - Cum ajutăm păsările să nu moară de foame iarna? (... le vom da de mâncare firmituri de pâine, boabe de grâu, porumb, semințe). - Ce fac animalele djn pădure în acest anotimp? (...adună hrana şi pregătesc adăposturile pentru iarnă). - Ştiți voi ce adună veverița în scorbura ei? (...alune, nuci, conuri de brad, castane). **Sinteza parțială** *Viețuitoarele se pregătesc şi ele de sosirea iernii ; păsările pleacă în țările calde, rămân la noi doar cîteva care sunt mai rezistente, iar animalele îşi adună provizii pentru iarnă.* - Pentru că am văzut că ştiți atât de multe lucruri despre toamnă, azi vom alcătui o povestire pe care aş vrea să o numim : *„Să vorbim frumos*	Frontal Exercițiul Problematizarea Povestirea Pe grupe	Se va evalua expresivitatea şi originalitatea propozițiilor fiecărei grupe Aprecieri verbale Aplauze

	despre toamnă". Ne vom împărți în patru grupe fiecare grupă, fiecare grupă având de formulat propoziții în care să utilizeze cuvinte şi expresii frumoase. 1- despre fenomene meteo 2- despre fructe şi legume 3- despre îngălbenirea frunzelor şi ofilirea florilor 4- despre plecarea păsărilor şi pregătirea animalelor pentru iernat Educatoarea va nota toate propozițiile copiilor şi va da forma finală a povestirii **(Sinteza generală)**		
Încheierea activi tății	Aprecieri asupra implicării copiilor şi asupra răspunsurilor date. Vom interpreta cântece despre anotimpul toamna şi vom recita poeziile însuşite despre acest anotimp.	Exercițiul Conversația Frontal Individual	Se va evalua gradul de însuşire a cântecelor şi a poeziilor despre toamnă. Aprecieri verbale Aplauze

Modalități de integrare a activităților specifice domeniului limbă şi comunicare

Activitățile din cadrul acestui domeniu experiențial, prin specificul lor, dar mai ales prin atractivitatea de care se bucură în rândul copiilor pot fi destul de uşor utilizate în cadrul activităților integrate, atât ca pretext în derularea activităților, cât şi ca moment distinct, fie pentru captarea atenției copiilor, fie ca scenariu integrativ. De asemenea, la fel ca şi în cazul altor domenii experiențiale, activitățile integrate care au în componența lor activități specifice Domeniului *Limbă şi comunicare* pot fi:

- activitate integrată care înglobează toate activitățile din programul unei zile;
- activitate integrată care integrează ALA şi DLC din ziua respectivă;

• activitate integrată care înglobeaza DLC + o altă activitate pe DE dintr-o zi;

• activitate integrată în care activitatea de bază este o activitate DLC în care sunt înglobate elemente din mai multe DE, indiferent de programul zilei.

Indiferent însă de tipul de activitate integrată pentru care optăm, este important să ştim că la baza pregătirii acestei activităţi va sta un scenariu didactic integrativ, care reprezintă o structură unitară, închegată şi coerentă de repere-nucleu, în jurul cărora se articulează situaţiile de învăţare integrată.

a. Povestea ca scenariu integrativ reprezintă un mijloc educaţional al cărui potenţial formativ este astăzi frecvent teoretizat. Prin toate componentele sale de structură şi ideatice, povestea poate deveni un pretext pentru evocarea unei bogăţii de conţinuturi educaţionale, dar şi un factor care susţine integrarea conţinuturilor învăţării în jurul unei teme relevante pentru copii, dar şi în raport cu realitatea pe care aceştia o explorează. Prin atracţia pe care o exercită asupra copiilor preşcolari, încă puternic ancoraţi în zona fabulaţiei şi a ficţiunii, povestea asigură un mediu de învăţare motivant şi plăcut.

În proiectarea şi desfăşurarea activităţilor integrate, povestea poate fi utilizată ca organizator central al conţinuturilor integrate, prin utilizarea iniţială a ei ca pretext, ca moment de evocare a unui univers încărcat de sensuri şi conţinuturi diverse, iar, mai apoi, prin:

• *Transpunerea poveştii din planul ficţional, în care se desfăşoară, în planul realităţii.* De exemplu: în cadrul temei „Cum ajunge Cenuşareasa la bal fără ajutorul Zânei bune" se prezintă o problemă ce poate fi rezolvată prin apelul la cunoştinţe din domeniile experienţiale: *Limbă şi Comunicare, Ştiinţe, Om şi societate, Estetic şi creativ.*

• *Aprofundarea profilului unui personaj* al poveştii şi, eventual, asocierea acestuia cu profiluri similare oferite de alte poveşti. Transpunerea în realitate a profilului alcătuit pentru completarea lui: portretul eroului, portretul fetei harnice, portretul fetei isteţe, portretul mezinului.

• *Utilizarea unor elemente particulare ale poveştii* ca pretext pentru aprofundarea acestora, dincolo de poveste. De exemplu: situaţia în care personajele se adăpostesc peste noapte într-o peşteră este un prilej de a discuta despre caracteristicile peşterilor ca formaţiuni carstice: specific, tipuri, curiozităţi, informaţii inedite etc.

• *Preluarea problemei puse de poveste şi identificarea unor soluţii alternative.* De exemplu, cum poţi merge undeva nici călare, nici pe jos, nici pe drum, nici pe lângă drum (problemă evocată de povestea populară *Fata săracului cea isteaţă*).

b. Problema reprezintă un organizator puternic structurat al activităţilor integrate, mai ales atunci când problema formulată ca nucleu de integrare a conţinuturilor are caracteristicile unei probleme reale, de interes pentru copii. De exemplu: în curtea grădiniţei urmează să fie amenajat un nou loc de joacă, cu aparate de joacă, groapă de nisip etc. Copiii au sarcina de a „proiecta" acel loc de joacă conform dorinţelor lor. O astfel de activitate didactică permite integrarea unor conţinuturi din domeniile curriculare: *Limbă şi comunicare, Ştiinţe, Om şi societate, Estetic şi creativ, Psihomotric.*

c. Concursul. Deoarece în probele de comcurs se pot integra sarcini de evaluare din diferite domenii acționale sau/şi de cunoaştere, concursul reprezintă un context didactic integrativ, care asigură coerența integrării conținuturilor învățării. Educatoarea va crea un scenariu în care este nevoie de contribuția copiilor, care constă în rezolvarea de sarcini de evaluare pentru câştigarea unui premiu, pentru rezolvarea cât mai rapidă a unei probleme etc.

d. Jocul didactic. De exemplu, jocul „Spune ce nu e adevărat" le cere pe rând copiilor să se gândească la un obiect şi să îl descrie prin patru afirmații, dintre care una nu e corectă, prin raportare la caracteristicile obiectului. Colegii trebuie să identifice obiectul pe baza descrierii şi să spună care este afirmația incorectă. Concentrarea pe obiecte variate, care evocă domenii experiențiale diferite, asigură caracterul integrativ al situației de învățare.

e.Tema integratoare. Abordarea în cadrul activității integrate a unei teme integratoare, care permite articularea de conținuturi ale învățării, poate asigura un nivel crescut de fuzionare a conținuturilor. Teme precum *Invenții şi descoperiri, Colecții, Experimente* permit parcurgerea de conținuturi informaționale şi exersarea de abilități din domenii de cunoaştere variate, care ilustrează totuşi un mod particular de raportare la cunoaştere.

Educatoarea este aceea care creează atmosfera şi tonusul clasei, comunică entuziasmul ei copiilor, face procesul de învățare activ şi interesant. Întotdeauna trebuie să existe un echilibru între ceea ce oferă educatoarea şi ceea ce doreşte copilul, pentru ca obiectivele propuse să se realizeze cu succes.

PROIECT DE ACTIVITATE INTEGRATĂ

Grupa: mică
Tema anuală de studiu: Cum este/a fost şi va fi aici pe pământ?
Tema săptămânii: ,,Graiul animalelor "
Tema activităţii: ,,Cine este şi cum face"
Tipul activităţii: mixt
Categorii de activităţi de învăţare:

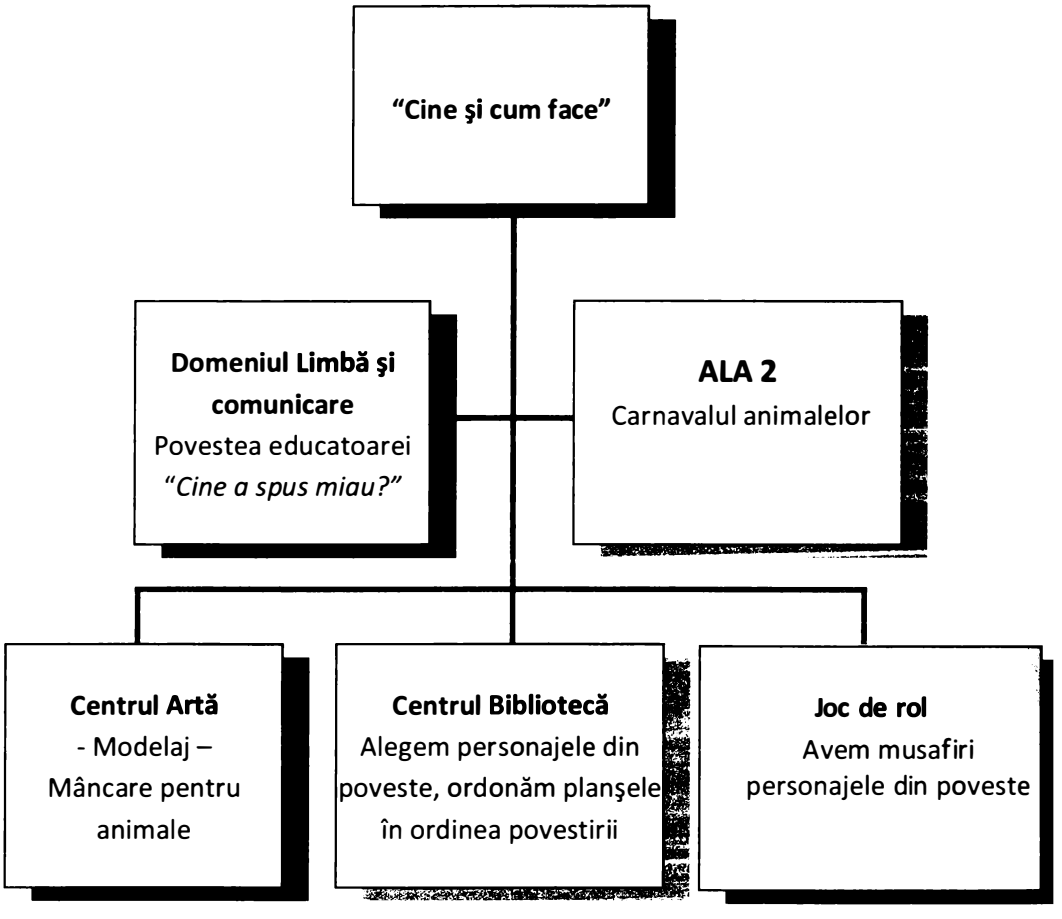

Forma de realizare: activitate integrată care înglobează toate activităţile din programul unei zile;
Scopul: formarea deprinderii de a asculta o poveste şi de a reda ideile acesteia, îmbogăţirea vocabularului cu noi cuvinte şi expresii; exersarea unor deprinderi practice însuşite anterior.
Obiective operaţionale:
- să identifice personajele din povestea *,,Cine a spus miau? "*, pe baza textului audiat;

- să ordoneze etapele din poveste în ordinea logică a acțiunii, folosind planşele cu imagini;
- să realizeze hrană pentru animale utilizând tehnici de lucru învățate anterior (modelaj);
- să reproducă onomatopeele animalelor-personaje din poveste, pe baza experienţelor anterioare.

Strategii didactice:

Metode şi procedee didactice: conversația, povestirea, explicația, exercițiul, problematizarea

Mijloace didactice: imagini din poveste, elementul surpriză, teatru de păpuşi cu păpuşi reprezentând personajele din poveste, recompense, CD, planşete şi plastilină, pliante cu animale, ecusoane cu personaje din poveste

Forme de organizare a activităţii: frontal, pe grupe, individual

Scenariul integrativ: povestea şi problema

Durata: o zi

Scenariul activităţii

La finalul întâlnirii de dimineață, se prezintă de către educatoare *Noutatea zilei*, prin care se realizează şi captarea atenției.

La uşă bate cineva. Educatoarea deschide uşa şi găseşte un cățeluş supărat. Îl aduce în fața copiilor şi poartă o discuție cu acesta:

-Cine eşti ?

- Eu sunt Grivei şi sunt foarte necăjit.

-Dar ce s-a întâmplat?

- Eu am mulți prieteni care fac „ham – ham". Dar ieri, unul dintre prieteni a auzit pe cineva că făcea „miau"şi nu ştiu cine este. Acum vreau să aflu.

- Copii, vreți să-l ajutăm pe Grivei să afle cine spune ,,miau"?

- Da.

Educatoarea anunță apoi tema activității ,,Cine este şi cum face" şi le propune copiilor să asculte împreună cu Grivei o poveste prin care vor face cunoştință cu mai multe animale drăguțe.

Educatoarea **expune povestea** clar, cu tonalitate adecvată, cu modularea vocii specifice fiecărui personaj din poveste. În timpul expunerii poveştii, va utiliza marionete de la teatru de păpuşi pentru a asigura menținerea interesului copiilor. Pe parcursul expunerii poveştii, va explica cuvintele necunoscute întâlnite, precum şi unele expresii.

Fixarea poveştii se va face cu ajutorul planşelor-scene din poveşti, pe care copiii, cu ajutorul educatoarei, le vor aranja în ordine cronologică.

La final, Grivei îi mulțumeşte educatoarei că a spus această poveste frumoasă şi drept recompensă le propune copiilor să se joace împreună la centrele de activitate.

Centrul Artă-Modelaj- Mâncare pentru animale

Centrul Bibliotecă –Alegem personajele din poveste, Ordonăm planşele în ordinea povestirii

Joc de rol – Avem musafiri personajele din poveste –Cocoşul, Şoricelul, Dulăul, Peştele, Pisica, Albina, Broscuța –Copiii de la joc de rol vor primi marionetele pentru a intra în rolul personajului, vor imita personajul şi, drept recompensă, vor primi ,,mâncare" pentru animale.

Carnavalul animalelor –Fiecare copil îşi va alege un ecuson ce reprezintă un personaj din poveste şi se vor desfăşura jocuri alese de copii, apelând la experiența anterioară a copiilor.

CINE A SPUS MIAU?

Cățeluşul dormea pe covoraş lângă canapea. Deodată, ca prin somn, a auzit că cineva a zis:

- Miau!

Cățeluşul a ridicat capul şi a luat seama împrejur. Nimeni! ,,Probabil, am visat" - şi-a zis el şi s-a lungit pe covoraş. Dar iată că cineva a zis din nou:

- Miau!

- Cine-i acolo? Cățeluşul a sărit în sus, a dat ocol camerei, s-a uitat sub pat şi sub masă. Nimeni!

S-a urcat pe pervazul ferestrei şi a văzut un Cocoş plimbându-se prin curte. ,,Iată cine nu m-a lăsat să dorm" - s-a gândit Cățeluşul şi a dat fuga în curte, direct la Cocoş.

- Ascultă, tu ai spus ,,Miau"? - l-a întrebat Cățeluşul pe Cocoş.

- Nu, eu nu vorbesc... Şi Cocoşul a bătut din aripi slobozând un "Cu - cu - ri - gu - uu!"

- Dar altceva nu ştii să spui? - l-a întrebat Cățeluşul.

- Nu, numai ,,Cucurigu" - a răspuns Cocoşul. Cățeluşul s-a scărpinat după ureche cu laba de dinapoi şi a plecat acasă. Deodată, chiar lângă pridvor, cineva a zis:

- Miau!

,,Aha, aici era!" - şi-a zis Cățeluşul şi a început să scurme repede, lângă pridvor, cu toate cele patru lăbuțe.

Când s-a făcut groapa mare, de acolo a țâşnit un Şoricel mic, cenuşiu.

- Tu ai spus ,,Miau"? - l-a întrebat cu asprime în glas Cățeluşul.

- ,,Ți - ți – ți" - a chițăit şoricelul. Cine a zis aşa?

- Cineva a zis ,,Miau" ....

- Aproape? - a întrebat tremurând Şoricelul.

- Uite, chiar aici - a răspuns Cățeluşul.

- Mi-e frică! ,,Ți - ți – ți"! - a chițăit Şoricelul şi a zbughit-o.

Cățelul a căzut pe gânduri. Deodată, chiar lângă cuşca câinelui, cineva a spus tare:

- Miau!

Cățelușul a ocolit cușca de trei ori, în fugă, dar n-a dat de nimeni. În cușcă s-a mişcat cineva... ,,Aici era..."- şi-a zis Cățelușul. ,,Acum am să-l prind..." S-a apropiat tiptil...

I-a sărit însă în față un Dulău mare şi lățos.

- ,,Mr - r - r – r"! - a mârâit Dulăul.

- Eu...eu vreau să ştiu...

- ,,Mr - r - r – r"!

- Dumneavoastră ați spus .... ,,Miau"? - abia a îngăimat Cățelușul, cu coada între picioare.

- Eu ?! Râzi de mine, Cățelule!

Cățelușul a luat-o la sănătoasa cât îl țineau picioarele, spre grădină şi acolo, s-a ascuns sub o tufă. Şi, deodată, chiar la urechea lui, cineva a spus:

- Miau!

Cățelușul a scos capul de sub tufă şi, pe o floare, lângă nasul său, a văzut o Albină pufoasă. ,,lată deci cine a zis <<Miau>>"! - s-a gândit Cățelușul şi a vrut s-o înhațe cu dinții.

- ,,Bz - z - z – z"- a bâzâit Albina şi l-a pişcat pe Cățeluş chiar de vârful nasului.

Cățelușul a scheunat şi a rupt-o la fugă, iar Albina, după el! Zboară şi bâzâie:

- Bz - z -z -z ... te pişc! Bz - z - z... te pişc! A alergat Cățelușul la iaz şi bâldâbâc în apă!

Când a scos capul din apă, Albina dispăruse. Şi, deodată, cineva a spus iar:

- ,,Miau"!

- Tu ai spus ,,Miau"? - l-a întrebat cățelușul pe un Peştişor care înota, aproape de el.

Peştele nu a răspuns nimic, a dat din coadă şi dus a fost în adâncul iazului.

- ,,Oac - oac – oac"! - a izbucnit în râs o Broscuță ce şedea pe o frunză de nufăr. Ce, tu nu ştii că peşti nu vorbesc?

- Atunci, poate tu ai spus ,,Miau"? - a întrebat-o Cățelușul pe Broscuță.

- ,,Oac - oac – oac''! - a râs din nou Broscuța. Ce prostuț eşti! Broaştele doar orăcăie. Şi s-a aruncat în apă.

Cățelușul a plecat acasă, ud, cu nasul umflat. Necăjit, s-a culcat pe covoraş, lângă canapea. Şi deodată, a auzit:

- ,,Miau!!!"

A sărit în sus. Pe pervazul ferestrei şedea o Pisică, cu blana pufoasă, vărgată.

- ,,Miau"! - a zis Pisica.

- ,,Ham - Ham – ham"! - a început cățelul să latre. Apoi şi-a amintit cum a mârâit Dulăul lățos şi a început să mârâie şi el: ,,Mr - r - r - r!". Pisica s-a arcuit şi a şuierat: ,,S - s s !"Apoi a fornăit: ,,Fâr - fâr - fâr" şi a zbughit-o prin fereastră.

Cățelul s-a întors pe covoraşul său şi s-a culcat. Acum ştia cine a zis ,,Miau".

PROIECT DE ACTIVITATE INTEGRATĂ

Grupa: mare
Tema anuală de studiu: Ce şi cum vreau să fiu?
Tema săptămânii: ,,Meşteri făurari – mărţişoare"
Tema activităţii: ,,Petrecerea mărţişoarelor"
Tipul de activitate: mixt
Categorii de activităţi de învăţare:

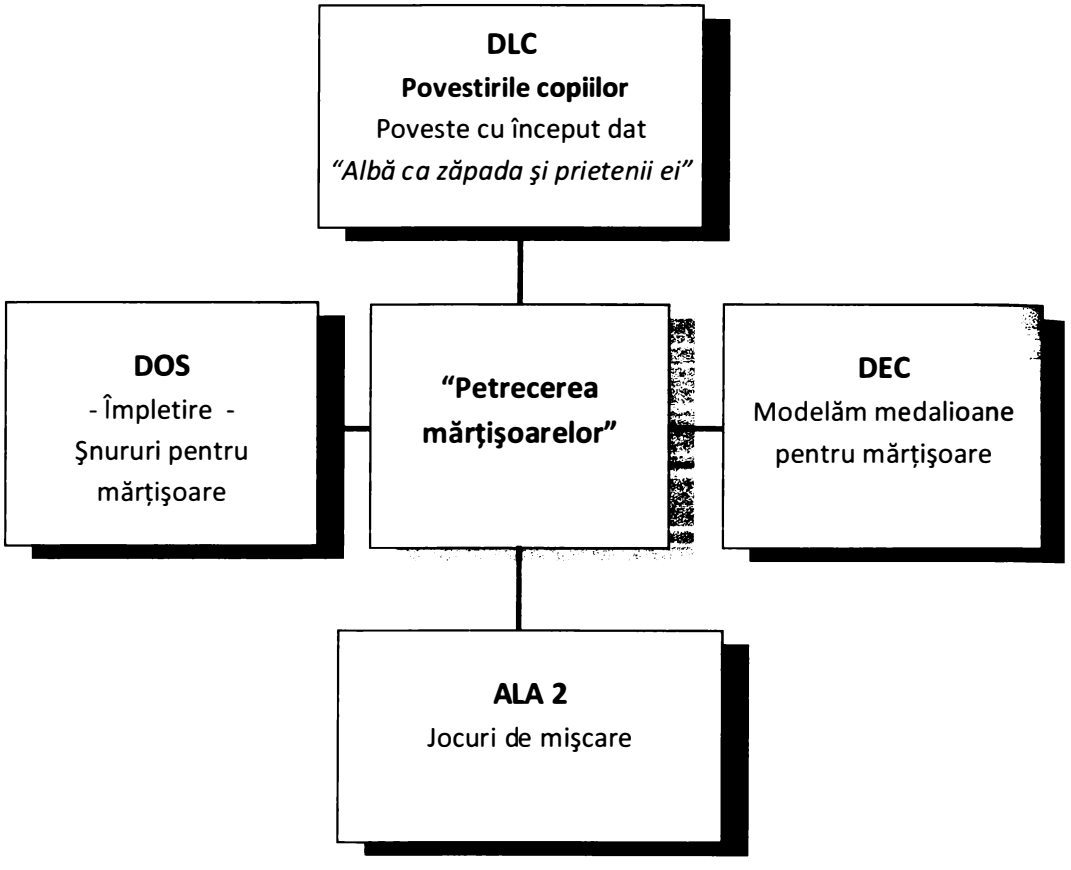

Forma de realizare: activitate integrată în care activitatea de bază este o activitate DLC în care sunt înglobate elemente din mai multe DE şi activitati liber alese, indiferent de programul zilei
Scopurile activităţii: formarea deprinderilor copiilor de a crea scurte povestiri originale şi exersarea competenţelor de utilizare a elementelor expresive de limbaj;imbogăţirea cunoştinţelor despre materiale şi caracteristicile lor, precum şi despre tehnici de lucru necesare prelucrării acestora în scopul realizării unor produse simple.

Obiective operaţionale:
- să propună continuarea, într-un mod personal, a firului narațiunii al cărui început este dat de educatoare;
- să utilizeze expresii şi formule specifice povestirilor în fragmentele create de ei;
- să utilizeze materiale din care se pot confecționa mărțișoare;
- să realizeze, utilizând tehnica modelajului, diferite forme de marţişoare;
- să realizeze şnur pentru mărțișor prin împletirea a două fire de ață, lucrând în perechi;

Strategii didactice:

Metode şi procedee didactice: conversația, povestirea, brainstormingul, explicația, demonstrația, exercițiul,Turul galeriei.

Mijloace didactice: Ghem de ață, hârtie colorată, hârtie cauciucată, nasturi, flori uscate, carton, diferite semințe, făină, sare, apă, pahare de unică folosință, boluri, linguri de plastic, plansă de lucru, paie, tava, folie, diferite mărțișoare, medalioane

Forme de organizare a activităţii: frontal, individual, în perechi

Scenariul integrativ: problema

Durata: 60 min

Scenariul activităţii

Copiii se adună în sala de grupă, iar, în cadrul întâlnirii de dimineață, educatoarea va preciza noutatea zilei, prezentându-i pe invitații zilei, pe Ioana cea Încrezătoare şi Petre cel Perseverent. Cei doi au venit la grupă să le dea o invitație. Din invitație reiese că cei doi au aflat că în grupă sunt nişte meşteri pricepuți şi că sunt foarte creativi, aşa că doresc să participe la Târgul de mărțișoare, însă pentru a merge la petrecere trebuie să îndeplinească anumite sarcini.

Prima sarcină este aceea de a ne imagina un final de poveste –poveste cu început dat Ioana cea Încrezătoare va povesti împreună cu educatoarea începutul poveştii „Petrecerea Mărțișoarelor":

În Împărăția Meşterilor, se întindea, cât vedeai cu ochii, Regatul Mărțișoarelor Jucăuşe. Acestea erau vestite în toată împărăția pentru că în fiecare an, la început de primăvară, dădeau o petrecere mare, mare, la târgul de mărțișoare unde erau invitate toate personajele din poveşti. Fiecare personaj de poveste trebuia să ducă la petrecere cinci mărțișoare deosebite. Dar iată ce s-a întâmplat într-un an. Albă ca Zăpada era şi ea invitată, dar nu ştia ce mărțișoare să ducă, astfel încât ale ei să fie cele mai frumoase. A chemat în ajutor pe cineva pe care şi voi îl cunoaşteți, pe Petre cel Perseverent şi i-a cerut un sfat. Acesta i-a dat un sfat, să îi roage pe prietenii ei s-o ajute. La cine credeți că a apelat Albă ca Zăpada? Cum credeți că au ajutat-o?

Copiii vor continua povestea...

Vor fi apreciate poveştile pentru originalitate şi pentru fluența exprimării.

Petre cel perseverent i-a mai dat un sfat Albei ca Zăpada- să ceară copiilor din grădinițe modele de mărțișoare.

A doua sarcină este aceea de a **confecţiona prin modelare**(DEC) şi impletire (DOS) mărţişoare. Trecerea la măsuţele de lucru se va face pe cântecul *Mărţişoare, mărţişoare*.

La activitatea practică, copiii vor lucra, la început, în perechi, pentru realizarea şnururilor pentru mărţişoare, apoi la activitatea de modelaj, individual, vor modela aluatul pentru a forma mărţişoare diversificate şi le vor de decora cu materialele puse la dispoziţie.

La sfârşitul activităţii, vom apela la metoda Turul galeriei, copiii expunând mărţisoarele în diferite colţuri ale grupei, având astfel posibilitatea de a le observa şi aprecia cu câte o bulină pe cele mai reuşite. Cinci mărţişoare, care au acumulat mai multe buline vor fi duse de către Petre cel Perseverent Albei ca Zăpada , iar celelalte vor participa la Târgul mărţişoarelor din Regatul Mărţişoarelor Jucăuşe.

In faţa panoului cu mărţişoarele, expuse vom relua povestea, îmbogăţind-o în conţinut prin descrierea modului în care copiii au ajutat-o pe Albă ca Zăpada.

În continuare, copiii vor fi recompensaţi de către Ioana cea Încrezătoare şi Petre cel Perseverent cu medalioane.

La final, copiii vor dansa (***joc de mişcare***) pe melodiile *Mărţişoare, mărţişoare* şi *Vine, vine primăvara.*

PROIECT DE ACTIVITATE INTEGRATĂ

Grupa: mare
Tema anuală de studiu: ,,Cine sunt/suntem?"
Tema săptămânii: „Pretutindeni trăiesc copii"
Tema activității: „Copil ca tine sunt şi eu!"
Tipul activității: mixt
Categorii de activități de învățare:

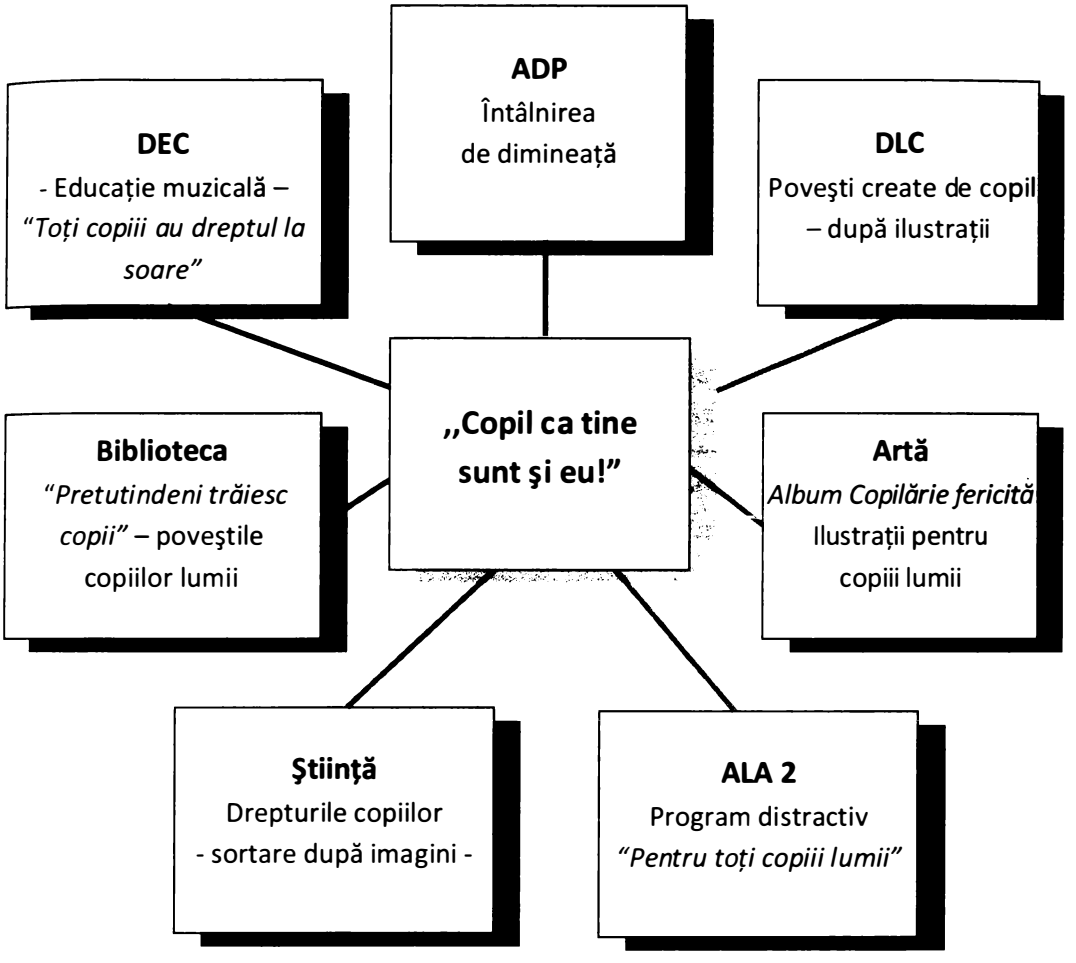

Forma de realizare: activitate integrată care înglobează toate activitățile din programul unei zile;
Scopurile activității: formarea deprinderilor copiilor de a crea scurte povestiri originale despre viața şi drepturile copiilor din toată lumea; exersarea competențelor de utilizare a elementelor expresive de limbaj;exersarea tehnicilor de lucru necesare prelucrării

diverselor materiale, în scopul realizării unor produse simple; exesarea deprinderii de a cânta cursiv, respectând linia melodică;

Obiective operaţionale:

- să formuleze propoziţii corecte din punct de vedere gramatical şi cu sens logic, pe baza imaginilor prezentate;
- să creeze scurte povestiri, pe baza imaginilor prezentate;
- să precizeze care sunt drepturile/îndatoririle pe care le au toţi copiii lumii indiferent de culoarea pielii, de ţara de origine, de religie;
- să manifeste sentimente de toleranţă şi prietenie, empatie, compasiune, grijă faţă de ceilalţi, prin raportare la situaţii reale de viaţă;
- să interpreteze în grup cântecul ,,Copil ca tine sunt şi eu", asociind mişcările sugerate de text;
- să selecteze imagini cu aspecte din viaţa copiilor, aranjându-le pe panou pe baza indicaţiilor primite (respectarea sau nerespectarea drepturilor copiilor);
- să realizeze steguleţe, utilizând tehnici de lucru cunoscute (pliere, asamblare, lipire);

Strategii didactice*:*

Metode şi procedee didactice*:* conversaţia, povestirea, problematizarea, brainstormingul, turul galeriei, exerciţiul, învăţarea prin descoperire.

Mijloace didactice*:* imagini cu aspecte din viaţa copiilor din lume (copii care se distrează cu familia la munte, la mare, în parcuri; copii care merg la grădiniţă, în tabere; copii care sunt obligaţi să cerşească), păpuşi, două panouri (forma globului pamântesc) – pe unul scrie „Aşa da!", pe altul, „Aşa nu!", acuarele, foi desen, steguleţe, reviste, atlase.

Forme de organizare a activităţii*:* frontal, pe grupe, individual

Scenariul integrativ*:* povestea

Durata: o zi

Scenariul zilei

Activitatea debutează cu **„Întâlnirea de dimineaţă" (ADP).**

Salutul – Copiii sunt salutaţi cu formula: „Bună dimineaţa, dragi copii!".

Împărtăşirea cu ceilalţi- ,,Povestim despre drepturile şi îndatoririle copiilor"

Prezenţa – Copiii prezenţi îşi aleg pozele şi le aşează pe panou.

Calendarul naturii – Se completează calendarul naturii.

Momentul de mişcare este realizat prin jocul cu cântec "Dacă vesel se trăieşte".

Noutatea zilei – prezenţa Îngeraşului care îi invită să participe la un mic spectacol.

Apar două păpuşi cu piele albă, îmbrăcate frumos, care se joacă, cântă şi dansează. De ele se apropie o fetiţă (păpuşă îmbrăcată cu haine peticite). Cu o voce abia şoptită spune*:*

- *Mă primiţi şi pe mine să mă joc cu voi?*

- Nu, răspund tare fetiţele, în acelaşi timp. Tu nu vezi cum arăţi? Uite ce haine rupte ai!

- Dar, hainele mele, deşi sunt rupte sunt curate. Părinţii mei nu au bani să-mi cumpere unele noi. Vă rog, primiţi-mă şi pe mine, o să mă port frumos!

- Nu vrem să ne jucăm cu tine! Şi fetiţele îi întorc spatele!

Fetiţei cu hainele rupte îi dau lacrimile şi pleacă ruşinată.

După puţin timp, apare o altă fetiţă cu pielea neagră. Şi ea se îndreaptă spre cele două fetiţe şi le roagă să o primească în joc.

Fetiţele o alungă şi pe ea, spunând că este urâtă, are pielea neagră. Fetiţa cu pielea neagră îşi şterge lacrimile pe furiş, apoi se îndepărtează.

Atunci, apare ,,Îngerul Păzitor" al copiilor, o fetiţă îmbrăcată în alb, cu aripi de îngeraş şi aură argintie deasupra capului.

- Nu este frumos cum vă purtaţi, fetelor! Cu ce este vinovată fetiţa cu rochie ruptă? Dar cea cu pielea neagră? De ce nu vă jucaţi şi cu ele? Şi ele sunt copii, chiar dacă una este tristă pentru că părinţii nu-i pot cumpăra lucruri noi, iar cealaltă are pielea neagră, aşa cum o au toţi copiii din ţara ei. Hainele şi culoarea pielii nu le fac fetiţe rele şi ele au dreptul să se joace, să-şi facă prieteni, să meargă la şcoală, numai că ele, pentru a fi fericite, au nevoie de voi, de ajutorul vostru, de iubirea şi prietenia voastră!

Cele două fetiţe cumpănesc şi îşi recunosc greşeala, îşi cer iertare pentru faptele lor şi le invită pe celelalte două fetiţe să se joace cu ele. Fetiţele se împacă şi cântă împreună cântecul: ,,Toţi copiii au dreptul la soare".

După încheierea teatrului de păpuşi, educatoarea poartă o discuţie cu copiii, referitoare la ceea ce vizionaseră:

"Au procedat corect cele două fetiţe? De ce?"

"Ce ar fi trebuit să facă?"

"Culoarea pielii sau hainele purtate îl fac pe un copil mai bun?"

Îngeraşul precizează copiilor că, indiferent de culoarea pielii, de ţara în care locuiesc, toţi copiii au aceleaşi drepturi: la un nume, la o familie, la educaţie, la o ţară, au dreptul să se joace, să cânte şi să danseze.

Copiii sunt atenţionaţi asupra faptului că în lume mai sunt şi copii trişti, care nu au familie, nu au cu ce să se îmbrace, pe care părinţii nu-i trimit la grădiniţă şi la şcoală. De aceea, ei, care au de toate, au datoria de a-i respecta, de a-i înţelege pe cei cu necazuri, de a-i ajuta, oferindu-le daruri, prietenia şi dragostea lor.

,,Îngeraşul" îi anunţă pe copii că va sta toată ziua cu ei pentru a vedea cum se comportă, iar pe cei buni îi va face ,,ajutor de îngeraş" ca să-l ajute în munca sa, aceea de a ocroti copiii tristi, cu necazuri.

Păpuşile îi intreabă pe copii dacă doresc să înveţe şi ei cântecul, iar după ce execută exerciţiile de omogenizare a vocilor, cântă împreună cântecelul.

În continuare, prin intermediul unei **tranziţii** ,,Ne plimbăm printre sectoare,/ De aproape le privim,/ Ce înseamnă fiecare,/ Să vedem dacă ghicim!" se face trecerea spre centrele de interes. Fiecare copil îşi alege sectorul în care doreşte să lucreze:

Artă – unii copii realizează albumul ,,Copilărie fericită" decupând din ziare, reviste, atlase imagini cu copii; al doilea grup realizează, cu ajutorul elementelor de limbaj plastic şi practic, steguleţe pentru copiii lumii.

Ştiinţă – copiii vor selecta din imaginile de pe masă, imagini cu copii ale căror drepturi sunt respectate şi le aşează la panoul cu ,,Aşa da!", iar imaginile cu copii ale căror drepturi nu au fost respectate le aşează la panoul ,,Aşa nu!"

Bibliotecă – copiii vor selecta imagini care ilustrează câte o poveste despre un copil de la pol, din Africa, din Asia, din România şi vor confecţiona seturi *Poveştile Copiilor Lumii,* pe care le vor prezenta.

După ce copiii au terminat activităţile se face Turul galeriei, pentru a fi admirate lucrările şi panourile realizate.

Prin intermediul **tranziţiei** ,,Hai cu toţii împreună/ Să cântăm cu voie bună", se face trecerea spre repetarea cântecului ,,Copil ca tine sunt şi eu". Cântecul va fi intonat cu toţi copiii şi pe grupe: fete şi băieţi, asociind mişcările sugerate de text.

Apoi se va desfăşura activitatea de educare a limbajului: povestiri create de copii după un şir de ilustraţii pe baza seturilor de imagini de la centrul Bibliotecă *Poveştile Copiilor Lumii.* Se vor realiza 4 poveşti, pe care educatoarea le va înregistra.

La finalul activităţii, ,,Îngeraşul" apreciază activitatea copiilor şi se declară foarte mulţumit. Toţi copiii primesc ecusoane care îi transformă în ,,ajutor de îngeraşi" şi le propune ca împreună să realizeze o petrecere *Pentru toţi copiii lumii,* unde vor cânta şi vor dansa.

PROIECT DE ACTIVITATE INTEGRATĂ

Grupa: mijlocie
Tema anuală de studiu: Cum este/a fost şi va fi aici pe pământ?
Tema proiectului: „Sărbătorile bucuriei"
Tema săptămânii: „În jurul bradului"
Tema activității: „Bradul de Crăciun"
Tipul activității: mixt
Categorii de activități de învățare:

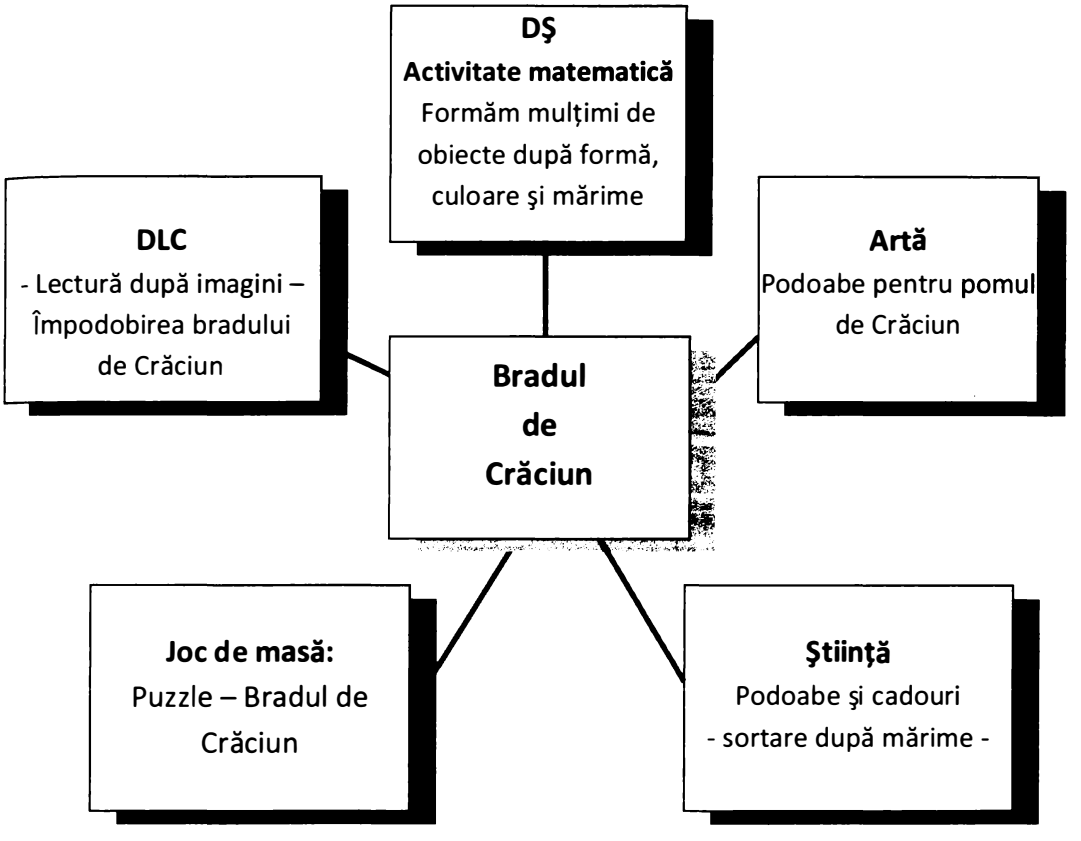

Forma de realizare: activitate integrată care înglobeaza DLC + o altă activitate pe DE dintr-o zi+ALA1;
Scopurile activității: dezvoltarea capacității de exprimare orală, de înțelegere şi utilizare corectă a semnificațiilor structurilor verbale orale; constituirea de mulțimi după criteriul culorii, al formei şi al mărimii; exersarea tehnicilor de lucru necesare prelucrării diverselor materiale, în scopul realizării unor produse simple.

Obiective operaţionale:
-Să precizeze elementele componente ale tabloului, pe baza întrebărilor formulate;
-Să formuleze enunțuri pe baza imaginilor din tablou ;
-Să redea, sub forma unei povestiri, conținutul tabloului lecturat;
-Să clasifice obiectele după criteriile: formă, culoare şi mărime, ghidându-se după indicațiile primite;
-Să compare obiectele după criteriul mărimii, valorificând informațiile primite;
-Să confecționeze podoabe pentru pomul de Crăciun, utilizând tehici de lucru cunoscute (colorare, pictură, lipire).
Strategii didactice
Metode şi procedee didactice: conversația, exercițiul, expunerea, povestirea, observația, explicația, demonstrația, problematizarea;
Mijloace didactice: tablou ce reprezintă împodobirea bradului de Crăciun, brad artificial, podoabe diverse, cadouri, beteală, materiale pentru confecționat podoabe pentru brad-hârtie glasată, creponată, acuarele, pensule, podoabe din polistiren, planşă cu brad.
Forme de organizare a activităţii: frontal, pe grupe, individual**;**
Scenariul integrativ: tema integratoare
Durata: 60 min

Scenariul activităţii

Întâlnirea de dimineaţă

Educatoarea intră în sală însoțită de grupa de copii. Aceştia se aşează în semicerc pe covor şi se desfăşoară întâlnirea de dimineață, iar la finalul acestei activități se anunță Noutatea zilei.

Se anunță tema zilei: *Bradul de Crăciun*.

Elementul surpriză – un cadou mare în care sunt toate materialele pentru activități (podoabe de brad, planşă mare de carton care reprezintă un brad neîmpodobit). Arăt copiilor coletul, dar nu-l deschid.

Tranzitie: Imitând zborul fulgilor de nea, copiii se îndreaptă spre scăunele pentru a desfăşura lectura după imagini şi activitatea matematică.

- Priviți ce brad frumos este reprezentat aici în tablou!

Copiii au fost lăsați să-şi exprime liber primele impresii în legătură cu tabloul (recunoaşterea şi denumirea elementelor observate), după care se trece la *analizarea şi descrierea dirijată a tabloului,* folosind următoarele întrebări:

- Ce culoare are bradul?
- Când îşi schimbă culoarea?
- Unde este aşezat?
- Ce fac oamenii şi copiii cu el?
- Cu ce îl împodobesc?
- Ce culoare au globurile, dar betelele?

- Ce pune băieţelul în vârful bradului?
- Cine îl ajută?
- Ce aşează fetiţa şi mama sub brad?
- Cine aduce cadourile de Crăciun?

Se face o sinteză finală sub formă narativă:

„Într-o zi frumoasă de iarnă, când din cer cădeau fulgi uşori de nea, în casă totul era pregătit pentru împodobirea bradului de Crăciun.

Toată familia era în sufragerie şi pregătea podoabe pentru bradul verde, care aştepta cu nerăbdare să aibă crengile încărcate şi viu colorate.

Tata ajuta băieţelul să aşeze în vârf steaua strălucitoare, în timp ce mama şi fetiţa aşezau pe crengi globurile colorate, betelele sclipitoare şi alte minunate podoabe de Crăciun. Apoi, sub brad puneau cadourile care urmau să fie desfăcute în noaptea de Ajun.

Toată lumea era fericită şi cântau colinde!"

Tranzitie: Copiii se ridică de pe scăunele şi cântă în jurul bradului, având ca suport muzical cântecul *Brăduţul*.

- Pentru că aţi povestit atât de frumos ce aţi văzut în tablou, haideţi să deschidem cadoul pe care vi l-am arătat de dimineaţă. Să vedem ce surprize avem aici. Se deschide coletul şi se descoperă materiale pentru decorarea brăduţului –globuri rotunde, roşii galbene, verzi, mici şi mari, steluţe mici şi mari, betele de diferite culori, de fapt toate decorurile care se regăsesc în tabloul lecturat anterior. Totodată, copiii descoperă planşa cu brăduţul nedecorat.

- Dragi copii, după cum v-am mai spus trebuie să împodobim bradul, dar podoabele s-au amestecat pe drum. Haideţi mai întâi să le sortăm!

Trei, patru copii din grupă îndeplinesc sarcina dată de educatoare (formează mulţimi de podoabe după formă, mărime, culoare), ceilalţi sunt atenţi pentru a-i verifica.

- Şi acum să împodobim brăduţul! Va trebui să aşezăm în brăduţ **tot atâtea** decoraţiuni, câte sunt în brăduţul din tablou, ţinând cont de formă şi de mărime. Când vom termina de împodobit, bradul nostru va fi la fel de frumos ca celălalt. Pe măsură ce copiii vor rezolva sarcinile, voi solicita acestora ca permanent să verbalizeze acţiunea, insistând asupra utilizării unui limbaj adecvat, raspunsuri în propoziţie.

In ultima parte a activităţii copiii vor trece cu ajutorul tranziţiei **Brăduleţ, brăduleţ**, la centrele de interes.

Se vor prezenta copiilor temele centrelor de interes şi obiectivele propuse spre realizare. În acest sens, se va trece pe la toate centrele de activitate deschise.

Vor fi date explicaţiile necesare realizării obiectivelor menţionate şi vor fi prezentate mijlocele de învăţământ ce vor fi folosite.

Copiii îşi vor alege centrul la care vor să lucreze / joace pentru început:

Artă : *Podoabe pentru pomul de Crăciun*- confecţionare

Ştiinţe: ***Podoabe şi cadouri*-**sortare de podoabe şi cadouri mari şi mici şi să le aşeze în bradul mare sau mic **Joc de masă: *Puzzle - Bradul de Crăciun***

Se dă semnalul de începere a lucrului.

Pe tot parcursul desfăşurării activităţii, educatoarea se plimbă pe la toate centrele de interes, dar insistă la centrul Artă.

Se urmăreşte modul cum relaţionează preşcolarii, cum comunică şi intereacţionează cu partenerii de grup, dar şi cum manipulează materialele pentru joc.

Se dă semnalul prevestitor, apoi cel de încetare a lucrului.

Cu ajutorul podoabelor realizate la acest centru se va împodobi, prin lipire, bradul de pe planşă. Amplasarea podoabelor pe brad va ţine cont de planşa care a fost folosită la lectura după imagini.

PROIECT DE ACTIVITATE INTEGRATĂ

Grupa: mare
Tema anuală de studiu: Cu ce şi cum exprimăm ceea ce simţim?
Tema proiectului: „Lumea minunată ascunsă în cărţi"
Tema săptămânii: „Poveşti nemuritoare"
Tema activităţii: „Pescarul şi peştişorul de aur"
Tipul activităţii: Consolidare de cunoştinţe, priceperi şi deprinderi
Categorii de activităţi de învăţare:

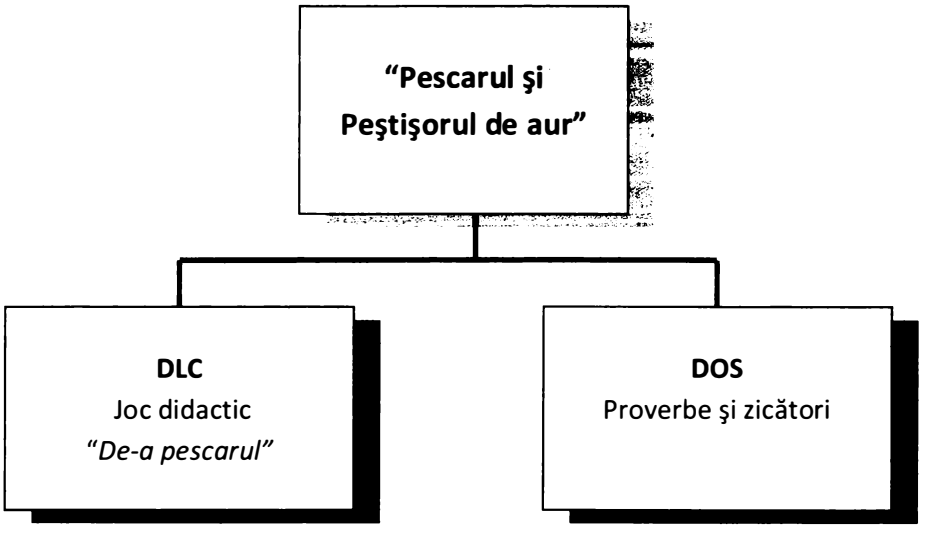

Forma de realizare: activitate integrată care înglobeaza DLC + o altă activitate pe DE dintr-o zi;

Scopurile activităţii: consolidarea deprinderilor de exprimare orală prin activizarea limbajului şi utilizarea corectă a semnificaţiilor structurilor verbale orale; dezvoltarea creativităţii limbajului oral; argumentarea unor comportamente şi atitudini identificate în diverse contexte de viaţă.

Obiective operaţionale:
- să se exprime corect din punct de vedere fonetic, lexical şi gramatical, în situaţiile de comunicare, pornind de la imaginile observate;
- să completeze propoziţiile eliptice cu cuvintele/expresiile potrivite, folosind imaginile;
- să redea povestirea pe baza imaginilor prezentate;
- să aprecieze în situaţii concrete unele comportamente şi atitudini în raport cu normele prestabilite, pornind de la mesajul povestirii;
- să argumenteze afirmaţiile făcute, pe baza proverbelor şi zicătorilor analizate.

Strategii didactice:

Metode şi procedee didactice*:* conversaţia, explicaţia, demonstraţia, povestirea, exerciţiul, brainstorming, învăţarea prin cooperare, diagrama Venn.

Mijloace didactice*:* imagini din povestea ,,Pescarul şi peştişorul de aur", barcă, decor marin, undiţă magnetică, jetoane peştişori, jetoane cu imagini din poveste, diagrama Venn, bol de sticlă, costum peştişor auriu, ciocolată – peştişori.

Forme de organizare a activităţii: frontal, pe grupe, individual;

Scenariul integrativ: joc didactic

Durata: 50 min

Scenariul activităţii

În timp ce copiii se aşează pe scăunele, pregătiţi pentru activitate, apare pescarul (un copil deghizat) care se prezintă prin câteva versuri:

,,Sunt pescarul cel vestit!
Când prind peşti, sunt fericit,
Undiţa mi-e fermecată,
Ţine zece peşti deodată!
Şi prind, nu e de mirare,
Peşte...cam atât....de mare!"

Copiii trebuie să recunoască personajul reprezentat de copilul deghizat şi povestea din care face parte. Cu ajutorul câtorva întrebări (*Unde se desfăşoară acţiunea poveştii?, Care sunt personajele întâlnite în poveste?, Ce concluzie (putem desprinde) din această poveste,* se realizează reactualizarea poveştii.

Pescarul le prezintă copiilor o barcă şi o undiţă pe care le-a adus în dar şi le dezvăluie faptul că a venit să se joace cu ei un joc nou, ,,De-a pescarul", iar la finalul activităţii are o surpriză pentru ei: dacă vor fi atenţi şi activi îi va învăţa ,,Dansul pescarilor". Pentru a-i motiva pe copii, pescarul le prezintă acest dans înainte de începerea jocului.

Desfăşurarea jocului ,,De-a pescarul"

Varianta 1 – Copiii sunt invitaţi să aleagă dintr-un bol de sticlă câte un jeton cu peştişor şi să completeze enunţul dat de acesta (pe spatele imaginii).

- *În bordei, trăia un moşneag cu baba lui care era cam ..... (rea de gură).*

- Moşneagul şi baba lui se hrăneau numai cu ....(peşte) pe care moşul îi prindea cu .....(undiţa).

- Odată, pescarul avu.....(noroc) şi prinse un .....(peştisor de aur).

- Baba i-a poruncit moşneagului să-i ceară peştisorului de aur mai întâi ....(o covată noua), apoi ....(o casă mai frumoasă) şi-n cele din urmă....(un palat).

- Baba fiind lacomă, toate darurile primite.... (i-au fost luate) şi ei au rămas din nou....(săraci).

Varianta 2 – Pescarul va alege un copil utilizând versurile:

" Din Oceanul Pacific/A ieşit un peşte mic,lar pe coada lui scria:/Eşti pescar chiar dumneata."

Copilul ales va urca în barcă şi va pescui cu o undiţă magnetică un peştişor auriu. Va trebui să răspundă la întrebarea pe care acesta i-o adresează (pe spatele imaginii). Copiii vor avea de răspuns la următoarele întrebări:

- Care sunt personajele din povestea ,,Pescarul şi peştisorul de aur"?

- Care sunt personajele pozitive? Dar negative?

- Cum era baba? Dar moşul?

- Cu ce personaj din poveste ai dori să semeni? De ce?

- Ce dorinţe a îndeplinit peştisorul de aur?Tu ce dorinţă ai vrea să-ţi îndeplinească peştisorul de aur ?

Varianta 3 – Se va utiliza metoda Diagrama Venn (baba şi moşneagul).

Pescarul va alege un copil utilizând versurile:

,,Din Oceanul Pacific/A ieşit un peşte mic

Iar pe coada lui scria:/Eşti pescar chiar dumneata."

Copilul ales va urca în barcă şi va pescui cu o undiţă magnetică o imagine. Va trebui să descrie imaginea ,,pescuită" şi să o aşeze în diagrama Venn în locul corespunzător.

Varianta 4 – Copilul ales va urca în barcă şi va pescui cu o undita magnetică un peştişor albastru. Fiecare peştişor va avea inscripţionat pe verso câte un proverb despre lăcomie sau bunătate. Educatoarea va citi proverbul, apoi îi va solicita copilului să explice semnificaţia proverbului, făcând referire la povestea ,,Pescarul şi peştişorul de aur" . Copilul va aşa în diagrama Venn peştişorul-proverb în funcţie de personajul din poveste căruia i se potriveşte.

Proverbe :

- Bun ca pâinea bună, îi iei bucătura din gură!

- Bunătatea dă naştere la bunătate!

- Bine faci, bine găseşti!

- Omul bun şi-n zilele rele-i tot bun!

- Lăcomia strică omenia!

- Nemulţumitului i se ia darul!

- Ulciorul nu merge de multe ori la apă, ori se sparge, ori se crapă!

- Lacomul pentru o pâine te vinde ca pe un câine!

- Cine nu se mulţumeste cu puţin nu merită nici mai mult!

Pescarul este foarte încântat de cum s-a desfăşurat jocul (se fac aprecieri colective şi individuale) şi îi învaţă pe copii şi restul dansului. Toţi dansează fericiţi. Copiii primesc încă o surpriză: câte o ciocolată sub formă de peştişor.

PROIECT DE ACTIVITATE INTEGRATĂ

Grupa: mijlocie
Tema anuală de studiu: Cine şi cum planifică/ organizează o activitate?
Tema proiectului: „Petrecerea !"
Tema săptămânii: „1 Iunie "
Tema activităţii: „ O petrecere pentru clovnul Bogdănel!"
Tipul activităţii: mixt (transmitere de cunoştinţe, exersare de priceperi şi deprinderi)
Categorii de activităţi de învăţare:

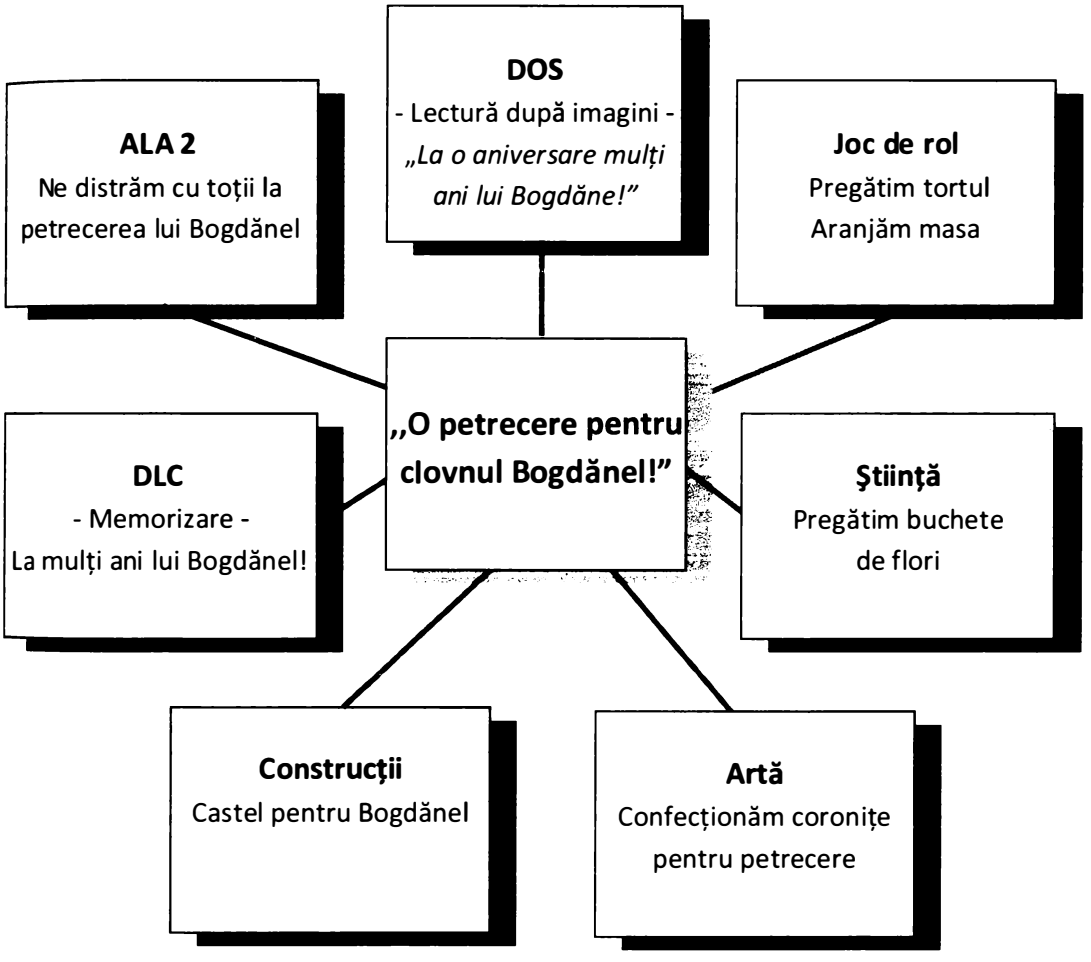

Forma de realizare: activitate integrată care înglobează toate activitățile din programul unei zile;

Scopurile activitatii:organizarea unui eveniment, conştientizând importanța respectării unor norme de comportare civilizată şi de igienă personală; exersarea deprinderii de a reproduce expresiv poezia, prin exersarea funcțiilor memoriei şi educarea calităților ei; exersarea deprinderii de a formula propoziții despre ceea ce văd într-o imagine.

Obiective operaționale:

- să aprecieze în situații concrete unele comportamente şi atitudini în raport cu unele norme prestabilite şi cunoscute, utilizând un limbaj adecvat;
- să recite poezia ,,La mulți ani lui Bogdănel!", cu respectarea intonației, a ritmului, a pauzei, în concordanță cu mesajul transmis;
- să identifice etapele concrete în organizarea unei petreceri şi rolul membrilor familiei în organizarea ei;
- să realizeze construcții din piesele puse la dispoziție;
- să grupeze flori după criteriul culorii;
- să realizeze coronițe pentru petrecere , utilizând tehnici de lucru cunoscute (rupere, lipire);

Strategii didactice :

Metode şi procedee didactice: convorbirea, brainstorming, demonstrația, explicația, exercițiul.

Mijloace didactice: tablou, emoticoane, casetofon, videoproiector, coifuri, confetti, biscuiți, fructe, lego, flori de hârtie de diverse culori, hârtie glasata, lipici

Forme de organizare a activității: frontal, pe grupe, individual;

Scenariul integrativ: problema

Durata: o zi

Scenariul zilei

De dimineață, educatoarea le povesteşte copiilor că dimineață, când a intrat în sala de grupă, l-a găsit pe clovnul Bogdănel tare supărat, pentru că ieriă la petrecerea de 1 lunieă copiii l-au neglijat, s-au jucat şi s-au distrat doar cu noile jucării primite în dar şi cu personajele de la teatrul de păpuşi venite în grădiniță, aşa că acum s-a aşezat trist în debara în spatele raftului şi nu mai vrea să vină în sala de grupă. Mai multă a aflat că azi e ziua de naştere a lui Bogdanel. Educatoarea le propune copiilor să-i organizeze ei o petrecere lui Bogdanel şi să sărbătorească împreună, iar când totul va fi pregătit o să-l chemăm pe clovnul Bogdanel şi precis o să-i treacă supărarea. Copiii sunt încântați de propunerea educatoarei.

Pentru început, se poartă o discuție cu copiii pe marginea unui tablou, cu referire la organizarea unei zile de naştere, pentru a şti exact ce au de făcut.

Plan de întrebări:

- *Ce este o anivesare?*
- *Ce cadouri oferim?*
- *Cum ne îmbrăcăm?*
- *Ce facem în timpul petrecerii?*
- *Cum oferim cadourile?*
- *Cum primim cadourile?*
- *Cum se aşează masa festivă?*
- *Cine participă la o petrecere de aniversare în familie?*

Cu această ocazie, se reactualizează şi tema legată de familie:

- *Cine compune familia de bază?*
- *Care sunt tinerii din familie?*
- *Care sunt adulții, bătrânii din familie?*

Se aleg rolurile pentru fiecare membru al familiei în parte, după care fiecare va avea o sarcină de rezolvat pentru organizarea evenimentului.

Activitățile pe centre

Vor fi prezentate explicațiile necesare realizării obiectivelor menționate şi vor fi prezentate mijloacele de învățământ ce vor fi folosite.

Joc de rol - pregătirea tortului din biscuiți cu fructe şi aranjarea mesei

Construcții - castel pentru Bogdănel

Artă - confecționare de coronițe pentru petrecere

Ştiință - Pregătim buchete de flori

După desfăşurarea activităților la centre**,** copiii se aşează pe scăunele şi împreună cu educatoarea vor învăța o poezie pentru Bogdanel, respectându-se metodologia activităților de memorizare.

La mulți ani lui Bogdănel
Ai obrazul de fetiță,
Cu o buclă ştrengărită;
Glasul, zvon de clopoțel,
Tu eşti clovnul Bogdănel.
Astăzi, chiar de ziua ta,
La mulți ani îți vom ura.
Să creşti mare, sănătos
Şi să fii, mereu frumos!

Urmează apoi costumarea copiilor pentru sărbătoare cu coifuri, confetti etc. Când pregătirea este gata, îşi face apariția Bogdanel. Copiii vin la el pe rând, îl felicită, îi oferă cadoul şi împreună îi recită poezia *La mulți ani lui Bogdănel* şi îi cântă *La mulți ani!*. După aceea, copiii iau masa, iar, în final, îl invită pe Bogdănel la dans.

În semn de mulțumire, Bogdănel le dăruieşte un simbol (*Happy face*), reprezentând starea lui în urma acestei zile.

PROIECT DE ACTIVITATE INTEGRATĂ

Grupa: mare
Tema anuală de studiu : Ce şi cum vreau să fiu?
Tema săptămânii: ,,As vrea sa fiu..."
Tema activităţii: **,,**Micii meşteri mari"
Tipul activităţii: consolidare de cunoştinţe, priceperi şi deprinderi
Categorii de activităţi de învăţare:

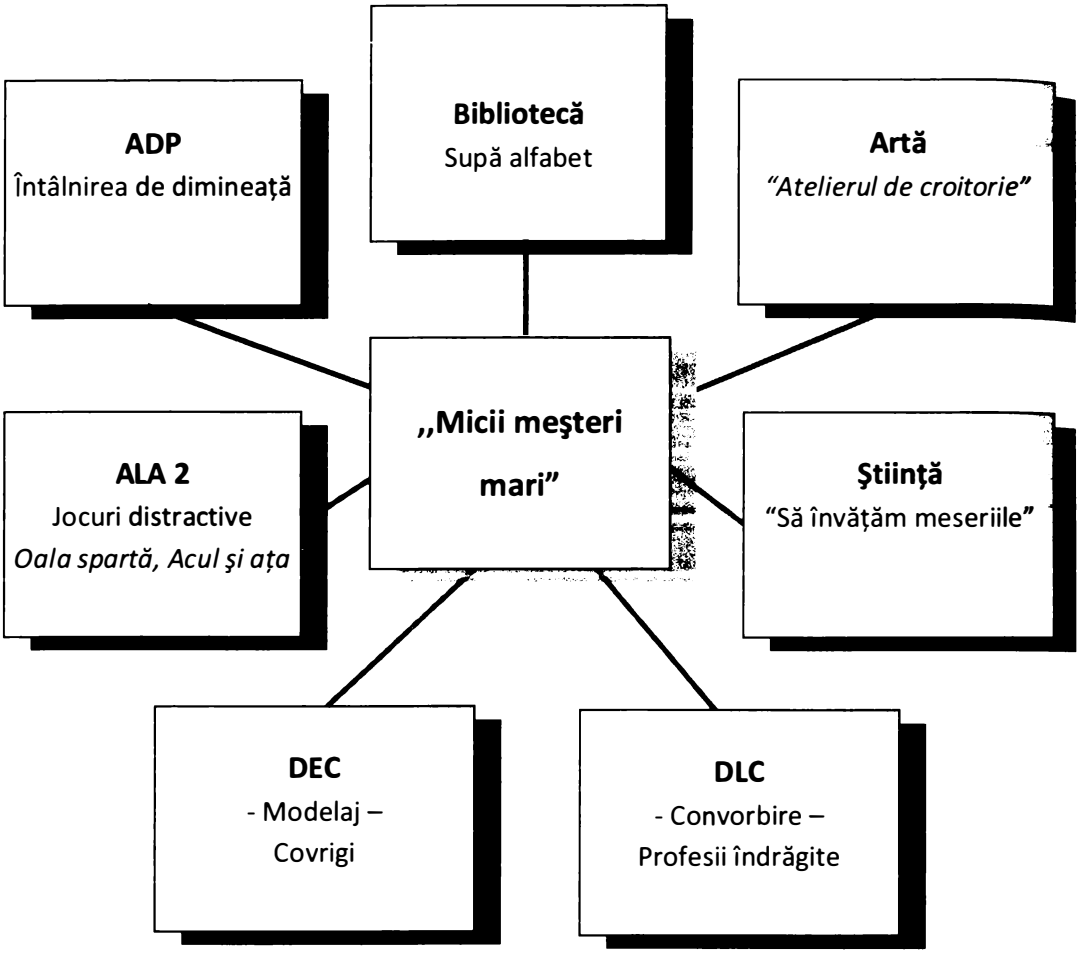

Forma de realizare: activitate integrată care înglobează toate activităţile din programul unei zile;

Scopurile activităţii: dezvoltarea capacităţii de exprimare orală prin activizarea limbajului, prin utilizarea corectă a structurilor verbale orale; dezvoltarea capacităţii de a diferenţia sunetul iniţial al diferitelor cuvinte, de a despărţi cuvintele în silabe; perfecţionarea capacităţii de analiză şi sinteză fonetică; consolidarea deprinderilor practic-gospodăreşti, a unor abilităţi practice specifice nivelului de dezvoltare motrică.

Obiective operaţionale:

- să formuleze propoziţii corecte din punct de vedere gramatical, pe baza imaginilor date;
- să ordoneze cuvintele pentru a forma o propoziţie logică;
- să reprezinte grafic cuvintele asociate uneltelor identificate (oală, polonic, seringă, ac, metru, foarfecă, sită, malaxor);
- să identifice litera asociată sunetului cu care începe cuvântul dat;
- să modeleze aluatul prin mişcări translatorii circulare, realizând covrigi;
- să realizeze, prin trasare şi decupare după contur, articole de îmbrăcăminte (rochii, fuste, pantaloni);
- să decoreze adecvat articolele de îmbrăcăminte, folosind elemente grafice învăţate;

Strategii didactice:

Metode şi procedee didactice: conversaţia, explicaţia, problematizarea, exerciţiul, demonstraţia

Mijloace didactice: supă Alfabet, şabloane, hârtie colorată, foarfece, creioane, puzzle, siluete ale bucătarului, doctorului, croitorului, brutar, imagini reprezentative pentru meseriile vizate, jetoane cu unelte, tablă, cretă, făină, aluat

Forme de organizare a activităţii: frontal, individual, pe grupe

Scenariul integrativ: problema, tema integratoare

Durata: o zi

Scenariul zilei

Activităţi de dezvoltare personală (ADP)

Salutul: Educatoarea îi va saluta „Bună dimineaţa,dragi copii/Suntem meşteri pentru o zi."

Fiecare copil trebuie să îşi salute colegul de lângă el, după care vom saluta prezenţa musafirului nostru.

Prezenţa: Educatoarea citeşte catalogul grupei, iar copiii răspund cu „Prezent/Prezentă" la apelul educatoarei şi îşi vor aşeza numele pe panou. Numesc un copil care va aşeza numele absenţilor şi îi va număra. Voi stabili împreună cu copiii câte fete şi câţi băieţi sunt prezenţi la grădiniţă.

Calendarul naturii: Împreună cu copiii, vom stabili cum este vremea şi se aşează la panou simbolurile corespunzatoare. Copiii sunt solicitaţi să menţioneze anotimpul, ziua, luna, anul.

Activitatea de grup: Într-un săculeţ vor fi aşezate bilețele cu mai multe ghicitori. Copiii numiţi de educatoare vor veni în faţă vor extrage un bilet din sac, educatoarea citeşte biletul, iar copilul identifică meseria indicată.

Noutăţile zilei: Copiii sunt anunţaţi că au oaspeţi în sala de grupă şi sunt prezentate activităţile care urmează să fie desfăşurate în ziua respectivă.

Activitati liber alese (ALA 1)

Împreună cu copiii vom vizita centrele de interes şi vom descrie materialele pe care le vom utiliza. La sectorul **Bibliotecă** vor realiza ,,Supă alfabet" (să identifice litera; să aşeze litera la ,,oala" potrivită), la **Artă:** ,,Atelierul de croitorie" (să traseze după tipare modele de rochii, fuste, pantaloni; să decupeze după contur articole de îmbrăcăminte; să decoreze adecvat articolele de îmbrăcăminte folosind elemente grafice învățate), la **Ştiinta:** ,,Să învătăm meseriile" (să reconstituie imaginea unor meserii folosind imagini tip puzzle; să denumească corect meseriile şi uneltele descoperite pe parcursul jocului.)

Activităţi pe domenii experienţiale -DLC –convorbire+DEC-modelaj)

Voi prezenta sub formă de surpriza cele patru siluete (croitor, doctor , bucătar, brutar) care reprezintă fiecare câte o meserie. Dintre aceştia brutarul este supărat fiindcă, pentru a se angaja, trebuie să treacă nişte probe dificile de educare a limbajului.

Se prezintă copiilor probele prin care trebuie să treacă alături de brutar; acestea sunt aşezate în patru plicuri, în şorţul acestuia şi, de fapt, reprezintă **planul de întrebări principale ale activităţii de convorbire.**

Proba nr. 1 –să răspundă la întrebările educatorei

1**. Cum se numeşte profesia reprezentată prin imagine?** (.....doctor)

a. Cu ce se ocupă doctorul? (..... cu îngrijirea sănătății)

b. Ce instrumente foloseşte doctorul în profesia sa? (....stetoscop, seringă, bisturiu, pensă etc.)

c.Ce îmbrăcăminte are doctorul la locul de muncă? (... halat alb sau verde şi bonetă)

d. Denumiți şi alte profesii care se ocupă cu îngrijirea sănătății (stomatologul, asistenta medicală, psihologul)

2. Cum se numeşte profesia reprezentată prin imagine? (.....croitor)

a. Cu ce se ocupă croitorul? (....face îmbrăcăminte)

b. Cu ce unelte lucrează croitorul? (...ac, ață, maşină de cusut, foarfecă, metru de croitorie)

c. Ce îmbrcăminte are croitorul la locul de muncă? (.....halat de protecție)

d. De ce e importantă meseria de croitor? (pentru că ne face haine să fim protejați şi să arătăm bine)

e. Denumiți şi alte profesii care ne ajută să fim frumoşi (....coafeza, frizerul, manichiurista, cosmeticiana)

3. . Cum se numeşte profesia reprezentată prin imagine? (..... bucătar)

a. Cu ce se ocupă bucătarul? (.....pregăteşte mâncare)

b. Cu ce unelte lucrează bucătarul? (...oale, cratițe, polonic, spumieră, cuțit, lingură, robot de bucătărie)

c. Ce îmbrăcăminte are bucătarul la locul de muncă? (.....halat de protecție de culoare albă şi bonetă)

d. De ce e importantă meseria de bucătar? (pentru că ne face mâncare)

e. Denumiți şi alte profesii care au grijă de hrana noastră (cofetar, patiser, brutar)

4. Cum se numeşte profesia reprezentată prin imagine? (.....brutar)

a. Cu ce se ocupă brutarul? (....face pâine)

b. Cu ce unelte lucrează brutarul? (...cratiță mare, tavă de copt, malaxor, robot, sită pentru cernut făina)

c. Ce îmbrcăminte are brutarul la locul de muncă? (.....halat de protecție şi bonetă)

d. De ce e importantă meseria de brutar? (pentru că ne face pâine)

Proba 2

La proba a doua, copiii trebuie să numească uneltele reprezentate pe jetoanele de pe masă, să despărtă cuvintele în silabe, să precizeze sunetul cu care începe cuvântul, să reprezinte grafic cuvântul pe tablă cu cretă şi să asocieze jetonul cu meseria potrivită.

Proba 3

Ultima proba constă în ordonarea logică a cuvintelor în propoziție, iar apoi în asocierea sunetului inițial al fiecărui cuvânt cu litera corespunzătoare.

Ex. Haine, croitorul, face

Croitorul face haine.

"Drept răsplată fiindcă l-am ajutat, brutarul ne va învăța din secretele lui şi are în ultimul plic rețeta pentru a realiza cei mai buni covrigi din oraş.

Prima regulă este să lucrăm cu mâinile curate. Pentru aceasta, mergem la baie să ne spălăm pe mâini"

Cu ajutorul tranziției, copiii ies din grupă:

"Sunt atâtea meserii
Îndragite de copii.
Nici o muncă nu e grea,
Dacă vesel ştii lucra."

La întoarcere, copiii îmbrăcați corespunzator pentru a începe, se aşează la măsuțe. Pe măsuțe, găsesc aluat, semințe de susan şi mac, făină pe care brutarul le-a pregatit pentru a le uşura munca.

Analiza lucrării model:

Prezint copiilor *covrigii model* şi îi analizăm împreună.

Explicarea şi demonstrarea modului de lucru:

Întâi presăram fainã pe masă pentru ca aluatul să nu se lipească, modelăm aluatul prin mişcări circulare apoi realizăm forma covrigului. Se presară semințe

Exerciții pentru încălzirea muşchilor mici ai mâinilor:

Înainte de a începe lucru, facem câteva exerciții pentru încălzirea muşchilor mici ai mâinii: Închidem şi deschidem pumnii! Frământăm aluatul! Presărăm făina!... etc.

Realizarea lucrării de către copii:

Urez spor la treabă copiilor. Atrag atenția asupra unei ținute corecte la masa de lucru, ofer ajutor celor care au nevoie.

Ultima rugăminte a brutarului este ca toți copiii să realizeze litere pentru a forma propoziția ,,DRAGI COPII, VĂ MULȚUMESC!"

În încheiare, covrigii sunt aşezați în tava pentru a fi duşi la copt.

Se vor face aprecieri colective şi individuale asupra modului de desfăşuare a activității şi brutarul îi recompensează pe copii cu bănuți de ciocolată.

Activităţi liber alese (ALA 2)

După activitățile pe domnenii experientiale, urmează jocul de mişcare *„Oală spartă".* În spațiul de joacă, se plasează o cutie din tablă, iar, la o distanță de câțiva paşi, se marchează printr-o linie locul unde stau copiii. Apoi, se stabileşte ordinea în care copiii legați la ochi vor trece să spargă ,,oala" cu ajutorul unui băț mai mare. Înainte de a lovi ,,oala", fiecare este legat mai întai la ochi, apoi învârtit, după care este lăsat sa se orienteze singur sa găsească ,,oala" şi să o spargă. Dacă din două încercări nu a atins cutia, este înlocuit cu următorul, până ce toți copiii au trecut să îşi încerce iscusința.

Se va prezenta cel de-al doilea joc, jocul distractiv : *„Acul şi aţa".* O parte din copii este aşezată în formație de cerc, ținându-se de mâini, cu fața spre centru. Cealaltă parte stă în şir, ținându-se de mijloc şi formând primul „acul" şi restul „aţa". „Acul" aleargă în diferite direcții în afara cercului şi prin interior trage după el „aţa". Copiii care formează cercul uşurează trecerea grupului de copii ridicând brațele sau împiedicand trecerea, prin coborârea brațelor. Jocul se termină atunci când „aţa" se rupe. Cel care a rupt „aţa" trece în interiorul cercului şi i se dă o pedeapsă hazlie. În finalul jocurilor, îi voi felicita pe copii pentru spiritul de echipă şi pentru modul de implicare în joc şi voi impărți recompense.

Bibliografie

Berbeceanu G., Cioflică S.M., Ilie E., Marta C., Guga N.M. (2009) *Ziua bună începe la „Întâlnirea de dimineață",* Editura Tehno-Art, Petroşani.

Boca-Miron, E., Chichişan, E. (2001) *Documentar metodic pentru activitatea de educare a limbajului la preşcolari*, Editura V&I Integral, Bucureşti

Boca-Miron, E., Chichişan, E., Ținică, S. Leva, E., Miclea , M., Pocol, M., Câmpean, E. (2006) *Ghidul metodologic şi aplicativ al educatoarei*, Editura Eurodidact, Cluj-Napoca

Breben, S., Gongea, E., Ruiu, G., Fulga, M. 2002 *Metode interactive de grup – Ghid metodic –*, Editura Arves, Craiova.

Dumitrana, M., (1999), *Educarea limbajului în învățământul preşcolar",* vol.I, Editura Compania, Bucureşti.

Ezechil, L., Lăzărescu, Păişi, M., (2001) *Laborator preşcolar, Ghid metodologic*, Editura V&I Integral, Bucureşti.

Glava, A., Pocol, M., Tătaru L., (2009) *Educația timpurie – ghid metodic pentru aplicarea curriculum-ului preşcolar*, Editura Paralela 45, Piteşti.

Glava, A., Glava, C., (2002), Introducere *în pedagogia preşcolară*, Editura Dacia, Cluj-Napoca

Vieriu, D., (2013) *Proiectarea pas cu pas: grupa mică (Îndrumar pentru cadrele didactice din învățământul preşcolar)* Editura Diamant, Piteşti.

Metodica „Cunoaşterea mediului înconjurător şi dezvoltarea vorbirii'' , Editura didactică şi pedagogică, Bucureşti.

Metodica „Cunoaşterea mediului înconjurător şi dezvoltarea vorbirii'' , Editura didactică şi pedagogică, Bucureşti.

*****Curriculum pentru învățământ preşcolar* (3 – 6/7 ani), (2008),M.E.C.I., Bucureşti.

DOMENIUL OM ŞI SOCIETATE

A. EDUCAȚIE PENTRU SOCIETATE

Autori: **Prof. Bodea Emilia**
Prof. Chira Emiliana
Prof. Goia Brînduşa Delia
Prof. Marc Ana Maria

Colaboratori: **Prof. Băiescu Ana Maria**
Prof. Moldovan Minodora Claudia
Prof. Moncea Elena
Inst. Radu Gabriela
Prof. Selejan Maria
Prof. Ventuneac Ingrid Daniela

B. ACTIVITĂȚI PRACTIC-GOSPODĂREŞTI

Autor: **Prof. Gădălean Mihaiela Valeria**

Colaboratori: **Prof. Abrudan Larisa**
Prof. Cazan Ioana
Prof. Nechita Ana Maria
Prof. Popa Dana Alina
Prof. Vereş Iuliana
Educ. Vereş Melinda

A. EDUCAȚIE PENTRU SOCIETATE

Domeniul om şi societate include omul, modul lui de viață, relațiile cu alți oameni, relațiile cu mediul social, ca modalități în care acțiunile umane influențează evenimentele. Domeniul are o extindere şi către contexte curriculare care privesc tehnologia, în sensul abordării capacităților umane de a controla evenimentele şi de a ordona mediul.

În cadrul educației pentru societate se doreşte ca preşcolarii să înțeleagă ființele umane cu specificul traiului lor de zi cu zi şi ca fiind angrenate în construirea propriului viitor şi a propriei lumi. Totodată, este important ca preşcolarii să înțeleagă faptul că situațiile prezente îşi au originile în situații din trecut, să observe asemănări sau diferențe între oameni sau evenimente, să îşi imagineze viața în alte perioade istorice.

Se consideră necesar ca introducerea unor concepte sau dezvoltarea unor abilități de ordin general să aibă ca puncte de plecare experiențele personale ale copiilor. Din acest punct de vedere, ei vor fi încurajați să se angajeze în explorarea activă, din punct de vedere uman şi social, a zonei sau cartierului în care locuiesc.

Familiile acestora, mediul fizic, uman şi social pot fi utilizate ca resurse de învățare. Pe de altă parte, textul literar, imaginile şi alte materialele audio-vizuale pot fi utilizate ca surse de informare.

În abordarea acestui domeniu se pleacă şi de la premisa că instituția preşcolară reprezintă un context utilizabil pentru coordonarea principiilor şi acțiunilor morale. Astfel, copiii vor înțelege mult mai uşor concepte precum dreptatea, echitatea, bunătatea, adevărul etc. atunci când le vor putea observa concretizate în acțiunile adulților cu care vin în contact. De asemenea, dezvoltarea unor conduite aflate în acord cu principii morale va fi favorizată de observarea şi discutarea de către copii a unor probleme morale, de exersarea lor în jocuri libere sau dirijate şi de studierea şi dezbaterea unor opere literare potrivite vârstei.

Obiectivele educației pentru societate

Obiective cadru

- Cunoaşterea şi respectarea normelor de comportare în societate; educarea abilității de a intra în relație cu ceilalți;
- Educarea trăsăturilor pozitive de voință şi caracter şi formarea unei atitudini pozitive față de sine şi față de ceilalți;
- Dezvoltarea comportamentelor de cooperare, prosociale, proactive (inițiativă);
- Dezvoltarea abilității de recunoaştere, acceptare şi respect al diversității;

• Cunoaşterea unor elemente de istorie, geografie, religie care definesc portretul spiritual al poporului român.

Obiective de referinţă

• Să cunoască şi să respecte normele necesare integrării în viaţa socială, precum şi reguli de securitate personală (ex.: importanţa alimentelor sănătoase pentru organismul uman; reguli ale activităţii şi ale jocului, în vederea evitării unor situaţii periculoase; reguli de minimă protecţie a naturii şi pericolul încălcării lor; reguli privind protecţia vieţii proprii şi a celor din jur etc.);
• Să-şi adapteze comportamentul propriu la cerinţele grupului în care trăieşte (familie, grădiniţă, grupul de joacă);
• Să aprecieze în situaţii concrete unele comportamente şi atitudini în raport cu norme prestabilite şi cunoscute;
• Să trăiască în relaţiile cu cei din jur stări afective pozitive, să manifeste prietenie, toleranţă, armonie, concomitent cu învăţarea autocontrolului;
• Să negocieze şi să participe la decizii comune;
• Să dobândească comportamente şi atitudini igienice corecte faţă de propria persoană şi faţă de alte fiinţe şi obiecte;
• Să capete abilitatea de a intra în relaţie cu cei din jur, respectând norme de comportament corect şi util celorlalţi;
• Să descrie şi să identifice elemente locale specifice ţării noastre şi zonei în care locuieşte (elemente de relief, aşezare geografică, obiective socio-culturale, istorice, religioase, etnice);
• Să se comporte adecvat în diferite contexte sociale.

Domeniul om şi societate presupune experienţe de învăţare prin care se asimilează şi exersează abilităţi socio-emoţionale, care reprezintă cele mai importante abilităţi de viaţă ale copiilor, asigurându-le adaptarea la vârsta adultă.

În Curriculumul pentru învăţământul preşcolar, dezvoltarea socio-emoţională vizează debutul vieţii sociale a copilului precum şi capacitatea lui de a stabili şi menţine interacţiuni cu adulţi şi copii. Interacţiunile sociale mediază modul în care copiii se privesc pe ei înşişi şi lumea din jur. Dezvoltarea emoţională vizează îndeosebi capacitatea copiilor de a-şi percepe şi exprima emoţiile, de a înţelege şi a răspunde emoţiilor celorlalţi, precum şi dezvoltarea conceptului de sine, crucial pentru acest domeniu. În strânsă corelaţie cu conceptul de sine se dezvoltă imaginea despre sine a copilului, care influenţează decisiv procesul de învăţare.

Dezvoltarea abilităţilor sociale la copii

Abilităţile sociale sunt cele care ne permit integrarea în grupul de la grădiniţă, şcoală, serviciu sau în grupul de prieteni. **Dezvoltarea socială** presupune asimilarea comportamentelor care ne fac să fim eficienţi în interacţiunile cu ceilalţi astfel încât să ne atingem scopurile personale stabilite. Pentru a fi competentă în relaţiile sociale, o persoană trebuie să identifice acurat gândurile, emoţiile şi intenţiile celorlalţi într-o situaţie particulară. Pentru a te putea adapta în societate trebuie să cunoşti regulile societăţii.

Competenţele sociale descrise în literatura de specialitate sunt: ***iniţierea şi menţinerea unei relaţii*** şi ***integrarea într-un grup***.

Competenţe sociale	Exemple de comportament
Iniţierea şi menţinerea unei relaţii	Să iniţieze şi să menţină o interacţiune
	Să asculte activ
	Să împartă obiecte şi să împărtăşească experienţe
	Să ofere şi să primească complimente
	Să rezolve în mod eficient conflictele apărute
Integrarea în grup	Să respecte regulile aferente unei situaţii sociale
	Să coopereze cu ceilalţi în rezolvarea unei sarcini
	Să ceară ajutorul atunci când are nevoie

Tabel 1. Competenţe sociale (A., Botiş, L., Mihalca – Optimizarea abilităţilor emoţionale şi sociale la preşcolari - Curs pentru educatoare, Centrul „Expert" – Catedra de Psihologie, Universitatea „Babeş-Bolyai", Cluj-Napoca, 2006)

Dezvoltarea abilităţilor emoţionale la copii

Dezvoltarea emoţională se referă la recunoaşterea şi exprimarea adecvată a emoţiilor, înţelegerea emoţiilor şi reglarea emoţională. Acestea de fapt sunt **competenţe emoţionale** care asigură persoanei sănătatea emoţională.

Competenţa emoţională desemnează ,,abilitatea copiilor de a-şi gestiona propriile emoţii, precum şi de a recunoaşte şi de a se adapta la emoţiile celorlalţi. Este echivalentul emoţional pentru termenul *inteligenţă*, care se referă la funcţiile cognitive. Eşecul în dobândirea acestei categorii de competenţe poate să ducă uneori la consecinţe nefaste atât asupra propriei persoane, cât şi asupra relaţiilor sociale, ceea ce constituie un motiv în plus pentru investigarea şi înţelegerea dezvoltării emoţionale" (H. Rudolph Schaffer- Introducere în psihologia copilului, pag.125)

Principalele competenţe emoţionale descrise în literatura de specialitate ce apar în cursul dezvoltării emoţionale sunt prezentate în tabelul de mai jos:

Competenţe emoţionale	***Exemple de comportament***
Recunoaşterea şi exprimarea emoţiilor	Să utilizeze cuvinte şi expresii care denumesc stări emoţionale
	Să identifice situaţii în care el trăieşte o emoţie
	Să identifice situaţii în care alte persoane trăiesc o emoţie
	Să identifice emoţiile asociate unui context specific
	Să identifice situaţii în care apar diferenţe între starea emoţională şi exprimarea ei externă
	Să reacţioneze nonverbal într-o situaţie socială
	Să exprime empatie faţă de alte persoane
	Să exprime emoţii complexe precum ruşine, vinovăţie, mândrie
	Să transmită verbal, în mod convingător, mesajele afective
	Să transmită nonverbal, în mod convingător, mesajele afective
	Să ţină cont de particularităţile fiecărei persoane în cadrul interacţiunilor sociale
Înţelegerea emoţiilor	Să recunoască emoţiile pe baza expresiei faciale
	Să identifice cauza emoţiilor
	Să realizeze diferenţa între diverse emoţii
	Să numească consecinţele emoţiilor într-o situaţie
	Să găsească soluţii prin care să se liniştească atunci când sunt furioşi
	Să ceară ajutorul adulţilor când sunt supăraţi
	Să îşi comute atenţia de la un joc sau de la o discuţie care îl supără spre alt joc sau altă activitate
Reglarea emoţională	Să fie capabil să minimizeze importanţa unei jucării inaccesibile
	Să privească o situaţie supărătoare dintr-un punct de vedere diferit

Tabel 2. Competenţe emoţionale (A., Botiş, L., Mihalca – Optimizarea abilităţilor emoţionale şi sociale la preşcolari - Curs pentru educatoare, Centrul ,,Expert" – Catedra de Psihologie, Universitatea „Babeş-Bolyai", Cluj-Napoca, 2006)

Etape în dezvoltarea socială, emoţională şi morală a preşcolarului

Dezvoltarea socială a preşcolarului

Perioada 3-4 ani

În această perioadă sociabilitatea copiilor creşte şi se manifestă prin tolerarea mai bună a necunoscuților, disconfort mai scăzut atunci când persoana semnificativă pleacă şi scăderea nevoii de apropiere fizică adult-copil. Copilul interacționează cu alți copii prin schimburi de expresii faciale, verbale sau de jucării. Copiii de 3 ani devin mult mai încrezători în forțele proprii şi se implică din ce în ce mai mult în relații sociale cu alți copii. Îşi aleg prietenii pe considerente de sex, de vârstă şi în funcție de modul în care se joacă. La această vârstă, cer frecvent ajutorul, dar pot să îl şi ofere. La 3 ani, se pot juca cu mai mulți copii deodată.

Perioada 4-5 ani

La această vârstă, copiii pot înțelege intențiile celorlalți şi pot să îşi asume diverse roluri. Atunci când copiii pun în scenă o situație prin intermediul jocului simbolic ei învață cum să privească acea situație din mai multe puncte de vedere, să îşi exprime empatia față de experiența prin care trece o persoană. Copiii încă sunt centrați pe propria persoană şi destul de frecvent apar conflicte datorate unor puncte de vedere diferite *(ex. e jucăria mea, e rândul meu).* Sunt încă centrați pe propriile dorințe şi este foarte supărător pentru ei să vadă că altcineva a luat primul jucăria lui.

În această perioadă, copiilor le place din ce în ce mai mult jocul cooperativ, se împrietenesc cu alți copii şi le fac complimente cum ar fi cele legate de îmbrăcăminte.

Se conformează destul de bine regulilor grupului deşi uneori pot întâmpina dificultăți. Îşi doresc să rezolve conflictele, dar au nevoie de ajutor pentru negociere. Acum pot să justifice actele agresive.

Perioada 5-6/7 ani

În jurul vârstei de 5-6 ani, copiii dobândesc abilitatea de a înțelege cele două planuri: evenimentele externe şi ceea ce gândim noi despre intențiile şi emoțiile celorlalți ca urmare a reflectării situațiilor sociale cu care ei se confruntă.

O dată cu dobândirea limbajului, jocul simbolic devine tot mai complex (5-6 ani), după care scade frecvența acestuia. În jurul vârstei de 7 ani predomină jocurile cu reguli,

încep să practice generozitatea față de ceilalți şi să ajute copiii mai mici decât ei. Acum copiii preferă să împartă în mod egal lucrurile pentru a preveni certurile, realizând că a menține relații bune cu ceilalți este mai important decât a primi o cantitate mai mare de dulciuri, jucării.

Dezvoltarea emoţională a preşcolarului

De-a lungul vieţii, emoţiile se schimbă datorită atât dezoltării, cât şi socializării. Apar emoţii noi, de exemplu, treptat, copiii încep să prezinte semne că experienţiază vinovăţia, mândria, ruşinea şi jena. Emoţiile primare rămân în repertoriul individului toată viaţa; totuşi, odată cu vârsta se modifică circumstanţele în care vor fi evocate. Emoţiile sunt exprimate prin modalităţi tot mai subtile pe măsură ce copilul dobândeşte control asupra comportamentului şi învaţă să reacţioneze prin conduite aprobate social. Astfel, emoţia şi manifestarea ei externă vor deveni tot mai detaşate pe măsură ce copilul învaţă ,,cum trebuie să se poarte".

Dezvoltarea emoţională merge mână în mână cu cea cognitivă şi cu dezvoltarea limbajului, acestea din urmă fiind influenţate de modul în care copilul reuşeşte să-şi exprime ideile şi emoţiile, precum şi de felul în care se simte în legătură cu el însuşi.

Sinteza caracteristicilor capacităţilor emoţionale ale copiilor preşcolari

Preşcolarii cu vârsta între 3 şi 4 ani

Copiii încep să vorbească despre propriile emoţii. La această vârstă, identifică şi diferenţiază expresiile faciale ale emoţiilor de bază (furie, tristeţe, frică şi bucurie).

Copiii de până la 3 ani îşi exprimă în mod activ afecţiunea pentru membrii familiei prin îmbrăţişări, mângâieri, pupici. Pot deveni posesivi cu lucrurile lor (cu anumite jucării speciale pentru ei sau atunci când cei mici vor să capteze atenţia adulţilor); de exemplu, nu vor să împartă nicio jucărie cu copiii care sunt în vizită ştiind că aşa vor fi în centrul atenţiei adulţilor. Până la vârsta de 3 ani, copiii se simt foarte repede frustraţi, ceea ce explică şi strategiile lor rudimentare de control emoţional (de exemplu, când se lovesc cu capul de colţul mesei, copiii se liniştesc dacă „bat" colţul mesei). La această vârstă, apar frecvent accese violente de furie şi teama de separare.

Copiii de 3-4 ani se angajează în ,,lupte pentru putere", ceea ce duce, de cele mai multe ori, la apariţia acceselor violente de furie. În această perioadă încep să înţeleagă cauzele emoţiilor de bază.

Copiii pot face inferenţe de genul ,,dacă strig destul de tare, voi obţine ceea ce vreau". La vârsta aceasta, copiii înţeleg glume simple.

Autoreglarea emoţională se face prin comportamente simple precum suptul degetului, căutarea sau dimpotrivă evitarea privirii.

Tot în această perioadă, copiii apelează şi la strategii comportamentale de autoreglaj emoţional precum căutarea suportului adulţilor şi căutarea proximităţii (apropierii) fizice a adulţilor. La vârsta aceasta, reglarea emoţională a copiilor e realizată în cea mai mare parte de către adulţi prin ghidaj (un copil de 3 ani care e furios nu ştie că prin exprimarea în mod agresiv a furiei, această stare se va intensifica; adultul poate învaţa copilul strategia broscuţei ţestoase ca alternativă de reglare emoţională în astfel de situaţii).

De la vârsta de aproximativ 2 ani, copiii încearcă să alunge tristeţea mamei prin îmbrăţişări.

Preşcolarii cu vârsta între 4 şi 5 ani

La această vârstă, copiii reuşesc să identifice şi să diferenţieze expresiile faciale ale mai multor emoţii, precum furie, tristeţe, frică, bucurie, ruşine, mândrie, vină. Copiii îşi exprimă emoţiile foarte uşor, sunt foarte sensibili şi impulsivi (prezintă episoade de plâns, devin negativişti). După vârsta de 3 ani, copiii încep să se simtă din ce în ce mai confortabil când sunt separaţi de persoane, locuri sau lucruri familiare. După vârsta de 3 ani, copiii încep să îşi declare independenţa spunând ,,Nu!" sau ,,Pot să fac singur/ă".

Copiii se ruşinează acum foarte uşor şi îşi cer scuze pentru greşelile făcute în mod accidental. Le place responsabilitatea şi să urmeze reguli.

Între 4 şi 5 ani, copiii manifestă interes în explorarea emoţiilor celorlalţi - de ce alţi copii plâng sau sunt trişti.

Copiii înţeleg diferenţa dintre emoţii pozitive şi emoţii negative (emoţii care au consecinţe pozitive asupra comportamentului şi emoţii care au consecinţe negative). Acum încep să înţeleagă faptul că acelaşi eveniment poate fi o sursă de emoţii diferite pentru persoane diferite (de exemplu, în urma unui concurs, câştigătorul e fericit, iar cel care a pierdut e trist);

Încep să manifeste interes pentru raţionamentele morale; explorează ideile de corectitudine, dreptate, comportamente bune şi comportamente rele.

Copiii de 4-5 ani înţeleg glumele şi încep să spună ei glume.

În această perioadă, sunt capabili să amâne o recompensă imediată, dar mică pentru o recompensă ulterioară unei activităţi, dar mai substanţială (de exemplu, "decât o bomboană acum, mai bine o felie de tort după ce aranjez toate jucăriile la locul lor").

Copiii de 4-5 ani tolerează stările de frustrare care nu au o soluţie imediată . E perioada în care interiorizează şi se supun cu uşurinţă lor. Încep să aplice singuri strategii eficiente de reglare emoţională: identificarea de soluţii adecvate la problemele cu care se confruntă, raţionalizarea sau minimizarea.

Preşcolarii cu vârsta între 5 şi 6/7 ani

În identificarea emoţiilor, copiii de 5-6/7 ani se bazează pe expresiile faciale.

Datorită dezvoltării limbajului, în jurul vârstei de 6/7 ani copiii pot identifica şi denumi majoritatea emoţiilor. În această perioadă ei oscilează între comportamente care indică sensibilitate la critici cu vinovăţie pentru greşelile făcute în mod accidental, şi dificultăţi în a admite că totuşi ei sunt cei care au făcut o greşeală.

Copiilor de 5 – 6/7 ani nu le plac eşecurile şi devin critici cu ei înşişi. La această vârstă, au încă mare nevoie de dragostea şi afecţiunea părinţilor şi a adulţilor care au grijă de ei.

Copiii de această vârstă pot manifesta teama de separare când sunt despărţiţi de persoanele semnificative din viaţa lor (de exemplu când schimbă grădiniţa sau când

dorm în altă parte decât acasă); se pot simți tratați incorect dacă altcineva primeşte ceva ce ei nu primesc.

Este perioada în care sunt fascinați de informații noi şi de cele mai multe ori sunt receptivi la informații şi sfaturi despre siguranța proprie şi a celorlalți, despre stilul de viață sănătos şi despre evitarea comportamentelor de risc.

Cea mai importantă achiziție în această perioadă este dezvoltarea empatiei, adică a abilității de a fi interesat şi de a înțelege emoțiile celorlalți.

Copiii de 5 – 6/7 ani încep să îşi formeze simțul moralității şi înțeleg termeni abstracți ca: onestitate, corectitudine, morală. Totuşi este ,,bun" sau ,,rău" ceea ce consideră părinții sau educatoarele a fi aşa.

În această perioadă, înteleg cauzele şi consecințele exprimării emoțiilor şi de aceea poate fi introdusă ideea conform căreia emoțiile sunt cauzate nu de evenimentele externe, ci de interpretarea cognitivă a acestora, adică de ceea ce gândim noi despre ele.

Copiii de 5 – 6/7 ani sunt capabili să îşi elaboreze propriile reguli de reglaj emoțional în diverse situații de joc, de interacțiuni sociale şi uneori aceste reguli sunt complexe.

Deşi copiii apreciază prietenii de aceeaşi vârstă cu ei, continuă să apeleze la adulți (mai ales la părinți) pentru ajutor şi ghidaj.

Deoarece în această perioadă se dezvoltă empatia (capacitatea de ,,a te pune în locul altuia"), copiii pot manifesta strategii de reglare emoțională adresate celor din jurul lor .

Stadii ale dezvoltării morale

Însuşirea moralității ca un sistem de valori interiorizate parcuge, după J. Piaget, o serie de etape:

Stadiul heteronomiei morale, etapa inițială, când copilul manifestă respect "de sus în jos" unilateral față de adult, care generează ,,morala ascultării", heteronomă. Respectul față de regulă este generat de atitudinea de obedientă pe care copiii o au față de părinți cărora le atribuie calități morale şi intelectuale care pentru ei definesc noțiunea de perfecțiune. Copilul preia norme, interdicții, valori, pe care le respectă pentu că ,,aşa trebuie", fără a avea loc o filtrare din prisma proprie, acționând din constrângere.

Dezvoltând cercetările efectuate de J. Piaget, L. Kohlberg abordează dezvoltarea morală a subiectului uman din unghiul structuralismului cognitiv. Acesta distinge şase stadii ale dezvoltării morale, repartizate pe trei perioade: perioada preconvențională, convențională şi postconvențională. Devenirea morală debutează astfel prin manifestarea fricii de pedeapsă şi se finalizează cu asumarea voluntară a normelor morale. Cele şase stadii ale dezvoltării morale cunosc o dispunere temporală liniară, existând un anumit paralelism între succesiunea acestora şi stadiile dezvoltării intelectuale ale lui Piaget.

Perioada preconvenţională corespunde vârstei de 4-10 ani, acestui „nivel premoral" corespunzându-i stadiul moralităţii ascultării şi stadiul moralităţii hedoniste. Această perioadă se caracterizează prin faptul că normele de conduită morală sunt percepute de către copil ca fiind impuse din exterior, conformarea la norme având iniţial ca suport motivaţional teama de pedeapsă ce caracterizează vârsta preşcolară. La acest nivel copilul adoptă mecanic normele morale ale anturajului său şi utilizează ca unic sistem de referinţă pentru judecarea acţiunilor sale consecinţele pozitive sau negative ale acestora în planul propriei persoane.

În stadiul moralităţii ascultării, respectarea normelor morale se realizează ca urmare a tendinţei fireşti a copilului de a evita sancţiunile ce ar putea decurge ca urmare a neconformării la regulile impuse de căte autoritatea adultă. Stadiul moralităţii hedoniste se caracterizează prin faptul că, conformarea copilului la normele şi reglementările morale se realizează nu din teama de a nu fi pedepsit ci ca urmare a conştientizării faptului că adecvarea conduitei personale la standardele morale ale adultului reprezintă o importantă sursă de beneficii şi recompense.

Pe lângă activităţile care vizează dezvoltarea socio-emoţională, în cadrul **Domeniului Om şi Societate** sunt implicate şi conţinuturi moral-civice, de educaţie rutieră, ecologică, de educaţie pentru sănătate, educaţie religioasă, precum şi educaţie incluzivă.

Educaţia rutieră, componentă a educaţiei pentru societate, reprezintă o formă de educaţie pentru viaţă.

Se impune ca încă de la cele mai fragede vârste, copiii să cunoască cele mai elementare reguli de circulaţie pe drumurile publice datorită faptului că preşcolarii sunt cei mai expuşi accidentelor, datorită vârstei fragede, a unei insuficiente supravegheri sau a incapacităţii de a lua decizii legate de actul circulaţiei.

Nu trebuie să insuflăm copiilor frica de stradă, ci să-i facem să conştientizeze că adoptând o conduită preventivă, viaţa şi sănătatea nu le vor fi puse în pericol, să înţeleagă importanţa cunoaşterii şi respectării regulilor de circulaţie.

Copiii îndrăgesc activităţile pe aceste teme, pentru ei agentul de circulaţie devine un prieten care este gata oricând să-i ajute, să le dea sfaturi.

Educatia ecologică presupune dezvoltarea unei atitudini pozitive faţă de mediul înconjurător şi desfăşurarea activităţilor de educaţie ecologică în mod sistematic pentru a oferi societăţii un model de bună practică educaţională.

Este necesar ca preşcolarii să cunoască fiinţele şi fenomenele din mediul înconjurător şi a caracteristicilor acestora, principalele obiective ale acestui domeniu educaţional fiind:

- formarea deprinderii de a ocroti, respecta şi proteja natura;

- conştientizarea necesităţii de a economisi apa, energia electrică, lemnul etc.

Copiii trebuie educaţi în sensul păstrării sănătăţii mediului în care trăiesc prin formarea unor comportamente de ocrotire a mediului, de colectare selectivă a deşeurilor menajere reciclabile, crearea unui mediu ambiant plăcut prin amenajarea şi întreţinerea spaţiilor verzi.

Teme specifice abordate în grădiniţă pot fi preluate din ariile tematice: mediul înconjurător, apă, aer, sol, protejarea mediului, plante şi animale, deşeuri.

Educaţia ecologică devine tot mai mult una din cele mai importante preocupări ale societăţii contemporane şi vizează trei aspecte importante: prevenirea deteriorării mediului, acţiuni de depoluare şi reconstrucţie ecologică, ce constau, în principal, în măsuri reparatorii, şi păstrarea sau întreţinerea zonelor depoluate.

Educaţia pentru sănătate în grădiniţă le permite copiilor preşcolari învăţarea unor comportamente sănătoase şi practicarea lor. Educaţia pentru sănătate însumează toate experienţele de învăţare care duc la îmbunătăţirea şi menţinerea stării de bine şi implică dezvoltarea atât a abilităţilor cognitive, cât şi a celor emoţionale şi sociale, cu rol în protejarea sănătăţii şi în dezvoltarea unui stil de viaţă sănătos.

Educaţia religioasă îl ajută pe copil să cunoască îndatoririle pe care le are faţă de el însuşi, faţă de ceilalţi şi faţă de tot ce-l înconjoară, pentru a deveni un bun creştin.

Din fragedă copilărie, omul trebuie format în spiritul credinţei, iubirii, binelui, adevărului, dreptăţii, iar cunoaşterea simbolurilor religioase şi a personajelor biblice, a vieţii şi activităţii acestora sunt obiective ale educaţiei religioase ce pot fi atinse începând cu anii grădiniţei.

Preşcolarii dispun de o bogată viaţă afectivă şi o mare sensibilitate, ceea ce-i fac foarte receptivi la tot ce este adresat sferei sentimentelor. Educaţia religioasă la vârsta preşcolară pune accent pe latura afectivă şi face apel la sensibilitatea copiilor. Este importantă intensitatea trăirilor afective simţite de copii în acele momente şi cum se răsfrâng ele în comportamentul lor moral de zi cu zi.

Activităţile de educaţie religioasă vizează: formarea virtuţilor creştine şi cultivarea comportamentului moral-religios, cunoaşterea unor sărbători creştine de mare însemnătate, tradiţii şi obiceiuri cu ocazia acestora; cultivarea dorinţei de a face fapte bune; cultivarea dragostei şi respectului faţă de Dumnezeu şi aproapele nostru.

Educaţia pentru incluziune socială presupune dezvoltarea şi aplicarea unor strategii educaţionale care să promoveze conştientizarea şi formarea la copii a unor comportamente în direcţia toleranţei şi nondiscriminării, acceptării copiilor cu CES: copii cu dizabilităţi, copii supradotaţi, copii de diferite etnii, copii cu boli cronice, copii cu situaţie socio-economică precară etc.

Educaţia pentru societate la vârsta preşcolară

Modalităţi de realizare

Dimensiunea moral-civică a educaţiei reprezintă o componentă esenţială atât a procesului instructiv-educativ, cât şi a acţiunii exercitate de familie, mediul social, colectivul de copii, având ca scop formarea conştiinţei şi conduitei civilizate a preşcolarului în conformitate cu normele sociale şi cu particularităţile de vârstă. Toate activităţile din grădiniţă au influenţă şi în direcţia educării moral-civice, dar acest aspect este urmărit cu preponderenţă în activităţile din **Domeniul om şi societate**.

Între componentele educaţiei, cea morală ocupă un loc deosebit datorită rolului pe care-l joacă în afirmarea şi integrarea în societate a copilului. Comportamentul moral se bazează pe cunoştinţe, sentimente, convingeri, deprinderi şi obişnuinţe, o voinţă puternică, încât urmărirea şi formarea acestora pretinde nu numai un program bine articulat, ci şi un sistem coerent de metode şi procedee prin care să putem preveni apariţia unor eventuale obstacole şi să asigurăm realizarea la nivel ridicat a tuturor obiectivelor urmărite.

Acţiunile educative se desfăşoară în mod organizat şi sistematic şi au totodată, rolul de a valorifica acele influenţe care se exercită în mod neorganizat asupra copilului. Principalele modalităţi de realizare care stau la dispoziţia oricărui cadru didactic sunt: povestirea, explicaţia, convorbirea, dezbaterile morale, problematizarea, studiul de caz, exemplul, exerciţiul, aprecierea şi sancţionarea sau aprobarea şi dezaprobarea, toate acestea având rol moralizator. Abilitatea şi măiestria educatorului îl vor ajuta să adapteze fiecare procedeu sau metodă la specificul situaţiei pe care o are de rezolvat. Metodele verbale se îmbină cu cele practice. Aprobarea şi dezaprobarea se pot succeda uşor, după cum metoda explicaţiei poate urma un exerciţiu sau un exemplu, sau analiza unui caz.

Povestirea

Constă în relatarea într-o formă accesibilă şi atractivă a unor întâmplări şi fapte reale sau imaginare cu semnificaţii morale. Prin folosirea unui limbaj plastic-intuitiv a unor procedee artistice sau dramatice, a unui material intuitiv adecvat, copilul este transpus într-un mod de viaţă care-l ajută să înţeleagă sensul unor norme sau reguli morale.

Poveştile şi povestirile cu caracter etic au o mare valoare educativă. Puşi în situţia de a trăi şi de a reflecta asupra faptelor descrise îşi însuşesc anumite norme de conduită.

Impresionaţi de comportarea eroilor din poveşti, copiii îşi conturează convingeri, încep să aprecieze diferite situaţii din viaţa personală şi colectivă.

Copiii pot fi convinşi de necesitatea de a asculta, cunoscând consecinţele neascultării, aşa cum reies din povestirile ,,Mălina şi ursuleţii", ,,Scufiţa Roşie", ,,Cocoşelul cu creastă de aur" etc, pot învăţa să dezaprobe necinstea, viclenia, lăcomia, zgârcenia şi minciuna înfăţişate în ,,Găinuşa cea moţată", ,,Ciripel cel lacom", ,, Coliba iepuraşului", ,,Ursul păcălit de vulpe", ,,Punguţa cu doi bani".

Prin intermediul altor poveşti cum sunt ,,Mănuşa", ,,Căciuliţă roşie şi Căciuliţă albastră", ,, Iepurele şi ariciul", ,,Ridichea uriaşă" etc., copiii au prilejul să aprecieze frumuseţea prieteniei, a ajutorului reciproc şi a vieţii în colectiv.

Dragostea şi grija părinţilor faţă de copii, bunătatea şi sacrificiul lor, ajutorul şi dragostea între soră şi frate, bine subliniate în povestirile ,,Nuieluşa de alun", ,, Inima mamei", ,, Lebedele", ,,Scoruşul", ,,Norişor", sensibilizează sufletul copiilor şi-i fac să trăiască mai intens aceste sentimente şi alte trăsături morale ca: modestia şi hărnicia, necesitatea de a munci, ce pot fi subliniate din povestirile: ,,Cei trei purceluşi", ,,Fata babei şi fata moşului", ,,Plici şi Plici-Plici", ,,Fierarul năzdrăvan", ,,Cenuşăreasa". Înfăţişate prin eroii şi faptele din poveşti, îi fac pe copii să trăiască puternice emoţii, să gândească şi să ajungă la concluzii practice privind propria lor comportare. Ei învaţă că e frumos să fii politicos, cinstit, curajos sau harnic precum eroul din poveste.

Cu ajutorul lor, se exersează modalităţile de prelucrare a reprezentărilor în imaginaţie, se face transpunerea în lumea acestor fiinţe în care eroii acţionează în concordanţă cu imaginaţia copiilor, în care fiinţele apropiate şi îndrăgite (căţeluşul, iepuraşul) sunt întotdeauna bune, puternice şi îndrăznеţe, în care binele şi dreptatea triumfă.

Educatoarea va alege şi planifica poveşti accesibile, cu un conţinut moral, cu elemente care să menţină atenţia copiilor, urmărind obiective specifice domeniului om şi societate.

Etapele unei activităţi de povestire din cadrul domeniului om şi societate sunt aceleaşi ca la oricare povestire, realizată în cadrul domeniului limbă şi comunicare.

Memorizările

Din conţinutul unor **poezii**, copiii învaţă reguli de convieţuire în grup, conştientizează consecinţele pozitive şi negative ale actelor sale asupra sa şi asupra celorlalţi. Prin intermediul acestora le facem cunoscute copiilor vitejia ostaşilor români, contribuind la dezvoltarea dragostei pentru ţară, le trezim sentimente de admiraţie faţă de eroi, învaţă însemnele ţării, exprimă atitudini faţă de ţară, cunosc evenimente importante din istoria poporului nostru: *"Eroii",* de Petre Ghelmez, *„Steagul nostru"*, de M. Pop,*"Limba noastră",* de A. Mateevici etc. Preşcolarii sunt familiarizaţi cu valorile creştine, cunosc sărbătorile religioase, învaţă reguli privind protecţia mediului înconjurător, dezvoltându-le dragostea faţă de natură şi faţă de necuvântătoare, învaţă

reguli de igienă personală şi reguli de circulaţie. Câteva recomandări de conţinuturi cu aceste valenţe formative sunt: *„Matei cel harnic"*, de M. Filip, *„Spune adevărul"*, *„Uite vine Moş Crăciun"*, de O. Cazimir, *„Fapte bune"*, de V. Tulbure, *„Gândăcelul"*, de E. Farago, *„Ce e bine şi ce e rău"*, de V. Maiacovschi, *„Stopul"*, de F. Iordăchescu.

Cultivarea tradiţiilor sintetizează experienţa pozitivă acumulată de-a lungul istoriei şi se concentrează în organizarea periodică a unor activităţi ce marchează cele mai semnificative momente din viaţa familiei, şcolii sau a grupurilor de copii cu interese comune. Ele se caracterizează prin faptul că, odată consolidate, se transmit de la o generaţie la alta, devenind astfel focare de atracţie şi de acumulare a energiilor individuale, repercutându-se pozitiv asupra activităţilor pe care le implică.

Povaţa

Povaţa este modalitatea ce se bazează pe valorificarea experienţei morale a omului, sedimentată în proverbe, cugetări, maxime etc, în vederea formării conştiinţei morale a copiilor.

Dacă în cazul majorităţii metodelor mesajul educativ vine de la educatoare (ca agent sau model), în cadrul acestei metode mesajul este codificat într-o expresie lingvistică cu o puternică semnificaţie morală. De data aceasta, nu educatorii sunt cei care impun cerinţe, orientează sau verifică moralitatea copiilor, ci maximele, cugetările, proverbele sau aforismele, utilizate în cadrul activităţilor de lectură după imagini, povestiri, convorbiri, precum şi în diferite situaţii adaptate programului zilnic desfăşurat în grădiniţă.

Proverbele şi zicătorile

Proverbele şi zicătorile dau contur formării personalităţii copilului, având o bogată valoare estetică şi etică, conducând la formarea unor calităţi morale ca: cinstea, hărnicia, dragostea de oameni, bunătatea, curajul, modestia.

În cadrul unor convorbiri, povestiri, lecturi după imagini sau jocuri didactice se urmăreşte ca fiecare copil să exerseze utilizarea formulelor de politeţe: *„mulţumesc"*, *„te rog"*, *„iartă-mă"*, asociindu-le cu proverbe semnificative: *„Vorba dulce mult aduce"*, *„Până nu baţi la uşă, nu îndrăzni să intri"* sau *„Politeţea este cheia de aur care deschide toate uşile"*.

Proverbul „ *Buturuga mică răstoarnă carul mare"* se poate folosi în discuţiile cu copiii privind anumite activităţi care li se par mai dificile. În povestea *„Capra cu trei iezi"* se poate utiliza proverbul *„Cine sapă groapa altuia cade singur în ea"*, iar în povestea *„Scufiţa Roşie"*, proverbul *„Ascultă sfatul părintesc, că altfel e vai de tine"*.

Folosite cu eficienţă ori de câte ori se iveşte prilejul, proverbele şi zicătorile exprimă adevăruri cu valabilitate generală, stimulând atenţia şi imaginaţia copiilor, înfrumuseţând imaginaţia acestora.

Explicaţia

Cu ajutorul acesteia putem dezvălui conţinutul, sensul şi necesitatea respectării unei valori, norme sau reguli morale. Pentru a înţelege necesitatea respectării unei reguli trebuie să–i explicăm copilului de ce trebuie să o respecte (consecinţele pozitive şi negative).

Realizată cu ajutorul limbajului, ea implică două funcţii principale: informativă şi stimulativă. Prima constă în conştientizarea sensului unei cerinţe morale externe, relevându-i note definitorii sau îmbogăţindu-i conţinutul cu noi aspecte. Aceeaşi conştientizare se produce şi în funcţie de experienţa copilului, explicaţia folosindu-se cu precădere atunci când aceasta este mai redusă sau inexistentă, ea având menirea să conducă la recunoaşterea şi înţelegerea adevărului moral. Cea de-a doua funcţie, stimulativă, constă în antrenarea componentei afective, datorită forţei argumentative a limbajului ca instrument de comunicare. Explicaţia trebuie să fie însoţită de material şi fapte concrete, care pot declanşa trăiri afective care determină o conduită corespunzătoare.

Cu ajutorul explicaţiei, educatoarea dezvăluie copiilor conţinutul unei cerinţe, norme, reguli morale. Exerciţiile de comportament sunt precedate de scurte explicaţii: cum să-i respecte pe adulţi şi pe colegi, cum să salute, cum să se ajute reciproc, să respecte programul grădiniţei, etc. Iniţial accentul cade pe modul în care trebuie respectată o cerinţă morală, pentru ca pe parcurs să se extindă şi asupra exersării respectării ei.

Dramatizările

Pe lângă caracterul decisiv de dezvoltare a limbajului, de stimulare a gândirii, memoriei, mai există şi alte valenţe formative ale dramatizărilor. De pildă, recent, s-a confirmat faptul că, prin intermediul acestora se poate realiza dezvoltarea emoţională a copilului, autocunoaşterea temerilor, plăcerilor etc datorită "regăsirii", identificării cu "celălalt" (celălalt în sensul de personaj de poveste, basm etc).

O astfel de cercetare încununată de succes este aceea a d-lui Michael Bernard, care pledează pentru implicarea valenţelor sociale şi emoţionale în procesul de învăţare. (Bernard, M.E. (2004a). *The You Can Do It! Early Childhood Education Program: Developing Social-Emotional-Motivational Competencies (4-6 Year Olds).* Oakleigh, VIC (AUS): Australian Scholarships Group; Laguna Beach).

Oferind modele precum ,,Ioana cea încrezătoare", ,,Petre cel perseverent", "Ina cea Înţelegătoare", acesta nu face decât să favorizeze dezvoltarea emoţională a copiilor prin intermediul textului literar şi al dramatizării.

Dramatizările completează foarte bine metoda a cărei sursă o constituie textul literar. Aceasta sporeşte forţa de evocare a textului. Copiii sunt puşi în situaţia de a interpreta roluri astfel că se străduiesc, pe măsura talentului, să redea cât mai fidel

replicile personajelor intepretate. Auditoriul se constituie involuntar într-un adevărat "judecator" stabilind apoi cu uşurinţă trăsăturile morale ale personajului povestirii. Pe lângă faptul că-i mobilizează în plan afectiv declanşând trăiri sufleteşti intense, dramatizările stârnesc la copii ambiţii pozitive, sentimente de admiraţie pentru înaltele valori morale ca bunătatea, cinstea, omenia şi de respingere a nonvalorilor.

Convorbirea

Este o discuţie sau un dialog între educator şi copii care are drept scop atât clarificarea unor cunoştinţe morale, cât şi declanşarea unor trăiri afective prin valorificarea experienţei de viaţă a copiilor.

Convorbirile ordonează gândirea copiilor, le formează deprinderea de a se referi la subiect, îi solicită să gândească pentru a descifra sensul întrebărilor. Convorbirile generalizatoare, organizate cu copiii de 5-6 ani, îi antrenează pe aceştia pentru restructurarea cunoştinţelor, pentru aplicarea lor în situaţii noi, pentru a stabili legături între ele, pentru a face generalizări şi abstractizări.

În funcţie de subiectele abordate, convorbirile dezvoltă calităţi morale ca: respect, hărnicie, curaj, cinste, stăpânire de sine, politeţe etc.

În cadrul convorbirilor, se formează deprinderi de comunicare, deoarece fiecare copil este receptor sau transmiţător, pentru că învaţă să formuleze un mesaj, să respecte cadrul şi subiectul mesajului, să aprecieze corect şi civilizat răspunsuri. Cei timizi, dobândesc curaj şi încredere în sine, fac eforturi de voinţă, se deprind să-şi susţină ideile etc.

Activităţi specifice educaţiei moral-civice care au rolul de a forma deprinderi morale, de comportare civilizată, de cultivare a calităţilor morale pot fi convorbirile cu suport intuitiv, unde putem aborda o varietate amplă de teme: *,,Cum ne comportăm acasă şi la grădiniţă?", ,, Cu cine vreau să semăn şi de ce?", ,, Învăţăm să fim mai buni", ,,Omul şi natura*", *,,Cum circulăm?", ,,Curăţenia -mama sănătăţii*" etc.

Convorbirile pot fi organizate sau ocazionale. Cele organizate se desfăşoară cu întreaga grupă, iar cele ocazionale se desfăşoară cu grupuri de copii sau individual, de câte ori este necesar. Pornind de la un substrat faptic, copiii pot să-şi exprime liber opţiunile în legătură cu faptele sau cerinţele morale discutate şi să conştientizeze efectele eventualelor abateri sau încălcări ale cerinţelor morale sau, dimpotrivă, să-şi întărească un comportament pozitiv. Astfel se poate afirma că această metodă are funcţii de informare, sensibilizare, corectare, întărire privitoare la conştiinţa şi conduita morală a copilului.

Lectura după imagini

Potrivit DEX „lectură" este „faptul de a citi". Pornind de aici, apreciem că lectura după imagini se poate realiza cu copiii care pot „citi" aceste imagini. Pentru preşcolari, a

citi înseamnă a observa o imagine şi a spune ceea ce vezi, în propoziţii aşezate în ordine logică.

Imaginile folosite în această activitate trebuie să îndeplinească anumite condiţii: să fie clare, să fie atractive, să trezească interesul copiilor, să dezvolte o temă cunoscută; să evidenţieze introducerea, cuprinsul şi încheierea acţiunii prezentate.

Educatoarea conduce observarea copiilor prin întrebări clare, scurte, corect formulate, care să solicite răspunsuri în propoziţii. Întrebările vor viza în general comportamente specifice domeniului om şi societate.

Prin intermediul lecturii după imagini, se consolidează şi se completează ,,spaţiile lacunare" ale cunoştinţelor dobândite anterior, deoarece, ca suport intuitiv-concret, materialul ilustrativ folosit în lectura după imagini, prin conţinutul său variat şi bogat, oferă copiilor posibilităţi largi de cunoaştere, de lărgire şi îmbogăţire sistematică a experienţei perceptive, a sferei reprezentărilor care să constituie baza formării capacităţilor şi deprinderilor copilului. Prin conţinutul tematic al materialului ilustrativ, se reclamă un proces complex de cunoaştere ce presupune eforturi de gândire şi atenţie pe de o parte şi pe de altă parte, solicită memoria şi imaginaţia.

Atenţia copiilor va fi focalizată şi asupra expresiilor faciale ale personajelor ilustrate şi a relaţiilor dintre ele, pentru a identifica emoţiile şi sentimentele pe care aceştia le trăiesc.

Pentru a da finalitate plăcută lecturii după imagini, educatoarea sau copiii pot să sugereze un titlu potrivit imaginilor analizate sau tabloului analizat, să dezlege ghicitori, să cânte un cântec.

În cadrul activităţilor integrate lectura după imagini poate să constituie startul în derularea secvenţială a acesteia. De multe ori, pornind de la o lectură a unei imagini se poate ajunge la integrarea unor noţiuni din alte domenii de cunoaştere.

Studiul de caz

Presupune analizarea unor situaţii problemă, a unor dileme morale, în vederea identificării strategiilor de acţiune optime din punct de vedere etic, de soluţionare a acestora. Este o metodă ce declanşează o situaţie problematică cu implicaţii morale.

În folosirea acestei metode putem delimita trei momente succesive: alegerea şi prezentarea cazului, analizarea si discutarea lui şi adoptarea soluţiei. Se recomandă alegerea unor cazuri reale, tipice, din viaţa cotidiană, care pot fi pozitive, negative sau contradictorii.

Studiile de caz, bazate pe fapte reale sau inventate, ne sunt întotdeauna la îndemână şi ne dau prilejul de a critica lipsa de respect, indisciplina, minciuna şi laşitatea, fie lipsa de igienă personală, de a sublinia importanţa grijii faţă de vieţuitoare, lucruri sau natură.

Analiza şi discutarea cazului reprezintă momentul principal al metodei, dirijarea discuţiei fiind determinată de atitudinea iniţială a grupului faţă de ceea ce întruchipează

cazul, de interesul pe care acesta îl stârneşte în rândul copiilor şi de forţa argumentelor folosite de participanţi în susţinerea opiniei lor.

Exemplul

Acestă metodă se bazează pe însuşirea unor modele care reflectă fapte şi acţiuni morale. Copilul preşcolar are tendinţa de a imita comportamentele pe care le observă în jurul său. Exemplele îşi pot exercita acţiunea direct sau indirect.

Exemplul educatoarei, părinţilor, fraţilor, persoanelor din anturajul copiilor este extrem de important în influenţarea conduitei şi conştiinţei lor.

Exemplele indirecte presupun descrierea şi relatarea unor fapte şi acţiuni morale exercitate de o anumită persoană într-o anumită situaţie. Acestea se pot regăsi în povestiri, texte literare, filme, reviste pentru copii, etc.

Pentru ca exemplul să aibă efectul dorit este important să fie creat un climat psiho-social cu o puternică încărcătură afectivă, care să fie favorabil unei relaţii bazate pe ataşament, comuniune, respect între educatoare şi copii. Educatoarea trebuie să aibă calităţi şi conduite care să dovedească, în relaţiile cu copiii, că este un exemplu demn de urmat.

Exerciţiul

Exerciţiul moral se defineşte ca fiind o repetare sistematică şi organizată a unor acţiuni, în condiţii relativ identice, cu scopul formării deprinderilor şi obişnuinţe de comportare morală, elaborării şi stabilirii trăsăturilor de voinţă şi caracter implicate în atitudinea şi conduita morală a copilului.

În practica educativă se disting două momente principale ale exerciţiului moral: ***formularea cerinţelor*** şi ***exersarea propriu-zisă.***

Cerinţele sunt formulate de o autoritate externă (părinţi, educatoare, colectiv) şi prescriu scopul ce se urmăreşte, precum şi modul în care se vor desfăşura acţiunile respective. Cele mai semnificative cerinţe sunt: *ordinul, reproşul, dispoziţia, îndemnul şi sugestia, rugămintea, încrederea, utilizarea perspectivelor, încurajarea, stimularea prin promiterea unei recompense.*

Exersarea propriu-zisă

Este un proces care presupune îndeplinirea consecventă şi sistematică a cerinţelor formulate în vederea întăririi componentelor conştiinţei morale şi a formării conduitei morale. Exersarea este deosebit de importantă pentru interiorizarea cerinţelor cuprinse în normele moralei sociale care devin, astfel, elemente ale conduitei morale, reflectate în relaţiile copilului cu ceilalţi, cu societatea şi cu sine însuşi. Antrenarea copiilor în diferite activităţi şi acţiuni care presupun organizarea unor situaţii de relaţionare are drept rezultat formarea deprinderilor şi obişnuinţelor de comportare cât şi a trăsăturilor de voinţă şi caracter.

Prin exerciţiu moral, se pot forma deprinderi de ordine, disciplină, punctualitate, respect faţă de cei din jur, care vor ajuta la formarea unor comportamente mult aşteptate la copii.

Jocurile didactice

De asemenea, putem desfăşura jocuri didactice (*"O faptă bună", „Imaginea din oglindă", „Prietenia", „Cum ne comportăm?", „Te rog să-mi dai", „Spune-mi la ce foloseşte"* etc.), prin care educăm trăsături pozitive de voinţă şi caracter şi formăm atitudini pozitive faţă de sine şi faţă de cei din jurul său: oameni, animale, plante. Se pot organiza jocuri didactice pentru însuşirea unor norme de comportament civilizat, jocuri didactice pentru însuşirea unor norme de circulaţie rutieră etc.

Valoarea educativă a jocurilor didactice în abordarea domeniului om şi societate este de necontestat. Jocurile didactice contribuie la identificarea emoţiilor, a sentimentelor, a trăsăturilor pozitive de voinţă si caracter. Unele jocuri didactice stimulează cinstea, răbdarea, spiritul critic şi autocritic, stăpânirea de sine. Jocul didactic contribuie la consolidarea relaţiilor din colectivul de copii, prin anumite jocuri copiii fiind obligaţi să respecte părerea colegilor, să le aprecieze munca şi să le recunoască meritele. De asemenea, copiii sunt stimulaţi să respecte regulile jocului, să reacţioneze în conformitate cu ele, să-şi autoregleze propria activitate.

Privite în ansamblu, toate metodele educaţiei morale pot avea un aport important la formarea conştiinţei şi conduitei morale a copiilor, dar recomandabil este să fie utilizate metodele de întărire pozitivă concomitent cu restrângerea, pe cât posibil, a celor bazate pe constrângeri.

Îmbinarea lor armonioasă asigură concordanţa între trebuinţe, tendinţe şi cerinţe morale, cât şi între libertate şi constrângere. Măiestria didactică se va concretiza în acele strategii care vor da copilului impresia libertăţii chiar în acţiunile şi cerinţele care îi sunt impuse.

Activităţi de tip outdoor

Acest tip de activitate oferă posibilitatea contactului direct cu natura, putând fi o puternică sursă de experienţe de învăţare, într-un mediu relaxant, liber, fără constrângerile pe care le impun „cei patru pereţi ai unei săli de clasă". Pot oferi elevilor nenumărate provocări, astfel că procesul de educare devine puternic, inspiraţional şi de natură să schimbe comportamente antisociale, să creeze o relaţie puternică între oameni bazată pe sprijin reciproc.

Aceste activităţi facilitează procesul de învăţare al copiilor care întâmpină dificultăţi în acest sens deoarece climatul diferit de învăţare motivează copiii, se bazează foarte mult pe participarea activă, maximizează procesul de învăţare, minimalizând constrângerea specifică instituţiilor de învăţământ.

Asigură dezvoltarea personală atât a celor care o aplică, cât mai ales a copiilor, prin libertatea de manifestare şi exprimare. În plus, oferă o utilitate practică imediată cunoştinţelor învăţate, se desfăşoară în contexte diferite, având un cadru de învăţare şi un conţinut lejer, procesul învăţării este orientat spre participant şi se bazează pe experienţa participanţilor.

Activităţile de tip outdoor asigură dezvoltarea spiritului de echipă, conexiunea între copii, relaţia copii-educator, creşterea gradului de participare activă, dezvoltarea spiritului cetăţenesc activ în rândul ambelor categorii. Mai mult, oferă nenumărate beneficii fizice, emoţionale, mentale ce asigură bunăstarea individului şi implicit a comunităţii şi societăţii din care face parte.

Prin varietatea lui, mediul oferă un cadru stimulativ de învăţare, permite un grad ridicat de creativitate, oferă posibilitatea creării unui mediu relaxant şi motivant în funcţie de problema identificată deoarece permite escaladarea unor nivele înalte de imaginaţie în vederea obţinerii rezultatelor propuse.

Dintre obiectivele generale ale educaţiei outdoor amintim: dezvoltarea abilităţilor sociale şi dezvoltarea personală precum îmbunătăţirea spiritului de echipă şi îmbunătăţirea relaţiilor sociale, dezvoltarea abilităţilor de management: organizare, coordonare, evaluare, atât a celor care o aplică, cât şi a elevilor, oferirea unui cadru stimulativ de învăţare şi crearea unui mediu relaxant şi motivant în funcţie de problema identificată.

Sugestii de conţinuturi

SUBDOMENII	ASPECTE VIZATE	SUGESTII DE CONŢINUTURI
EDUCAŢIE MORAL-CIVICĂ	Norme de comportare în societate	***Texte literare*** **Ce a uitat Fănucă să spună?** de L. Vlădescu **Cuvântul fermecat** de V. Oseeva **Scufiţa Roşie** de Ch. Perrault **Ursul păcălit de vulpe** de I. Creangă **Supărarea Danielei** de V. Gafiţa **Nu numai la grădiniţă** de O. Pancu-Iaşi **Cum au fugit odată jucăriile de la un copil** de N. Stănculescu **Coliba iepuraşului** - *poveste populară* **Povestea măgăruşului încăpăţânat** de V. Colin **Iedul cu trei capre** de O. Pancu-Iaşi **Bunica** de B. Şt. Delavrancea **Bunicul** de B. Şt. Delavrancea **Ridichea uriaşă** - *poveste populară*

		Ce poate face o furnică de Yanitzia Canetti ***Poezii*** **Plângăreaţa** de S. Filip **Degetele acadele** de D. Crăsnaru **Salutul** de G. Zarafu **Bună ziua! Te rog! Mulţumesc!** de G. Zarafu **La revedere! Bună seara!** de G. Zarafu **Cine-i vrednic?** de E. Dragoş **Fapte bune** de V.Tulbure **Doi prieteni** de E. Farago **Motanul pedepsit** de E. Farago **Pedeapsa mâţei** de E. Farago **Fetiţa alintată** de O. Cazimir **Doi fraţi cuminţi** de E. Farago **Părinţii mei** de E. Dragoş **Bunica** de O. Cazimir **Gândăcelul** de E. Farago **Căţeluşul şchiop** de E. Farago **Surioara** de C.A. Munteanu ***Convorbiri*** Familia mea Sunt politicos! Cum mă comport? În fiecare zi o faptă bună Omul, maşina care funcţionează singură. Ce înseamnă să fim persoane? Ce ar fi dacă am fi adulţi? ***Lecturi după imagini*** Fapte bune, fapte rele! În vizită! Cu familia la masă. La spectacol! ***Exerciţii şi jocuri pentru însuşirea normelor de comportare civilizată*** Cere-i frumos păpuşii o jucărie. Îl învăţăm pe ursuleţ să spună mulţumesc. Ce spune păpuşa când soseşte la grădiniţă? Spune-i păpuşii cum te cheamă! De-a musafirii. E ziua păpuşii. În vizită la bunici.

La plimbare.
În parc.
Să primim musafiri.
La magazinul de jucării.
Roboțel-prietenul copiilor.
Cunoşti copiii din grupa ta?
De-a grădinița.
Cumpărăm flori şi oferim flori.
Desenăm, colorăm, circulație învățăm.
Cuvinte fermecate.
Am voie, nu am voie.

Jocuri didactice

Cine sunt eu?
Buna ziua!
La masă.
Ştiu să mă port civilizat?
Ce ştim despre noi?
Ce a uitat piticul să spună?
Cine te-a chemat la telefon?
Să ajutăm copilul pierdut!
Ființa cea mai dragă!
Să am grijă de mine!
În magazin!
Cum vedeți copiii?
Sunt trist, sunt vesel.
Stăpâneşte-ți corpul!
Nepoții şi bunicii la aceeaşi masă.
Bine sau rău?
Când cer ajutor?
Familia.
Spune cum îți ajuți părinții?
Avem oaspeți la masă.
La plimbare cu părinții.
La teatru.
În vizită la prietenul meu.
Să sărbătorim ziua colegilor.
Am găsit o jucărie.
Cum ne jucăm împreună?
Ştii să faci daruri?
Să facem o urare!
Când si ce trebuie să vorbim?

		Bunic şi nepot. Bătrânii au nevoie de ajutor. Vecinul meu. Cine îmi este şi cine nu-mi este prieten? Când e bine să fii primul? ***Audiţii/Texte muzicale*** **Piticul** de D. Voiculescu **Sunt oaspeţi** de J. Lupu **Cântec de bucurie** de D. Voiculescu **Greieraşul** de A.M. Ionescu **Ghicitoare** de A. Ivaşcu **Prima zi de grădiniţă** de T. Popa **Grădiniţa** de R.P. Dipşan **Cetatea fermecată** de L. Comeş **Educatoarea** de Al. Stancu **Sunt atâtea meserii îndrăgite de copii!** De N. Popescu **Frumoasă-i strada noastră!** De T. Popa **Trenul** de C. Mereş **Păţania lui Nelu** de N. Bădulescu **Macazuri** de N. Bădulescu **Omul harnic** de I. Danielescu **Acasă** de J. Lupu **Semaforul** de P. Ţipordei **Oaspeţi** de J. Lupu
	Drepturile copilului	***Texte literare*** **Fetiţa cu chibriturile** de H.C. Andersen **Dumbrava minunată** de M. Sadoveanu **Fetiţa cu pantofii roşii** de H. Ch. Andersen
	Valori morale: înţelepciune, prietenie hărnicie, modestie, adevăr etc.	***Texte literare*** **Povestea ariciului înţelept** de V. Colin, **Ciuboţelele ogarului** de C. Gruia **Ariciul si iepurele** de L. Tolstoi **Găinuşa cea moţată** de C. Gruia **Leul şi căţeluşa** de L. Tolstoi **Rilă Iepurilă şi cărăbuşul cu aripioare de aur** de F. Mugur, **Prieten devotat**- *poveste populară* **Doi călători** de Al. Mitru **Cei trei purceluşi** -*poveste populară* **Sarea în bucate** de P. Ispirescu

		Fata babei şi fata moşneagului de I. Creangă **Iedul cu trei capre** de O. Pancu-Iaşi **Cocoşelul cu pene de aur** de Al. Mitru **Tomiţă iepuraşul** de Al. Mitru **Puf Alb şi Puf Gri** de C. Gruia **Ionică mincinosul** de Al. Mitru **Banul muncit** de Al. Mitru **Copiii din crâng** de C. Uşinski **Cuiele** de S. Pop **Povestea nucii lăudăroase** de V. Colin **Au mă doare!** de G. Vişan **Turtiţa**- *poveste populară* **Ţara adevărului şi Împăratul Minciună** de P. Crăciun **Laudă goală** de I. Străuţ **Ciripel cel lacom** de L. Vlădescu **Bulgăraş de primăvară** de Paul Stewart, Chris Riddell **Albinuţa care nu vroia să muncească** de Charlotte B. Herr ***Poezii şi fabule*** **Omul harnic** de C. Dragomir **Matei cel harnic** de M. Filip **Bondarul leneş** de E. Farago **Păţania mărului** de M. Stoica ***Convorbiri*** Vreau să am un prieten! Minciuna are picioare scurte! Meseria, brăţară de aur Leneşul mai mult aleargă!
	Acceptarea diversităţii	***Texte literare*** **Povestea ursului cafeniu** de V. Colin **Răţuşca cea urâtă** de H.C. Andersen **Sabah, fetiţa egipteană** de I. Constantinescu **Pantofii roşii** de N. Calma **Uma şi pinguinul**, I. Ventuneac **În căutarea lui Nemo** ***Lectură după imagini*** Copii de pretutindeni. Familia prietenului meu Cu toţii avem aceleaşi drepturi!

		Convorbiri Suntem diferiţi dar egali Cine e la fel ca mine?
EDUCAŢIE EMOŢIONALĂ	Recunoaşterea şi exprimarea emoţiilor	***Texte literare*** **Poveşti despre emoţii** de C. Ştefan, E. Kallay **Cârlionţ, mieluşelul cel fricos** de Tony Wolf ***Lumea lui SELF – magia gândurilor bune***, (Poveşti pentru dezvoltarea socio-emoţională a preşcolarilor), coordonator Adrian Opre ***Jocuri didactice*** Cum mă simt? Descrie emoţia! Feţe vesele, feţe triste Pasează zâmbetul! Amintiri Harta emoţiilor Oglinda fermecată Detectivul de emoţii
	Înţelegerea emoţiilor	***Texte literare*** **De ce fac copiii crize de furie** de Catherine Dolto ***Lumea lui SELF*** ,coord. A. Opre ***Jocuri didactice*** Spune ce simte personajul Acesta sunt eu! Ce-ar fi dacă? Cum te-ai simţi dacă...?
	Autoreglarea emoţională	***Texte literare*** **Veveriţele Maşa Daşa şi Saşa** de Virginia Waters **Cum să ne învingem teama** de Catherine Dolto **Nu ţi-e somn ursuleţule?** de Martin Waddell **Mamă, lasă lumina aprinsă!** de Sabine Krausharr şi Urse Scheffler **Program educaţional Da, poţi!** Michael E. Bernard **Self Kit**, coordonator Adrian Opre, ***Jocuri didactice*** Cheiţa fermecată Comunică prin mimă
EDUCAŢIE	Iniţierea şi	***Texte literare***

SOCIALĂ	menținerea unei relații	**Povestea peştişorului curcubeu** de Marcus Pfiser **Povestea lui Chiţ-Chiţ** *** **Imi fac prieteni** *** **Povestea puişorului îngâmfat** - *poveste populară* ***Jocuri didactice*** Gânduri pentru prietenul meu Prieten pe vecie! Stii cum trebuie! Reporterii Să facem cunoştință!
	Integrarea în grup	***Jocuri didactice*** Ştiu să mă joc?(singur sau cu alți copii) Cercul prieteniei Prieteni adevărați Învățăm cum să fim prieteni Ursulețul ne învață cum să rezolvăm problemele dintre prieteni
ELEMENTE DE ISTORIE, GEOGRAFIE ŞI RELIGIE	-Localitate natală, domiciliu, elemente locale ale comunității -Țară, popor, imn, drapel, stemă -Tradiții, obiceiuri, evenimente culturale şi religioase -Biserica, simboluri creştine, formarea virtuților creştine şi	***Texte literare şi poezii :*** **România** de V. Carianopol **Ţara mea** de E. Preda **Pământul ţării** de Gh. Tomozei **Steagul nostru** de M. Pop **Cântec** de I. Bumbac **Frumoasă-i limba noastră** de G. Vieru **Patria** de M. Găitan **Ţara** de O. Cazimir **Ţara mea** de N. Tache **Tricolorul** de N. Tache **Tricolorul ţării mele** de E. Ioan **Cântec de pace** de E. Ioan **Hora** de M. Găitan **Moş Crăciun** de C. Dragomir **Pui de român** de M. Marancea **Mândru ca sunt român** de E. Evu **Limba noastră** de Al. Mateevici(fragment) **Limba românească** de E. Sion **Mândrie** de M. Cajal **Mi-e ţara frumoasă** de G. Coşbuc **Iubeşte-ţi ţara** de A. Ciurunga **Ţara mea de dor** de R. Mureşan

	cultivarea comportamentului moral religios	**Ţara noastră** de T. Oancea **Moştenirea** de O. Cazimir **Cântecul lui Ştefan cel Mare** de D. Bolintineanu **Povestiri istorice** de D. Almaş **Moş Ion Roată şi Unirea** de I. Creangă **Moş Ion Roată şi Cuza Vodă** de I. Creangă **Stejarul din Borzeşti** de E. Camilar **Sabia de foc** de Al. Mitru ***Poezii şi texte literare de 1 Iunie şi 8 Martie*** **1 Iunie** de I. Bumbac **De ziua mamei** de E. Farago **Mama** de F. Ciobanu **De ziua mamei** de T. Constantinescu **Pluguşorul** (fragment) **Inima mamei** **Inimioare, inimioare** de S. Casavan ***Povestiri biblice şi poezii*** **Legenda lui Moş Nicolae** **Spune adevărul** de A. Răducu **Uite, vine Moş Crăciun!** de O. Cazimir **Scrisoare** de O. Cazimir **La drum** de O. Cazimir **Colinde, colinde** de M.Eminescu **Crăciunul copiilor** de O. Goga **La Anul Nou** de G. Coşbuc **Floriile** de V. Alecsandri **Cristos a înviat!** de C. Pavelescu **În ziua de Paşti** de E. Farago **La Paşti** de G. Topârceanu **Ouă de Paşti** de A. Buzdugan **Cuibul cu ouă roşii** de E. Branişte **Învierea Domnului şi Înălţarea la cer** de E. Branişte **Icoana Crăciunului** de E. Branişte **Sărbătoarea Botezului Domnului** de E. Branişte **Dragostea lui Isus pentru copii** de E. Branişte
EDUCAŢIE ECOLOGICĂ	-Educarea unei atitudini pozitive faţă de mediu	***Convorbiri:*** Ce înseamnă poluarea? Pădurea, plămânul planetei Animalele-fiinţe vii

	-Ocrotirea mediului, - Colectare selectivă a deşeurilor menajere reciclabile	Apa- izvorul vieții Aerul-elementul vieții Cum trăiesc şi cât trăiesc arborii? Unde aruncăm gunoaiele? Ştim să păstrăm frumusețea naturii! Munții noştri aur poartă Mările şi oceanele-surse de viață Cum ne comportăm față de animale? Animalele de la Zoo, viețuitoare în captivitate? De ce ocrotim pădurea? Ce reprezintă fabricile pentru marile oraşe? Cum expoatăm bogățiile pământului? Iubesc plantele, animalele! Prietenii mei necuvântători Animale de companie Copăcel, copăcel te-ngrijesc de mititel Reciclare - Ce este şi ce poți să faci cu el? ***Lectură după imagini*** Delta Dunării-rezervație naturală Viața în adâncuri Omul ocroteşte natura ***Texte literare*** **Povestea bradului şi a hârtiei** de D. Botez **Ploaie pentru floarea cea mică** de I. Străuț **Căsuțe pentru păsările** de E. Dragoş **Povestiri despre prietenii mei** de S. Kerim
EDUCAȚIE PENTRU SĂNĂTATE	-Reguli de igienă personală - Stil de viață sănătos -Situații de urgență	***Poezii şi texte literare:*** **Apa rece** de M. Negulescu **Doi dinți şi două întrebări** de S. Filip **Batista** de L. Constantinescu **De serviciu** de L. Constantinescu **Maricica** de L. Vlădescu **N-ai batistă?** de E.Dragoş **Vreau să cresc voinic** de V. Voiculesei **Prietenii** de Dan Faur **Ziua în care a fugit somnul** de V. Pătraşcu **Ce am?**de A.Sahighian **Povestea vitaminelor** de L. Muntean ***Convorbiri*** Pogramul meu zilnic

		Am grija de corpul meu La masă Zilnic fac sport 112! Situaţii de urgenţă Ordine şi curăţenie Piramida alimentelor Incendiu în pădure Bucătarii mari şi mici ***Jocuri didactice*** Mănânc sănătos, cresc mare şi frumos! Batista Măriucăi Sunt mic dar grijuliu De vorbă cu medicul stomatolog Aşa da, aşa nu! Mâini curate, mâini murdare Unde se potriveşte Coşul cu vitamine
EDUCAŢIE RUTIERĂ	-Reguli de circulaţie	***Texte literare:*** **Laudă goală** de I. Străuţ **Greşeala Cumînţicăi** de V. Gafiţa **Iepuraşul coconaş** de I. Străuţ **Rilă Iepurilă** de I. Străut **Claxonul buclucaş** de I. Bustan **Strada nu e loc de joacă ***** **Prima lecţie de educaţie rutieră** de I. Bustan ***Poezii*** **Cum treci strada?** de I. Bumbac **Uită-te !** de I. Bumbac **Sfatul înţelept** de I. Bustan **Pe stradă** de E. Căldăraru **Semaforul** de Ş. Feneşanu **Semaforul Licurici** de E. Dragoş **Pietonul** de S. Irimescu **Atenţie la traversare** de S. Răuţ ***Convorbiri*** Învăţ să circul corect Pe trecerea de pietoni Siguranţa acasă şi pe stradă **Lectură după imagini** Drumul spre grădiniţă Aşa da, aşa nu!

PROIECT DE ACTIVITATE INTEGRATĂ

Grupa: mică
Tema anuală de studiu: „Cu ce şi cum exprimăm ceea ce simțim?"
Tema proiectului: „Ți-am adus un mărțișor"
Tema săptămânii: „De ziua ta, mămico!"
Tema activității: „Ana şi floarea fermecată"
Tipul activitătii: consolidare de cunoştințe şi deprinderi
Categorii de activități de învățare: ALA, DOS (Educație pentru societate), DEC (Activitate artistico-plastică)
Forma de realizare: Activitate integrată

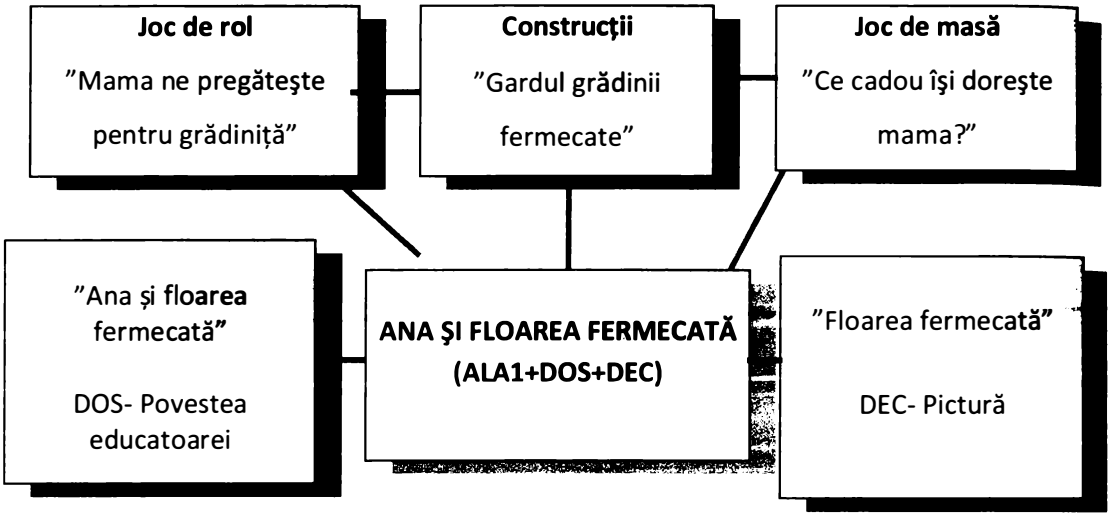

Scopurile activității: consolidarea şi exersarea unor comportamente şi atitudini conforme cu normele prestabilite şi cunoscute; valorificarea deprinderilor de lucru însuşite în realizarea unei lucrări plastice inspirate dintr-o poveste cunoscută
Obiective operaționale:
- să recunoască în exemplele date stări afective pozitive, utilizând experiența personală;
- să identifice în imaginile afişate comportamente pozitive, bazându-se pe experiența proprie;
- să exemplifice comportamentele proprii similare situațiilor din povestea „Ana şi floarea fermecată", formulând enunțuri logice;
- să acopere întreaga suprafață a petalelor cu culoarea potrivită, utilizând tehnica picturii;

- să picteze minim trei petale din hârtie, respectând simbolistica cromatică descrisă în poveste;
- să analizeze din punct de vedere estetic lucrările personale şi ale colegilor, argumentând afirmaţiile făcute.

Strategii didactice:

Metode şi procedee didactice: lectura educatoarei, conversaţia, explicaţia, demonstraţia, exerciţiul oral, munca independentă, problematizarea, instructajul verbal, jocul, turul galeriei, metoda piramidei, aprecierea verbală

Mijloace didactice: calendarul naturii, CD player , CD-uri cu muzică, păpuşa Ana, flipchart , imagini din poveste, petale din hârtie, pahare de unică folosinţă cu grâu încolţit, recompense, tăbliţă pentru punctarea bulinelor adunate de echipe.

Forme de organizare a activităţii: frontal, pe grupe, individual

Scenariul zilei

I. Moment organizatoric

În vederea bunei desfăşurări a activităţilor de învăţare au loc: aranjarea mobilierului, stabilirea liniştii şi asigurarea unei atmosfere de lucru adecvate.

II. Întâlnirea de dimineaţă

Ne aşezăm pe covor, în formă de cerc, pentru a stabili un contact vizual cu toţi copiii grupei.

Salutul: Educatoarea: „ Bună dimineaţa. Floricele, Băieţi şi fete mititele! Astăzi iarăşi ne vedem, Fericiţi ne salutăm, Ziua bună noi ne dăm." Fiecare copil îl salută pe cel din stânga lui, printr-o strângere de mână, privindu-l în ochi şi spunându-i numele. Salutul începe de la educatoare şi se termină tot la ea.

Prezenţa - se face prezenţa în catalog, observând în acelaşi timp pe copăcelul grupei floricelele copiilor prezenţi (ei trebuie să-şi lipească floricica cu poza lor pe copăcel atunci când intră în sală, în fiecare dimineaţă, iar când merg acasă îşi lipesc floricica pe uşa debaralei);

Împărtăşirea cu ceilalţi - copiii reactualizează „Calendarul naturii"amintind în ce anotimp suntem, în ce lună, în ce zi a săptămânii şi în ce dată, marcând şi schimbările meteo, dacă este necesar; copiii primesc palete cu două feţe: una zâmbitoare şi una tristă. La întrebarea „Cum te simţi când te gândeşti la mămica ta?", ei vor arăta una dintre feţe. Cei care doresc pot justifica alegerea făcută.

Mesajul zilei Anunţ mesajul zilei („O iubesc pe mama mea !"). Din debara se „aude" un sunet. Îl descoperim cu surprindere pe piticul Zwerg, care a fost trimis de către Zâna Zânelor cu surprize pentru copiii Grupei Florilor, despre care a auzit că sunt foarte harnici şi îşi iubesc mult mamele. Citind scrisoarea adusă de pitic le prezint copiilor obiectivele activităţilor.

Gimnastica de înviorare Se va realiza pe versurile cântecului „Dimineaţa veselă", de pe CD-ul „Clopoţelul magic-IV".

III. Captarea atenţiei

Se realizează la sfârşitul întâlnirii de dimineaţă, prin observarea surprizelor pregătite în sala de către piticul Zwerg, care le transmite copiilor printr-o scrisoare rugămintea sa de a se juca frumos la măsuţe, pentru a le pregăti cadouri frumoase mămicilor lor.

IV. Anunţarea temei şi obiectivelor activităţii didactice

O dată cu citirea mesajului zilei anunţ tema zilei **« O iubesc pe mama mea ! »** şi obiectivele propuse.

Le adresez copiilor întrebări legate despre tema săptămânii, despre ce le-a plăcut până acum din ce au învăţat, şi de ce.

Tranziţie: „Dragi copii, noi vom lucra,/La măsuţe ne-om aşeza,/Fiecare unde vrea,/Să o bucure pe mămica sa."

-ALA1-

Prezint centrele deschise şi copiii îşi aleg sectorul la care doresc să-şi desfăşoare activitatea.

Joc de rol – "Mama ne pregăteşte pentru grădiniţă"

Unii dintre copii vor prelua rolul mamelor, alţi copii vor juca rol de copii. „Mamele" îi vor ajuta pe „copii" să îmbrace/dezbrace şorţuleţele, după care se vor folosi de pieptenii şi periile de păr puse la dispoziţie, pentru a le face „copiilor" coafuri şi freze. Se vor folosi şi de agrafele tip „clips", precum şi de elasticele colorate de păr, având grijă să nu-i tragă pe partenerii de joc de păr. În tot acest timp copiii vor purta dialoguri libere, asemănătoare celor purtate cu mamele lor. Rezultatul final va putea fi admirat în oglindă. La dorinţa copiilor, rolurile pot fi schimbate.

Construcţii – "Gardul grădinii fermecate"

Copiii se vor aşeza în jurul unei măsuţe pe care se află o placă din polistiren, îmbrăcată în hârtie creponată verde. Ei vor lua de pe o farfurie beţişoare şcolare de diverse culori, pe care le vor înfige în polistiren la distanţe (relativ) egale, respectând chenarul dinainte trasat. Copiii vor obţine astfel o grădină în care vor răsări flori fermecate.

Joc de masă – "Ce cadou îşi doreşte mama?"

Din setul de planşe cu modele vor fi alese cele care ar putea reprezenta un cadou pe care şi-l doreşte mama. Copiii vor alege dintre acestea o planşă, pe care vor aşeza piesele tip-mozaic, pentru a realiza un tablou

V. Dirijarea învăţării şi obţinerea performanţei

ADE-DOS (Educaţie pentru societate)-*„Ana şi floarea fermecata"*- povestea educatoarei

În timpul povestirii, îmi voi nuanţa vocea, voi marca principalele momente prin expresivitatea limbajului şi le voi arăta copiilor imagini sugestive din poveste.

Prin mimică şi gestică voi reda starea sufletească a personajelor. Prin intensitatea timbrului vocal voi încerca să creez o atmosferă propice captării atenţiei copiilor asupra comportamentelor dezirabile apărute în acţiunea desfăşurată în povestire.

Tranziţie: Pe linia melodică a cântecului *„Are mama o fetiţă”* copiii merg la baie cântând versurile: „Noi în grupă am intrat,/Locul ni l-am ocupat,/Şi în liniştе-aşteptăm,/Să aflăm ce învăţăm”.

Copiii vor vedea pe flip-chart o piramidă construită din şase cărămizi.

Se va cere copiilor să-şi aducă aminte de culorile petalelor florii fermecate. Analizând piramida, copiii vor realiza faptul că acestea corespund întocmai culorilor din poveste. Se va lipi în dreptul primei trepte a piramidei silueta mamei iar în dreptul celei de-a doua, silueta tatălui.

Se vor prezenta copiilor, pe rând, imagini simbolice din poveste:

- un pat de copil
- o plantă de camera
- o rochiţă
- un bărbat şi o femeie în vârstă
- o portocala
- un cuplu de adulţi fericiţi.

Copiii chemaţi vor veni pe rând, vor lua un cartonaş, vor descrie comportamentul corespunzător din poveste şi vor spune cărui părinte i-a făcut fetiţa o bucurie prin acest comportament, după care vor lipi cartonaşul în caseta de pe piramidă care corespunde părintelui, dar şi culorii din poveste. La final se va reanaliza împreună piramida completă, subliniindu-se faptul că acele comportamente pozitive de pe primele doua nivele au condus către starea de fericire a familiei Anei, ilustrată în vârf.

Tranziţie (recitativ ritmic)

„Haide după mine,/ Ţine pasul bine/ Mergem ca soldaţii/ Batem bine paşii./ Mergem ca piticii/ Cu scufiţe roşii/ Uriaşi suntem/ Sus ne ridicăm./ Legănăm păpuşa!/ Facem roata mare!/ Batem palmele în faţă,/ Dăm din aripioare.”

VI. Asigurarea transferului

Se va recita poezia *„Ana–Floricica”:*

”Eu sunt Ana-Floricica,
Aşa mă strigă mămica.
Tot ce fac, arată, iată,
Ca o floare fermecată.
Mama mea m-a învăţat
Patul alb să-l strâng de-ndat’.
Verde este floricica
De udat pentru mămica,
Galbenă-i rochiţa mea ,
Străluceşte ca o stea.
Tata-mi zice “Albăstrea”
Când salut: e treaba mea!
Portocale când mănânc,
Cojile tot eu le strâng.

Fapte bune, zi de zi,
Să faceți şi voi, copii !
Să fiți roz ca fericirea,
Să vă bucurați familia!"

Îi întreb pe copii dacă îşi doresc să aibă, asemenea fetiței din poveste, o floare fermecată. Le explic faptul că orice copil care face fapte bune poate avea o asemenea floare.

Copiii se aşează la mese pentru a realiza floarea fermecată. Se intuiesc materialele de pe măsuțe, arăt modelul şi demonstrez tehnica de lucru, apoi se fac exercițiile de încălzire a muşchilor mici ai mâinii:

„Umerii îi vom mişca/ Spatele vom îndrepta / Sus, jos, sus, jos/ Palmele nu stau deloc,/ Ci se pregătesc de joc/ Degetele-mi sunt petale/ Le deschid ca la o floare: Boboc – floare/ Mâinile le-am încălzit/ De lucru sunt pregătit.../ Spor la lucru dragi copii!"

Încep să lucreze - pe fundalul sonor *„Primăvara"* de A. Vivaldi, iar eu intervin şi îi ajut pe cei care solicită sprijin.

VII. Încheierea activității. Aprecieri finale.

După ce au finalizat lucrările, vor aşeza florile fermecate în păhărele cu grâu încolțit care se află deja în „grădina fermecată" construită în timpul jocurilor liber alese, după care se face „turul galeriei". Copiii aleg floarea care are petalele acoperite pe toată suprafața cu culoare şi motivează alegerea făcută. Îi asigur pe copii că mamele lor se vor bucura pentru cadoul primit şi vor fi mândre de ei.

Ofer recompense tuturor copiilor.

Se fac aprecieri finale privind comportamentul copiilor pe parcursul întregii zile.

„Rândul iute să-l formăm,
Lângă uşă ne-aşezăm.
Şi cuminți să aşteptăm,
Către baie să plecăm."

Rutină- consolidarea deprinderilor igienico- sanitare

PROIECT DE ACTIVITATE INTEGRATĂ

Grupa: mijlocie
Tema anuală de studiu: ,,Cu ce şi cum exprimăm ceea ce simţim?''
Tema proiectului: „De prin lume adunate"
Tema săptămânii: „La Polul Nord"
Tema activităţii: „Uma şi pinguinul"
Tipul de activitate: mixt
Categorii de activităţi de învăţare: ALA, DOS (Educaţie pentru societate)
Forma de realizare: activitate integrată

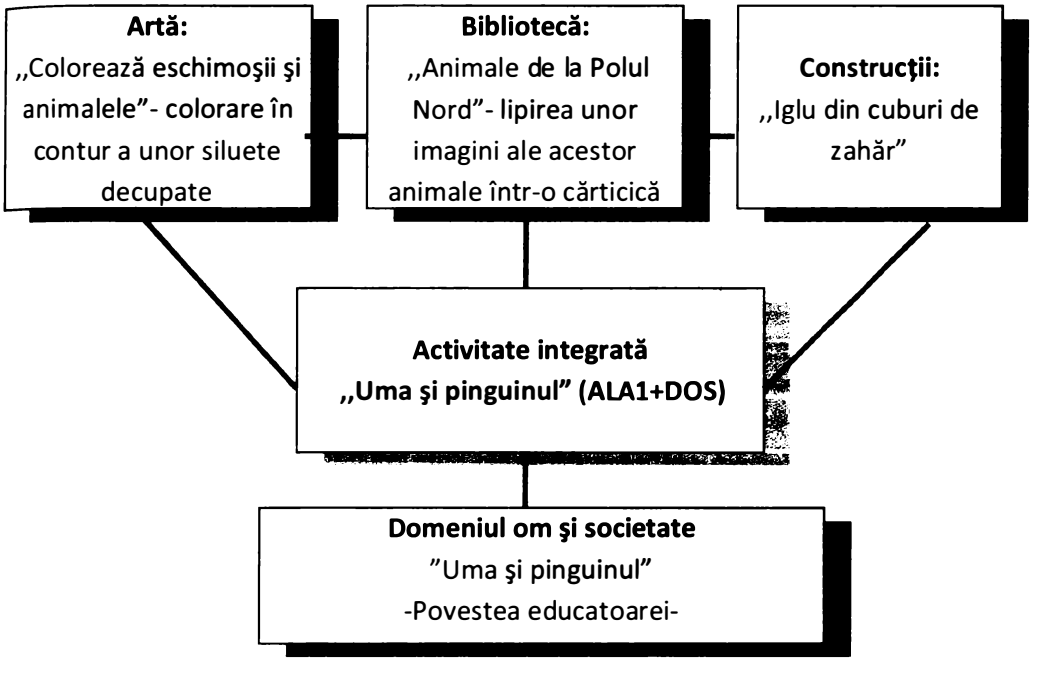
Artă:
,,Colorează eschimoşii şi animalele"- colorare în contur a unor siluete decupate
Bibliotecă:
,,Animale de la Polul Nord"- lipirea unor imagini ale acestor animale într-o cărticică
Construcţii:
,,Iglu din cuburi de zahăr"
Activitate integrată
,,Uma şi pinguinul" (ALA1+DOS)
Domeniul om şi societate
"Uma şi pinguinul"
-Povestea educatoarei-

Scopurile activităţii: Aprofundarea sentimentelor şi a emoţiilor provocate de schimbările din viaţa personajelor din poveste, precum şi formarea atitudinii de protejare a mediului pentru ocrotirea vieţii oamenilor şi animalelor care trăiesc la Polul Nord/Polul Sud.

Obiective operaţionale:

- să aşeze siluetele şi construcţia realizată în spaţiul dioramei, valorificând rezultatele muncii în grup;

-să precizeze corect ideile principale din poveste pe baza imaginilor şi lecturii educatoarei

-să descrie emoții, sentimente trăite în anumite situații din poveste, utilizând un limbaj adecvat;
-să găsească soluții de rezolvare a unor probleme proprii de adaptare, prin raportare la experiența personală;
-să propună modalități de protejare a mediului, pornind de la situațiile din poveste.

Strategii didactice:

Metode şi procedee didactice: conversația, explicația, povestea educatoarei, exercițiul, jocul, problematizarea, demonstrația, observația, jocul de rol

Mijloace didactice: siluete de animale de la Polul Nord, pinguini, eschimoşi, creioane colorate, lipici, cuburi de zahăr, cupolă din polistiren pentru iglu-uri, păpuşi eschimos, pinguini din pluş, diorame cu decor de la Polul Nord, cărticică din cartoane colorate, pentru album.

Forme de organizare a activității: frontal, individual, pe grupe

Scenariul zilei

I. Moment organizatoric

În vederea bunei desfăşurări a activităților de învățare au loc: aranjarea mobilierului, stabilirea liniştii şi asigurarea unei atmosfere de lucru adecvate.

II. Întâlnirea de dimineață

Întâlnirea de dimineață debutează cu salutul copiilor. Aceştia sunt aşezați în cerc, pe covor. Educatoarea îi salută pe copii folosind expresia ,,Bună dimineața, eschimoşilor!". Copiii sunt invitați să se salute precum eschimoşii, frecându-şi fiecare nasul de nasul copilului din partea dreaptă. Ei sunt invitați apoi să le împărtăşească celorlalți copii cum se simt după ,,salutul eschimoşilor". După ce fiecare copil le împărtăşeşte celorlalți emoția personală, se face prezența, se completează ,,Calendarul naturii", după care educatoarea le aduce copiilor la cunoştință ,,Noutatea zilei". Din ținuturi îndepărtate am primit drept cadou câteva păpuşi înfățişind oameni care trăiesc printre ghețuri şi zăpadă, îmbrăcați cu haine cusute din blănuri de animale, trăind în case construite din gheață, înconjurați de animale ciudate.

III. Captarea atenției

Se atrage atenția copiilor asupra centrului tematic. Aici copiii sunt invitați să ,,citească" imaginile expuse, să descrie păpuşile şi jucăriile.

Se aude o bătaie în uşă. Educatoarea găseşte în fața uşii un pinguin din pluş, care ține un plic în mână şi un săculeț în spate. Pe el îl cheamă Zăpezică şi a venit la grădiniță pentru a le spune copiilor povestea sa. Înainte de aceasta însă, el îi roagă să-l ajute să-şi amintească de casa lui îndepărtată, de care-i este foarte dor. Pentru aceasta, prietenii lui vor avea de îndeplinit câteva sarcini de lucru.

IV. Anunţarea temei şi obiectivelor activităţii didactice

Se anunţă copiii că pe parcursul zilei vor realiza căsuţa lui Zăpezică în miniatură şi totodată vor citi şi povestea *„Uma şi pinguinul”*.

V. Dirijarea învăţării şi obţinerea performanţei

Se aşează copiii pe centre:

1. **Artă**- „Colorăm eschimoşi şi animale”
2. **Construcţii**- „Iglu”
3. **Bibliotecă**- „Albumul animalelor de la Polul Nord”

Se explică copiilor de la fiecare centru sarcina de lucru; astfel că la centrul Artă copiii trebuie să coloreaze siluete de eschimoşi şi animale, iar mai apoi să lipească câte o fâşie îngustă din carton, în formă de „L”, pentru a menţine siluetele în poziţie verticală; la centru de Construcţii copiii vor folosi cuburi de zahăr pe care le vor asambla în vederea obţinerii unei structuri semi-circulare, cu un mic spaţiu la intrare, peste care se va aşeza o cupolă din polistiren (se arată modelul). La centrul Bibliotecă se vor lipi siluete de animale de la Polul Nord în vederea realizării unui album.

Se repetă explicaţiile pentru fiecare centru pentru a fi sigur că s-a înţeles de către copii. Se realizează sarcinile de către copii.

După ce fiecare echipă finalizează sarcina primită se va realiza „Turul galeriei”.

Se vor face aprecieri verbale de grup.

Copiii vor face trecerea pe scăunele în semicerc pe tranziţia cântecului *„Papa Pinguin”* (Pigloo- www.youtube.com), explicându-li-se copiilor că Zăpezică dansează de fericire pentru că micii lui prieteni au reuşit să îndeplinească primele sarcini de lucru. Drept răsplată pentru hărnicia lor, copiii sunt invitaţi să se aşeze într-un semicerc de scăunele, urmând ca pinguinul să le povestească păţaniile prin care a trecut.

Se expune copiilor povestea *„Uma şi pinguinul”,* folosindu-se de planşele aferente. Accentul cade pe momentul în care Uma, fetiţa eschimos, se hotărăşte să-şi caute un animal de companie, plecând într-o mică aventură. Se accentuează de asemenea emoţiile prin care trec cei doi, Uma şi Zăpezică, atunci când ea găseşte pinguinul rănit şi speriat. În final, se evidenţiază dorinţa lui Zăpezică de a rămâne cu Uma, cea care l-a găsit, l-a îngrijit şi iubit.

Se va realiza asamblarea dioramei. Astfel, materialele obţinute în cadrul centrelor de dimineaţă vor fi folosite pentru a expune un „tablou”. Acesta reprezintă un moment din povestea expusă: cel în care pinguinul a ales să rămână alături de Uma şi de celelalte animale.

Copiii sunt invitaţi să meargă prin sală în pasul pinguinului, ţinându-şi picioarele apropiate, cu vârfurile mult depărtate unul de celălalt, braţele transformându-li-se în “aripioare” de pinguin, pentru a vedea toate cele trei diorame realizate de ei.

VI. Asigurarea transferului

Copiii sunt întrebaţi ce sentimente au faţă de Uma şi de Zăpezică şi cum s-ar fi simţit ei dacă ar fi fost în locul pinguinului din poveste.

Zăpezică le povesteşte copiilor câteva din temerile lui şi anume că gheaţa de la pol se va topi, că vapoarele care transportă mărfuri poluează oceanul, că oamenii vânează tot mai multe animale. Acesta le spune copiilor că are mulţi prieteni care caută soluţii pentru menţinerea şi îmbunătăţirea vietii oamenilor şi animalelor şi cere copiilor câteva sugestii.

Li se propune copiilor un joc de rol şi li se înmânează păpuşile Uma şi Zăpezică.

VII. Încheierea activităţii. Aprecieri finale

În încheierea activităţii, Zăpezică le mulţumeşte copiilor pentru că s-au jucat cu el şi i-au ascultat povestea, scoţând din săculeţ câte un ,,Kinder Pinguin" pentru fiecare copil.

PROIECT DE ACTIVITATE INTEGRATĂ

Grupa: mijlocie
Tema anuală de studiu: ,,Când, cum şi de ce se întâmplă?"
Tema proiectului: ,,În lumea celor care nu cuvântă!"
Tema săptămânii:,,De vorbă cu animalele pădurii"
Tema activităţii: ,,Ştim să fim prieteni buni!"
Tipul activităţii: mixt
Categorii de activităţi de învăţare: ALA, DOS (Educaţie pentru societate), DEC (Activitate artistico-plastică-pictură)
Forma de realizare: Activitate integrată

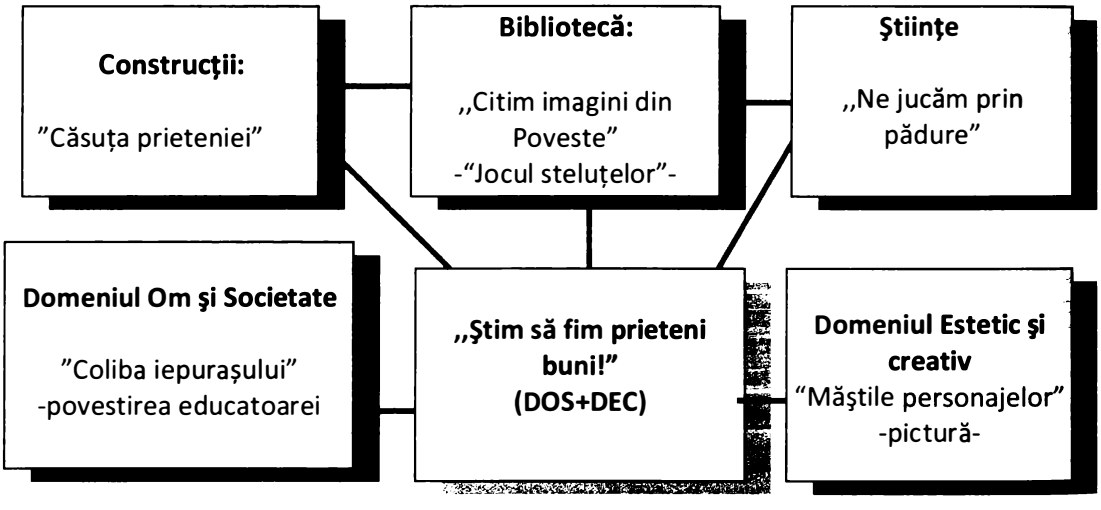

Scopul activităţii: Dezvoltarea abilităţilor de comunicare, de identificare şi exprimare a emoţiilor, formarea şi cultivarea sentimentelor de prietenie şi ajutor faţă de cei neajutoraţi, a comportamentului moral, tolerant şi respectuos faţă de ceilalţi;

Obiective operaţionale:

- Să denumească stările emoţionale ale personajelor din povestea ,,Coliba iepuraşului", pe baza întrebărilor adresate;
- Să recunoască expresia facială corespunzătoare emoţiei pe baza imaginilor prezentate;
- Să identifice cauzele care au contribuit la stările emoţionale ale personajelor din poveste;
- Să exemplifice consecinţele faptelor noastre asupra celorlalţi, prin raportare la experienţa personală;
- Să mimeze corect expresiile faciale corespunzătoare emoţiilor (bucurie, tristeţe, furie, teamă), cu ajutorul educatoarei;
- Să picteze personajele din poveste, utilizând tehnica pensulei aplicate;
- Să folosească culori realiste pentru fiecare animal ales, prin raportare la experienţa personală;
- Să identifice minim două personaje care au trăit la un moment dat în poveste emoţiile prezentate, utilizând un limbaj adecvat.

Strategii didactice:

Metode şi procede didactice: povestirea, conversaţia, explicaţia, demonstraţia, exerciţiul, expunerea, problematizarea, explozia stelară, cubul, diamantul, munca în grupuri, jocul de rol.

Mijloace didactice: marioneta Bufniţa cea înţeleaptă, siluete ale personajelor din povestea ,,Coliba iepuraşului", machetă cu pădurea şi căsuţele celor două personaje, cub colorat, bilete colorate şi numerotate, cu sarcini, diamantul din carton, imagini cu emoţii (bucurie, tristeţe, furie, teamă), măşti din carton cu personajele din poveste, acuarele, pensule, imagini reprezentând secvenţe ale poveştii, o stea de carton, cinci steluţe colorate, cuburi, materiale din natură, puzzle cu animale, fişă-labirint, recompense feţe vesele.

Forme de organizare a activităţii: activitate frontală, pe grupuri mici, şi individuală.

Scenariul zilei

I. Moment organizatoric

În vederea bunei desfăşurări a activităţilor de învăţare, au loc: aranjarea mobilierului, stabilirea liniştii şi asigurarea unei atmosfere de lucru adecvate.

II. Întâlnirea de dimineaţă

Copiii se aşează în cerc la auzul versurilor:

,,Dimineaţă ne-am trezit,
La grădiniţă am venit,
În cerc să ne adunăm,
Cu toţii să ne salutăm!"

Se realizează prezența copiilor, copiii răspund cu *prezent* şi *absent* şi îşi aşează fotografiile la panou.

Copiii interpretează jocul muzical ,,*Ursuleții s-au trezit, bună dimineața!"*

Formând două cercuri concentrice, fiecare copil îşi salută perechea şi-i adresează un compliment. La semnalul educatoarei copiii care formează cercul exterior se deplasează în sensul acelor de ceasornic salutând următorul copil şi-ți adresează cuvinte frumoase. Salutul se continuă până când se ajunge la perechea inițială.

Urmează salutul naturii: *,,Bună dimineața, cer frumos!"*. Se va completa calendarul naturii: *În ce anotimp suntem? Cum e vremea ? Cum ne îmbrăcăm?*

,,Vremea noi o studiem
Şi-n calendar o notăm,
De e ploaie sau e soare,
Ca să mergem la plimbare!"

Se va observa cum e vremea astăzi şi se vor aşeza imaginile ce reprezintă starea vremii discutându-se principalele aspecte ale anotimpului iarna.

Copiii se joacă *,,Tortul prietenului meu"*- joc muzical.

Se discută despre ce înseamnă să fim prieteni buni. (să vorbim frumos unii cu alții, să ne ajutăm, să împărțim lucrurile, să ne spunem lucruri frumoase, să ne zâmbim).

Li se propune copiilor să se înveselească jucându-se jocul ,,Pasează zâmbetul".

III. Captarea atenției pentru activitățile de învățare

În grupă îşi face apariția Bufnița cea Înțeleaptă care a aflat că sunt prieteni cu toții şi vrea să le povestească copiilor o întâmplare din pădure despre o vulpe care nu a ştiut să se comporte cu prietenul ei iepuraşul.

IV. Anunțarea temei şi obiectivelor activității didactice

Se va anunța tema zilei: **,,Ştim să fim prieteni buni!".** Pentru aceasta va trebui să dovedim că ştim multe lucruri despre prietenie, ştim să ne comportăm unii cu ceilalți fără să ne supărăm. (**Tranziție:** *,,Sfatul animalelor")*

V. Dirijarea învățării şi obținerea performanței

-DOS-

Se expune copiilor povestea ,,*Coliba iepuraşului*" utilizând macheta şi siluetele personajelor. Se discută conținutul poveştii, verificându-se înțelegerea lui.

Bufnița ne propune să ne jucăm jocul ,,Cubul prieteniei" pentru a vedea de ce a rămas acum vulpea singură, fară prieteni, ce a greşit ea. Este prezentat cubul ale cărui fețe sunt colorate diferit şi numerotate. Fiecare față a cubului are o sarcină (descrie, compară, asociază, analizează, aplică, argumentează) pentru a identifica consecințele comportamentului personajelor.

1. DESCRIE: Descrie căsuța iepuraşului.
2. COMPARĂ: comportamentul iepuraşului cu al vulpii.
3. ASOCIAZĂ: Cum te-ai simți dacă cineva ți-ar lua o jucărie?
4. ANALIZEAZĂ: Cum s-a comportat cocoşul?
5. APLICĂ: Imită scena în care vulpea este furioasă.

6. ARGUMENTEAZĂ: Cum trebuie să te comporți ca să îți păstrezi prietenii? / De ce e important să ai prieteni ?

Concluzionăm că este foarte important cum ne comportăm cu prietenii noştri, să nu-i supărăm, să vorbim civilizat, să împărțim lucrurile.

-DEC-

Bufnița ne-a adus o surpriză pentru că ne-am jucat frumos cu cubul: ne-a adus personajele din poveste, iar noi va trebui să le pictăm pentru a ne juca apoi un joc cu acestea.

Tranziţie : *„Iepuraşul Ţup"*- copiii interpretează jocul muzical după care se îndreaptă spre măsuțe.

Copiilor le vor fi prezentate materialele, precum şi modelul de realizat. Se va demonstra realizarea măştilor de către educatoare şi se vor executa exercițiile de încălzire a muşchilor mâinilor.

Copiii pictează măştile personajelor cu culorile potrivite utilizând tehnica amprentării cu pensula după care, cu tranziția: „În pădurea fermecată/ Sunt multe surprize iată/ Câte unul câte doi/ Ne-ndreptăm cu paşi vioi", se vor îndrepta spre baie.

VI. Asigurarea transferului

-DOS-

La întoarcerea în sala de grupă, bufnița le propune copiilor să ghicească cum s-au simțit personajele din poveste. Pentru a identifica emoțiile acestora li se propune copiilor desfăşurarea unui joc prin folosirea metodei interactive „Diamantul".

Le este prezentat copiilor diamantul cu pătrate colorate în cinci culori pe care va trebui să plasăm imaginile cu emoții. Se numără pătratele de pe fiecare rând: un pătrat portocaliu, două pătrate roz, trei pătrate verzi, două pătrate albastre şi un pătrat galben.

Se explică şi demonstrează regulile jocului: copiii trebuie să identifice emoția simțită de personaje într-un anumit moment al poveştii, cei care au personajul respectiv (măştile-medalion pictate) să se ridice şi să imite expresia facială corespunzătoare emoției. Un copil va alege imaginea cu expresia corespunzătoare emoției, va explica cauzele acesteia şi o va aşeza pe pătrat.

1. Identifică emoția pe care a trăit-o vulpea când avea căsuța ei. (bucurie)
   (*Cum se simțea vulpea la începutul poveştii când avea coliba ei?)*
2. Identifică emoția pe care a trăit-o iepuraşul la începutul poveştii, când avea căsuța lui. (bucurie)

Identifică emoția pe care a trăit-o iepuraşul când a fost gonit din casa lui de către vulpe. (tristețe)

(Cum se simțea iepuraşul la începutul poveştii / după ce l-a gonit vulpea din coliba lui?)

3. Identifică emoția pe care au/a trăit-o câinii / lupul/ ursul în fața vulpii. (teamă)
   (Cum s-au simțit câinii / lupul/ ursul în fața vulpii?)

4. Identifică emoția pe care a trăit-o vulpea când au încercat să o gonească câinii, lupul şi ursul. (furie)

Identifică emoția pe care a trăit-o vulpea când a venit cocoşul. (teamă)

(Cum a fost vulpea când au venit câinii, lupul şi ursul / cocoşul?)

5. Identifică emoția pe care au trăit-o cocoşul şi iepuraşul la sfârşitul poveştii. (bucurie)

(Cum s-au simțit cocoşul şi iepuraşul când a fugit vulpea?)

Copiii identifică, numesc şi imită emoțiile trăite de personaje (bucurie, tristețe, furie, teamă), în diferite momente ale povestirii, folosind şi măştile pictate.

Bufnița îi felicită pe copii pentru că au ghicit cum s-au simțit personajele în poveste şi le spune ca vulpea este tristă acum pentru că nu mai are prieteni şi îi pare rău de ceea ce făcut. Solicită copiilor soluții pentru a se împăca cu iepuraşul şi cu celelalte animale, astfel că vulpea vrea să îi invite pe toți la o petrecere în pădure, să îşi ceară iertare, să fie din nou prieteni.

-ALA-

Copiilor le sunt prezentate centrele de activitate:

La sectorul ŞTIINȚĂ, copiii vor asambla puzzle cu animalele. Tot aici copiii vor primi o fişă cu un labirint în care vor avea de găsit drumul vulpii prin pădure spre iepuraş.

La sectorul BIBLIOTECĂ, vor avea de formulat întrebări pe baza imaginilor din poveste, utilizând metoda explozia stelară. Copiii îşi vor adresa unii altora întrebările în funcție de steluța primită şi vor răspunde la întrebări în propoziții.

La sectorul CONSTRUCȚII, copiii vor avea de construit ,,căsuța prieteniei" unde vor fi invitate animalele. Vor construi casa folosind cuburi, iar decorul din pădure îl vor realiza utilizând materiale din natura (muşchi, crenguțe, conuri de brad).

După metoda mâna oarbă, copiii vor extrage jetoane cu hrana preferată a ursului, a veveriței şi a iepuraşului .

Vom porni spre centre cu tranziția *,,În pădurea fermecată"*. Fiecare se va aşeza la centru în funcție de jetonul extras şi se va apuca de lucru la semnal.

VII. Încheierea activității. Aprecieri finale

După finalizarea sarcinilor, copiii de la fiecare centru îşi vor prezenta lucrările, iar Bufnița cea Înțeleaptă va lăuda copiii pentru activitatea desfăşurată la centre. Se va discuta despre utilitatea materialelor de la centre. Ne vom aşeza în jurul ,,căsuței prieteniei", se vor prezenta lucrările realizate iar copiii de la Bibliotecă vor exemplifica câteva din întrebările formulate.

,,Cum credeți că se simt animalele acum?" Ele sunt fericite, şi ca răsplată pentru că sunteți buni prieteni veți primi drept recompensă fețe vesele.

Copiii vor ieşi din sala de grupă şi se vor îndrepta spre baie intonând cântecul *,,Dacă vesel se trăieşte"*. **(Tranziție)**

Pe tot parcursul activității, propunătoarea va observa comportamentul copiilor şi gradul de implicare în activități, va oferi întăriri pozitive, va corecta eventualele greşeli,

va oferi feedback constructiv şi va formula aprecieri individuale şi colective cu privire la prestaţiile copiilor.

PROIECT DE ACTIVITATE INTEGRATĂ

Grupa: mare
Tema anuală de studiu: ,,Cine şi cum planifică/organizează o activitate?"
Tema proiectului: ,,În curând voi fi şcolar"
Tema săptămânii: ,,La şcoală"
Tema activităţii: „Feţe schimbătoare"
Tipul de activitate: consolidare de cunoştinţe, priceperi şi deprinderi
Categorii de activităţi de învăţare: DOS (Educaţie pentru societate), DOS (Activitate practică)
Forma de realizare: activitate integrată

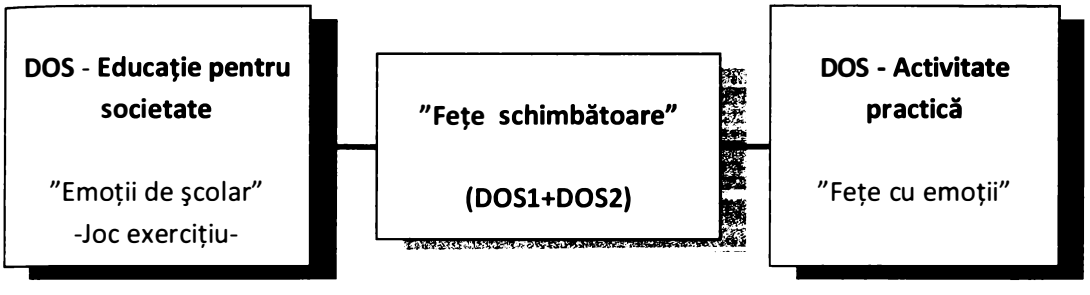

Scopurile activităţii: exersarea unor strategii de reglare emoţională pentru prevenirea dificultăţilor de adaptare a copiilor la mediul – şcoală, precum şi exersarea identificării şi recunoaşterii emoţiilor folosind o jucările confecţionată din materiale reciclabile.
Obiective operaţionale:

- să identifice diferitele emoţii plăcute şi neplăcute, trăite de personajele din exemplele date (bucurie, furie, tristeţe, frică), prin raportare la experienţa personală;
- să identifice emoţiile, asociindu-le cu un anumit context din povestea relatată;
- să descrie reacţiile comportamentale trăite de ei sau de ceilalţi copii în situaţii similare celor evocate în activitate, prin raportare la experienţa personală;
- să confecţioneze păpuşile ce exprimă emoţii, din materiale reciclabile, respectând indicaţiile educatoarei;
- să utilizeze în joc păpuşile ce exprimă emoţii, pentru a conştientiza modalităţi diferite de a reacţiona emoţional într-o situaţie dată, prin raportare la experienţa personală;

- să exerseze abilităţi de grupare a materialelor, de cerere şi de oferire a ajutorului, de aşteptare a rândului, respectînd indicaţiile educatoarei.

Strategii didactice:

Metode şi procedee didactice: jocul exerciţiu, conversaţia, explicaţia, demonstraţia, expunerea, jocul de rol.

Mijloace didactice: doi ursuleţi de pluş, tuburi carton, siluete din hârtie, inimioare cu emoţii, umbrelute pentru păpuşele, lipici, desene copii din povestea *„Visul unei zile de şcoală"*

Forme de organizare a activităţii: frontal, pe grupe, individual

Scenariul zilei

I. Moment organizatoric

Asigurarea condiţiilor necesare bunei desfăşurări a activităţii: pregătirea materialului didactic, aranjarea mobilierului, intrarea în sala de grupă a preşcolarilor.

II. Întâlnirea de dimineaţă

În cadrul întâlnirii de dimineaţă, toţi copiii se aşează pe covor, în formaţie de cerc, pentru a stabili un contact vizual cu toţi participanţii. Fiecare copil îl salută pe cel din stânga lui, printr-o strângere de mână, privindu-l în ochi şi spunându-i numele. Salutul începe de la educatoare şi se termină tot la ea.

Copiii completează „Calendarul naturii", menţionând în ce anotimp suntem, în ce lună, în ce zi a săptămânii şi în ce dată, marcând şi schimbările meteo, dacă este necesar.

Primesc jetoane cu două emoticoane o faţă zâmbitoare şi una tristă. La întrebarea „Cum te simţi când te gândeşti că vei merge la şcoală?", copiii vor ridica jetonul corespunzător stării lui, justificând alegerea făcută.

„Dragi copii, noi vom lucra,
La măsuţe ne-om aşeza,
Fiecare unde vrea,
Să o bucure pe mămica sa."

III.Captarea atenţiei

Copiii se vor aşeza în semicerc pe scăunele şi le voi prezenta cei doi ursuleţi din povestea *"Visul unei zile de şcoală"*.

IV. Anunţarea temei şi obiectivelor activităţii didactice

Astăzi ne vom juca împreună un joc care se numeşte: ,,Feţe schimbătoare". Pentru a fi mai distractiv va trebui să confecţionăm fiecare o păpuşică. Aceasta ne va ajuta să identificăm mai uşor emoţiile.

V. Dirijarea învăţării şi obţinerea performanţei

Identificarea problemei:

- Despre cine este vorba în povestea noastră?
- Unde a mers ursuleţul Trică în acea dimineaţă?
- Ce a visat Trică în noaptea dinaintea începerii şcolii?

Identificarea soluțiilor:

- Cum s-a simțit Trică în momentul în care a trebuit să meargă la şcoală?
- Ce l-a ajutat să fie pregătit pentru a merge la şcoală?

Evaluare:

- Cum s-a simțit Trică în prima zi de şcoală?
- Ție îți va plăcea să cunoşti mai mulți copii?

Copiii vor merge la măsuțe unde sunt pregătite materialele individuale. Copiii vor realiza individual păpuşelele din tubulețe de hârtie, conform explicațiilor. Tuburile de hârtie vor da posibilitatea ca prin rotire, copiii să aleagă o față veselă, tristă, speriată.

Se va pune accent pe descrierea emoției fiecărei fețe şi pe diferențele dintre copii.

După finalizarea acestora, copiii vor exersa jocul Fețe schimbătoare. Se va crea cercul de conversație în care copiii vor răspunde unor întrebări şi vor alege de fiecare dată emoția corespunzătoare modului în care ei se simt:

- Tu cât de mult aştepți să mergi la şcoală?
- Pe tine ce te-ar ajuta să fii pregătit pentru a merge la şcoală?

Ce ai face dacă:

- Colegii tăi nu se vor juca cu tine în prima zi de şcoală?
- Mama nu ar putea să stea cu tine în prima zi de şcoală?
- Ție îți va plăcea să cunoşti mai mulți copii?
- Tu cum crezi că te vei simți în prima zi de şcoală?

VI. Asigurarea transferului

Copiii vor fi încurajați să descrie emoția aleasă şi să observe diferențele dintre emoțiile copiilor.

Exercițiu:

1. Să îşi imagineze cum se va simți în prima zi de şcoală când îi vor da flori învățătoarei. (aleg emoția potrivită)
2. Să îşi imagineze cum se va simți d-na învățătoare când va primi florile de la copii. (aleg emoția potrivită).

Se încurajează exprimarea cât mai multor idei. Se va încuraja oferirea unor alternative în situații problemă

VII. Încheierea activității. Aprecieri finale

Se vor face aprecieri globale şi individuale referitoare la rezolvarea sarcinilor şi la comportamentul copiilor în timpul activității.

Copiii vor primi câte o umbreluță pentru a decora păpuşica cu emoții şi vor fi încurajați să le folosească şi în zilele următoare.

PROIECT DE ACTIVITATE INTEGRATĂ

Grupa: mijlocie
Tema anuală de studiu: ,,Cine şi cum planifică/organizează o activitate?"
Tema proiectului: ,,Atenție, plecăm!"
Tema săptămânii: ,,Respectăm regulile"
Tema activității: ,,Ştiți să circulați corect?"
Tipul de activitate: Verificare şi consolidare de cunoştințe şi deprinderi
Categorii de activităţi de învătare: ALA, DOS (Educație pentru societate), DS (Activitate matematică)
Forma de realizare: activitate integrată

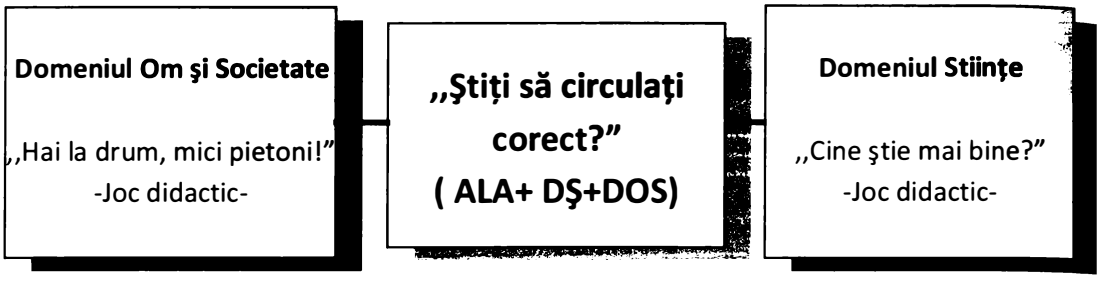

Scopurile activității:
Verificarea deprinderii de a respecta şi aplica în mod corect regulile de de circulație; dezvoltarea capacității de a utiliza în contexte reale numerele şi cifrele în concentrul 1-5.
Obiective operaționale:

- Să recunoască semaforul şi semnificația culorilor acestuia, valorificând cunoştințele anterioare;
- Să recunoasă semnele de circulație şi semnificația acestora, pe baza cunoştințelor anterioare;
- Să enumere trei reguli de circulație pentru prevenirea accidentelor;
- Să argumenteze afirmațiile făcute, utilizând un limbaj adecvat;
- Să descrie activitatea agentului de circulație, motivând importanța muncii acestuia;
- Să imite indicațiile semnalizate de către agentul de circulație, respectând sugestiile educatoarei;
- Să constituie mulțimi cu 1-5 elemente după diferite însuşiri cunoscute, argumentând alegerile făcute;
- Să numere conştient, prin încercuire, elementele mulțimilor formate, respectând indicațiile educatoarei;
- Să raporteze numărul la cantitate, valorificând cunoştințele anterioare.

Strategii didactice:

Metode şi procedee didactice: jocul didactic, jocul de rol, povestirea, conversaţia, explicaţia, expunerea, demonstraţia, brainstorming, cubul, ghicitorile, piramida, problematizarea

Mijloace didactice: planşe cu imagini, de pe stradă, indicatoare şi semafor, jetoane cu cifre, maşinuţe, ecusoane, cubul, piramida, panou maşinuţe, recompense, probleme ilustrate, cifre

Forme de organizare a activităţii: frontal, pe grupe, individual.

Scenariul zilei

I. Moment organizatoric

În vederea bunei desfăşurări a activităţilor de învăţare au loc: aranjarea mobilierului, stabilirea liniştii şi asigurarea unei atmosfere de lucru adecvate.

II. Captarea atenţiei pentru activităţile de învăţare

În sala de grupă îşi face apariţia un agent de circulaţie - marionetă. Agentul de circulaţie îşi exprimă dorinţa de a se juca împreună cu copiii.

III. Anunţarea temei şi obiectivelor activităţii didactice

Agentul de circulaţie le propune copiilor să se joace jocul didactic " Hai la drum mici pietoni!"

Se anunţă jocul concurs între cele două echipe formate ,,Maşinuţele roşii" şi ,,Maşinuţele verzi". Membrii celor două grupuri vor trebui să răspundă la întrebările şi sarcinile marionetei, fiecare răspuns corect sau sarcină rezolvată aducând echipei o maşinuţă-simbol de culoarea echipei (pe panou).

IV. Dirijarea învăţării şi obţinerea performanţei

Startul concursului va fi dat de agentul de circulaţie prin ridicarea unui simbol de semafor cu culoarea verde. Alegerea echipelor se va face prin metoda mâna oarbă, fiecare copil alegând un volan decupat din hârtie, roşu sau verde.

1. Jocul debutează cu rezolvarea ghicitorilor, fiecare echipă răspunzând prin ridicarea cartonaşului potrivit:
   - Ce culoare îţi spune:

   "Stai şi nu pleca, încă nu e timpul pentru a traversa"?(roşu)
   - Ce culoare îţi spune

   "Fii, copile atent!"?(galben)
   - Cine te îndeamnă

   "Hai la traversat!"?(verde)
2. În a doua probă a jocului se va cere copiilor recitarea poeziei ,,Stopul", câte o strofă fiecare echipă.
3. Pentru cea de-a treia probă, agentul de circulaţie scoate din geantă un cub. Acesta le va explica şi le va demonstra copiilor sarcinile pentru această probă. Câte un copil din fiecare grupă va rostogoli pe rând cubul. Agentul va citi

sarcina/întrebarea de pe latura cubului. Fiecare grup răspunde pe rând conform cerinței . După fiecare răspuns corect, educatoarea va lipi câte o masinuța pe panoul echipei respective.

Cubul:

- Descrie echipamentul agentului de circulație
- Compară – Cu ce seamănă trecerea de pietoni?
- Asociază – La ce te gândeşti când spui pieton/semafor?
- Analizează – Ce semnifică culorile semaforului?
- Aplică –Ce face agentul de circulație cu paleta?
- Argumentează- E util sau nu să cunoaştem regulile de circulație?

4. La a patra probă, se cere fiecărei echipe să folosească pentru rezolvarea următoarelor sarcini materialul din coşulețe:

- Formați grupe de indicatoare care au aceeaşi formă;
- Grupați maşinuțele după criteriul culorii;
- Raportați cifra corespunzătoare la grupa de elemente formate;
- Numărați crescător/ descrescător în limitele 1-5
- Rezolvați problemele ilustrate.

5. La a cincea probă, membrii celor două echipe trebuie să răspundă alternativ unor întrebări şi sarcini. Dacă nu ştiu atunci vor răspunde cei din echipa adversă, privind recompensele cuvenite.

- Enumerați indicatoarele care ne permit să traversăm strada în siguranță.
- Cum se mai numeşte trecerea de pietoni?
- Cum se numesc cei care circulă pe jos?
- Pe unde trebuie să circule pietonii?
- Care sunt semnele pe care ni le adresează agentul de circulație?
- Mimați-le (alternativ cele două echipe)
- Unde vă jucați cu mingea?
- Pe unde vă dați cu săniuța?

Înainte de numărarea recompenselor, cele două echipe interpretează împreună cântecul *"Dacă vesel se trăieşte"*. La finalul concursului se numără de către copii maşinuțele-recompensă.

Fiecare echipă va completa câte un nivel al piramidei.

1. Aşezați la baza piramidei indicatoarele care ne permit trecerea pietonilor.
2. Aşezați pe următorul rând indicatoarele care ne avertizează, presemnalizează, anunță ce urmează.
3. Aşezați pe cel de al treilea rând indicatoarele care interzic accesul pietonilor şi bicicliştilor.
4. Aşezați în vârful piramidei semaforul.

V. Asigurarea transferului

Agentul de circulaţie le propune copiilor în continuare jocul de mişcare **,,Stop la roşu –mergi pe verde"**. Educatoarea arată copiilor imaginile şi le explică importanţa semnelor de circulaţie, apoi asociază fiecare semn cu o mişcare pe care trebuie să o reţină. Se vor repeta gesturile de câteva ori pentru o buna memorare. Educatoarea arată pe rând semnele şi fluieră. Câte un jucator va executa mişcările corespunzatoare. Cei care greşesc sau confundă mişcările vor fi eliminati. Câstigă echipa cu cel mai mic număr de jucători eliminaţi.

Agentul va împărţi recompense şi îi va felicita pe copii.

VI. Încheierea activităţii. Aprecieri finale

În încheiere, agentul face aprecieri colective şi individuale cu privire la comportamentul şi implicarea copiilor în activitate.

Pe tot parcursul activităţii, propunătoarea va observa comportamentul copiilor şi gradul de implicare în activităţi, va oferi întăriri pozitive, va corecta eventualele greşeli, va oferi feedback constructiv şi va formula aprecieri individuale şi colective cu privire la prestaţiile copiilor.

PROIECT DE ACTIVITATE INTEGRATĂ

Grupa: mare
Tema anuală de studiu: ,,Cu ce şi cum exprimăm ceea ce simţim".
Tema proiectului: ,,Din lumea celor care nu cuvântă"
Tema săptămânii: ,,Locuitorii din pădure"
Tema activităţii: ,,Căprioara şi puiul ei"
Tipul activităţii: consolidare de cunoştinţe priceperi şi deprinderi
Categorii de activităţi de învăţare: DOS (Educaţie pentru societate), DEC (Activitate artistico-plastică- pictură)
Forma de realizare: activitate integrată

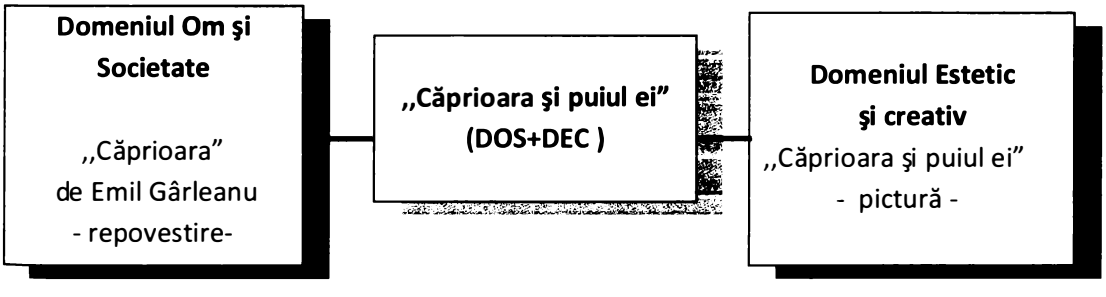

Scopurile activităţii: Exersarea abilităţilor emoţionale prin intermediul analizei experienţelor prin care trec puiul şi căprioara; ilustrarea personajelor din poveste prin tehnici diferite de pictură

Obiective operaţionale:

- să denumească stările emoţionale ale personajelor din povestea ,,Căprioara", pe baza întrebărilor adresate;
- să explice cu cuvintele proprii cauzele care au contribuit la stările emoţionale ale personajelor din poveste, utilizând un limbaj adecvat;
- să povestească fragmente din poveste, pe baza imaginilor prezentate, subliniind stările emoţionale ale personajelor;
- să picteze prin diferite tehnici căprioara şi puiul său, respectând indicaţiile educatoarei.

Strategii didactice:

Metode şi procedee didactice: explicaţia, exerciţiul, conversaţia, observaţia, demonstraţia, problematizarea.

Mijloace didactice: planşe ilustrative, materiale din natură, lipici, creioane colorate, acuarele, pensule, flipchart, carioci, imagini cu scene din poveste

Forme de organizare a activităţii: frontal, pe grupe, individual.

Scenariul activităţii

I. Moment organizatoric

În vederea bunei desfăşurări a activităţilor de învăţare au loc: aranjarea mobilierului, stabilirea liniştii şi asigurarea unei atmosfere de lucru adecvate.

II. Întâlnirea de dimineaţă

Copiii se aşează în semicerc la auzul versurilor: ,,Dimineaţa am venit,/ La grădiniţă am sosit,/ În cerc să ne adunăm,/ Cu toţii să ne saluăm!"

Copiii încep să se salute de la stânga la dreapta, fiecare salutându-ţi vecinii. După momentul salutului, cântă :

,,Ursuleţii s-au trezit, bună dimineaţa !
Iepuraşii s-au trezit, bună dimineaţa !
Şi aricii s-au trezit, bună dimineaţa!
Şi copiii s-au trezit, bună dimineaţa!"
De muncă sunt pregătiţi,bună dimineaţa!

Educatoarea face prezenţa copiilor.

Calendarul naturii: *În ce zi suntem?, În ce lună?, În ce anotimp,? Cum e vremea?*

,,Vremea noi o studiem
Si-n calendar o notam,
De e ploaie sau e soare,
Ca să mergem la plimbare!"

Copiii vor participa la o scurtă conversaţie despre cum se simt ei azi şi vor motiva de ce sunt fericiţi/bucuroşi sau trişti/supăraţi. În sală, vor fi aşezate două imagini care exprimă cele două stări. În cadrul etapei **Împărtăşirea cu ceilalţi**, copiii sunt invitaţi să-şi exprime gândurile în legătură cu stările lor.

Noutatea zilei: apariția Spiriduşului Aşchiuță.

III. Captarea atenţiei pentru activităţile de învăţare

Spiriduşul Aşchiuță le spune copiilor că bunicul lui a fost pădurar şi i-a lăsat în grijă animalele din pădure şi că vrea împreună cu copiii să afle câteva din poveştile lor.

IV. Anunţarea temei şi obiectivelor activităţii didactice

Spiriduşul Aşchiuță le propune copiilor să facă cunoştință cu prietena lui căprioara şi le spune că azi se vor juca împreună.

V. Dirijarea învăţării şi obţinerea performanţei

Se prezintă imaginile din povestirea *„Căprioara"* de Emil Gârleanu. După această secvență, se adresează întrebări legate de text: „Ce ați simțit în momentul în care ați văzut imaginile?", „Ce v-a plăcut? ", „Care sunt aspectele care v-au întristat şi de ce?", după care am realizat înțelegerea intuitivă a evenimentelor după principiul „La început, mai apoi, în cele din urmă". Copiii au prezentat evenimentele din text şi personajele acestuia.

Se solicită copiilor să completeze pe flipchart „locurile" prin care trece căprioara, refăcând, în acest sens, traseul acesteia. (pe flipchart vor fi desenate, inițial, în partea dreaptă, căprioara cu puiul ei, aşezați pe muşchiul copacului, iar în partea stângă, sus, scena morții căprioarei –poiana în care ajunge aceasta cu puiul ei). Copiii au la dispoziție imagini magnetice cu diferitele locuri prin care au trecut căprioara şi puiul. Se pune accent mai ales pe sentimentele, pe stările emoționale ale căprioarei.

Copiii sunt împărțiți în 3 echipe. Fiecare echipă a primit imagini cu secvențe din povestirea prezentată. Cu ajutorul culorilor verde, galben roşu şi negru, ei vor colora aceste imagini în funcție de ceea ce au simțit personajele şi în funcție de stările emoționale pe care le-au transmis secvențele din textul literar. Astfel, culoarea verde va simboliza liniştea, galben-neliniştea/îngrijorarea, roşu-frica, negru-înfricoşare/spaimă.

Copiii oferă interpretări legate de scena finală a povestirii, respectiv semnificația gestului căprioarei de a se jertfi pentru puiul ei.

VI. Asigurarea transferului

Copiii vor realiza tablouri din poveste, cu ajutorul tehnicii picturii, în care vor ilustra momentele cele mai impresionante. Se vor repovesti fragmente din poveste pe baza imaginilor realizate de copii.

VII. Încheierea activităţii. Aprecieri finale

Este apreciată întreaga activitate de către Spiriduşul Aşchiuță, care îi recompensează pe fiecare. Se formulează aprecieri colective şi individuale cu privire la comportamentul şi implicarea copiilor în activitate.

Pe tot parcursul activității, propunătoarea va observa comportamentul copiilor şi gradul de implicare în activități, va oferi întăriri pozitive, va corecta eventualele greşeli, va oferi feedback constructiv şi va formula aprecieri individuale şi colective cu privire la prestațiile copiilor.

B. ACTIVITĂȚI PRACTIC - GOSPODĂREŞTI

Scurtă descriere a subdomeniului

Valorile pe care le promovăm în grădiniță devin parte integrantă din adultul de mâine. Vârsta preşcolarității este cea mai importantă pentru achiziționarea unor deprinderi, a unor cunoştințe şi pentru stabilirea unor atitudini care să funcționeze pe tot parcursul vieții.

În literatura de specialitate, există autori care susțin că, în grădiniță, efortul copilului trebuie să fie unul intelectual, de exersare a proceselor psihice şi de cunoaştere, de abordare a altor demersuri intelectuale interdisciplinare. E adevărat că lumea în care trăim se schimbă şi, odată cu ea, evoluează şi educația. Însă nu trebuie să uităm că avem menirea de a crea un mediu de învățare care poate eficientiza nu numai munca intelectuală, ci şi dobândirea de abilități practice, atât de necesare în viața de zi cu zi.

Tehnologia este cea care face ca productivitatea muncii să crească, astfel încât membrii comunității să-şi poată procura produse mai multe, mai ieftine şi de mai bună calitate. De aceea, se apreciază că preşcolarii pot fi puşi în contact cu acest domeniu prin manipularea unor materiale şi executarea unor lucrări care țin de domeniul abilităților practice, prin constatarea proprietăților materialelor, prin selecția unor materiale în funcție de caracteristicile lor, prin constatarea că materialele pot avea şi calități estetice, cum ar fi textura, culoarea sau forma etc.

Rolul activităților practic gospodăreşti este acela de a oferi ,,situații-joc" de învățare în care copilul ,,munceşte", creează ceva folosindu-se de multiplele cunoştințe, abilități şi deprinderi dobândite în celelalte domenii experiențiale. Este momentul în care preşcolarul constată direct (conştient sau nu) cum se pot aplica în practică anumite cunoştințe.

Importanța şi ponderea acestui subdomeniu în activitatea grădiniței este echivalentă cu a oricărui domeniu experiențial prevăzut în Curriculum pentru învățământul preşcolar.

Obiective cadru

- Formarea şi consolidarea unor abilități practice specifice nivelului de dezvoltare motrică;
- Îmbogățirea cunoştințelor despre materiale şi caracteristicile lor, precum şi despre tehnici de lucru necesare prelucrării acestora în scopul realizării unor produse simple;
- Formarea deprinderilor practic gospodăreşti şi utilizarea vocabularului specific.

Obiective de referinţă

- Să cunoască şi să utilizeze unelte simple de lucru pentru realizarea unei activităţi practice;
- Să cunoască diferite materiale de lucru, din natură ori sintetice;
- Să efectueze operaţii simple de lucru cu materiale din natură şi sintetice;
- Să identifice, să proiecteze şi să găsească cât mai multe soluţii pentru realizarea temei propuse în cadrul activităţilor practice;
- Să se raporteze la mediul apropiat, contribuind la îmbogăţirea acestuia prin lucrările personale;
- Să dobândească comportamente şi atitudini igienice corecte faţă de propria persoană şi faţă de alte fiinţe şi obiecte;
- Să capete abilitatea de a intra în relaţie cu cei din jur, respectând norme de comportament corect şi util celorlalţi;
- Să-şi formeze deprinderi practice şi gospodăreşti;
- Să se comporte adecvat în diferite contexte sociale.

Importanţa abilităţilor practic-gospodăreşti în dezvoltarea preşcolarilor

Rolul extrem de important pe care îl au abilităţile practic-aplicative în dezvoltarea personalităţii copiilor este asigurat de faptul că aceste activităţi fac trecerea de la joc la primele elemente de muncă. Astfel, se constituie primii paşi spre pregătirea pentru munca de mai târziu, pentru principala ocupaţie a adultului. Caracterul practic al acestor activităţi oferă cadrul ideal de a îmbina munca fizică cu cea intelectuală, facilitând dezvoltarea globală a preşcolarilor.

În *dezvoltarea fizică* a copiilor, activităţile practice au contribuţie semnificativă: copilul este pus în situaţia de a reproduce diferite obiecte din mediul înconjurător, folosindu-se în special de mâini. Astfel se află în situaţia în care mişcările lui devin tot mai corecte, mai sigure, le coordonează mai bine, elimină mişcările involuntare, inutile, dezordonate. Se dezvoltă musculatura fină a mâinii contribuind astfel la rafinarea motricităţii fine. Coordonarea şi dezvoltarea senzorio-motorie sunt în continuă ascensiune.

Sănătatea şi igiena personală sunt şi ele influenţate. Preşcolarii dobândesc cunoştinţe şi practici utile referitoare la autoservire, îngrijire şi igienă personală. Activităţile cu caracter gospodăresc permit însuşirea şi exersarea de practici sănătoase legate de nutriţie, de menţinerea sănătăţii şi securităţii personale.

Componenta *socio-emoţională* a acestor activităţi, vizează dezvoltarea comportamentelor prosociale (respectul faţă de muncă şi faţă de produsele acesteia), a abilităţilor de interacţiune cu adulţii şi cu copiii de vârsta apropiată (cooperează la

realizarea unei lucrări comune, se joacă împreună cu obiectele sau jucăriile confecţionate de ei, dobândesc încredere unii în alţii).

În acelaşi timp, permite copilului să-şi dezvolte conceptul de sine, să identifice şi să exerseze parţial controlul emoţional (are încredere în forţele proprii) şi expresivitatea emoţională (manifestă bucuria, satisfacţia pentru încheierea cu succes a lucrului).

Dezvoltarea cognitivă conduce preşcolarul spre înţelegerea, mai ales, a relaţiilor dintre obiecte, fenomene, evenimente şi persoane; se exercită abilităţile de gândire logică şi de rezolvare a unei situaţii problemă, se ajunge la înţelegerea unor modele.

Reprezentările copiilor legate de noile forme pe care le iau materialele în procesul transformărilor acestora în timpul lucrului, se îmbogăţesc odată cu dezvoltarea proceselor gândirii. În vocabularul acestora, apar structuri verbale exprimând însuşiri ale materialelor, uneltelor precum şi denumiri ale acţiunilor efectuate în timpul lucrării.

Implicând copiii activ în aceste activităţi, dobândesc şi manifestă o serie de *capacităţi şi atitudini în învăţare*: curiozitate, interes pentru temă şi materialele de lucru, iniţiativă, creativitate, independenţă în acţiune, perseverenţă în realizarea lucrării, curaj, răbdare, acurateţe şi disciplină, spirit de ordine.

Pragmatismul acestor activităţi constă în obişnuirea copiilor să dea o destinaţie utilă produselor activităţii realizate.

Particularităţi psiho-fizice ale preşcolarilor şi activităţile practic-gospodăreşti

Cunoaşterea temeinică a particularităţilor de vârstă şi individuale ale copiilor, permite alegerea şi eşalonarea sarcinilor, volumul de deprinderi ce urmează a fi formate, precum şi metodele şi procedeele prin intermediul cărora vom realiza sarcinile propuse.

La preşcolarii de *3-4 ani*, toate deprinderile sunt în fază de constituire. Muşchii mici ai mâinii sunt slab dezvoltaţi, ceea ce conferă mişcărilor un caracter imprecis, instabil, dezordonat, dezorganizat. Există o coordonare limitată a analizatorului vizual cu cel tactil. De asemenea, atenţia voluntară este în curs de formare, motiv pentru care, concentrarea copilului este redusă. Orice stimul exterior îl poate distrage de la ocupaţia începută.

La preşcolarii de *4-5 ani*, toate caracteristicile enumerate mai sus intră într-un proces de perfecţionare, fără salturi majore.

Ca urmare, în funcţie de aceste particularităţi ale copiilor de *3-5 ani*, sarcinile alese pentru activităţile practic-gospodăreşti nu trebuie să depăşească nivelul de înţelegere şi mai ales posibilităţile de realizare ale copiilor. Deprinderile formate trebuie să fie în număr redus, acţiunile solicitate trebuie să fie relativ uşoare, să nu solicite o precizie deosebită şi nici folosirea unor unelte mai complicate cum ar fi acul, foarfeca, ghergheful.

La *5-6 ani*, cunoştinţele devin mai precise, mai sistematice. Atenţia devine mai stabilă datorită procesului de dezvoltare a inhibiţiei condiţionate. Concentrarea în timp

se prelungeşte; copilul poate urmări şi înţelege explicaţii mai ample legate de modul de execuţie al unei sarcini. Datorită dezvoltării muşchilor mici ai mâinii şi unei mai bune coordonări oculo-motorii, cresc precizia şi uşurinţa cu care preşcolarul execută lucrări cu un grad mai mare de complexitate.

Deprinderile constituite la grupele anterioare trec în faza de consolidare, de perfecţionare, cu sarcini mai complicate. Crescând simţitor posibilităţile de înţelegere şi executare, se introduc sarcini mult mai complicate, de reproducere a unor jucării sau obiecte din mediul înconjurător care solicită două-trei operaţiuni, de exemplu: decupaj, cusut asamblare prin întrepătrundere tridimensională.

Un aspect foarte important este acela că în dozarea tuturor sarcinilor de lucru, se urmăreşte *efortul mediu* pe care copilul poate şi trebuie să-l depună, atât în înţelegerea, cât şi în executarea operaţiunilor.

Particularităţile psiho-fizice ale preşcolarilor impun trecerea gradată de la sarcini mai simple, mai uşoare, spre sarcini din ce în ce mai complexe, mai grele.

Pregătirea activităţilor practic-gospodăreşti

Reuşita acestor activităţi depinde de priceperea educatoarei şi de preocuparea pe care o manifestă în pregătirea lor. Paşii pe care trebuie să-i urmăm în pregătire, nu diferă de paşii făcuţi în pregătirea altor domenii experienţiale.

Aceştia sunt:

1. ***Studierea Curriculum-ului preşcolar şi a metodicii corespunzătoare***. Cunoaşterea conţinutului curriculumului, oferă educatoarei o privire de ansamblu asupra volumului de cunoştinţe, abilităţi, deprinderi pe care le are de transmis sau de format copiilor cu care lucrează. Stăpânirea metodicii domeniului în discuţie, oferă sprijin şi siguranţă în înţelegerea conţinutului sarcinilor şi în cunoaşterea căilor de rezolvare ale acestora.

2. ***Întocmirea planificării***. Educatoarea va avea în vedere că trebuie să îmbine armonios activităţile de predare a unei deprinderi noi, cu cele de exersare ale acesteia dar şi cu activităţi de verificare a stadiului deprinderii exersate. Pentru că formarea unor deprinderi practice trainice, necesită răbdare şi timp, e nevoie de o planificare *gradată şi eşalonată* din punct de vedere al complexităţii acestora.

3. ***Întocmirea schiţei sau proiectului de activitate***. Pentru ca acest instrument să fie util, e necesar să conţină elementele care orientează educatoarea pe parcursul activităţii: - stabilirea unui scop foarte clar, selecţia atentă a metodelor şi procedeelor aferente fiecărei etape a activităţii, organizarea copiilor, folosirea raţională a timpului alocat fiecărei etape.

"Nu există un model unic, absolut, pentru desfăşurarea activităţii/lecţiei. În funcţie de predominanţa referinţei la obiective, conţinuturi, activităţi, locuri de desfăşurare a activităţii/lecţiei (atelier, muzeu, natură), mod de organizare a elevilor/copiilor (pe grupe, individual), se pot structura modele diferite de desfăşurare a activităţilor" (Cucoş C., pag. 321). Etapele şi structura orientativă ale unui proiect de activitate dar şi ale derulării unei activităţi, ar putea fi următoarele:

A. Organizarea activităţii

a. *Aranjarea mobilierului* în funcţie de tema propusă, de luminozitatea sălii şi vizibilitatea modelului: în careu deschis, sub formă de clasă, pe grupuri de mese, pe două - trei rânduri; sursa de lumină trebuie să fie situată în faţa copiilor sau în partea dreaptă a acestora.

b. *Pregătirea materialului didactic necesar* (individual pentru fiecare copil, modelul educatoarei, materialul de lucru al educatoarei)

c. *Organizarea colectivului de copii* - intrarea organizată, aranjarea la măsuţe, etc.

B. Introducerea în activitate

a. *Captarea atenţiei* se poate realiza printr-o scurtă conversaţie, ghicitoare, povestire, personaj surpriză, prezentarea obiectului real ce urmează a fi realizat de copii, prezentarea unei machete care urmează a fi completată cu obiectele realizate pe parcursul activităţii, prezentarea modelului educatoarei, etc.

b. *Anunţarea temei şi a obiectivelor* - pot fi făcute simplu, direct sau concomitent cu prezentarea modelului educatoarei. E nevoie a se preciza necesitatea executării obiectului respectiv, a se oferi motivaţia necesară executării temei.

C. Desfăşurarea activităţii

a. *Prezentarea modelului educatoarei* (în cazul în care nu a fost făcută) şi analiza - *intuirea* - acestuia. Importanţa acestei secvenţe constă în faptul că orientează copiii asupra temei, oferind o imagine de perspectivă asupra rezultatului pe care îl vor obţine la finalul activităţii. Se realizează o percepere dirijată a părţilor componente şi a legăturilor dintre acestea.

b. *Intuirea materialului individual şi a uneltelor* cu care se lucrează. Educatoarea îndreaptă atenţia copiilor spre proprietăţile materialelor: mărime, culoare, formă, proveniență şi precizează necesitatea utilizării uneltelor.

c. *Explicarea şi demonstrarea procedeelor de lucru*. Pentru reuşita unei activităţi practice, această secvenţă este deosebit de importantă. Acum se precizează cu ajutorul indicaţiilor verbale, tehnicile şi procedeele tehnice de execuţie, succesiunea operaţiilor. Îmbinarea explicaţiei

verbale cu modelul acţiunii, trebuie sincronizate cu perceperea vizuală a copiilor pentru a asigura înţelegerea conştientă a acţiunii pe care o au de realizat. Preşcolarii mari vor fi antrenaţi să verbalizeze şi ei, felul în care au înţeles fiecare etapă de lucru în parte, precum şi tehnica de execuţie în ansamblul ei. În funcţie de scopul activităţii, demonstrarea poate fi făcută integral (activităţi de predare de deprinderi noi), parţial (activităţi de consolidare de deprinderi practice). Demonstrarea poate lipsi în anumite situaţii (în activităţile de verificare), fiind prezentă doar explicaţia.

Nu este obligatorie respectarea succesiunii secvenţelor de activitate "a cu b" sau "b cu c"

d. *Executarea exerciţiilor de încălzire* a muşchilor mici ai mâinii.
e. *Executarea temei de către copii*. Pe parcursul derulării acestei secvenţe, educatoarea urmăreşte: începerea lucrului de către toţi copiii în momentul stabilit, executarea lucrării în mod cât mai independent, executarea corectă a fiecărei mişcări, respectarea succesiunii operaţiilor, respectarea ritmului de lucru, păstrarea ordinii la locul de lucru, respectarea normelor de securitate în timpul mânuirii uneltelor de lucru, păstrarea poziţiei corecte a corpului în timpul lucrului.

D. Încheierea activităţii

a. *Încetarea lucrului* poate fi anunţată direct sau pe etape.
b. *Aprecierea lucrărilor* se face după ce acestea au fost finalizate de către copii şi aranjate într-un singur loc, pentru a asigura preşcolarilor o viziune de ansamblu (pot fi aranjate într-o expoziţie, pe o machetă, pe un panou, pe o măsuţă, etc). Treptat, copiii sunt implicaţi în procesul autoevaluării propriilor lucrări şi al aprecierii celorlalte produse finale, având repere clare: corectitudinea execuţiei, respectarea indicaţiilor primite, aspectul estetic, etc.

4. ***Pregătirea materialului necesar***. (Vezi capitolul referitor la materialul didactic)

Un factor esenţial al reuşitei activităţilor practic aplicative, este măsura în care educatoarea posedă o serie de abilităţi practice (manuale) fără de care s-ar afla în dificultate, dacă nu în imposibilitatea de a învăţa copiii să coasă, să lipească, să confecţioneze sau să repare jucării, să prepare o salată sau o gustare simplă.

Materialul didactic utilizat în activităţile practic-gospodăreşti

Activitatea practică, dar şi cea gospodărească au un element indispensabil, şi anume desfăşurarea integrală pe baza unui bogat material intuitiv, selectat, evident, în

funcţie de temă şi de sarcinile ce necesită executate. Preşcolarul ia contact cu obiectul pe care îl va executa, prin intermediul *modelului*. Tot cu ajutorul lui, se familiarizează cu structura, caracteristicile şi etapele de reproducere ale acestuia.

Modelul educatoarei - este recomandat să răspundă următoarelor cerinţe:

- să reflecte cât mai real obiectul pe care îl reprezintă – forma, culoarea, proporţiile la scara reprezentată, simetria;
- să fie confecţionat din acelaşi material pe care îl vor folosi şi copiii;
- în confecţionarea lui să fie utilizate aceleaşi procedee tehnice care vor fi solicitate copiilor în activitatea respectivă;
- să fie estetic;
- *obligatoriu, dimensiunea să fie mai mare (de două sau trei ori) decât lucrările executate de copii.*

În prezentarea modelului se va ţine cont de următoarele recomandări:

- asigurarea vizibilităţii optime pentru toţi copiii pe perioada prezentării şi în timpul executării lucrării;
- evidenţierea modelului prin plasarea lui pe un fond contrastant, pentru distingerea clară a caracteristicilor acestuia;
- eliminarea din câmpul vizual al copiilor a oricărui obstacol care le-ar putea abate atenţia de la model;
- prezentarea în timp normal de lucru;
- prezentarea în măsura posibilităţii şi a obiectului sau jucăriei reale.

În pregătirea materialului didactic, educatoarea va avea în vedere următoarele;

- obiectivul şi tema activităţii;
- cantitatea materialului trebuie să fie suficientă pentru fiecare copil;
- pregătirea unei rezerve de material identic cu cel pentru copii, necesar în situaţii neprevăzute care pot apărea pe parcursul activităţii (se rătăcesc, se rup, se deteriorează);
- asigurarea unui grad cât mai ridicat de protecţie şi siguranţă a securităţii copiilor, prin utilizarea ustensilelor şi instrumentelor adecvate (foarfeci cu braţe scurte şi vârf rotunjit, ace de cusut mari, cu vârf rotunjit, cuţite de plastic, cuţite de lemn).

Materialul didactic folosit, beneficiază de o diversitate extrem mare:

- materiale din natură: seminţe, sâmburi, frunze, castane, rămurele, beţe, ghinde, coji de nucă, pene etc.
- materiale din comerţ: carton, hârtie (albă şi de culori diferite), lipici, mărgele, fire textile, aţă, şnur, panglici colorate, materiale textile, beţişoare, şervetele, sârmă subţire maleabilă, foarfeci, ace, clame, chibrituri, nasturi etc.
- materiale refolosibile: ziare, reviste, dopuri, cutii, resturi de piele, ambalaje diverse (de hârtie, carton, plastic);
- jucării-unelte; mătură, făraş, găletuşă, îmbrăcămintea păpuşii, vesela păpuşii, lopăţică, greblă, stropitoare, ciocan, cleşte etc.

- alimente diverse : paste făinoase de diferite forme, legume, fructe, biscuiţi etc.

Metode de învăţământ specifice

Indiferent de forma de organizare a activităţii practic-gospodăreşti, sunt necesare alternarea şi varierea metodelor, precum şi folosirea unor procedee didactice adecvate. Deprinderile practic-gospodăreşti sunt însuşite prin învăţare şi automatizate mai apoi prin exerciţiu susţinut. Metodele care servesc cel mai eficient acestui scop sunt cele tradiţionale: explicaţia, demonstraţia, conversaţia şi exerciţiul.

Pe parcursul derulării activităţii, ***explicaţia*** are o pondere diferită, pondere stabilită de tipul activităţii.

În activităţile *de predare*, explicaţia va însoţi întotdeauna demonstraţia, atât pe parcursul cunoaşterii materialului şi a uneltelor, cât şi pentru cunoaşterea etapelor şi a operaţiunilor de lucru. În activităţile *de consolidare*, ponderea explicaţiei creşte în raport cu demonstraţia, deoarece multe din elementele activităţii sunt deja cunoscute copiilor. Cea mai largă utilizare însă o are în activităţile *de verificare*, care oferă educatoarei posibilitatea de a stabili stadiul formării diferitelor deprinderi specifice.

Reuşita activităţii depinde, în mare măsură, de gradul de accesibilitate, de precizia şi de corectitudinea explicaţiilor educatoarei.

Demonstraţia este metoda care se foloseşte pe scară largă în activităţile amintite, având rolul de a orienta copiii asupra acţiunii pe care o au de executat. Preşcolarului îi este imposibil să redea procesul confecţionării unui obiect sau să folosească cea mai simplă unealtă, dacă nu i s-a arătat înainte *cum* să facă asta. Este de evitat prezentarea doar a modelului acţiunii, pentru a nu se ajunge la o executare mecanică prin imitaţie, fără să înţeleagă sensul lucrării. Formarea unei deprinderi corecte depinde de modul în care demonstraţia *este sincronozată cu explicaţii* verbale precise şi scurte, care să orienteze preşcolarul spre esenţialul operaţiunii. În activităţile *de predare*, această metodă se foloseşte atât pentru cunoaşterea materialului şi a uneltelor, cât şi pentru cunoaşterea tehnicii de lucru, a succesiunii operaţiilor necesare producerii obiectului final. Activităţile *de consolidare* apelează la demonstraţie numai pentru a demonstra succesiunea procedeelor de lucru, necesară în redarea temei stabilite. Ponderea foarte mică a demonstraţiei se relevă în activităţile *de verificare*, unde se utilizează doar în cazul în care educatoarea constată că unele dintre procedeele folosite nu sunt foarte bine însuşite sau succesiunea operaţiilor nu este respectată.

Conversaţia este metoda care susţine cel mai bine stimularea gândirii copiilor în vederea însuşirii, a fixării şi a sistematizării unor cunoştinţe. Poate fi folosită în momentul în care preşcolarii posedă un repertoriu de reprezentări şi noţiuni relativ bogat. Se face apel la această metodă, *cu precădere, la grupa de 5-6 ani* şi poate însoţi oricare etapă pe parcursul desfăşurării activităţii: în introducere pentru a familiariza

copiii cu conținutul activității şi stabilirea motivației lucrării, în reactualizarea cunoştințelor, pe parcursul demonstrării şi explicării modelului şi a procedeelor de lucru, precum şi în etapa aprofundării şi sistematizării cunoştințelor legate de succesiunea operațiilor ce trebuiesc efectuate.

Eficiența metodei creşte atunci când sunt antrenați, provocați preşcolarii care sunt mai puțini îndemânatici sau care întâmpină greutăți în înțelegerea succesiunii sau execuției procedeelor tehnice.

Ponderea acestei metode este mică în activitățile *de predare* şi apare doar în partea introductivă, creşte în activitățile *de consolidare* şi este foarte importantă în activitățile *de verificare*.

Exercițiul contribuie, în cea mai mare măsură, la formarea deprinderilor practic-gospodăreşti. Aplicarea în practică a tuturor cunoştințelor însuşite, legate de realitatea înconjurătoare sau materialele de lucru se face prin exercițiu. Este metoda cu cea mai mare pondere în activitățile de formare a deprinderilor practic-gospodăreşti. În urma executării, educatoarea face verificarea, dar şi evaluarea măsurii în care preşcolarii aplică în mod conştient cunoştințele însuşite (corectitudinea execuției procedeelor tehnice, corectitudinea succesiunii lor).

Este necesar ca aceste metode amintite mai sus să fie particularizate, după o atentă evaluare a particularităților de vârstă şi individuale ale preşcolarilor, în concordanță cu ritmul propriu de dezvoltare al fiecărui copil şi, evident, cu abilitățile acestuia.

Conținuturi şi sugestii tematice

Concomitent cu însuşirea unor cunoştințe, în cadrul activităților practic-gospodăreşti, copilul dobândeşte reprezentări tot mai clare despre proprietățile materialelor cu care va lucra, despre tehnicile şi procedeele de lucru, despre uneltele folosite, precum şi despre obiectele care pot fi confecționate. Pentru a forma deprinderi practic-aplicative corecte, apelăm la diferite procedee tehnice.

Deprinderea practică (manuală)	Procedeu tehnic	Grupa	Teme sugerate
Mototolire	- Stângerea în ambii pumni a unei bucăți de hârtie mare.	mică	,,Bulgări de zăpadă", ,,Mingi colorate", ,,Boboc de floare", ,,Spălăm batiste şi le întindem la uscat"
	- Strângerea în pumn a unei bucăți mici de hârtie.	mică	,,Biluțe colorate", ,,Mărgele", ,,Muguri pe crenguță"

Rupere	- Ruperea în bucăţi mici cu ajutorul a 2-3 degete.	mică	,,Frunze colorate", ,,Fulgi de zăpadă", ,,Floricele"
	- Ruperea în fâşii lungi pe lungimea foii.	mică	,,Panglica păpuşii", ,,Şine de cale ferată"
	- Ruperea pe un contur dat (cerc, oval).	mijlocie	,,Mingea", ,,Baloane colorate", ,,Norul"
Înşirare	- Trecerea unui fir prin orificii de diferite mărimi.	mică, mijlocie, mare	„Brăţara mea", „Mărgelele păpuşii", „Ghirlande".
Îndoire	- Suprapunerea laturilor şi a unghiurilor unui pătrat sau dreptunghi.	mică mijlocie	„Batista", „Şervetele în suport", „Cartea". „Plicul", „Morişca", „Coiful", „Barca".
	- Suprapunerea pe diferite direcţii	mare	„Paharul", „Avionul", „Broscuţa", „Racheta"
	- Origami	mare	Orice temă, dacă nivelul grupei permite executarea acestui procedeu tehnic.
	- Modelarea sârmei maleabile.	mijlocie mare	„Peşte", Oglindă", „Ochelari" „Flori", „Bradul", Podoabe pentru brad"
Bobinare	- Înfăşurarea firului pe un obiect de formă cilindrică.	mică	„Beţişorul colorat"
	- Înfăşurarea firului în ordine, fir lîngă fir, pe un suport cilindric.	mică mijlocie	„Papiota", „Mosorul"
	- Înfăşurarea firului în ordine, sub formă de ghem.	mică mijlocie	„Ghemul pisicii"
	- Ordonarea unei cantităţi mari de fire, prin încrucişare, depănare.	mare	„Facem gheme"
Rulare	- Aşezarea unei fâşii de material în jurul unui ax tubular sau dreptunghiular.	mijlocie	„Rulăm covorul", „Valuri de pânză"

Răsucire	- Răsucirea unei fâşii de material între degete (sau palme) pentru a obţine un fir.	mică	„Toarcem", „Şnur pentru covoare"
	- Trecerea unui fir peste celălalt.	mică mijlocie mare	„Şnur pentru mărţişoare", „Beteală pentru brad"
Şnuruire	- Trecerea firului peste muchie, prin orificii dispuse pe marginea hârtiei.	mică mijlocie	„"Semnul de carte", „Rame pentru fotografii" „Pălărioara", „Gentuţa" „Cufărul misterios"
Înnodare	- Trecerea unui capăt al firului printr-o buclă.	mijlocie mare	„Sfoara cu noduri", „Şireturi legate"
	- Trecerea firului după deget, cu fundă.	mare	„Legăm fundiţele păpuşii"
	-Trecerea unui mănunchi de fire printr-un „ochi".	mare	„Ciucuraşi pentru covor", „Pompon pentru căciuliţă"
Lipire pe suprafeţe plane	- Aplicarea unor elemente pe o suprafaţă dată.	mică	În general, lucrări colective: „Ciorchine de strugure" „Fulgi de zăpadă", „Covor de frunze", Câmp cu flori", „Material cu buline" sau compoziţii foarte simple: „Mărul", „Roşia" etc.
	- Aplicarea unor elemente într-o succesiune dată.	mijlocie	„Decorăm cordonul păpuşii", „Decorăm farfuria" „Raftul cu mingi" „Cărţi în bibliotecă"
	- Aplicarea elementelor componente pentru obţinerea unui întreg.	mijlocie mare	„Mingea cu buline", „Copacul toamna", „Omul de zăpadă", „Coşul cu fructe", „Trenul", „Ghiocelul" „Căsuţa", „Păpuşa", „Camionul", „Racheta", ,,Flori", ,,Animale" etc.
Tăiere	- Tăierea pe una sau mai multe axe, cu unelte improvizate (liniar, cuţit de lemn sau plastic).	mijlocie	„Tăiem pe muchie"

	- Tăierea pe contur prin înţepare, cu unelte improvizate (ac mare, andrea sau orice altă unealtă cu vârf mai mic şi rotunjit).	mare	„Mărul", „Balonul", „Roşia", „Morcovul"
	- Tăiere cu foarfecele, fără contur.	mare	„Panglici", „Fire de iarbă", „Spaghete"
	- Tăiere cu foarfecele, pe contur în linie dreaptă, frântă, curbă, spirală.	mare	„Baloane", „Mingea", „Valuri", „Brăduţul", „Melcul", Măşti pentru carnaval"
Festonare	- Trecerea firului peste muchie prin buclă, prin orificiile dispuse pe marginea hârtiei sau materialului textil.	mare	„Gentuţa", „Rotiţe festonate", „Şerveţelul"
Împletire	- Trecerea a trei (şase) fire alternativ unul peste celălalt (împletire în trei-şase).	mare	„Cordeluţa", „Codiţele păpuşii", „Cordonul"
Coasere	- Trecerea firului de aţă prin orificiul acului mare. - Trecerea acului cu aţă prin pânză sau carton.	mare	„Şerveţelul păpuşii", „Semn de carte" Orice altă temă din setul „Să coasem frumos"
Confecţii tridimensionale cu materiale din natură	- Îmbinare prin utilizarea unuia sau a mai multor procedee tehnice descrise mai sus.	mică mijlocie mare	„Buburuza", „Şoricelul", „Vaporul", „Căluţul fermecat", „Jucării pentru copii", „Broscuţa", „Barca", „Păpuşi din linguri de lemn", „Jucării din coji de ouă".

Mândria copilului de a fi creat ceva, de a fi util este un sentiment mobilizator, tonic, ce contribuie la educarea voinţei, conferind încredere în forţele proprii. Activităţile gospodăreşti ar trebui să apară în viaţa copilului încă din familie. Dar, de multe ori, acestea au un caracter sporadic, sunt puţin organizate şi nu întotdeauna marcate de consecvenţă. Rolul grădiniţei este şi acela de a oferi situaţii de învăţare care lasă liberă spontaneitatea, dar, de fapt, sunt foarte bine selectate şi ,,îmbrăcate" în haina naturaleţii. Acest caracter natural este menţinut în toate activităţile din grădiniţă, cu atât mai mult cu cât permite obţinerea rezultatelor dorite.

Deprindere gospodărească (elemente de activitate casnică)	Grupa	Teme sugerate
Menținerea curățeniei şi igienei obiectelor personale	mică mijlocie mare	,,Spălăm şi întindem batiste", ,,Spălăm farfurioare", ,,Ne aranjăm hăinuțele în dulap"
Menținerea curățeniei şi ordinii la locul de joacă	mică mijlocie mare	,,Aranjăm jucăriile pe raft", ,,Sortăm jucăriile şi le aşezăm în cutii", ,,Spălăm păpuşile", ,,Împăturăm hainele păpuşii", ,,Ştergem praful" ,,Măturăm căsuța păpuşii"
Îngrijirea plantelor sau animalelor de companie	mică mijlocie mare	,,Să aranjăm florile în vază", ,,Udăm florile", ,,Curățăm plantele de frunzele uscate", ,,Ştergem frunzele plantelor de praf", ,,Adunăm frunze uscate", ,,Plantăm semințe", ,,Îngrijim straturile de flori din curte", ,,Hrănim pisica", ,,Îngrijim peştişorii din acvariu"
Realizarea unor treburi casnice simple	mică mijlocie mare	,,Micile gospodine",,,Aranjăm masa", ,,Să aranjăm cărțile în bibliotecă", ,,Spălăm vesela", ,,Curățăm legume", ,,Facem tartine", ,,Spălăm legume (fructe)", ,,Facem o salată de fructe (legume)", ,,Facem compot", ,,Punem murături", ,,Facem prăjituri", ,,Coacem covrigi", ,,Să ajutăm la bucătărie", ,,Ne pregătim bagajele pentru excursie"
Respectarea normelor simple de protecție şi securitate	mică mijlocie mare	Prin toate temele propuse.
Respectarea normelor igenico-sanitare în situațiile impuse	mică mijlocie mare	Prin toate temele propuse.

Posibilitatea realizării concordanței între cunoştințele însuşite în cadrul altor domenii experiențiale şi tematica prezentată mai sus este ridicată, mai ales datorită desfăşurării activităților în manieră integrată.

EXERCIȚII PENTRU ÎNCĂLZIREA MUŞCHILOR MÂINII

Batem palmele uşor,
Batem palmele de zor.
1-2-1-2, faceți toți la fel ca noi,
Închid pumnii şi-i desfac,
Degetelor fac pe plac,
1-2-1-2, faceți toți la fel ca noi.

***

Degetele răsfirăm şi apoi le adunăm.
Degetele-mi sunt petale,
Se închid într-un boboc,
Se deschid precum o floare

***

Mişcăm degeţelele,
Ne lipim pălmuţele,
Pumnişorii îi răsucim
Şi apoi îi învârtim.
Plouă uşor, să auzim!
Cu vârf de degete masa lovim.
Plouă mai tare, ploaia tot vine,
Lovim cu degetele-acum mai bine.
Tună departe, tună acum,
Batem cu pumnii: „Bum! Bum! Bum!"
Vreme frumoasă s-a făcut!

***

(Înainte de a începe, puneți ambele mâini la spate.)
„Cinci şoricei la joacă au ieşit,
Strângând firimituri pe drum."
(Aduceți în față o mână, mişcând degetele.)
„Pisica tiptil şi ea a ieşit,
Pândind şoriceii în drum."
(Aduceți în față cealaltă mână, ,,strecurând-o" ca o pisică.)
„Pe şoricel iute l-a prins
Şi fuga cu el s-a ascuns !"

(Cu mâna ,,pisică" apucați un deget al mâinii ,,şoriceilor", îndoiți degetul ca să-l ascundeți şi, repede, puneți din nou ambele mâini la spate. Continuați cu aceleaşi cuvinte şi aceleaşi mişcări până ce nu mai rămâne nici un "şoricel".)

***

Cinci degețele voinice
(se va arăta mâna cu degetele răsfirate)
Mărul vor să îl ridice.
Primul deget nu îl poate,
Al doilea spune: ,Ce greutate!"
Singur al treilea nu poate,
Al patrulea are dureri de spate.
(simularea durerilor de spate)
Al cincilea şi cel mai mic
Spune: ,,Nu pot să-l ridic!"
Cu toate cinci împreună,
Mărul de jos îl adună.
(simularea culegerii mărului.)

***

Deschide-le, închide-le,
Deschide-le, închide-le!
(Se deschid larg palmele, apoi se strâng pumnii.)
Aplaudă o dată!
(Se bate din palme o dată.)
Deschide-le, închide-le,
Deschide-le, închide-le!
(Se deschid şi se închid pumnii.)
Pune-le în poală!
(Ambele mâini se pun în linişte, în poală.)

***

Umerii îi vom mişca,
Spatele vom îndrepta.
Degetele-mi sunt petale,
Se deschid ca la o floare.
Vântul bate ne-ncetat,
Vârful degetelor bat;
Iar apoi le răsfirăm
Şi la pian noi cântăm.

Lebedele-n jur privesc,
Mâinile mi le rotesc.
Morişca o învârtesc
Şi la lucru eu pornesc.

***

Cântec (pe melodia ,,Printre munţi şi printre văi")
Toate degeţele au sărit pe rând,
Unul după altul vesele săltând.
La, la, la, la, la, la...
După 10 degeţele tare sprintenele,
Palmele pe loc au ieşit la joc.
La, la, la, la, la, la...
Pumnişorii, când sosesc, repede lovesc.
Coatele sosesc şi ele, tare-s hărnicele!
La, la, la, la, la, la...
Picioruşele-şi fac loc, ultimele intră în joc.
Ele bat şi bat sub masă, orice-ai face nu se lasă.
La, la, la, la, la, la...
Veselia-i mare, jocul s-a sfârşit;
Fiecare-ncepe a munci grăbit.
La, la, la, la, la, la...

***

Ne-am scăldat, noi ne-am bronzat
şi din mare am adunat:
(Executăm cu mâinile mişcări unduitoare.)
Scoici, meduze, pietricele,
Răcuşori şi-un pumn de stele.
(Îndoim, pe rând, câte un deget, începând cu degetul mic.)
Numai crabul a scăpat,
În adânc s-a scufundat!
(Împingem ritmic cu degetele mari în jos.)

***

Degetele-lăcăţele,
(Încleştăm degetele de la ambele mâini, formând un ,,lacăt".)
Nu trece nimeni de ele!

(Batem cu ,,lacătul" în masă.)
Le suceşti, le răsuceşti,
(Rotim ,,lacătul" într-o parte şi în alta.)
Baţi şi tot nu reuşeşti!
(Batem cu ,,lacătul" în masă.)
Dacă sufli... Unde-i?! Nu e!
,,Lacătul" - pfuuu! - se descuie!
(Suflăm peste ,,lacăt" şi întoarcem palmele în sus.)

***

Degetele pregătiți, copii,
Să cântăm, la pian, melodii!
Când spune dirijorul,
Cântăm cu arătătorul.
Când el pune chipiul,
Cântăm cu mijlociul.

Şi când îți ia paharul,
Cântăm cu inelarul.
Şi mai cântăm un pic
Cu degetul cel mic.
Cântam, dacă se poate,
Cu degetele toate.
La-la, la-la.

***

Avem zece degețele,
Ce putem face cu ele? (Dăm din degete.)
O căsuță, (Unim vârful degetelor.)
O măsuță (Unim palmele.)
Un păhărel ca să bem apa cu el! (Unim palmele, încât să formeze un păhărel şi apoi sorbim din el.)

***

Plouă uşor. Să auzim.
Cu vârf de deget banca lovim.
Plouă mai tare! Ploaia vine!
Lovim cu degetele bine.

Loveşte grindina în trotuare.
Să ciocnim şi noi mai tare!
Tună puternic uneori,
Bat pumnii-n tobele de nori.
Vreme frumoasă s-a făcut,
Un curcubeu a apărut!
Noi braţele uşor rotim
Şi norii îi gonim.

***

Pic, pic, pic,
Plouă întruna, plouă
(Se execută mişcări ritmice ale degetelor pe masă.);
Pic, pic, pic,
Cum ne place nouă;
Pic, pic, pic,
Plouă cu bulboace,
Pic, pic, pic,
Şi se fac băltoace. Pleosc!
(Imită săritura în băltoacă.)
Pic, pic, pic,
Ploaia se-nteţeşte
(Se execută mişcări repezi şi zgomotoase.),
Pic, pic, pic,
Şi furtuna creşte;
Vaj, vaj, vaj
(Se execută mişcări ale braţelor ridicate stânga-dreapta.)
Bate vântul bate;
Bum, bum, bum
(Se execută bătăi ale pumnilor pe masă.)
Tunetul răzbate.

***

Mişcăm degeţelele
Şi batem pălmuţele.
Răsucim încheietura
Şi dăm mingea dura, dura.

***

Ne jucăm, ne jucăm
Şi aluatul îl frământăm.
Facem cornuri şi covrigi,
Chifteluțe pentru cei mai mici.
Mâna să fie dibace,
Să-i mâncăm pe când s-or coace.

***

Cu mâinile noi ne jucăm, uite aşa!
Ca păsările să zburăm, tot aşa.
Şi o căsuță noi formăm, uite aşa!
Uşor în degete-apăsăm, tot aşa.
Şi o morişcă să-nvârtim, uite-aşa!
Şi înapoi să o rotim, tot aşa.
Uşor la tobă batem noi, uite aşa!
Şi ploaia cade în şuvoi, tot aşa.
Corect la masă noi să stăm, uite-aşa!
Şi spor la lucru să avem, tot aşa.

***

Mişcăm degețelele,
Batem tare palmele.
Cade ploaia binişor,
Stoarcem rufele uşor.

***

La pian acum cântăm.
Linişte, să ascultăm!
Plic-plac, plic-plac,
Melodiile îmi plac.

PROIECT DE ACTIVITATE

Grupa: mică
Tema anuală de studiu: „Cum este, a fost şi va fi pe pământ?"
Tema proiectului: „Hai la drum!"
Tema săptămânii: „Mijloace de transport terestre"
Tema activităţii: „Construim o cale ferată"
Tipul activităţii: formare de priceperi şi deprinderi
Categorii de activităţi de învăţare: Domeniul om şi societate
Forma de realizare: activitate practică – rupere, lipire
Scopul activităţii:

Formarea unor abilităţi practice specifice nivelului de dezvoltare motrică.

Obiective operaţionale:
- să execute exerciţiile de încălzire a muşchilor mâinii, conform indicaţiilor educatoarei;
- să rupă hârtia în fâşii pe lungimea foii după modelul educatoarei;
- să lipească fâşiile de hârtie realizând imaginea căii ferate, cu ajutorul educatoarei;

Strategii didactice:
Metode şi procedee didactice: problematizarea, conversaţia, explicaţia, demonstraţia, exerciţiul.
Mijloace didactice: coşuleţe, fâşii de hârtie, hârtie glasată neagră, lipici, coală de hârtie A4 (cu şinele lipite, fără traverse).
Forme de organizare a activităţii: frontal, individual
Durata: 15-20 minute

EVENIMENTUL DIDACTIC	CONŢINUT ŞTIINŢIFIC	STRATEGII DIDACTICE	EVALUARE
Moment organizatoric	Asigurarea condiţiilor optime pentru desfăşurarea activităţii propriu-zise: - aerisirea sălii de grupă - aşezarea măsuţelor şi a scăunelelor - aşezarea materialului didactic pe măsuţă		Observarea comportamentului copiilor
Captarea atenţiei	Se realizează printr-o ghicitoare: "U, u, u şi plec acum Cu vagoane merg la drum; Fug pe şine, stau în gară Şi te duc întreaga ţară.	Problematizarea Conversaţia - imagini	Evaluare formativă orală

	(trenul)." Copiii sunt solicitați să aleagă dintre imagini pe cel care constituie răspunsul la ghicitoare. Se alege imaginea cu trenul şi se poartă o scurtă conversație pe baza ei: - Din ce este alcătuit trenul? - Cum face trenul când merge? - Ce transportă trenul din imagine? - Unde circulă trenul? - Din ce este alcătuită calea ferată? (şine şi traverse)	- frontal - individual	
Anunțarea temei	Astăzi veți realiza o cale ferată din hârtie glasată.		
Prezentarea conținutului şi dirijarea învățării	Prin tranziția:"Unu, doi, unu, doi/ La măsuțe mergem noi...." copiii se aşează la măsuțe. Se intuiesc materialele din coşulețe: hârtie glasată neagră, lipici, coală A4 cu şinele lipite (fără traverse). Educatoare explică şi demonstrează realizarea căii ferate cu traverse: - se rupe hârtia în fâşii pe lungimea foii - se aşează pe şine traversele din fâşiile rupte. - se lipesc traversele de către copiii care finalizează mai repede şi corect sarcina de rupere. - se lipesc traversele (eventual de către educatoare) pentru ceilalți copii. Reamintim că	Exercițiul - frontal - individual - fâşii de hârtie - hârtie glasată neagră - lipici - coală A4 Explicația Demonstrația Exercițiul - individual	Evaluare formativă orală

	obiectivul este de executarea corectă a ruperii în linie dreaptă. Înainte de efectuarea lucrărilor se vor realiza câteva exerciţii pentru încălzirea muşchilor mâinii: " Batem palmele uşor, batem palmele de zor/ 1-2-1-2, faceţi toţi la fel ca noi,/ Închid pumnii ş-i desfac, degetelor fac pe plac,/ 1-2-1-2, faceţi toţi la fel ca noi." Copiii execută lucrările fiind supravegheaţi şi dirijaţi de educatoare cu informaţii suplimentare.		
Evaluarea	Lucrările se evaluează oral antrenându-se şi copiii în evaluarea produsului personal dar şi a celorlalţi colegi. Copiii vor fi recompensaţi (ştampile cu trenuri).	Conversaţie - frontal	Aprecieri pozitive asupra activităţii copiilor Stimulare
Încheierea activităţii	Activitatea se încheie cu jocul de mişcare „Trenul": „Iată trenul vine, vine Vine alergând pe şine Pufăie suind din greu Alergând mereu, mereu. Spre oraşe, târguri, sate Şi spre ţări îndepărtate Pufăie suind din greu Alergând mereu, mereu." Copiii vor fi aşezaţi în cerc, unul după altul. Educatoarea va avea rol de locomotivă, iar copiii vor fi vagoanele trenului. La intonarea fiecărei strofe	Exerciţiul - frontal	Observarea comportamentului copiilor

	copiii se vor deplasa în cerc executând mişcări de rotaţie a braţelor asemănătoare roţilor de tren. Oprirea trenului (după fiecare strofă) prin sunetul ş.ş.ş.ş... se face prin mişcarea rapidă a braţelor înainte-înapoi.		

PROIECT DE ACTIVITATE

Grupa: mijlocie
Tema anuală de studiu: „Cine sunt, suntem?"
Tema proiectului: „Grădiniţa, micul meu univers"
Tema săptămânii: „Grădiniţa, micul meu univers"
Tema activităţii: „Ramă de fotografie pentru colegul meu"
Tipul activităţii: formare de priceperi şi deprinderi
Categorii de activităţi de învăţare: Domeniul om şi societate
Forma de realizare: activitate practică - şnuruire
Scopul activităţii:

Formarea unor abilităţi practice specifice nivelului de dezvoltare motrică.

Obiective operaţionale:
- să execute exerciţiile de încălzire a muşchilor mâinii, conform indicaţiilor educatoarei;
- să realizeze o ramă de fotografie trecând şnurul colorat peste muchie, prin orificiile dispuse pe marginea hârtiei, respectând etapele de lucru;
- să-şi exprime opinia faţă de lucrarea proprie şi faţă de lucrarea celorlalţi, utilizând un limbaj specific.

Strategii didactice:
Metode şi procedee didactice: conversaţia, explicaţia, demonstraţia, exerciţiul.
Mijloace didactice: coşuleţe, şnur colorat, carton dreptunghiular cu orificii dispuse pe margini.
Forme de organizare a activităţii: frontal, în perechi, individual.
Durata: 20 minute

EVENIMENTUL DIDACTIC	CONŢINUT ŞTIINŢIFIC	STRATEGII DIDACTICE	EVALUARE
Moment organizatoric	Asigurarea condiţiilor optime pentru		Observarea comportamentul

	desfăşurarea activităţii propriu-zise. - aerisirea sălii de grupă - aşezarea măsuţelor şi a scăunelelor - aşezarea materialului didactic pe măsuţă		ui copiilor
Captarea atenţiei	Se realizează printr-un joc „Caută-ţi pereche!" Se explică regulile jocului: copii se plimbă pe fond muzical în linişte. Când se opreşte muzica copii execută anumite instrucţiuni: - Să vă apropiaţi frunţile! - Îmbrăţişaţi-vă! - Bateţi palmele amândouă ale partenerului! - Strângeţi-vă de mâini! Perechile formate se aşează pe covor.	Explicaţia Exerciţiul - frontal - în perechi	Evaluare formativă orală
Anunţarea temei	Educatoarea anunţă copiii că vor realiza o ramă de fotografie pentru colegul pe care tocmai l-au ales.	Conversaţia	Observarea comportamen-tului nonverbal
Prezentarea conţinutului şi dirijarea învăţării	Prin tranziţia: "Haideţi înainte, haideţi înapoi/ Să mergem către mese,/ Doi câte doi!", copiii se aşează la măsuţe. Se intuiesc materialele din coşuleţe: şnur colorat, carton dreptunghiular cu orificii dispuse pe margini. Educatoare explică şi demonstrează realizarea ramei: se trece şnurul colorat peste muchie prin orificiile dispuse pe marginea cartonului, astfel: se introduce capătul liber al şnurului de sus în jos,	- şnur colorat - carton dreptunghiular cu orificii dispuse pe margini Explicaţia Demonstraţia	Evaluare formativă orală

	apoi se trage până când se fixează pe ramă, fără a rupe sau îndoi cartonul. Operațiunea se repetă (având grijă să nu omitem nici o gaură) până când este realizată întreaga ramă. Înainte de rezolvarea sarcinii se vor efectua câteva exerciții pentru încălzirea muşchilor mâinii: „Mişcăm degeţelele, Ne lipim pălmuţele, Pumnişorii îi răsucim Şi apoi îi învârtim" „Plouă uşor, să auzim! Cu vârf de degete masa lovim. Plouă mai tare, ploaia tot vine Lovim cu degetele-acum mai bine. Tună departe, tună acum, Batem cu pumnii: „Bum! Bum! Bum! Vreme frumoasă s-a făcut!" Copiii execută lucrările fiind supravegheați şi dirijați de educatoare cu informații suplimentare.	Exercițiul - în perechi - individual Exercițiul	
Evaluarea	Copiii se aşează cu ramele de fotografii în cerc pe covor. Lucrările se evaluează oral antrenându-se şi copiii în evaluarea produsului personal dar şi a celorlalți colegi. Copiii vor fi lăudați şi	Conversația - frontal - recompense	Aprecieri pozitive asupra activității copiilor Stimulare

	recompensaţi.		
Încheierea activităţii	Activitatea se încheie cu un joc: „ Cu plăcere mă joc cu tine de-a..." Educatoarea învârteşte în mijloc o lingură. Copilul spre care este îndreptată lingura îşi caută perechea, îi dăruieşte rama şi îl invită la joc: „Cu plăcere aş construi cu tine un...", „ Cu plăcerea aş desena cu tine...". Jocul continuă până fiecare îşi găseşte perechea, îi dăruieşte rama şi pleacă împreună către jocul ales.	Jocul didactic	Aprecieri pozitive asupra activităţii copiilor

PROIECT DE ACTIVITATE

Grupa: mare
Tema anuală de studiu: "Cine şi cum planifică, organizează o activitate?"
Tema proiectului: " Plecăm în călătorie"
Tema săptămânii: "Călătorie pe mare"
Tema activităţii: "Valurile mării"
Tipul activităţii: formare şi consolidare de priceperi şi deprinderi
Categorii de activităţi de învăţare: Domeniul om şi societate
Forma de realizare: activitate practică
Scopul activităţii:
Formarea şi consolidarea unor deprinderi practice.
Obiective operaţionale:
- să enumere cel puţin două materiale de lucru aflate pe măsuţă, utilizând un limbaj specific;
- să taie cu foarfeca hârtia pe conturul dat pentru a obţine valuri, respectând indicaţiile educatoarei;
- să aplice pe tablou cel puţin trei valuri decupate, folosind eficient spaţiul de lucru;

Strategii didactice:
Metode şi procedee didactice: explicaţia, demonstraţia, conversaţia, exerciţiul.
Mijloace didactice: tablou, foarfecă, hârtie colorată, recompense- jetoane cu peştişori colorați.
Forme de organizare a activităţii: frontal, individual.

Durata: 25-30 minute

EVENIMENTUL DIDACTIC	CONȚINUT ŞTIINȚIFIC	STRATEGII DIDACTICE	EVALUARE
Moment organizatoric	- aranjarea mobilierului în formă de clasă şi pregătirea materialului necesar - intrarea organizată a preşcolarilor în grupă pe tranziția: "Pe mare călătorim şi cu toții noi vâslim/ 1-2, 1-2, la măsuțe ancorăm şi noi".		-observarea comportamentului non-verbal
Captarea atenției	Educatoarea prezintă copiilor un tablou cu o corabie, un marinar, anunțându-i pe copii că marinarul e trist pentru că au dispărut valurile mării şi el nu poate naviga.	Conversația - tablou - frontal	
Anunțarea temei şi a obiectivelor	"Pentru a-l ajuta pe marinar, astăzi vom decupa hârtia în formă de valuri, pe care le vom lipi aici pe tablou şi astfel marinarul va putea naviga mai departe, pe mare."	Conversația - frontal	-observarea comportamentului non-verbal
Desfăşurarea activității	Se intuiesc materialele de pe măsuțe, iar apoi educatoarea explică şi demonstrează modul de lucru. "Luăm hârtia albastră în mâna stângă iar cu dreapta apucăm foarfeca şi tăiem pe linia curbă desenată pe foaie, astfel vom obține valuri. Când vom termina de decupat, pe rând, fiecare va veni la tablou şi va aşeza valurile sub	Explicația Demonstrația - hârtie glasată albastră - foarfecă - frontal Exercițiul	

	corabie şi în jurul ei (tabloul este realizat pe o hârtie autocolant, astfel valurile vor fi aplicate fără a fi nevoie de lipici). Se execută exerciţii de încălzire a muşchilor mici ai mâinii : " Mâna lebadă o fac , Care dă mereu din cap, Lebedele se învârtesc, Mâinile eu le rotesc. Ploaia la noi a sosit Şi ea cade pic, pic, pic. Degetele răsfirăm Şi la un pian cântăm". Se fac precizări legate de modul în care se prinde corect foarfeca (cu trei degete:degetul mare, cel arătător şi cel mijlociu; degetele mare şi mijlociu se introduce în cele două găuri ale foarfecii, iar degetul arătător se sprijină de partea exterioară, lama subţire va fi în partea inferioară), se mânuieşte foarfeca, distanţa la care se ţine, norme de securitate pentru propria persoană şi pentru colegii din grupă, legate de utilizarea acesteia. Se recomandă utilizarea foarfecelor din plastic, pentru evitarea accidentelor. Copiii decupează hârtia albastră pe conturul existent, realizând valuri (fâşii albastre curbate). După ce termină de decupat, fiecare copil vine	Exerciţiul - tablou - valuri - individual	- observarea modului de lucru - aprecieri verbale - aplauze

	în față, arată copiilor valurile decupate şi le aplică pe tablou.		
Încheierea activității	Se fac aprecieri referitoare la modul de lucru şi se împart recompense primite de la marinar: peştişori colorați.	Conversația - recompense	- aprecieri verbale - recompense

PROIECT DE ACTIVITATE INTEGRATĂ

Grupa: mică
Tema anuală de studiu: „Cine şi cum planifică, organizează o activitate?"
Tema proiectului: „Toamna harnică"
Tema săptămânii: „Dulceața toamnei"
Tema activității: „Mere mari şi mere mici"
Tipul activității: mixtă (formare şi consolidare de priceperi şi deprinderi)
Categorii de activități de învățare: DŞ+DOS
Forma de realizare: activitate integrată

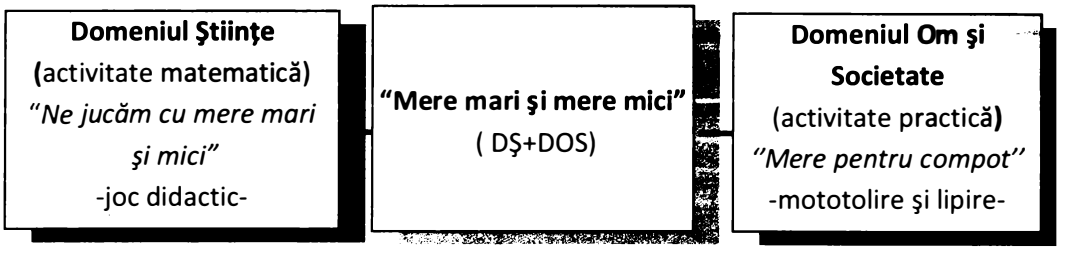

Scopurile activității:
Consolidarea deprinderii de a clasifica obiectele după culoare şi mărime.
Formarea unor abilități practice specifice nivelului de dezvoltare motrică.
Obiective operaționale:
- să formeze mulțimi de mere după criteriul mărimii, argumentând alegerile făcute;
- să realizeze mere mari şi mici prin mototolirea fâşiilor de hârtie, conform cerințelor educatoarei;
- să lipească hârtia mototolită pe foaie, în spațiul indicat, respectând cerințele educatoarei.

Strategii didactice:
Metode şi procedee didactice: conversația, explicația, demonstrația, exercițiul, evaluarea.

Mijloace didactice: coş cu mere de diferite mărimi (mari-mici), jetoane, coşuleţe, hârtie creponată roşie, borcane de hârtie, lipici.
Forme de organizare a activităţii: frontal, individual

Scenariul zilei

Activitatea debutează cu aducerea în sală a unui coş cu mere. Educatoarea îi roagă pe copii să sorteze merele pentru a face compot din ele. "Voi veţi fi atenţi şi veţi sorta merele mari de cele mici."

Educatoarea anunţă titlul jocului şi enunţă principalele obiective.

Educatoarea explică regulile jocului: la semnalul educatoarei doi copii vor veni în faţa clasei şi vor alege fiecare un măr mic şi un măr mare şi le vor aşeza în coşuleţe diferite.

Se va desfăşura jocul de probă însoţit de explicaţiile suplimentare ale educatoarei. Se va continua jocul, vor veni pe rând alţi copii care vor alege şi restul fructelor.

În complicarea jocului educatoarea îi va ruga pe copii să închidă ochii şi va pune în coşul cu mere mari un măr mic iar la semnalul său copiii vor deschide ochii şi vor trebui să observe greşeala şi s-o corecteze.

Prin tranziţia: "Bat din palme clap,clap,clap /Din picioare trap, trap, trap ,/ Ne-nvârtim, ne răsucim, / La măsuţe noi pornim" copiii se aşază la măsuţe; se vor intui materialele din coşuleţe. După intuirea materialelor, educatoarea propune un nou joc. Copiii sunt solicitaţi să grupeze jetoanele cu mere după mărime: să aşeze jetoanele cu mere mari într-un coşuleţ, iar jetoanele cu mere mici într-un alt coşuleţ. Educatoarea va supraveghea rezolvarea sarcinii, va corecta eventualele greşeli.

Următoarea variantă a jocului constă în realizarea unui compot de mere. Educatoarea anunţă că fiecare copil va primi o fişă cu două borcane: unul mare, unul mic şi fâşii mari şi mici de hârtie. În continuare se explică şi se demonstrează copiilor, că vor trebui să mototolească din fâşiile de hârtii primite, mere mari şi mere mici, pe care să le lipească în borcane (mere mari-borcan mare; mere mici - borcan mic).

Înainte de efectuarea lucrărilor se vor realiza câteva exerciţii pentru încălzirea muşchilor mâinii: " Batem palmele uşor, batem palmele de zor/ 1-2-1-2, faceţi toţi la fel ca noi,/ Închid pumnii şi-i desfac, degetelor fac pe plac,/1-2-1-2, faceţi toţi la fel ca noi."

Copiii execută lucrările fiind supravegheaţi şi dirijaţi de educatoare cu informaţii suplimentare.

Produsele activităţii se evaluează oral antrenându-se şi copiii în evaluarea lucrării personale, dar şi a celorlalţi colegi.

Activitatea se încheie cu jocul de mişcare: "Trenuleţul fructelor."

PROIECT DE ACTIVITATE INTEGRATĂ

Grupa: mică
Tema anuală de studiu: „Ce şi cum vreau să fiu?"
Tema proiectului: „Cu corpul sunt grijuliu, sănătos eu vreau să fiu"
Tema săptămânii: „Corpul mi-l îngrijesc, sănătos să cresc"
Tema activităţii: „Batistuţa ştie-oricine, la năsuc ne prinde bine!"
Tipul activităţii: formare şi consolidare de priceperi şi deprinderi
Categorii de activităţi de învăţare: DEC+DOS
Forma de realizare: activitate integrată

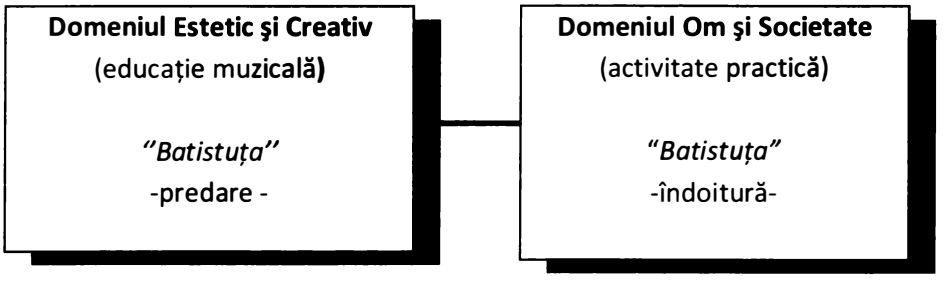

Scopurile activităţii:
Formarea capacităţii de receptare a lumii sonore şi a muzicii, de exprimare prin muzică, precum şi formarea şi consolidarea unor abilităţi practice specifice nivelului de dezvoltare motrică.
Obiective operaţionale:
- să execute corect şi conştient exerciţiile de respiraţie, ritmice şi melodice, repectând indicaţiile educatoarei;
- să interpreteze în grup cântecul ,,Batistuţa" singuri/acompaniaţi de educatoare;
- să execute mişcările sugerate de jocul muzical, cu ajutorul educatoarei;
- să realizeze batistuţa prin îndoirea hârtiei, respectând indicaţiile educatoarei;
- să decoreze „batistuţa" cu flori autocolante, respectând indicaţiile educatoarei.

Strategii didactice:
Metode şi procedee didactice: povestirea, exerciţiul, conversaţia, explicaţia, demonstraţia.
Mijloace didactice: coală de hârtie colorată-pătrată, floricele autocolante, marionetă, recompense.
Forme de organizare a activităţii: frontal, individual.

Scenariul zilei

Înainte de începerea activităţii se aranjează măsuţele şi scăunelele în semicerc. Se pregătesc materialele de lucru necesare activităţii (o coală pătrată de hârtie colorată, farfurioară cu floricele autocolante).

Stimularea faţă de noul conţinut se realizează prin intermediul marionetei: LILI cea mai pricepută persoană în confecţionarea batistuţelor. Aceasta este dispusă să împărtăşească copiilor secretele ei pentru ca ei să confecţioneze cele mai frumoase batistuţe. Unul dintre secrete este intonarea unui cântecel în timp ce lucrează.

După ce se captează atenţia, se prezintă tema şi obiectivele activităţii - Păpuşa Lili le spune că vor învăţa un cântecel/joc muzical – „Batistuţa" – Astfel, le va fi mai uşor să confecţioneze batistuţele.

Exerciţiile muzicale sunt prezentate sub forma unei poveşti, Vizita în pădure. Exerciţii de respiraţie: mirosim floarea, suflăm puful.... Exerciţii melodice: salutul păsărelelor, mormăitul ursului, cântecelul cucului... Exerciţii ritmice: ciocănitoarea bate...)

Se interpretează cântecul model, apoi se reia învăţându-l cu copiii pe fragmente (se cântă un fragment model apoi împreună cu copiii). Se procedează la fel cu celelalte fragmente. Se interpretează cântecul integral de 2-3 ori.

Se face trecerea la confecţionarea batistuţei printr-o scurtă conversaţie despre textul cântecului şi rolul batistuţei.

Se enumeră materialele de lucru. Se prezintă modelul - Batistuţă. Se explică concomitent cu demonstraţia modul de îndoire a hârtiei pentru a obţine o batistă.

Înainte de trecerea la confecţionarea propriu-zisă a batistuţei se execută exerciţiile de încălzire a muşchilor mâinii (sclipesc steluţele, plouă, morişca...). În timp ce copiii lucrează, se oferă sprijin verbal sau fizic în efectuarea corectă a îndoiturilor. Pe parcursul executării de către copii, ca şi fundal sonor este ales cântecelul Batistuţa.

Se dezlipeşte autocolantul de pe spatele florilor şi se lipesc pe partea de sus a batistuţei.

La finalizarea lucrărilor, copiii se ridică cu batistuţa în mână şi fac un cerc pentru a putea desfăşura jocul muzical –Batistuţa.

Se explică cum se desfăşoară jocul. Copiii stau într- un cerc, în picioare. Unul dintre ei, cu batistuţa în mână trebuie să se deplaseze în afara cercului cântând versurile cântecelului: "Mi-am pierdut o batistuţă/ Mă bate mămica/ Cine-o are să mi-o deie/ Că-i sărut gurița./ Refren: Batista-i parfumată/ Se află la o fată/La fata cea frumoasă,/Pe care o iubesc./ Foc, foc, ce vedeţi,/La nimeni să nu spuneţi./ Foc, foc, ce vedeţi,/ La nimeni să nu spuneţi". Spre finalul cântecelului, copiii din cerc închid ochii iar cel cu batista lasă batistuţa în spatele unui copil. Apoi toţi copiii deschid ochii şi se uită în spate. Cel care are batista jos în spatele său, trebuie să alerge după cel din afara cercului. Dacă îl prinde îi ia locul, dacă nu, se întoarce în cerc şi tot acela va merge în afara cercului cu batistuţa

(sau se alege alt jucător, aleatoriu din cerc, ca să nu se repete situaţia).

Se recomandă antrenarea în joc atât a fetelor cât şi a băieţilor.

La final, după ce majoritatea copiilor şi-au dat batistuţa, se realizează aprecieri din partea educatoarei privind modul de lucru, acurateaţea lucrărilor, comportamentul din timpul activităţii, gradul de îndeplinire a sarcinilor...copiii fiind recompensaţi cu un autocolant cu o faţă zâmbitoare.

PROIECT DE ACTIVITATE INTEGRATĂ

Grupa: mică
Tema anuală de studiu: "Cu ce şi cum exprimăm ceea ce simțim?"
Tema proiectului: "Prietenia copiilor cu natura"
Tema săptămânii: "Vrei să fim prieteni?"
Tema activității: "O mână de ajutor"
Tipul activității: activitate de însuşire de priceperi şi deprinderi
Categorii de activități de învățare: ALA+ DOS+DEC
Forma de realizare: activitate integrată

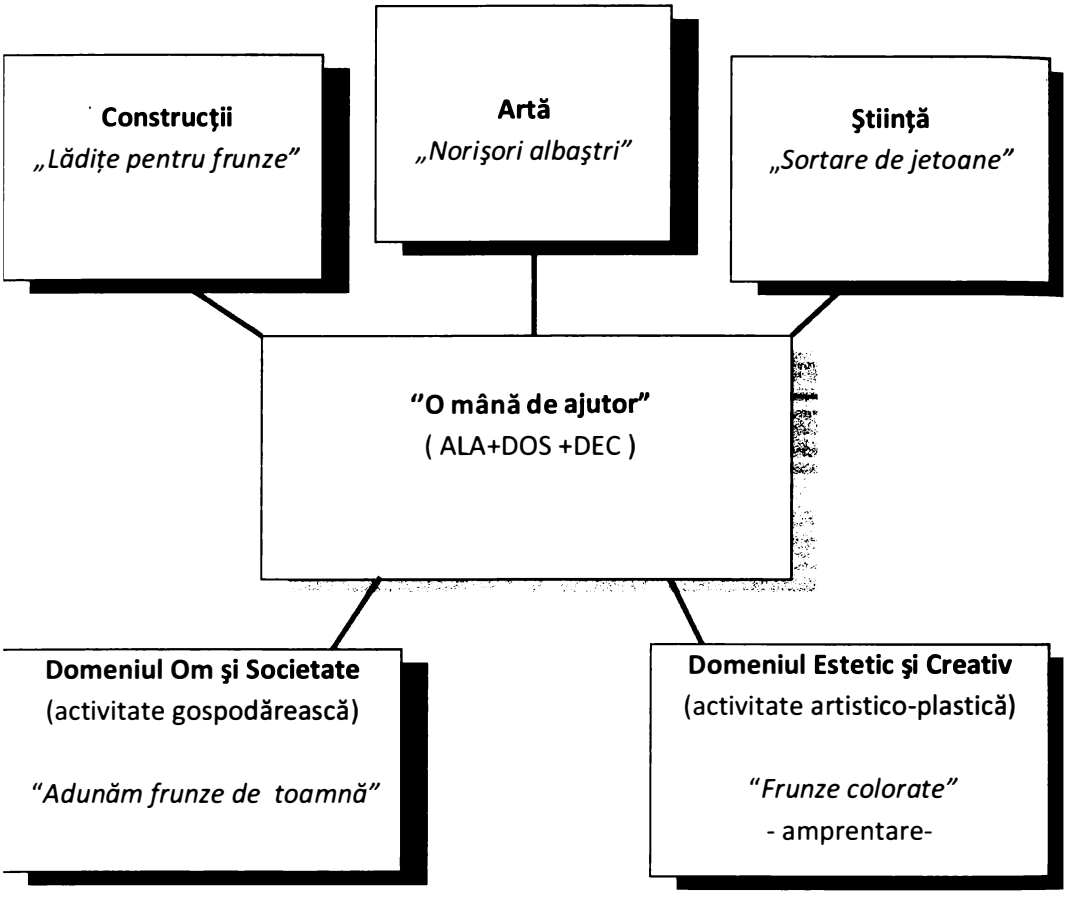

Scopurile activității:

Educarea unor atitudini de protejare şi ocrotire a naturii; formarea unor deprinderi practic-gospodăreşti; dezvoltarea spiritului de observație prin perceperea vizuală a frumosului din realitatea înconjurătoare (forma frunzelor şi culorile toamnei).

Obiective operaţionale:

- să participe la menţinerea regulilor de igienă prin adunarea frunzelor căzute din perimetrul propus, pe baza sugestiilor cadrului didactic;
- să acopere suprafaţa frunzei cu pete de culoare, utilizând pensula, pornind de la modelul vizualizat;
- să aplice frunza pictată pe suportul plastic, utilizând tehnica amprentării;

Strategii didactice:

Metode şi procedee didactice: conversatia, explicaţia, demonstraţia, exerciţiul, munca în grup, învăţarea prin descoperire, problematizarea.

Mijloace didactice: scrisori, nori din carton, bandă dublu-adezivă, hârtie creponată albastră, fişe individuale de lucru, saci menajeri, stropitori, apă, coli albe sub formă de frunză, frunze, tempera, pensule, pahare, trunchi de copac din carton, minge, cuburi, obstacole, cercuri.

Forme de organizare a activităţii: frontal, pe grupe, individual.

Scenariul zilei

În cadrul Întâlnirii de dimineaţă se vor derula următoarele momente:

Salutul: "Unul după altul în rând ne aşezăm / Şi colegul din spate frumos îl salutăm." Copiii se salută apoi se aşează în faţa panoului care reprezintă prezenţa;

Prezenţa: Fiecare copil îşi va ataşa propria fotografie la imaginea grădiniţei şi vom menţiona copiii care sunt absenţi;

Calendarul naturii: Copiii vor alege imaginile corespunzătoare anotimpului şi condiţiilor meteo din ziua respectivă. Noutatea zilei: Copiii primesc o scrisoare de la copacii din curtea grădiniţei. Aceştia sunt foarte trişti întrucât frunzele îngălbenite care au căzut au format un covor gros peste pământ, iar atunci când plouă apa binefăcătoare nu poate ajunge la rădăcina lor, potolindu-le astfel setea. Mai mult decât atât, zilele trecute furnicuţele erau supărate pentru că nu reuşesc să-şi facă loc printre atâtea frunze să ajungă la căsuţa lor din pământ şi sunt înfrigurate. Copacii doresc o mână de ajutor din partea copiilor.

Tranziţie: "Ce-ar fi acum dragi copilaşi/ La centre să pornim/ Şi să lucrăm ceva frumos/ Copacii să-i înveselim?!"

Artă: Copiii vor avea pe masă două coli mari de carton sub formă de nori, acoperite cu bandă dublu-adezivă. Ei trebuie să rupă hârtia creponată albastră, să o mototolească şi să o aşeze pe norişor.

Contrucţii: lădiţă din piese lego pentru frunze

Ştiinţă: sortare de jetoane – frunze - după mărime (mari, mici) şi după formă.

Tranziţie*:* "Este timpul dragii mei/ Afară să plecăm/ Şi să vedem de reuşim/ Copacii să îi ajutăm".

Copiii vor observa covorul de frunze despre care ne povesteau copacii şi cât de greu s-ar strecura o picătură de apă până la rădăcina acestora. Ne împărţim pe grupe

astfel: câte doi copii vor ține sacii menajeri iar alți trei vor aduna frunze şi vor umple sacii. Copiii care adună frunzele vor observa frunzele, iar cele frumos colorate, considerate de ei deosebite, vor fi puse în lădița pe care au realizat-o ei la centrul "Construcții". Aceste frunze vor fi valorificate în cadrul activităților viitoare. După ce am făcut curățenie în perimetrul propus, vom arunca sacii plini cu frunze la tomberon, vom lua stropitorile cu care ne jucăm la centrul "Nisip şi apă" şi vom uda pământul din jurul copacilor, apoi vom merge înapoi în grădiniță unde vom avea grijă să ne spălăm foarte bine cu apă şi săpun. După ce se vor aşeza din nou la măsuțe vor primi câte o coală albă tăiată sub formă de frunză. Îşi vor alege două sau trei frunze din lădița unde ei au pus cele care li s-au părut deosebite şi vor avea de aplicat pe frunză pete de culoare (culori specifice anotimpului) cu ajutorul degețelelor, apoi vor amprenta (ştampila) frunza, pe hârtia albă. Astfel, la final, frunza din hârtie va avea culorile unei frunze adevărate în anotimpul toamna.

Pe panoul unde trebuia să aşezăm frunzele se afla deja un trunchi de copac şi un plic. În această scrisoare copacii şi furnicile mulțumesc copiilor pentru bunătatea şi hărnicia lor şi drept răsplată au confecționat din carton colorat trunchiul expus astfel încât fiecare copil să aibă o frunză a lui în acest copac. Sunt expuşi apoi şi norişorii realizați la "Artă", sus, în dreapta şi în stânga copacului. Se face analiza lucrărilor şi se lecturează ultima frază a scrisorii, care îi invită pe copii să meargă în sala de sport unde vor avea parte de o surpriză.

Sala de sport este special amenajată pentru diferite jocuri motrice simbolice.

PROIECT DE ACTIVITATE INTEGRATĂ

Grupa: mică
Tema anuală de studiu: „Cine şi cum planifică, organizează o activitate?"
Tema proiectului: „Toamna harnică"
Tema săptămânii: „Dulceața toamnei"
Tema activității: „Pregătim compot de struguri "
Tipul activității: mixtă (consolidare de cunoştințe, formare de priceperi şi deprinderi)
Categorii de activități de învățare: DŞ+DOS
Forma de realizare: activitate integrată

Domeniul Ştiință (activitate matematică) *"Struguri mari şi mici"* -exercițiu cu material individual-	**Pregătim compot de struguri"** (DŞ+DOS)	**Domeniul Om şi Societate** (activitate gospodărească) *"Compot de struguri"* -preparare compot-

Scopurile activităţii:

Consolidarea deprinderii de a clasifica obiectele după mărime şi culoare.

Formarea deprinderilor practic-gospodăreşti şi utilizarea vocabularului specific.

Obiective operaţionale:

- să grupeze strugurii după criteriile culoare şi mărime în funcţie de culoarea farfuriilor primite, pe baza indicaţiilor primite;
- să respecte normele de igienă la prepararea şi consumarea fructelor, conform indicaţiilor educatoarei;
- să prepare compot folosind fructele şi cele necesare, respectând etapele prezentate de cadrul didactic.

Strategii didactice:

Metode şi procedee didactice: problematizarea, conversaţia, explicaţia, demonstraţia, exerciţiul.

Mijloace didactice: coşuleţe, struguri albi şi roşii, farfurii, borcane de plastic, zahăr, linguriţe.

Forme de organizare a activităţii: frontal, individual, pe grupe.

Scenariul zilei

Se vor aşeza mesele şi scăunelele în formă de careu deschis. Pe tranziţia : " Unu, doi, unu, doi,/ La măsuţe mergem noi" copiii se aşează la măsuţe.

Captarea atenţiei se face prin ghicitoarea:" Boabele îi sunt mărgele, /Însă în ciorchini stau ele. /Must şi vin din ele fac, /Cui îi dai, zău că îi plac !"(Strugurele), copiii ghicesc răspunsul, apoi descoperă boabe de struguri în coşuleţele acoperite de pe măsuţe.

Educatoarea anunţă copiii că vor pregăti compot din struguri aleşi după culoare şi mărime. Se solicită copiilor intuirea materialelor de pe măsuţe. Copiii enumeră ustensilele: farfurii, borcane din plastic, linguriţe, zahăr şi apă.

Înainte de prepararea compoturilor educatoarea insistă asupra regulilor de igienă care trebuie respectate la activităţile de acest gen: spălatul mâinilor şi a fructelor, care s-a realizat înainte de începerea activităţii.

Educatoarea expune şi demonstrează etapele de pregătire a compotului: se gupează strugurii după culoare pe farfurii, se alege un borcan, se grupează strugurii după mărime, iar cei mari se introduc în borcan, se adaugă zahăr şi apă peste struguri şi se finalizează compotul cu sigilarea borcanului.Educatoarea dirijează preşcolarii în realizarea compotului: aceştia sunt solicitaţi să sorteze strugurii după culoare în farfuriile primite. După rezolvarea sarcinii educatoarea roagă un copil să verbalizeze acţiunea desfăşurată, apoi preşcolarii trebuie să ia un borcan în care vor pregăti compotul. Se cere copiilor să aleagă strugurii mari şi să îi aşeze în borcane. După rezolvarea sarcinii educatoarea roagă un copil să verbalizeze acţiunea desfăşurată. În continuare copiii vor

adăuga zahărul şi apa peste struguri. La final compoturile sunt sigilate cu ajutorul educatoarei

Se vor face aprecieri privind respectarea etapelor de pregătire a compoturilor şi asupra comportamentului copiilor pe parcursul activităţii.

În încheiere, copiii duc borcanele cu compot în cămara grădiniţei şi primesc ca recompensă strugurii rămaşi în farfurii.

PROIECT DE ACTIVITATE INTEGRATĂ

Grupa: mijlocie
Tema anuală de studiu: „Cum este, a fost şi va fi pe pământ?"
Tema proiectului: „Hai la drum..."
Tema săptămânii: „Hai la drum... pe uscat!"
Tema activităţii: „Călătorie cu trenuleţul vesel"
Tipul activităţii: consolidare şi verificare de cunoştinţe, priceperi şi deprinderi
Categorii de activităţi de învăţare: DŞ+DOS+ALA
Forma de realizare: activitate integrată

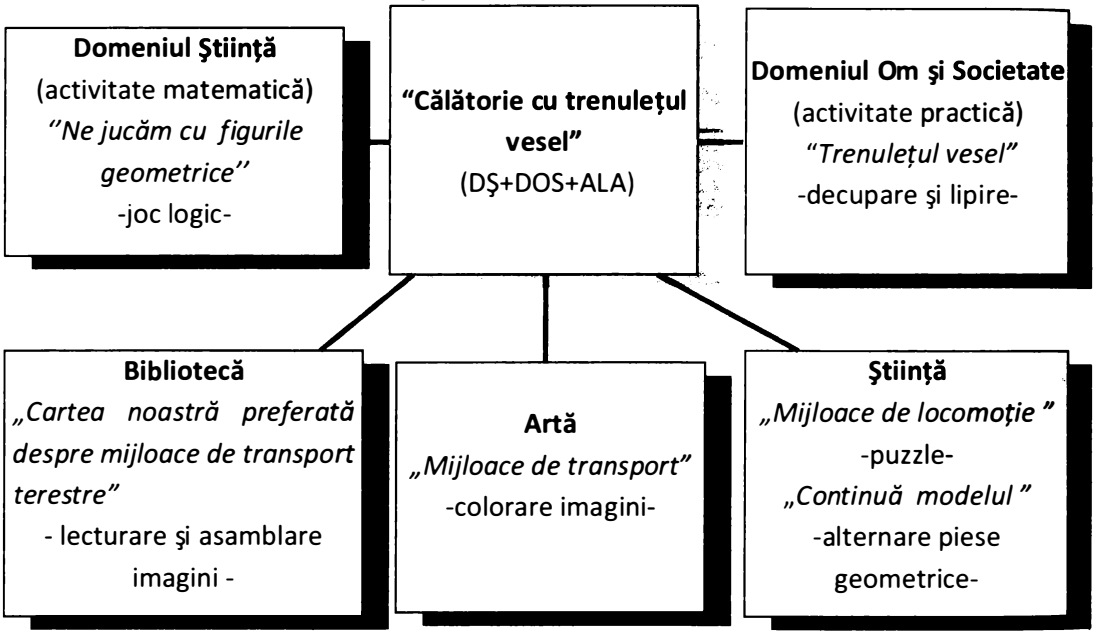

Scopurile activităţii:

Consolidarea şi verificarea capacităţii de recunoaştere, denumire şi utilizarea formelor geometrice.

Consolidarea unor abilităţi practice specifice nivelului de dezvoltare motrică.

Obiective operaţionale:

- să identifice formele geometrice din mulţimea formelor geometrice, folosind materialele de pe masă;
- să verbalizeze acţiunea realizată, pornind de la imaginea vizualizată;
- să cunoască tehnica de realizare/asamblare a trenuleţului, folosind tehnica îndoirii, cea a tăierii pe muchie şi cea a lipirii.

Strategii didactice:

Metode şi procedee didactice: conversaţia, explicaţia, demonstraţia, exerciţiul, problematizarea.

Mijloace didactice: elementul surpriză: trenuleţul trist; materiale pentru activitatea practică: dreptunghi şi cercuri colorate, cuţite de plastic, lipici; recompense, ghişeu de bilete, bilete colorate, chipiu, perforator, piese puzzle, fişe de colorat, imagini cu mijloace de transport terestre, şosea, maşinuţe colorate, trenuleţ, cercuri/pătrate colorate.

Forme de organizare a activităţii: frontal, individual.

Scenariul zilei

Captarea atenţiei se realizează prin descoperirea elementului surpriză: locomotiva.

Se iniţiază o convorbire în care copiii constată că locomotiva este construită din forme geometrice (pătrat, cerc).

Educatoarea atrage atenţia copiilor să observe şi să denumească starea de spirit a locomotivei: tristă (sugerată de lacrima şi expresia tristă).

La sugestia educatoarei, copiii deschid scrisoarea ataşată pe locomotivă din care descoperă motivul tristeţii: „Locomotiva este supărată pentru că nu are vagoane. Ar fi foarte bucuroasă dacă aţi putea s-o ajutaţi să aibă vagoane. Drept mulţumire veţi beneficia de o călătorie cu trenul."

Educatoarea anunţă că pentru a îndeplini dorinţa locomotivei copiii vor pregăti vagoane din forme geometrice, în timp ce vor demonstra tot ce au învăţat despre acestea.

Prin tranziţia:" Bat din palme clap,clap,clap/ Din picioare trap,trap,trap, /Ne-nvârtim, ne răsucim,/ La măsuţe noi pornim." copiii se vor aşeza la măsuţe.

Se intuiesc materialele de pe măsuţe: patru cercuri decupate, un dreptunghi decupat, cuţite de plastic, lipici.

Un copil este solicitat să aleagă şi să denumească o formă geometrică. Toţi copiii sunt rugaţi să ridice forma geometrică denumită de colegul lor. Astfel ambele forme geometrice (dreptunghi şi cerc) sunt recunoscute după **formă.**

Educatoarea explică copiilor că din aceste materiale vor realiza vagoanele.

Educatoarea explică şi demonstrează preşcolarilor modul în care se realizează acestea :

- se îndoaie dreptunghiul prin suprapunerea laturilor mici şi se realizează o muchie, prin presare;

- se introduce cuțitul la baza muchiei şi se taie hârtia, obținându-se două pătrate;

- se aplică lipiciul pe jumătatea cercurilor după care acestea vor fi lipite câte două pe o latură a pătratului.

Înainte de efectuarea lucrărilor se vor realiza câteva exerciții pentru încălzirea muşchilor mâinii:

" Batem palmele uşor,batem palmele de zor
1-2-1-2, faceți toți la fel ca noi,
Închid pumnii ş-i desfac, degetelor fac pe plac,
1-2-1-2, faceți toți la fel ca noi."

Copiii execută lucrările fiind supravegheați şi dirijați de educatoare cu informații suplimentare. După finalizarea sarcinii, copiii sunt solicitați să ataşeze vagoanele la locurile indicate de educatoare: laturile scăunelelor rânduite după locomotivă.

Se fac aprecieri verbale stimulative şi se acordă recompense: imagini cu locomotive colorate (albastre, roşii, galbene).

Copiii sunt orientați către ghişeul de bilete, unde în cadrul jocului de rol „De-a ghişeul de bilete" fiecare preşcolar trebuie să cumpere un bilet de aceeaşi culoare ca locomotiva primită.

„- Vă rog să-mi dați un bilet roşu.
- Poftim.
- Mulțumesc."

În continuare ei sunt invitați să se urce în tren, să aleagă vagoanele după **culoarea** biletelor cumpărate. Educatoarea, jucând rolul controlorului, verifică dacă toți copiii s-au urcat în vagoanele potrivite şi perforează biletele, în caz contrar solicită ocuparea locului corespunzător.

Prin tranziția:"Trenul face, tuu,tuu,tuu/ De plecare-i gata/ De e ger sau de-i năduf,/ Fuge ca săgeata." trenul porneşte, preşcolarii beneficiază de o călătorie către Orăşelul copiilor, unde sunt întâmpinați de mai multe ateliere.

Copiii sunt direcționați către ateliere cu ajutorul unor ecusoane: toate ecusoanele ilustrează forme geometrice de aceeaşi formă (două pătrate sau două cercuri), dar de diferite mărimi (mari şi mici), mărimea fiind sugerată prin colorare.

Preşcolarii aleg centrele însemnate asemănător ecusoanelor. Astfel identifică cercurile şi pătratele de aceeaşi **mărime.** La fiecare sector de activitate se intuiesc materialele şi se prezintă sarcinile de lucru:

La centrul de interes BIBLIOTECĂ copiii realizează „Cartea noastră preferată despre mijloace de transport terestre". În prima fază citesc (denumesc) imaginile despre mijloacele de locomoție terestre, locul unde acestea circulă, persoana care le conduce. Apoi asamblează imaginile pentru a realiza cartea.

La centrul ARTĂ colorează diverse imagini despre mijloace de transport terestre (maşinuțe, vagoane desenate cu ajutorul formelor geometrice) conform indicațiilor.

La sectorul ŞTIINŢĂ copiii îmbină după modelul dat piesele de puzzle pentru a reda imaginea mijloacelor de locomoţie terestre. La acelaşi centru alţi preşcolari aşează pe suprafeţe date (drum, trenuleţ cu vagoane, maşinuţe) forme geometrice prin alternare de culori după modelul dat.

Educatoarea supraveghează activitatea în centre şi dirijează cu informaţii suplimentare.

După îndeplinirea obiectivelor propuse la centre, copiii adunaţi într-un grup vizitează sectoarele. La fiecare centru un reprezentant al copiilor care au realizat sarcini la sectorul respectiv, prezintă rezultatele obţinute.

Se evaluează modul de lucru de la fiecare centru, se fac aprecieri asupra întregii activităţi, a modului de participare a copiilor la activitate şi a comportamentului acestora

Prin tranziţia: "Trenul face, tuu,tuu,tuu/ De plecare-i gata/ De e ger sau de-i năduf,/ Fuge ca săgeata./ De departe am ajuns/ Cu plimbarea noastră/ şi dacă aţi obosit / hai copii acasă." preşcolarii împreună cu educatoarea urcă în trenuleţ şi părăsesc Orăşelul copiilor.

La finele activităţii se propune jocul distractiv „Trenul face zi, zi, zi.....". Se cere copiilor să execute mişcări sugestive despre tren (pornire, oprire în staţie). La fiecare staţie copiii pronunţă grupuri de sunete conform indicaţiilor. „zi,zi,zi/ ze,ze,ze/ za,za,za" .

PROIECT DE ACTIVITATE INTEGRATĂ

Grupa: mijlocie
Tema anuală de studiu: „Cine şi cum planifică/organizează o activitate?"
Tema proiectului: „Toţi acum se pregătesc, sărbătorile sosesc"
Tema săptămânii: „De zor noi ne pregătim colindătorii să-i primim!"
Tema activităţii: „Copii harnici azi să fim, prăjituri să pregătim!"
Tipul de activitate: formare şi consolidare de priceperi şi deprinderi
Categorii de activităţi de învăţare: DŞ+DOS
Forma de realizare: activitate integrată

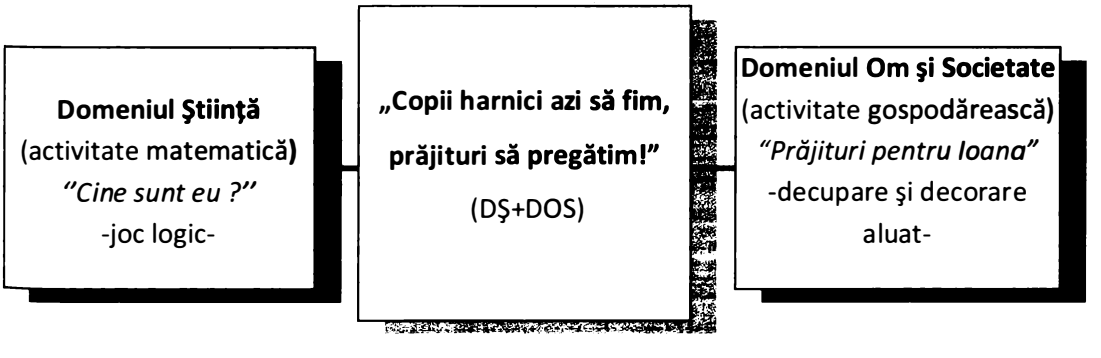

Scopurile activităţii: Dezvoltarea capacităţii de recunoaştere, denumire, construire şi utilizare a formelor geometrice, formarea deprinderilor practic-gospodăreşti şi utilizarea unui vocabular specific.

Obiective operaţionale:

- să identifice formele geometrice cunoscute (cerc, pătrat, triunghi), pe baza materialelor de lucru;
- să asocieze obiecte din mediul înconjurător cu diferite forme geometrice, valorificând experienţa personală;
- să taie (decupeze) forme geometrice din fâşia de cocă, utilizând formele din plastic;
- să decoreze prăjiturile folosind bomboane;
- să formeze 3 grupe de obiecte după criteriul formei folosind prăjiturile preparate;
- să aplice regulile de igienă, necesare preparării prăjiturilor, conform indicaţiilor educatoarei.

Strategii didactice:

Metode şi procedee didactice: jocul logic, explicaţia, conversaţia, exerciţiul, demonstraţie.

Mijloace didactice: cocă, forme pentru prăjituri, bomboane, farfurii de unică folosinţă, şervetele, planşete, figuri geometrice.

Forme de organizare a activităţii: frontal, individual, pe grupe.

Scenariul zilei

Înainte de începerea activităţii se aranjează măsuţele şi scăunelele în semicerc. Pe măsuţă se aşează pentru fiecare copil câte o farfurioară cu materialele de lucru necesare.

Captarea atenţiei se realizează prin apariţia păpuşii Ioana care este tristă deoarece anul trecut a fost la colindat şi nu a primit nici o prăjitură. Se poartă o scurtă discuţie despre obiceiurile de sărbători cunoscute de ei sau pe baza unei imagini. Se solicită copiilor ajutorul în prepararea unor prăjiturilor pentru întâmpinarea colindătorilor.

Se anunţă tema şi sarcinile: pregătirea unor prăjiturele, cu ajutorul formelor geometrice.

Se prezintă materialele de lucru: forme (geometrice) pentru prăjituri, cocă, planşete şi se solicită recunoaşterea formelor. Se expune lucrarea model (prăjiturica). Se explică în paralel cu demonstrarea, modul de preparare a aluatului enumerând ingredientele. Se subliniază regulile de igienă şi protecţie care trebuie respectate, după care se explică preşcolarilor sarcina: copiii trebuie să întindă coca primită şi să decupeze folosind formele (geometrice) pentru prăjituri, din coca întinsă pe planşetă. După ce decupează tot aluatul se decorează cu bombonele.

Se execută exerciţiile de încălzire a musculaturii mâinii după care copiii trec la prepararea propriu-zisă a prăjiturelelor.

Dacă este cazul se reia explicarea şi demonstrarea modului de lucru.

După ce se decorează prăjiturelele acestea sunt duse la bucătărie pentru a se coace. Se subliniază faptul că fiecare trebuie să reţină ce formă geometrică au avut prăjiturele lor.

Până ce acestea se coc se face o scurtă recapitulare a formelor geometrice prin întrebări: „Ce formă are mingea, acoperişul casei, cutia de cadou? etc. Spune-mi ce obiecte de formă.... regăseşti în grupa noastră."

Se merge la baie pentru ca preşcolarii să se spele pe mâini. Pentru a primi prăjiturelele coapte, copiii, împreună cu păpuşa Ioana, trebuie să colinde la uşa bucătăriei.

Se solicită copiilor să recunoască forma geometrică a prăjiturilor sale prin ridicarea mâinii atunci când se strigă forma respectivă. La intrarea în sală se formează mulţimi după aceeaşi formă, solicitând copiilor cu prăjituri de aceeaşi formă să se grupeze.

Activitatea se încheie cu servirea prăjiturelelor, se fac aprecieri verbale pozitive la adresa comportamentului, a activităţii lor, a atitudinilor pozitive etc.

PROIECT DE ACTIVITATE INTEGRATĂ

Grupa: mijlocie
Tema anuală de studiu: „Cu ce şi cum exprimăm ceea ce simţim?"
Tema proiectului: " Zăpadă dragă ai venit, bucurii ne-ai dăruit"
Tema săptămânii: „Copil vesel jucăuş, afară pe derdeluş"
Tema activităţii: „Bucurie e pe stradă c-avem oameni de zăpadă"
Tipul activităţii: formare şi consolidare de priceperi şi deprinderi
Categorii de activităţi de învăţare: DLC+DOS
Forma de realizare: activitate integrată

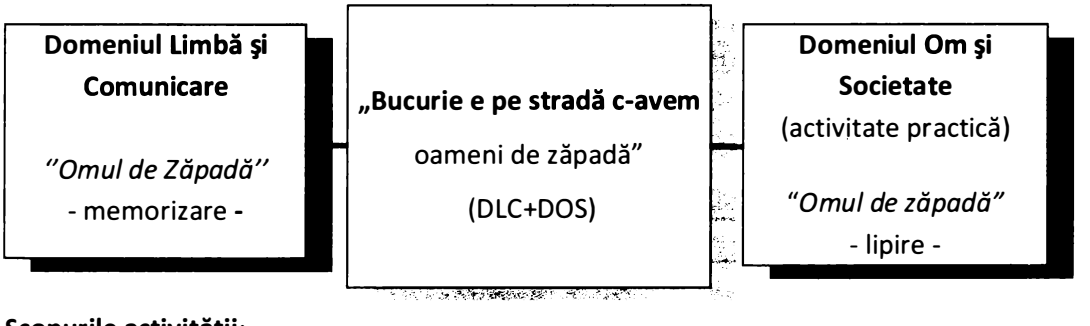

Scopurile activităţii:
Dezvoltarea capacităţii de exprimare orală, de înţelegere şi utilizare corectă a semnificaţiilor structurilor verbale orale, precum şi formarea şi consolidarea unor abilităţi practice specifice nivelului de dezvoltare motrică

Obiective operaţionale:
- să utilizeze cuvinte noi în contexte adecvate (tăciune, gospodar), pornind de la poezia recitată/învăţată;
- să recite cel puţin o dată poezia ,,Omul de zăpadă", respectând intonaţia şi ritmul propus de educatoare;
- să enumere materialele de lucru puse la dispoziţie de educatoare;
- să utilizeze limbajul specific activităţii practice, în contextul propus de cadru didactic, pe baza modelului verbal prezentat;
- să asambleze omul de zăpadă respectând indicaţiile din poezie şi utilizând tehnici de lucru învăţate (lipire).

Strategii didactice:

Metode şi procedee didactice: povestirea, conversaţia, explicaţia, demonstraţia, exerciţiul, problematizarea.

Mijloace didactice: om de zăpadă de pluş, 3 cercuri din hârtie albă, carton colorat, ochişori din plastic, morcov de hârtie (de dimensiuni mici), jeton cu mătură şi cu pălărie, lipici, carioca, recompense.

Forme de organizare a activităţii: frontal, individual, pe grupe.

Scenariul zilei

Înainte de începerea activităţii se aranjează măsuţele şi scăunelele în semicerc. Pe măsuţă se aşează pentru fiecare copil câte o farfurioară cu materialele de lucru necesare.

Captarea atenţiei se realizează prin prezentarea unei povestioare spuse de Omuleţul de Zăpadă, invitatul special. Acesta le povesteşte cum s-a transformat din zăpadă în pluş. Toate se datorează lui Bogdănel, băiatul care l-a construit din zăpadă. După ce acesta l-a terminat pe omul se zăpadă a început să râdă de bucurie...râsul lui i-a plăcut Zânei Iarnă, care a făcut o vrajă şi a transformat zăpada din care era făcut omul, în pluş, pentru ca băieţelul să se poată juca mereu cu el, indiferent de anotimp.

După ce copiii sunt stimulaţi pentru perceperea noului conţinut se prezintă tema şi obiectivele: Omul de zăpadă îi anunţă că va spune o poezie care cuprinde toţi paşii pe care Bogdănel i-a făcut pentru a-l construi. Aceasta îi va ajuta pe copii în confecţionarea unor oameni de zăpadă cu care să se poată juca...

Se recită poezia "Omul de zăpadă" de Virgil Carianopol, adaptată pentru a fi mai uşor de învăţat pentru copii. Se explică cuvintele noi, necunoscute, după care se repetă pe rând împreună cu copiii, fiecare strofă.

După ce se învaţă poezia, se descoperă materialul de lucru din farfurioare, acestea reprezentând o surpriză din partea lui Bogdănel.

Se execută exerciţiile de încălzire a mâinilor, imitând fenomenul ninsorii, prinderea fulgilor în palmă şi formarea bulgărilor.

Se explică şi se demonstrează copiilor modul de lucru. În timp ce se recită prima strofă („Bogdănel a strâns din stradă/Bulgări de zăpadă./Şi în curte, lângă pom,/A făcut din ele-un om."), ei trebuie să ia cele trei cercuri de hârtie să aplice lipiciul şi să le lipească în ordinea mărimii (de la cel mai mare la cel mai mic, de jos în sus) constituind astfel corpul omului de zăpadă. Strofa se va recita până când toţi copiii vor realiza sarcina.

Acelaşi procedeu se va aplica şi pentru celelalte strofe.

"Ochii negri de tăciune,/I-a făcut din doi cărbuni,/Iar în loc de nas i-a pus/Un morcov cu vârfu-n sus" - în timp ce se recită această strofă se lipesc ochii şi nasul (morcovul).

"A luat mătura, la fel,/Şi a pus-o lângă el,/Celor care-l văd afar'/Să le pară gospodar".-pe parcursul recitării versurilor se lipeşte lângă omul de zăpadă, mătura.

Se observă lucrările şi se stabileşte împreună cu copiii ce anume lipseşte omului: pălăria şi gurița. Fiecare ia pălăria de hârtie şi o colorează cu culoarea preferată, după care o lipeşte pe capul omului de zăpadă. Acum când omului de zăpadă nu-i mai lipseşte nimic, copiii pot să îi deseneze şi gurița care să arate că acesta este fericit.

După ce lucrările au fost finalizate, în grupuri de câte 4, copiii vin în faţă cu lucrarea şi recită poezia. Cei care doresc, recită poezia individual, schimbând numele lui Bogdănel cu numele unui copil a cărui lucrare îi place cel mai mult .

Activitatea se încheie cu recitarea poeziei de către toată grupa şi cu interpretarea cântecului "Omul de zăpadă".

La final, se realizează aprecieri din partea educatoarei privind modul de lucru, comportamentul din timpul activităţii, gradul de îndeplinire a sarcinilor...copiii fiind recompensaţi cu poza invitatului special - Omul De Zăpadă-

PROIECT DE ACTIVITATE INTEGRATĂ

Grupa: mare
Tema anuală de studiu: „Când, cum şi de ce se întâmplă?"
Tema proiectului: „Hora anotimpurilor"
Tema săptămânii: „Coşul cu fructe de toamnă"
Tema activităţii: **"**În livadă"
Tipul activităţii: formare şi consolidare de priceperi şi deprinderi
Categorii de activităţi de învăţare: DŞ+DOS+ALA
Forma de realizare: activitate integrată

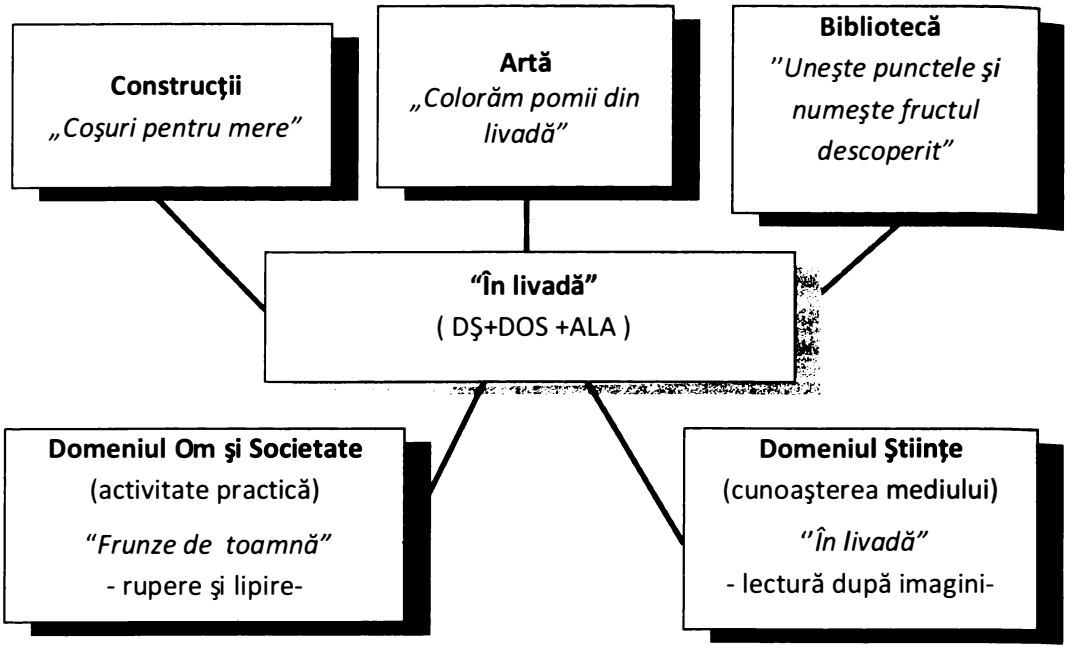

Scopurile activităţii:
Îmbogăţirea şi consolidarea cunoştinţelor cu privire la unele aspecte specifice anotimpului toamna precum şi formarea şi exersarea unor abilităţi practice.
Obiective operaţionale:
- să enumere elementele care compun imaginea, pornind de la analizarea tabloului/planşei;
- să descrie cel puţin două activităţi desfăşurate de copii în anotimpul toamna, folosind imaginea/planşa dată;
- să precizeze anotimpul în care se desfăşoară culesul fructelor din imaginea dată, valorificând cunoştinţele acumulate anterior;
- să coloreze pomii din livadă, folosind creioane colorate potrivite, respectând conturul dat;
- să realizeze sinteza lecturii de imagini, pornind de la materialele realizate.

Strategii didactice:

Metode şi procedee didactice: descrierea, explicaţia, conversaţia, observaţia,demonstraţia, exerciţiul;

Mijloace didactice: planşă, rotodiscuri, creioane colorate, fişe, hîrtie colorată, lipici, fructe de toamnă;

Forme de organizare a activităţii: frontal, pe grupe, individual.

Scenariul zilei

Copiii intră organizaţi în sala de grupă, cântând: „Bate vântul frunzele/ Se învârtesc moriştile/ Noi în sală acum intrăm/ Şi pe scaune ne aşezăm" şi se aşează pe scăunelele aranjate în formă de semicerc.

Educatoarea descoperă sub formă de surpriză tabloul pregătit spre lecturare, anunţă tema zilei şi obiectivele urmărite: „ Astăzi vom realiza împreună activitatea „În livadă", unde vom discuta despre elementele acestei planşe - adică vom vorbi despre ce se întâmplă în această imagine, apoi vom realiza fiecare câte o livadă în anotimpul toamna, rupând şi lipind frunze din hârtie colorată."

Copiii sunt întrebaţi şi lăsaţi liber să enumere ceea ce văd în tablou, iar apoi se va trece la intuirea dirijată, la analiza, descrierea şi interpretarea conţinutului imaginii.

Se discută cu preşcolarii despre imaginea centrală a tabloului prezentat, în care doi copii duc un coş cu mere roşii. Se adresează întrebări despre ce fac cei doi copii, cum sunt îmbrăcaţi, ce duc ei în coş, despre ce culori au sau pot avea merele, despre locul unde cred că duc copiii fructele, cu ce cred că le transportă, despre locul de păstrare, utilitatea lor...etc.

Pentru realizarea *sintezei parţiale*, pe tranziţia „ 1-2, 1-2 adunăm mere şi noi/ Şi frumos le-am aşezat /La centre...imediat!" copiii se îndreaptă spre centre de interes puse la dispoziţie unde vor realiza la Construcţii: „Coşuri pentru mere"- rotodisc, Bibliotecă: "Uneşte punctele şi numeşte fructul descoperit" şi Artă : „Colorăm pomii din livadă".

După realizarea temelor de la centrele de interes copiii revin la scăunele, în semicerc, pe tranziţia"1-2, 1-2 prin livadă mergem noi" unde discută despre un alt plan al tabloului (câţiva copii culeg fructe de toamnă; unii sunt urcaţi pe scară, alţii culeg din picioare şi aşează fructele în coşuri şi lădiţe). *Sinteza parţială* se va realiza prin completarea unor propoziţii eliptice adresate de educatoare: „În anotimpul.....copiii culeg mere, pere,.....(prune)şi .....(nuci). În coş, copiii au adunat mere de culoare....., pere....., prune.....şi nuci de culoare.....Pomul care face mere se numeşte....., cel care face pere....., cel care face prune.....Pentru a culege fructele avem nevoie de.....Fructele de toamnă se folosesc la.....etc...

Se discută despre ultimul aspect al tabloului, în care copiii adună frunzele uscate, căzute, precizându-se ce culori au frunzele în acest anotimp.

Pentru *sinteza parţială* copiii, pe tranziţia : „ 1-2.1-2 adunăm frunze şi noi/ Şi frumos le-am aşezat / Poftiţi la măsuţe...imediat!", copiii se aşează la măsuţe unde au pregătite materialele pentru realizarea activităţii practice. Fiecare copil primeşte foaia cu pomii coloraţi la centrul Artă şi vor intui restul materialelor pregătite pe măsuţă. Educatoarea explică şi demonstrează modul de lucru: se vor rupe bucăţi mici de hârtie colorată în culorile frunzelor toamnei, care vor fi lipite ca frunze, pe crengi şi sub pomii coloraţi. Se vor executa exerciţiile de încălzire a muşchilor mici ai mâinii, iar apoi se începe realizarea lucrării.

În încheiera activității se va realiza sinteza finală prin aşezarea tuturor lucrărilor realizate de preşcolari pe un panou şi aducerea materialelor realizate la *ALA*. Toate aceste produse ale muncii copiilor, vor fi aşezate pe o măsuță în fața tabloului. Cu ajutorul lor se va *realiza sinteza finală* a lecturii de imagini, făcându-se o paralelă între ele şi elementele tabloului.

Educatoarea face aprecieri verbale referitoare la întreaga activitate şi oferă câte un fruct de toamnă, ca recompensă, copiilor.

PROIECT DE ACTIVITATE INTEGRATĂ

Grupa: mare
Tema anuală de studiu: „Cum este, a fost şi va fi aici pe pământ?"
Tema proiectului: „În lumea mijloacelor de locomoție şi transport"
Tema săptămânii: „Plecăm în călătorie pe uscat"
Tema activității: "În călătorie cu trenul"
Tipul activității: mixtă
Categorii de activități de învățare: DŞ+DOS
Forma de realizare: activitate integrată

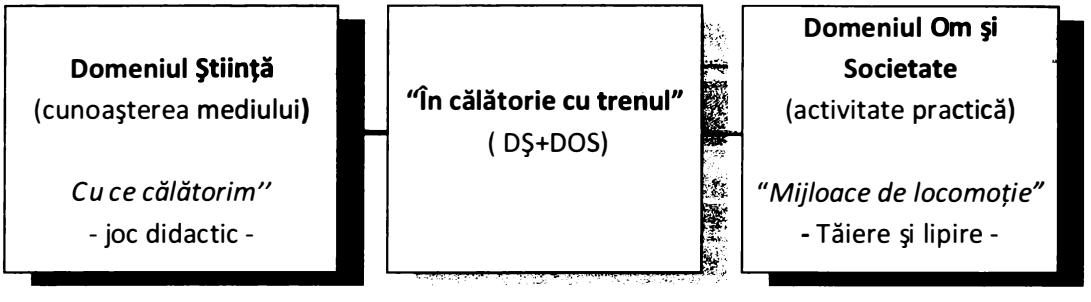

Scopurile activității: Sistematizarea cunoştințelor cu privire la mijloacele de locomoție şi transport cunoscute şi exersarea unor deprinderi practice însuşite.
Obiective operaționale:
- să denumească mijlocul de locomoție sau transport de pe bilet/jeton, pornind de la jetonul primit pe post de bilet;
- să precizeze locul pe unde se deplasează mijlocul de transport denumit, valorificând cunoştințele anterioare;
- să numească persoana care conduce mijlocul de transport denumit, valorificând cunoştințele anterioare;
- să răspundă corect la cel puțin trei ghicitori despre mijloace de transport, valorificând cunoştințele anterioare;
- să decupeze pe conturul dat imaginile, folosind foarfeca;

- să lipească imaginea decupată pe fişa potrivită, asociind mjlocul de transport cu mediul în care circulă;

Strategii didactice:

Metode şi procedee didactice: jocul, expicaţia, demonstraţia, conversaţia, exerciţiul;

Mijloace didactice: jetoane-bilet, mascotă, trei panouri ilustrând mediul terestru, acvatic, aerian, foarfecă, lipici, buline, panou, planşă-traseu, recompense;

Forme de organizare a activităţii: frontal, individual, pe grupe

Scenariul zilei

Pe tranziţia: „Trenul copilaşilor/ tu,tu,tu/ Va intra în sală acum,/ tu, tu, tu/ Spre scaune ne îndreptăm/ tu, tu, tu/ Pe d-na educatoare să o ascultăm,/tu,tu,tu".

Educatoarea anunţă copiii că vor pleca împreună într-o excursie imaginară prin ţară, unde vor vedea multe mijloace de locomoţie şi transport pe care ei trebuie să le recunoască şi de aceea, îi pofteşte să urce în „trenuleţul" pregătit (scăunele aşezate în două şiruri câte două - la fel ca în tren). La urcarea în tren fiecare copil primeşte un „bilet"- un carton cu imaginea unui mijloc de locomoţie - pe care va trebui să-l prezinte conductorului de tren la momentul potrivit. Totodată educatorea le prezintă traseul excursiei desenat pe o planşă cu calea ferată, pe care sunt aplicate (din carton) două bariere închise. Copiii află că pe parcursul călătoriei, trebuie să ajute conductorul de tren (o mascotă băiat) să deblocheze barierele întâlnite pe traseu, prin rezolvarea unor sarcini .

Varianta I

„Numiţi mijlocul de locomoţie de pe biletul primit, locul pe unde circulă şi cum se numeşte persoana care îl conduce". Conducătorul de tren trece pe la fiecare copil, ia biletul şi împreună cu ceilalţi copii aplaudă şi apreciează răspunsurile. După epuizarea tuturor jetoanelor, bariera de pe traseu se va ridica iar trenul va pleca mai departe.

Trenul „porneşte" iar copiii îşi imaginează că privesc pe geam şi văd diferite mijloace de locomoţie. În cor toţi recită versurile: " Eu pe geam privesc / şi....(o maşină, avion, bicicletă, vapor...etc.,) zăresc", şi pe rând numesc un mijloc de locomoţie diferit faţă de al colegului.

Deodată conducătorul de tren spune că trenul s-a oprit; de aceea vor trebui să rezolve o altă sarcină.

Varianta a II-a

„Ghiceşte mijlocul de transport" –copiii împărtiţi pe două echipe - cele două şiruri de scăunele - vor trebui să găsească răspunsul ghicitorilor adresate de conductorul de tren. Fiecare echipă îşi alege un nume în funcţie de mijlocul de locomoţie preferat de copii (ex. echipa şoferilor şi cea a aviatorilor,etc). Fiecare răspuns corect e apaludat şi recompensat cu o bulină roşie. Echipa care primeşte cele mai multe buline câştigă.

Se va ridica şi a doua barieră şi tenul pleacă mai departe. " Eu pe geam privesc / şi....(o maşină, avion, bicicletă, vapor...etc.,) zăresc" şi pe rând copiii dau un răspuns diferit față de al colegului.

Varianta a III-a

Trenul ajunge în gară iar copiii, pe tranziția: "Tu, tu tu / Trenul s-a oprit /Tu ,tu ,tu spre măsuțe am pornit" sunt poftiți la măsuțe. Ei sunt solicitați să intuiască materialele de pe măsuță. Fiecare copil are în coş alt mijloc de locomoție (maşină, avion, camion, barcă, vapor, etc.), trei fişe ilustrând mediul pe unde pot circula mijloacele, foarfecă şi lipici. Folosind aceste materiale vor avea de rezolvat următoarea sarcină :"Decupează pe contur, mijlocul de locomoție descoperit în coş şi lipeşte-l la locul potrivit„. Educatoarea prezintă trei tablouri incomplete reprezentând fiecare mediu (uscat, apă, aer), apoi va explica şi demonstra modul de lucru. Se vor realiza câteva exerciții de încălzire a muşchilor mici ai mâiniilor (închidem şi deschidem pumnii, spălăm mâinile, aplaudăm, cântăm la pian...etc.). În continuare copiii decupează şi apoi lipesc pe panoul potrivit, mijlocul de transport descoperit în coş .

După finalizarea panourilor, acestea sunt aşezate în fața copiilor, înfrumusețând gara. Vor fi analizate şi apreciate de cei mici, constatându-se dacă au decupat corect şi dacă au lipit mijlocul decupat pe panoul cu mediul corect în care acesta se deplasează. Se vor realiza aprecieri referitoare la întreaga activitate şi se vor oferi recompense.

Preşcolarii se vor aşeza unul după celălalt într-un tren şi pe tranziția- melodia „Trenulețul muzical" se vor îndrepta spre baie.

PROIECT DE ACTIVITATE INTEGRATĂ

Grupa: mare
Tema anuală de studiu : „Când /cum şi de ce se întâmplă?"
Tema proiectului: „Cele patru fiice ale anului"
Tema săptămânii: „Bine ai venit, primăvară"
Tema activității: "Scrisoare de la rândunică"
Tipul activității: activitate de predare de noi conținuturi
Categorii de activități de învățare: DLC+DOS
Forma de realizare: activitate integrată

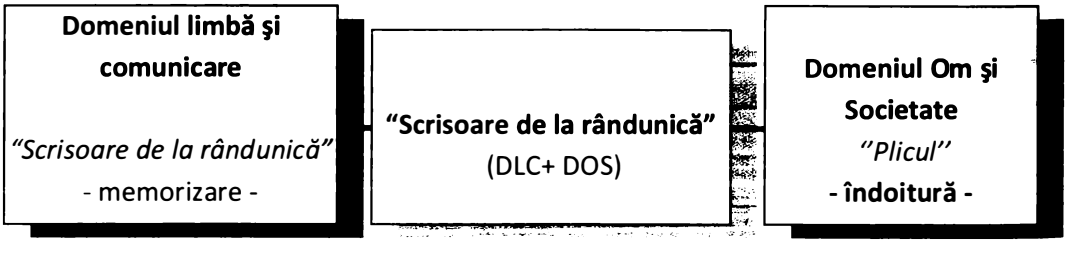

Scopurile activităţii:
Formarea deprinderii de a învăţa conştient şi logic versurile poeziei, formarea şi exersarea unor abilităţi practice.
Obiective operaţionale:
- să precizeze titlul poeziei, argumentând semnificaţia acestuia, ponind de la audierea poeziei;
- să utilizeze cuvintele noi în contexte adecvate (cuibar, veste), pornind de la textul poeziei;
- să recite cel puţin o dată poezia, respectând intonaţia şi expresivitatea propusă de educatoare;
- să realizeze plicul prin îndoirea şi lipirea hârtiei, respectând indicaţiile educatoarei;

Strategii didactice:

Metode şi procedee didactice: explicaţia, conversaţia, exerciţiul, demonstraţia.

Mijloace didactice: plicuri, scrisoare, hârtie colorată în formă de pătrat pentru plicuri, autocolant, cutie poştală.

Forme de organizare a activităţii: frontal, individual, pe grupe.

Scenariul zilei

Copiii intră organizaţi în sala de grupă şi se aşază pe scăunelele aranjate în formă de semicerc.

Educatoarea îi anunţă că a primit o scrisoare şi doreşte să o prezinte copiilor. Se va deschide plicul şi se va scoate o foaie cu poezia scrisă.

Educatoarea le spune copiilor că scrisoarea e de la rândunele, le citeşte poezia şi îi anunţă că vor învăţa versurile acesteia iar apoi vor realiza şi ei plicuri, pentru a putea să-i trimită răspuns rândunicii.

Se recită poezia model de către educatoare, apoi se discută cu cei mici conţinutul acesteia. Se vor explica cuvintele necunoscute iar apoi se va trece la învăţarea versurilor.

Se va împărţi poezia în fragmente logice, de 3-4 versuri şi se vor repeta cu preşcolarii. Se memorează primul fragment, apoi al doilea, apoi se reia primul cu al doilea, apoi primul, al doilea şi al treilea, tot aşa până se memorează întreaga poezie.

Pentru a putea trimite răspuns rândunicii, copiii trebuie să realizeze prin îndoirea hârtiei un plic. Pe tranziţia :"1-2, 1-2, să zburăm şi noi, de pe scăunele, parcă suntem rândunele; spre măsuţe ne îndreptăm, cu hârtie să lucrăm". La măsuţe copiii intuiesc materialele pregătite. Educatoarea prezintă un plic model, apoi explică şi demonstrează modul de lucru. Se execută exerciţiile de încălzire a muşchilor mici ai mâinii iar apoi, îndrumaţi de educatoare, copiii îndoaie hârtia, obţinând dintr-un pătrat un plic. Folosind o bucată de autocolant, se lipesc în interior pe mijloc trei colţuri îndoite ale pătratului, pentru a nu cădea din el scrisoarea pe care o va pune înăuntru fiecare copil. Educatoarea apreciază modul în care copiii au îndoit şi lipit plicul.

Se vor repeta versurile poziei în fața tuturor, în grupuri de 2-3 copii cu voce tare, în timp ce ceilalți repetă în gând sau în şoaptă. Copiii care recită corect primesc ilustrate-pe care le introduc în plic şi le aşează în cutia poştală special amenajată. Educatoare le promite copiilor că toate plicurile vor ajunge la rândunele, pentru ca acestea să ştie că sunt aşteptate cu multă bucurie de toți copiii.

În încheiere, bucuroşi că au trimis scrisorile, copiii intonează cântecul "Vine, vine primăvara".

SCRISOARE DE LA RÂNDUNICĂ

de Elena Dragoş

Dragi copii, mi-e dor de voi,
În curând voi fi-napoi.
Cuibul vechi am să-l repar
Ca să-mi fac din el cuibar.
Din cinci-şase ouă mici
O să iasa pui voinici,
Puii mamii rândunici.

Cât or fi ei mititei
Grijă am să am de ei,
Să le pun în cioc mâncare
Rând pe rând, la fiecare
Gâze, muşte, viermişori.
Când or creşte mărişori
Am să-i învat să zboare
Dimineața pe răcoare.

Eu vă spun de pe acum
Că mă pregătesc de drum,
Şi-n curând sosesc în zbor.
Duceți vestea tuturor,
Dar să nu afle pisica.
Vă salută rândunica!

PROIECT DE ACTIVITATE INTEGRATĂ

Grupa: mare
Tema anuală de studiu: „Cu ce şi cum exprimăm ceea ce simţim"
Tema proiectului: „Bucuriile Sărbătorilor de Iarnă"
Tema săptămânii: „Obiceiuri de Crăciun"
Tema activităţii: "Brăduţul împodobit"
Tipul activităţii: mixtă
Categorii de activităţi de învăţare: DŞ+DOS
Forma de realizare: activitate integrată

Domeniul Ştiinţă (activitate matematică) *"Numără jucăriile aduse de Moş Crăciun "* - exerciţii cu material individual -	**"Brăduţul împodobit"** (DŞ+DOS)	**Domeniul Om şi Societate** (activitate practică) *"Globuri din fire de aţă"* - bobinare -

Scopurile activităţii:
Consolidarea reprezentărilor corecte despre număr şi numeraţie în limitele 1-5 şi formarea, exersarea unor abilităţi practice;
Obiective operaţionale:
- să formeze grupe de jucării, pe baza criteriilor formă şi culoare formulate de cadrul didactic;
- să numere prin încercuire jucăriile din fiecare grupă, utilizând limbajul matematic adecvat propus de educatoare;
- să asocieze cantităţii fiecărei grupe cifra corespunzatoare, utilizând jetoanele
- să realizeze globuri prin bobinarea firul de aţă pe suport, respectând indicaţiile educatoarei;

Strategii didactice:

Metode şi procedee didactice: explicaţia, conversaţia, exerciţiul, demonstraţia;

Mijloace didactice: brad, sac roşu, jucării **(**o maşinuţă, două păpuşi, trei mingi, patru ursuleţi şi cinci iepuraşi), coşuleţe, jetoane (bomboane, globuri, îngeraşi, clopoţei, steluţe), jetoane cu cifre, flanelograf, fire de aţă (galbene, roşii, albastre, verzi, potocalii), suport pentru bobinat globuri din polistiren, agrafe, bomboane.

Forme de organizare a activităţii: frontal, individual.

Scenariul zilei

Copiii intră organizaţi în sala de grupă şi se aşează la măsuţele aranjate în formă de clasă.

Captarea atenţiei se va face prin apariţia ajutorului lui Moş Crăciun, care le aduce copiilor un brad şi îi roagă să-l ajute să-l împodobească şi să aşeze jucării sub el. Pentru că jucăriile s-au amestecat în sac trebuie aranjate şi formate grupe de jucării de acelaşi fel, numărate şi aranjate pe măsuţă sub brad.

Copiii numără crescător şi descrescător în limitele 1-5, apoi ies pe rând câte unul în faţă, formează grupe de elemente/jucării de acelaşi fel şi le aşează sub brad. Se va aşeza grupa cu o maşinuţă, apoi cu două păpuşi, trei mingi, patru ursuleţi şi cinci iepuraşi.

În continuare copiii sunt solicitaţi să formeze pe măsuţă, cu jetoanele din coşuleţ, grupe de obiecte de acelaşi fel, să precizeze câte jetone de acelaşi fel sunt şi să aşeze sub ele cifra corespunzătoare. Vor avea următoarele jetoane: 1 bomboană, 2 globuri, 3 clopoţei, 4 steluţe şi 5 îngeraşi; jetoane cu cifre în limitele 1-5. Se vor realiza aceste sarcini şi la flanelograf, în faţa copiilor.

Deoarece bradul nu are podoabe pe el, ajutorul lui Moş Crăciun le propune să realizeze împreună globuri din fire de aţă colorată, prin bobinare. Educatoarea prezintă un glob model, explică şi demonstrează modul de lucru: cu mâna stângă copiii ţin globul de polistiren (sau hârtie mototolită ca o minge), iar cu mâna dreaptă rotesc firul colorat în jurul globului, obţinând un glob (ghem) colorat. Se execută exerciţiile de încălzire a muşchilor mici ai mâinilor, iar apoi copiii realizează globurile (bobinarea).

După ce termină de bobinat, fiecare copil îşi aşează cu ajutorul unei agrafe globul (ghemul) în brad. După împodobirea bradului cu toate globurile bobinate, educatoarea le cere să numere câte globuri/bobine de aceaşi culoare sunt în brad şi să ridice din coş jetonul cu cifra corespunzătoare.

Ajutorul lui Moş Crăciun apreciază modul de lucru, le mulţumeşte copiilor pentru ajutor şi le dăruieşte fiecăruia câte o bomboană pentru brăduţul de acasă.

PROIECT DE ACTIVITATE INTEGRATĂ

Grupa: mare
Tema anuală de studiu: "Ce şi cum vreau să fiu?"
Tema proiectului: "Bucuriile primăverii"
Tema săptămânii: "Buchetul de flori"
Tema activităţii: "Dacă aş fi o floare..."
Tipul activităţii: activitate de predare de noi conţinuturi
Categorii de activităţi de învăţare: ALA+ DŞ+DOS
Forma de realizare: activitate integrată

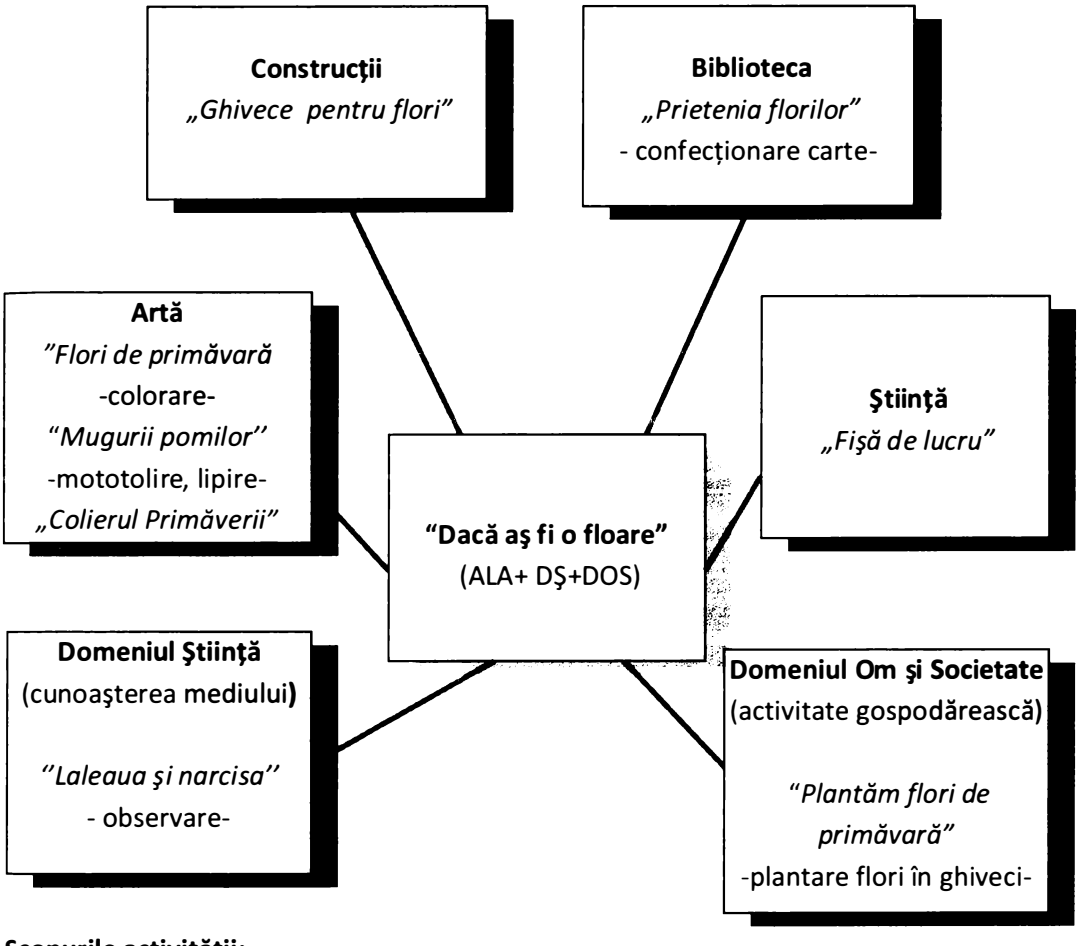

Scopurile activităţii:
Dezvoltarea capacităţii de observare şi stabilire de relaţii cauzale; formarea unor deprinderi practic-gospodăreşti şi însuşirea, respectiv utilizarea, unor termeni specifici.
Obiective operaţionale:
- să denumească florile de primăvară prezentate (laleaua, narcisa, zambila), utilizând un limbaj ştiinţific adecvat;

- să descrie părţile componente ale unei plante folosind cât mai mulţi analizatori (vizual, tactil, olfactiv, etc);
- să compare laleaua şi narcisa evidenţiind asemănările şi deosebirile dintre ele;
- să planteze florile în ghivece, lucrând în pereche şi utilizând materialele puse la dispoziţie;

Strategii didactice:

Metode şi procedee didactice: conversaţia, explicaţia, demonstraţia, exerciţiul, munca în perechi, învăţarea prin descoperire, problematizarea.

Mijloace didactice: coşul cu surprize, flori, tabloul incomplet, planşe cu flori presate, medalioane, ghivece, linguri de unică folosinţă, pahare de unică folosinţă, sac cu pământ, flori, copaci, gâze, păsări-realizate din diverse materiale sau sub forma unor jucării, floarea uriaşă, recompense.

Forme de organizare a activităţii: frontal, în perechi

Scenariul zilei

Debutul activităţii îl reprezintă „Întâlnirea de dimineaţă" cu următoarele momente:

Salutul: Copiii sunt aşezaţi în semicerc pe scăunele, educatoarea ţine în mână o floare, le explică acestora maniera în care se vor saluta şi începe prin rostire următoarelor versuri: „În picioare ne ridicăm / Floarea mai departe o dăm / Colegul îl salutăm: Bună dimineaţa, Andrei!"

Prezenţa: Copiii sunt rugaţi să identifice colegii care astăzi nu sunt prezenţi la grădiniţă iar cei care reuşesc lucrul acesta sunt îndemnaţi să caute fotografia celui numit şi să o aşeze pe căsuţa *Acasă.*

Calendarul naturii: Panoul dedicat calendarului naturii este împărţit în patru părţi. Două dintre ele sunt completate cu imaginea cerului, respectiv a pământului. În căsuţa goală de lângă imaginea cerului, copii vor alege imaginile corespunzătoare zilei respective (soare, nori cenuşii, nori albi, ploaie, ninsoare, păsări etc) iar în căsuţa liberă din dreptul pământului aspecte pe care le-au sesizat (flori, iarbă, zăpadă, copaci înmuguriţi, copaci înfrunziţi sau înfloriţi, etc).

Noutatea zilei: Fiind început de primăvară, conform calendarului naturii, copiii vor observa faptul că iarna nu prea doreşte să lase loc primăverii, ne întrebăm de ce florile nu-şi scot mai repede căpşorul din pământul umed, de ce păsările nu ne încântă cu trilurile lor şi atunci am hotărât să încercăm o vrajă: „Hocus-Pocus, iarnă, pleacă! / Primăvară, vino odată!". În clipa aceea soseşte zâna Primăvară în pijama, somnoroasă, ciufulită şi supărată că cineva i-a stricat somnul. Copiii o anunţă că e timpul să sosească cu tot alaiul ei de flori, păsări, gâze, soare etc. Zâna îşi motivează ţinuta nepotrivită prin faptul că florile sunt supărate pentru că oamenii nu le îngrijesc, gâzele nu doresc să iasă din căsuţele lor pentru că vor fi strivite, copacilor li se taie crengile şi sunt aruncate în foc şi atunci zâna s-a hotărât să-şi prelungească somnul. Înainte să se întoarcă în pătuţul ei,

zâna le oferă copiilor un coş asigurându-i de venirea ei în cazul în care copiii vor reuşi să găsească utilitatea corespunzătoare tuturor elementelor din coş. Primul element din coş este un plic cu medalioane, iar educatoarea legată la ochi trebuie să le ofere copiilor. Fiecare medalion are câte o pereche (două mămăruţe, două lalele etc.) iar copiii, după împărţirea medalioanelor, trebuie să-şi găsească perechea. Astfel, în ziua aceea fiecare copil va trebui să realizeze toate sarcinile didactice împreună cu perechea lui.

Tranziţie: „Acum la centre ne-aşezăm/ Şi în pereche noi lucrăm."

Artă: colorare în contur flori de primăvară (laleaua şi narcisa), mototolirea şi lipirea hârtiei creponate (muguri) pe crengile copacului deja pictat, înşirare de mărgele pentru colierul zânei Primăvară;

Bibliotecă: realizarea unei cărţi numită „Prietenia florilor" –copiii au la dispoziţie imagini variate cu flori de primăvară (lalea galbenă, lalea roşie, neagră, albă, narcisă galbenă, albă etc), iar ei vor aşeza paginile în ordine. După ce vor aşeza toate tipurile de lalele, vor ataşa o pagină specială cu o lalea presată şi lipită, aceste pagini speciale fiind lăsate în coş de zână. După terminarea cărţii vor ataşa coperta.

Construcţii: ghiveci din lego pentru floarea uriaşă din material textil lăsată de zână în coşul ei;

Ştiinţă: fişă de lucru unde vor încercui aspecte specifice anotimpului primăvara şi vor realiza corespondenţa între celelalte elemente şi anotimpul corespunzător;

Tranziţie: „Un scăunel, un scăunel copii ne luăm/ Şi la măsuţe, la măsuţe ne-aşezăm/ Fiindcă nu am realizat/ Tot ce zâna ne-a lăsat."

Copiii vor găsi în coş flori de primăvară (laleaua şi narcisa) pe care le vor observa, le vor recunoaşte, le vor descrie, împreună cu educatoare vor denumi părţile componente, vor compara laleaua şi narcisa, vor identifica asemănări, deosebiri, modalităţi de ocrotire şi protejare a plantelor etc. Tot în coş vor găsi patru flori de primăvară fără tulpină, lucru care ne întristează, dar în acelaşi timp se naşte întrebarea „La ce anume ne vor folosi?". Copiii îşi exprimă fiecare părerea, însă cădem de acord să rezolvăm această dilemă mai târziu. Educatoarea va dirija discuţia spre aspectul legat de mediul de viaţă al plantelor şi de elementele vitale de care au nevoie: pământ, apă, lumină etc. În coş vom mai descoperi mici ghivece, linguri din material plastic, un sac cu pământ şi pahare de unică folosinţă.

Întrebaţi la ce anume le vom folosi, copiii vor intui faptul că florile cu rădăcină pe care le-au admirat vor trebui plantate, astfel încât fiecare copil împreună cu perechea va primi câte o floare şi toate celelalte elemente necesare pentru a o planta. Se va face explicaţia, demonstraţia de către educatoare, se vor împărţi rolurile în pereche şi se vor planta toate lalele şi narcisele lăsate de zână în coş. După realizarea acestei sarcini fiecare pereche îşi va aşeza ghiveciul pe pervazul ferestrei. Apoi descoperim în coş un tablou realizat pe o coală mare de carton pe care este reprezentată o vază în care sunt trei tipuri de tulpini. Vom identifica cărei plante îi corespunde fiecare tulpină (lalea, narcisă, zambilă) şi astfel vom găsi utilitatea florilor fără tulpină din coşul nostru.

Tranziţie: „La baie acum plecăm,/Pe mâini să ne spălăm."

Când copiii se vor întoarce în sala de grupă îi va aştepta o surpriză: spaţiul va organizat astfel încât să semene cu o sală de spectacol, va exista o scenă (cadru de lemn cortină, iar personajele teatrului de păpuşi vor fi zâna Primăvară, flori de primăvară, gâz păsări şi copaci, fie sub forma unor jucării, fie confecţionate din diferite materiale.

PROIECT DE ACTIVITATE INTEGRATĂ

Grupa: mare
Tema anuală de studiu: „Când, cum şi de ce se întâmplă?"
Tema proiectului: „Toamna soseşte iar cu multe bogăţii în dar"
Tema săptămânii: „În livadă când am mers multe fructe am cules"
Tema activităţii: "Când salata preparăm, reţeta noi respectăm"
Tipul activităţii: formare şi consolidare de priceperi şi deprinderi
Categorii de activităţi de învăţare: ALA+DŞ+DOS
Forma de realizare: activitate integrată

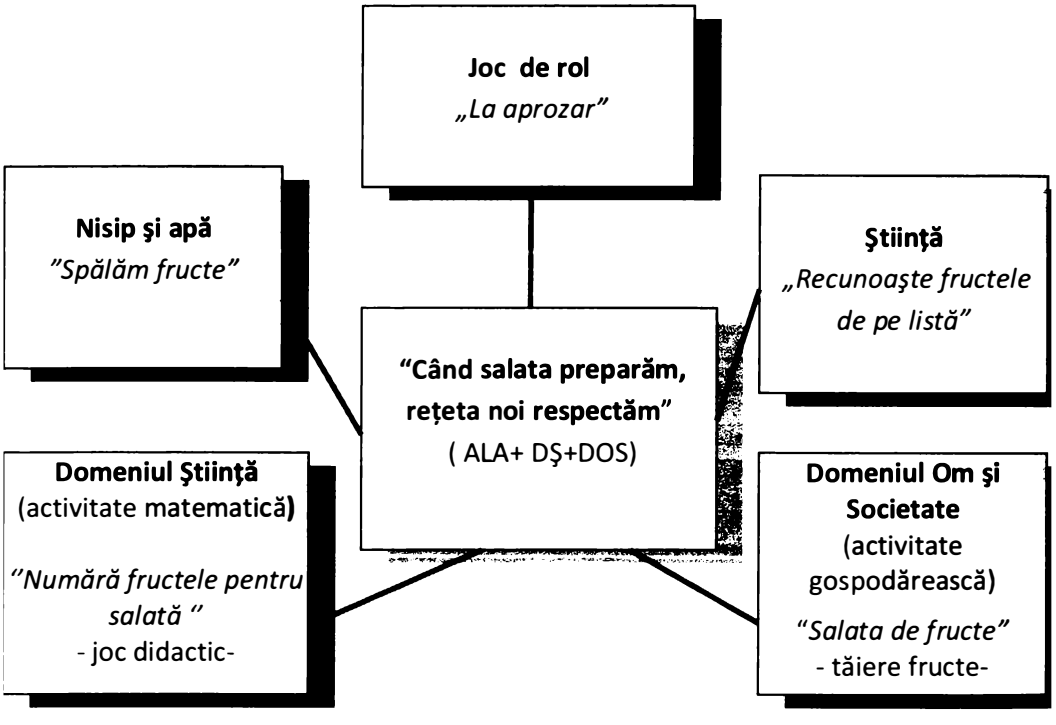

Scopurile activităţii:

Dezvoltarea capacităţii de a înţelege şi utiliza numere, cifre, precum şi formare unor deprinderi practic gospodăreşti, utilizarea unui vocabular adecvat activităţilo desfăşurate.

Obiective operaţionale:
- să selecteze lista cu fructe de toamnă, pe baza ilustraţiilor existente pe listă (lista este reprezentată de ilustrări grafice ale fructelor);
- să redea dialogul dintre un vânzător şi un cumpărător într-un joc de rol, utilizând formule de adresare specifice;
- să pună în corespondenţă cifra cu numărul de elemente şi invers folosind fructe şi jetoane cu cifre;
- să aplice normele igienico-sanitare necesare preparării unei salate de fructe, valorificând experienţa personală;
- să participe activ la prepararea unei salate, manifestând entuziasm în timpul activităţii;

Strategii didactice:

Metode şi procedee didactice: povestirea, conversaţia, explicaţia, demonstraţia

Mijloace didactice: liste de cumpărături, fructe, bani de jucărie, recipient pentru apă, jetoane cu cifre, planşă cu probleme ilustrate, jetoane ilustrate, cuţite de plastic, farfurii de plastic, diplomă de bucătar.

Forme de organizare a activităţii: frontal, pe grupe, în perechi, individual

Scenariul zilei

După întâlnirea de dimineaţă se aranjează măsuţele pe trei centre: Joc de rol (se creează un spaţiu asemănător aprozarului, dotat cu căsuţă de marcat), Ştiinţă (pe măsuţă se aşează mai multe liste de cumpărături în care sunt ilustrate diverse fructe), Nisip şi apă (se pregătesc recipiente cu apă în care să se poată spăla fructele cumpărate). Se explică sarcinile de lucru pentru fiecare centru - cei de la Ştiinţă selectează listele în care se regăsesc doar fructele de toamnă pe care le iau şi le prezintă celor de la aprozar. Cei de la centrul Joc de rol trebuie să aleagă din lădiţă tot atâtea fructe câte sunt ilustrate în listă şi să fie atenţi la limbaj (să folosească pronumele de politeţe, să adreseze întrebări unde e cazul şi să joace rolul unui vânzător). Cumpărătorii trebuie să ducă fructele cumpărate la cei de la ultimul centru, unde le vor spăla şi le vor tăia în jumătate. După ce se epuizează stocul din aprozar, copiii merg la baie pentru a se spăla pe mâini, utilizând tranziţia „*A* venit pe dealuri toamna".

Înainte de începerea activităţilor pe domenii experienţiale, se aranjează măsuţele şi scăunelele în semicerc. Pe măsuţă se aşază pentru fiecare copil câte un cuţit de plastic şi câte o farfurioară cu fructele tăiate în jumătate precum şi fructe care nu sunt specifice toamnei (banane şi portocale).

Captarea atenţiei se realizează prin prezentarea unei povestioare despre un bucătar pe nume Vlad, care are foarte mulţi clienţi şi nu reuşeşte să facă la timp tot ce are în meniu - în special salata de fructe pe care dorea să o pregătească pentru copii, drept urmare le cere acestora ajutorul.

După ce copiii sunt stimulaţi pentru noul conţinut se prezintă tema şi obiectivele: prepararea unei salate de fructe după o reţetă specială, respectând anumite indicaţii.

Pentru respectarea reţetei există condiţia ca preşcolarii să numere crescător şi descrescător până la 6, lucru pe care ei trebuie să îl demonstreze. Înainte de începerea propriu-zisă a preparării salatei se enumeră regulile de igienă şi protecţie care trebuie respectate în cadrul acestor activităţi.

Petru tăierea fructelor se face apel la cifre şi numere. Astfel copiii trebuie să taie tot atâtea bucăţi (felii) de fructe câte arată cifra sau în funcţie de variantă.(3 variante)

Varianta 1:

Pe tablă se aşează cu magnet, 5 jetoane reprezentând mere...copiii trebuie să taie tot atâtea bucăţi de mere câte mere sunt pe tablă (această variantă se repetă de 2 ori schimbând fructul şi numărul de elemente)

Varianta 2:

Pe măsuţă se aşează în dreptul fiecărui copil o cifră. Acesta trebuie să recunoască cifra să denumească fructul său preferat şi să ceară colegului de măsuţă să taie tot atâtea bucăţi din fructul său preferat cât i-a arătat cifra. La fel va proceda şi colegul de măsuţă. Astfel la această variantă copiii vor lucra pe perechi, fiecare spunându-i celuilalt din ce fruct să taie şi câte bucăţi, respectând cifra primită.

Varianta 3:

Se indică verbal un număr şi o culoare...copiii trebuie să selecteze fructul care are aceeaşi culoare şi să taie tot atâtea bucăţi, astfel încât să respecte numărul zis (ex: 6 roşu-6 bucăţi de mere...4 galben-4 bucăţi de banană sau de pară sau orice alt fruct de culoare galbenă...2 verde- 2 bucăţi de mere verzi sau două bucăţi de strugure...)

Fructele care au mai rămas se taie liber, respectând modul de utilizare a cuţitului amintit la începutul activităţii. Totodată, pe parcursul activităţii, când farfurioarele copiilor sunt pline, acestea se golesc într-un recipient mai mare.

După ce termină de tăiat fructele, recitând poezia *„Toamna e de roade plină"*, preşcolarii merg la baie.

La întoarcere se aşază pe masă, în dreptul fiecărui copil câte o farfurioară cu salată de fructe.

La final, după ce copiii termină de mâncat, se realizează aprecieri din partea copiilor privitor la gustul salatei precum şi din partea educatoarei privind modul de lucru, comportamentul din timpul activităţii, gradul de îndeplinire a sarcinilor, copiii fiind recompensaţi cu diploma de bucătar.

Bibliografie

Ambrus, Z. (2004). - *Programe educaţionale: Activităţi şi metode de grup pentru formarea moralităţii şi civismului elevilor*. Presa Universitară Clujeană.

Botiş, A., Mihalca, L. (2006), - *Optimizarea abilităţilor emoţionale şi sociale la preşcolari - Curs pentru educatoare Centrul „Expert"* – Catedra de Psihologie, Universitatea „Babeş-Bolyai", Cluj-Napoca

Breben, S. (2007) - *Metode interactive de grup*, Ed. Arves, Bucureşti

Buneseu, V. (1994). - *Ghid practic pentru aplicarea programei de educaţie moral civică în învăţământul primar*, Editura Coresi, Bucureşti

Cant, A (2010), *Educaţia preşcolară privită cu alţi ochi. Metoda Annabella. O alternativă de predare care trezeşte plăcerea de a fi educatoare şi ajută la aplicarea curriculumului.* Editura Risoprint, Cluj-Napoca

Ciolan, L. (2008) – *Învăţarea integrată*, Editura Polirom, Bucureşti

Cucoş, C. (2002) – *Pedagogie*, Editura Polirom, Iaşi

Dumitru A., Dumitru G.D., (2004) – *Activităţi transdisciplinare pentru grădiniţă şi ciclul primar*, Editura Paralela 45, Piteşti

Dumitrana M., - (2000), - *Copilul, familia şi grădiniţa*, Editura Compania, Bucureşti

Egan, K. - (2007) - Predarea ca o poveste. *O nouă abordare a predării curriculum-ului în şcoala primară,* Editura Didactica Publishing House, Bucureşti

Ezechil, L., Lăzărescu M. - (2011) - *Laborator preşcolar,* Editura V&Integral, Bucureşti

Glava A., Glava C. - (2002) - *Introducere în pedagogia preşcolară*, Editura Dacia, Cluj-Napoca

Glava A., Pocol M., Tătaru L.(2009) - *Educaţia timpurie ghid metodic pentru aplicarea curriculumului preşcolar,* Editura Paralela 45, Piteşti

Lespezaru, M. (2007) - *Tradiţional şi modern în învăţământul preşcolar,* Editura Omfal Esenţial, Bucureşti

Mazilu M., (2004) - *Ecologie şi protecţia mediului înconjurător*, Editura Mirton, Timişoara

Petricică M., Petre M., (1977) – *Metodica predării activităţilor manuale în grădiniţa de copii,* Ed. didactică şi pedagogică, Bucureşti

Piaget, J.(1972) - *Psihologie şi pedagogie*, Editura Didactică şi pedagogică, Bucureşti

Preda, V.(coord.) (2003) - *Grădiniţa altfel*, Editura V& Integral, Bucureşti

P.S. Irineu – Episcop de Ecaterinburg şi Irbitk (2005) – *Călăuziri pentru creşterea şi educarea ortodoxă a copiilor*, Biblioteca Teologică Digitală, Bucureşti

Schaffer, R., H., (2007) - *Introducere în psihologia copilului*, Editura ASCR, Cluj-Napoca

Ştefan,C., Kallay, E., (2010) - *Dezvoltarea competenţelor emoţionale şi sociale la preşcolari*, Editura ASCR, Cluj-Napoca

Tomşa G., Oprescu N., (2007) – *Bazele teoretice ale psihopedagogiei preşcolare*, Editura V&I Integral, Bucureşti

Ventuneac, I., Negru, R.,(2013) *Povestioare înşirate, vesele şi colorate*, Editura Diamant, Piteşti

Waters, V. (2008) - *Poveşti raţionale pentru copii,* Editura RTS, Cluj-Napoca

Curriculum pentru educaţia timpurie a copiilor de la 3 la 6-7 ani, (2008) M.E.C.T., Unitatea de management al proiectelor pentru Învăţământul Preuniversitar

Îndrumător pentru educatoare (1999), Ed. Aramis, Bucureşti

DOMENIUL PSIHOMOTRIC

Autori: **Prof. Bucur Nicoleta**
Prof. Coroian Ioana
Prof. Cosma Mihaela
Prof. Rebrean Otilia

Colaboratori: **Prof. Cătană Raluca**
Prof. Isac Anca

Importanța domeniului psihomotric în grădiniță

Activitățile domeniului psihomotric au un statut aparte în cadrul sistemului de învățământ, cu influență benefică majoră asupra dezvoltării copiilor spre o viitoare integrare socială. Tocmai de aceea, ea se va regăsi pe tot parcursul procesului educativ, de la învățământul preşcolar până la cel universitar, prin aceasta recunoscându-se impactul pe care îl are asupra creşterii şi dezvoltării fizice armonioase a tinerilor, dar şi rolul determinant în înzestrarea acestora cu deprinderi, priceperi şi calități motrice.

În procesul de creştere, copilul este pus în situația de a trece prin mai multe etape ce presupun o schimbare permanentă a întregului mecanism biologic; tocmai de aceea, el învață mereu atât aspecte de factură intelectuală, cât şi aspecte legate de capacitățiile lui fizice. Solicitarea efortului intelectual este însă tot mai mare, timpul liber este alocat altor activități de învățat extraşcolare, iar copilul este pus astfel într-o situație ce presupune un continuu efort intelectual, neglijându-se, în nenumărate rânduri, dezvoltarea fizicului. Timpul de joacă este din ce în ce mai scurt, iar activitățile sedentare ocupă majoritatea timpului unui copil, fapt ce cauzează nu în puține cazuri disfuncționalități biologice la nivelul sistemului osos, muscular etc. Aşadar, copilul are nevoie de mişcare, iar, cu ajutorul jocurilor de mişcare concepute şi realizate în activitățile liber alese, putem influența favorabil nu numai dezvoltarea fizică, ci şi capacitățile intelectuale, afective sau moral-volitive.

Practic, educația fizică este o acțiune umană de practicare sistematică şi conştientă a exercițiilor fizice în vederea realizării unor obiective bine precizate, dar în special a următoarelor două: 1. perfecționarea dezvoltării fizice; 2. perfecționarea capacităților motrice. Este o disciplină ce oferă posibilitatea oricărui copil să realizeze performanța în urma muncii depuse, chiar dacă nu toți sunt dotați biologic sau nu au înclinații spre realizarea sportului de performanță, iar interesul copiilor pentru mişcare şi, mai ales, pentru joc este foarte mare în perioada ciclului preşcolar. Activitățile din cadrul acestui domeniu dezvoltă o conduită phisomotorie, un echilibru al sistemului osos, muscular, gesturi şi aptitudini dintre cele mai variate, o imagine de sine şi autocontrol, toate existente într-o formă incipientă, fapt ce necesită exercițiu şi răbdare spre a putea influența selectiv dezvoltarea armonioasă a întregului organism.

Cadrele didactice din grădinițe au sarcina de a forma copiilor comportamente sociale care să le favorizeze integrarea cu uşurință în viața şcolară şi în viața comunității în care locuiesc. În acest sens, e necesară cunoaşterea aprofundată a reperelor de dezvoltare a copilului preşcolar, a pedagogiei preşcolare, a metodicilor desfăşurării activităților instructiv-educative în grădinița de copii, a curriculumului specific şi a planurilor de învățământ aprobate pentru grădinițele de copii, în vederea realizării unor activități eficiente atent proiectate şi planificate.

Dezvoltarea deprinderilor motrice ale copilului preşcolar este una din preocupările continue care trebuie să constituie o prioritate în activitatea instructiv-educativă desfăşurată în grădiniță.

Jocul ocupă, în cadrul activităților de fiecare zi ale copilului, locul preferat şi a devenit un fapt banal semnalarea rolului capital al jocului în dezvoltarea copilului şi, de ce nu, chiar şi a adultului. ,,Omul nu este întreg decât atunci când se joacă", scria Schiller.

A ne întreba de ce se joacă copilul, înseamnă a ne întreba de ce este copil. ,,Copilăria serveşte pentru joc şi pentru imitare", spune Eduard Claparède. Nu ne putem imagina copilăria fără râsetele şi fără jocurile sale. Să presupunem că, deodată, copiii noştri ar înceta să se mai joace, că în şcolile noastre lecțiile s-ar desfăşura în linişte. Atunci n-am mai avea în preajmă această lume a copiilor, care ne aduce bucurii şi griji, ci oameni stângaci şi tăcuți, lipsiți de inteligență şi suflet. Căci sufletul şi inteligența devin mari prin joc. Tocmai această cumințenie, această tăcere - de care părinții greşit se bucură uneori - anunță adesea grave probleme. Un copil care nu ştie să se joace, un ,,mic batrân", este un adult care nu va şti să gândească.

Pentru copil, aproape orice activitate este joc. Ed. Claparède spunea: ,,Jocul este munca, este binele, este datoria, este idealul vieții. Jocul este singura atmosferă în care ființa sa psihologică poate să respire şi, în consecință, poate să acționeze."

Obiective cadru şi de referință

Obiective cadru:

- Formarea şi dezvoltarea deprinderilor motrice de bază şi utilitar-aplicative;
- Stimularea calităților intelectuale, de voință şi afective în vederea aplicării independente a deprinderilor însuşite;
- Cunoaşterea deprinderilor igienico-sanitare pentru menținerea stării de sănătate.

Obiective de referință:

- Să fie capabil să execute mişcări motrice de bază: mers, alergare, sărituri, rostogoliri, cățărări;
- Să cunoască şi să aplice regulile de igienă referitoare la igiena echipamentului.
- Să cunoască şi să aplice regulile de igienă a efortului fizic ;
- Să-şi formeze o ținută corporală corectă (în poziția stând, şezând şi în deplasare);
- Să perceapă componentele spațio-temporale (ritm, durată, distanță, localizare);
- Să fie apt să utilizeze deprinderile motrice însuşite în diferite contexte ;
- Să se folosească de acțiunile motrice învățate pentru a exprima sentimente şi/sau comportamente, pentru a răspunde la diferiți stimuli (situații), la diferite ritmuri ;
- Să manifeste în timpul activității atitudini de cooperare, de competiție, spirit de echipă, fair-play.

Structura activităţii din cadrul domeniului psihomotric şi modalităţi de integrare

Pe parcursul desfăşurării activităţilor din acest domeniu experienţial, procesele fiziologice se desfăşoară cu o intensitate mărită faţă de activitatea obişnuită a copilului, necesitând un consum mare de energie nervoasă şi musculară pentru însuşirea sau perfecţionarea deprinderilor motrice şi pentru educarea calităţilor fizice şi de voinţă ale copilului. Traversarea organismului de la activitatea obişnuită la una intensă se face treptat, cu o atentă pregătire prealabilă a organismului pentru efort, creând posibilitatea adaptării acestuia la un nou ritm al circulaţiei, respiraţiei şi al celorlalte funcţii ale organismului.

În acest context, activitatea psihomotrică trebuie să înceapă cu partea în care organismul se pregăteşte pentru efortul la nivel nervos şi muscular intens, continuând cu activitatea propriu-zisă şi sfârşind cu revenirea treptată a organismului la starea iniţială care să permită reluarea activităţii obişnuite. În felul acesta, vorbim de o curbă a efortului – pregătirea fiziologică a organismului pentru efort intens şi readucerea treptată a organismului la starea iniţială, normală de funcţionare.

După sarcinile caracteristice pe care le îndeplinesc cele trei părţi ale activităţii domeniului psihomotric, ele se numesc:

- parte pregătitoare
- parte fundamentală
- parte de încheiere

În **partea pregătitoare** a activităţii, trebuie îndeplinite următoarele sarcini:

- să se organizeze grupa de copii, asigurându-se o bună disciplină;
- să se stimuleze interesul şi atenţia copiilor pentru activitatea respectivă;
- să se creeze copiilor o stare emoţională favorabilă, să se asigure o bună dispoziţie pentru lucru;
- să se contribuie la dezvoltarea fizică generală a copiilor şi la pregătirea organismului lor pentru activitate, prin intensificarea funcţională a aparatelor locomotor, respirator, circulator, precum şi a sistemului nervos central şi a organelor interne. Această pregătire trebuie făcută în mod treptat, metodic, antrenând organismul în mod gradat şi progresiv.

Partea pregătitoare se subordonează părţii fundamentale a activităţii deoarece face trecerea de la starea de repaus a copilului la efortul susţinut din partea fundamentală şi include exerciţii de mers şi alergare, 1-2 exerciţii de front şi ordine şi de grupare şi regrupare (în prima etapă) şi 3-5 exerciţii de pregătire fizică generală (în a doua etapă), cum ar fi:

- la grupa de 3-4 ani, trei exerciţii: unul pentru membrele superioare, altul pentru trunchi (în prima parte a anului şcolar sau combinat, în a doua parte a anului şcolar) şi un al treilea exerciţiu pentru membrele inferioare;

- la grupa de 4-5 ani, patru exerciții: un exercițiu pentru membrele superioare şi pentru musculatura scapuloumerală, un altul pentru trunchi, un exercițiu combinat şi o săritură ca mingea;
- la grupa de 5-6 ani, cinci exerciții: un exercițiu pentru membrele superioare şi pentru musculatura scapuloumerală, un altul pentru trunchi, un exercițiu combinat mai simplu un exercițiu combinat care presupune prelucrarea musculaturii abdominale şi una din variantele săriturii ca mingea;

Fiecare din aceste exerciții se va repeta de mai multe ori, pentru a fi bine însuşit de către copii. Ele vor fi repetate la început în activități consecutive, iar apoi la intervale mai mari, astfel realizându-se însuşirea lor corectă. Introducerea exercițiilor noi se va face treptat unul, maxim două în aceeaşi activitate.

Se recomandă ca educatoarea să demonstreze personal exercițiile, alegând în acest scop locul cel mai potrivit pentru a putea fi văzută de către toți copiii din grupă. Demonstrarea se va face cu fața către copii, folosindu-se astfel ,,procedeul oglinzii" şi dând explicațiile necesare pe parcursul mişcării. Aceste explicații vor fi scurte, clare şi doar îmbinate cu fazele respective ale exercițiului demonstrat. Procedeul oglinzii presupune a se lucra concomitent cu preşcolarii şi cu fața spre ei, executând exercițiile în aceeaşi direcție cu ei, dar cu partea opusă a corpului (exemplu: când copiii ridică mîna stângă, educatoarea va ridica mâna dreaptă).

Partea fundamentală a activităților din cadrul domeniului psihomotric este cea mai importantă deoarece ea presupune realizarea sarcinilor de bază ale formării deprinderilor motrice. Conținutul acestei părți este determinat de sarcinile activității, de tipul ei (predare, repetare etc.), de particularitățile de vârstă ale copiilor, precum şi de condițiile materiale şi climatice în care se desfăşoară activitatea. Pentru realizarea sarcinilor din partea fundamentală se folosesc:

- exerciții pentru formarea deprinderilor motrice de bază;
- jocuri cu caracter aplicativ privind deprinderile motrice însuşite;
- dansuri populare.

Partea fundamentală a activității trebuie să atingă punctul cel mai ridicat al curbei efortului, de aceea se impune ca ea să se rezolve integral cu tema de bază propusă în activitatea respectivă.

Pentru a se asigura densitatea activității şi totodată pentru a se evita scăderea curbei efortului copiilor, este recomandat ca munca să se organizeze (atât cât este posibil) pe subgrupe de copii; astfel, să se antreneze simultan mai mulți copii la efectuarea exercițiilor, dând astfel posibilitatea fiecărui copil să repete de mai multe ori exercițiul, în consecință, să-şi însuşească mai bine mişcările. Predarea mişcării de bază se va face după ce copiii au fost organizați în formațiile din care se va lucra şi în pozițiile de repaus. Exercițiile sunt demonstrate de educatoare în condițiile şi în direcția în care vor trebui să lucreze copiii. În timpul demonstrației, educatoarea va da indicații asupra felului în care trebuie să se execute exercițiul. Înaintea începerii exercițiului de către copii, educatoarea va verifica formațiile în care sunt aliniați copiii, asezând primul copil

în faţa aparatului pe care trebuie să lucreze sau în imediata apropiere a liniei de plecare. De asemenea, va avea grijă să se asigure distanţa dintre copii (interval de cel puţin un braţ), pentru ca executantul să nu fie stânjenit de către ceilalţi copii.

În timp ce copiii execută mişcările, educatoarea îi va corecta, în centrul atenţiei fiind însuşirea corectă a mişcării de bază.

Partea de încheiere a activităţii are ca scop liniştirea organismului copilului şi revenirea lui la normal sau aproape la normal, după efortul depus în partea fundamentală, precum şi terminarea activităţii în mod organizat. Astfel, se va organiza fie mers liniştitor cu cadenţă rară, liberă cu sau fără mişcări ample de braţe care favorizează şi educă o bună respiraţie, fie mers de relaxare, după care urmează un joc liniştitor, fie un joc care să conţină elemente de mers liniştitor, cu sau fără mişcări de respiraţie. Toate aceste exerciţii duc la reorganizarea colectivului şi la buna dispoziţie a copiilor. În această parte a activităţii, nu se recomandă jocuri cu text şi cânt, pentru a nu supune copiii concomitent la un efort pulmonar şi vocal.

Când partea fundamentală se termină cu un joc dinamic, partea de încheiere va începe cu un mers liniştitor şi cu mişcări ale braţelor pentru respiraţie.

La sfârşitul activităţii, în cadrul timpului afectat acestei etape, educatoarea poate face scurte aprecieri asupra muncii colectivului de copii, asupra rezultatelor obţinute.

Deprinderile motrice

Deprinderile sunt definite ca moduri de acţiune elaborate şi consolidate care permit desfăşurarea mai facilă a unor activităţi. Fenomenul deprinderii implică un proces de sistematizare a reacţiilor, proces care este şi un principiu general de funcţionare a emisferelor cerebrale. Conexiunile nervoase, ca şi impulsurile venite permanent spre scoarţa cerebrală, se sistematizează în ansambluri de conexiuni, astfel încât, la un moment dat, numai prezenţa unuia dintre stimuli sau a unui fragment din situaţiile stimulatoare sunt suficiente pentru a reproduce întregul sistem funcţional elaborat.

Deprinderile motrice se formează în procesul învăţării, care realizează integrarea mişcărilor simple sau a elementelor în structuri, exerciţii, acţiuni sportive complexe. În sport, formarea deprinderilor este un obiectiv important, deoarece, în activitatea sportivă cu caracter de performanţă, se urmăreşte tocmai perfecţionarea gestului motric. În jocurile sportive, această perfecţiune este condiţia utilizării optime a calităţilor motrice şi psihice în vederea realizării unor performanţe cât mai înalte.

Deprinderea motrică se defineşte drept mişcarea musculară sau corporală care asigură succesul execuţiei în sensul dorit. Prin natura lor, aceste deprinderi sunt psihomotrice, în cadrul lor interacţionând procese variate – întreaga senzorialitate umană (percepţii, senzaţii, imagini, reprezentări), gândirea, imaginaţia şi chiar procese motrice care asigură integrarea activităţii sportive într-un tot unitar.

Caracteristicile deprinderilor motrice

1. Deprinderile motrice reprezintă componente ale conduitei voluntare ale copilului, ca atare, sunt condiționate şi formate în mod conştient. Deprinderile elementare sunt, de regulă, deprinderile parțial automatizate. Uń joc sportiv sau un meci de box constituie exemple de deprinderi motrice complexe, în care verigile automatizate sunt elemente tehnice şi tactice, perfecționate până la automatism, iar verigile care necesită un control conştient sau acțiuni întreprinse în funcție de situațiile mereu schimbătoare, determinate de acțiunile partenerilor.
2. Deprinderile motrice sunt specifice unei activități.
3. Deprinderile motrice sunt structuri de mişcări coordonate, costând în integrarea în sistemele motrice a unităților mai simple.
4. Deprinderile motrice au la bază capacitatea de diferențiere fină şi rapidă a indicatorilor care constituie elemente informaționale senzorial-perceptive în dirijarea acțiunii.
5. Deprinderile motrice se caracterizează printr-o rapidă şi eficientă aferentație inversă care permite corectarea pe moment a unor inexactități ce pot apărea.
6. Deprindrile motrice au o stabilitate relativă în condiții variabile.
7. Formarea deprinderilor motrice este condiționată de numeroşi factori obiectivi şi subiectivi: aptitudinile motrice, motivația, nivelul pedagogic al instruirii, cantitatea şi eşalonarea exercițiilor, aprecierea şi autocontrolul rezultatelor etc.

Categoriile de deprinderi motrice

Clasificarea deprinderilor motrice se face în raport cu prezența sau absența stereotipului dinamic, cum ar fi:

- deprinderi elementare complet automatizate: mersul, alergarea, înotul, mersul pe bicicletă, patinajul etc.;
- deprinderi complexe – sunt formate din deprinderi automatizate şi mişcări care nu sunt automatizate – în cadrul jocurilor sportive, în diferite sporturi.

Înlănțuirea, legarea mişcărilor se face diferit de fiecare dată privind ritmul, amplitudinea, succesiunea mişcărilor, forța de execuție etc. Procesul de învățare este mai greoi şi, în consecință, necesită mai mult timp pentru învățare.

Deprinderile motrice mai pot fi clasificate în:

- deprinderi de bază: mersul, alergarea, săriturile, aruncările şi prinderea;
- deprinderi aplicativ-utilitare: tracțiunile, împingerile, târârea, cățărarea, transportul de greutăți;

Deprinderi motrice de bază, activităţi de învăţare şi modalităţi de integrare

Mersul

Mersul este mijlocul de deplasare cel mai natural, mai simplu şi la îndemâna oricui. Folosirea lui raţională, ritmică şi controlată are efecte benefice asupra celor care îl practică. Fortifică şi călеşte organismul, îi întreţine vigoarea şi tinereţea, îl recreează şi destinde şi îl adaptează la situaţiile şi activităţile zilnice. Mersul este folosit din copilărie până la vârsta cea mai înaintată. Pentru acest motiv, mersul şi variantele lui impun o preocupare, cerându-se educarea lui încă de mic, formând la copii un mers ritmic şi cât mai natural, fără oscilaţii, însoţit de mişcarea naturală a braţelor, de o respiraţie controlată şi de o ţinută frumoasă. Atât în partea introductivă, cât şi în cea de încheiere, se foloseşte un număr nelimitat de variante de mers cu caracter aplicativ, în scopul încălzirii sau liniştirii organismului şi al adaptării acestuia la situaţiile mai puţin obişnuite.

Variante de mers:

- mers obişnuit (natural)
- mers cu paşi mici (mersul piticului)
- mers cu paşi mari (mersul uriaşului)
- mers în ritm lent
- mers în ritm rapid
- mers cu sprijin pe palme
- mers pe vârfuri
- mers pe călcâie
- mers cu ridicarea genunchilor
- mers ghemuit
- mers cu ocolire sau trecere peste obstacole
- mers cu pas adăugat.

Toate aceste variante de mers se pot executa în diferite formaţii, pe loc sau cu deplasare, cu schimbarea poziţiei braţelor: pe umeri, pe cap, la ceafă, la spate etc. Dacă se execută pe loc, între variantele de mers se pot intercala şi alte tipuri de exerciţii de dezvoltare fizică generală.

	Deprinderea motrică	Forme de realizare	Grupa mică	Grupa mijlocie	Grupa mare
1	Mersul	Mers înainte/înapoi/şerpuit	X	X	X
2		Mers lateral	X	X	X
3		Mers cu pornire şi oprire la semnal	X	X	X
4		Mers cu întoarcere la comandă	X	X	X
5		Mers cu ocolire de obstacole	X	X	X
6		Mers cu păşire peste obstacole	X	X	X
7		Mers pe vârfuri	X	X	X
8		Mers pe călcâie		X	X
9		Mers pe margine interioară/ exterioară a labei piciorului			X
10		Mers cu ridicarea genunchiului la piept			X
11		Mers cu pas încrucişat			X
12		Mers ghemuit			X
13		Pas săltat			X
14		Mers cu genunchii întinşi şi sprijinirea palmelor pe sol			X

Activităţi de învăţare

Trenul: Copiii formează un şir; la semnalul fluierului, trenul pleacă pe traseul stabilit de educatoare care este locomotiva, iar la grupele mari locomotive pot fi diferiţi copii, sau chiar mai multe trenuri.

Pe cărare: Copiii sunt aşezaţi în şir şi pleacă la plimbare pe cărare; la comanda *„Stop!"* aceştia se opresc şi, dacă în dreptul lor sunt animale (de pluş aşezate, în prealabil, de educatoare), aceştia păşesc peste ele şi se duc la coada şirului. Se poate chiar imita glasul animalul.

Prin pădure: Copiii sunt aşezaţi în şir şi merg la plimbare prin pădure; la comada educatoarei *„Crengi!"* , copiii se apleacă şi merg ghemuit.

Modalităţi de integrare

DŞ – *Corpul meu* - observare + DPM - *Mergi cum îţi spun* - joc de mişcare

După observarea propiu-zisă a capului, copiii sunt aşezaţi în cerc şi merg la pas; la comanda educatoarei *„Mâinile pe cap!"*, copiii merg cu mâinile pe cap şi tot aşa cu diferite părţi ale corpului. Se continuă cu observarea şi cu mişcarea membrelor.

DŞ - *poziţii spaţiale* - joc exerciţiu + DPM – *Mergi unde îţi spun* - joc de mişcare

Copiii sunt aşezaţi în cerc şi, după ce exersează cu o jucărie poziţiile spaţiale, pe rând, la comanda educatoarei, se duc la uşă, la geam, la masă, aşezând diverse jucării pe

geam, sub masă etc. Sau, ca o variantă, toţi merg uitându-se în sus, sau în jos, la stânga, la dreapta etc. Se poate continua cu rezolvarea unei fişe.

DLC - *Al/a cui este?* - joc didactic + DPM - *Mergi şi du-le înapoi* - joc de mişcare

Copiii sunt aşezaţi în semicerc după o variantă a jocului *Al/a cui este?*. Când jucăriilor li s-a dat ce le lipsea (camionului - remorca, păpuşii - rochiţa), acestea se descompletează şi se aşează prin sala de grupă. La comanda educatoarei, copiii merg cum spune aceasta: mergi ghemuit şi du rochiţa păpuşii, mergi pas săltat şi du camionului remorca etc.

DOS - *La cumpărături* - joc didactic + DPM – *Mergem la cumpărături* – joc de mişcare

După prima sau a doua variantă de joc, se aşază în cele patru colţuri ale grupei diverse materiale pentru a reprezenta 4 magazine (în funcţie de marialele disponibile la grupă). La comanda educatoarei *„Mergem ghemuit să cumpărăm mere!”,* copiii merg ghemuit spre aprozar etc.

Alergarea

Alergarea este o deprindre motrică naturală care asigură o deplasare mai rapidă prin acţiunea coordonată a musculaturii membrelor superioare şi inferioare. Alergarea sporeşte capacitatea de adaptare la efort şi dezvoltă principalele grupe musculare, deoarece angrenează sistemele osteo-musculare şi ligamentar, precum şi funcţiile vitale ale organismului. Favorizează călirea organismului şi este un mijloc fundamental în păstrarea stării de sănătate, a vigorii şi a rezistenţei fizice. Deoarece reprezintă una din formele cele mai eficiente pentru antrenarea aparatelor cardiovascular şi respirator, este indicat ca ea să se excute în sală cu ferestrele deschise, în curtea grădiniţei, în aer liber, în general. Alergarea, ca şi mersul, este folosită pentru dezvoltarea forţei, a vitezei şi a rezistenţei la toate categoriile de vârstă. În funcţie de scopul pe care îl urmărim, trebuie să alegem procedeele corespunzătoare, să le dozăm şi să le particularizăm colectivului de copii cu care lucrăm. Deşi este un mijloc de deplasare, dacă spaţiul nu ne permite, alergarea se poate executa şi pe loc.

Variante de alergare:

- alergarea obişnuită (normală)
- alergarea înapoi
- alergarea cu pendularea gambelor înapoi
- alergarea cu genunchii la piept
- alergarea cu picioarele întinse
- alergarea laterală cu balansarea braţelor
- alergarea cu pas adăugat
- alergarea cu pas adăugat şi pas schimbat.

La fel ca mersul, alergarea se poate realiza pe loc şi în deplasare cu schimbarea poziției brațelor. Pentru a nu obosi prea repede, este obligatoriu ca, între variantele de alergare, să se intercaleze exerciții de relaxare.

	Deprinderea motrică	Forme de realizare	Grupa mică	Grupa mijlocie	Grupa mare
1	Alergarea	Alergare pe loc	X	X	X
2		Alergare înainte/ înapoi/şerpuit/ în cerc	X	X	X
3		Alergare pe teren plat şi variat	X	X	X
4		Alergare spre diferite direcții cu porniri şi opriri la semnal	X	X	X
5		Alergare laterală			X
6		Alergare cu genunchii sus		X	X
7		Alergare cu pendularea gambelor înapoi (cu călcâiele la şezut)		X	X
8		Alergare cu picioarele întinse înainte/înapoi			X
9		Alergare cu paşi încrucişați			X
10		Alergare cu trecere peste obstacole		X	X
		Alergare cu ocolire de obstacole		X	X
11		Alergare de viteză			X
12		Alergare de durată pe teren plat/variat			X

Activități de învățare

Aleargă la Zâna Toamnă: copiii sunt împărțiți în mai multe grupuri de câte 4-5 copii (grupurile pot fi de fructe, legume etc.) La comanda educatoarei *„Alergați la Zâna Toamnă*!", copiii din grupul numit aleargă la Zâna Toamnă, care îşi va schimba locul prin sală.

Adunăm legume: copiii sunt aşezați pe două coloane şi, în fața fiecărei coloane, se află un grup de legume. Pe rând, fiecare copil aduce o legumă şi se aşază la capătul coloanei. Jocul se termină când au fost adunate toate legumele.

Cursa cu obstacole: copiii sunt aşezați în cerc şi, printre ei, sunt aşezate diverse obstacole (animale de pluş, cutii etc.); la comanda educatoarei, ei aleargă peste obstacole sau le ocolesc, în funcție de cerința educatoarei.

Modalități de integrare

DŞ – *Legume/fructe de toamnă* - observare + DPM – *Lădițe pline* - joc de mişcare

După observarea legumelor/fructelor, copiii stau câte doi faţă în faţă, ţinându-se de mâini (formând o lădiţă). La semnalul educatoarei, ei pornesc în alergare laterală până la locul marcat de educatoare de unde *încarcă marfă*, apoi revin, tot în alergare laterală, la locul de unde au pornit.

DŞ - *Ordine la jucării* - joc didactic (grupare după formă, mărime, culoare) + DPM - *Mută* jucăriile - joc de mişcare.

Copiii sunt aşezaţi pe două grupe şi, după ce se desfăşoară o variantă a jocului matematic, ei se aşază pe două coloane, aleargă la jucăriile din faţa lor (la o distantă de 5-6 m) şi le grupează după... (culoare, mărime, formă). Se repetă jocul de câte ori consideră educatoarea necesar. Se poate evalua activitatea printr-o fişă.

DLC - *Toamna* – memorizare + DPM – *Mere, pere în panere* - joc de mişcare

După învăţarea poeziei, copiii sunt aşezaţi pe două coloane, grupa merelor şi grupa perelor. În faţa lor, la 5-6 m., sunt aşezate pe o masă mere şi pere; pe rând, la comanda educatoarei, copiii aleargă şi aduc câte un măr sau o pară şi o aşază în coşul echipei. Se poate realiza sub formă de concurs, câştigând echipa care adună mai repede merele sau perele. La sfârşit, se poate repeta poezia pe grupuri.

DOS - *Vitaminele ne dau putere* - convorbire + DPM – *Vitaminele la concurs* - joc de mişcare

După ce copiii şi-au însuşit noţiuni despre vitamine şi unde se regăsesc acestea în natură, sunt aşezaţi în semicerc, cu câte un medalion/bulină cu o vitamină pe ea. La comanda educatoarei *„Vitaminenele A alergă în jurul semicercului!"*, copiii cu vitamina A pe medalion/ bulină execută alergarea. Educatoarea poate diversifica sarcinile, în funcţie de tipurile de alergare învăţate (*Vitaminele C aleargă încrucişat în jurul semicercului.)*

Mersul şi alergarea se pot realiza şi împreună după ce fiecare deprindere a fost însuşită temeinic individual.

	Deprinderea motrică	Forme de realizare	Grupa mică	Grupa mijlocie	Grupa mare
1	Mersul şi alergarea	Trecere din mers în alergare şi invers	X	X	X
2		Mers şi alergare cu ocolire de obstacole	X	X	X
3		Mers şi alergare cu păşire pe/peste obstacole	X	X	X
4		Mers şi alergare cu trecere pe sub obstacole	X	X	X
5		Formarea coloanei de gimnastică Câte doi Câte patru		X	X
6		Ruperi de rânduri şi grupări la comandă	X	X	X

Săritura

Săritura este acțiunea motrică în care corpul părăseşte solul prin propriile forțe, pentru a reveni după un timp mai lung sau mai scurt. Acest lucru se realizează prin impulsie energetică a piciorului pe suprafața de sprijin, fapt ce asigură autopropulsarea. Este necesar să se insiste pe tot parcursul învățării şi perfecționării săriturilor asupra corectitudinii mişcărilor, deoarece săriturile executate defectuos pot produce accidentări.

În funcție de ponderea uneia dintre dimensiuni, spațiul străbătut de executant, săriturile se pot efectua în lungime, înălțime sau adâncime. Din punctul de vedere al elanului, săriturile pot fi cu sau fără elan. După aparatele întrebuințate în scopul realizării, săriturile pot fi libere (fără utilizarea aparatelor) şi peste obstacole sau aparate. După modul de intervenție al mâinilor în timpul execuțiilor, săriturile pot fi cu sau fără sprijin.

Cele mai des folosite, mai ales în părțile introductive ale activității, sunt săriturile libere, pe loc, cunoscute sub denumirea de sărituri ,,ca mingea" cu şi fără coardă, prin care se urmăreşte pregătirea aparatului locomotor în vederea efortului ce urmează să-l depună pe parcursul activității: ele pot fi cu bătaie sau fără, pe un picior sau pe ambele, cu diferite întoarceri, cu îndoiri alternative sau simultane a picioarelor, cu diferite balansări pe picioare (înainte, înapoi, lateral), cu mişcări de brațe. Săriturile fără elan, pe loc sau în deplasare se pot executa fără obiecte sau cu coardă, cerc, minge.

	Deprinderea motrică	Forme de realizare	Grupa mică	Grupa mijlocie	Grupa mare
1	Săriturile	Sărituri pe loc cu desprinderea de pe ambele picioare - Cu depărtarea şi apropierea picioarelor - Cu forfecarea picioarelor înainte şi înapoi	X	X	X
2		Săritura de pe loc cu desprindere de pe un picior		X	X
3		Săritura în deplasare de pe loc înainte	X	X	X
4		Săritura cu deplasare, cu desprindere de pe ambele picioare şi de pe un picior (înainte, înapoi, lateral)		X	X
5		Săritura în adâncime (de pe aparat)	X(30-40 cm.)	X(40-50 cm.)	X(50-60 cm.)
6		Săritura în înălțime de pe loc cu desprindere de pe ambele picioare, pentru atingerea unui obiect suspendat	X	X	X
7		Săritura în înălțime cu elan cu desprindere de pe ambele picioare, pentru atingerea unui obiect suspendat		X	X
8		Săritura în lungime de pe loc		X	X
9		Săritura în lungime cu elan			X
10		Săritura în înălțime peste obstacol, cu elan perpendicular cu desprindere de pe un picior (obstacol 40 cm. înălțime)			X

Activităţi de învăţare

Iepuraşii la morcovi: pe sol, se trasează (se marchează cu panglică) căsuța iepuraşilor, în partea opusă grădina cu morcovi, iar lângă grădină cuşca lui Azorel. Copiii *iepuraşi* ies la adunat de morcovi, executând sărituri specifice. Atent, Azorel încearcă să îi prindă, iar aceştia, prin sărituri, se întorc la căsuța lor.

Sări ca mingea: copiii execută sărituri ca mingea, urmărind mingea pe care educatoarea o bate la sol; când mingea educatoarei se opreşte, trebuie să se oprească şi copiii.

Paraşutiştii: copiii stau pe o băncuță care are rol de avion; la semnalul educatoarei *„Ne pregătim să sărim!"*, copiii vor executa săritura în adâncime de pe aparat. Jocul se reia la comanda *„Înapoi în avion!"*.

Modalităţi de integrare

DŞ - *Jocurile copiilor iarna* - lecură după imagini + DPM - *Spargem gheaţa* - joc de mişcare

După lecturarea imaginilor specifice iernii, copiii sunt aşezaţi pe două coloane, având trasat în faţa lor un cerc ce reprezintă un ochi de apă îngheţat. Copiii vor trebui să sară în el pentru a-l sparge. Se poate realiza şi săritura în adâncime, aşezându-se o băncuţă, iar copiii sar de pe băncuţă în ochiul de gheaţă.

DŞ - *Ordine la ornamente* - joc didactic (grupare după formă, mărime, culoare) + DPM - *Atinge clopoţelul* - joc mişcare

După realizarea activităţii matematice, în care obiectele pot fi grupate după unul sau mai multe criterii, se vor atârna în grupă clopoţei mai mici sau mai mari, globuri roşii, galbene etc.; la comanda educatoarei, copiii vor alerga pe rând şi vor sări în înăţime pentru a atinge ornamentul numit de educatoare. Se repetă jocul de câte ori consideră educatoarea necesar. Se poate evalua activitatea printr-o fişă.

DLC - *Serbările zăpezii* - poveste creată + DPM - *Pe schiuri* - joc de mişcare

Se propune copiilor o călătorie cu schiurile printre brazii înzăpeziţi, copiii executând sărituri cu desprindere de pe ambele picioare stânga-dreapta, cu opriri şi creând o poveste în funcţie de imaginile întâlnite pe traseu (imagini pregătite în prealabil de educatoare).

DOS - *Cum ne îmbrăcăm iarna?* - convorbire + DPM - *Sari peste fular!* - joc de mişcare

După ce se discută despre obiectele de îmbrăcăminte specifice anotimpului iarna, despre importanţa lor în păstrarea sănătăţii, se propune copiilor să se joace săritura peste fular (care este ţinut de doi copii la câţiva centimetri de sol - distanţa poate varia în funcţie de posibilităţile copiilor). Apoi se poate reveni la convorbire pentru a se realiza un poster cu haine de iarnă sau se poate rezolva o fişă cu alegerea hainelor de iarnă.

Aruncarea, prinderea şi rostogolirea

Aruncarea, prinderea şi rostogolirea constituie deprinderi motrice de bază cu un larg caracter utilitar, care ajută la dezvoltarea şi la întărirea musculaturii, a centurii scapuloumerale, precum şi a membrelor superioare şi contribuie la formarea unor calităţi fizice şi morale ca: îndemânarea, viteză, precizie, forţă, voinţă, perseverenţă etc.

Aruncarea este o deprindere motrică în care obiecte de diferite forme şi greutăţi sunt proiectate în spaţiu, datorită acţiunii forţelor degajate din contracţia muşchilor corpului.

Prinderea reprezintă acţiunea membrelor superioare prin care se interceptează şi se reţine un obiect aflat în mişcare.

Rostogolirea este acţinea prin care membrele superioare rostogolesc obiecte sferice către un punct fix, sau pe un plan înclinat.

Aruncarea, prinderea şi rostogolirea întăresc articulaţiile umărului, ale cotului, cât şi celelalte articulaţii. Deşi sunt deprinderi naturale, formarea lor nu este uşoară, dar, prin utlizarea unor jocuri de mişcare atractive şi specific, pot fi perfecţionate. Dintre acestea, prinderea se însuşeşte mai greu. Acest lucru se explică prin faptul că, în viaţa de zi cu zi, copilul aruncă mai frecvent diferite obiecte decât prinde. Dificultatea prinderii este determinată şi de faptul că cel care prinde un obiect trebuie să ţină seama de caracteristicile de zbor ale acestuia (viteza, traiectoria, distanţa, volumul, forma).

În activităţile sportive, aruncarea, prinderea şi rostogolirea se pot face cu: mingi mici (de oină sau cauciuc), mingi de dimensiuni mijlocii (handbal, piele, cauciuc, material plastic) sau mingi de dimensiuni mai mari (mingi medicinale uşoare).

Variante de aruncare:

Aruncările pot fi efectuate cu o mână şi cu două mâini, respectiv:

- aruncare azvârlită de pe loc şi din deplasare:
- la distanţă- în sus
- la ţintă
- la partener
- aruncarea împinsă de pe loc şi din deplasare:
- la distanţă
- în sus
- la ţintă
- la partener
- aruncarea lansată de pe loc şi din deplasare se efectuează cu o mână şi cu două mâini şi cu rostogolire pe sol. Aruncarea lansată cu o mână şi cu două mâini se realizează de jos, din lateral, de deasupra capului, la distanţă, la ţintă, la partener.

Variante de prindere:

- prinderea cu o mână, folosită, cu precădere, în cazul obiectelor mici, care pot fi apucate; prinderea obiectului se face cu podul palmei, concomitent cu îndoirea braţului şi cu apucarea obiectului cu degetele;
- prinderea cu două mâini poate fi realizată în modalităţi diferite, respectiv cu două mâini de jos, palmele situându-se sub obiect; cu două mâini lateral, palmele cuprinzând obiectul simetric, de o parte şi de cealaltă; cu două mâini de sus, în care palmele cuprind obiectul de deasupra; prinderea cu două mâini cu priză asimetrică, în care o palmă este situată deasupra obiectului, iar cealaltă dedesubt.

Variante de rostogolire:

- rostogolirea mingii pe sol cu ambele mâini (pe distanţă de 1 m.)
- rostogolirea mingii printr-un spaţiu limitat
- rostogolirea mingii pe sol cu ambele mâini către o persoană fizică (distanţa 2 m.)
- rostogolirea mingii cu ambele mâini pe un plan înclinat către o persoană fizică (lungimea platformei – 2 m.).

	Deprinderea motrică	Forme de realizare	Grupa mică	Grupa mijlocie	Grupa mare
1	Rostogolire, aruncarea, prinderea	Rostogolirea mingii pe sol cu ambele mâini	X	X	X
2		Rostogolirea mingii cu o mână			X
3		Rostogolirea mingii printr-un spațiu limitat		X	X
4		Rostogolirea mingii pe sol cu ambele mâini către o persoană fizică			X
5		Rostogolirea mingii cu ambele mâini pe un plan înclinat către o persoană fizică (lungimea platformei 2 m.)			X
6		Învățarea prizei la obiect (apucarea, ținerea, transmiterea şi lansarea)	X	X	X
7		Aruncarea mingii în sus cu ambele mâini	X	X	X
8		Aruncarea şi prinderea mingii cu ambele mâini		X	X
9		Aruncarea/lovirea mingii în pământ şi prinderea ei cu ambele mâini		X	X
10		Aruncarea şi prinderea mingii înainte cu ambele mâini şi alternativ, de jos	X	X	X
11		Aruncarea mingii înainte cu ambele mâini şi alternativ, de jos peste o sfoară la înălțimea de 80-90 cm.			X
12		Aruncarea mingii la țintă fixă orizontală de jos, alternativ şi cu ambele mâini			X
13		Aruncarea mingii la ținta mobilă			X
14		Azvârlirea mingii cu o mână de la umăr			X

Activități de învățare

Loveşte popicele: copiii sunt aliniați în spatele unei linii, iar în fața lor, la o distanță de 2 m., sunt aşezate popicele. La comanda educatoarei, fiecare copil rostogoleşte, pe rând, o minge mică, încercând să doboare popicele.

Castelul: Se construieşte de către copii sau de către educatoare un castel din cuburi; educatoarea numeşte pe rând 2 copii care vor arunca cu mingea în castel pentru a-l dărâma. Dacă se dărâmă castelul, acesta se reface pentru ca jocul să se poată relua.

Vânătorii şi iepuraşii: Grupa este împărțită în două: vânători, care au mingile şi iepuraşii, care vor merge la furat de morcovi. La comanda *„Iepuraşii la morcovi!"*, aceştia se vor împrăştia prin grădina cu morcovi (în prealabil, delimitată), iar la comanda *„Vin*

vânătorii!" aceştia vor ieşi din grădină şi vor fugi, iar vânătorii cu mingile îi vor atinge. Ulterior, rolurile se vor schimba.

Modalităţi de integrare

DŞ - CU CE CĂLĂTORIM? - joc didactic + DPM - RACHETA - joc de mişcare

După efectuarea variantelor de joc în funcţie de nivelul grupei, una din variante poate fi jocul de mişcare- copiii primesc mingi şi sunt împrăştiaţi prin sala de grupă, în poziţia şezând. La comanda educatoarei ,,*Racheta se înalţă!*", copiii vor arunca mingile în sus, imitând zgomotul ei ,,vâj, vâj". Jocul se reia după ce copiii recuperează mingile. Jocul se desfăşoară foarte bine în aer liber.

DŞ - *Lung-scurt* - joc exerciţiu cu material individual + DPM - *Mingea prin tunel* - joc de mişcare

După desfăşurarea jocului cu material individual şi însuşirea acestuia de către copii, aceştia sunt invitaţi să rostogolească mingea prin tunel, existând în grupă tuneluri mai lungi şi mai scurte. Mingea trece prin tunelul realizat de copii, ultimul prinzând mingea şi revenind în faţă.

DOS - *Barca* - îndoire + DPM – *Mingea la capitan!* - joc de mişcare

După realizarea îndoirii bărcii, se va realiza o expoziţie cu produsele activităţii, iar fiecare copil care îşi prezintă barca este căpitan; copiii îi vor da mingea, iar el o va arunca mai departe spunând ,,*Mingea la căpitan!*".

DLC - *Strada mea* - memorizare + DPM - *Loveşte semaforul* - joc de mişcare

După învăţarea poeziei, copiii sunt aşezaţi pe două rânduri şi, pe rând, vor arunca la ţintă (un semafor) pentru a atinge culoarea roşie sau verde. Copiii care ştiu cel mai bine poezia pot arunca de mai multe ori la ţintă.

Deprinderi motrice aplicativ-utilitare, activităţi de învăţare şi modalităţi de integrare

Echilibrul

Echilibrul este înţeles ca o calitate psihomotrică complexă, manifestată prin sensibilitatea deosebită a simţului chinestezic, prin coordonarea perfectă a activităţii marilor grupe musculare, prin declanşarea celor mai oportune acte sau acţiuni motrice, atunci când este perturbată stabilitatea corpului. În viaţa unei fiinţe umane, echilibrul este solicitat permanent, începând cu mersul şi terminând cu cele mai banale îndeletniciri gospodăreşti.

În cadrul activităţilor cu caracter sportiv derulate în grădiniţă, se insistă pe menţinerea echilibrului în poziţii statice, cu sprijin redus, realizate pe sol şi pe suprafeţe cu lăţimi şi înălţimi şi mai rar cu înclinaţii. Menţinerea echilibrului corpului în mişcare

(echilibrul dinamic) presupune asigurarea stabilității corpului în toate formele de mişcare, începând cu mersul şi terminând cu săriturile.

Stimulul de bază pentru dezvoltarea echilibrului îl constituie mişcarea suprafeței sprijinului şi modificarea pozițiilor corpului sau a segmentelor, atât în stare statică cât şi dinamică.

	Deprinderea motrică	Forme de realizare	Grupa mică	Grupa mijlocie	Grupa mare
1	Echilibrul	Schimbarea şi reducerea suprafeței de sprijin: - pe vârfuri - pe un picior	X	X	X
2		Mers în echibru înainte între două linii paralele trasate pe sol	X	X	X
3		Mers în echilibru pe o scândură aşezată pe sol	X	X	X
4		Mers în echilibru pe o linie groasă trasată pe sol		X	X
5		Mers în echilibru pe o linie trastă pe sol cu purtare de obiecte – cu păşire peste obstacole mici		X	X
6		Mers în echilibru pe plan ridicat de la sol	X (20-30 cm.)	X (30-40 cm.)	X (40 cm.)
7		Mers în echilibru pe plan ridicat de la sol, cu sarcini şi întoarceri			X (40 cm.)
8		Mers în echilibru pe plan înclinat			X

Activități de învățare

Cățărătorii: Copiii sunt alpinişti, având sarcina de a urca pe plan înclinat, iar, când vor ajunge în vârf, vor înfige un steguleț, apoi vor coborî şi vor trece la coada şirului.

Constructorii curajoşi: Copiii vor merge pe scânduri aşezate în sală în diferite direcții, cu atenție, să nu cadă. Jocul se poate complica prin transportarea de obiecte în timpul mersului (găleți de vopsea, cărămizi etc.).

Modalități de integrare

DŞ - *Animale sălbatice* - observare + DPM - *Pe cărare* - joc de mişcare

După observarea animalelor sălbatice din pădure, li se propune copiilor o excursie prin pădure pe cărare pentru a vedea mai bine animalele. Astfel, pe o cărare trasată pe sol sau marcată cu panglică, copiii merg în echilibru, enumerând animalele pe care le văd (care sunt reprezentate prin jucării sau pe jetoane de-a lungul cărării).

DEC – *Vine melcul supărat* - învățare cântec + DPM – *Păşeste peste melc* – joc de mişcare

După învățarea cântecului, copiii sunt invitați să meargă în echilibru pe o suprafață trasată/ marcată pe sol şi să păşească peste un melc, o furnică, un cărăbuş etc. După ce se execută mersul în echilibru de mai multe ori, se poate cânta, în acelaşi timp cu executarea deprinderii motrice învățate.

DŞ - *Mâncare pentru animale* - joc exercițiu (numărare) + DPM - *Nu scăpa mingea* - joc de mişcare.

După ce se formează mulțimi cu diferitele tipuri de mâncare pentru animale, se numără, se asociază cifrele corespunzătoare, copiii sunt rugați să ducă mâncarea animalelor peste pod. Astfel, utilizând o băncuță vor merge în echilibru, ducând mâncarea animalelor (grăunțe, morcovi etc.). După parcurgerea traseului, se mai pot face exerciții de numerație în limitele învățate, în funcție de nivelul grupei.

Târârea

Târârea este o deprindere utilitar-aplicativă, reprezentând o formă de deplasare orizontală a corpului pe suprafață de sprijin, realizată cu ajutorul brațelor şi al picioarelor.

Prezența în activitățile de sport a acestei categorii de deprinderi are, pe de o parte, rolul de a-i înzestra pe copii cu tehnica aceasta, iar, pe de alta parte, datorită influențelor sale specifice, de a corecta poziția şi de a dezvolta mobilitatea coloanei vertebrale, dar şi forța şi coordonarea.

Variante de târâre:

- târâre pe antebrațe şi genunchi
- târâre pe o parte
- târâre joasă
- târâre pe antebrațe.

În faza de învațare, ritmul de execuție este lent, insistându-se asupra coordonării brațelor şi a picioarelor. După însuşire, târârea poate fi combinată cu transportul, împingerea, mutarea diferitelor obiecte şi se pretează pentru a fi organizată sub formă de întrecere.

Eficiența târârii poate fi obiectivă prin utilizarea unor limitatori sub care copiii să se deplaseze: sfori, bastoane, panglici etc.

	Deprinderea motrică	Forme de realizare	Grupa mică	Grupa mijlocie	Grupa mare
1	Târâre	Târâre pe genunchi şi palme	X	X	X
2		Târâre pe vârfuri şi palme		X	X
3		Târâre pe antebraţe şi palme cu braţul şi piciorul opus		X	X
4		Târâre pe genunchi şi sprijin pe antebraţe		X	X
5		Târârea pe antebraţe alternativ cu împingerea în vârful picioarelor			X
6		Târâre din culcat înainte cu tragere alternativ în antebraţe şi împingerea simultană în picioare			X

Activităţi de învăţare

Nu atinge clopotelul: Copiii execută târârea pe genunchi şi spijin pe antebraţe, pe sub un obstacol unde este aşezat şi un clopoţel. Copiii nu trebuie să atingă clopoţelul; în caz contrar, vor fi eliminaţi.

Treci prin tunel: Copiii execută târârea pe genunchi şi sprijin pe antebraţe, prin tunelul existent în grupă sau în curtea grădiniţei.

Modalităţi de integrare

DLC - *Ursul păcălit de vulpe* - povestirea educatoarei + DPM - *Urşii după vulpe* - joc de mişcare.

După povestirea educatoarei şi intuirea planşelor de către copii, aceştia sunt invitaţi în pădure (un spaţiu delimitat unde se află un copac şi vizuina vulpii). La semnalul *„Urşii după vulpe!"*, copiii se deplasează pe vârfuri şi palme spre copac. La semnalul *„Urşii acasă!"*, copiii se retrag. Activitatea se termină cu morala poveştii.

DŞ - *Pisica* - observare + DPM - *Suntem pisicuţe* - joc de mişcare.

După observarea propriu-zisă, preşcolarii vor efectua târâre pe genunchi şi palme, imitând glasul pisicuţelor, deplasându-se în tot spaţiul grupei. Activitatea se termină prin enumerarea foloaselor pe care le aduce pisica sau printr-o fişă.

DEC - *Melcul* - modelaj + DPM - *Cursa melcilor* - joc concurs.

După modelarea melcului, se va organiza o cursă a copiilor (melci). Copiii se aşează câte 2 sau câte 3 la start şi, prin executarea târârii pe abdomen cu sprijin pe antebraţe, împingând în vârful picioarelor, se deplasează pe traseul dat. După ce jocul se repetă de mai multe ori, se va face o expoziţie a melcilor din plastilină, care vor fi spectatori.

Cățărarea şi escaladarea

Cățărarea este o deprindere motrică utilitară, constând într-o urcare cu ajutorul mâinilor şi picioarelor (sau numai cu ajutorul mâinilor) pe diferite aparate sau obstacole înalte. Se pot efectua cățărări pe scară fixă, bârnă, ladă, copac etc.

Escaladarea reprezintă o deprindere aplicativă mai complexă, presupunând acțiunea de depăşire a unui obstacol înalt (trecerea pe partea cealaltă) folosind cățărarea şi alte procedee motrice. Pot fi escaladate: bârna, capra, lada, saltele suprapuse, scară obişnuită etc.

Din acest motiv, de regulă, cățărarea şi escaladarea se prezintă simultan, ca o deprindere motrică pereche.

Variante de cățărare:

- cățărarea la scară fixă
- cățărarea pe franghia verticală-cățărarea în trei timpi şi cățărarea în doi timpi
- cățărarea pe frânghia orizontală.

Escaladările primesc forme foarte variate în funcție de înălțimea, lățimea, poziția, forma, duritatea obstacolului sau a aparatului care trebuie depăşit.

Mai frecvent utilizate sunt:

- trecerile cu apucarea şi rularea pe abdomen sau pe fese
- trecerile cu apucarea şi păşirea pe obstacol
- trecerile cu apucarea şi agățarea cu un genunchi.

	Deprinderea motrică	Forme de realizare	Grupa mică	Grupa mijlocie	Grupa mare
1	Cățărare	Cățărare pe plan înclinat cu ajutorul mâinilor şi picioarelor		X	X
2		Cățărare pe scară fixă cu ajutorul mâinilor şi picioarelor		X	X
3		Cățărare pe scară fixă orizontală sau curbilinie			X

Activități de învățare

Pisica cocoțată: Copiii sunt răspândiți prin clasă/curte şi sunt pisicuțe. Un copil este cățelul. La semnalul educatoarei ,,*Vine cățelul!*", copiii trebuie să caute un loc unde să se cațere pentru a nu fi prinşi de cățel. Pisicuțele prinse sunt duse în cuşca cățelului şi stau o tură în timpul jocului.

Modalităţi de integrare

DŞ - *Meserii îndrăgite de copii* - lectură după imagini + DPM - *Pompierii* - joc de mişcare

După realizarea lecturii după imagini despre diverse meserii, se propune jocul, iar copiii sunt împărţiţi pe două echipe şi stau în faţa unor scări fixe. La comanda „*Foc!*", primul copil din fiecare echipă aleargă la scară, se caţără, imită stingerea focului şi se reîntoarce la coada şirului. La final, pentru evaluare, se poate rezolva o fişă sau un joc distractiv de atenţie. Jocul se poate desfăşura şi afară, pe aparatele din curtea grădiniţei.

	Deprinderea motrică	Forme de realizare	Grupa mică	Grupa mijlocie	Grupa mare
1	Escaladare	Urcarea şi trecerea peste aparate joase cu sprijinul pe diferite părţi ale corpului			X

Activităţi de învăţare

Alpiniştii: Se escaladează la o suprafaţă înclinată şi se trece peste ea, imaginând jocul de rol.

Modalităţi de integrare

DLC - *La cireşe* – lectura educatoarei + DPM - *Treci peste gărduţ* - joc de mişcare

După lecturarea poveştii şi intuirea planşelor, copiii sunt chemaţi în şir pentru a mima acţiunile lui Nică de a sări peste gard pentru a ajunge la cireşe. Activitatea se poate finaliza cu povestirea copiilor

Tracţiunea şi împingerea

Tracţiunea şi împingerea sunt deprinderi motrice aplicativ-utilitare, prin care un obiect sau un partener este deplasat fără a fi ridicat de la sol.

Tracţiunile implică angajarea musculaturii flexoare a corpului, priza la obiect realizându-se prin apucare.

Împingerile presupun acţionarea cu lanţurile musculare extensoare, priza la obiect făcându-se prin apucare sau sprijin al palmelor şi al altor părţi ale corpului, pe obiect.

Reuşita acţiunii de deplasare a obiectului depinde, în ambele cazuri, de realizarea unei sprijiniri ferme a tălpilor pe sol, de angajare simultană în efort a tuturor grupelor musculare, cât şi de locul de aplicare a prizelor.

Prin structura şi efortul solicitat, tracţiunile şi împingerile contribuie direct la dezvoltarea forţei generale a organismului, a coordonării voinţei şi a spiritului competitiv.

Variante de execuţie:

- tracţiuni efectuate individual
- tracţiuni pe perechi
- tracţiuni în grup
- împingeri efectuate individual
- împingeri în perechi.

	Deprinderea motrică	Forme de realizare	Grupa mică	Grupa mijlocie	Grupa mare
1	Tracţiunea	Tracţiune individuală prin forţa braţelor		X	X
2		Tracţiune câte doi faţă în faţă		X	X
3		Tracţiune câte doi, având un obiect de care să tragă: cerc/ baston/ coardă		X	X
4		Tracţiune în grup			X

Activităţi de învăţare

Tăiem lemne cu fierăstrăul: Copiii stau câte doi faţă în faţă, în poziţia şezând, cu picioarele depărtate, talpă în talpă. Se execută tracţiuni alternative.

Săniuţa: Doi copii stau unul lângă altul, ţinându-se de mână. Cu mâinile libere, îl trag pe cel de-al treilea coleg, care stă ghemuit. Acesta va fi tras prin alunecare.

Modalităţi de integrare

DŞ - *Vitaminele ne dau puterea* - convorbire + DPM - *Cel mai puternic* - joc de mişcare

După discutarea importanţei alimentaţiei corecte cu legume şi fructe, copiii se aşează doi câte doi, faţă în faţă cu un baston/cerc în mâini. La comanda ,,*Trage!*", fiecare încearcă să îl tragă pe celălalt. Câştigă cel mai puternic. În sistem piramidal, se poate repeta jocul, până la aflarea celui mai puternic din grupă. La finalul activităţii, se poate face o salată de fructe pentru a-i recompensa pe toţi copiii.

DEC - *Linii drepte colorate* - desen/pictură + DPM - *Trage-l peste linie* - joc de mişcare

După realizarea desenelor/picturilor, colectivul se organizează în grupuri de câte doi/trei sau grupa se împarte în două echipe care vor sta faţă în faţă. Copiii stau aşezaţi unul după celălalt, fiecare ţinându-se de mijlocul copilului din faţă; între cele două echipe se află trasată o linie. Primii copii din fiecare echipă se ţin de mâini, iar, la comanda ,, *Trageţi!*", fiecare grup trage cu putere pentru a trece echipa adversă peste linia dintre cele două echipe.

	Deprinderea motrică	Forme de realizare	Grupa mică	Grupa mijlocie	Grupa mare
1	Împingerea	Împingerea individuală în perete		X	X
2		Împingerea unor obiecte din mediul înconjurător/a unei persoane aflate cu spatele		X	X
3		Împingerea între doi copii față în față cu sprijin pe palme			X
4		Împingerea cu picioarele a unui obiect			X

Activități de învățare

Împinge buturuga: Un copil aflat în fața unui obiect mare (ladă cu jucării, buturugă, covor răsucit etc.) cu trunchiul aplecat înainte, se împinge încercând deplasarea obiectului – buturugii).

Modalități de integrare

DȘ - *Păsări de curte* – observare + DPM - Cocoşii - joc de mişcare

După observarea păsărilor de curte (în funcție de vârstă), se propune copiilor jocul *COCOŞII*. Din poziția ghemuit, doi copii care stau față în față se împing palme în palme, fără să se ridice. Pierde cel care cade pe spate.

Transportul de greutăți

Transportul de greutăți implică ridicarea şi purtarea în deplasare a diferitelor greutăți (obiecte, parteneri).

Însuşirea modalităților corecte şi eficiente de ridicare şi transportare a greutăților este deosebit de importantă, deoarece efectuarea greşită a acestor acțiuni poate produce leziuni ale coloanei vertebrale, a muşchilor (întinderi, rupturi), a articulațiilor (entorse, luxații), accidentări şi pagube materiale (scăparea, spargerea obiectului purtat). Aceste acțiuni sunt frecvent utilizate în viața cotidiană.

Transportul de greutăți, ca deprindere aplicativ-utilitară, urmăreşte dezvoltarea forței generale a organismului copiilor.

Transportul unor obiecte sau parteneri se poate realiza individual, pe perechi sau în grupe. Obiectele transportate (mingi, săculeți, recipienți cu nisip, jucării, banca de gimnastică saltele, partener) pot fi menținute, susținute cu unul sau ambele brațe, pe cap, pe umeri, la piept, sub braț, pe sol, în spate etc.

O grijă deosebită se va acorda învățării şi ridicării corecte a obiectului ce urmează a fi transportat. În momentul ridicării, tălpile se aşează pe sol, uşor depărtate, genunchii se îndoaie, atât cât este necesar pentru apucarea obiectului cu brațele întinse, trunchiul

rămânând la verticală. Astfel, efortul de ridicare este realizat de musculatura picioarelor (care este şi cea mai puternică), protejându-se totodată coloana vertebrală.

	Deprinderea motrică	Forme de realizare	Grupa mică	Grupa mijlocie	Grupa mare
1	Transport de greutăţi	Transport de obiecte cu o mână şi cu două mâini (găleţi, săculeţi etc.)	X	X	X
2		Transport de obiecte în perechi, cu o mână şi cu două mâini		X	X
3		Transport de obiecte sau a unui copil în grup (saltea, bancă etc.)			X

Activităţi de învăţare

Scăunelul: Copiii se ţin de mâini câte doi, formând un scăunel, unde stă un al treilea copil. Copilul transportat se va ţine cu braţele de gâtul celor care-l transportă. La repetarea jocului, rolurile se schimbă.

Modalităţi de integrare

DOS - *Case pentru copii* - colaj + DPM - *Constructorii* - joc de mişcare

Se propune copiilor să realizeze case prin lipire utilizând scobitori, paste, fâşii de hârtie, iar apoi, la jocul de mişcare, ei trebuie să transporte diferite obiecte pe şantierul de construcţii. La sfârşit, toţi constructorii îşi vor prezenta casele construite.

PROIECT DE ACTIVITATE INTEGRATĂ

Grupa: mare
Tema anuală de studiu: Cum este/a fost şi va fi aici pe pământ?
Tema săptămânii: *„Poveste de primăvară "*
Tema activităţii: ,,Fantezie şi culoare"
Tipul activităţii: mixt
Categorii de activităţi de învăţare: ALA1+DPM+DEC
Forma de realizare: activitate cu conţinuturi integrate
Scopurile activităţii: consolidarea cunoştinţelor şi deprinderilor de utilizare a unor elemente de limbaj plastic (culori calde/reci, culori principale, secundare, nonculori); consolidarea deprinderilor motrice însuşite anterior (săritura în înălţime pentru atingerea unui obiect suspendat, mersul în echilibru pe plan ridicat de la sol, târârea pe genunchi şi sprijin pe antebraţe).

Obiective operaţionale:

- să execute corect exerciţiile de dezvoltare motrică, respectând indicaţiile educatoarei;
- să execute corect săritura în înălţime pentru atingerea unui obiect suspendat, respectând indicatiile educatoarei;
- să denumească cel puţin trei stări emoţionale sugerate de diferite culori, prin raportare la exprienţa personală;
- să prezinte cel puţin trei aspecte privind importanţa culorilor pentru mediul înconjurător, valorificând textul cântecului audiat;
- să enumere cel puţin două culori reci/calde şi nonculorile, pe baza planşei de culori;
- să obţină cel puţin două culori secundare din amestecul culorilor principale, pornind de la modelul prezentat.

Strategii didactice:
Metode şi procedee didactice*:* conversaţia, exerciţiul, munca în echipă, problematizarea, brainstormingul
Mijloace didactice: imagine din Împărăţia culorilor, Castelul Vrăjitorului Alb-Negru, chei colorate, acuarele (roşu, galben, albastru, alb, negru), pensule, Steaua culorilor, tunel
Forme de organizare a activităţii: frontală, individuală, pe grupe
Durata*:* o zi

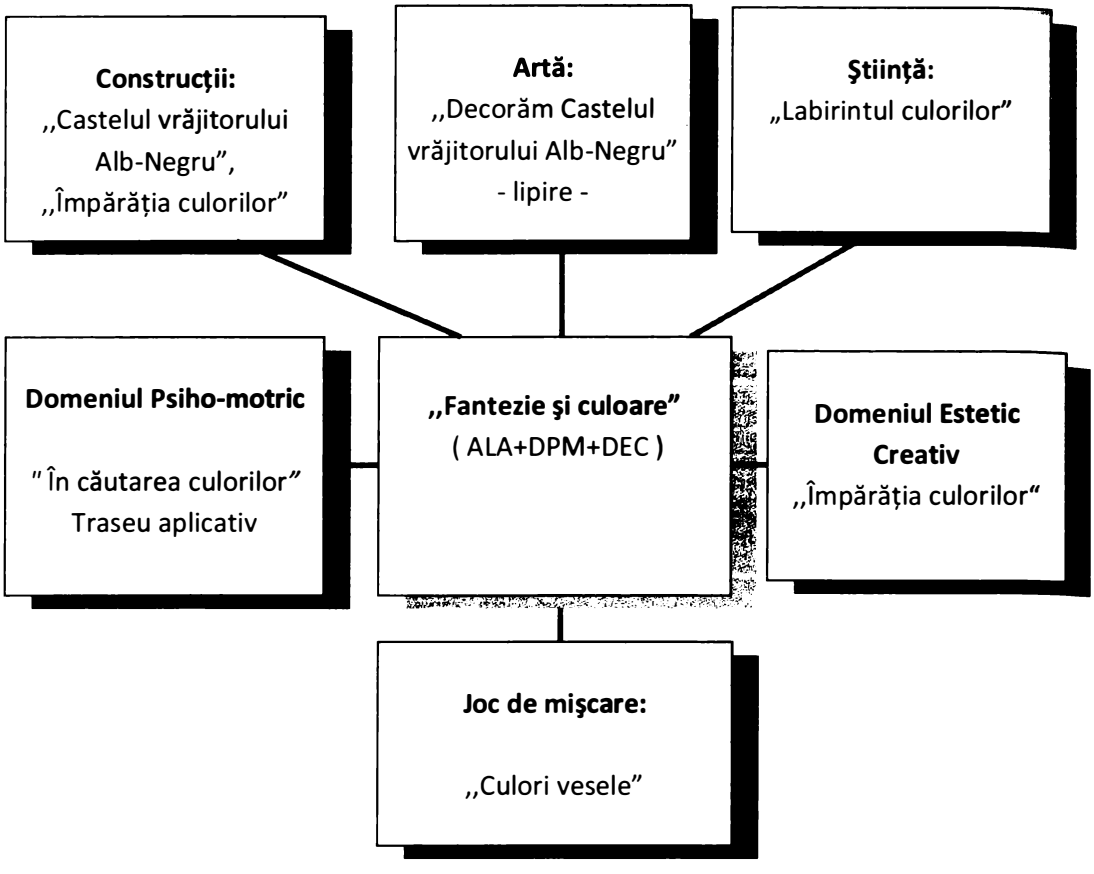

Scenariul zilei

Întâlnirea de dimineaţă debutează cu salutul educatoarei.

Pe panoul de prezenţă, fiecare copil îşi va aşeza poza pe culoarea corespunzătoare stării emoţionale, apoi se vor numi copiii care sunt absenţi. Se va purta o scurtă discuţie despre vremea de afară şi se va completa Calendarul naturii.

Se prezintă copiilor noutatea zilei (invitatul surpriză): Magicianul culorilor a venit să ne testeze şi să acorde diplome de magician celor care îi demonstrează că ştiu să facă magii cu culorile, combinându-le.

Prin metoda brainstorming vom iniţia, în cadrul activităţii de grup, o discuţie despre culori. Magicianul culorilor le va prezenta o imagine din Împărăţia culorilor, dar spre surprinderea lui, culorile au dispărut de pe tablou şi, implicit din Împărăţie, ele fiind furate, din gelozie de Vrăjitorul Alb-Negru. Vom purta o discuţie despre emoţiile pe care le simt la aflarea acestei veşti, cum s-ar simţi într-o lume fără culoare. Pentru a evidenţia importanţa fiecărei culori, vom intona cântecul ,,Culorile se ceartă" şi vom analiza conţinutul acestuia.

Mesajul zilei: vom porni în căutarea Împărăției Vrăjitorului Alb-Negru pentru a elibera culorile şi a-i explica acestuia că şi nonculorile au importanța lor, iar, în acest sens, vom realiza două tablouri în care vom combina culorile cu alb şi negru pentru a obține nuanțe ale acestor culori. De asemenea, vom face magii şi vom combina culorile principale obținând alte culori (secundare).

Pe tranziția ,,Dansul culorilor" copiii vor merge la baie.

La întoarcerea de la baie, se trece la desfăşurarea activităților pe domenii experiențiale: DPM şi DEC. Ne pregătim de drumul spre Împărăția Vrăjitorului Alb-Negru. În acest sens, se vor executa câteva exerciții motrice. Apoi vom porni în călătorie. În drumul nostru, vom trece prin Țara piticilor, prin Țara uriaşilor etc., (variante de mers şi alergare) – pregătirea organismului pentru efort. Pentru a elibera culorile, va trebui să găsim cheile. Astfel, va trebui să sărim în înălțime şi să atingem cheia roşie atârnată de tavan, apoi va trebui să trecem în echilibru deasupra unei prăpăstii, pe partea cealaltă a acesteia vom găsi cheia galbenă, iar, în final, va trebui să traversăm, târându-ne prin tunelul groazei. La capătul acestuia, vom găsi cheia albastră.

Ajunşi la castelul vrăjitorului, vom deschide ferestrele şi vom elibera culorile. Vom constata că avem doar trei culori, cele principale. Va trebui să facem câteva magii şi, din combinarea acestora, să obținem şi celelalte culori, secundare. Ne vom împărți în patru echipe. Două echipe vor ajuta culorile să se întoarcă în ținutul de unde au fost furate, realizând în acest sens două tablouri cu tema ,,Împărăția culorilor". Două echipe vor înveseli Împărăția Vrăjitorului Alb-Negru. Astfel, culorile şi nonculorile s-au împăcat, recunoscându-şi fiecare importanța.

Pe tranziția ,,Culorile săltărețe" vom merge la baie. La întoarcerea de la baie, se vor prezenta copiilor centrele de interes. Astfel, se face trecerea la activitățile din cadrul ALA:

Artă: ,,Castelul Alb-Negru" - decorare

Sarcini de lucru:

- să decoreze Castelul Alb-Negru lipind diverse forme colorate (flori, fluturi, inimioare);

Construcții: ,,Împărăția Alb-Negru"

Sarcini de lucru:

- să construiască castelul Vrăjitorului Alb-Negru;
- să construiască Împărăția culorilor din lego.

Ştiință: ,,Labirintul culorilor"

Sarcini de lucru:

- să găsească drumul culorilor spre obiectele corespunzătoare în cadrul labirintului.

PROIECT DE ACTIVITATE INTEGRATĂ

Grupa: mică
Tema anuală de studiu: Cum este/a fost şi va fi aici pe pământ?
Tema săptămânii: : „Mijloace de transport"
Tema activităţii: ,,Avion cu motor"
Tipul activităţii: mixt
Categorii de activităţi de învăţare: ALA1+DPM+DOS
Forma de realizare: activitate cu conţinuturi integrate
Scopurile activităţii: consolidarea şi verificarea cunoştinţelor referitoare la mijloacele de transport;
consolidarea deprinderilor practice (lipire) şi motrice însuşite anterior (variante de mers, alergare).
Obiective operaţionale:

- să asocieze o mişcare potrivită diferitelor mijloace de transport (avion, tren etc.), cu ajutorul educatoarei;
- să execute diferite variante de mers (obişnuit, cu ocolire de obstacole, pe vârfuri), respectând modelul educatoarei;
- să execute corect alergarea uşoară, respectând indicaţiile educatoarei;
- să decoreze aripile avionului utilizînd deprinderi practice însuşite anterior (lipire);
- să picteze avionul utilizând ca tehnică dactilopictura, pornind de la modelul prezentat;
- să identifice stări emoţionale trăite în diferite contexte (tristeţe, fericire), valorificând experienţa personală.

Strategii didactice:
Metode şi procedee didactice: surpriza, explicaţia, conversaţia, exerciţiul, demonstraţia, observaţia, problematizarea, jocul,
Mijloace didactice: personaje din desene animate de pluş (Mickey Mouse, Minnie Mouse, Goofy, Donald Duck), hârtie colorată, lipici, CD, jetoane cu mijloace de transport, acuarele, foi de desen, cutii de carton, lego.
Forme de organizare a activităţii*:* frontală, pe grupe, individuală
Durata: o zi

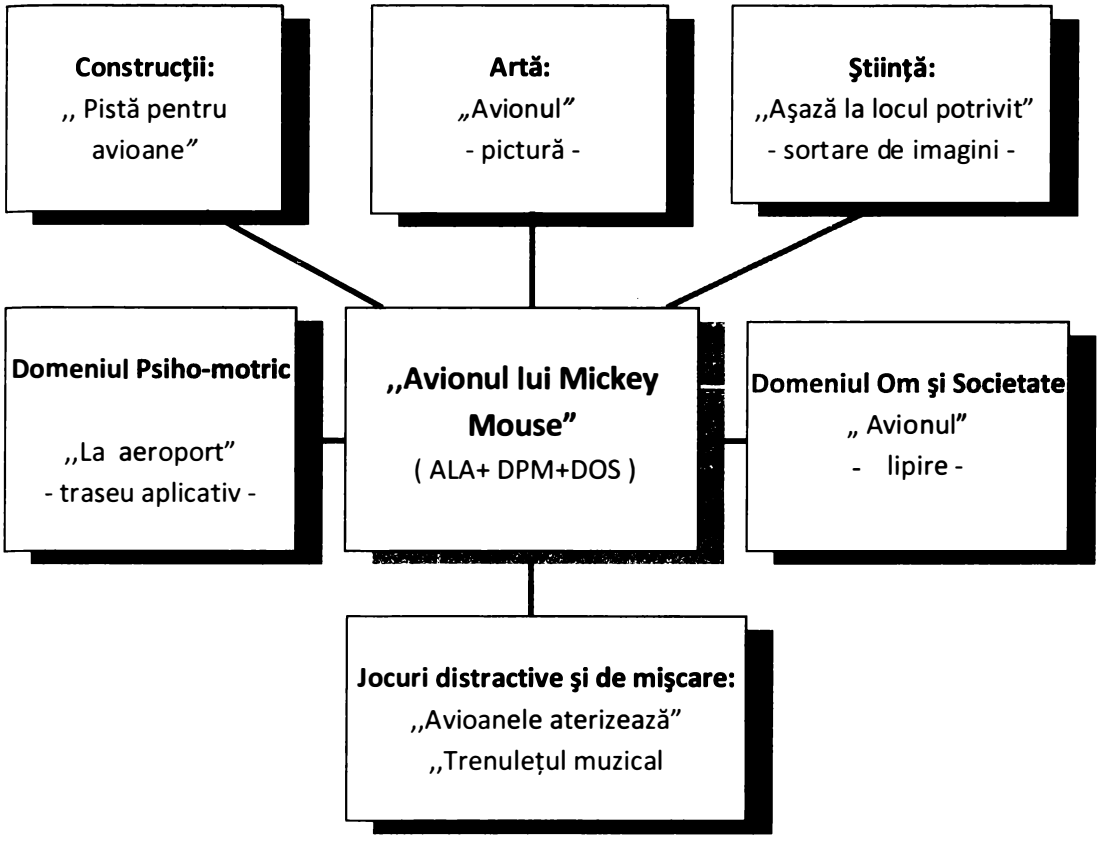

Scenariul zilei

Întâlnirea de dimineaţă debutează cu salutul educatoarei: „Bună dimineaţa, broscuţe! Mă bucur să vă revăd!" Educatoarea îi va invita să o salute şi ei.

Fiecare copil îşi va aşeza poza pe mânuţa de pe perete, apoi vor constata care copii absentează.

Copiii vor fi invitaţi să privească afară, să spună cum este vremea şi să aşeze cartonaşul reprezentativ pe panou.

Noutatea zilei: Mickey Mouse îi invită într-o călătorie cu avionul.

Pentru a porni în călătorie, în cadrul activităţii de grup Mickey Mouse le va propune câteva ghicitori referitoare la mijloacele de transport cu care pot călători (maşina, trenul, barca, avionul). Copiii se vor plimba prin sală, iar după fiecare mijloc de transport ghicit, vor trebui să-l imite.

Mesajul zilei: Astăzi vom pleca cu avionul într-o călătorie cu Mickey Mouse.

Pentru a putea pleca în călătorie, copiii vor trebui să îşi pregătească bagajele, iar prin tranziţia ,,Noi suntem piticii", copiii merg la baie.

La întoarcerea de la baie, se trece la desfăşurarea activităţilor pe domenii experienţiale: DPM şi DOS.

În prima parte a drumului spre aeroport, copiii vor executa exerciții de pregătire a organismului pentru efort (exerciții de mişcare a gâtului, braţelor, trunchiului şi picioarelor), urmând ca apoi să parcurgă traseul aplicativ. Copiii vor executa diferite variante de mers şi alergare: vor porni de acasă mergând încet (mers normal), vor ocoli nişte bălți de apă (mers cu ocolire de obstacole), apoi vor trece pe lângă o curte unde sunt nişte căței şi vor merge pe vârfuri, urmând ca apoi să alerge deoarece îi prinde ploaia (alergare uşoară). Ajunşi la aeroport, ei îşi vor pune bagajele pe banda pentru bagaje (Plimbă Bagajul - revenirea organismului după efort) şi vor aştepta avionul.

Ajunşi în aeroport, Mickey îşi dă seama că avionul întârzie şi merge să vadă ce se întâmplă. Mickey se întoarce cu avionul care era foarte trist, din cauză că nu mai avea aripi şi nu putea să zboare. Se hotărăsc că, pentru a putea pleca în călătorie, trebuie să îi lipească aripi, înveselind astfel avionul. După împărțirea şi intuirea materialelor şi aşezarea copiilor la masă, se execută exercițiile de încălzire a muşchilor mici ai mâinii, se explică şi se demonstrează modul de lucru.

În timp ce copiii lucrează, educatoarea va ajuta copiii care au nevoie, iar la final lucrările vor fi expuse şi analizate.

Pe tranziția ,,Avion cu motor", copiii pornesc în călătorie, urmând să îi viziteze pe cei trei prieteni ai lui Mickey (Minnie Mouse, Goofy şi Donald Duck), de la care vor primi diverse surprize. Ultima oprire este grădinița, unde vor deschide cutiile cu surprize (materialele pentru centre). Se vor intui materialele pentru fiecare centru, se împart copiii cu ajutorul lui Mickey şi se explică modul de lucru pentru fiecare centru în parte. Astfel se trece la activitățile în cadrul ALA:

- Artă: ,,Avionul vesel"

  Sarcini de lucru : - să picteze avionul utilizând ca tehnică dactilopictura;
- Construcții: ,,Pistă pentru avioane"

  Sarcini de lucru : - să construiască pista din lego;
- Ştiințe: ,,Ce este şi pe unde circulă?

  Sarcini de lucru: - să sorteze mijloacele de transport în funcție de mediul pe unde acestea circulă;

Pe tot parcursul desfăşurării activităților pe centre, se va urmări realizarea parțială a obiectivelor celor două activități pe domenii experiențiale.

După ce copiii finalizează lucrările şi le analizează, aceştia merg la baie prin tranziția :

,,Hai cu toții împreună,
Să jucăm cu voie bună!
Lanțul mare să formăm,
Spre baie să ne-ndreptăm,
Mâinile să le spălăm!"

După revenirea în sală, ne vom juca diferite jocuri distractive şi muzicale, cu text şi cânt:

,,Aterizează avioanele"- joc de atenție
,,Trenulețul muzical"- joc muzical cu text şi cânt

Rutina ,,Să oferim ajutor!"- exersarea deprinderii de a oferi ajutor. Această deprindere se exersează pe tot parcursul zilei.

PROIECT DE ACTIVITATE DIDACTICĂ

Grupa: mare
Tema activității: 1.târârea pe antebrațe, cu împingerea pe vârfurile picioarelor
2. rularea mingii pe sol
Tipul activității: Activitate de consolidare şi verificare
Categorii de activități: Domeniul psihomotric
Forma de realizare: traseu aplicativ
Scopurile activității: verificarea şi perfecționarea deprinderilor motrice utilitar aplicative (mers în echilibru, tracțiune individuală pe forța brațelor, rularea mingii pe sol); dezvoltarea fizică armonioasă prin practicarea activităților psihomotrice.
Obiective operaționale:

- să execute corect exercițiile motrice pentru influențarea selectivă a aparatului locomotor, respectând modelul educatoarei;
- să execute corect cel puțin 3 variante de mers şi rularea mingii pe sol, utilizând deprinderile motrice însuşite anterior;
- să execute corect târârea pe antebrațe, respectând modelul educatoarei.

Strategii didactice:
Metode şi procedee didactice: demonstrația, explicația, exercițiul
Mijloace didactice*:* coş cu mingi de oină, cretă, ținte fixe, fluier
Forme de organizare a activității*:* frontală, pe grupe, individuală
Durata: 35 min.

PĂRŢILE ŞI ETAPELE ACTIVITĂŢII	CONŢINUTUL ACTIVITĂŢII	DOZARE A	FORMAŢII DE LUCRU ŞI INDICAŢII METODICE	OBSERVAŢII
I.PARTEA PREGĂTITOARE 1.Organizarea colectivului de copii **1 min**	- Organizarea grupei - Aerisirea sălii de grupă - Salutul - Verificarea ţinutei şi a stării de sănătate	2	În linie, pe un singur rând. X X X X X X X X X X X X X X X X X X ☆	
2. Pregătirea organismului pentru efort. **4 min**	- Exerciţii de front şi formaţie. 1) Acţiuni de pe loc ▪ Poziţia „Drepţi" ▪ Poziţia „Pe loc repaus" ▪ Întoarceri „La stânga" şi „La dreapta" 2) Acţiuni din deplasare • Mers în cadenţă • Opriri din mers • Variante de mers şi alergare ➢ Mers pe vârfuri ➢ Mers pe călcâie ➢ Mers semighemuit „ca moşnegii" ➢ Mers ghemuit „ ca piticii" ➢ Alergare uşoară ➢ Alergarea cu pendularea gambei înapoi ➢ Alergare cu genunchii la piept;	2 r. 2 r. 3 r. 8T X 2 2X 1L 1 L 1 L 1 L 1 L 1 L	- Călcâiele lipite, vârfurile depărtate la o lungime de talpă, genunchii întinşi, braţele pe lângă corp. - Piciorul stâng înainte, cu călcâiul la înălţimea vârfului piciorului drept. -Se execută la comandă. -Se execută la comandă cu numărătoare - Genunchii întinşi, spatele drept, braţele întinse sus pe lângă cap. - Mâinile la spate, spatele drept. - Mâinile pe genunchi. - Braţele îndoite din cot. Se aleargă pe vârfuri. - Călcâiele lovesc uşor şezutul.	

	➢ Exerciţii de relaxare a braţelor şi picioarelor şi exerciţii de respiraţie.	1 L 1 L	- Genunchii ridicaţii.	
3. Influenţarea selectivă a aparatului locomotor **8 min.**	**1. P.I. Stând depărtat cu mâinile pe şolduri** T.1-2: răsucirea capului spre stânga cu arcuire T.3-4: răsucirea capului spre dreapta cu arcuire	4T X 4	În coloană câte patru X X X X X X X X X X X X X X X X	
	2. P.I. Stând depărtat braţele îndoite la piept T.1-2: extensia braţelor îndoite, mâinile la piept cu arcuire. T.3-4: extensia braţelor lateral cu arcuire	4T X 4	Se execută ☆ cu amplitudine mare. Braţe îndoite la piept.	
	3. P.I. Stând depărtat cu mâinile pe şolduri T.1-2: îndoirea trunchiului lateral spre stânga, cu arcuirea braţului drept deasupra capului, braţul stâng la şold T.3-4: îndoirea trunchiului lateral spre dreapta, cu arcuirea braţului stâng deasupra capului, braţul drept la şold	4T X 4	Coate întinse. Spate drept. Mişcarea se execută cu amplitudine maximă, păstrând braţele şi picioarele întinse. Corpul păstrează direcţia laterală.	

4. P.I. Stând depărtat cu mâinile pe şolduri T.1-2: circumducţia (rotiri) trunchiului spre stânga T.3-4 circumducţia (rotiri) trunchiului spre dreapta	8T X 4	Mişcarea se execută cu amplitudine maximă.
5. P.I. Pe genunchi cu şezutul pe călcâie T.1-4: deplasarea alternativă a braţelor înainte, cu palmele pe sol T.5-8: cu aceeaşi deplasare a braţelor cu palmele la sol, se revine la poziţia iniţială	8T X 4	Palmele avansează încet pe sol, până când trunchiul a ajuns la orizontal.
1. Copiii vor fi grupaţi pe câte 2 rânduri. În faţa fiecărui rând, vor fi trasate cu cretă 2 linii drepte de 2 m., având o distanţă între ele de 50 cm. (spaţiu delimitat pentru târâre). La capătul fiecărui culoar, se va amplasa coşul cu mingi de oină. La o distanţă de apoximativ 3 m. de la capătul culoarului, se va fixa ţinta.		⊗ ⊗ X X X X X X X X X X X X X X

	2. Parcurs aplicativ: „Şoarecele şi pisica" Grupa de copii este aşezată în cerc, iar doi copii se află în afara cercului. Unul dintre ei este pisica, iar celălalt este şoarecele. Pisica aleargă după şoricel, iar acesta nu se lasă prins. Când simte că a obosit, se aşază în faţa altui coleg, acesta devenind astfel noul şoarece.		târârea corectă. La semnalul educatoarei, primii copii vor executa târârea pe suprafaţa stabilită, apoi vor lua câte o minge din coşul pregătit la capătul culoarului delimitat cu creta şi vor rula mingea spre ţintă. Se lucrează simultan cu doi copii. 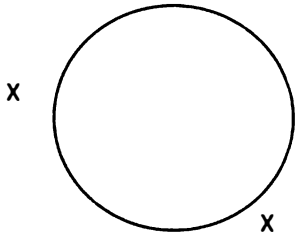	
III. PARTEA DE ÎNCHEIERE 1. Revenirea organismului după efort. **3 min.** 2. Aprecieri şi recomandări. **1 min.**	- Mers liniştitor. - Exerciţii de relaxare a grupelor musculare: scuturări ale braţelor şi picioarelor. - Exerciţii de respiraţie. Evidenţierea aspectelor pozitive din comportamentul copiiilor. Recomandări pentru activitatea individuală. Salutul Părăsirea organizată a sălii de grupă.		În linie pe un singur rând. X X X X X X X X X X X X X X X X X X ☆	

Bibliografie

Antoniale L. S., Antoniale A., (2003), *Teoria şi metodica dezvoltării calităților motrice*, ed. Universitaria, Craiova;

Bârjega M., Bucur C.I., (1962), *Gimnastica în aer liber sau forma de joc*, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti;

Bârjega M., Bucur C.I., (1972), *Teoria educației fizice române*, Ed. Timişoara;

Blaga E., (1994), *Metodele educației fizice şi sportului*, Timişoara;

Ciolan, L., (20048, *Învățarea integrată, Fundamente pentru un curriculum transdisciplinar*, Iaşi: Editura Polirom;

Culea, L., Sesovici, A., Grama, F., Pletea, M., Ionescu, D., Anghel, N., (2008), *Activitatea integrată din grădiniță, Ghid pentru cadrele didactice din învățământul preuniversitar,* Bucureşti, Editura Didactica Publishing House;

Cârstea G., Metodele educației fizice şcolare, (1999), Editura ANEFS, Bucureşti;

Dragomirescu G., Kun S., Bojin E., (1977), *Metodica educației fizice în grădinița de copii*, Bucureşti, Editura Didactică şi Pedagogică;

Glava, A., Pocol, M., Tătaru L., (2009), *Educația timpurie. Ghid metodologic pentru aplicarea curriculumului şcolar*, Piteşti, Editura Paralela 45;

Manolescu, M., (2004), *Curriculum pentru învățământul primar şi preşcolar teorie şi practică,* Bucureşti: Editura Credis;

Ministerul Educației Cercetării şi Tineretului, (2009), *Curriculum pentru învățământul preşcolar*;

Oprea, C. L, (2008), *Strategii didactice interactive*, Bucureşti: Editura Didactică şi Pedagogică;

Preda, V., (2005), Pletea, M., Grama, F.,Cocoş, A., Oprea, D., Călin, M., *Ghid pentru proiecte tematice, Abordarea în manieră integrată a activităților din grădiniță*, Bucureşti: Editura Humanitas Educațional, Seria Didactica;

Răduț-Taciu R., (2004), *Pedagogia jocului de la teorie la aplicat*, Editura CSE, Cluj-Napoca;

Tătaru L., Gădălean M., Pojar L., Cosma M., (2009), *Sugestii de proiectare şi desfăşurare a activităților integrate*, Editura Casei Corpului Didactic, Cluj.

Zarga B., Radu I., (1979), *Studii de psihologie şcolară*, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti.

DOMENIUL ESTETIC ŞI CREATIV

A. ACTIVITĂȚILE ARTISTICO-PLASTICE

Autori: **Educ. Cristea Mariana**
Prof. consilier Husău Dana Simona
Prof. Morar Simona-Călina
Prof. Mureşan Delia Maria
Prof. Rus Ana-Carmen
Educ. Rus Delia

B. EDUCAȚIE MUZICALĂ

Autori: **Prof. Cozac Maria Elena**
Prof. Leva Emilia
Educ. Man Violetta
Instit. Mârza Adela
Educ. Pojar Victoria
Conf. univ. dr. Țârc Mirela

A. ACTIVITĂȚILE ARTISTICO-PLASTICE

Importanța activităților artistico-plastice

Prin educaţia artistico-plastică, se realizează o componentă a educaţiei estetice, element important în dezvoltarea individului, a vieţii sale spirituale, morale şi intelectuale, în asimilarea creatoare a artei şi a frumosului, cât şi în formarea multilaterală a personalităţii.

Creaţiile artistice trezesc emoţii şi sentimente foarte variate, care imprimă un anumit colorit vieţii psihice a omului.

Întrucât copiii posedă aptitudini creatoare în anumite direcţii artistice, educaţia estetică urmăreşte, în grădiniţă, dezvoltarea acestor aptitudini prin munca sistematică şi competentă de îndrumare a educatoarelor.

Prin conţinuturile activităţilor şi prin tematica aleasă, copiilor li se formează spiritul de observaţie necesar perceperii formelor, a culorilor, a mărimii şi a dispunerii în spaţiu a acestora, facilitând dezvoltarea oculo-motorie şi psihomotrică în intuirea modelelor şi coordonarea voluntară de execuţie.

Prin studierea unor opere de artă, prin vizitarea unor muzee de artă şi prin crearea unor expoziţii cu lucrări ale copiilor, se realizează o anumită conduită care va influenţa pozitiv dezvoltarea intelectuală a preşcolarilor.

Pedagogii şi psihologii au apreciat că practicarea artelor plastice angajează puternic capacitatea de observaţie a copilului, contribuind la dezvoltarea spiritului de observaţie şi au constatat că la această vârstă se manifestă pregnant fantezia, imaginaţia, puterea creatoare şi talentul.

Copiii creativi şi talentaţi au o personalitate complexă, caracterizată printr-o gamă variată de aptitudini şi însuşiri, cum ar fi: flexibilitatea gândirii, fluenţa ideilor, spirit de observaţie, originalitate în îmbinarea informaţiilor, gândire divergentă, motivaţie pentru creaţie, curiozitate, perseverenţă.

Pentru a face faţă provocărilor viitorului, acumulărilor ştiinţifice şi tehnice, e nevoie de oameni care întrunesc aceste caracteristici.

A organiza şi a desfăşura o activitate de educaţie artistico-plastică înseamnă a lua o decizie care implică un efort fizic şi intelectual.

Obiective cadru (preluate din Curriculum pentru învățământul preşcolar, 2008):

- Formarea unor deprinderi de lucru pentru realizarea unor desene, picturi, modelaje;
- Realizarea unor corespondențe între diferitele elemenete de limbaj plastic şi forme, obiecte din mediul înconjurător (natură, artă şi viața socială);
- Stimularea expresivității şi a creativității prin desen, pictură, modelaj;
- Formarea capacității de receptare a lumii sonore şi a muzicii;
- Formarea capacităților de exprimare prin muzică;
- Cunoaşterea marilor valori ale creației muzicale naționale şi universale.

Obiectivele cadru corelate cu Obiectivele de referință ale activităților artistico-plastice

Obiective cadru	**Obiective de referință (Copilul să fie capabil)**		**Exemple de comportament**
1.Formarea unor deprinderi de lucru pentru realizarea unor:	Desene	Să redea liber teme plastice specifice desenului.	- să respecte poziția corectă a corpului față de suportul de lucru pentru o bună coordonare oculo-motorie; - să utilizeze corect instrumentele de lucru (creion, pensulă, carioca, cretă ceracolor) în exprimarea liberă; - să execute punctul, atât în spațiu liber, cât şi într-un spațiu dat (orizontal, vertical, concentric); - să traseze linii, în diferite poziții, pentru a reda imaginea unor obiecte; - să completeze siluete date de educatoare; - să dispună alternativ două sau mai multe elemente decorative; - să ilustreze povestiri, evenimente, plante, animale, oameni.
	Picturi	Să obțină efecte plastice, forme spontane şi elaborate prin tehnici specifice picturii.	- să aplice culoarea pe suprafețe date sau libere (cu pensula, degetul, buretele, palma, ghemul de ață, ghemotocul de hârtie, țesături rare, ştampila, peria, tubul); - să obțină efecte plastice prin combinarea culorilor sau a altor

			tehnici (fuzionare, presare, suprapunere, decolorare, stropire, plierea hârtiei); - să picteze o suprafaţă delimitată prin contur; - să realizeze compoziţii plastice prin prelucrarea formelor spontane (pată, punct, adăugarea unor linii, puncte).
	Modelaje	Să exerseze deprinderile tehnice specifice modelajului.	- să pregătească materialul de modelat (lut, plastilină, cocă) prin frământare, rupere; - să modeleze prin mişcarea translatorie a palmelor faţă de planşetă, împreunarea capetelor prin lipire, adâncire, apăsare, aplatizare, mişcare circulară; - să redea forme de dimensiuni şi culori diferite prin aplicarea unor tehnici alternative ale modelajului; - să coopereze în realizarea unor lucrări plastice mai complexe.
2. Realizarea unor corespondenţe între diferitele elemente de limbaj plastic, forme şi obiecte din mediul înconjurător.	Natură	Să recunoască elemente ale limbajului plastic şi să diferenţieze forme şi culori din mediul înconjurător.	- să observe culori, puncte, linii, forme în mediul înconjurător; - să diferenţieze culori după criterii asociate unor aspecte din mediul apropiat; - să identifice punctul mare (rotund), mic, des, rar, suprapus, contopit; - să compare linii: drepte, orizontale, verticale, curbe, frânte, modulate, (groase, subţiri), spiralate, întrerupte; - să diferenţieze forme de obiecte, oameni, animale, plante, forme geometrice.
	Artă	Să cunoască şi să diferenţieze materiale şi instrumente de lucru;	- să denumească materiale şi instrumente de lucru pentru desen, pictură, modelaj (hârtie, carton, plastilină, faianţă, sticlă, tablă, pic, tempera, creion, pensulă, cretă);

		Să recunoască şi să aplice reguli de utilizare a acestora.	- să sesizeze caracteristicile şi transformările materialelor în timpul lucrului; - să aplice reguli de utilizare a materialelor şi instrumentelor, astfel încât să asigure protecţia sănătăţii proprii şi a celorlalţi.
	Viaţa socială	Să utilizeze un limbaj adecvat cu privire la diferite activităţi plastice.	- să întrebuinţeze în vorbire cuvinte şi expresii specifice activităţilor artistico-plastice (şablon, amprentă, colaj, stropire, decupare, lipire, ştampilare, decolorare, haşurare, colorare, ştergere, suprapunere, apăsare, presare, îmbinare, rupere, frământare, adâncire, amestec); - să descrie actiuni specifice tehnicilor folosite în cadrul activităţilor plastice.
3.Stimularea expresivităţii şi creativităţii prin: desen, pictură, modelaj.	Desen	Să compună în mod original şi personal spaţiul plastic.	- să aplice în situaţii noi, tehnicile de lucru învăţate pentru realizarea unor compoziţii originale; - să elaboreze creaţii individuale şi colective, cu/ fără temă dată; - să folosească elementele de limbaj plastic pentru decor.
	Pictură	Să interpreteze liber, creativ, lucrările plastice exprimând sentimente estetice.	- să descopere semnificaţia lucrărilor din analiza culorilor, a formelor, a liniilor; - să descrie lucrările proprii sau ale celorlalţi copii, ţinând seama de aspectul lor şi de sentimentele pe care acestea le trezesc în sufletul copilului; - să exprime ceea ce simte privind tablouri, fotografii artistice, albume de artă; - să propună posibilităţi de valorificare a lucrărilor (expoziţii, aniversări, concursuri).
	Modelaj	Să recunoască forma sculpturală tridimensională (statuie, monument).	- să creeze forme şi modele noi prin îmbinarea elementelor de limbaj plastic; - să participe la crearea cadrului estetic specific ambiental;

			- să modifice modelul dat prin adăugire, eliminare sau restructurare; - să utilizeze cu abilitate manuală toate tehnicile de modelare învățate pentru redarea unor forme din natură.

Particularități psiho-fizice ale copiilor preşcolari

Competenţe specifice - Grupa mică (3-4 ani)

- să-şi formeze mişcări coordonate ale mâinii;
- să țină corect creionul, pensula în mână;
- să redea mişcări sigure, precise cu degetul, creionul sau creta pe diferite suprafețe;
- să traseze linii în diferite direcții;
- să schițeze sumar, obiecte având forme foarte simple prin combinarea diferitelor linii orizontale, verticale, oblice, curbe închise, deschise;
- să întrebuințeze adecvat culorile de bază;
- să-şi formeze deprinderea de a colora prin haşurare, diferite forme în spații limitate;
- să plaseze desenul, conform indicațiilor educatoarei.

Competenţe specifice - Grupa mijlocie (4-5 ani)

- să redea obiecte de formă pătrată, rotundă, dreptunghiulară, triunghiulară;
- să redea obiecte simple, din mediul înconjurător, utilizând corespunzător ustensilele, materialele, tehnicile de lucru specifice: dactilo-pictură, pensula, tempera, guaşe etc.;
- să manifeste interes pentru folosirea în lucrările proprii a liniilor în culori combinate;
- să redea plastic obiecte, ființe, fenomene simple, statice şi în mişcare;
- să facă apel la imaginația creatoare pentru redarea unor scene, idei desprinse din poveşti şi povestiri;
- să-şi formeze deprinderea de-a desena şi picta pe diferite materiale: hârtie, lemn, faianță, sticlă, asfalt, lut etc.;
- să manifeste independență în acțiune, perseverență în realizarea lucrărilor;
- să-şi formeze deprinderea de a îmbina liniile, formele şi figurile geometrice cunoscute pentru redarea unei compoziții proprii;
- să coopereze cu alți colegi în realizarea unor lucrări colective;
- să-şi exerseze spiritul critic şi gustul estetic în evaluarea lucrărilor proprii şi ale colegilor din grupă sau din grădiniță.

Competenţe specifice - Grupa mare (5-6 ani)

- să redea o compoziţie plastică organizată, expresivă, ţinând cont de dimensiune, formă, proporţii, accentul de culoare, dominanta de culori calde, redarea mişcărilor;
- să exprime clar, liber, spontan, impresiile, emoţiile şi sentimentele trăite în diferite situaţii din viaţă;
- să-şi exerseze gândirea şi imaginaţia creatoare în alegerea şi realizarea subiectelor artistico-plastice: fluenţă, flexibilitate, originalitate;
- să realizeze coordonarea senzorio-motrică, prin utilizarea tehnicilor specifice de mânuire a instrumentelor, materialelor puse la dispoziţie;
- să orneze, decoreze obiecte, folosind elemente grafice, linii ondulate, frânte;
- să redea scene din poveşti cu o temă anume sau peisaje din natură;
- să aplice spiritul de ordine şi acurateţe, atât în desfăşurarea lucrării, cât şi după terminarea lucrului;
- să exerseze tehnica specifică scrierii: reducerea intensităţii de apăsare a instrumentului de scris, ţinerea corectă a acestuia în mână, poziţia corectă la masa de scris, respectarea distanţei ochi-mână-suport de lucru;
- să cunoască valoarea şi frumuseţea unor opere de artă plastică din patrimoniul naţional şi universal;
- să-şi dezvolte spiritul critic şi autocritic în analizarea lucrărilor proprii şi ale altor copii.

Metode utilizate în predarea activităţilor artistico-plastice

Metoda explicaţiei

Datorită faptului că atenţia voluntară şi atenţia distributivă a copiilor este redusă ca volum, explicaţia prelungită ca durată va fi ineficientă şi va determina apariţia fenomenului de oboseală. De aceea, este bine ca explicaţia să fie gândită anterior şi să fie concisă.

De asemenea, pentru ca noul subiect să trezească interesul copiilor, poate fi însoţită de prezentarea unor albume, fotografii, planşe sau modele naturale.

Metoda demonstraţiei

Această metodă utilizează materiale intuitive pentru ilustrarea temei abordate şi pentru clarificarea scopului urmărit.

Eficienţa ei creşte dacă educatoarea se organizează astfel încât copiii să fie implicaţi concomitent, atât în perceperea demonstraţiei, cât şi în aplicarea practică a celor demonstrate.

Metoda exerciţiului

Metoda exerciţiului este foarte des utilizată, fiind şi cea mai eficientă, pentru că stopează procesul de verbalizare, de teoretizare, dezvoltă capacitatea copiilor de a munci organizat şi de a transpune în imagini grafice, observaţiile.

Această metodă menţine treaz interesul copiilor şi sporeşte spiritul de independenţă, cu atât mai mult cu cât exerciţiile pot fi prezentate într-o varietate de forme.

Aceste exerciţii vor fi gradate, încadrându-se în acumulările anterioare; de fiecare dată, vor aduce un plus de noutate.

Metoda observaţiei

Este utilizată în cazurile în care cunoştinţele pot fi desprinse de copii în urma cercetării unui material intuitiv sau din analiza unor exemple concrete.

Metoda dialogului dirijat

Această metodă deplasează centrul de greutate de la întrebările cu caracter de orientare, la cele cu caracter de investigare, cercetare, după principiul conexiunii inverse, înlăturând monotonia.

Educatoarea prezintă copiilor opere de artă, desene sau imagini din albume, prin care copiii pot să se familiarizeze cu unele tehnici de lucru şi de utilizare a acestora, în organizarea compoziţiei plastice.

Pregătirea activităţilor artistico-plastice

Pregătirea activităţilor se concretizează în următoarele direcţii:

- Studierea Curriculumului preşcolar şi a Metodicii predării activităţilor artistico-plastice;
- Întocmirea planificării anuale şi semestriale;
- Întocmirea proiectului de activitate;
- Organizarea muncii cu întreaga grupă de copii;
- Folosirea raţională a timpului afectat fiecărei etape a activităţii.

Studierea Curriculumului din grădiniţă şi a metodicii activităţilor artistico-plastice

Curriculumul preşcolar îi indică educatoarei totalitatea sarcinilor pe care le are de realizat în activitatea cu copiii, iar metodica disciplinei o sprijină atât în înţelegerea conţinutului fiecărei sarcini, cât şi în cunoaşterea modului şi a căilor de rezolvare practică a acestora.

Întocmirea planificării anuale şi semestriale

În planificarea anuală şi semestrială, educatoarea trebuie să definească locul fiecărei teme, în funcţie de următoarele cerinţe:

- stabilirea locului fiecărei activităţi în cadrul activităţilor integrate se face în raport cu gradarea crescândă a cerinţelor şi efectuarea diferitelor operaţiuni necesare pentru realizarea temei respective. Astfel, activităţile cu un conţinut mai simplu vor fi urmate de activităţi în care copiii sunt solicitaţi mai intens, respectând, în felul acesta, principiul accesibilităţii.

- asigurarea corelaţiei între activitatea de desen şi celelalte activităţi organizate în grădiniţă; activitatea conştientă pe care trebuie să o desfăşoare copilul în timpul desenului este condiţionată de cunoaşterea diferitelor obiecte, înainte ca acestea să fie desenate;

- spre exemplu, activităţile de observare trebuie să preceadă temele cu acelaşi subiect prevăzute la desen; respectarea acestui obiectiv permite susţinerea reciprocă în obţinerea unor rezultate cât mai eficiente;

- pregătirea anticipată a materialului didactic şi a ustensilelor care vor fi folosite în realizarea diferitelor teme.

Întocmirea proiectului de activitate

În elaborarea proiectului de activitate, educatoarea trebuie să respecte următoarele cerinţe:

- formularea clară a obiectivului didactic: îmbinarea laturii instructive cu cea educativă;
- în funcţie de sarcina educativă, educatoarea trebuie să stabilească volumul de priceperi şi deprinderi pe care şi le propune să le formeze; acest volum este stabilit în raport cu etapa procesului de formare a diferitelor deprinderi şi cu posibilităţile copiilor din grupă;
- realizarea laturii emoţionale, în funcţie de tema propusă: dorinţa de a munci, educarea trăsăturilor pozitive de voinţă şi caracter, cultivarea unor sentimente implementate de specificul temei;
- stabilirea conţinutului fiecărei etape a activităţii integrate; acest conţinut al fiecărei etape a activităţii integrate se stabileşte, în funcţie de temă, de scopul didactic şi de nivelul copiilor, prevăzându-se succesiunea operaţiunilor care vor fi executate de copii;
- alegerea metodelor şi procedeelor corespunzătoare fiecărei etape a activităţii, acestea fiind corelate cu particularităţile de vârstă ale copiilor de 3 - 6 ani.

Cerinţe în elaborarea modelului executat de educatoare

Acest model constituie materialul didactic prin care copilul este pus în contact direct cu imaginea pe care o va desena, fiind familiarizat şi cu mijloacele şi tehnicile de realizare. Modelul educatoarei trebuie să respecte următoarele cerinţe didactice:

- în realizarea acestuia, trebuie utilizat materialul pe care-1 vor folosi şi copiii în timpul activității;
- modelul trebuie executat în întregime, cu aceleaşi tehnici care vor fi solicitate şi din partea copiilor în activitatea respectivă;
- acest model trebuie să fie estetic, respectându-se, în mod obligatoriu: armonizarea culorilor, a formelor, a mărimilor, a tehnicilor utilizate, a proporției şi a simetriei diferitelor elemente.

În partea introductivă a proiectului de activitate, se stabilesc elementele comune oricărui proiect didactic: *data, grupa, felul activității, tema, scopul, obiective operaționale, metode şi procedee, material didactic, durata.*

În partea a doua a proiectului didactic, se dezvoltă conținutul acestuia, indicându-se în mod concret desfăşurarea diferitelor etape, potrivit structurii lor specifice.

Momentele activității în funcție de temă:

- **Activitatea cu tema dată de către educatoare,** cuprinde: *introducerea în activitate, anunțarea temei şi prezentarea modelului, intuirea materialului, demonstrarea şi explicarea temei, executarea temei de către copii, încheierea activității.*
- **Activitatea cu tema aleasă de către copii,** cuprinde: *introducerea în activitate, anunțarea temei, executarea temei de către copii, încheierea activității.*

Organizarea muncii cu întreaga grupă de copii, stimularea activității individuale

Calitatea însuşirii unei deprinderi artistico-plastice depinde de modul în care educatoarea reuşeşte să activeze întreaga grupă de copii, pentru ca aceştia să participe efectiv la executarea lucrării, în acelaşi timp, aplicând şi activitatea independentă în finalizarea lucrării.

Folosirea rațională a timpului alocat fiecărei etape a activității

Pentru a stabili un ritm normal în desfăşurarea activității, este necesar să se stabilească durata fiecărei etape. Dat fiind caracterul acestei activități, etapa cu durata cea mai mare trebuie să fie cea destinată executării propriu-zise a lucrării de către copii.

De asemenea, în timpul activității, pentru a crea o atmosferă mai dinamică şi pentru a trece uşor de la o etapă la alta, educatoarea poate utiliza cu succes o serie de tranziții şi rutine zilnice.

Elemente de limbaj plastic – Pictură şi desen

Punctul - Contactul instrumentului de lucru (creion, carioca, pensulă, deget) cu spaţiul plastic

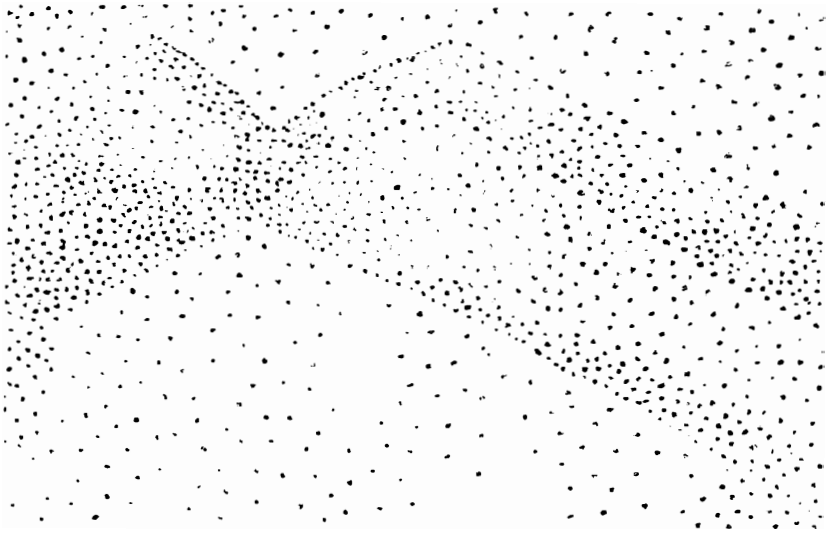

Fig. 1 Dealuri

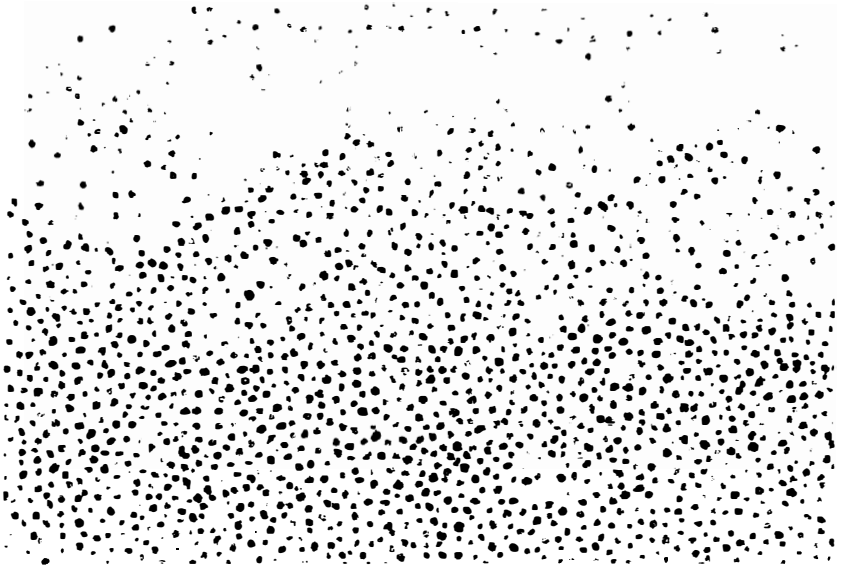

Fig. 2 Munţi

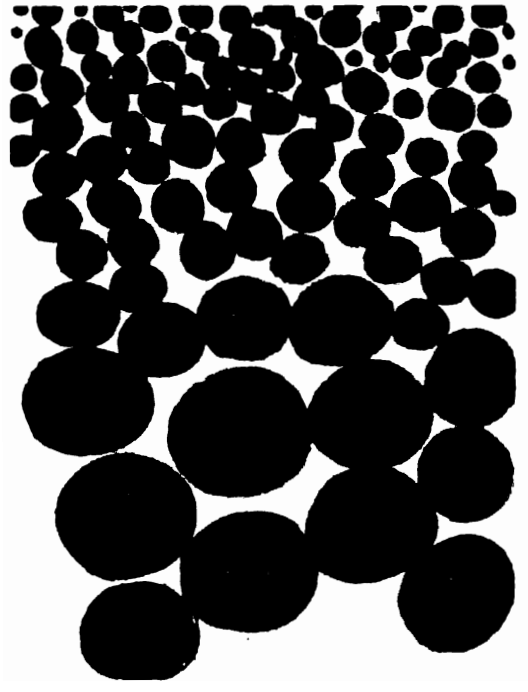

Fig. 3 Maci

Linia - Urma lăsată de un punct în mişcare

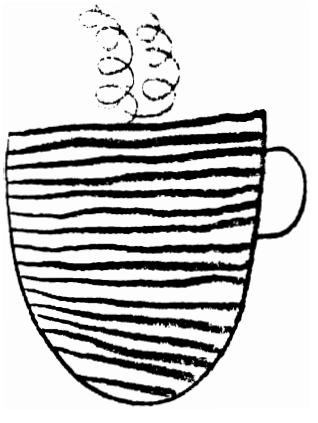

Fig. 4 Cana cu ceai

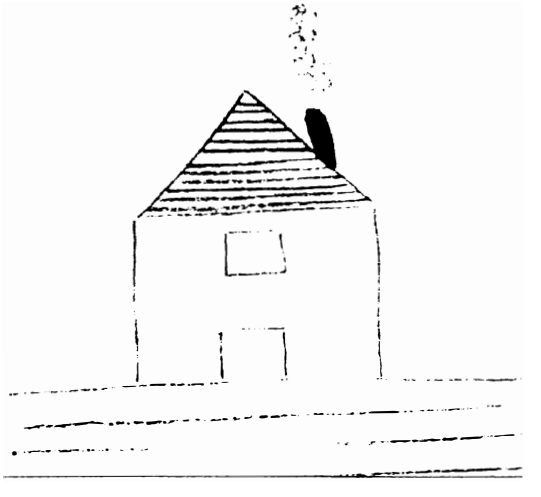

Fig. 5 Casă

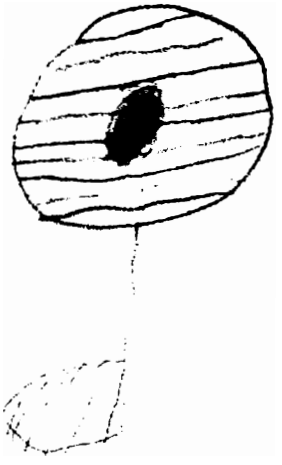

Fig. 6 Crizantema

Fig. 7 Crizantema

Fig. 8 Iarba

Fig. 9 Marea

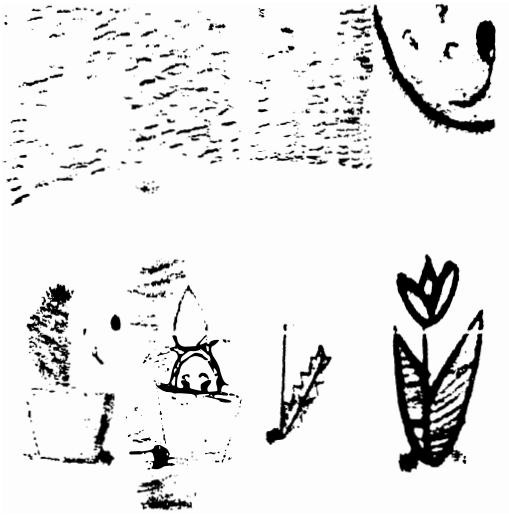

Fig. 10 Poveste

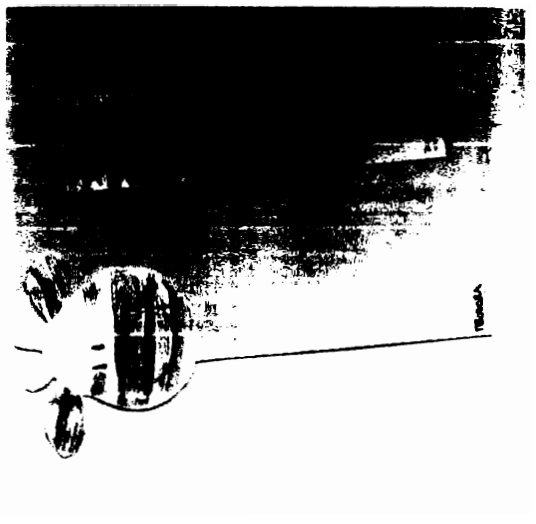

Fig. 11 Semne de carte

Fig. 12 Iarna cu mănuşi de puf

Fig. 13 Copacul

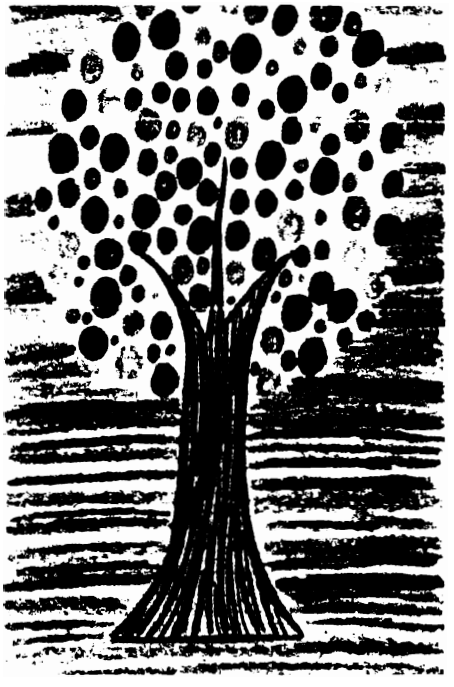

Fig.15 Copacul

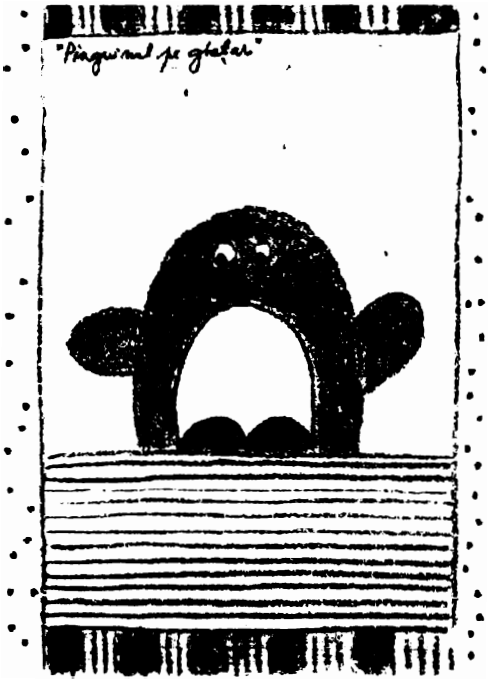

Fig.15 Piguinul pe gheţar

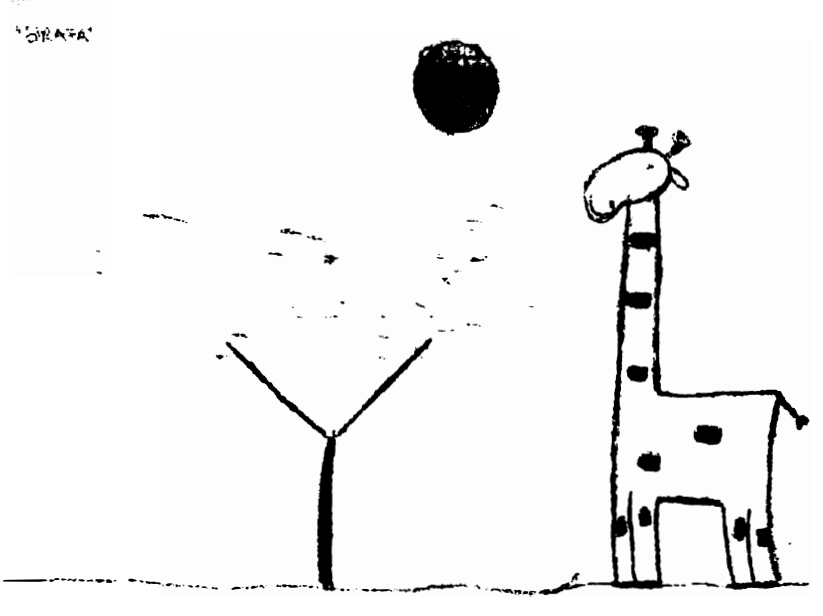

Fig.16 Girafa

Pata de culoare - O densitate de linii sau puncte foarte apropiate între ele, care, accidental, se pot suprapune

Fig. 17 Iarba

Fig. 18 Bradul de Crăciun

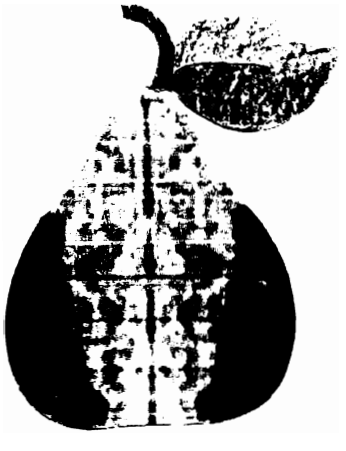

Fig. 19 Para

Forma elaborată - Spaţiul delimitat de o linie continuă închisă.

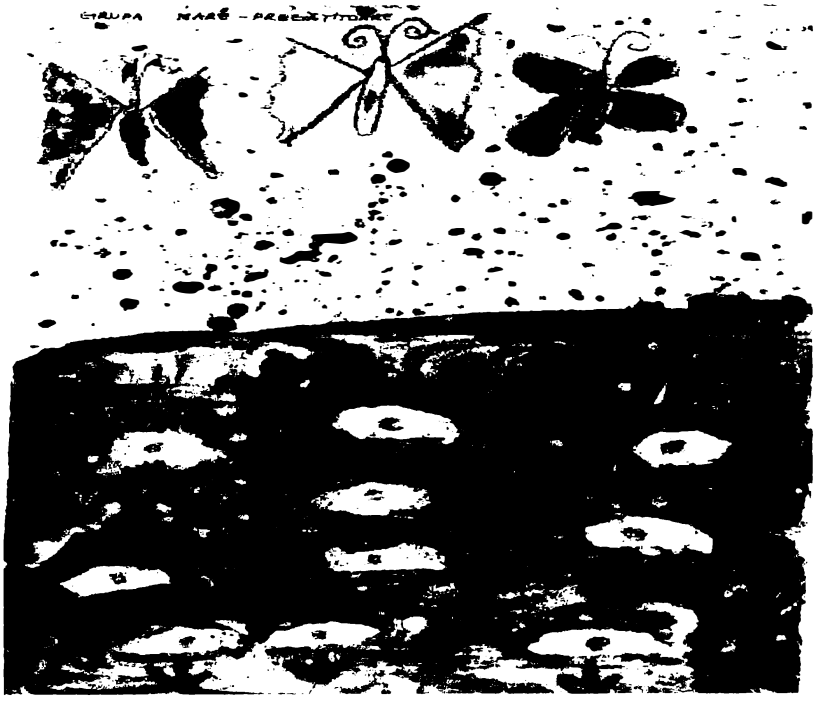

Fig. 20 Primăvara

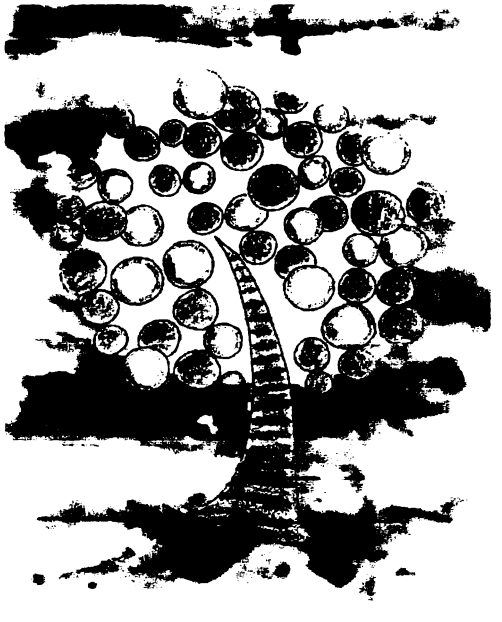

Fig.21 Copacul

Exemple de tehnici şi procedee de lucru

Elemente de limbaj plastic	Sugestii de teme	Tehnici, procedee de lucru	Materiale	Grupa
Punctul	*Căpşuni;* *Nasturi;* *Fulgi de zăpadă;* *Globuri;* *Mărgele;* *Muguri pe pom;* *Rochiţa cu buline;* *Pistruii fetiţei;* *Constelaţii;* *Dealuri din puncte;* *Munţi din puncte;* *Girafa;* *Joc din puncte.*	Trasare de puncte mici, mari, spontane sau ordonate, goale, pline. Aplicarea punctelor prin tehnici de pictură; Realizarea de compoziţii grafice figurativ-decorative; Dispunerea dirijată a punctelor de mărimi şi culori diferite.	Creioane colorate; Pensule de diferite grosimi Acuarele; Beţişor; Hârtie ;	Grupa mică; Grupa mijlocie; Grupa mare;
Linia dreaptă	*Ne jucăm cu linii;* *Drumuri;* *Urme pe gheaţă;* *Fire de iarbă;* *Ploaie;* *Gard;* *Frunza;* *Cana cu linii;* *Arici;* *Copac din linii;* *Casa din linii;* *Floare din linii;* *Ghiveci cu linii;* *Ploaie cu vânt;* *Câmp cu iarbă din linii;* *Copac;* *Tufe cu linii;* *Marea liniştită;* *Tehnici cu linii;* *Umbreluţe colorate;* *Daruri pentru cei dragi;* *Şervetele;* *Covoraş cu modele;*	Trasare spontană, realizată liber de către copii; Orientarea şi poziţionarea liniei drepte în spaţiul pictoral; Ordonarea, condensarea şi dispersarea de linii în spaţiul plastic; Linii subţiri, groase, nuanţe. Compoziţii grafice figurativ-decorative; Tehnici de haşurare şi colorare; Degradeul de culoare; Compoziţii grafice decorative ornamentale realizate din linii drepte;	Acuarele; Ceracolor; Pensule de diferite grosimi; Creioane colorate; Hârtie; Carton;	Grupa mică; Grupa mijlocie; Grupa mare;

	Semne de carte cu linii.			
Linia curbă	*Ne jucăm cu linii;* *Ghemul pisicii;* *Fumul;* *Firul de telefon;* *Bate vântul;* *Scoica;* *Umbreluţa cu mâner;* *Copăcelul din linii în spirală;* *Părul fetiţei;* *Căsuţa din linii în spirală;* *Fructe;* *Buchete de flori;* *Câmp cu grâu şi maci;* *Valuri agitate;* *Flori, frunze;* *Puişori cu ou;* *Veveriţa;* *Soarele răsare din mare;* *Aurora boreală;* *Covor de frunze ruginii.*	Exersarea spontană şi dirijată a liniei curbe deschise, bucla, nodul, spirala, bastonaşul, ondulată; Tehnici de combinare a culorilor; Sugerarea prin culoare a efectelor termice (culori calde, culori reci); Obţinerea de noi culori prin suprapunere; Fuziune a culorilor pictând pe suprafaţa uscată/umedă;	Creioane colorate; Ceracolor; Acuarele; Pensule de diferite grosimi; Hârtie; Carton; Burete;	Grupa mică; Grupa mijlocie; Grupa mare; .
Puncte şi linii	*Ne jucăm cu puncte şi linii;* *Combinaţii de puncte şi linii;* *Artificii;* *Crizanteme;* *Stropi pe geam;* *Obiecte de folclor;* *Flori de primăvară;* *Mămăruţa;* *Copacul din puncte şi linii;* *Pinguinul;* *Savana;* *Băiatul şi fetiţa.*	Exersarea spontană şi dirijată a punctului şi liniei prin diferite tehnici; Obţinerea întâmplătoare de linii drepte, curbe prin suflarea cu paiul asupra petei de culoare; Realizarea de compoziţii decorative şi ornamentale.	Creioane colorate; Ceracolor; Acuarele; Pensule de diferite grosimi; Pai; Hărtie; Carton.	Grupa mică; Grupa mijlocie; Grupa mare;
Combinaţii	*Brăduleţ împodobit;* *Zâna primăverii;*	Realizarea de compoziţii combinând două sau mai multe tehnici sau	Acuarele; Pensule de diferite grosimi;	Grupa mijlocie; Grupa mare;

	Copacul; *Fluturi;* *Para;* *Obiecte din folclor;* *Simfonia toamnei;* *Animale fantastice.*	elemente de limbaj plastic; Pictarea unei suprafeţe cu acuarele şi suprapunerea unui element realizat cu ceracolor; Pictarea pe suprafaţă unor vase de lut, ceramică, sticlă; Completarea prin adăugare a unei compoziţii de către mai mulţi copii.	Hârtie; Carton; Beţişor.	

Materiale, tehnici şi procedee de lucru pentru modelaj

Materialul întrebuinţat

În activităţile de modelaj se întrebuinţează ca material:

- Plastilina de diferite culori (se va alege o plastilină pe care este specificat nontoxică);
- Planşeta din lemn sau carton (suficient de mare pentru a permite să se lucreze comod fără a împrăştia plastilina);
- Instrumente ajutătoare din plastic sau lemn, netăietoere şi rotunjite, special confecţioate pentru lucrul cu plastilina dar care au aspect de cuţit, creion ascuţit, pieptene etc.;
- Diferite aceesorii.

La grupa mică

1. Plastilina se dă copiilor direct pe planşetă atunci când lucrează cu o singură bucată.
2. Plastilina se dă copiilor în coşuleţe atunci când li se cere realizarea unui model ce are mai multe părţi componente. Împărţirea pentru părţile componente ale obiectului de modelat o face educatoarea.
3. Se recomandă să se dea copiilor bucăţi mici pentru a avea suficientă putere ca să o frământe şi modeleze.

Accesoriile se întrebuinţează mai ales la grupa mică, pentru a completa părţile pe care copiii nu sunt capabili să le redea încă cum ar fi: mătura omului de zăpadă, pălăria omului de zăpada, picioarele unui puişor etc.).

La grupa mijlocie şi mare

1. Plastilina se dă copiilor direct pe planşetă. Copiii lucrează din întreg şi îşi împart singuri plastilina pentru părțile componente.
2. Plastilina se poate da şi în coşulețe când li se cere să lucreze cu mai multe culori.

Instrumentele ajutătoare sunt folosite pentru a reda prin zgâriere, presare, imprimare, elemente de amănunt cum ar fi: blana unui animal, părul unui copil, nasturii unei haine etc.

Tehnici elementare de modelaj

- *Tasarea:* turtirea între palme şi planşetă;
- *Amprentarea*: folosirea unui obiect mic la apăsare;
- *Mişcarea translatorie*: între palmă şi degetele aşezate față în față sau între palmele aşezate față în față;
- *Adăugire*: adăugarea de material;
- *Eliminare:* scoaterea surplusului de material;
- *Rupere:* desprinderea unei cantități de material;
- *Aplatizarea:* presarea pe planşetă;
- *Mişcare circulară*: între palmele aşezate față în față, între degete, între palmă sau degete şi planşetă;
- *Prin apăsare*: cu degetele, cu palmele;
- *Incizare:* folosirea unui vârf tocit;
- *Prin adâncire*: cu degetul mare, cu degetul arătător.

Ilustrarea prin imagini

Fig.1 Copacul

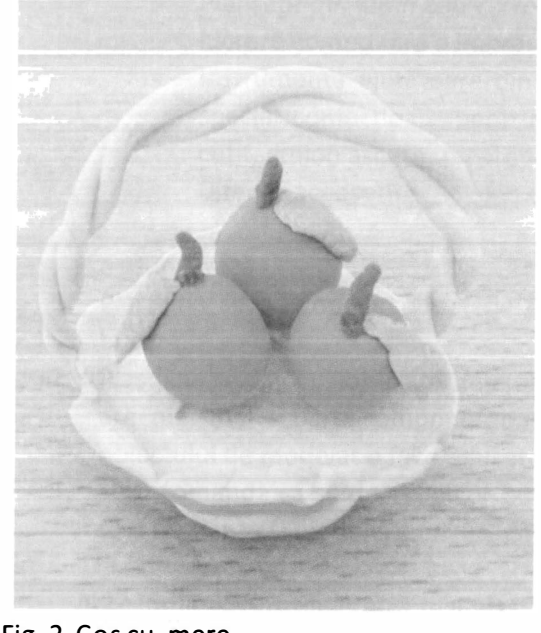

Fig .2 Coş cu mere

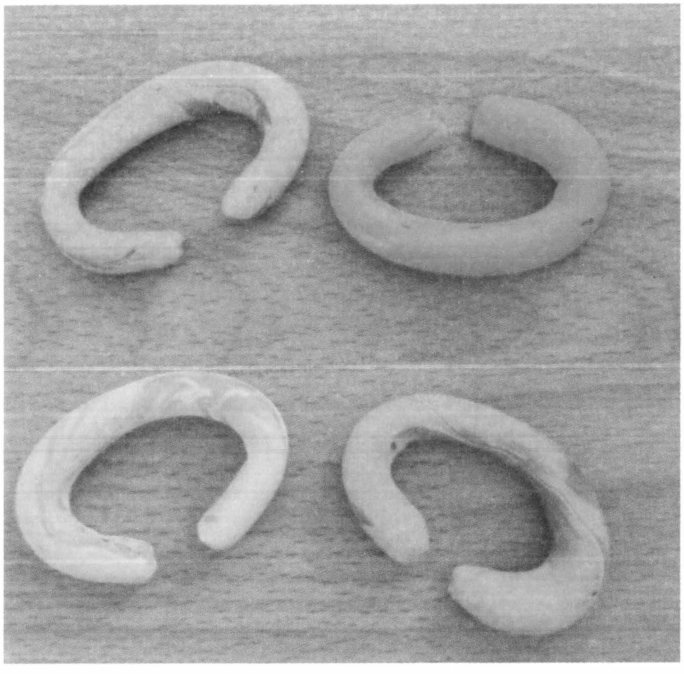

Fig.3 Covrigei

Fig.4. Firimituri

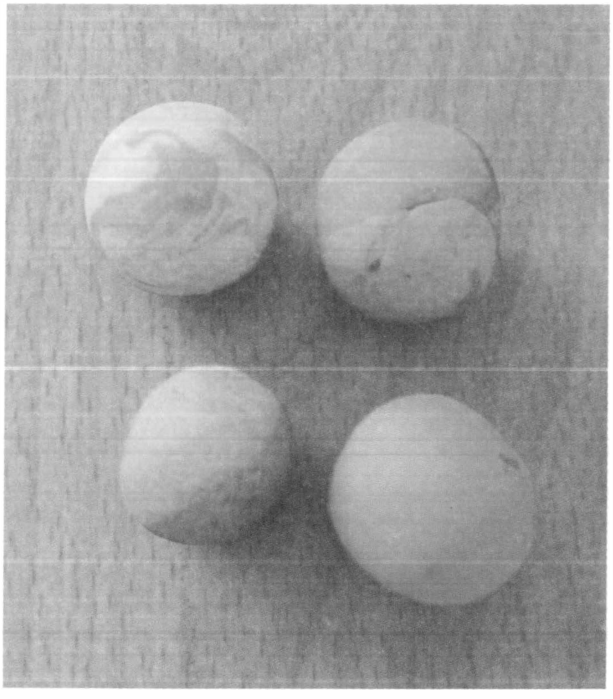

Fig.5 Mingi colorate

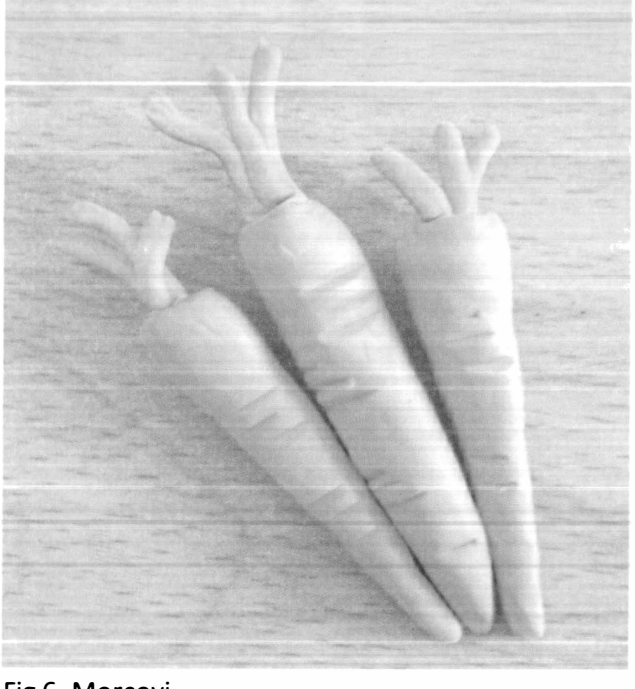

Fig.6 Morcovi

Fig. 7 Om de zăpadă

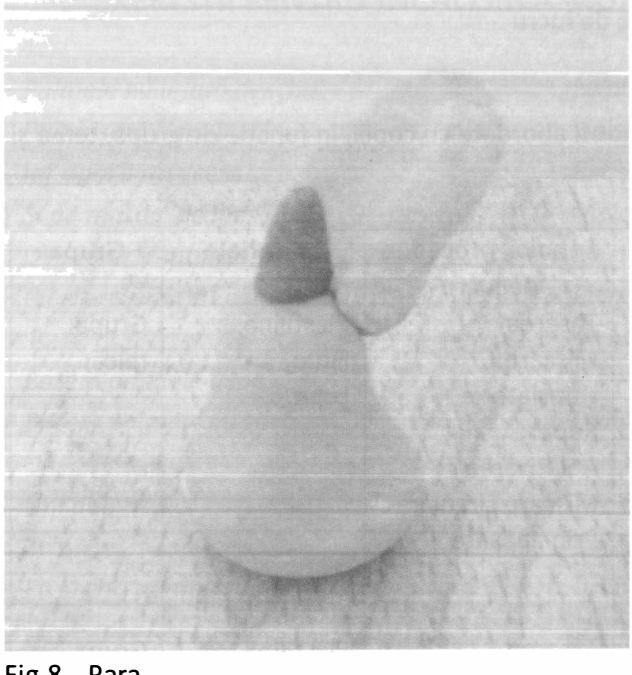

Fig.8 Para

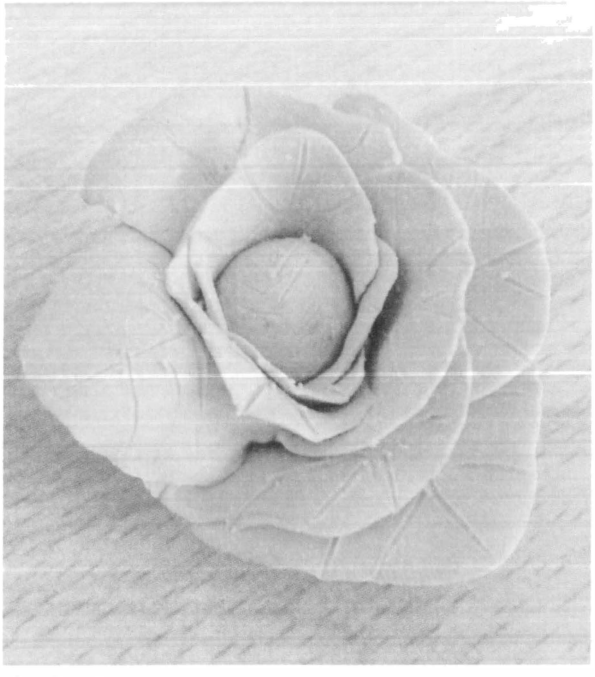

Fig.9 Varza

Exemple de tehnici şi procedee de lucru

Tematica modelajului

Enumerăm câteva teme care pot fi abordate cu copiii, în funcţie de grupă, temă şi subtemă.

Modalitate de realizare	Sugestii de teme	Tehnici, procedee de lucru	Materiale	Grupa
Tridimensională	*Firimituri, Clătita, Cârnăciori pentru Grivei, Beţişoare, Râme, Covrigei, Mingea, Mărul, Para etc.*	Tasarea Mişcarea translatorie Rupere Aplatizarea Mişcare circulară Prin apăsare	Plastilină, Fimo, Lut etc.	Grupa mică;
Tridimensională	*Mărgele, Omul de Zăpadă, Farfuria,*	Tasarea Amprentarea Mişcarea	Plastilină, Fimo, Lut etc.	Grupa mijlocie

	Coşuleţ cu mere, Coşuleţ cu cireşe etc.	translatorie Eliminare Rupere Aplatizarea Mişcare circulară Prin apăsare Prin adâncire		
Tridimensională	*Copacul, Iepuraşul, Câinele, Pisica, Stropitoarea, Legume, Fructe etc.*	Tasarea Amprentarea Mişcarea translatorie Adăugire Eliminare Rupere Aplatizarea Mişcare circulară Prin apăsare Incizare Prin adâncire	Plastilină, Fimo, Lut etc.	Grupa mare

EXERCIŢII PENTRU ÎNCĂLZIREA MUŞCHILOR MICI AI MÂINII

1.
Palmele eu le-am deschis,
Pumnişorii i-am închis,
Iar apoi îi răsucesc
Şi pe masă ciocănesc.
Degetele le întind
Cu ele la pian eu cânt.

2.
Batem palmele uşor,
Batem palmele cu zor!
Un, doi, trei,
Un, doi, trei.

3.
Eu strîng pumnii şi-i desfac,
Degetelor fac pe plac,
Un, doi, un, doi,
Toţi suntem acum vioi.

4.
La pian acum cântăm,
Linişte, să ascultăm!
Plic-plac, plic-plac
Melodiile îmi plac.

5.
Plouă uşor, să auzim,
Cu vârful degetelor masa lovim,
Plouă mai tare, ploaia tot vine,
Lovim cu degetele bine.

6.
Tună departe, tună acum,
Batem cu pumnii: bum, bum, bum!
Vreme frumoasă s-a făcut,
Un curcubeu a apărut.
Noi braţele uşor rotim
Şi norişorii îi gonim.

7.
Mâna lebădă o fac,
Care dă mereu din cap,
Lebedele-n jos privesc,
Mâinile eu le rotesc.

8.
Plouă, plouă ne-ncetat,
Vârful degetelor bat,
Degetele-mi sunt petale,
Se deschid ca la o floare.

9.
Un arici cu ţepii mici,
A plecat după furnici.
Ţepii el şi-a ridicat
Şi căpuşorul şi-a rotat,
Vai, vai, ce arici,
Ce arici cu ţepii mici!

10.
Ne jucăm, ne jucăm,
Coatele noi le mişcăm,
Ştergem tabla uite-aşa,
Să putem frumos lucra.

11.
Freacă, freacă palmele,
Mişcă, mişcă degetele,
Atinge-le, atinge-le unul câte unul,
Închide, deschide, închide pumnul!

12.
Degetele eu le-am răsfirat,
Spre stânga sau spre dreapta mea,
Le mişcăm noi, uite-aşa!

13.
Bate, bate, bate palmele
Învârte, învârte mâinile,
Înoată, înoată ca un peştişor,
Zboară, zboară, fluturaş uşor.

14.
Am frumoase degeţele,
Astăzi voi lucra cu ele.
Da, da, da, chiar aşa,
Astăzi frumos vom lucra!

PROIECT DE ACTIVITATE INTEGRATĂ

Grupa: mijlocie
Tema anuală de studiu: Cu ce şi cum exprimăm ceea ce simţim?
Tema proiectului : „Portretul Primăverii"
Tema săptămânii : „Primăvara şi culorile ei"
Tema activităţii: „Albinuţa Susi şi grădina lalelelor"
Tipul activităţii: Activitate integrată (DLC+DEC+DŞ)
Scopul activităţii: dezvoltarea capacităţii de exprimare orală, înţelegerea şi utilizarea corectă şi creativă a semnificaţiilor structurilor verbale orale, realizând corespondenţe cu diferitele tehnici de lucru specifice activităţii de educaţie plastică (tehnica haşurii, tehnica haşurii cu creionul prin folosirea de linii uniforme).

Activităţi pe domenii experienţiale

Domeniul limbă şi comunicare:

Susi şi grădina lalelelor - poveste creată

Domeniul estetic şi creativ:

Lalele în culori - desen

Domeniul ştiinţă:

Ariciul Ţepişor şi lalelele - joc didactic

Obiective operaţionale:

- să povestească momentele principale ale poveştii, pe baza imaginilor din cartea confecționată;
- să denumească elementele caracteristice anotimpului primăvara, pornind de la metoda interactivă *Diamantul*;
- să formeze grupe de obiecte după formă, cu ajutorul jetoanelor magnetice şi a materialului individual;
- să aşeze elementele grupelor în perechi, precizând unde sunt: *mai multe*, *mai puține*, *tot atâtea elemente*, cu ajutorul jetoanelor magnetice şi a materialului individual;
- să raporteze cifra la cantitate şi cantitatea la cifră, cu ajutorul jetoanelor magnetice şi a materialului individual;
- să utilizeze corect instrumentele de lucru, creioanele colorate, valorificând exprimarea liberă a gestului grafic;
- să redea imaginea lalelelor utilizând linii în duct continuu, în diferite poziții,
- să aplice, tehnicile de lucru învățate (tehnica haşurii şi tehnica haşurii cu creionul prin folosirea de linii uniforme), pornind de la situații noi,

Strategii didactice :

Metode şi procedee didactice: povestirea, conversația, observația, explicația, demonstrația, turul galeriei, diamantul, munca în echipă, exercițiul.

Mijloace didactice: calendarul naturii, jetoane cu fenomene meteo, carte ilustrată şi colorată, creioane colorate, broşe cu pălării, pălărie de paie, arici din pluş, cutii pictate din lemn, tablă magnetică, jetoane magnetice (aspecte caracteristice ale anotimpului primăvara, lalele, ghivece, arici, personaje din poveste), flipchart, jetoane magnetice cu cifre, carton colorat.

Forme de organizare a activităţii*:* frontal, individual

Durata : 1 zi

Centre de interes deschise/ Obiective propuse

Construcţii: *Grădina lui Susi* – duplo

- să construiască gardul grădinii, utilizând piese duplo adecvate ;

Artă: *Ramă pentru tablou* – lipire

- să lipească rama desenului, armonizând piesele decupate.

Joc de rol: *Micii grădinari* – plantare de lalele

- să umple ghivecele cu pământ, pe baza explicațiilor;
- să planteze bulbii de lalele, utilizând intrumentele de grădinărit ;
- să ude bulbii de lalele, folosind corect stropitoarea;

Activităţi de dezvoltare personală/ Obiective propuse

Ariciul Ţepişor şi albinuţele – joc de mişcare

- să respecte regulile jocului, valorificând explicațiile primite;
- să execute mişcările specifice jocului, pornind de la comenzile primite;
- să manifeste interes pentru activitate, participând activ utilizând deprinderile însuşite în diferite contexte.

Scenariul zilei

I. Întâlnirea de dimineaţă

Salutul: *Bună dimineața!*

Activitatea debutează cu salutul de dimineață: *Bună dimineața, copii!*

Aşezați în semicerc, pe scăunele, copiii se vor saluta după regula: fiecare copil salută întregul grup, iar apoi îşi salută colegul din dreapta.

Prezenţa: *Câți suntem astăzi?*

Un copil va realiza prezența folosind pozele copiilor, aflate la Panoul de prezență. Pozele copiilor prezenți vor fi aşezate în buzunarul din dreapta panoului de prezență, iar pozele copiilor absenți vor fi aşezate în buzunarul din stânga panoului de prezență.

Calendarul naturii: *Cum este vremea astăzi?*

Copiii vor denumi şi vor descrie aspecte ale anotimpului în care ne aflăm, vor recita poezia pentru luna aprilie şi, în final, vor descrie vremea.

Calendarul va fi completat cu imaginile care reprezintă elementele descrise.

II. Captarea atenţiei pentru activitatea de învăţare şi anunţarea temei activităţii

Pornind de la Calendarul naturii, de la vremea caldă de primăvară, se anunță tema activității: *Albinuța Susi şi grădina lalelelor.*

„Primăvara a trimis razele călduțe ale soarelui să încălzească pământul şi a lăsat să cadă din nori primele picături de ploaie, a bătut în geamul căsuțelor şi a trezit animalele din somnul lor de iarnă, iar apoi a umplut grădinile cu mireasma florilor şi cu aroma legumelor.

În primul ei an de primăvară, albinuța Susi a început să descopere surprizele primăverii: ghioceii şi lalelele din grădina florilor, ceapa verde şi ridichile din grădina legumelor".

Copiii vor povesti pe scurt, întâmplările albinuței Susi petrecute în grădina florilor şi în grădina legumelor, pe baza cărților de poveşti create: *Ziua Mărțişorului, Susi în grădina legumelor.*

Prin metoda interactivă de grup *Diamantul,* copiii vor descoperi aspectele caracteristice anotimpului primăvara: vor dezlega ghicitorile şi vor realiza diamantul primăverii.

GHICITORI

1. *Anotimpul primăvara*
Zăpada s-a topit,
Ghiocelul a răsărit,
Pomul a înmugurit,
Ce anotimp a sosit? (Primăvara)

2. *Animal care hibernează*
Are corpul plin de ace,
De-l atingi, el ghem se face!
(Ariciul)

Zbor uşor din floare-n floare,
Tot polenul îl adun
Şi în fagure îl pun. (Albina)

3. *Flori de primăvară*
Când zăpada se topeşte
De sub ea, el se zăreşte,
E firav şi mititel
Şi-are o floare clopoţel. (Ghiocelul)

Cupe albe, sângerii,
Galbene, roz, portocalii,
Stau pe lujere înfipte
Parc-ar fi nişte făclii,
Hai, ghiceşte-le, de ştii! (Laleaua)

Nu sunt mititică,
Dar sunt frumuşică,
Galbenă sau albă-s eu,
Adunată mai mereu. (Narcisa)

4. *Legume de primăvară*
De ce măr verde se miră toţi
Cum că i-au crescut mustăţi?
(Ceapa verde)

Roşie cu plete-n vânt,
Creşte numai în pământ,
De mâncare este bună
Dacă-mplineşte o luna. (Ridichea)

5. Vreme de primăvară
Pic, pic, pic
Bate în geam
Şi pe frunze şi pe ram!
Cine ghiceşte
Spune, cum se numeşte? (Ploaia)

III. Dirijarea învăţării şi obţinerea performanţei

În uşa sălii de grupă se va auzi un ciocănit, copiii vor descoperi sub o pălărie de paie cartea de poveşti creată de ei, *Susi în grădina lalelelor.*

Cu ajutorul tranziţiei:

Lalea dragă, din fereastră

Începe povestea noastră,

se va trece la distribuirea cărţilor de poveşti şi a semnelor de carte, iar apoi la ascultarea poveştii create, *Susi în grădina lalelelor.*

Copiii vor urmări firul poveştii şi imaginile corespunzătoare momentului povestit, vor răsfoi paginile cărţii şi vor utiliza semnul de carte.

Susi şi grădina lalelelor

Într-o dimineaţă însorită de primăvară, îndată ce razele călduţe şi jucăuşe ale soarelui s-au arătat la geamul căsuţei, albinuţa Susi s-a trezit. Şi-a spălat ochişorii cu roua proaspătă de pe firele de iarbă, a gustat din mierea dulce din cămară şi s-a pregătit pentru o zi lungă şi plină de muncă.

Sosise ziua mult aşteptată: îşi planta grădina cu lalele.

Dar grădina ei nu avea să fie una obişnuită, cu straturi, ci una specială, cu multe ghivece, astfel încât, fiecare lalea urma să aibă propria ei căsuţă, nu doar un loc pe stratul cu flori.

Prietena ei, Lili, i-a promis că îi va da multe ghivece, astfel încât grădina ei să fie plină cu lalele.

Şi-a luat roaba şi mai mult zburând decât mergând, a pornit voioasă spre căsuţa lui Lili.

- Bună dimineaţa, Lili!

- Bună dimineaţa, Susi! Ce harnică eşti! Nici nu a răsărit bine soarele, că te-ai şi apucat de treabă!

Ţi-am pregătit ghivecele, aşa cum ţi-am promis, haide, să te ajut să le aşezi în roabă!

- Mulţumesc, Lili!

Lili a ajutat-o pe Susi să îşi pună ghivecele în roabă, iar apoi fiecare a pornit spre grădina ei.

Ajungând la căsuţa ei, Susi a pus pământ în ghivece, a plantat bulbii de lalele, i-a stropit cu apă proaspătă de izvor şi apoi a aranjat ghivecele lângă căsuţă.

Acum grădina ei era gata şi era aşa de frumoasă!

Odată cu lăsarea nopţii, obosită, Susi a adormit, visând grădina ei plină cu lalele.

Spre dimineaţă un zgomot ciudat şi înfricoşător a trezit-o pe Susi din somnul ei dulce. Speriată, şi-a dat seama că acel zgomot venea din grădina cu lalele.

- Oare ce se întâmplă?

A pornit încet înspre ghivecele cu lalele şi mare i-a fost mirarea când a văzut că toate ghivecele erau distruse şi unul dintre ghivece era acoperit cu o plapumă verde, de sub care răzbătea zgomotul asurzitor.

- Dar nu am plantat bulbi de lalele? se gândea Susi. Uite, de sub plapuma zgomotoasă apar şi ţepi, oare ce a crescut din acel bulb?

A ridicat încet plapuma şi... mai întâi au apărut nişte ţepi, apoi o bulină mare şi neagră şi apoi... apoi capul ariciului Ţepişor care dormea şi sforăia îngrozitor de tare.

- Dar ce caută Ţepişor în grădina cu lalele şi de ce doarme tocmai în ghiveci şi de ce mi-a distrus ghivecele şi lalelele? s-a întrebat foarte supărată Susi.

- Ţepişor, trezeşte-te!

Speriat, Ţepişor a deschis larg ochii şi a sărit din ghiveci.

- Ce s-a întâmplat? a întrebat Ţepişor.

- Ţepişor, de ce mi-ai distrus grădina cu lalele? Cum de te-ai gândit să îţi faci culcuşul tocmai în ghiveci? Eu ştiam că tu ai căsuţa în scorbura copacului, împreună cu veverita Vera.

Şi nu apucă Susi să termine tot ce avea de spus, că Ţepişor începu să plângă şi printre lacrimi îi explică lui Susi, cum de a ajuns să doarmă tocmai în grădina cu lalele.

Plouase mult cu o noapte înainte şi scorbura lui fusese inundată, aşa că rămase fără căsuţă.

A pornit să îşi caute o altă scorbură sau măcar o buturugă, străbătuse cărările pădurii în lung şi-n lat, dar toate pe care le găsise erau deja ocupate de alte animale şi de alte insecte. Noaptea se apropia, luna începea să îşi arate faţa, iar el tot fără adăpost era şi pe pământul încă rece nu putea să doarmă.

Deodată, la marginea pădurii, a zărit ghivecele şi s-a gândit ca în acea noapte să se adăpostească într-unul din ele.

S-a căţărat în ghiveci, s-a acoperit cu plapuma şi a adormit.

Având un somn agitat, Ţepişor a răsturnat ghivecele cu bulbii de lalele, iar acum grădina lui Susi era distrusă.

- Ce pot să fac acum? Susi, te rog să mă ierţi că ţi-am distrus grădina! a spus Ţepişor.

- Ţepişor, haide, să mergem la prietena mea Lili, să o rugăm să ne dea alte ghivece şi să refacem grădina, iar apoi îţi vom găsi o altă căsuţă, una adevărată.

Susi şi Ţepişor au mers la Lili şi au rugat-o să îi ajute cu alte ghivece.

Lili a căutat ghivece, dar nu a găsit suficiente, aşa că... Ţepişor a pornit din nou la drum, dar de data aceasta, ca să găsească ghivece pentru grădina lui Susi.

La uşa sălii de grupă se va auzi un zgomot, copiii îl vor descoperi pe ariciul Ţepişor, sub o pălărie de paie.

Acesta a venit să îi roage pe copii să îl ajute să refacă grădina lui Susi.

Fiecare copil va primi în piept o broşă sub formă de pălărie (pălărie galbenă, roşie şi albastră). În funcţie de broşele primite, copiii vor fi împărţiţi în trei grupe:

1. Grupa *Pălăriilor galbene*
2. Grupa *Pălăriilor roşii*
3. Grupa *Pălăriilor albastre*

Pentru a-l ajuta pe ariciul Ţepişor, fiecare grupă va avea de îndeplinit la centrele de interes câte o sarcină, prin rotaţie: să umple ghivecele cu pământ şi să planteze bulbii de lalele, să construiască din piese *duplo* o grădină pentru ghivecele cu lalele şi să realizeze prin lipire, rama pentru ultima pagină a cărţii de poveşti.

Educatoarea va prezenta materialele, modul de lucru şi sarcinile pentru fiecare centru. Se vor evalua lucrările copiilor prin metoda *Turul galeriei* şi se va aprecia modul de lucru.

Cu ajutorul **tranziţiei** *(Pălăriuţe colorate,/ Ghiciţi jocurile toate!/ La măsuţe nempărţim/ Şi la lucru noi pornim!)*, copiii se vor îndrepta spre centrele de lucru - *Construcţii, Artă şi Joc de rol.*

După încheierea activităţii pe centre, cu ajutorul tranziţiei *(Să ai mâinile curate, / Bine-i pentru sănătate!/ Pe mâini ne-am murdărit,/ La chiuvetă am pornit!)*, copiii se vor îndrepta spre baie.

Pe **tranziţia** *Albina,* copiii se vor aşeza la măsuţe:

Vin albinele zorit,
Vin din depărtare,
Praf de soare aurit
Au pe aripioare.
Miere-n faguri strâng mereu,
Forfotă-i stupina,
Toţi îmi spun să fiu şi eu
Harnic ca albina!
Curcubeu din raza ta,
Pune-mi în căsuţa mea,
O culoare fermecată
Şi cu ea voi desena.

Se realizează exerciţii de încălzire a mâinilor:

Un arici cu ţepii mici
A plecat după furnici,
Ţepii el şi-a ridicat
Şi căpşorul şi-a rotat.
Vai, vai, ce arici, ce arici
Cu ţepii mici!

Copiii vor desena ultima pagină din povestea creată, *Susi şi grădina lalelelor*, stabilind astfel finalul poveştii.

Imaginea va fi realizată pe cartonul a cărui ramă a fost lipită la Centrul *Artă.* Prin desen se va reda grădina cu lalele a albinuţei Susi. Lalelele şi soarele vor fi desenate cu ajutorul tehnicii haşurii şi a tehnicii haşurii cu creionul prin folosirea de linii uniforme.

Activitatea continuă cu momentul de mişcare:

Coroana

O coroană noi formăm,
Braţele să le mişcăm.
Sus, jos, sus, jos, sus, jos,
Stai!
Sus, jos, sus, jos, sus, jos,
Stai!

O coroană noi formăm,
Corpul să îl aplecăm.
Sus, jos, sus, jos, sus, jos,
Stai!
Sus, jos, sus, jos, sus, jos,
Stai!

O coroană noi formăm,
Pe genunchi să ne lăsăm,
Sus, jos, sus, jos, sus, jos
Stai!
Sus, jos, sus, jos, sus, jos,
Stai!

O coroană noi formăm,
Corpul să îl legănăm.
Stânga, dreapta, stânga, dreapta, stânga, dreapta,
Stai!
Stânga, dreapta, stânga, dreapta, stânga, dreapta,
Stai!

Pe tranziţia *Albina*, copiii se vor aşeza la măsuţe:

Vin albinele zorit,
Vin din depărtare,
Praf de soare aurit
Au pe aripioare.
Miere-n faguri strâng mereu,
Forfotă-i stupina,
Toţi îmi spun să fiu şi eu
Harnic ca albina!

Hai acum să ne-aşezăm
La măsuţe, ne jucăm!
Să numărăm jetoanele
Şi să formăm grupele!

Cu ajutorul jetoanelor magnetice, copiii îl vor ajuta pe Ţepişor să realizeze grădina cu lalele.

Copiii vor avea în coşuleţe materialul individual, jetoane: arici, lalele, ghivece, cu ajutorul cărora vor îndeplini sarcinile propuse.

Aceleaşi sarcini vor fi rezolvate la tabla magnetică de un alt copil.

Copiii vor forma grupe de obiecte după formă (grupa aricilor, grupa ghivecelor, grupa lalelelor), apoi vor aşeza în perechi elementele grupelor: grupa ghivecelor / grupa lalelelor; grupa aricilor / grupa ghivecelor, pentru a vedea unde sunt *mai multe, mai puţine, tot atâtea*, iar apoi vor raporta cifra la cantitate şi invers.

IV. Asigurarea retenţiei şi transferului

Cu tranziția - *Lalea dragă, din fereastră/ Începe povestea noastră,* - se va trece la repovestirea poveştii create.

Fiecare moment al poveştii va fi redat cu ajutorul siluetelor magnetice.

Un copil va veni la tabla magnetică, va alege din cutie jetoanele pentru prima imagine din poveste şi un alt copil va povesti secvența.

În acelaşi mod se va proceda cu următoarele trei momente din poveste.

În acest timp, copiii vor avea în față cartea confecționată şi vor urmări modul în care copilul solicitat povesteşte, aducând completări.

Finalul poveştii, cel de-al patrulea moment, va consta în realizarea grădinii lui Susi cu ajutorul jetoanelor magnetice şi a lalelelor utilizate la domeniul ştiință.

Fiecare copil va lua cele trei lalele şi le va aşeza pe tabla magnetică, în gradina lui Susi.

V. Încheierea activităţii. Aprecieri finale

După încheierea repovestirii se vor face aprecierile necesare finalului de activitate.

Aceasta se va încheia cu derularea jocului de mişcare *Ariciul Ţepişor şi albinuţele*.

Copiii-albinuțe vor fi asezați pe toată suprafața sălii, în poieniță. Unul dintre copii va fi numit ariciul Țepişor. În momentul în care conducătorul jocului pronunță cuvântul *albinuțe*, toate albinele se vor mişca în voie, prin poieniță. La auzul cuvântului *arici*, albinuțele vor şti că a sosit noaptea şi vor dormi, rămânând nemişcate. În acest moment, ariciul începe să se plimbe printre albinuțe. Albinuța care se mişcă, va fi dusă în casa ariciului. Jocul se repetă după această formulă. Câştigă albinuța care a rămas ultima în poieniță. Această albinuță va lua locul ariciului Țepişor.

PROIECT DE ACTIVITATE INTEGRATĂ

Grupa: mare
Tema anuală de studiu: Cu ce şi cum exprimăm ceea ce simțim ?
Tema proiectului : „Portretul primăverii"
Tema săptămânii : „A-nflorit livada"
Tema activităţii: Poveste din livadă
Tipul activităţii : Activitate integrată (DLC+DŞ+DEC)
Scopul activităţii*:*

Dezvoltarea capacității de exprimare orală prin înțelegerea şi utilizarea corectă şi creativă a semnificațiilor structurilor verbale orale; consolidarea cunoştințelor privind anotimpul primăvara, realizând corespondențe cu diferitele tehnici de lucru specifice activității de educație plastică.

Activităţi pe domenii experienţiale – ADE

Domeniul limbă şi comunicare:

Povestea din livadă – poveste creată

Domeniul ştiinţă - Activitate matematică:

Jocuri cu flori - joc didactic

Domeniul estetic şi creativ

Prietenii livezii înflorite - desen

Obiective operaţionale*:*

- să denumească elementele caracteristice anotimpului primăvara, pe baza hărții proiectului şi a imaginilor din cărticică;
- să creeze întâmplările din poveste, pe baza imaginilor din cărticică;
- să raporteze cifra la cantitate şi invers, cu ajutorul jetoanelor magnetice;
- să efectueze operații de adunări şi scăderi în limtele 1-10, cu 1-2 unități, pe baza problemelor ilustrate;
- să compună şi să descompună în limitele 1-10, cu ajutorul jetoanelor magnetice;
- să scrie cifrele în limitele 1-10, pornind de la modelul şi explicațiile date;
- să redea prin desen personaje întâlnite în poveste, pornind de la modelul dat.

Strategii didactice :

Metode şi procedee didactice: Povestirea, conversația, explicația, demonstrația, exercițiul, jocul.

Mijloace didactice: cărticica ilustrată şi colorată, jetoane magnetice, flori cu cifre, arici, borcane cu miere, păsări, ursuleț, cățel, şoricel, albine, crenguțe, plicuri, coli de carton colorat, creioane colorate.

Forme de organizare a activității: frontal, individual

Durata : 1 zi.

Scenariul zilei

I. Întâlnirea de dimineață

Salutul: *Bună dimineața, flori de măr!*

Activitatea debutează cu acest salut de dimineață.

Copiii vor avea în piept flori de culoare roz, flori de măr. Fiecare copil va saluta grupul *florilor* şi va spune care este cifra scrisă pe floarea sa. Copiii se vor reaşeza în semicerc, grupându-se în funcție de cifra scrisă pe floarea din piept: 6, 7, 8, 9, 10. Se vor forma astfel cinci grupe.

Prezența: *Câți suntem azi?*

Activitatea continuă cu prezența.

Un copil va realiza prezența folosind pozele copiilor, aflate la panoul de prezență. Pozele copiilor prezenți vor fi aşezate în buzunarul din dreapta panoului de prezență, iar pozele copiilor absenți vor fi aşezate în buzunarul din stânga panoului de prezență.

Calendarul naturii:

Copiii vor denumi anotimpul şi luna în care ne aflăm, vor recita poezia lunii aprilie, vor denumi ziua săptămânii în care suntem, vor stabili a câta zi din săptămână este şi, în final, vor descrie vremea. Calendarul va fi completat cu imagini reprezentând elementele descrise.

II. Jocuri şi activități didactice alese - ALA

Obiective operaționale:

- să coloreze imaginile din cărticică, pe baza modelului dat;
- să confecționeze semnul de carte, utilizând poansonul şi desenul;
- să construiască căsuța din livadă, utilizând piese duplo şi lego;
- să reconstituie imaginile – puzzle, pe baza imaginii model;
- să realizeze un peisaj de primăvară, cu ajutorul jetoanelor magnetice.

Centre de interes deschise

Biblioteca:

Poveste de primăvară – sortare de jetoane

Pomişori în culori - puzzle

Artă:

Semn de carte – confecționare (pansonare, desen);

Poveste din livadă - colorare

Construcții:

Căsuța din livadă – duplo, lego

Se va evalua munca la fiecare centru de interes prin metoda *Turul Galeriei*, iar copiii vor fi apreciați verbal, individual şi colectiv.

Tranziții:

Curățenie

Pe sub podul de aur
Noi acum vom ieşi
Şi mânuțele noastre
Frumos le vom curăți.

A fost odată...

Povestea are fir bogat,
Cu ață roşie legat,
Şi pe fus înfăşurat,
Dacă el din mână scapă,
Povestea o să-nceapă-ndată.

Curcubeul culorilor

Curcubeu din raza ta
Pune-mi în căsuța mea,
O culoare fermecată
Şi cu ea voi desena. (Educație plastică)

Activități de dezvoltare personală – ADP
Balada florilor - joc de mişcare cu text şi cânt

Obiective operaționale:

- să respecte regulile jocului, pornind de la explicațiile date;
- să execute mişcările, pe baza comenzilor primite;
- să dea dovadă de interes pentru activitate, manifestând o participare activă.

III. Captarea atenției pentru activitățile de învățare dirijată

Se va derula o conversație pornindu-se de la întrebarea:

- *Ce se întâmplă cu copacii în anotimpul primăvara?*

Copiii îndrumați de educatoare şi ajutați de informațiile imaginilor de pe harta proiectului, vor identifica pe rând răspunsurile:

- precizează apariția mugurilor pe crengile copacilor (unii copaci au doar muguri din care se vor forma frunzele, iar alți copaci, copacii fructiferi, au şi muguri din care apar florile);

- denumesc părțile componente ale florii şi rolul lor; explică noțiunea de polenizare şi importanța albinelor, a fluturilor şi a vântului în realizarea ei;

- stabilesc importanța uneltelor de grădinărit pentru o viață sănătoasă a copacilor.

IV. Anunțarea temei şi obiectivelor activității didactice

Discuția cu copiii se va îndrepta spre momentul anunțării temei:

În această săptămână am realizat o cărticică, ale cărei imagini ne prezintă o poveste. Am stabilit împreună, că astăzi vom finaliza această cărticică.

Mai întâi, vom ilustra, prin desen, coperta cărții, iar apoi vom crea firul poveştii. Fiecare grupă (grupa care are florile cu cifra 6 / 7 / 8 / 9 / 10) va descrie câte o pagină din poveste.

Pentru ca povestea să poată continua, grupa care tocmai a descris pagina din cărticică, trebuie să rezolve o probă matematică. Dacă această grupă a găsit răspunsul corect la cerința formulată, următoarea grupă va continua povestea.

Urmează **tranziția** pentru educație plastică:

Curcubeu, din raza ta,
Pune-mi în căsuța mea
O culoare fermecată
Şi cu ea voi desena.

V. Dirijarea învățării şi obținerea performanței

Pentru a putea începe realizarea desenului, cele cinci grupe de copii trebuie să se aşeze la cinci măsuțe, respectând ordinea crescătoare a şirului numeric 6, 7, 8, 9, 10.

Se va observa apoi, desenul model şi se va desfăşura o discuţie cu privire la numărul de elemente desenate, păstrarea proporţiei între elemente, tipurile de linii din care este constituit desenul şi culorile folosite.

Urmează momentul exerciţiilor de încălzire a mâinilor:

Un arici cu ţepii mici
A plecat după furnici,
Ţepii el şi-a ridicat
Şi căpşorul şi-a rotat
Vai, vai, ce arici,
Ce arici cu ţepii mici!

Se realizează desenul, după care se va evalua munca fiecărei grupe de flori, prin metoda *Turul Galeriei*.

Fiecare grupă se va deplasa pe rând, la celelalte grupe, făcând aprecieri privind modul de realizare a desenelor.

Tranziţia spre povestire se face prin versurile:

Povestea are fir bogat,
Cu aţă roşie legat,
Şi pe fus înfăşurat.
Dacă el din mână scapă,
Povestea o să-nceapă-ndată.

Pentru a putea continua activitatea de creare a poveştii, cele cinci grupe de copii trebuie să se aşeze la cele cinci măsuţe, respectând ordinea descrescătoare a şirului numeric 10, 9, 8, 7, 6.

Grupa florilor care are cifra 10 – 6, va descrie primele 5 pagini ale cărţii, respectând formula de început a unei poveşti, denumind personajele apărute şi stabilind firul acţiunii.

După crearea întâmplării pe baza imaginii, urmează proba matematică pe care trebuie să o deruleze această grupă. Sarcina matematică se va afla într-un plic pe care este pictată o floare în ghiveci / crenguţă cu flori.

Dacă sarcina a fost rezolvată corect, pe floarea din partea de jos a paginii din cărticică se va scrie cifra corespunzătoare numărului de pagină.

Grupa care a finalizat corect sarcina, va înconjura măsuţa la care se află, imitând mersul personajului / personajelor apărute în acest fragment.

Sarcinile matematice vor fi:

Fiindu-i foarte foame, ursuleţul şi-a imaginat trei borcane cu miere. Apoi, s-a gândit că doar trei borcane cu miere nu îi vor potoli foamea şi şi-a mai imaginat un borcan cu miere. La câte borcane cu miere s-a gândit ursuleţul în total? (4 borcane)

Şase păsărele l-au rugat pe şoricel să le transporte cu ajutorul căruciorului, la căsuţa lor. În zbor a mai venit o pasăre, care s-a alăturat grupului. Câte păsărele sunt în total în căruciorul şoricelului? (7 păsărele)

Doi arici au pornit în vizită la prietena lor, Floricica. După puţin timp, au mai venit doi arici. Câţi arici au venit în total, în vizită la Floricica? (4 arici)

Pe o creangă a mărului au apărut 10 flori. Două flori au fost luate de vânt. Câte flori au rămas pe creangă? (8 flori)

Cum putem aşeza pe două crengi, 10 flori? (5+5 / 7+3 etc.)

Activitatea va continua cu stabilirea titlului poveştii create.

Vor fi adresate copiilor întrebări pentru a reaminti momentele principale ale poveştii. Se va stabili împreună cu copiii, morala poveştii create, după care vor scrie pe coperta cărţii, cu creioane colorate, titlul poveştii.

VI. Încheierea activităţii didactice

Activitatea se va încheia cu acordarea recompenselor, după care toţi copiii se vor juca *Poiana fermecată*.

Jocul de mişcare cu text şi cânt se va desfăşura astfel:

Copiii, reprezentând florile, vor forma un cerc. Un copil care va fi conducătorul de joc va alege un alt copil, care va fi *ariciul / ursuleţul / şoricelul / căţelul / păsărica /bufniţa*.

El va sta ghemuit în mijlocul cercului.

La semnalul conducătorului jocului: *Mireasma florilor*, *florile* se vor învârti în cerc, intonând cântecul *Balada florilor*.

Un copil, numit de conducătorul de joc, îl va striga pe *arici*, iar *acesta* va pronunţa numele copilului care l-a strigat şi aşa, în continuare.

PROIECT DE ACTIVITATE

Grupa: mijlocie
Tema anuală de studiu: Cum este, a fost şi va fi aici pe Pământ ?
Tema proiectului : „Poveşti la gura sobei"
Tema săptămânii : „Parada personajelor de poveste"
Tema activităţii: „Inele colorate" - modelaj
Tipul activităţii: Formare de priceperi şi deprinderi
Scopurile activităţii: formarea priceperilor şi deprinderilor de a modela plastilina prin mişcarea translatorie a palmelor faţă de planşetă, exersarea coordonării senzorio-motrică şi dezvoltarea muşchilor mici ai mâinilor.

Obiective operaţionale:

- să redea cu ajutorul plastilinei obiecte de formă rotundă;
- să-şi coordoneze mişcările mâinii pentru elaborarea formei circulare;

- să modeleze un beţişor prin mişcări sigure, precise, translatorii faţă de planşetă;
- să unească prin suprapunere şi lipire capetele beţişorului de plastilină.

Strategii didactice :

Metode şi procedee didactice : observaţia, conversaţia, expunerea, explicaţia, demonstraţia, exerciţiul.

Mijloace didactice: plastilină, planşete, modelul educatoarei.

Forme de organizare a activităţii: frontal, individual

Durata: 20 - 25 minute

Scenariul zilei

I. Captarea atenţiei

Educatoarea prezintă copiilor trei păpuşi îmbrăcate asemenea personajelor din povestea *Cenuşăreasa* (cele trei fete), care îşi doresc foarte mult să meargă la balul de la palatul prinţului însă, şi-au pierdut caseta cu bijuterii şi nu mai au inele.

- Doriţi, copii, să venim în ajutorul lor şi să le modelăm nişte inele, cât mai frumoase?

II. Anunţarea obiectivelor şi a temei plastice

Se intuieşte materialul de pe măsuţe: plastilina colorată şi planşetele, după care ***se anunţă tema:***

- Astăzi vom modela inele colorate pentru cele trei prinţese.

III. Dirijarea învăţării

Educatoarea ***prezintă*** copiilor mai multe ***inele model*** pe care le analizează, precizând forma şi culorile lor.

Se explică şi se demonstrează procedeele de lucru:

- Pentru a putea lucra uşor cu palstilina, trebuie să o înmuiem, frământând-o între degete până se încălzeşte.

O împărţim apoi, în mai multe bucăţele mici, după care, luăm fiecare bucăţică şi o rulăm cu palma pe planşetă, până obţinem un beţişor.

Unim cele două capete ale beţişorului, apropiindu-le unul lângă altul.

Suprapunem puţin capetele beţişorului şi le apăsăm uşor, pentru a se uni, obţinând astfel, un inel.

Repetăm acest mod de lucru încă o dată, cu un beţişor de altă culoare, obţinând un alt inel de culoarea beţişorului.

În timp ce vom recita următoarele versuri, copiii ***vor efectua*** diferite ***exerciţii pentru încălzirea muşchilor mici ai mâinii***:

Roată, roată un inel,
Învârt cu un degeţel,
Cu mânuţa uite-aşa,

Învârtesc morişca mea.
Pim-pam, pim-pam,
Cânt pe clape la pian.
Închid pumnul, îl deschid
Frec pălmuța când mi-e frig.

IV. Obţinerea performanţei şi asigurarea transferului

La semnalul educatoarei, copiii încep lucrul.

Pe fondul unei melodii de dans medieval, copiii modelează inele colorate.

Educatoarea acordă indicaţii individuale şi de grup, după caz, corectând poziția deficientă a copiilor la masa de lucru.

Va scrie numele copiilor pentru lucrarea de modelaj, lipind o bulină colorată pe planşetă.

De asemenea, va atenționa copiii de importanța păstrării curățeniei şi a ordinei la masa de lucru.

V. Evaluarea

Cu ajutorul metodei ***Turul galeriei,*** copiii vor observa toate lucrările, le vor analiza împreună cu educatoarea şi vor organiza o expoziție de inele colorate în fața celor trei păpuşi - prințese, care vor aprecia efortul copiilor, recompensându-i cu medalioane care poartă chipul Cenuşăresei.

PROIECT DE ACTIVITATE

Grupa: mică
Tema anuală de studiu: Ce şi cum vreau să fiu?
Tema proiectului: „ Frumusețea meseriilor"
Tema săptămânii: „Meserii îndrăgite de copii"
Tema activităţii: Rochița păpuşii
Tema plastică: Pata de culoare în tehnica dactilopicturii
Tipul activităţii: Formare de priceperi şi deprinderi
Scopurile activităţii: formarea deprinderii tehnice de dactilopictură, prin implicarea analizatorilor vizual şi tactil-kinestezic; aplicarea deprinderilor igienico-sanitare adecvate modului de lucru, educarea gustului estetic față de frumosul din natură, artă şi viață socială.
Obiective operaţionale:

- să realizeze lucrarea utilizând tehnica dactilopicturii;
- să aplice corect tehnica pe baza explicațiilor date de educatoare;
- să execute exercițiile de încălzire a muşchilor mici ai mâinii;
- să evalueze lucrările realizate pe baza criteriilor stabilite.

Strategii didactice :

Metode şi procedee didactice *:* conversaţia, explicaţia, observaţia, demonstraţia, exerciţiul, instructajul.

Mijloace didactice: planşa model, rochiţe decupate din hârtie colorată, o păpuşă, amestec preparat din pastă de dinţi şi tempera, şervetele de hârtie, foi de desen.

Forme de organizare a activităţii: Frontal, individual

Durata : 15 min

Scenariul zilei

I. Moment organizatoric

În faţa careului de măsuţe pe care sunt aşezate materialele de lucru, copiii se aşază pe covor, în semicerc.

II. Captarea atenţiei

Se va face printr-o scurtă povestire a educatoarei:

- Păpuşile din grupa noastră mi-au destăinuit că nu au rochiţe de sărbătoare şi ne roagă astăzi, să le ajutăm noi, pentru că sunt invitate toate la o aniversare.

De aceea, m-am gândit să le oferim cadou câte o rochiţă la fiecare, însă acestea nu sunt împodobite.

- Eu v-am pregătit o rochiţă împodobită, ca model.

III. Anunţarea temei plastice

Se anunţă tema:

- Astăzi vom împodobi rochiţa păpuşii, folosind tehnica dactilopicturii.

Pe următoarea tranziţie, copiii se aşază la măsuţe:

Curcubeu, din raza ta,
Pune-mi în căsuţa mea
O culoare fermecată
Şi cu ea voi desena.

Se intuieşte materialul de pe măsuţele copiilor: tempera cu pastă de dinţi şi rochiţe decupate din cartoane colorate albastru, roşu, verde, şervetele.

Copiii sunt avertizaţi ca să nu introducă în gură culorile, tentaţi fiind de mirosul plăcut al compoziţiei, pentru că se pot îmbolnăvi.

IV. Dirijarea învăţării

Se explică şi se demonstrează procedeele de lucru:

- Vom picta numai cu degetul arătător, acest procedeu numindu-se dactilopictură;

- Se introduce degetul arătător în amestecul pregătit, apoi se aşază pe rochiţă, obţinându-se astfel o bulină;

- Se repetă acelaşi lucru, obţinând alte buline pentru a împodobi rochiţa păpuşii în întregime.

Modelul educatoarei va rămâne expus pe tablă.

Se vor executa exerciţii pentru încălzirea muşchilor mici ai mâinii:

Eu strâng pumnii şi-i desfac,
Degetelor fac pe plac,
Plouă, plouă neîncetat,
Vârful degetelor bat,
Degetele-mi sunt petale,
Le deschid ca pe o floare.

Educatoarea va face unele recomandări privind modul de lucru: să lucreze îngrijit, să încerce să nu murdărească masa şi să nu se păteze pe haine.

V. Obţinerea performanţei şi asigurarea transferului

La semnalul educatoarei, copiii vor începe să lucreze.

În timp ce copiii lucrează, educatoarea va da indicaţii cu voce scăzută, va ajuta acolo unde este cazul şi ***va scrie numele copiilor pe lucrări.***

Turul galeriei.

Cu ajutorul acestei metode, copiii vor forma un şir şi se vor deplasa prin interiorul careului pentru a vedea toate lucrările şi pentru a le aprecia în ceea ce priveşte corectitudinea aplicării tehnicii de lucru.

VI. Încheierea activităţii

La finalul activităţii, educatoarea va oferi câte o fundiţă fetiţelor şi câte un papion băieţilor, pentru a se găti frumos la petrecerea la care vor fi invitaţi.

Lucrările vor fi expuse pentru a putea fi văzute şi de părinţii copiilor.

CUM S-AU NĂSCUT PICTURA ŞI CÂNTECUL?

Pe ţărmul unei întinse mări, s-au întâlnit patru zâne.

Erau atât de frumoase şi totuşi, diferite.

- Fiecare ar trebui să-şi găsească un alt ţărm, spuse una dintre zâne. Nu avem loc suficient...

- Totuşi, m-aş bucura mult să locuim împreună. Am avea atâtea de povestit... îndrăzni cea de a doua zână.

- Şi eu sunt de aceeaşi părere, interveni a treia zână, avem atâtea bogăţii, unde să le aşternem?

- Bogăţii ca bogăţii, dar nu ştiţi ce aşteaptă oamenii de la noi? le întrerupse gândurile cea de a patra zână.

- Ai putea să ne spui despre ce este vorba? întrebară celelalte trei, într-un glas.

- Am să vă spun povestea oamenilor trişti, peste măsură de trişti, şopti zâna.

- Peste întreaga natură începu să se aştearnă un zgomot uriaş. Părea un uragan dezlănţuit, în faţa căruia nu îndrăznea nimeni să apară. Oamenii spuneau că este Crivăţul cel bătrân, a cărui putere îngheaţă totul.

El era foarte supărat, pentru că nu şi-a găsit niciun prieten. Toţi oamenii îl disprețuiau fiindcă aducea pustiirea pe unde trecea şi fugeau din calea lui.

- Mi-e milă de Moş Crivăţ, spuse prima zână, care părea cea mai blândă dintre toate.

- Acum, ce e de făcut? se alătură cea de a doua.

- Problema cea mai grea este că au dispărut anotimpurile. Moş Crivăţ aduce din peştera lui numai îngheţ...

- Pfui, mi-e frig! De când ai început să povesteşti, mi-e tot mai frig...

- O, şi mie, se alătură a treia zână, nu mai pot, îngheţ... A patra zână încremeni. Simţea că devine treptat un sloi... Deodată, se auzi un urlet puternic...

- Cine îndrăzneşte să spună că eu aduc pustiirea? Stăpânesc întreaga natură! Moş Crivăţ se apropie de cele patru surori, hotărât să le pedepsească pentru îndrăzneala lor, dar se opri uimit, în faţa primei zâne. Aceasta tremura de frică şi lacrimile îi brăzdau obrajii. Părul ei galben ca spicele de grâu, curgea în valuri pe umeri, iar ochii ei albaştri şi mari îl priveau speriaţi, dar şi cu milă. Aşa ceva, Moş Crivăţ nu mai întâlnise. Încercă totuşi, să nu-şi arate slăbiciunea, în faţa unei biete zâne.

- Ce ţi-am făcut? O întrebă cu voce mai scăzută, decât ar fi vrut. Nimeni nu plânge înaintea mea, fără să-i îngheţe lacrimile. Cum dar, asupra ta nu am putere?

- Moş Crivăţ, mi-e atât de milă de tine... Am auzit că nimeni nu te iubeşte. Este atât de sfâşietor, să nu fii iubit...

- Nu mai plânge, uite, mi se topeşte barba, bogăţia mea cea mai de preţ, care alungă oamenii. Merg acasă, în peştera mea, ca să-mi mai iau nişte provizii. Oricum, Soarele stă pitit de frica mea.

- Vrem să te ajutăm, Moş Crivăţ, spuseră cele patru zâne, apropiindu-se cu teamă, din cauza frigului.

- Ha, ha! Şi cum m-aţi putea voi ajuta? le privi cu neîncredere uriaşul. Cine sunteţi voi? Nu vă cunosc.

Zânele nu ştiau cum să se prezinte, nimeni nu le-a mai cerut acest lucru.

- Noi suntem patru surori, fără de care nu ar putea exista Universul, făcu prezentarea, Zâna Vară.

- Universul? Ce vorbeşti? Care univers? Eu sunt Marele Univers!

- Tu eşti Marele Crivăţ, interveni Zâna Primăvară.

- Da, eu sunt Marele Crivăţ, îmi place mai mult, să mi se spună aşa... Care este numele vostru?

- Eu sunt Zâna Vară, una dintre surorile mele este Zâna Primăvară, cealaltă, Zâna Toamnă şi, în sfârşit, Zâna Iarnă. Am vrea să-ţi arătăm zestrea noastră. Doreşti, Mare Crivăţ? Poate îţi alegi ceva, noi ne-am bucura să-ţi facem nişte daruri...

- Şi voi ziceţi la fel?

- Da, şi noi zicem la fel, numai că, fiecare dintre noi are o altă zestre. Suntem diferite, chiar dacă suntem surori...

- Ce înseamnă surori? Eu sunt singur, e mai bine aşa... şi porni neîncrezător după Zâna Vară, cea cu părul bălai... Intră într-un fel de palat ascuns după nişte stânci înalte şi băgă de seamă că fiecare zână avea odăiţa ei, care de care mai frumos împodobită. Moş Crivăţ nu văzuse niciodată atâtea minunăţii adunate la un loc. El era atât de diferit de zânele acestea...

- *Să ascult de ele? îşi spuse Moş Crivăţ. Îmi vor înmuia inima şi nu se va mai teme nimeni de mine. Sunt cel mai bătrân şi cel mai de temut... Oare, oare, ce-ar trebui să fac?*

- Poftim, o ghirlandă de flori, îi prinse de gât Zâna Primăvară podoaba ei, cea mai de seamă.

- Şi poftim, îi atârnă după urechi nişte cercei din cireşe Zâna Vară. Am să-ţi fac şi o coroniţă din spice de grâu, Moş Crivăţ. Bietul moş, nu se mai simţea Crivăţ, era atât de greu cu zânele acestea, care de care mai deosebite.

- Nici eu nu mă las mai prejos de surorile mele, îi întrerupse gândurile Zâna Toamnă. Uite, un coş cu cele mai alese fructe!

- Eu îţi dăruiesc steluţe de gheaţă şi câţiva bulgări de zăpadă, se oferi Zâna Iarnă.

- Cine aş putea fi eu, cu darurile acestea? Voi sunteţi cu adevărat frumoase, dar eu, eu... începu moşul să se tânguiască, sunt atât de rău... Bieţii oameni, cât trebuie să fie de necăjiţi...

- Adevărat, Moş Crivăţ, dar lucrurile pot fi îndreptate. Noi am vrea să plecăm şi pe alte meleaguri, dacă tu ai renunţa să mai sperii şi să-i îngheţi pe oameni... Credem că nici nu mai au lemne de foc... spuse tristă Zâna Vară.

- Şi ce să fac, eu nu ştiu să fac altceva, şi-apoi... cine are nevoie de un bătrân, atât de bătrân? A început să-mi fie frig şi mie, de când am venit la voi. Sunt cam dezbrăcat. Am văzut atâtea veşminte la voi...

- Da, te vom îmbrăca frumos. Ce veşminte îţi plac mai mult? Moş Crivăţ nu ştia ce să aleagă. Toate veşmintele îi plăceau.

- Alege ce doreşti, spuse Zâna Vară, ia din toate!

Moş Crivăţ începu să-şi pună o mulţime de veşminte de toate culorile şi simţi că pe măsură ce se îmbrăca, devenea o altă fiinţă, mai bună, mai iubitoare. Începuse să le îndrăgească pe zâne şi-i părea rău că i-a necăjit cu supărarea lui atât de rece şi năbădăioasă, pe bieţii oameni. Ce era de făcut?

- De ce te-ai întristat? Eşti atât de frumos, nici nu mai semeni cu cine ai fost. Oamenii nu te vor mai cunoaşte, îl încurajă Zâna Toamnă.

- Totuşi, îmi pare atât de rău, cum aş putea să-mi cer iertare de la oameni? Ce să fac? se tângui noua fiinţă, care devenise atât de deosebită, încât cele patru surori uitaseră cu totul de Moş Crivăţ.

- Am o ideie, spuse Zâna Vară. Moş Crivăţ nu mai există! Iată, până şi marea s-a dezgheţat. De-acum, îţi vom spune Regele Picturii. Vei fi fratele nostru.

- Adevărat? se minună Regele, ce frumos... Dar totuşi, aş vrea să-mi cer iertare de la oameni, chiar dacă nu mă mai cunosc. Vor şti că acel bătrân Moş Crivăţ a murit, pentru că era tare bătrân şi nu va mai fi altul ca el. Totuşi, eu vreau să-mi cer iertare, altfel nu voi muri cu adevărat.

- Bine, spuse Zâna Iarnă, atunci să fii şi Regele Cântecului. De-acum, te vei plimba pe toate meleagurile îmbrăcat frumos şi vei cânta cele mai frumoase melodii. Astfel, vei fermeca oamenii şi vor uita de Moş Crivăţ. Pentru că eşti fratele nostru, în fiecare anotimp, tu vei picta şi vei îmbrăca alte veşminte, astfel încât toţi oamenii vor fi vrăjiţi de coloritul tău. Şi pentru că îţi place ca oamenii să nu fie supăraţi, îi vei încânta şi cu cântecele tale, Rege al Picturii şi al Cântecului!

Aici se termină povestea.

- Voi, copii, credeţi că oamenii au înţeles cum îşi cerea iertare Moş Crivăţ? Este bine că nu-l mai cunoşteau?

- S-a întâmplat ca şi voi să supăraţi oameni sau copii? Cum v-ar plăcea să vă cereţi iertare?

- De ce au ales zânele ca Moş Crivăţ să se transforme în Regele Picturii şi al Cântecului? Voi le iubiţi pe aceste zâne?

- Ce sentimente trezesc în sufletul vostru? Totuşi, de ce este nevoie de ger?

- Dar de cele 4 anotimpuri?

Bibliografie

Borţeanu, S., Brănişţean, R., Breben, S., Fulga, M., Necula, G., Nicolae, I., Popescu, C., Răileanu, D. (2009). *Curriculum pentru învăţământul preşcolar*, Didactica Publishing House, Bucureşti.

Botez, G.; Solovăstru, D. (2007). *Atlas cu elemente de limbaj plastic,* Îndrumător pentru educatoare, Editura Aramis, Bucureşti.

Enache, C.; Moarcăs, L. (2008), *Activitatea artistico-plastică. Educarea creativităţii. Ghid metodico-ştiinţific pentru cadrele didactice, elevi şi părinţi – învăţământ primar,* Imprimeria Ardealul Cluj-Napoca.

Lovinescu, A.V.; Apostol, C.; Gurău, V.; Datcu, A. (1965). *Desenul, modelajul şi lucrul manual în grădiniţa de copii*; Editura Didactică şi pedagogică, Bucureşti.

Preda,V. (coord.); Miron Boca, E.; Chichişan, E.; Ţinică, S. (2006). *Ghidul metodologic şi aplicativ al educatoarei*, Editura Eurodidact, Cluj-Napoca.

****Revista Tribuna Învăţământului* 15-21 februarie 2010, articol Mitroi M., Zivari M.

****Revista de pedagogie*, nr.3-4/2011

B. EDUCAȚIE MUZICALĂ

Educația muzicală face parte din Domeniul estetic şi creativ al Curricumului pentru învățământul preşcolar. Ea reprezintă o cale de cunoaştere a lumii înconjurătoare pe care copilul o străbate însuşindu-şi ideile, sentimentele, imaginile sugerate, create prin intermediul artei sunetelor.

Muzica a însoțit şi însoțeşte parcursul vieții copilului încă de la naştere, prin intermediul vocii mamei care intonează cântece de leagăn, a jocurilor şi cântecelor adulților destinate copiilor (numărători, ghicitori, jocuri), până în perioada preşcolară.

La vârsta intrării în grădiniță, copilul este familiarizat cu un univers sonor divers, având o bază pe care educatoarele pot construi o educație muzicală organizată şi sistematică.

Rolul primar al educației muzicale este acela de a dezvolta copilul atât din punct de vedere intelectual, emoțional - afectiv, cât şi fizic, prin armonizarea şi adaptarea particularităților vârstei copilului cu mijloacele de bază: cântecul, jocul cu cântec, jocul muzical şi audiția.

Educați muzicală la preşcolari constituie în sine *o artă*, arta de a adapta conținuturile cântecului, a jocului sau a audiției muzicale, particularităților de vârstă ale copilului mic. Obiectivele pe care le urmăreşte educația muzicală, pun accentul pe formarea de competențe specifice: dezvoltarea auzului muzical, al simțului ritmic, melodic, dinamic, al sensibilității şi al gustului estetic, adaptate specificului vârstei copiilor preşcolari.

Mijloacele specifice educației muzicale

Conținuturi

Acestea se referă la text şi la melodie, la legătura care trebuie să existe între acestea, precum şi la cunoştințele şi deprinderile muzicale care se formează şi se consolidează prin audierea, perceperea şi interpretarea materialului muzical.

Obiectivele educației muzicale se realizează prin intermediul unor mijloace specifice artei sunetelor, mijloace adaptate nevoilor estetice şi afective ale preşcolarilor prin:

1. Cântec
2. Joc muzical
3. Joc cu text şi cânt
4. Audiție
5. Exerciții muzicale

Cântecul

Este unul din mijloacele cele mai eficiente în sensibilizarea copilului la diversele tematici pe care educatoarea doreşte să le parcurgă cu preşcolarii.

Cântecul poate fi integrat într-un proiect cu o tematică interdisciplinară sau poate fi însuşit ca o activitate de sine stătătoare, realizată pentru formarea deprinderii copilului de a cânta în colectiv şi individual, pentru a i se dezvolta acestuia auzul muzical, vocea, simţul melodic şi ritmic.

Indiferent de tematicile utilizate, cântecele trebuie să fie cât mai aproape de universul de reprezentare al copilului, să fie accesibile ca text şi interpretare, scurte, uşor de intonat şi de memorat, expuse într-un *tempo* adecvat (mai rar pentru grupele mici, mai vioi pentru grupa mare) şi, nu în ultimul rând, să-l emoţioneze.

Cântecul vocal este cel mai apropiat de modalitatea naturală de a emite sunetele şi, implicit, de percepţia copilului asupra lumii sonore; de aceea, cântecul vocal cu text reprezintă principala resursă educaţională muzicală.

Instrumentul poate însoţi cântecul vocal sub formă de acompaniament (la pian, orgă, chitară, vioară, acordeon), oferind copiilor o lume sonoră mai bogată şi mai colorată timbral.

În funcţie de particularităţile de vârstă, copiii, într-o primă fază (3-4 ani), audiază, se familiarizează cu cântecul intonat de educatoare, apoi (4-6 ani), încep să cânte ei înşişi în grup, pornind de la cântecele simple spre cele complexe, pe care educatoarea trebuie să le introducă în mod gradat, în educaţia muzicală.

Jocul muzical

Este un complex de elemente în care copilul execută mişcări adaptate unui conţinut muzical de cântec, fie interpretat de educatoare, fie audiat, având ca sursă o înregistrare a unui cântec sau a unei piese vocale sau vocal-instrumentale.

Jocurile muzicale se desfăşoară după reguli stricte, care presupun sarcini precise, expuse şi mijlocite de educatoare.

Elementele jocului muzical sunt aceleaşi cu elementele jocului didactic, presupunând pentru atingerea obiectivului: *mişcarea, întrecerea, ghicirea, surpriza.*

Categoriile de jocuri muzicale, în funcţie de regulile de desfăşurare ale acestora, sunt:

- *jocuri muzicale care se desfăşoară numai după text* (fără linie melodică), în care copiii marchează ritmul prin bătăi din palme, bătăi în tobe sau/ şi asociat cu mersul în ritmul silabelor versului;
- *jocuri muzicale care se desfăşoară după un cântec cu melodie*, care cuprind mişcări variate ce completează şi ilustrează textul prin *imitarea zborului păsărelelor, mersul piticilor, ţopăitul iepuraşilor, săriturile broscuţelor etc., cu redarea onomatopeică a sunetelor sau/ şi asociate cu bătăi din palme, mers pe ritm, mişcări improvizate;*
- *jocuri muzicale executate după comanda educatoarei.*

Sunt sarcini pe care educatoarea le transmite pe parcursul cântecului: *să sară pe ritm, să bată din palme, să imite cântecul păsărelelor, mormăitul ursului, să execute mişcări libere* în funcție de propria imaginație şi de impresiile create de muzică.

În funcție de obiectivul urmărit, pentru formarea unor deprinderi, abilități muzicale, jocurile pot fi:

Jocuri pentru dezvoltarea simţului ritmic şi a pronunţiei clare

Copiii pot bate din palme pe valori lungi (la câte două silabe) sau pe valori mai scurte (pe fiecare silabă), de exemplu, sau pot rosti silabisind, respectiv cânta:

În pătrimi:

/ / / /	Bătăi din palme (tobițe clopoței) şi/ sau
Tot pe loc pe loc pe loc	asociat cu mers
/ / / /	
Să ră-sa-ră bu-su-ioc	Rostire ritmică sau cu melodie

În optimi:

/ / / / / / /	Bătăi din palme (tobițe clopoței) şi/ sau
Tot pe loc pe loc pe loc	asociat cu mers
/ / / / / / /	
Să ră –sa-ră bu-su-ioc	Rostire ritmică sau cu melodie

Jocuri pentru diferenţierea înălţimii sunetelor

În grupa mică şi mijlocie, jocurile pot diferenția sunetele acute de cele grave prin jocuri care imită glasul animalelor.

În cadrul jocului *Cine a venit?*, educatoarea imită mormăitul ursului pe sunete grave şi ciripitul păsărelelor cu sunete acute, măcăitul raței cu sunete din registrul mediu.

Copiii pot ghici dacă sunetul este *gros* sau *ascuțit* sau *obişnuit*, prin ridicarea mîinilor sus - jos - la mijloc.

Jocuri pentru diferenţierea intensităţii sunetelor

Sunt jocuri din categoria: *Cum am cântat eu? Tare sau încet? Eu cânt tare, tu încet, Ecoul,* jocuri în care educatoarea emite sunete de intensitate mare sau mică, diferenţiind nuanţele de *piano* şi de *forte.*

Copiii pot îndepărta braţele atunci când recunosc nuanţa de *forte* şi le pot apropia când recunosc nuanţa de *piano.*

De asemenea, educatoarea poate să cânte un fragment muzical în nuanţa de *forte*, iar copiii să-l intoneze în nuanţa de *piano*, imitând ecoul.

Jocuri pentru diferenţierea tempo-ului

Au în vedere sesizarea mişcării sau a tempoului cântecului. Copiii vor diferenţia dacă acelaşi cântec este interpretat rar, potrivit sau repede.

Jocuri pentru diferenţierea timbrului sunetelor

Au în vedere dezvoltarea atenţiei, a gândirii şi a diferenţierii *culorii sonore*, adică a timbrului.

Jocurile pot fi din categoria: *Ghici cine a cântat?/ Deschide urechea bine*, în care copiii recunosc glasul unor colegi, sau *Ghici ce instrument am folosit?*, în care se foloseşte instrumentarul muzical al grupei (tobiţe, clopoţei, acordeon, orgă, fluier) sau unele obiecte (pahar, farfurie, mobilier de lemn etc.)

Toate aceste jocuri se fac în funcţie de particularităţile psihologice, fiziologice, motrice, de gândire şi reprezentare ale copiilor din diversele grupe

Jocurile cu text şi cânt

Sunt mai complexe decât jocurile muzicale propriu-zise, în care copilul încă nu cântă, ci recunoaşte, diferenţiază, ghiceşte, silabiseşte, rosteşte textul ritmic, se mişcă, bate din palme, sare, imită, merge ritmic etc.

În jocul cu cântec se îmbină atât elementele de mişcare, cât şi cele de intonare a melodiei, în concordanţă cu imaginile create de text şi după regulile jocului coordonat de educatoare.

Astfel, se recomandă ca în grupa mică să se utilizeze în special jocuri muzicale, iar în grupa mijlocie, jocul poate fi îmbinat cu cântecele cele mai simple şi uşor de executat împreună cu mişcarea.

Se recomandă formarea deprinderii de a cânta în grup, iar la vârsta de 5-6 ani se pot diferenţia tipurile de cântare individuală-solistică a unuia sau a unui grup restrâns de copii.

Marea varietate de tematici pe care educatoarele le vehiculează în cadrul proiectelor educaţionale este în concordanţă cu o diversitate la fel de mare, de jocuri cu cântec.

Se recomandă utilizarea cât mai frecventă a jocurilor muzicale şi a jocurilor cu cântec pe care copiii le îndrăgesc şi care le dezvoltă deprinderile, sensibilitatea muzicală, precum şi gustul estetic.

Audiţia

Este un mijloc de educare timpurie a calităţilor şi deprinderilor muzicale ale preşcolarului, prin intermediul unor cântece sau lucrări vocal-instrumentale, pe care copilul şi le însuşeşte prin intermediul atenţiei auditive, formându-şi deprinderea de a asculta cu atenţie, de a se concentra la stimuli auditivi, de a înţelege şi îndrăgi muzica.

Audiţia poate fi utilizată ca o etapă în familiarizarea copiilor cu diversele cântece care vor fi mai târziu asimilate şi interpretate sau poate fi un bun exemplu pentru a ilustra o tematică din proiectele educaţionale integrate.

Audiţiile se pot realiza fie prin intermediul educatoarei, a unui grup de copii din grupe mai mari, fie prin intermediul mijloacelor *media*.

Audiţiile trebuie să îndeplinească anumite condiţii pentru a fi asimilate cât mai adecvat de către copii:

- să fie accesibile copiilor, de preferinţă vocale sau vocale cu acompaniament;
- să conţină tematici apropiate de interesele specifice vârstei lor;
- să fie realizate cât mai expresiv, pentru a-i emoţiona pe copii şi pentru a le stimula buna dispoziţie, plăcerea de a audia muzica.

Nr. crt.	Mijloace de realizare	Conţinuturi (activităţi pe proiecte tematice)	Grupa/ Dozare		
			Mică	Mijlocie	Mare
1.	Cântecul		6 cântece/ an, 2-4 sunete întindere	8 cântece/ an, 3-5 sunete întindere	10 cântece/ an, 4-6 sunete întindere
		Eu şi lumea mea	*Grădiniţa* *La portiţă* de I. Vintilă	*Cocoşelul* de A. M. Ionescu	*Bună dimineaţa* de D. D. Stancu *Familia mea* (CD *Trenuleţul muzical)*
		Anul şi fiicele lui (Anotimpuri)	*Toamna* *Ninge*	*Copăcelul* de C. Mereş *Cântec de primăvară* de L. Comes	*Iarna a sosit în zori* de Gr. Teodosiu *Înfloresc grădinile* de T. Popovici

2.	Jocurile muzicale	*Fantezie şi culoare* *Vreau să fiu ca ei*	*Mirosim o floare* (respiraţia corectă) *În pădure* (perceperea sunetelor de înălţimi diferite) *Claxonul* (respiraţie, emisie şi intonare corectă *Ceasul* (marcarea timpilor egali)	*Ascultă şi cântă ca mine* (respectarea tonului) *Răspunde cântând* (intonarea sunetelor înalte şi joase) *Bate ca mine!* (reproducerea unor formule ritmice) *Mergi cum îţi spun!* (tare-încet)	*Ţine minte sunetul!* (reproducere a sunetelor de înălţimi diferite) *Numără sunetele* (diferenţierea duratelor sunetelor) *Voi sunteţi ecoul meu* (reproducere a intensităţii sunetelor) *Ghiceşte instrumentul* (timbrul jucăriilor şi instrumentel or muzicale)
3.	Jocurile cu text şi cânt	*În lumea celor care nu cuvântă* *Cu ce călătorim?*	*Vrăbiuţa* de C. Mereş *În pădure* *Avionul* *Huţa, huţa!* (din folclorul copiilor)	*Iepuraşii* (din folclorul copiilor) *Iepuraşul Ţup* de Gh. Ciornescu *La căruţ am patru roate* de Gr. Teodosiu *Semaforul* de A. M. Ionescu	*Căsuţa din pădure* de I. Nicorescu *Piticii şi ariciul* *Podul mişcător* *Trenul* de C. Mereş
4.	Audiţiile muzicale	*Eu simt, eu creez, eu exprim!*	*Lui, lui, lui* de A.M.Ionescu *Glasul florilor* de T.Vasilache	*De ziua mamei* de M.Gany *Lunecând pe bolta albastră***	*Primăvara* de W.A. Mozart *Cântec de leagăn* de F. Schubert *Oda bucuriei* de Lv. van Beethoven

		În prag de sărbătoare	*Moş Crăciun* de Gh. Cucu *Am plecat să colindăm****	*Fulgul meu de nea* de T. Popa *O, brad frumos* (melodie germană)	*Colinde tradiţionale*

Particularităţi psihofizice ale copiilor preşcolari şi competenţe pe grupe de vârstă

Înainte de a trata particularităţile psihofiziologice ale preşcolarilor pe grupe de vârstă, trebuie să cunoaştem aspectele fiziologice ale aparatului fonator a vocii umane, care cuprinde: plămânii, laringele, cavitatea bucală şi cavităţile nazale.

Înălţimea şi intensitatea sunetului emis depind de volumul şi viteza coloanei de aer susţinută de muşchiul diafragmei, coloană care, odată cu expirarea, pune în vibraţie coardele vocale aflate în laringe.

Sunetul emis va trece în cele două cavităţi, cea bucală şi cea nazală, unde se produce articularea şi, respectiv, rezonarea sunetului.

Cunoscând toate acestea, este important ca educatoarea să dezvolte copiilor o respiraţie corectă, o articulare clară a silabelor, o deschidere suficientă a gurii, în momentul cântului, o emisie şi o intonaţie corectă.

Copilul are particularităţi fiziologice diferite, faţă de adult, astfel, cântul lui va fi diferit datorită laringelui de 2-3 ori mai mic decât al adultului şi a coardelor vocale de 4 ori mai scurte decât ale acestuia.

Din acest motiv, sunetul emis de copil va fi mai înalt, mai subţire, uneori ascuţit, iar intonaţia mai nesigură.

De asemenea, muşchii laringelui şi cei respiratori sunt mai slab dezvoltaţi, astfel încât volumul vocii este mai mic.

Conform statisticilor, copiii cu vârste cuprinse între 1 şi 2 ani emit sunete corecte în limitele terţei *fa-la,* la 3 ani fiind capabili de a intona sunetele cuprinse într-o cvartă *mi-la,* iar la cinci ani ambitusul creşte adăugând sunete în limitele unei sexte *mi-do.*

Este posibil ca în urma unei corecte îndrumări, până la vârsta de 6 ani, copiii să poată intona corect suntele cuprinse în ambitusului octavei *do-do.*

Educatoarele trebuie să cunoască şi faptul că respiraţia scurtă şi accelerată a copiilor nu le permite să intoneze fraze muzicale lungi, iar la grupa mică, pronunţia textului poate fi deficitară.

De aceea, ritmul cântecului trebuie să fie simplu, cuvintele cunoscute de copii, melodia şi versul să fie scurte, să se repete, să aibă un ambitus redus, iar tempo-ul să fie lent, deoarece copiii depun un efort considerabil în cânt.

În tabelul anexat, s-au sintetizat toate particularităţile vocale şi psihofiziologice ale copiilor preşcolari, pe grupe de studiu destincte, aşa cum se practică în grădiniţă: grupa mică, 3-4 ani/ grupa mijlocie, 4-5 ani/ grupa mare, 5-6- ani.

Obiectivele de referinţă specifice educaţiei muzicale sunt, de asemenea, în strânsă legătură cu aceste particularităţi şi în concordanţă cu deprinderile şi competenţele pe care educatoarele urmăresc să le dezvolte copiilor preşcolari.

Grupa mică	**Competenţe**
- volum mic al vocii; - respiraţie scurtă; - pronunţie defectuoasă; - capacitate foarte redusă de a asculta un cântec şi de a cânta în colectiv.	- stimularea interesului pentru muzică; - formarea deprinderii de a asculta cântecele educatoarei; - formarea deprinderii de a asculta cântecele educatoarei şi ale unor copii mai mari decât ei; - formarea deprinderii de a cânta în colectiv cântece cu o întindere de două-patru sunete; - audierea unor cântece interpretate la un instrument.
Grupa mijlocie	**Competenţe**
- pronunţia copiilor mai clară; - respiraţia mai lungă, mai profundă; - intonaţia mai bună; - simţul ritmic mai dezvoltat; - ţinuta corpului mai corectă.	- stimularea interesului pentru muzică; - formarea deprinderii de a asculta cântecele educatoarei şi ale unor copii mai mari decât ei, precum şi a unor piese executate la un instrument; - formarea deprinderii de a cânta în colectiv cântece cu o întindere de trei-cinci sunete; - formarea deprinderii de a respira corect în timpul cântatului; - formarea deprinderii de a deosebi şi de a reda intensităţi contrastante ale sunetelor (tare-încet), în cadrul jocurilor şi cântecelor executate; - redarea prin bătăi din palme, mers şi alte mişcări simple, a unor ritmuri în tempouri egale şi contrastante (rar-repede), exprimate prin versuri şi cântece; - redarea prin mişcare a conţinutului unor cântece învăţate; - coordonarea mişcărilor cu cântecul; - formarea deprinderii de a recunoaşte şi deosebi timbrul unor instrumente muzicale.
Grupa mare	**Competenţe**
- respiraţia normală, bine reglată, emisia corectă şi o intonaţie justă a sunetelor; - volumul vocii mai dezvoltat;	- stimularea interesului pentru muzică; - formarea deprinderii de a asculta mici piese instrumentale; - recunoaşterea unor cântece cunoscute (după un

- percepția diferențiată a sunetelor; - intonația corectă în colectiv, în grupuri mici şi individual.	fragment melodic); - intonarea corectă a cântecului care poate cuprinde un ambitus mai mare, de la sextă la octavă şi salturi intervalice de terță cvartă, cvintă; - intonarea corectă a cântecului şi coordonarea bună a mişcărilor în cadrul jocurilor cu cântec; - formarea deprinderii de a cânta în grup şi individual, solistic sau / şi alternativ, solist-colectiv; - formarea deprinderii de a cânta cântece în tempo mai rapid; - formarea deprinderii de a recunoaşte timbrul unor instrumente cu care s-a familiarizat în anii anteriori; - recunoaşterea unor fragmente, lucrări vocale şi vocal-instrumentale mai ample, în urma audiției.

Tipurile şi structura activităților muzicale

Activitățile muzicale desfăşurate în grădiniță au ca obiective formarea deprinderilor de a asculta, interpreta şi înțelege mesajul cuprins în cântece, jocuri şi audiții muzicale.

Alte obiective specifice vizează dezvoltarea simțului ritmic, melodic, a motricității şi a sensibilității estetice.

Tipurile de activități muzicale se clasifică în mai multe categorii, în funcție de etapele realizării acestora, pentru atingerea obiectivelor specifice.

Tipuri de activități muzicale

- **Activitate de predare** (cântec, joc muzical, joc cu text şi cânt)
- **Activitate de fixare a cunoştințelor şi deprinderilor** (se consolidează atât cântecele şi jocurile cu text şi cânt predate anterior, cât şi unele deprinderi muzicale)
- **Activitate de verificare** (în scopul cunoaşterii nivelului de dezvoltare a deprinderilor muzicale ale copiilor, a calității execuției şi interpretării pieselor muzicale învățate de ei în activitățile anterioare)
- **Activitatea mixtă** (este cea mai frecventă şi cuprinde predarea unui cântec sau a unui joc cu text şi cânt şi repetarea unui cântec, a unui joc cu text şi cânt sau a unui joc muzical).

Predarea, fixarea şi verificarea însuşirii unui cântec

Activitatea de predare a unui cântec

Aceasta cuprinde mai multe etape obligatorii, pentru însuşirea cât mai temeinică a cântecului:

a. organizarea copiilor pentru activitatea muzicală;
b. exerciţii muzicale pregătitoare;
c. anunţarea titlului cântecului;
d. familiarizarea copiilor cu conţinutul cântecului;
e. interpretarea cântecului de către educatoare;
f. interpretarea cântecului împreună cu copiii;
g. încheierea activităţii.

Organizarea copiilor pentru activitatea muzicală

Unul dintre elementele care anticipează activitatea muzicală, foarte important pentru această etapă, este **pregătirea sălii de grupă** şi a copiilor.

Sala trebuie aerisită în prealabil, scăunelele aşezate în semicerc pentru activitatea de învăţare a cântecului şi spaţiu pentru activitatea de însuşire a jocului muzical care implică mişcarea.

De asemenea, copiii trebuie să aibă o poziţie corectă pe scăunele, cu spatele şi capul drepte şi mâinile aşezate comod pe genunchi, iar când stau în picioare, trebuie să aibă o poziţie dreaptă a spatelui şi degajată.

Exerciţiile muzicale pregătitoare trebuie să conţină etapa de ***pregătire a respiraţiei corecte*** şi cea de ***pregătire a intonaţiei şi omogenizării vocilor***.

Exerciţii de respiraţie

Copiii trebuie pregătiţi pentru a respira corect, înlocuind prin exerciţii respiraţia claviculară, cu cea costodiafragmatică.

Se pot utiliza jocuri imitative, precum: *Mirosim floarea* pe inspiraţie adâncă, *Trenul şuieră în gară* cu onomatopee pe consoana ş la expirare.

Odată cu repetarea consoanei *Ş* sau *S, Ca şarpele*, se produce o presare coloanei de aer care întăreşte diafragma.

Aceste exerciţii măresc treptat capacitatea aparatului respirator şi mijlocesc o emisie cât mai naturală a sunetelor muzicale.

Exerciţiile de respiraţie nu trebuie să depăşească un minut la grupa mică sau maxim două, la grupele mijlocie şi mare.

Exerciţiile pregătitoare

Pentru activitatea muzicală, acestea pot fi de două categorii:

- exerciţii de acordaj şi omogenizare a vocilor;

- exerciţii pregătitoare pentru asigurarea intonaţiei corecte a cântecului care urmează a fi însuşit de către copii.

Trebuie semnalat de la bun început, faptul că aceste exerciţii pregătitoare de intonaţie şi acordaj nu trebuie să fie lungi, pentru a nu plictisi şi pierde atenţia copiilor, cca 2 minute, la grupa mică, 3 - 4 minute la grupele mijlocie şi mare.

Educatoarea va porni de la sunetul *sol* din octava centrală, sunetul cel mai uşor de intonat pentru copii, pe care-l va exemplifica folosind vocalele *a-e-i-o-u,* pentru a deprinde copiii să deschidă gura în diferite forme şi să emită corect sunetul pe expiraţie.

Educatoarea poate utiliza ca silabe ajutătoare onomatopee: *di-di-di-di,* imitând *Calul*, *tut-tu-tu*, *Ca trompeta*, *mac-mac-mac*, *Ca raţa*, *cri-cri-cri*, *Ca greieraşul* etc.

Exemplu:

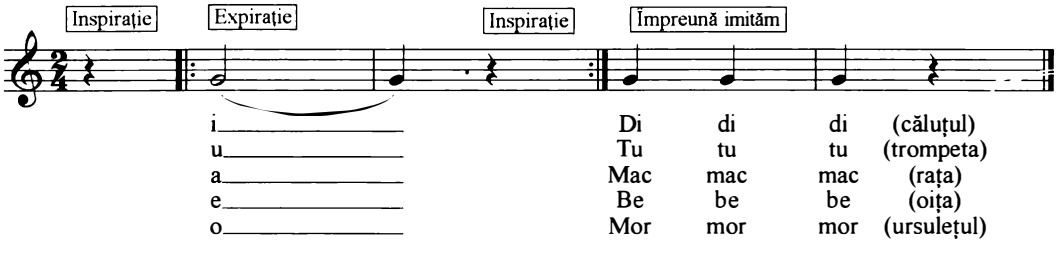

Pornind de la sunetul *sol*, educatoarea poate coborî sau urca vocea, treptat, pe sunete alăturate, amplificând gradat ambitusul vocii copiilor.

Se pot folosi şi salturi intevalice mici (terţa - cvarta), combinate cu secunde, dar exerciţiul va reveni la acelaşi sunet de început.

Educatoarea poate utiliza ca silabe ajutătoare onomatopee: *di-di-di-di,* imitând *Calul*, *tut-tu-tu*, *Ca trompeta*, *mac-mac-mac*, *Ca raţa*, *cri-cri-cri*, *Ca greieraşul* etc.

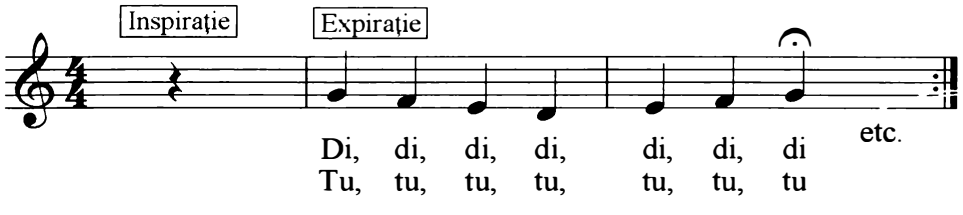

În ceea ce priveşte exerciţiile de intonaţie, acestea trebuie să conţină fragmente scurte din cântecul care va fi însuşit, pentru a familiariza copilul cu formulele melodice, specifice lumii sonore a acestuia.

Este cel mai indicat mod de a pregăti intonaţional cântecul care va fi însuşit.

Exemplu:

Exerciţiu de omogenizare la *Cocoşelul meu isteţ* (din folclorul copiilor):

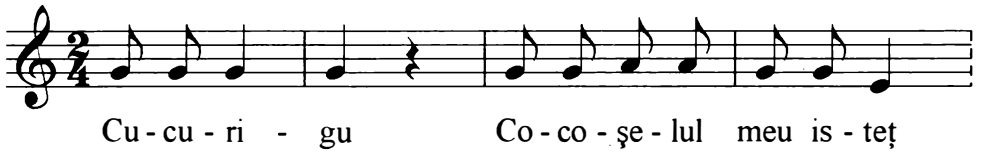

Anunţarea titlului

Este un moment important, deoarece, prin modul în care se face această etapă, se poate dobândi interesul copiilor pentru însuşirea cântecului.

Acest anunţ poate fi făcut printr-o ghicitoare, a cărei rezolvare incită bucuria copiilor de a învăţa cântecul, cât mai repede.

Educatoarea poate enunţa titlul şi scopul: *pentru a fi cântat cât mai bine părinţilor, Mamei de ziua ei sau Lui Moş Crăciun.*

Se poate face apel, ca intermediar, la o jucărie (ursuleţ, păpuşă, iepuraş) căreia copiii doresc să-i cânte un cântecel etc.

Familiarizarea cu conţinutul cântecului

Este o etapă importantă, care are ca scop incitarea copiilor pentru subiectul cântecului, sensibilizarea acestora, facilitarea învăţării textului, dar şi explicarea cuvintelor noi, pe care ei nu le înţeleg.

Există o multitudine de posibilităţi de expunere a conţinutului printre care sugerăm:

- *expunerea sub formă de poveste;*
- *expunerea cu ajutorul unui tablou, care ilustrează personajele şi elementele cântecului;*
- *expunerea sub formă de dialog (ghicitoare), întrebare - răspuns;*
- *expunerea sub forma citirii textului.*

Aceste procedee se pot combina în multiple forme.

Interpretarea cântecului de către educatoare

Educatoarea trebuie să cânte expresiv, clar, corect intonaţional, cu o dicţie perfectă, cel puţin de 2 ori în întregime, cântecul propus pentru învăţare.

Cântecul va fi expus întotdeauna cu text, iar dacă educatoarea se va acompania cu un instrument, se recomandă ca prima dată, expunerea să se facă exclusiv vocal, apoi cu instrumentul acompaniator.

Interpretarea cântecului de către copii

Interpretarea cântecului de către copii trebuie realizată la început împreună cu educatoarea, pentru a-i ajuta, a doua oară, copiii fiind lăsaţi singuri, pentru a se stabili punctele slabe în receptarea şi redarea cântecului.

Educatoarea poate opri sau repeta mai rar anumite fragmente de cântec, punând accentul pe cuvântul sau linia melodică deficitar însuşită.

Se poate aplica metoda învăţării cântecului pe fragmente, pe fraze muzicale scurte, întinse pe lungimea unui vers, pe care educatoarea îl repetă, iar copiii îl redau întocmai, după care se trece la al doilea vers, la al treilea etc.

Fragmentele se reunesc, apoi cântecul este interpretat în întregime.

Metoda distribuirii copiilor pe grupe dă roade atunci când o grupă repetă cântecul şi cealaltă ascultă cu mare atenţie ceea ce cântă colegii lor, educatoarea având posibilitatea să introducă elemente de joc sau concurs: *Cine cântă mai bine?*

În final însă, toţi copiii vor interpreta cântecul la unison, în întregime.

Fixarea cântecului

Consolidarea şi fixarea cântecului se realizează prin repetarea acestuia, atât în cadrul activităţilor obligatorii de muzică, cât şi în cazul unor activităţi integrate.

Dacă el a fost însuşit corect în timpul predării, educatoarea îl va repeta doar pentru rememorare.

Dacă acesta nu a fost însuşit corespunzător, educatoarea îl va relua în cadrul etapelor şi jocurilor alese de copii.

În activitatea de fixare a cântecului se urmăresc aceleaşi etape ca în cazul predării, excluzând prezentarea titlului şi a conţinutului, insistând în special pe repetarea textului sau a unor linii melodice intonate deficitar sau neomogen.

Educatoarea va insista pentru a corecta greşelile pe loc, până la rezolvarea lor, deoarece, odată însuşite greşit, acestea intră în reflex şi se corectează foarte anevoios.

Pentru a rememora cântecul, educatoarea poate recurge la mijloace creative pentru stimularea atenţiei copiilor, cum ar fi ghicirea cântecului după interpretarea unui fragment sau jucându-se *Eu încep, tu continui*.

Pentru ca repetarea să nu fie plictisitoare, educatoarea poate distribui colectivul pe grupe, apelând la întrecere etc.

Verificarea învăţării cântecului

Această activitate conţine, în mare parte, toate etapele consolidării, fără a se mai insista atât de mult pe exersarea prin repetiţie.

Verificările se fac în general, după o perioadă în care copiii au reuşit să-şi formeze un mic repertoriu şi se pot aplica atât pe grupe, cât şi individual.

Încheierea activităţii

În cadrul acestui punct important pentru copii, educatoarea face aprecieri pozitive asupra modului în care copiii s-au străduit să înveţe cântecul.

La grupele mari, copiii pot fi solicitaţi să-şi autoevalueze prestaţia.

Prin metoda conversaţiei euristice, educatoarea poate verifica dacă ei sunt conştienţi sau nu, de modul în care au învăţat cântecul.

Regula cea mai importantă a predării cântecului sau jocului muzical, a jocului cu cântec sau a audiţiei, este că această activitate nu trebuie să depăşească 15 minute la grupa mică, 20 de minute la grupa mijlocie şi maximum 30 de minute la grupa mare

Predarea jocului muzical

Predarea jocului muzical se face în trei etape:

- *demonstrarea jocului muzical;*
- *executarea împreună cu copiii;*
- *executarea lui de către copii.*

Este bine de precizat faptul că, în activitatea de predare a jocului muzical, educatoarea va apela la aceleaşi etape ale predării cântecului: *enunţarea titlului, familiarizarea cu conţinutul textului, demonstrarea cântecului şi explicarea regulilor de mişcare sau a regulilor jocului, demonstraţia de către educatoare şi apoi executarea cu copiii şi încheierea jocului muzical.*

La jocurile cu text, în grupa mică, educatoarea exemplifică textul silabisindu-l, apoi repetă, executând mişcări, bătăi ritmice din palme, mers, sărit, explicând continuu copiilor ce sarcini au de îndeplinit.

Se va repeta apoi, textul împreună cu copiii, ulterior introducându-se şi mişcările jocului.

În cazul jocurilor desfăşurate pe un cântec, educatoarea va cânta amintind copiilor cântecul sau repetându-l de mai multe ori, în cazul în care nu-l cunosc, apoi va indica mişcările pe care copiii trebuie să le execute, în timp ce ea interpretează cântecul.

Va exemplifica ea însăşi mişcările: *zborul vrăbiuţei, pasul piticului*, apoi copiii o vor urma.

Jocurile muzicale de recunoaştere sau ghicitorile sunt o altă categorie a mijloacelor pedagogice îndrăgite de copii.

Etapele acestora prevăd *explicarea regulilor jocului şi, apoi, executarea împreună cu copiii.*

Ghiceşte cântecul este un joc pentru grupa mare, în care educatoarea poate intona un cântec şi copiii îl pot recunoaşte sau, un copil aşteaptă afară, ceilalţi cântă un fragment în sala de grupă, iar copilul care a aşteptat afară este solicitat să-l recunoască.

Jocul se poate desfăşura şi pe grupe.

Predarea, fixarea şi verificarea însuşirii jocului cu text şi cânt

Predarea jocului cu text şi cânt va urmări *aceleaşi etape ca în cazul predării cântecului: pregătirea sălii pentru activitate, exerciţiile preliminarii de respiraţie şi intonare, enunţarea titlului, familiarizarea copiilor cu conţinutul cântecului şi regulile jocului, demonstrarea jocului cu cântec, exeutarea lui împreună cu copiii, încheierea jocului cu text şi cânt.*

Se recomandă ca etapa însuşirii cântecului de către copii, fără mişcările jocului, să se respecte întocmai, în cazul predării cântecului.

Abia *după o bună însuşire a cântecului, se poate trece la introducerea elementelor de mişcare sau/ şi a explicării regulilor jocului.*

Fixarea, consolidarea şi verificarea jocului cu cântec *poate urmări aceleaşi etape ca în cazul cântecului sau al jocului muzical fără cântec.*

Organizarea activităţii de audiţie muzicală

Audiţia muzicală are ca scop principal formarea deprinderii copiilor de a audia muzică, cultivându-şi astfel, gustul şi dorinţa de a interpreta cântecele audiate.

Audiţiile muzicale pot fi realizate de educatoare, de un grup de colegi din grupele mai mari, prin mijloace *audio-video,* cu lucrări vocale sau instrumentale.

Etapele audiţiei presupun: *pregătirea sălii pentru audiţie, enunţarea titlului audiţiei, familiarizarea copiilor cu conţinutul piesei audiate, ascultarea propriu-zisă a piesei, încheierea audiţiei.*

Educatoarea va trezi interesul copiilor, fie prin familiarizarea cu textul prin explicarea şi povestirea conţinutului, fie solicitându-i să se implice activ (eventual, să povestească ei înşişi, la sfârşitul audiţiei, despre ce a fost vorba în cântecul ascultat şi ce au învăţat ei din acestă activitate).

Copiii trebuie avertizaţi asupra faptului că este necesar să păstreze liniştea pentru ca audiţia să decurgă normal şi să nu deranjeze colegii.

La finalul activităţii, educatoarea poate încuraja copiii să îşi exprime aprecierile cu privire la adresa cântecului audiat.

Verificarea atenţiei muzicale se poate testa prin fragmente din cântec pe care copiii le vor recunoaşte, dacă au contribuit activ şi conştient, la audierea materialului muzical.

În cadrul activităţii muzicale se poate îmbina predarea cu fixarea sau consolidarea unui cântec sau joc muzical.

Se recomandă ca prima activitate să fie cea de predare a unui cântec şi apoi cea de consolidare a unui joc muzical sau joc cu cântec, deoarece atenţia şi răbdarea, puterea de concentrare a preşcolarilor este mică şi de scurtă durată, iar nevoia copilului de a se mişca va fi recompensată în partea a doua a activităţii didactice, prin joc.

Iată modalităţile de îmbinare a principalelor activităţi didactice şi câteva sugestii în privinţa utilizării mijloacelor de realizare cu exemplele aferente:

Nr. Crt.	**Activitatea muzicală mixtă Mijloace de realizare îmbinate**	**Exemple activităţi muzicale mixte**
1.	Predarea unui cântec, Repetarea unui joc cu text şi cânt predat anterior	a.Cântec: *Vine primăvara* de N. Saxu Joc cu text şi cânt: *Cucu* de Gr. Teodosiu b. Cântec: *Restaurantul păsărelelor* Joc cu text şi cânt: *Dii, căluţ!* de Fr. Moreno c. Cântec: *Tot ce e pe lume* de D.D.Stancu Joc cu text şi cânt: *Frumoasă-i strada noastră* de T. Popa
2.	Predarea unui cântec, Repetarea unui joc muzical predat anterior.	a.Cântec: *Clopoţel mititel* de L. Comes Joc muzical: *Vine mândra primăvară* (recitativ ritmic) b. Cântec: *Azi Grivei e mânios* de L. Comes Joc muzical: *Potcovarul* de P. Ţipordei
3.	Audiţie muzicală, Repetarea unui joc cu text şi cânt predat anterior.	a. Audiţie: *Cucul* (melodie poloneză) Joc cu text şi cânt: *În poiană**** b. Audiţie: *Povestea unui ciobănaş* de D.D.Stancu Joc cu text şi cânt: *În pădure****

4.	Audiţie muzicală, Repetarea unui joc muzical.	a. Audiţie: *Cântec de iarnă* de H. Jeria Joc muzical: *Omul de zăpadă* b. Audiţie: *Pupăza din tei* de I.D. Vicol Joc muzical: *Ecoul* de L. Comes
5.	Repetarea unui cântec, Predarea unui joc cu text şi cânt.	a. Cântec: *Vine, vine primăvara* de N. Saxu Joc cu text şi cânt: *Primăvara a sosit* de N. Oancea b. Cântec: *Vioara* de P. Ţipordei Joc cu text şi cânt: *Taraful Chiţ* de I. Dumitrescu
6.	Repetarea unui cântec, Predarea unui joc muzical.	a. Cântec: *Rândunica a sosit* (melodie populară) Joc muzical: *Concertul* de T. Constantinescu b. Cântec: *Cântecul pisicuţei* de Gr. Teodosiu Joc muzical: *Cu pernuţe pe lăbuţe* de L. Comes

PROIECT DE ACTIVITATE INTEGRATĂ

Grupa: mare
Tema anuală de studiu: Ce şi cum vreau să fiu?
Tema proiectului: „Azi la grădiniță, mâine la şcoală"
Tema săptămânii: „Voi fi şi eu şcolar"
Tema activităţii: „Cântăm şi numărăm"
Tipul activităţii: Mixtă
Forma de realizare: integrată (DEC+DŞ)
Scopul activităţii: Formarea capacităţii de exprimare prin muzică şi consolidarea cunoştinţelor şi deprinderilor referitoare la numeraţia în limitele 1-10.
Obiective operaţionale:

- să redea corect linia ritmico-melodică a noului cântec, cu ajutor şi în absenţa lui;
- să pronunţe clar cuvintele ce compun textul cântecului;
- să semnaleze diferenţele dintre duratele sunetelor componente ale unor formule ritmice;
- să asculte, să reproducă şi să precizeze numărul de sunete executate de educatoare;
- să numere de la 1 la 10, recunoscând grupele cu 1-10 obiecte şi cifrele corespunzătoare;
- să identifice numărul mai mare sau mai mic cu o unitate decât numărul dat;
- să folosească corect numeralul cardinal şi ordinal.

Strategii didactice:
Metode şi procedee didactice: conversaţia, explicaţia, demonstraţia, exerciţiul, problematizarea, expunerea.
Mijloace didactice: imagini ce ilustrează conţinutul textului cântecului, tobiţă, cifre, tabla magnetică, imagini cu grupe de 1-10 elemente, medalioane cu cifrele de la 1 la 10, siluete cu elementele prezente în cântec.
Forme de organizare activităţii: frontal, pe grupe, individual
Durata: 1 zi

Activităţi de învăţare:
Activităţi de dezvoltare personală:
-Întâlnirea de dimineaţă – *Ghiozdănelul fermecat*
-Rutina: *Eu de-acum sunt mare!*
-Tranziţie: *Cărticica mea; Muzicanţii*
ALA 1 (Activităţi liber alese):
Bibliotecă: *Ce-am văzut în vizită la şcoală?*
Artă: *Colorăm şi decupăm* (lună, copil, plug, etc.)
Ştiinţă: *Numără şi potriveşte*

ADE (Activităţi pe domenii experienţiale)
DEC: Cântec *Numărătoarea* de G. Breazul, N. Saxu (predare);
Joc muzical *Numără sunetele*
DŞ: Activitate matematică – *Verificarea număratului în limitele 1-10* (exerciţii cu material individual)
ALA 2: Joc recreativ: *Orchestra RU-RI-RA-TU*

Scenariul zilei

I. Întâlnirea de dimineaţă debutează cu întâlnirea de grup între copii şi educatoare, prin intermediul salutului de dimineaţă. Se realizează prezenţa prin aşezarea fotografiilor copiilor prezenţi la panou şi se completează calendarul naturii, pe baza celor observate referitor la starea vremii în drumul copiilor de acasă spre grădiniţă. Se prezintă sub formă de surpriză un ghiozdan cu rechizite, solicitându-le copiilor să le denumească, să le descrie şi să stabilească utilitatea lor.

II. Captarea atenţiei şi anunţarea temei

În urma discuţiilor din întâlnirea de dimineaţă, se va hotărî, împreună cu copiii, că în această zi se va continua pregătirea pentru şcoală, de data aceasta prin cântec şi exerciţii de numărat.

III. Activităţile liber alese

Trecerea de la întâlnirea de dimineaţă la activităţile pe centre de activitate se va realiza prin jocul *Cărticica mea*. La centrul *Bibliotecă,* se vor împărtăşi impresiile legate de vizita desfăşurată la şcoala din apropierea grădiniţei; la sectorul *Artă,* li se solicită copiilor să coloreze, apoi să decupeze elementele puse la dispoziţie; la centrul *Ştiinţă,* se realizează un puzzle cu cifre, precizând numărul pieselor. După prezentarea sarcinilor fiecărui sector, copiii aleg locul la care vor să lucreze, urmând ca pe parcursul activităţii să aibă posibiltatea de a schimba sectorul ales iniţial. La final, se realizează evaluarea activităţilor pe sectoare şi se pregăteşte sala de grupă pentru următoarea secvenţă, activităţile pe domenii experienţiale.

IV. Captarea atenţiei pentru activitatea de învăţare dirijată

Odată îndeplinite cerinţele organizatorice în vederea desfăşurării optime a activităţii de muzică (aerisirea sălii de grupă, aranjarea scăunelelor în formă de semicerc, pregătirea materialului didactic necesar), copiii sunt invitaţi să observe imaginile expuse pe tabla magnetică şi să numere câteva elemente prezentate în aceste imagini.

V. Anunţarea temei

Educatoarea anunţă apoi tema activităţii pe care urmează să o desfăşoare: vor învăţa cântecul *Numărătoarea*, cu ajutorul căruia vor număra până la 10, apoi se vor juca cu numerele şi cifrele cunoscute.

VI. Dirijarea învăţăruii şi obţinerea performanţei

În următoarea etapă a activităţii, copiii sunt familiarizaţi cu conţinutul cântecului, având ca suport intuitiv imaginile expuse. Educatoarea cântă apoi, în mod corect şi expresiv, cântecul şi explică cuvintele necunoscute („crai", „plug", „mucenici" etc.). De asemenea, se solicită executarea unor exerciţii de cultură vocală:

a) exerciţii de respiraţie: *Suflăm puful păpădiei* (se inspiră aerul pe nas, iar pe expiraţie se va sufla puternic); *Să facem linişte: şşşş...;*
b) exerciţii melodice: se pot executa cu ajutorul silabelor repetate melodic pe parcursul a două sau trei măsuri de două pătrimi: la, ma, ta, ra etc.
c) exerciţii de dicţie şi ritmice: *Lu-nă, lu-nă no-uă/ Ta-ie pâi-nea-n do-uă.*

După executarea acestor exerciţii, educatoarea intonează din nou cântecul – model, trecându-se apoi la memorarea versurilor cântecului şi, în final, la asocierea melodiei cu textul. Copiii interpretează cântecul pe fragmente, iar educatoarea cere pe rând câte unui copil să aleagă imaginea ce reprezină grupa cu numărul corespunzător de elemente din fragmentul cântat (de exemplu: *Hai să zicem una, una este luna* – copilul va identifica imaginea ce conţine o grupă cu un element). Un alt copil este solicitat să găsească cifra corespunzătoare numărului de elemente. Se procedează în acelaşi fel până la finalul cântecului. Cântecul se va repeta împreună cu copiii de două - trei ori, antrenându-se toată grupa.

Copiii sunt anunţaţi că, în continuarea activităţii, vor desfăşura un joc care se numeşte *Numără sunetele!*, ale cărui sarcini sunt următoarele: copiii ascultă, reproduc şi precizează numărul de sunete executate de către educatoare:

1. într-un fragment de cântec
   Melc, melc, codobelc...
2. într-un recitativ
   le-pu-raş, co-co-naş
3. într-o formulă ritmică
   Ta-ta, ta/ ta-ta, ta-ta/ ta, ta

Precizăm faptul că aceste exemple se execută în măsura de două pătrimi.

Toţi copiii se deplasează la măsuţe, unde vor găsi cifre şi jetoane cu un număr diferit de elemente. Cu ajutorul acestor materiale, se efectuează următoarele exerciţii: 1. se aşază jetoanele în ordinea crescătoare a numărului de elemente, asociindu-se mai apoi cifra corespunzătoare numărului de elemente de pe fiecare jeton; 2. educatoarea spune un număr şi la îndemnul „Caută vecinii numărului...", copilul numit îi va preciza vecinii, ridicând în acelaşi timp cartonaşele cu cifrele corespunzătoare (exerciţiul se reia de două-trei ori, utilizând numere diferite); 3. se constituie o grupă de copii (fiecare

având pe piept un medalion cu o cifră şi aşezaţi fiind în ordinea crescătoare a acestor cifre) şi se cere unui copil să precizeze locul pe care îl ocupă fiecare coleg al său în şirul format, iar un alt copil numit de către educatoare, stabileşte care este primul şi ultimul copil din acest şir; la semnalul educatoarei, copiii de la măsuţe închid ochii, în timp ce unul-doi copii din şir îşi schimbă locul; se cere grupei să indice al câtelea copil şi-a schimbat locul.

În etapa următoare, copiii se împart în două grupe; în timp ce primul grup de copii intonează cântecul învăţat, copiii din al doilea grup aşază elementele realizate la sectorul *Artă* (siluete cu elementele prezente în cântec: luna, două mâini, crai, degetele de la o mână etc.), astfel încât să creeze un tablou al cântecului; la finalul interpretării, tabloul este gata şi el, iar copiii îi numără elementele de acelaşi fel (o lună, două mâini, trei crai, etc.).

VII. Încheierea activităţii

În încheiere, educatoarea face aprecieri generale asupra modului de desfăşurare a activităţii, apreciază calitatea interpretării cântecului şi corectitudinea rezolvării exerciţiilor matematice.

Se face **tranziţia** către activitatea recreativă – „Orchestra RU-RI-RA-TU", prin cântecul *Muzicanţii*. Pentru jocul recreativ, educatoarea explică regulile: copiii sunt împărţiţi în trei grupe a câte patru copii, fiecare reprezentând câte o categorie de instrumentişti din orchestră – trompetişti, violonişti, toboşari (restul copiilor sunt spectatorii); educatoarea alege un copil pe care îl aşază în faţa grupelor pentru a dirija orchestra; ea stabileşte mişcările pe care trebuie să le imite fiecare grupă, precum şi sunetele rostite pentru interpretarea unui cântec - Ra, ra, ra! Ta, ta, ta! Ru, ru, ru! Tu, tu, tu! (onomatopeele pot fi înlocuite cu altele, după cum consideră educatoarea); dirijorul şi orchestra se înţeleg între ei ce cântec vor interpreta cu ajutorul onomatopeelor enunţate; spectatorii trebuie să recunoască cântecul orchestrei şi să-l denumească; jocul se termină după ce copiii interpretează şi recunosc mai multe cântece.

PROIECT DE ACTIVITATE

Grupa: mijlocie
Tema anuală de studiu: Când/cum şi de ce se întâmplă?
Tema săptămânii: „Primăvara pe răzoare"
Tema activităţii: „ Rochiţa Primăverii"
Tipul activităţii: mixtă
Categorii de activităţi de învăţare :DEC- educaţie muzicală
Forma de realizare: a. Cântec: Cântec de primăvară, de Liviu Comes – predare
b. Joc cu text şi cânt: Bat din palme, de Lili Schwam- repetare

Scopul activităţii: formarea deprinderii de a intona corect, expresiv şi omogen cântecul, respectând poziţia corectă, tonul, semnalul de început, dicţia şi respiraţia în emiterea sunetelor; consolidarea deprinderii de a asocia versurile jocului cu mişcările aferente.

Obiective operaţionale:

- să redea corect linia ritmico-melodică a noului cântec;
- să respecte poziţia corectă în timpul interpretării, în vederea unei respiraţii corecte şi a emiterii corespunzătoare a sunetelor;
- să interpreteze cântecul în mai multe variante: cu întreaga grupă şi pe grupuri mici de copii;
- să execute corect mişcările în concordanţă cu textul jocului cu cânt *Bat din palme*.

Strategii didactice:

Metode şi procedee didactice: observaţia, demonstraţia, exerciţiul, explicaţia, conversaţia.

Mijloace didactice: păpuşa – machetă, planşe cu imagini sugestive, casetofon, casetă, recompense.

Forme de organizare a activităţii: frontal, individual, pe grupe

Durata: 25 min

Scenariul zilei

I. Moment organizatoric:

Pentru o bună desfăşurare a activităţii, se realizează următoarele:

- aerisirea sălii de grupă;
- pregătirea materialului didactic (macheta, stativul cu planşele reprezentând imagini sugestive pentru textul noului cântec);
- aşezarea scăunelelor în semicerc;
- intrarea ordonată a copiilor în sala de grupă şi ocuparea scăunelelor.

II. Captarea atenţiei:

Se va prezenta elementul surpriză – o machetă cu elemente specifice conţinutului cântecului: pomi înfloriţi, iarbă, ghiocei, rândunele.

Se va discuta despre anotimpul primăvara şi vestitorii ei.

III. Anunţarea temei

Se va anunţa titlul noului cântec, *Cântec de primăvară*, şi al jocului ce va fi repetat, *Bat din palme*.

IV. Prezentarea conţinutului şi dirijarea învăţării:

Se atrage atenţia copiilor asupra poziţiei corecte a corpului în timpul interpretării: spatele drept, lipit de spătarul scăunelelor, mâinile pe genunchi.

Copiii sunt familiarizaţi cu conţinutul noului cântec, utilizând imaginile de pe stativ.

Se interpretează cântecul de către educatoare.

Se recită versurile cântecului nou, care apoi se repetă cu toţi copiii.

Se execută împreună cu copiii diferite exerciţii, cu scopul reglării respiraţiei, omogenizării vocilor şi mobilizării corzilor vocale: *mirosim o floare*, *umflăm balonul*, *suflăm lumânarea*; *facem ca trompeta/ ca toba/ ca şi claxonul maşinii*; scurte fragmente melodice din cântecul ce urmează a fi învăţat, redate cu ajutorul silabei *la*.

Se interpretează cântecul cu toată grupa, urmărindu-se respectarea semnalului educatoarei, a tonului şi ritmului (se interpretează mai întâi pe fragmente, apoi în întregime).

Se repetă cântecul de două-trei ori cu toţi copiii (evitându-se obosirea acestora), apoi cu unul-două grupuri mici de copii.

V. Obţinerea performanţei şi asigurarea retenţiei şi transferului

Se înregistrează pe o casetă interpretarea cântecului de către copii şi se audiază apoi înregistrarea; se discută împreună cu copiii despre calitatea interpretării.

Se reaminteşte copiilor titlul jocului şi se demonstrează de către educatoare.

Se repetă jocul de către copii, de două-trei ori, urmărindu-se executarea cât mai corectă a mişcărilor şi coordonarea cât mai bună a acestora cu ritmul melodiei.

VI. Încheierea activităţii:

Se fac aprecieri individuale şi colective referitoare la modul de participare la activitate şi la calitatea executării cântecului şi a jocului.

Se acordă recompense copiilor.

PROIECT DE ACTIVITATE

Grupa: mare

Tema anuală de studiu: Cum este/a fost şi va fi aici pe pământ ?

Tema săptămânii : „La sfat cu Primăvara"

Tema activităţii: „ Soseşte Primăvara "

Tipul activităţii: mixt

Categorii de activităţi de învăţare : DEC- educaţie muzicală

Forma de realizare: a. Audiţie: Primăvara de Antonio Vivaldi

b. Joc muzical (după o melodie cunoscută): Ca soldaţii de Elena Schmitzer

Scopul activităţii: dezvoltarea deprinderii de a audia cântece în diferite tempouri: andante (rar), allegro (repede), moderato (potrivit), precum şi cunoaşterea marilor valori ale creaţiei muzicale naţionale şi internaţionale.

Obiective operaţionale:

- Să identifice în imagini elementele specifice anotimpului primăvara;
- Să asculte cu atenţie fragmentul muzical;
- Să exprime emoţiile simţite în timpul audiţiei muzicale;
- Să delimiteze fragmente din opera ascultată, descoperind astfel tempo-urile;

- Să meargă în ritmul unei melodii cunoscute (rar - repede).

Strategii didactice:

Metode şi procedee didactice: conversaţia, demonstraţia, povestirea, exerciţiul.

Mijloace didactice: planşe ilustrative, CD player, CD.

Forma de organizare a activităţii: activitate frontală

Durata: 25 min

Scenariul zilei

I. Moment organizatoric:

Se vor asigura condiţiile necesare desfăşurării optime a activităţii (aranjarea mobilierului, pregătirea materialului didactic).

II. Captarea atenţiei:

Se va realiza prin intermediul unui set de planşe ilustrative; copiii sunt solicitaţi să indice elementele conţinute de aceste planşe şi să precizeze cărui anotimp îi sunt caracteristice (anotimpului primăvara).

III. Anunţarea temei

Copiii sunt anunţaţi că vor audia o compoziţie muzicală numită *Primăvara,* ce aparţine unui mare compozitor – Antonio Vivaldi, în care este vorba despre sosirea primăverii (se repetă numele compoziţiei muzicale şi a compozitorului).

IV. Prezentarea noului conţinut

Se solicită atenţie maximă din partea copiilor, întrucât melodia este cântată când repede, când mai rar sau foarte repede.

După audiţie, se poartă discuţii referitoare la caracterul vesel sau trist al fragmentului muzical, la imaginile zugrăvite de melodie; copiii sunt întrebaţi dacă le-a plăcut muzica şi pentru ce motiv, ce au simţit ascultând-o (teamă, îngrijorare, bucurie etc.); cum era cântată muzica lui Vivaldi (la început mai rar – andante, apoi mai repede – allegro).

V. Obţinerea performanţei

Copiii vor fi anunţaţi că se vor juca un joc muzical după melodia cântecului *Ca soldaţii*. Li se explică faptul că soldaţii pot merge rar, mai repede sau pot chiar alerga; tot aşa, şi noi putem vorbi mai rar sau mai repede şi chiar putem cânta în acest fel.

În vederea desfăşurării optime a jocului, se reaminteşte copiilor melodia cântecului, apoi se explică regulile jocului: când melodia va fi cântată rar, ei vor merge cu paşi rari, în ritmul melodiei; când ea va fi executată mai repede, vor merge şi ei mai repede, respectând ritmul respectiv. Educatoarea explică şi demonstrează jocul, apoi îl repetă cu copiii de două-trei ori, urmărind executarea corectă a paşilor, în funcţie de tempo-ul melodiei.

VI. Încheierea activităţii

Se va face prin fixarea denumirii compoziţiei muzicale audiate şi a jocului muzical. Sunt formulate aprecieri despre modul în care a decurs întreaga activitate, evidenţiindu-

se copiii care şi-au îndeplinit cu succes sarcinile care le-au revenit pe parcursul activităţii; se acordă recompense.

PROIECT DE ACTIVITATE

Grupa: mică
Tema anuală de studiu: Când/cum şi de ce se întâmplă?
Tema săptămânii : „Ferma de păsări"
Tema activităţii: „Cocoşelul Gagu"
a. Cântec: Cocoşelul de Ana Motora Ionescu (predare)
b. Joc cu text şi cânt: La moară – din folclorul copiilor (repetare)
Tipul activităţii: mixtă
Categorii de activităţi de învăţare: DEC- Educaţie muzicală
Scopul: formarea deprinderii de a diferenţia auditiv înălţimea sunetelor muzicale.
Dezvoltarea capacităţii copiilor de a-şi coordona mişcările în colectiv, respectând ritmul melodiei şi sugestiile motrice oferite de textul jocului muzical.
Obiective operaţionale:

- să se familiarizeze cu conţinutul cântecului şi să reţină mesajul transmis de acesta;
- să interpreteze corect linia melodică a cântecului, respectând tonul, semnalul de început, dicţia şi respiraţia în cânt;
- să recunoască un joc cu text şi cânt învăţat anterior, denumindu-l şi interpretându-l în mod corect;
- să execute mişcările sugerate de textul jocului cu text şi cânt.

Strategii didactice:
Metode şi procedee didactice : conversaţia, demonstraţia, explicaţia, exerciţiul.
Mijloace didactice: păpuşă, planşe sugestive pentru textul cântecului, recompense.
Forma de organizare a activităţii: frontală
Durata: 15 min

Scenariul zilei

I. Moment organizatoric

Pentru buna desfăşurare a activităţii, se va aerisi bine sala de grupă, se va pregăti materialul didactic, se vor aranja scăunelele în semicerc.

II. Captarea atenţiei

Introducerea în activitate şi captarea atenţiei se va realiza printr-o scurtă convorbire referitoare la conţinutul cântecului: "Astăzi, în drum spre grădiniţă, m-am întâlnit cu această păpuşă. Ea mi-a spus că a auzit că sunteţi foarte cuminţi şi ascultători şi că veniţi în fiecare zi cu drag la grădiniţă pentru că vă place foarte mult aici. Păpuşa

mi-a cântat un cântecel şi m-a rugat să vin la voi să-l învăţăm împreună. În cântecelul pe care mi l-a cântat păpuşa, este vorba despre un cocoşel care cântă în fiecare dimineaţă *Cucurigu* şi le spune copiilor să se pregătească pentru că a sosit timpul să plece la grădiniţă".

Se vor prezenta planşele şi se vor „citi" împreună cu copiii: cocoşelul stă pe gard lângă casele copiilor şi cântă *Cucurigu* pentru a le da deşteptarea şi a le spune că este timpul să se trezească şi să pornească spre grădiniţă, unde îi aşteaptă jucăriile şi doamna educatoare.

III. Anunţarea temei

Cântecelul pe care mi l-a cântat păpuşa şi pe care îl vom vom învăţa împreună, se numeşte *Cocoşelul*. Apoi ne vom juca jocul *La moară.*

IV. Prezentarea noului conţinut

Se va interpreta model cântecul de către educatoare (în întregime) şi se vor explica cuvintele/ expresiile necunoscute din textul cântecului („dis-de-dimineaţă"); se va avea în vedere execuţia clară, corectă şi expresivă a cântecului.

Se va solicita executarea unor exerciţii pentru reglarea respiraţiei, omogenizarea şi acordarea vocilor: *mirosim floarea, umflăm balonul, facem ca şarpele, claxonul maşinii, sunetul trompetei.*

Se va atrage atenţia asupra poziţiei corecte a corpului în timpul interpretării cântecului: spatele drept, lipit de spătarul scaunului, mâinile pe genunchi. De asemenea, se va preciza copiilor că vor începe să cânte doar la semnal, cu toţii în acelaşi timp.

Se va interpreta din nou cântecul de către educatoare, apoi împreună cu copiii, de două-trei ori; se va urmări: poziţia corectă a corpului, începerea la semnal, interpretarea corectă şi nuanţată, buna pronunţie a cuvintelor.

V.Obţinerea performanţei şi asigurarea retenţiei şi transferului

Păpuşa se declară mulţumită de modul de interpretare a cântecului şi promite că va veni şi altă dată cu alte cântece frumoase pe care să le înveţe împreună cu copiii.

Se va reaminti copiilor jocul cu text şi cânt *La moară* şi se va executa apoi împreună cu ei (de două-trei ori), asociind mişcările corespunzătoare (la versul al doilea, copiii mimează cernutul făinii; la versul al treilea, mimează umplerea sacului; la ultimul vers, mimează ducerea sacului plin acasă).

VI. Încheierea activităţii

Se vor face aprecieri referitoare la calitatea interpretării cântecului şi la corectitudinea executării jocului cu text şi cânt. Păpuşa va oferi recompense copiilor.

Bibliografie

Andreescu, F. (coord.) (1971). *Îndrumător pentru aplicarea programei activităţii instructiv-educative din grădiniţa de copii, Culegere de cântece şi jocuri muzicale,* pg. 139-242, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti.

Borţeanu, S., Brănişteanu, R., Breben, S., Fulga, M., Necula, G., Nicolae, I., Popescu, C., Răileanu, D. (2009). *Curriculum pentru învăţământul preşcolar*, Didactica Publishing House, Bucureşti.

Brăiloiu, C., (1967). *Ritmul copiilor,* Studii de muzicologie, vol 1, Opere vol 1, Ed. Muzicală, Bucureşti.

Breazul, G.-S.N. (1985). *Carte de cântece pentru copii,* Editiura Muzicală, Bucureşti.

Chateau, J. (1967). *Copilul şi jocul,* Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti.

Comes, L. (2002). *Azi Grivei e mânios,* Ed. Arpeggione, Cluj-Napoca.

Dolgoşev, M., Marinescu, E. (1971). *Metodica educaţiei muzicale în grădiniţa,* Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti.

Dumitrana, M. (2005). *Jocuri şi jucării pentru preşcolari,* Editura Compania, Bucureşti.

Glava, A., Glava, C. (2002). *Introducere în pedagogia preşcolară*, Editura Dacia, Cluj-Napoca.

Ionescu-Motora, A. (1980). *Cântece şi Jocuri pentru preşcolari,* Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti.

Ionescu, N. (1981). *Luci, soare luci!* Culegere de cântece şi jocuri din folclorul copiilor, Editura Muzicală, Bucureşti.

Ivăşcanu, A. (1979). *Jocul muzical cu cântec, Contribuţii la educaţia muzicală preşcolară*, Conservatorul de Muzică Gh. Dima, Cluj-Napoca.

Ivăşcanu, A. (1973). *Cântecul, factor de bază al educaţiei muzicale,* Educaţia prin Artă şi Literatură, Bucureşti.

Ozunu, D. (1996). *Pedagogia preşcolară a jocului,* Editura Genesis, Cluj-Napoca.

Răduţ- Taciu, R. (2004). *Pedagogia jocului,* Editura Casa Cărţii de Ştiinţă, Cluj-Napoca.

Preda, V.; Miron Boca, E.; E. Chichişan, Ţinică, S.; Leva, E.; Miclea, M.; Pocol, M.; Câmpean, E. (2005). *Ghidul metodologic şi aplicativ al educatoarei,* Editura Eurodidact, Cluj.

Timaru, M. (1995). *Observaţii asupra vocii de copil,* Academia de Muzică Gh. Dima, Cluj-Napoca.

Tomşa, G. (coord.) (2005). *Psihopedagogie preşcolară şi şcolară,* Editura Coresi, Bucureşti.

Ţipordei, P. (1976). *Culegere de cântece şi jocuri pentru preşcolari de copii,* Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti.

Ţârc, M. (2007). *Toţi copiii cântă!,* în vol. *Perspective ale Educaţiei sociale şi emoţionale*, Editura Universităţii din Oradea, Oradea.

Zoicaş-Toma, L. (1987). *Pedagogia muzicală şi valorile folclorului*, Editura Muzicală, Bucureşti.

Zoicaş-Toma, L. (1973). *Sensuri şi modalităţi de valorificare a audiţiei muzicale*, în Educaţia prin Artă şi Literatură, Bucureşti.

**** Manual de cântece pentru educatoarele din grădiniţele de copii* (1959), Tipografia Ministerului Învăţământului şi Culturii, Bucureşti.

**** Metodica educaţiei muzicale în grădiniţa de copii,* manual pentru liceele pedagogice (1977), EDP, Bucureşti.

**** Programa activităţilor instructiv educative în grădiniţa de copii* (1987), Editura Pedagogică, Bucureşti.

CUPRINS

Repere generale de proiectare şi desfăşurare a procesului de predare - învăţare din grădiniţă 7

Proiectare şi dezvoltare curriculară în grădiniţă 7
Principiul unităţii şi coerenţei procesului didactic din grădiniţă 7
Principiul focalizării pe învăţare a procesului didactic din grădiniţă 11
Principiul asigurării caracterului experienţial al procesului didactic din grădiniţă 14
Managementul comportamentului la preşcolari 18
Când comportamentul copiilor devine o problemă..... 18
Comportamentele inadecvate 19
Cadrele didactice şi contribuţia lor la identificarea unor tulburări de comportament 20
Managementul problemelor comportamentale 21
Comunicarea cu copilul 21
Situaţiile conflictuale..... 23
Rutinele 24
Regulile 25
Modificări comportamentale 26
Managementul relaţiilor interpersonale 32

DOMENIUL ŞTIINŢE

A. CUNOAŞTEREA MEDIULUI 38

Importanţa cunoaşterii mediului înconjurător în grădiniţă 38
Conţinuturile învăţării specifice cunoaşterii mediului în grădiniţă 39
Tematica orientativă 43
Propuneri şi idei tematice 45
Forme de realizare a activităţilor de cunoaşterea mediului în grădiniţă. Sugestii vizând proiectarea şi desfăşurarea activităţilor de sine stătătoare şi a celor integrate 52
Observarea 52
Lectura după imagini 71
Povestirea şi lectura educatoarei 80
Jocul didactic 95
Convorbirea 107
Alte căi de cunoaştere nemijlocită a mediului înconjurător 118
Aspecte specifice în organizarea şi desfăşurarea activităţilor cu caracter practic..... 121

B. ACTIVITĂŢI CU CONŢINUT MATEMATIC 135

Importanța activităților cu conținut matematic în grădiniță..... 135
Caracteristici ale activităților matematice 135
Materialul didactic utilizat în activitățile matematice 136
Metode de învățământ specifice activităților matematice 136
Forme de organizare (tipuri) a activităților matematice 138
Obiective ale activităților matematice. 141
Conținuturi şi sugestii tematice 142
Forme de realizare a activităților matematice în grădiniță 149
Exerciții cu material individual..... 149
Modele de proiecte didactice 163
Jocul didactic matematic 170
Modele de proiecte didactice 181
Jocul logico-matematic 190
Modele de proiecte didactice 197

DOMENIUL LIMBĂ ŞI COMUNICARE 207

Forme de realizare 209
Povestirile şi lecturile educatoarei..... 209
Lecturi după imagini 221
Memorizările 233
Povestiri ale copiilor..... 241
Jocurile didactice..... 257
Convorbirea..... 272
Modalități de integrare a activităților specifice domeniului limbă şi comunicare..... 281

DOMENIUL OM ŞI SOCIETATE 311

A. EDUCAȚIE PENTRU SOCIETATE 312
Obiectivele educației pentru societate 312
Dezvoltarea abilităților sociale la copii 314
Dezvoltarea abilităților emoționale la copii 314
Etape în dezvoltarea socială, emoțională şi morală a preşcolarului 316
Educația pentru societate la vârsta preşcolară 322
Sugestii de conținuturi 330
Sugestii de activități 340

B. ACTIVITĂȚI PRACTIC – GOSPODĂREȘTI 362
Importanța abilităților practic-gospodărești în dezvoltarea preșcolarilor 363
Particularități psiho-fizice ale preșcolarilor și activitățile practic-gospodărești 364
Pregătirea activităților practic-gospodărești 365
Materialul didactic utilizat în activitățile practic-gospodărești 367
Metode de învățământ specifice 369
Conținuturi și sugestii tematice 370
Exerciții pentru încălzirea mușchilor mâinii 375
Modele de proiecte didactice 381

DOMENIUL PSIHOMOTRIC 423
Importanța domeniului psihomotric în grădiniță 424
Obiective cadru și de referință 425
Structura activității din cadrul domeniului psihomotric și modalități de integrare 426
Deprinderile motrice 428
Deprinderi motrice de bază, activități de învățare și modalități de integrare ... 430
Deprinderi motrice aplicativ-utilitare, activități de învățare și modalități de integrare 440
Proiecte de activitate..... 449

DOMENIUL ESTETIC ȘI CREATIV 461

A. ACTIVITĂȚILE ARTISTICO-PLASTICE 462
Importanța activităților artistico-plastice 462
Particularități psiho-fizice ale copiilor preșcolari..... 466
Metode utilizate în predarea activităților artistico-plastice 467
Pregătirea activităților artistico-plastice 468
Elemente de limbaj plastic – Pictură și desen 471
Materiale, tehnici și procedee de lucru pentru modelaj 480
Exerciții pentru încălzirea mușchilor mici ai mâinii 487
Proiecte de activitate 488

B. EDUCAȚIA MUZICALĂ 510

Mijloacele specifice educației muzicale 510
Tipurile și structura activităților muzicale 518